

Amerikán

NÁRODNÍ
KALENDÁŘ

1895

Nakladem
AUG. GERINGERA,
150 W. 12TH ST., CHICAGO,
ILL.

Nedberry

W. F. SEYERA,

český lékárník v Cedar Rapids, Iowa.

— PŘIPRAVUJE —

OSVĚDČENÉ DOMÁCÍ LÉKY.

SEVERŮV BALSÁM
— PRO —
PLICNÍ NEDUHY

Jest nejlepší lék
proti kašli, chřipce, katarrbu hrtanu
průdušek, nastouzení, chřipce, záškrtu,
bolestem v krku, počátkům kouchotku a
proti všem nemocím plic. Cena 50c. a 25c.

Na prodej ve všech lékárnách.

Proti zácpě berte
Severovy Pilulky pro játra

ZA 25c.
Bolesti hlavy,
nervoznosť, hořkost, bolesti ner-
vové jistě a rychle vyléčí

SEVEROVY PRAŠKY
proti bolestem hlavy a neuragii.
ZA 25c.

....

Chuti
k jídlu
dodává,
osvěžuje
a sílí

**SEVERŮV
ŽIVOTNÍ BALSÁM**

vyléčí jistě a rychle
neduhy žaludeční a jaterní, zastara-
lou zácpu, nechuť k jídlu, závratě,
mlžoby, mdalosti, bolesti hlavy,
žloutenku, slabost cel žaludku.

Bez Výtěchný pro ženy.

Odstátní skřeny a oblékaje, osvěžuje a
odslazuje. Cena 50c. a 25c.

Na skladě ve všech lékárnách

Ženské nemoci,
hlaví tok, všechny nepravidelnosti
měsíční, obtíže před porodem i po
porodu, zvláště pak při změně
životu vyléčí vždy výtěchný

**Severův Regulator
ženských nemocí.**
Cena \$1.00

Severova · Žaludeční · Hořká.

**SEVERŮV
Olej sv. Gottharda**

záhání boule, reumatismus, slni,
píchání a žer, bolesti na prsou
a v zádech, suché lámání, ostřely,
záškrtu a všechny bolesti reyma-
tické a neuragické. Jest to nej-
lepší mazání. Cena 50c.

Na prodej ve všech lékárnách.

Kdo chce
úplně vyléčiti reymatismus,
bolesti v zádech, strnulost a stuh-
lost dala, nechť natře se Severovým
Olejem sv. Gottharda a užívá

**Severův Lék
proti reymatismu**
za \$1.00.

*
Píšte o
Severův
KALENDÁŘ.
....
JEST
ZDARMA.

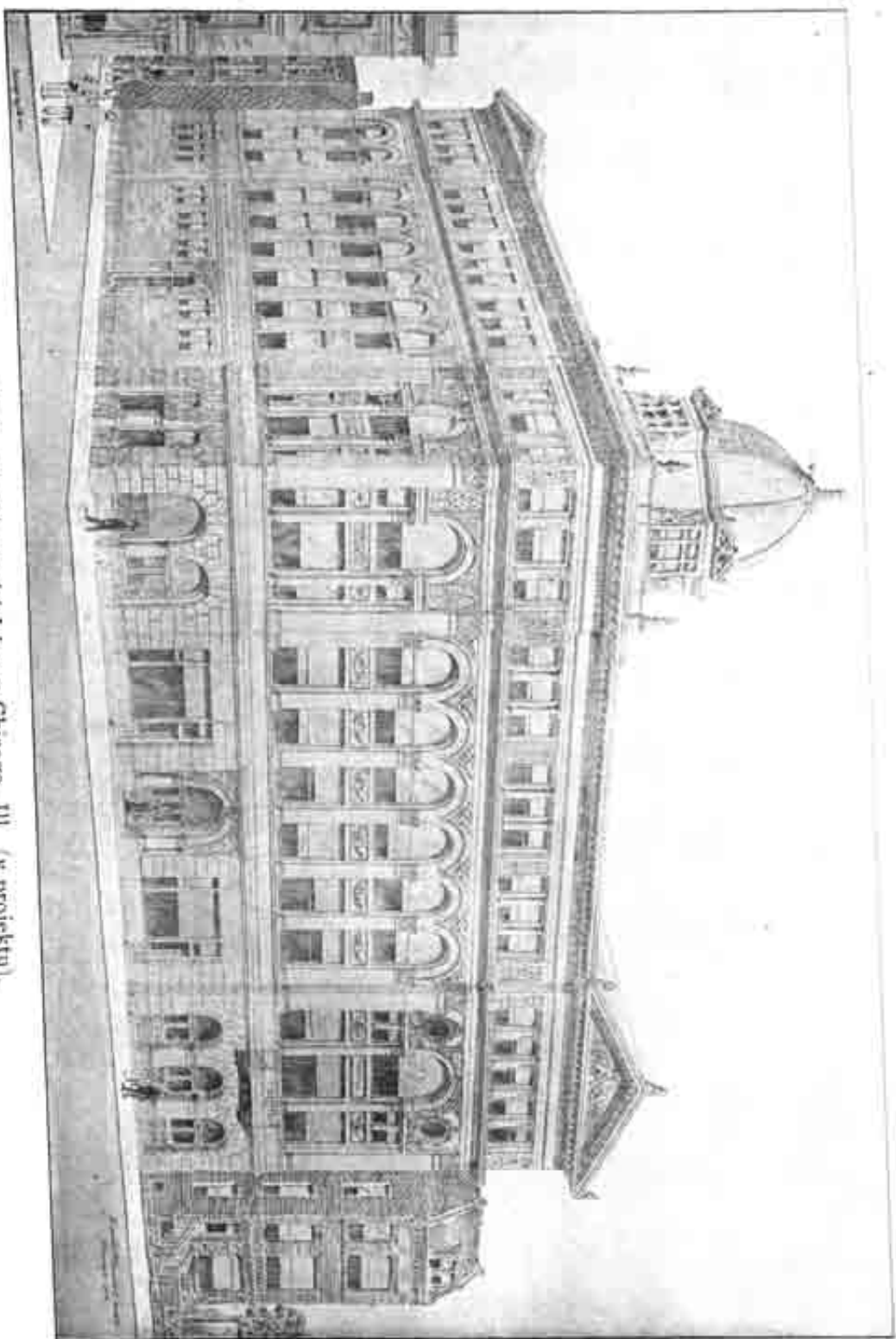
**SEVERŮV
KRVEČISTITEL**

odstraní nečistě látky a kru-
líčí nemoci krevní, kožní vyrážk
bolesť na nohou, vředy, svr-
upavenost, ospalost a jest zvlá-
výtěchný lék pro jarní nemo-
Cena \$1.00.

Na prodej ve všech lékárnách.

Nemoci ledvin a jater,
nezřivnosť, tralnomyslnost, ne-
pravidelnosti v močení, vodnatel-
nosť, řezavku, močový kámen,
zášně ledvin jistě vyléčí

SEVERŮV SILITEL
ledvin a jater.
ZA \$1.25.

Číslo 6. Silesianské Lipy v Chicago, Ill. (v projektu).

Účastníci Národního Hlavního Řádu Č. S. B. P. J.

AMERIKÁN

Národní * kalendář

✦ na rok ✦

ROČNÍK XVIII.

S mnoha obrázky vážného i žertovného obsahu.

Uspořádal Josef Jiří Král.

Tiskem a nákladem Aug. Geringera, 150 W. 12th Street,
CHICAGO, ILLINOIS.

Obsah tohoto kalendáře.

První titulní obraz: Sňh Sokola Slovanské Lípy v Chicagu. (v projektu).	
Druhý titulní obraz: Úřadníci Nár. Hlav. Řádu Č. S. B. P. J.	
Kalendář roční. — Letopisná znamení a čísla. — Pohyblivé svátky. — Čtyry roční období. — Přehled r. 1895. — Postní dny. — Zatmění slunce a měsíce	3
Rubriky měsíční se jmény katolickými i evangelickými, jakož i vložky pro poznamenání příjmů a vydání v domácnosti, úkazy na nebi, židovský kalendář a pořekadla	4
Seznam jmen	28
Poštovní sazby	30
Tabulky ku vypočítávání úroku	31
Ilustrace z „Prodané Nevěsty“. Motiv ze Smetanovy opery: „Věrné naše milování . . .“	32
Nalezla manžela. Drama z českého života v Chicagu. Dle skutečného příběhu pro kalendář „Amerikán“ napsal Pavel Albiéri. (Se 4 vyobr.)	33
Jako jarní. Báseň J. S. Machara.	72
Zimní idylla. S vyobrazením.	73
Novodobý Ahasver a jeho první láska. Obrázek z pohutých dob. Napsal Hugo Chotek.	74
Francouzský humor	105
Dějiny a člověk. Báseň.	112
Jiřinka. Původní pro kalendář „Amerikán“. Vypravuje Věnc. Lužická	113
Jiné jaro. Báseň Elišky Krásnohorské.	131
Ilustrace z „Prodané Nevěsty“. Motiv ze Smetanovy opery: „Rozmyslí si Mařenka . . .“	132
Sběh. Původní pro kalendář „Amerikán“. Dle skutečné události vypravuje M. Mašek. (Se 6 vyobr.)	133
Harald a Ringvalla. Báseň od A. E. Odyniec, přeložil Jan Nečas.	149
Dvě ženy. Pro kalendář Amerikán napsal K. R.	150
Žena ve věku doby. Napsala V. Lužická.	156
Nit'. Kulturní obrázek od V. Lužické.	158
Ze života umělcův.	161
Záblesk pravdy. Báseň.	165
August Volenský. S vyobrazením.	166
Vojta Náprstek. S vyobrazením	168
Stávka v Pullmanových závodech.	172
Zákony o rozvodu a manželství.	175
Národní sňh v Allegheny City, Pa. S vyobrazením.	178
Hrdopyška. Báseň Elišky Krásnohorské.	178
Americké soudnictví.	179
Pastýřská idylla. S vyobrazením.	182
Zápisník ctih. St. Allena.	183
Počasl. Báseň.	185
Nový rok domácího pána. S vyobr.	186
Pro smutné chvilky. S vyobr.	187
Vzpomínky životopisné k našim podobiznám.	193
Paměti prvních Čechů v Cleveland, O.	201
Paměti českých osadníků v Americe.	211
Sňh Sokola Slovanské Lípy v Chicagu (k prvnímu titulnímu obrazu)	222
Úřadníci Nár. Hlav. Řádu Č. S. B. P. J. (K druhému titulnímu obrazu.)	223
Pro domácnost a hospodářství	225

Kalendář roční.

V roce 1895 počítá se:

od stvoření světa dle Calvisiusa.....	5844
od stvoření světa dle počtu židovského.....	5655
od vystavení města Říma.....	2648
od zavedení kalendáře Juliánského.....	1940
od sboření Jerusalema.....	1825
od začátku stěhování národů.....	1520
od konce říše západofinské.....	1419
od útěku Mohamedova (tur. počítání).....	1312
od počátku křižáckých válek.....	799
od vynalezení prachu a střeliva.....	515

od vynalezení knihtiskařství.....	455
od uzavření míru westfálského.....	446
od objevení Ameriky.....	403
od zavedení kalendáře gregoriánského.....	313
od vynalezení dalekohledu.....	286
od vynalezení parostrojů.....	197
od zavedení kalendáře opraveného.....	195
od prohlášení samostatnosti Sp. Států.....	120
Opravený kalendář zaveden ve Spojených Státech 21. září 1853, kdy poručeno bylo místo 1. září psátí a čítati 21. září.	

Letopisná znamení a čísla.

Nedělní písmeno.....	F.
Zlaté číslo.....	15
Epakta.....	IV.
Sluneční kruh.....	28

Římský počet.....	8
Juliánský letopočet.....	6608
Židovský letopočet.....	5655
Mohamedánský.....	1312

Pohyblivé a stálé svátky.

Sv. tři králů.....	6. ledna
Neděle Septuagesima.....	10. února
Neděle Sexagesima.....	17. února
Neděle Quinquagesima.....	24. února
Úterek masopustní.....	26. února
Popelční středa.....	27. února
Květná neděle.....	7. dubna
Zelený čtvrtek.....	11. dubna
Velký pátek.....	12. dubna

Velikonoční neděle.....	14. dubna
Na nebevstoupení Páně.....	23. května
Svatodušní neděle.....	2. června
Neděle sv. Trojice.....	9. června
Božího Těla.....	13. června
Všeobecné posvěcení chrámů.....	20. října
První adventní neděle.....	1. prosince
Vánoční hod v neděli.....	25. prosince

Čtyry roční období.

Jaro počíná 20. břez. v 3. h. 54. m. večer.
Léto počíná 21. června v 11. h. 48 m. ráno.
Podzim počíná 23. září v 2. h. 14 m. ráno.
Zima počíná 21. pros. ve 8. h. 43. m. večer.

Trvá 92 dní a 19 hodin 54 min.	} úhrnem 365 dní
Trvá 93 dní a 14 hodin 26 min.	
Trvá 89 dní a 18 hodin 29 min.	
Trvá 88 dní a 14 hodin 11 min.	

Přehled roku 1893.

Masopust trvá od 7. ledna do 26. února; tedy 7 týdnů, 2 dny. Začátek postu 27. února.

Konec postu dne 13. dubna a trvá 46 dní Mezi vánočními a popel. středou jest 64 dnů

Zatmění slunce a měsíce.

V roce 1895 udají se tři zatmění slunce a dvě zatmění měsíce.

První úplné zatmění měsíce dne 10. března, patrné viditelné ve Washingtonu, záp. Evropě, na Atlantickém oceánu a po celé severní a jižní Americe.

Měsíc vstupuje v polostín země v 8 hod. 12 min. večer a v úplný stín v 8 hod. 57 m. úplné zatmění počne v 9 hod. 55 min. střed zatmění v 10 hod. 43 m., konec v 11 hod. 31 min. Dne 11. března ve 12. hod. 28 m. ráno opouští měsíc úplný stín země a v 11 hod. polostín její.

Druhé částečné zatmění slunce 26. března není viditelné ve Washingtonu ale v severní části Atlantického oceánu, Angli, Irsku, Gronsku, Labradoru a Novém Fundlandu.

Třetí částečné zatmění slunce dne 20. srp-

na nebude viditelné ve Washingtonu; pouze v Rusku na Sibíři a v Severním ledovém moři bude patrné.

Čtvrté úplné zatmění měsíce v noci ze 3. na 4. září, viditelné ve Washingtonu, záp. Evropě, záp. Africe a Atlantickém oceánu, celé severní a jižní Americe. Měsíc vstupuje v polostín země 3. září v 9 hod. 52 m. večer (čas New Yorkský); v úplný stín v 11 hodin 4 min. v noci, úplné zatmění nastane 4. září 10 minut po půl noci, střed zatmění je v 1 hod. 1. min., konec v 1 hod. 51 min. Ve 2 hod. 58 min. opouští měsíc úplný stín a ve 4 hod. 10 min. polostín země.

Páté částečné zatmění slunce dne 18. září nebude viditelné ve Washingtonu, nýbrž jen v jižním Tichém oceánu, na Novém Zélandě a ve východní Australii.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Úterý	Nový rok	Nový rok		7 25 4 44	10 10	
2 Středa	Makaria	Abela a Seta		7 25 4 45	11 9	
3 Čtvrtek	Jenověfy	Enochia		7 25 4 46	ráno	
4 Pátek	Tita biskupa	Isabelly		7 25 4 46	12 9	
5 Sobota	Telesfora	Simcona		7 25 4 47	1 11	

První neděle po Novém roce.

Délka dne 9 hodin 23 minut.

6 Neděle	Sv. Tři Králů	Zjevení Páně		7 25 4 48	2 17	
7 Pondělí	Luciana	Melanie		7 24 4 49	3 28	
8 Úterý	Erharda	Erharda		7 24 4 50	4 41	
9 Středa	Basiliše	Marciala		7 24 4 51	5 53	
10 Čtvrtek	Agatona	Pavla Poust.		7 24 4 52	vých.	
11 Pátek	Hygina	Matildy		7 24 4 53	5 33	
12 Sobota	Proba	Reinholda		7 23 4 54	6 53	

Druhá neděle po Novém roce.

Délka dne 9 hodin 33 minut.

13 Neděle	Leoncía	Hilaria		7 23 4 56	8 11	
14 Pondělí	Felixa	Felixa		7 22 4 57	9 24	
15 Úterý	Pavla Poust.	Maura		7 22 4 58	10 35	
16 Středa	Marcela P.	Marcela		7 22 4 59	11 43	
17 Čtvrtek	Antonína pou.	Antonína pou.		7 21 5 00	ráno	
18 Pátek	Prisky	Prisky		7 21 5 1	12 51	
19 Sobota	Kanuta	Sáry		7 21 5 2	1 58	

Třetí neděle po Novém roce.

Délka dne 9 hodin 43 minut.

20 Neděle	Jména Ježíše	Fab. a Šebest.		7 20 5 3	3 4	
21 Pondělí	Anežky	Anežky		7 20 5 5	4 8	
22 Úterý	Vinc. a Anast.	Vincence		7 19 5 6	5 7	
23 Středa	Zasnoub. P. M.	Emerana		7 18 5 7	6 0	
24 Čtvrtek	Timotea	Timotea		7 17 5 8	6 44	
25 Pátek	Obr. Pavla	Obr. Pavla		7 16 5 9	západ	
26 Sobota	Polykarpa	Polykarpa		7 15 5 11	6 5	

Čtvrtá neděle po Novém roce.

Délka dne 9 hodin 58 minut.

27 Neděle	Jana Zlatoúst.	Jana Zlatoúst.		7 14 5 12	7 4	
28 Pondělí	Karla Velkého	Karla Vel.		7 13 5 13	8 4	
29 Úterý	Františka Sal.	Valeria		7 13 5 14	9 1	
30 Středa	Martiny p.	Adelgundy		7 12 5 16	10 0	
31 Čtvrtek	Petra Nol.	Virgila		7 11 5 17	11 1	

Čtvrtí měsíc.

☾ První čtvrt' dne 4. v 2 hod. 36 min. ráno.

☽ Úplněk dne 11. v 3 hod. 54 min. ráno.

☾ Poslední čtvrt' dne 17. v 5. h. 59 min. večer.

☽ Nový měsíc dne 25. v 4 hod. 20 min. večer.

Domnílá povětrnost

1. studený, 2. až 4. mírnější počasí, 5. až 11. sněh, 12.—16. vítr a ráno, 17.—18. velká zima—pál vítr a sněh.

Dne přebývá od 9 hod. 10 min. do 10 hod. 6 min.

Židlovský kalendář.

1. ledna, První ledna jest 5. Tebet a 20. ledna jest 1. Tebet.

Pověstná.

Je-li teplo v lednu—sáhá bláha ke dnu.

Pakli ledny mokry bývá, jest vlna nedobrá.

Za mihavým ledem přizí mokré jaro.

V lednu-li hrom se ozývá, očekávejti lze bojnost vlna.

Je-li teplot leden, a borec mandle leden.

Na Nový rok, o slepičím křok, na Tři krále o školci dále na Hromozu o hodinu více.

Jaké počasí je který den od výstouhu Božho bodu do Tři králů, takové bude každý měsíc v roce.

Jižna Ježíše, ke kramlům nejdě.

Na sv. Pavla: Když je voda v ledě, seřte v Blahé a jedl' špec, nebo kama potrvá dlouho.

Dobrá snělec, rošská sněť.

Veřejný sněh, malá voda, slunce svítí na mraz.

Roce-ant, poste i stupa.

Na sv. Pavla na vlnu: obtížení 12 a míha v přelom leden.

První čítanka česká

130 řádk, 12. ul., Chlenga, III. Cena 30 vnitřní se záhyblom.

pro školy československé, obsahující 6-25 slabikář s sloh, umělo obrázků, ku křesťanů i křesťanů, a písničků dětských atd., je k dostání u Aug. Gerstingera,

LEDEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ŽIVOT JEŽÍŠŮV prostonárodně sestavený od Davida Friedricha Strausse. Pro český lid přeložil Fr. B. Zdrábek. Cena výtisku vázaného poštou 80ctů.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pátek	Ignace	Ignace		7 10 5 18	ráno	
2 Sobota	Hromnic	Očist. Marie		7 9 5 19	12 4	
Pátá neděle po Novém roce. Délka dne 10 hodin 13 minut.						
3 Neděle	Blažeje	Blažeje		7 8 5 21	1 10	
4 Pondělí	Veroniky	Veroniky		7 7 5 22	2 20	
5 Úterý	Háty	Agaty		7 6 5 23	3 30	
6 Středa	Doroty	Doroty		7 5 5 24	4 38	
7 Čtvrtek	Romualda	Reinhar.		7 3 5 25	5 38	
8 Pátek	Jana z M.	Šalamouna		7 2 5 27	vých.	
9 Sobota	Apolony	Apolony		7 1 5 28	5 41	
Neděle Septuagesima. Délka dne 10 hodin 29 minut.						
10 Neděle	Skolastiky	Skolastiky		7 0 5 29	6 58	
11 Pondělí	Evroziny	Evroziny		6 59 5 30	8 13	
12 Úterý	Eulalie	Eulalie		6 57 5 32	9 25	
13 Středa	Jordana	Kastora		6 56 5 33	10 36	
14 Čtvrtek	Pap. Valentina	Valentina		6 55 5 34	11 46	
15 Pátek	Faustina	Faustina		6 54 5 35	ráno	
16 Sobota	Juliany	Juliany		6 52 5 36	12 54	
Neděle Sexagesima. Délka dne 10 hodin 47 minut.						
17 Neděle	Simona	Konstancie		6 51 5 38	2 5	
18 Pondělí	Konkordia	Konkordia		6 49 5 39	3 2	
19 Úterý	Konráda	Gabina		6 48 5 40	3 57	
20 Středa	Oldřicha	Eucharie		6 47 5 41	4 44	
21 Čtvrtek	Eleonory	Eleonory		6 45 5 42	5 23	
22 Pátek	Washingtona	Washingtona		6 44 5 43	5 55	
23 Sobota	Eberharda	Serenia		6 42 5 45	6 22	
Neděle Quinquagesima. Délka dne 11 hodin 5 minut.						
24 Neděle	Matěje ap.	Matěje ap.		6 41 5 46	západ	
25 Pondělí	Valburgy	Valburgy		6 39 5 47	6 55	
26 Úterý	Masopustní	Masopustní		6 38 5 48	7 54	
27 Středa	Popeleční	Popeleční		6 36 5 49	8 54	
28 Čtvrtek	Romana	Romana		6 35 5 50	9 56	

Čtvrti měsíce.

☾ První čtvrt dne 2. v 7. hod. 20 min. večer.

☽ Úplněk dne 9. v 12 h. 57 min. večer.

☾ Poslední čtvrt dne 16. v 8. hod. 13 min. ráno.

☼ Nový měsíc dne 24. v 11. hod. 48 min. ráno.

Domnělá povětrnost

Do 8. velmi studeno, 6. sníl, 7. až 10. krutá zima, 11. a 12. mírná zima, 13. a 14. sněhová bouře, 15.—19. pozmourno a na konec méně deště.

Dne přibývá od 10. hod. 8 min. do 11. hod. 15 min.

Židovský kalendář.

5655.—25. února jest 1. Adar.

Pověkadia.

Únor bílý, pole sílí.
Pakli se bouřkami v únoru rohy býkoví nevíkají, helzo se dobrého roku nadíti.

Když té komár v únoru za půlím začíná, pohřebné v březnu jisté ke klaním s úsměm.

Větrové severní lu konci února zvěstují úrodný rok.

Nechce-li severní vítr v únoru váti, v dubnu se to musí jisté státi.

Je-li v únoru zima a sníl, bývá přý horký srpen.
Tmavé hromnice, sedláku radost; jasné-li ale, sněží jisté.

Masopust na slunci, pomůžka za katony.

O hromnicích musí skřivan vřítout, kdyby měl spráhnout.

Na sv. Valentina 14. nezasazuj hnoj, nebuden dobrá houata.

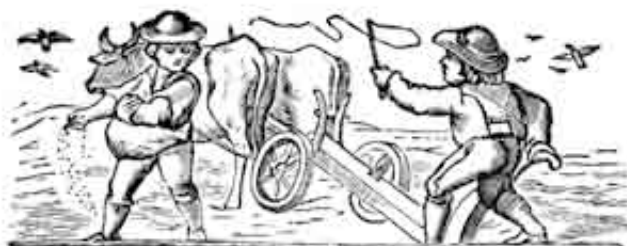
„SVORNOST“ denní list a „AMERIKÁN“ týdeník vychází u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill. a přináší zprávy z celého světa každý den a každý týden v roce. Denník i s „Duch Času“ stojí ročně s poštou \$7.00, týdeník \$2.50.

ZÁKLADOVÉ ČESKÉHO PRAVOPISU A MLUVNICE, stručný to návod pro učitele i žáky k naučení se správnému českému psaní. Cena mírná 25c. u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

ÚNOR.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

LEŽ NÁBOŽENSKÁ v lidstvu vzdělaném. Z Maxa Nordana přetlumočil Fr. B. Zdrůbek. V tuhých deskách vázaná 28ctů.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Pátek	Albina	Za. J. ě. Bratří	♋	6 33	5 52	11 1
2 Sobota	Simplicia	Simplicia	♋	6 32	5 53	ráno
První neděle v postě.		Délka dne 11 hodin 24 minut.				
3 Neděle	Kunhuty	Kunhuty	♋	6 30	5 54	12 8
4 Pondělí	Kazimíra	Kazimíra	♋	6 29	5 55	1 17
5 Úterý	Bohumila	Fridoliny	♋	6 27	5 56	2 24
6 Středa	Bedřicha	Bedřicha	♋	6 26	5 57	3 24
7 Čtvrtek	Tomáše A.	Tomáše	♋	6 24	5 58	4 17
8 Pátek	Jana z B.	Radka	♋	6 22	5 59	4 59
9 Sobota	Františky	Crhly a Strach.	♋	6 21	6 00	vých.
Druhá neděle v postě.		Délka dne 11 hodin 42 minut.				
10 Neděle	40 mučedlníků	Alexandra	♋	6 19	6 1	5 44
11 Pondělí	Konstantina	Dobromila	♋	6 18	6 3	6 58
12 Úterý	Rehoře p.	Rehoře	♋	6 16	6 4	8 12
13 Středa	Rosiny p.	Růženy	♋	6 14	6 5	9 24
14 Čtvrtek	Matildy	Matildy	♋	6 13	6 6	10 36
15 Pátek	Longina	Dluhoše	♋	6 11	6 7	11 45
16 Sobota	Heriberta	Jindřicha	♋	6 9	6 8	ráno
Třetí neděle v postě.		Délka dne 12 hodin 1 minut.				
17 Neděle	Patricka	Gertrudy	♋	6 8	6 9	12 51
18 Pondělí	Eduarda	Edvarda	♋	6 6	6 10	1 50
19 Úterý	Josefa p.	Josefa p.	♋	6 4	6 11	2 40
20 Středa	Joachima Sp.	Jachima	♋	6 3	6 12	3 21
21 Čtvrtek	Benedikta	Benedikta	♋	6 1	6 13	7 53
22 Pátek	Oktav.	Kazimíra	♋	5 59	6 14	4 26
23 Sobota	Otta	Eberharda	♋	5 58	6 15	4 50
Čtvrtá neděle v postě.		Délka dne 12 hodin 20 minut.				
24 Neděle	Gabriela	Gabriela	♋	5 56	6 16	5 12
25 Pondělí	Zv. P. Marie	Zvěst. Marié	♋	5 54	6 17	západ
26 Úterý	Eman.	Eman.	♋	5 53	6 19	6 47
27 Středa	Ruperta b.	Ruperta	♋	5 51	6 20	7 48
28 Čtvrtek	Guntrama kr.	Eustacha	♋	5 49	6 21	8 53
29 Pátek	Eustacha	Jetřicha	♋	5 48	6 22	10 0
30 Sobota	Kvirina	Zosina	♋	5 46	6 23	11 8
Pátá neděle v postě.		Délka dne 12 hodin 39 minuty.				
31 Neděle	Kvidona	Bohuvěra	♋	5 45	6 24	ráno

Čtvrtí měsíce.

- ☾ První čtvrtí dne 4. ve 7 hod. 44 min. ráno.
- ☼ Úpínek (patrně úplné zatmění) dne 10. v 10 h. 42 min. večer.
- ☾ Poslední čtvrtí dne 18. v 12 hod. 38 m. ráno.
- ☼ Nový měsíc dne 26. v 5 hod. 29 min. ráno.

Domnělá povětrnost

Zprvu počasí mírné, pak dost a konečně jasno až do 21.; od 22. až 29. studeno, 30. a 31. snih.

Dne přibývá od 11 hod. 19 min. do 12 hod. 39 min.

Židovský kalendář.

5655. — 8. března jest 12. Adar. [Přát Esther]; 9. a 10. března (13. a 14. Adar) jest Purim. 26. března jest 1. Nisan.

Pořekadla.

V březnu prach co zlato a střbro, ale snih bývá pro osou jed.

Mnoho došů v březnu přivádí hubené léto.

Mrzne-li v den čtyřiceti mučedlníků, mrzne ještě po čtyřicet nocí.

Mrzne-li v den sv. Gertrudy, trvá alma ještě čtyřicet dní.

Svíti-li slunce v den svátování Panny Marie, lze očekávatí úrodný rok.

Březen bez vody, duben bez trávy.

Kolik březnových mlh, tolik červenových lijků.

Březen, za kaunna vlezem; duben, ještě tam budem; máj, vyženeme kozy v háj.

Studený březen, studený duben, mokřý máj, bude v stodole ráj.

Na sv. Josefa, vyskočí beran na vršek a poděkuje hospodáři.

Na sv. Rehoře, čáp přeletí přes moře, žába hubu otevře, liný sedlák, který neofe. (19).

Přít-li na sněhé ány, mlá drabota.

BŘEZEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

SVATÁ BIBLI PRO ZASMÁNÍ, jest obrázkový spis, obsahující zábavné obrázky ze svatého písma starého zákona. Vyšly 3 sešity. Stojí všechny tři 65ctů., jednotlivý 22ctů.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pondělí	Hugo bisk.	Theodora		5 43	6 25	12 15
2 Úterý	Frant. z P.	Theodosia		5 41	6 26	1 17
3 Středa	Richarda	Richarda		5 40	6 27	2 11
4 Čtvrtek	Isidora	Brože		5 38	6 28	2 56
5 Pátek	Čeňka	Emilie		5 36	6 29	3 32
6 Sobota	Celestina	Buška		5 35	6 30	4 3
Neděle Květná.		Délka dne 12 hodin 58 minut.				
7 Neděle	Heřmana	Heřmana		5 33	6 31	4 30
8 Pondělí	Alberta	Albína		5 32	6 32	vých.
9 Úterý	Kleofáše	Demetria		5 30	6 33	6 58
10 Středa	Ezechiela pr.	Daniela		5 28	6 34	8 11
11 Čtvrtek	Zelený čtvrtek	Zelený čtvrtek		5 27	6 35	9 24
12 Pátek	Velký pátek	Velký pátek		5 25	6 36	10 33
13 Sobota	Bílá sobota	Bílá sobota		5 24	6 37	11 37
Neděle Velikonoční.		Délka dne 13 hodin 19 min.				
14 Neděle	Hod Boží Vel.	Hod Boží Vel.		5 22	6 38	ráno
15 Pondělí	Velikonoční	Velikonoční		5 21	6 39	12 32
16 Úterý	Kalixta	Arona		5 19	6 40	1 18
17 Středa	Rudolfa	Rudolfa		5 18	6 41	1 56
18 Čtvrtek	Wenera	Valeria		5 16	6 42	2 28
19 Pátek	Krescence	Emy		5 15	6 43	2 53
20 Sobota	Sulpice	Sulpice		5 13	6 44	3 16
První neděle po Velikonoči.		Délka dne 13 hodin 33 minut.				
21 Neděle	Anselma	Anselma		5 12	6 45	3 37
22 Pondělí	Kajetana	Sotera		5 10	6 46	3 58
23 Úterý	Vojtěcha	Jiřího		5 9	6 47	4 19
24 Středa	Jiřího	Albrechta		5 7	6 48	západ
25 Čtvrtek	Marka ev.	Marka ev.		5 6	6 59	7 49
26 Pátek	Kleta	Kleta		5 5	6 50	8 58
27 Sobota	Jaroslava	Pelhřima		5 3	6 51	10 7
Druhá neděle po Velikonoči.		Délka dne 13 hodin 50 minut.				
28 Neděle	Vitališe	Vitála		5 2	6 52	11 11
29 Pondělí	Petra mučen.	Sibily		5 1	6 53	ráno
30 Úterý	Kateřiny s.	Hildegardy		4 59	6 54	12 8

Čtvrti měsíce.

- První čtvrť dne 2. o 4. hod. 22 min. večer.
- Úplněk, dne 9. v 8. hod. 47 min. ráno.
- Poslední čtvrť dne 16. o 6. h. 28 min. večer.
- Nový měsíc dne 24. o 8. hod. 15 min. večer.

Domnělá povětrnost

Do 4. studeno, 5. a 6. pěkné, 7. až 9. pošumarno, 10. a 11. dešť, 12. až 17. drsné počasí, 18. až 20. vítr, slasť a roupy, 21. až 24. studeno, 24. až 28. pěkné, pak deštivo.

Dne přibývá od 12. hod. 19 min. do 13. hod. 50 min.

Židovský kalendář.

5655. (30) 9. do 16. dubna. (15—22. Nisan) jsou velikonoce (svátek přestrojení).

Pořekadla.

Duben bojuje vodou, říjeu piven.
 Pakli mokrý a zimavý duben, jest úroda na vho.
 V dubnu-li valný vítr se oxyzvá, seno i žito pěkné bývá.
 Po bouřce v dubnu, pí, padají mrazky.
 Je-li v dubnu krásné a povětrí čisté, bude v květnu nepřímenné listě.
 Na Těbureci má se vše zelenat (14.)
 Je-li o sv. Jiří tak vysoko žito, že se v něm havran ukrytí může, bude úrodný rok obilím.
 O Jiří krásné-li a teplo, následuje krutá a mokrá povětrnost.
 Jiří a Marek, mrazem nás zalek'.
 Snih dubnový jako mrva pohnoj.
 Na čtvrtek zelenéj, bráchy nasvej.
 Na valný pátek semí nebyěj.
 Když lastovice letí, jest znamení podbí.

Kapesní slovník anglicko-český, obsahující 25,000 slov anglických a českou výslovnost i příkladům v kapesní velikosti, dobrý tisk pohodlný ku klobouku slovy; malá pomůcka ku čtení novin anglických i všech spisů. Druhé vydání v sušené ceně \$1.25 u Aug. Geringera, 150 West 12th St., Chicago, Ill.

DUBEN.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		š	ct.	š	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

37 POHŘEBNÍCH ŘEČÍ pro různé stavy a věky s připojením řečí ku pojmenování dítěte, od Jos. Kaldy. Cena v obyčejné jzděné vazbě 55 ctů.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamen měsíce	Východ slunce	západ slunce	Východ a západ m. tále
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Středa	Filipa-Jakuba	Filipa-Jakuba		4 58	6 55	12 55
2 Čtvrtek	Zikmunda	Zikmunda		4 57	6 56	1 33
3 Pátek	N. sv. kř.	N. sv. kř.		4 56	6 57	2 5
4 Sobota	Floriana	Floriana		4 54	6 58	2 32
Třetí neděle po Velikonoci. Délka dne 14 hodin 6 minut.						
5 Neděle	Pia V. pap.	Gotharda		4 53	6 59	2 58
6 Pondělí	Jana Dimiana	Jana Dimiana		4 52	7 0	3 23
7 Úterý	Stanislava	Bohumíra		4 51	7 1	vých.
8 Středa	Zjev. M.	Stanislava		4 50	7 2	7 1
9 Čtvrtek	Rehoře N.	Hioba		4 48	7 3	8 13
10 Pátek	Isidora	Viktora		4 47	7 4	9 20
11 Sobota	Mamerta	Mamerta		4 46	7 5	10 20
Čtvrtá neděle po Velikonoci. Délka dne 14 hodin 21 minut.						
12 Neděle	Pankráče	Pankráče		4 45	7 6	11 11
13 Pondělí	Serváce	Serváce		4 44	7 7	11 53
14 Úterý	Bonifáce	Bonifáce		4 43	7 8	ráno
15 Středa	Žofie	Žofie		4 42	7 9	12 26
16 Čtvrtek	Jana Nepom.	Peregrina		4 41	7 10	12 55
17 Pátek	Ubalda	Jošta		4 41	7 11	1 18
18 Sobota	Venance	Liboria		4 40	7 12	1 40
Pátá neděle po Velikonoci. Délka dne 14 hodin 34 minut.						
19 Neděle	Petra C.	Potenciány		4 39	7 13	2 1
20 Pondělí	Bern.	Athanas		4 38	7 14	2 22
21 Úterý	Felix	Prudence		4 37	7 15	2 44
22 Středa	Julie p.	Heleny		4 36	7 16	3 9
23 Čtvrtek	Na nebe vs. P.	Na nebe vs. P.		4 36	7 17	západ
24 Pátek	Johanky kr.	Zuzany		4 35	7 18	7 53
25 Sobota	Urbana I. pap.	Urbana		4 34	7 19	9 1
Šestá neděle po Velikonoci. Délka dne 14 hodin 46 minut.						
26 Neděle	Filip Ner.	Beda		4 34	7 20	10 1
27 Pondělí	Magd. P.	Luciana		4 33	7 21	10 52
28 Úterý	Viléma	Wilhema		4 33	7 22	11 34
29 Středa	Maxima	Maxima		4 32	7 22	ráno
30 Čtvrtek	Zdobení hrobů	Zdobení hrobů		4 32	7 23	12 7
31 Pátek	Petronila	Angela		4 31	7 24	12 36

Čtvrtí měsíce.

První čtvrt dne 1. v 10 hod. 48 min. večer.

Úplněk dne 8. ve 7 h. 3 min. večer.

Poslední čtvrt dne 16. v 12 hod. 45 min. večer.

Nový měsíc dne 24. v 7 h. 50 min. ráno.

První čtvrt dne 31. ve 3 hod. 52 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. a 2. pěkné, 3. pozmurro-
no, 4. hrom, 5. až 12. ráno
jinozátka, 13. a 14. po-
zmurro, pak krásná počasí
a ráno jinozátka.

Dne přibývá od 13 hod.
57 min. do 14 hod. 33 min.

Židovský kalendář.

5650, 12. května (18.
čís.) svátek židů, 21. kvě-
ten jest 1. Sivan a 29. 126.
května (6. a 7. Sivan) jsou
letnice.

Porekadla.

Prší-li na 1. máje, než-
stane páda dosti výšle a
píce pro dobytek se nedají.

Dost' v noci před sv. Val-
burgem napřijíže stoly i
sklepy.

Dost' o Mauretta přimši
soukoni (11.), neboť v něm
nie dobrého není, takto zů-
všeotravně mluví.

Urban krápný, vyjasněný
bojným vlnem nám sděluje

Když máj vláhy nedá,
corven se předá.

Studený máj, v zahra-
dách ráj, anebo studený
máj, v stodolách ráj.

Viajón-H korcovice v úř-
zových dnech... hodon silné
bouřky.

Kdo o sv. Janě jen zast-
vá, stěba mlčí bože mlvá.

Májová voda vyplí vlnu,
[Mnoho dost' vlněm ko-
H v květnu skodí.]

Sv. Pankráč, Servác a
Bonifác jsou ledoví muži,
Havlovo žito, Urbanův
ovos, ova toho hude, potom
ml pověz.

Roj, který se v máji rojí,
za řihu sama stojí. V čertm
rojení nestojí na zvoně.

Anglický vyslovovatel

neb Spelling Book, učí, jak se mají anglická slova vyslovovati, slabikovati, při-
zvukovati a psáti. Pro každého nevyhnutelné. Za 80 centů se poše každému

poštou od Aug. Goringera, 180 W. 12th St., Chicago.

KVĚTEN.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY:	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ČLOVĚK A JEHO POMĚR KU PŘÍRODĚ, II. vydání. Od Dr. V. Kapra. Cena této lícve užitečné knihy j est 50ctů., s poštovní zásilkou 55ctů.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Sobota Fortunáta		Radima	☾	4 31 7 25	1 1	
Neděle Svatodušní.		Délka dne 14 hodin 55 minut.				
2 Neděle Hod Boží Sv.		Hod Boží Sv.	☾	4 30 7 25	1 20	
3 Pondělí Svatodušní		Svatodušní	☾	4 30 7 26	1 53	
4 Úterý Františka K.		Kvirina	☾	4 30 7 27	2 19	
5 Středa Bonifáce		Vinfrida	☾	4 29 7 28	2 51	
6 Čtvrtek Norberta		Longina	☾	4 29 7 28	vých.	
7 Pátek Roberta		Robeše	☾	4 29 7 29	8 7	
8 Sobota Medarda		Medarda	☾	4 29 7 29	9 2	
Neděle sv. Trojice.		Délka dne 15 hodin 2 minuty.				
9 Neděle Nejsv. Trojice		Trojice Svat.	☾	4 28 7 30	9 47	
10 Pondělí Oliva p.		Oliva	☾	4 28 7 30	10 22	
11 Úterý Barnabáše		Barnabáše	☾	4 28 7 31	10 55	
12 Středa Basilida		Oduffa	☾	4 28 7 31	11 20	
13 Čtvrtek Antonína Pad.		Antonia	☾	4 28 7 32	11 43	
14 Pátek Basilia		Elisea	☾	4 28 7 32	ráno	
15 Sobota Víta mučen.		Víta	☾	4 28 7 33	12 3	
První neděle po sv. Trojici.		Délka dne 15 hodin 5 minut.				
16 Neděle Bož. Těla		Zbýněk	☾	4 28 7 33	12 24	
17 Pondělí Adolfa		Laura	☾	4 28 7 33	12 45	
18 Úterý Marcela		Miloty	☾	4 28 7 34	1 9	
19 Středa Gerv. a Prot.		Bohdala	☾	4 28 7 34	1 30	
20 Čtvrtek Sylvera		Sila	☾	4 28 7 34	2 11	
21 Pátek Aloise		Aloise	☾	4 29 7 34	2 55	
22 Sobota Pavlina		Achae	☾	4 29 7 35	západ	
Druhá neděle po sv. Trojici.		Délka dne 15 hodin 6 minut.				
23 Neděle Edeltruda		Edeltruda	☾	4 29 7 35	8 44	
24 Pondělí Jana Křtitele		Jana Křtitele	☾	4 30 7 35	9 30	
25 Úterý Ivana Sid.		Prospera	☾	4 30 7 35	10 7	
26 Středa Jana a Pavla		Jana B.	☾	4 30 7 35	10 38	
27 Čtvrtek Ladislava		Ladislava	☾	4 31 7 35	11 5	
28 Pátek Lva II. pap.		Lva	☾	4 31 7 35	11 30	
29 Sobota Petra a Pavla		Petra a Pavla	☾	4 32 7 35	11 56	
Třetí neděle po sv. Trojici.		Délka dne 15 hodin 3 minuty.				
30 Neděle Pavla pam.		Pavla pam.	☾	4 32 7 35	ráno	

Čtvrtí měsíce.

- ☾ Plnět dne 1. v 6 h. 4 min. ráno.
- ☾ Poslední čtvrt' dne 16. ve 6 h. 32 min. ráno.
- ☾ Nový měsíc dne 22. v 1 hod. 55 min. večer.
- ☾ První čtvrt' dne 29. ve 9 hod. 5 min. ráno.

Domácí povětrnost

Z počátku jímocata, pak proměnlivo a na podzim velmi počasně.

Dne přibývá od 11 hod. 55 min. do 15 hod. 3 min.

Židovský kalendář.

5655. 22. červen je 1. Tamuz.

Pořekadla.

Červen il více suchý než mokréj pamže, dobrý v něm naše sudy naplněje. Jaké počasí na Medardu bývá, takové o žních se říká.

Pršíli na den sv. Víta, jest úrodný rok, toliko jest-li to štěstí.

Jaké povětrnost' na sv. Jana Křtitele, takováť očekávej i o Měchálu.

Jaké počasí na Ladislava se ukazuje (27.), takové též po sedni týdně se objevuje.

Na Petra a Pavla den jasný a čistý, rok úrodný bude býti.

Na Petra a Pavla stoupi se žito kořinec a ono kraje dnu i nocí.

Sv. Vít kořinek stíp, sv. Prokop ten jej dolopí.

Nesází-li well na Víta, bude zelnce bíta.

Na sv. Antonína [13.] ar jsou inušíste oseta.

Na sv. Duchu bláto, bude lačné mláto.

Červen smatený, sedláč krčí rameny.

Do sv. Jana Křtitele nechvali ječmene.

Medardova krápe' čtyřicet dní kopce.

Kůňka po sv. Janu za kolik dní kůle, za tolik centů žito bude.

Mnoho ryb, málo zrna, dlouhý den, krátká ml'

SEZNAM divadelních her, starších i novějších, jež nalezájí se na skladě v našem knihkupectví, zašle se každému zdarma; kdo oň požádá a 2c. kolek ku krytí poštovního připojí.

ČERVEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

AMOR našim služebníkem, aneb: Jak možno zalibiti se všem ženštinám a získati si jich přízeň. Cena 15c. u Aug. Geringera, 150 záp. 12. ulice, Chicago, Ill.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Pondělí	Teobalda	Děpolda	☾	4 32	7 35	12 22
2 Úterý	Otokara	Kamila	☾	4 33	7 35	12 52
3 Středa	Heliadora	Heliadora	☾	4 34	7 35	1 28
4 Čtvrtek	Den neodvisl.	Den neodvisl.	☾	4 34	7 34	2 11
5 Pátek	Cyrila a Metod	Filomeny	☾	4 35	7 34	vých.
6 Sobota	Izaiáše pr.	Izaiáše	☾	4 35	7 34	7 43
Čtvrtá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 57 minut.						
7 Neděle	Navšt. P. Marie	Veslava	☾	4 36	7 33	8 23
8 Pondělí	Kiliana	Kiliana	☾	4 37	7 33	8 55
9 Úterý	Brikcia	Brikcia	☾	4 37	7 33	9 22
10 Středa	Seďm bratrů	Amalie	☾	4 38	7 32	9 46
11 Čtvrtek	Piuse p.	Piuse	☾	4 39	7 32	10 7
12 Pátek	Jana Kv.	Ladimíra	☾	4 39	7 31	10 27
13 Sobota	Markéty	Markéty	☾	4 40	7 31	10 48
Pátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 49 minut.						
14 Neděle	Bonaventury	Karoliny	☾	4 41	7 30	10 11
15 Pondělí	Jindřicha	Rozesl. apošt.	☾	4 42	7 30	11 35
16 Úterý	Marie Karm.	Ruta	☾	4 42	7 29	ráno
17 Středa	Alexiusa	Aleše	☾	4 43	7 28	12 6
18 Čtvrtek	Symforosa	Arnolda	☾	4 44	7 28	12 44
19 Pátek	Vincence z P.	Stella	☾	4 45	7 27	1 33
20 Sobota	Eliáše proroka	Eliáše	☾	4 46	7 26	2 35
Šestá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 39 minut.						
21 Neděle	Daniěle pr.	Daniěle	☾	4 47	7 26	západ
22 Pondělí	Máří Magd.	Máří Magd.	☾	4 48	7 25	8 3
23 Úterý	Apolináře	Apolináře	☾	4 48	7 24	8 37
24 Středa	Kristiny	Kristiny	☾	4 49	7 23	9 6
25 Čtvrtek	Jakuba	Jakuba	☾	4 50	7 22	9 33
26 Pátek	Anny	Anny	☾	4 51	7 21	9 58
27 Sobota	Pantaleona	Pantaleona	☾	4 52	7 20	10 25
Šedná neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 26 minut.						
28 Neděle	Inocence	Inocence	☾	4 53	7 19	10 55
29 Pondělí	Marty	Marty	☾	4 54	7 18	11 29
30 Úterý	Abblona a Sen.	Bořivoje	☾	4 55	7 17	ráno
31 Středa	Iguáce z Loj.	Hynka	☾	4 56	7 16	12 9

Čtvrti měsíce.

- ☾ Úplněk dne 6. v 6 hod. 33 min. večer.
- ☾ Poslední čtvrt' dne 14. v 10 hod. 35 min. večer.
- ☾ Nový měsíc dne 22. v 12 hod. 36 min. večer.
- ☾ První čtvrt' dne 28. v 3 hod. 40 min. večer.

Domnělá povětrnost

Z počátku zamračeno, pak velmi krotko, 10. bouře 11. až 18. velmi tepla, na posled dešť.

Dne ubývá od 15 hod. 03 min. do 14 hod. 29 min.

Židovský kalendář.

3055 9. července 17. Tamusi příst. dotyčí chrám. Den 22. července jeut 1. Ab a 20. července 10. Abi příst. spálení ebrámu.

Pořehmdla.

Přisl-li v den navštívení Panny Marie, trvá pak dešť 40 dní.

Den sedmi bratrů když deštívý, býrá pak dešť trvanlivý.

Dešť o sv. Markéte trvá pak 14 dní a zvěstuje špatně počasí ku sálizni somá.

Pakli na sv. Markétu přsl, opadají vláské ošechy a lískové ošechy stá nou se červivá.

Přisl-li na sedm bratrů, přsl po sedm neděl.

Pakli na sv. Jakuba slunce světlí, má přý krutá zima býti.

Když na den sv. Anny mravenčí pilně hromadí, dočaji následuje přý tuhá zima.

Sv. Markéta (12.) hodí sep do žita, aneb: sv. Markéta vede ženou do žita.

22. V den ten ráno poprchává, neb Maria Majdaleta svého pána oplakává.

V červenci volá hrpolic: „Pojďte žit, pojďte žit, do stanete pět peněz, pět peněz, pět peněz!“

ČERVENEC.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10	•				
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

HIEARCHIE A ARISTOKRATIE aneb: Působení Jezuitů na život soukromý i veřejný.
 Se-psal B. Hassaurek. Cena jest snížena na \$1. Vázaná pevně a pěkně \$1.50.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce	Čtvrti měsíce.
	Katolíků	Protestantů					
1 Čtvrtek Petra v ok.		Memandra		4 57 7 13	12 57		☉ Uprání dne 3. v 8 h. 45 min. ráno.
2 Pátek Alfonsa		Gustava		4 58 7 14	1 51		☾ Poslední čtvrt dne 13. v 12. hod. 27 min. večer.
3 Sobota Stěpána nal.		Augusta		4 59 7 13	2 52		☽ Nový měsíc dne 20. v 8. hod. ráno.
Osmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 12 minut.							☾ První čtvrt dne 27. v 12. hod. 43 min. ráno.
4 Neděle Dominika		Dominika		5 07 7 12	vých.		
5 Pondělí Osvalda		Marie Sněžné		5 17 7 11	7 26		
6 Úterý Pr. Kristu P.		Sixty		5 27 7 10	7 59		
7 Středa Kjetána		Alfry		5 37 7 8	8 12		
8 Čtvrtek Cyriáka		Cyriáka		5 47 7 7	8 32		
9 Pátek Donáta		Jaroslava		5 57 7 6	8 53		
10 Sobota Vavřince		Vavřince		5 07 7 5	9 13		
Devátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 56 minut.							
11 Neděle Zuzany		Zuzany		5 27 7 3	9 37		
12 Pondělí Kláry p.		Kláry		5 37 7 2	10 4		
13 Úterý Hypolita		Hypolita		5 47 7 1	10 38		
14 Středa Eusebia		Smila		5 100 59	11 21		
15 Čtvrtek Nanebevz. P.M.		Na nebevz. M.		5 116 58	ráno		
16 Pátek Rochu		Hrože		5 126 57	12 15		
17 Sobota Liberáta		Liberáta		5 136 55	1 21		
Desátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 10 minut.							
18 Neděle Heleny kr.		Heleny		5 146 54	2 36		
19 Pondělí Ludvíka T.		Sebalda		5 156 52	3 55		
20 Úterý Bernarda		Bernarda		5 166 51	západ		
21 Středa Anastase		Hartvíka		5 176 49	7 32		
22 Čtvrtek Timotea		Žibřida		5 186 48	7 59		
23 Pátek Filipa b.		Zdeňka		5 196 46	8 26		
24 Sobota Bartoloměje		Bartoloměje		5 206 45	8 55		
Jedenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 22 min.							
25 Neděle Ludvíka kr.		Ludvíka		5 216 43	9 28		
26 Pondělí Zefyrina		Adriána		5 226 42	10 7		
27 Úterý Josefa Kal.		Jaromíra		5 236 40	10 53		
28 Středa Augustina		Augustina		5 246 39	11 46		
29 Čtvrtek Jana st.		Niceáše		5 256 37	ráno		
30 Pátek Rosy p.		Příbka		5 266 35	12 45		
31 Sobota Raimunda		Raimunda		5 276 34	1 46		

Donnělá povětrnost

Nejprve nastala, jak hesky 11. až 15. dešť, potom pěkné a jasné.

Dne uplyná od 13. hod. minut do 13. hod. 7. minut.

Žitovský kalendář.

5666. Den 21. srpna jest 1. 2121.

Pověrkadla.

Čeho červenoe v srpnu neuváží, toho září neomáží

Teplé a suché léto ptiváčí na sebest něčný podáček, tuhou zimou a nejlepš vřim.

Suché léto jest úrodné na žito, neb slunce nevrší na hlád v zemi, za to však: Mokrú léto — drabú léto.

Hledí léto mokré, bývá v přístím roce druhota.

Posadí na sv. Vavřince a nanebevzeti Pan. Marie se najeté udrali několik dnú.

Krásně-li v Vavřinci a Bartoloměji, na dobrý podzimek veštom máš naděti.

Žmout na pole, věsty a pole.

Vřimú (býdý) se obilí sve sloo volá: Sedláci krad!

Sv. královna dostává přv vřimpek zdravý ilakový o přiek.

VĚK ROZUMU. od Tom. Pains s doplnky jeho ostatních spisů vybraných. Překladem Fr. B. Zdrábka. Cena výtisku v plátně vázaného poštou 70 centů.

SRPEN.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ slunce
Dni a týdny.	Katolíků				
Dvanáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 4 min.					
1	Neděle	Anděl Strážce	Jiljího	☉	5 28 6 32 2 48
2	Pondělí	Štěpána	Štěpána kr.	☉	5 29 6 31 3 49
3	Úterý	Mansveta	Mansveta	☉	5 30 6 29 vých.
4	Středa	Rosalie	Rosalie	☉	5 31 6 27 6 38
5	Čtvrtek	Viktorina	Heraklia	☉	5 32 6 26 6 58
6	Pátek	Zachariáš	Boleslava	☉	5 33 6 24 7 19
7	Sobota	Reginy	Reginy	☉	5 34 6 22 7 41
Třináctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 46 min.					
8	Neděle	Nar. P. Marie	Naroz. Mar.	☉	5 35 6 21 8 7
9	Pondělí	Gorgona	Brunona	☉	5 36 6 19 8 38
10	Úterý	Mikuláše	Mikuláše	☉	5 37 6 17 9 10
11	Středa	Pafnuce	Prota	☉	5 38 6 16 10 5
12	Čtvrtek	Kvidona	Lyra	☉	5 39 6 14 11 4
13	Pátek	Tobiáše	Milonè	☉	5 40 6 12 ráno
14	Sobota	Svec. sv. kříže	Kornela	☉	5 41 6 11 12 12
Čtrnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 27 min.					
15	Neděle	Jména P. M.	Mariany	☉	5 42 6 9 1 27
16	Pondělí	Ludmily	Ludmily	☉	5 43 6 7 2 45
17	Úterý	Lamberta	Lamberta	☉	5 44 6 6 4 2
18	Středa	Tomáše v.	Tita	☉	5 45 6 4 5 24
19	Čtvrtek	Januara	Januara	☉	5 46 6 2 6 24
20	Pátek	Eustacha	Stacha	☉	5 47 6 1 6 52
21	Sobota	Matouše	Matouše	☉	5 48 5 59 7 25
Patnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 8 minut.					
22	Neděle	Maurice	Morice	☉	5 49 5 57 8 2
23	Pondělí	Tekly p.	Tekly	☉	5 50 5 56 8 47
24	Úterý	Gerharda	Jarmáře	☉	5 51 5 54 9 39
25	Středa	Kleofáše	Kleofáše	☉	5 52 5 52 10 37
26	Čtvrtek	Cypriana	Pravdomily	☉	5 53 5 51 11 38
27	Pátek	Kosmy a Dam.	Kosmy a Dam.	☉	5 54 5 49 ráno
28	Sobota	Václava kráe	Václava	☉	5 55 5 47 12 40
Šestnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 49 min.					
29	Neděle	Michaela arch.	Michala	☉	5 56 5 45 1 42
30	Pondělí	Jeronyma	Jarolíma	☉	5 57 5 44 2 43

Čtvrtí měsíce.

☉ Úplněk dne 4. v 12 h. 59 min. ráno. (plně úplně zatmění měsíce)

☾ Poslední čtvrt' dne 11. v 11 hod. 55 min. več.

☽ Nový měsíc dne 18. v 2 hod. 59 min. večer.

☾ První čtvrt' dne 25. v 1 hod. 27 min. večer.

Denní povětrnost

1. jasně, 2. až 11. mírně počasí, 12. až 15. studená rána, 16. 18. velmi jasné, v poledne vítr a dlouhá mlha.

Dne ubývá od 15. hod. 1 min. do 11. hod. 41 min.

Židovský kalendář.

5606. Den 13. září jest 1. Tisr. - Nový rok; 22. září 4. Tisr. před Gedalah; 28. září 10. Tisr. den smireni.

Pověstěna.

Jaké počasí bylo na den sv. Jiljí, tak vše zůstane obyčejně po celý měsíc.

Je-li o Jiljí krásný den, bude krásný pozděnek.

V jakém počasí jde jelen k říjí (o sv. Jiljí), v takovém se vrátí o sv. Michalu.

Jaké počasí na den narození P. Marie, takové nás zůstati osm neděl.

O Marie narození, vlastněk ta více není.

Neprší-li toho dne, bude suchý pozděnek.

Krásné počasí 20. v tento den trvá ještě čtyři neděle.

Na kolik dní před sv. Michalem máš a mrzne, toliké bude přístho roku po první máji máš a mrznout.

Na sv. Maurice (29.) neje pšenice, bude samá metelice.

Třetí čítanka česká pro školy žesko-americké i pro domácínost; obsahuje vypravování z dějin Spojených států amerického od vynalezení Ameriky až po presidenta Clevelanda a má mapy, obrázky a pedogogicky velmi četná. Stoff poštou \$1.10 u Aug. Gerlingera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

ZÁŘÍ.

Dne	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		š	ct.	š	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

POSTAVENÍ ŽEN V CÍRKVI, pojednání o tom, jak se přičinila církev křesťanská o snížení žen a zneužití jich ku svým účelům. Matice Svobody svazek VII. Cena 12 ctů.

SVÁTKY A JMÉNA.

Dni a týdny.

	Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1 Úterý	Remigia	Remigia		5 58	5 42	3 41
2 Středa	Leodegara	Leodegara		5 59	5 41	4 38
3 Čtvrtek	Kandida	Ludomíra		6 05	5 39	vých.
4 Pátek	Františka S.	Frant. S.		6 15	5 37	5 46
5 Sobota	Placida	Placida		6 25	5 36	6 11
Nedmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 31 min.						
6 Neděle	Brunona	Břeňka		6 35	5 34	6 41
7 Pondělí	Justiny p.	Libuše		6 45	5 32	7 17
8 Úterý	Brigity	Bryty		6 55	5 31	8 1
9 Středa	Dyonisia	Diviše		6 65	5 29	8 56
10 Čtvrtek	Frant. B.	Frida		6 75	5 28	10 4
11 Pátek	Emiliána	Emiliána		6 85	5 26	11 10
12 Sobota	Maximiliána	Maximiliána		6 95	5 25	ráno
Osmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 18 min.						
13 Neděle	Edvarda	Kolomana		6 105	5 23	12 24
14 Pondělí	Burkharda	Burkharda		6 115	5 21	1 39
15 Úterý	Terezie	Terezie		6 125	5 20	2 53
16 Středa	Havla	Havla		6 135	5 18	4 7
17 Čtvrtek	Hedviky	Floriana		6 145	5 17	5 21
18 Pátek	Lukáše ev.	Lukáše		6 155	5 15	západ
19 Sobota	Petra Alkanta	Ferdinanda		6 165	5 14	5 55
Devatenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 55 min.						
20 Neděle	Posv. chramu	Vendelína		6 175	5 12	6 37
21 Pondělí	Voršily	Voršily		6 185	5 11	7 28
22 Úterý	Korduly	Korduly		6 205	5 10	8 25
23 Středa	Severina	Sebře		6 215	5 8	9 27
24 Čtvrtek	Rafaela	Rafaela		6 225	5 7	10 30
25 Pátek	Křišpína a Kr.	Vilemfny		6 235	5 5	11 32
26 Sobota	Evarista	Evarista		6 245	5 4	ráno
Dvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hodin 38 min.						
27 Neděle	Sabiny	Sabiny		6 255	5 3	12 31
28 Pondělí	Šim a Judy	Šim. a Judy		6 265	5 1	1 32
29 Úterý	Narcisa	Narcisa		6 285	5 0	2 30
30 Středa	Marcela	Hvězdonč		6 294	59	3 28
31 Čtvrtek	Volfganga	Slavnost ref.		6 304	58	4 26

Čtvrti měsíce.

- ☀ Úplněk dne 3 v 3 h 31 min. ves.
- ☾ Poslední čtvrt, dne 11 v 8 hod. 38 min. ráno.
- ☽ Nový měsíc dne 18. v 1. hod. 14 min. ráno.
- ☾ První čtvrt dne 25. ve 8 hod. 8 min. ráno.

Domnělá povětrnost

Do 8. větrno a přeh. 18. až 26. nepřívětivo a nepokojné státno a mlhavo.

Dne útvál od 11. hod. 41 min. do 16. hod. 28 min.

Židovský kalendář.

2626. Dne 3. října (17. Tisr) počátek svátků pod záměnou dne 9. října (11. Tisr) svátek julem, dne 10. srpna (22. Tisr) konec svátků počátek dne 11. října (23. Tisr) svátek theury. Dne 19. srpna jest 4. Murchevan.

Počasí.

Je-li hlava nrazivý a větrný, bude líce též tak. I líce mírný.

Vájeví suché větry se větrí, obilí se v příčině rosi nepožívá.

Jasně-li počasí v podléti, jsou větry a zimou ošleři.

Suchý den sv. Havla, zveštuje suché léto.

Před sv. Havlem musí každému sehnáno nejméně tři vyvorání v sklepech mouchy, přes atmu tam ponecháno a drvo než kuchařka zakukala, opět na čerstvé povětrí vyhovos.

Teplý víter, studený úmor

Na den sv. Lukáše má osunít se do stromů zaseta býti.

Průmysl čes. Hachovo dílo — mchystel, sestřel, sestřelí pro ty, anob; Hachovo dílo (14. dílna a Urbanův čes. (25. května) nřvalí stříky na třho.

Střelba a Juty 28. 21. na je souly.

SEVER PROTI JIHU. Nejnovější román Julesa Vernea. Z frančiny přeložil R. Růžička. 200 stran velké osmerky. Pevně vázaný poštou za 65 centů.

ŘÍJEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

DVA SIROTCI. Román z francouzského „Les deux Orphelines“ od Dennery. Přeložil Gust. B. Reigl. Cena 25c., poštou 30c. u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	SVĚTLA		Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů		Východ slunce	Západ slunce	
1 Pátek	Všech Svat.	Všech Svat.		6 31	4 56	vých.
2 Sobota	Památka duš.	Pam. dušiček		6 32	4 55	4 43
Jedenadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 21 m.						
3 Neděle	Huberta	Huberta		6 33	4 54	5 17
4 Pondělí	Karla Bor.	Karla		6 35	4 53	5 59
5 Úterý	Emericha	Emericha		6 36	4 52	6 52
6 Středa	Linharta	Linharta		6 37	4 51	7 53
7 Čtvrtek	Engelberta	Engelberta		6 38	4 50	9 1
8 Pátek	Bohumíra	Bohumíra		6 39	4 49	10 13
9 Sobota	Teodora	Bohdana		6 41	4 48	11 26
Dvaadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 5 min.						
10 Neděle	Př. sv. Ludm.	Martina Lutra		6 42	4 47	ráno
11 Pondělí	Martina b.	Martina		6 43	4 46	12 38
12 Úterý	Martina p.	Jonáše		6 44	4 45	1 49
13 Středa	Stanislava	Diega		6 45	4 44	3 1
14 Čtvrtek	Serapiona	Levína		6 46	4 43	4 13
15 Pátek	Leopolda	Lipolta		6 48	4 42	5 27
16 Sobota	Otomara	Otomara		6 49	4 41	západ
Třidvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 51 min.						
17 Neděle	Rehoře D.	Bertolda		6 50	4 41	5 14
18 Pondělí	Odon	Hildy		6 51	4 40	6 9
19 Úterý	Alžběty	Elišky		6 52	4 39	7 11
20 Středa	Felixe V.	Edmunda		6 53	4 39	8 15
21 Čtvrtek	Obět. P. Marie	Smícha		6 55	4 38	9 19
22 Pátek	Cecilie p.	Vojslava		6 56	4 37	10 21
23 Sobota	Klementa p.	Klimenta		6 57	4 37	11 21
Čtyřadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 38 m.						
24 Neděle	Chrysogona	Chrysogona		6 58	4 36	ráno
25 Pondělí	Kateřiny	Kateřiny		6 59	4 36	12 20
26 Úterý	Konráda	Delfina		7 0	4 35	1 17
27 Středa	Achace	Liboústa		7 1	4 35	2 15
28 Čtvrtek	Rafa	Achace		7 2	4 34	3 14
29 Pátek	Den díkůčin.	Den díkůčin.		7 3	4 34	4 16
30 Sobota	Ondřeje ap.	Ondřeje		7 4	4 34	5 21

Čtvrti měsíce.

- Plněk dne 2. ve 10 h. 22 min. ráno.
- Poslední čtvrtí. dne 9. ve 6 h. 10 min. večer.
- Nový měsíc dne 16. ve 12 hod. 16 min. večer.
- První čtvrtí. dne 24. v 2 hod. 23 min. ráno.

Domnělá povětrnost
Do 4. jasné, 5. až 12. neustále, 13. až 16. nehy, 17. až 25. snůh a studeno. naposled vlt.

Dne nebývá od 10 hod. 25 min. do 9 hod. 30 min.

Židovský kalendář.
5656. Dne 18. listopadu jest 1. Kislev.

Pořekadla.

Utíh z buku třesku: je-li však suchá, bude zima tuhá; je-li však vlhká, bude zima mokrá.
Zbítáme-li o Martine tupeň ještě na stromech: česká se dlonhá, studená zima.
Je-li kotlyka z husy o Martine zaitá bílá, tuhá zima zavítá.

Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v přístím lednu.

Je-li zamračeno na sv. Martine, bývá přý neustálá zima.

Snůh na sv. Ondřeje, zima velmi nepříje.

Hřmá-li v listopadu, bude dobrý rok.

Chodí-li husa o sv. Martine po ledu, plave o vánoších po blátě.

Na sv. Martine se kourvá z komína.

Klimont zima odibuje sv. Petr 22. února uvezuje.

Padá-li snůh o Martine, říká se, že přijel sv. Martin na bílé brnění.

O Martine po ledu, o vánoších po blátě.

Neplýje-li snůh na Vše Sváté v noci, přijde o sv. Martine se vsí močí.

UMĚNÍ, jak v krátkém čase získati nevěstu dle přání, s penězi neb bez nich. Praktický a bezpečný návod pro jinochy všech stavů, kteří se chtějí ženiti. Cena knihy té jest pouze 15 centů.

LISTOPAD.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

QUADROONA, obraz ze života, v poledních státech severo-americké Unie. Přeložil J. A. Oliverius. Ztuhá vázaná v snížené ceně 55ctu.

SVÁTKY A JMÉNA.		Záporné měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
Dol a týdny.					
Katolíků		Protestantů			
První neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 28 minut.			
1	Neděle Eligiusa	Dluhoše	7 04 34	vých.	
2	Pondělí Bibiana	Bibiana	7 74 33	4 44	
3	Úterý Františka X.	Kasiana	7 74 33	5 44	
4	Středa Barbory	Barbory	7 84 33	6 52	
5	Čtvrtek Judity	Sabaše	7 94 33	8 4	
6	Pátek Mikuláše	Isidora	7 104 33	9 17	
7	Sobota Ambrože	Ambrože	7 114 33	10 29	
Druhá neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 21 minut.			
8	Neděle Početi P. M.	Kajčení den	7 124 33	11 40	
9	Pondělí Leokadia P.	Běleny	7 134 33	ráno	
10	Úterý Melchiada	Jitky	7 134 33	12 49	
11	Středa Damase	Damaše	7 144 34	1 59	
12	Čtvrtek Sinesiusa	Donáta	7 144 34	3 10	
13	Pátek Lucie p.	Lucie	7 154 34	4 23	
14	Sobota Nikasiusa	Duchoslava	7 164 34	5 34	
Třetí neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 17 minut.			
15	Neděle Ireneusa	Kristiana	7 174 34	6 45	
16	Pondělí Albína	Běluše	7 184 34	západ	
17	Úterý Lazara	Lazara	7 194 34	5 58	
18	Středa Graciána	Abrahama	7 194 35	7 3	
19	Čtvrtek Nemesia	Nemesia	7 204 35	8 7	
20	Pátek Kristiána	Blahoroda	7 214 36	9 9	
21	Sobota Tomáše ap.	Tomáše	7 214 36	10 8	
Čtvrtá neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 15 minut.			
22	Neděle Zenona	Blaženy	7 224 37	11 6	
23	Pondělí Viktorie p.	Viktorie	7 224 37	ráno	
24	Úterý Adama a Evy	Adama a Evy	7 224 38	12 3	
25	Středa Naroz. Paně	Naroz. Paně	7 234 39	1 1	
26	Čtvrtek Stěpána muč.	Stěpána	7 234 39	2 1	
27	Pátek Jana Evang.	Jana Evang.	7 244 40	3 4	
28	Sobota Mladátek	Kastora	7 244 41	4 9	
Neděle po Vánocech.		Délka dne 9 hodin 17 minut.			
29	Neděle Tomáše bisk.	Mitady	7 244 41	5 16	
30	Pondělí Davida kr.	Davida	7 244 42	6 22	
31	Úterý Sylvestra	Sylvestra	7 244 43	7 22	

Čtvrtí měsíce.

☀ Úplněk dne 7. v 1 hod. 42 min. ráno.

☾ Poslední čtvrtí dne 9. v 7 hod. 13 min. ráno.

☺ Nový měsíc dne 16. v 1 hod. 24 min. ráno.

☾ První čtvrtí dne 21. v 12 hod. 25 min. ráno.

☀ Úplněk dne 21. ve 3 h. 3 min. večer.

Domácí povětrnost

1. až 3. dešť a snh; 4. až 9. jasno a studeno; 10. až 15. jasno; 16. až 18. silný dešť; 19. snh; 20. až 25. velká zima; 26. a 27. mlhavo; naposled jasno a studeno.

Dne 26. v 9 hod. od 9 hod. 28 min. do 9 hod. 15 min. ko komel přibývá do 1 h. 19 m.

Židovský kalendář.

1906. Den 12. prosince (25. Kislev) zasvěcení chrámu. Den 18. prosince je 1. Tebeth.

Pohledná.

Na sv. Kláru. Tuhá zima trává přý volé čtyři měsíce.

Pakli Jitka jasno se ukazuje, rok předevzím 41 evastuje.

Pakli-li u stědy večer snh, urodí se chmel.

Zelené vánoce, bílé velikonoc; bílé vánoce, zelené velikonoc.

Tma v vánoce, světlé stodoły.

Pakli na sv. Stěpána větrové uhoří, přísti voh vlna špatně se urodí.

Na Sylvestra-li vtr a ráno slunce svítí, nebe nám dobrého vlna se naří.

Dvanacet nocí od stěpého večera až do sv. Tři kráží zvěstují přý povětrnost přístích dvanalet měsíců.

Kdy v prosinci urzne a sněží, úrodný rok na to puzje.

Má-li sv. Barbora bílý těloch, bude hodné trávy.

Tma v vánoce, dojně kravy, světlé vánoce poneomí rlepce.

Svatá Lucie tři, nosí upje, dva přídá.

PROSINEC.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Dr. MIL. TYRŠ. Krásný litografický obraz 18x24 se zápylkou poštovní pouze 36ctů.
K dostání u Aug. Geringera, 150 West 12th St., Chicago, Ill.

Seznam jmen.

- Aarón 18. února
 Abelon, Bořivoj, 30. červec'
 Abel 2. ledna
 Abraham 6. října
 Absolon 2. září
 Adalbert viz Vojtěch
 Adám 21. prosince
 Adami, Příklad, 30. květen
 Adami z Hozy 30. srpna
 Adelhald op., Adišta 5. února
 Adelfinde 20. srpna
 Adišta viz Adelhald
 Adolf 11. květen
 Adolf 17. června
 Adolf 21. srpna
 Adolfin 27. září
 Agatha viz Háta
 Agaton, Dobroslav, 10. led.
 Agnes viz Anežka
 Agrikola 4. listopadu
 Achae 22. června
 Achae 27. listopadu
 Achilleus 12. květen
 Aka 30. listopadu
 Akar 22. června
 Akbar, b. Bělosor, 21. červ.
 Albert p. z J. 3. dubna
 Albert v. 15. listopadu
 Albin, Běloná, 1. března
 Albina, p. a m. Bělouše, 16. prosince
 Albrecht 23. dubna
 Alés, 17. července
 Alexander, Leska 18. břez.
 Alexandr 26. února
 Alexius, Alés, 7. červec'
 Alfons 3. srpna
 Alfred 19. července
 Alpinus 15. srpna
 Alois 21. června
 Alto, 9. února
 Alžběta, král. Eliška, 8. července
 Alžběta, 19. listopadu
 Amadeus viz Bohumil
 Amalie, Libuše, 16. červec'
 Amalie 7. října
 Amandus, Milota, 8. dub.
 Amatus, Milon, 13. září
 Ambrož, b. Brož, 16. října
 Ambrož 7. prosince
 Ammon 8. září
 Amos 21. března
 Anaklet 21. července
 Anastas 21. srpna
 Anastasia, Prosbava, 15. dubna
 Anastasia, m. 25. pros.
 Anastasius, m. 22. ledna
 Anatolia 9. července
 Anatolín 3. července
 Anežka, Agnes 16. listop.
 Anežka, p. a m. 21. ledna
 Anežka Česká, Něžské, 6. a 29. března.
 Anjeľa, 13. květen
 Anjeľka 28. března
 Anjeľina 16. července
 Anna 28. července
 Anselm 18. března
 Antonia, Tonka, 19. ledna
 Antonín, poust. 17. ledna
 Antonín, 13. června
 Apollínář 23. července
 Apollonia 9. února
 Aquilina, Orlična, 13. červ.
 Arkád 19. října
 Arnobí 18. červec'
 Arnulf 18. června
 Arnost 12. ledna
 Arnostina 21. července
 Arsenius, 18. července
 Asterius, Hvézdou, 20. říj.
 Athanasia 26. února
 Athanasius 2. květen
 August 2. října
 August 29. března
 Augustýn, církl. 28. srpna
 Aurelia 1. prosince
 Aurelian 16. června
 Aurelius, Zlata, 27. červec'
 Babylas 21. ledna
 Balbina 21. března
 Baldomer 7. února
 Baltazar 6. ledna
 Barbara 4. prosince
 Barnabáš 11. června
 Bartoloměj, ap. 24. srpna
 Baruch 30. květen
 Basilié 9. ledna
 Basilius, v. 14. ledna
 Bathilda, 26. ledna
 Bala viz Vigi
 Beata viz Biazem
 Beatrix, Biazema, 10. květ.
 Bedřich 6. března
 Bedřich 6. října
 Bělena viz Leokadia
 Běhosor viz Albin
 Bělouš viz Albert
 Bělouše viz Albin
 Benart viz Bemard
 Benedikt, b. Běnes, 15. dub.
 Benedikt 21. března
 Benigna, Dobravka 9. úv.
 Benignus Stědřý, 6. června
 Benjamin 21. března
 Benno, Zbyněk, 16. června
 Bernard, p. Benart 20. srp.
 Bernardín 20. květen
 Bernhard T. A. 20. srpna
 Berta, Percha, 4. červec'
 Bertran 17. srpna
 Bertran 15. října
 Bibiana 2. prosince
 Bihomír 13. října
 Bihoslav 21. března
 Bihosor viz Eugenius
 Bihovoj, Eustrates 9. led.
 Biantina 5. listopadu
 Biazem 2. února
 Biazema, 22. prosince
 Bějšlav 9. dubna
 Bohaboj 15. dubna
 Bohaboj 10. července
 Bohdal 4. 8. listopadu
 Bohdán viz Teodosius
 Bohdán viz Teodosia
 Bohdan viz Teodor
 Bohdík 22. března
 Bohosnoj viz Gotthelf
 Bohuchval, Latuska, 10. července
 Bohumil, Amadeus, 7. červec'
 Bohumil 2. listopadu
 Bohumila 28. prosince
 Bohumír 13. ledna
 b. 8. listopadu
 Bohuslav, Deogratias, 22. března
 Boleslav viz Magnus
 Bolesaventura, Dobrohost 11. července, 26. října
 Bonifác, p. Vinfréd, b. čva.
 Bonifác m., Dobrosel, 14. květen.
 Borek viz Tibur
 Bořivoj viz Abelon
 Božena 25. července
 Břevněk viz Bruno
 Brighida, p. 1. února
 Brigýda v. Bryta, 8. října
 Břiv viz Ambrós
 Bruno b. Břevněk 21. dub.
 Bryta viz Brigita
 Burghard 11. října
 Bůhsop 22. června
 Bušek viz Celestin
 Cecilia 22. listopadu
 Cecilia 3. června
 Celestin P., Bušek 6. dub.
 Celestin, p. a m. 19. květ.
 Celina 21. října
 Celerinus, v. 20. února
 César z H. 15. dubna
 Chranibor viz Servác
 Črha A. M. 9. března
 Ctibor v. Honorat
 Ctimír V. Čestmír
 Ctislav viz Honor
 Cyprián b. 14. září
 Cyria 5. června
 Cýriak m. 8. srpna
 Cýriak 5. července
 Cýrin 12. června
 Cyrus m. 31. ledna
 Čeněk viz Vinuosa
 Česlav 20. června
 Čestmír, Ctimír, 9. ledna
 Čestslav 16. června
 Damasc 11. prosince
 Damian 27. září
 Daniel 21. července
 David 20. prosince
 Deleola, Ctibor, 17. ledna
 Deřin 24. prosince
 Deogratias viz Bohuslav
 Dépoit viz Theobald
 Deslier, Zohá, Žádostiv, 23. květen
 Dettel, Ditlev, 31. března
 Dětnar 26. září
 Dětlich 6. květen
 Devota 21. ledna
 Dilak 13. listopadu
 Dignus 18. prosince
 Dionisius, Divis, 9. října
 Dismas 25. března
 Ditlev viz Dettel
 Dhuboš viz Longu
 Dohes viz Tosias
 Dobravka viz Benigna
 Dobrosel viz Bonifác
 Dobrohost viz Bonavent.
 Dobromysl, Euthymistis, 11. března
 Dobroslav viz Agaton
 Dobrosřta, Eutrosius, 11. února
 Doda, abat. 24. dubna
 Domician b. 10. ledna
 Domichus 4. července
 Dominik 4. srpna
 Domina 14. dubna
 Donatus m. 30. června
 Dorota 6. února
 Duchoslav viz Spridon
 Dulla 25. března
 Edha, ab. 23. srpna
 Eberhard, Eberart 28. list.
 Eberhard, 23. února
 Edburka 12. prosince
 Edeltruda 23. června
 Edita 26. září
 Edmund, arc. 16. listop.
 Edmund 18. března
 Edvin, k. 4.
 Egbert 24. dubna
 Eleonora 14. února
 Eliáš 20. července
 Eliáš 1. prosince
 Eliens 21. června
 Eliška viz Alžběta
 Emanuel 26. března
 Emerencia 23. ledna
 Emerich 5. listopadu
 Emil 22. květen
 Emilia, 5. dubna
 Emilian 11. září, 11. října
 Emiliana p. 24. prosince
 Emilius, 30. květen
 Emma 1. a 19. dubna
 Engelbert 7. listopadu
 Enoch 3. ledna
 Erhard 8. ledna
 Erik (Erich) m. 18. února
 Ermolinda 25. října
 Esther 29. květen
 Etbín 19. října
 Eucharis 20. února
 Eufemia, Ofia, 13. dub.
 Eufrosina 11. února
 Eugenia 25. prosince
 Eugenius, Bihosor 3. července
 Eulogius, Ložek, 3. červec'
 Eusebia, 16. března
 Eusebius, Smil 14. srpna
 Eustach, Stach, 20. září
 Eustachia 29. března
 Eva 24. prosince
 Ewald 3. října
 Evarist, Bihokias 26. říj.
 Evermond 17. února
 Ezechiel 10. dubna
 Fabian 30. ledna
 Fandila, m. 13. června
 Fano b. 28. října
 Faust 16. července
 Faustin 15. února
 Faustina 20. září
 Felician 9. června
 Felicitas m. 7. března
 Felix, b. a m. Stašny 24. října
 Felix 21. květen
 Felix Val. 20. listopadu
 Ferdinand k. 15. ledna
 Ferdinand k. 30. květen
 Fidele 28. dubna
 Filemon 22. listopadu
 Filip ap. 1. květen
 Filip N. 25. květen
 Filip v. 23. srpna
 Filipina 16. února
 Flavian m. 18. února
 Florene 7. listopadu
 Florentia 10. listopadu
 Florentin 27. květen
 Florian 4. květen
 Fortunat, 21. října
 Frant. 8. z As. 4. října
 — B. 10. října
 — de Paula 2. dubna
 — Sales 29. ledna
 — Xaver 3. prosince
 Františka ř. 9. března
 Fridolin 6. března
 Fridus viz Friedman
 Friedman, Friduš, 10. říj.

- Frodoaldus 12. září
 Frumentius 27. října
 Fulgentius 1. ledna
 Fulvo 10. října
 Gabian 19. února
 Gabriel, archanj., 24. břez.
 Gabriela 10. února
 Gaudentius vis Radlm
 Gebhard, Jaromír, 27. srp.
 Gelas Smích. 18. listop.
 Genesius 3. června
 Genevafa, Ženeva, 3. led.
 Genuin 5. února
 Gerhard, Radko, 24. září
 Gerlach vis Jarloch
 German 26. května
 Gertruda, Gedruta 17. bř.
 Gertrús 19. června
 Gileon, Josék. 1. června
 Gilbert 4. února
 Gillas 29. ledna
 Giosin, Hilda, 7. května
 Glyceria 13. dubna
 Góar 3. července
 Górian 16. května
 Gotthard, Hotar, 5. květ.
 Gottschalk m. p. 7. června
 Gratian 18. prosince
 Gratius, Václav, 8. října
 Gotvald 6. června
 Gualbert 28. května
 Gústav 2. srpna
 Gústáv, Vintř. 28. listop.
 Hamilba 2. srpna
 Hartman 30. října
 Hartvík 21. srpna
 Hatal 26. března
 Hata 5. února
 Havel 16. října
 Hedvíka 17. října
 Helena, m., Jelena 22. kv.
 Heliodor 3. července
 Herkules 5. září
 Hermens 28. srpna
 Hermine 24. prosince
 Herman 7. dubna
 Hilaria 12. srpna
 Hilarion 21. října
 Hilarion 21. ledna
 Hildebert 3. května
 Hippolit, Ippo, 13. srpna
 Honor, Ctírad, 30. září
 Honorat, Ctibor, 8. února
 Hubert, 3. listopadu
 Hugo, b. 1. dubna
 Hyacin, m., Jacek 11. září
 Hygin 11. ledna
 Ida, vd., 4. ledna
 Ignác z Loj. 31. července
 Iminata 29. listopadu
 Innocenc 28. července
 Irena 5. dubna
 Ireneus, Lubomír, 13. pr.
 Isak, 30. prosince
 Isabela 4. ledna
 Isidák 5. července
 Isidor, pr., 10. května
 Ivan 25. listopadu
 Ivo 28. května
 Jachim, 30. března
 Jádocus, Jošt, 17. května
 Jalruk, Jar, 3. října
 Jakub v. gš. července
 — ap. 1. května
 Jan, Zlatoustý 27. ledna
 — Miláček, 8. února
 — Boží 8. března
 — Nepomucký 16. kv.
 Jan x P., 6. května
 — a Pavel, Jan Burián,
 26. června
 Jan Křtitel 21. června
 — Kvalb, 12. června
 Jana stěti 29. srpna
 — a kř. 14. listopadu
 Jan Kvangeli, 17. pros.
 Januar 27. září
 Jarloch, Gerlich, 5. ledna
 Jarolím 30. září
 Jeremiás 16. června
 Jetřich, Eustasius, 19. bř.
 Jindřich, Hynek, 15. čercc'
 Jindřich 15. března
 Jiri 24. dubna
 Job 9. května
 Joel 24. května
 Johanna 24. května
 Jonatan 29. prosince
 Jordan 13. února
 Josafat 27. listopadu
 Josef Kal, 27. srpna
 — píseum 19. března
 Josua 23. února
 Jovilla 15. února
 Jutta 28. října
 Jutit, Jitka, 5. prosince
 Julia 27. května
 Julian m. 9. ledna
 Juliana p. a m. 9. února
 Julita 15. června
 Julius p. 12. dubna
 Justina, Pravomila 7. říj.
 Justinian 26. září
 Justín 8. srpna
 Justus Pravoslav, 9. září
 Jutá 3. listopadu
 Jüvenal Mj. 3. května
 Kajeján 7. srpna
 Kamil 2. července
 Kandiš Helous 3. října
 Karel Horom, 4. listop.
 — v. 28. ledna
 Karolína 14. června
 Karolínka 6. července
 Kašpar 6. ledna
 Kš. Pina p. 26. listopadu
 Kazimír 4. března
 Kilian 8. července
 Klara 12. srpna
 Klement, Kilmes, 23. list.
 Klementina 23. listopadu
 Kleofás 25. září
 Kletus 26. dubna
 Klothar, Lóthor, 7. dubna
 Klotilda 3. června
 Kolumba, 17. září
 Kolumban, Holubán, 21.
 listopadu
 Kolombán 21. července
 Kolombus 9. července
 Konkordia 18. února
 Konšortius, Svorný 1. led.
 Konrád, Kundrát 26. list.
 Konrád 19. února
 Konstanela 19. září
 Konstantin 11. března
 Kordula 29. října
 Kornej 10. září
 Kosmas 27. září
 Krescencela 16. června
 Krescentinus, Rostislav 27.
 června
 Kristin 14. května
 Kristiana 15. prosince
 Kristina 14. července
 Křístof 15. března
 Krisostom Zlatoustý 27.
 ledna.
 Křispín, 25. října
 Kunhuta x P. 3. března
 Kuno, Kunes, 29. května
 Kvalbert 12. července
 Kvido 31. března
 Kyřin, m., 30. března
 Ladislav, 27. června
 Lambert b. L. 14. června
 Laura 17. června
 Lazar 17. prosince
 Lebrecht Pravožij, 20. říj.
 Leo v. p., Lev 11. dubna
 — p. 12., 28. června
 Leodmar 2. října
 Lesokulla, Bolena, 9. pros.
 Lesmhari, Láhari 8. list.
 Leonca 6. prosince
 Leonius 15. ledna
 Leonora, 12. dubna
 Leonilla 17. ledna
 Leopold, Ljpošt, 15. list.
 Leopoldína 13. listopadu
 Levin 14. července
 Levina 24. července
 Labor, Láhbor, 22. červec'
 Libolst, Ljebmunn, 27.
 listopadu
 Liduše viz Amelie
 Lidmila 16. září
 Lidvína 15. dubna
 Ligor 13. září
 Longin, Duhoš, 15. břez.
 Lot 4. ledna
 Lotar, Lódet, 21. dubna
 Lucie 13. prosince
 Luclan 7. ledna
 Luclana, Světluše 30. červ.
 Lucius, 11. února
 Ludomír, Leutfried, 3. říj.
 Ludovika, 30. ledna
 Lulvík T. 19. srpna
 Luise 9. července
 Luitgarla 16. června
 Lukás 18. října
 Lukrecia 7. června
 Lysia 3. srpna
 Magdalena 22. července
 Magnus, Bolešlav, 19. srp.
 Makar, Blahod., 2. 15. led.
 Malachiás, 3. listopadu
 Mansert 11. května
 Mansuet, Mlioslav, 18. říj.
 Marcell 16. ledna
 Marcella 31. ledna
 Marcellian 13. června
 Marcellin, 10. dubna
 Marcellina 17. července
 Marciál, Marciál, 27. říj.
 Marek 25. dubna
 Mariána 15. září
 Marián, Mareš, 30. dubna
 Marie Zasu, 23. ledna
 — Nar, 8. září
 — Sněžná 5. srpna
 — Bol, 30. března
 — Bromná 2. února
 — Zvěstování 25. břez.
 — Návštívení 7. čercc'
 — u Hory 16. čercc'
 — Na pobezv, 15. srp.
 — Obětování 21. list.
 — Početí 8. prosince
 — Jména 15. září
 Markéta 30. července
 Marta 19. ledna
 Martin 11. listopadu
 Martin 12. listopadu
 Martina 30. ledna
 Matěj ap, 25. února
 Mathilda 14. března
 Matouš Ev. 21. září
 Maura 21. září
 Maurie 22. září
 Maximilian 12. října
 Maximus 19. května
 Mechtilda 31. května
 Medardus 8. června
 Melchiar 6. ledna
 Michala zjevení 8. května
 Mikláš 9. září
 Mikuláš, biskup, 6. pros.
 Milada 29. prosince
 Minart, Meinhard, 21. led.
 Mojžiš 3. září
 Monika 4. května
 Mořic 22. září
 Myrosl 16. srpna
 Najoseon 15. srpna
 Narcis 29. října
 Natália 1. prosince
 Nathan 21. října
 Nereus 13. května
 Nestor 26. února
 Nicelof, p. 13. března
 Nicetas, Mikat, m. 15. září
 Nikodem 15. září
 Noe 28. listopadu
 Norbert 6. června
 Notburga 14. září
 Odila 1. ledna
 Odm, a., 18. listop.
 Octavia 22. března
 Octavian 22. března
 Otáliek 4. července
 Oiva 19. června
 Olympia 26. března
 Ondřej, a., 30. listopadu
 Optatus 4. června
 Osvátd, k. 5. srpna
 — 15. října
 Ottilia 13. prosince
 Otokar 4. listopadu
 Othmar 16. listopadu
 Otto, Udo, Otik, 23. břez.
 Pankrác, Vševlád, 13. kv.
 Pantaleon 27. července
 Papin 28. listopadu
 Patricius 16. března
 Paula vd. 26. ledna
 — p. 15. června
 Paulina 21. června
 Pavla obr. 25. ledna
 — poust. 15. ledna
 — pam. 30. června
 — ap. 29. června
 — a Jana 26. června
 Pelagrin, Pelfin 16. květ.
 Perpetua 7. března
 Petr Al. 19. října
 — Cel 19. května
 — Ap. 28. června
 — st. v. okov. 1. srpna
 — m. 29. dubna
 — Nol. 31. ledna
 Petronilla 31. května
 Pius m. 11. července
 Právota 21. prosince
 Primus 9. června
 Priska 18. ledna
 Priskop poust. 4. červec'.
 Protas, Tas, 30. června
 Prudence 9. března
 Quinebert 18. května
 Rachel 14. července

Rafael 24. října
 Raimund 23. srpna
 Reiner 17. června
 Reinold 7. ledna
 Rebecka 9. března
 Regina 7. září
 Reichard 7. února
 Reinhard, Reinart, 25. ún.
 Rembert 3. února
 Richard 3. dubna
 Robert, Robes, 7. června
 Rochus, Hroz, 16. srpna
 Roland 9. srpna
 Roman 28. února
 Román 28. února
 Rosa, Růžena 30. srpna
 Rosalia, Božena, 4. září
 Rosina 13. března
 Rudolf 27. dubna
 Rosina, Růžena, 10. čer.
 Růžena, Ryšáviu, 14. čer.
 Rupert, Raúk, 27. března
 Ruthard 16. července
 Řehoř Naz. 9. května
 — 02. března
 — 27. listopadu
 Sabas 12. dubna
 Sabian 27. srpna
 Salome 24. října
 Salomenn 7. dubna
 Sammel m. 16. února
 — 26. srpna
 Sara 18. května

Sebald, 19. srpna
 Serafin 12. října
 Serapion 14. listopadu
 Servác, Chranibor 13. kv.
 Severián 8. listopadu.
 Sibilla 29. dubna
 Sidonia, Zdenka, 25. čer.
 Sidonius, Zdenek, 23. srp.
 Silver 30. června
 Silvia 3. listopadu
 Sívín 17. února
 Simson, h. a m., 27. února
 Simplic, p., 7. března
 Stanislav, h. a m., 7. kv.
 — kv. 13. listopadu
 Strachota, b. března
 Successus, Prospěch, 19. ledna
 Svatob, Saneius, 2. června
 Svatopluk, 13. srpna
 Svatík, Photius, 4. břez.
 Sylvor 20. června
 Sylvester 31. prosince
 Salomon 8. února
 Sebestian 29. ledna
 Šimek 18. února
 Šimon, ap., 28. října
 Školastika 10. února
 Sofronius Mladota, 11. bř.
 Štěpánus, 1. srpna
 — Kr. 2. září
 — m. 26. prosince
 — Pr. 13. listopadu
 Tadyáš, 28. října

Teresie 25. října
 Thekla, ab. 15. října
 Theobald 1. července
 Theodolinda 23. ledna
 Theodor b., Bohard 19. září
 Theodora m., Božena 25. září
 Theodorich, Dětřich, 1. července
 Theodora, p. m., Bohdian 2. dubna
 Tiburce, m., Ctibor, Bohek, 14. dubna
 Timotheus, h., Bohaboj, 21. ledna
 Titus, b., 4. ledna
 Toblák, Dobes, 13. června
 Toblák 13. září
 Roleta 5. března
 Tomáš 18. září
 — ap., 21. prosince
 — b., 19. prosince
 — Ag., 8. března
 Trojan 30. listopadu
 Uhad, 16. května
 Utrka, Odrška, 6. srpna
 Urban, p. 25. května
 Václav 28. září
 Valburka 23. února
 Valentín, m., Vales 7. a 11. ledna
 Valentína 26. července
 Valtér, Vladislav, 29. list.

Valerian m., Jistomir 24. dubna
 Valtrud 9. dubna
 Vavřinec 19. srpna
 Venanc 18. května
 Vendelin, Venda, 20. října
 Verner, Vernus 18. dubna
 Veronika 4. února
 Viktor A., Vítězslav 26. ún.
 Viktor m., 30. září
 Viktoria, 23. prosince
 Viktorin 3. září
 Vilém, a. 6. dubna
 Vilibald, Veleislav 7. čer.
 Vincenc m., Čeněk 22. led.
 Vincenc Fer., 5. dubna
 — z p., 19. července
 Vít 5. června
 Václav 21. července
 Vojtěch, Adalbert 23. dub.
 Volde ar., 6. května
 Volfgang, Vík. 31. října
 Vorkša, 21. října
 Zachar., pr., Zachar 6. září
 Zeno m., 22. pros.
 Zigmund, 2. května
 Zuzana p. a m., 11. srpna
 — čísto 24. ..
 Zbislav 21. března
 Zbislava 29. února
 Zdeněk 7. listopadu
 Zbislava 29. ledna
 Žofie, Žofka, 15. května

Poštovní sazby.

DOPISY. — Za dopisy, adresované do kteréhokoli místa ve Spoj. Státech a Kanadě obnáší v známkách předem zaplacené poštovné 2 centy za každou uncí neb zlomek této; doprava na jiné poštovní úřady na žádost adresáta bezplatně. Pakli zůstane dopis nedoručen a je-li opatřen adresou zaslátelce, navrátí se tomuto bezplatně. Je-li adresa zaslátelce vynechána, dopraví se dopis do kanceláře turistických dopisů a odněn navrácen zasláteli. Za registrované dopisy obnáší poplatek 8 centů dodatečně. Místní, čili „drop letters“, to jest pro město nebo town, kde složeny, 2 centy, kde stává historického systému a 1 cent, kde takového systému není. Znamkováné poštovní listky, pokud jsou vládní správou dodány, 1 cent za každý. Nalezá-li se na přední straně listku mimo adresu nějaké jiné připojení neb sdělení, obnáší poplatek jako z obyčejného dopisu.

POŠTOVNÉ DRUHÉ TRÍDY. — Časopisy, vydávané v pravidelných úhľách nejméně čtyřikrát do roka a mající pravidelný seznam odběratelů, a přílohou a čísel na ukázkou 1 cent za líbru. — Jiné časopisy, vyjímaje týdeníky, pakli dojdoucí listonosem, pro adresáta v téže místě, kde časopis vychází, 1 cent za každý. Pakli zasláno jiným než vydavatelem, za 4 unce neb méně 1 cent.

POŠTOVNÉ TŘETÍ TRÍDY (nesmí přesahovati 4 líbry). — Tiskopisy, knihy, otisky a rukopisy, neza pečetěné oběžníky, které možno lehce bez řezání obálky prohlédnouti, 1 cent za každé dvě unce.

POŠTOVNÉ ČTVRTÉ TRÍDY. — Nesmí přesahovati 4 líbry; takto lze zaslati zboží neb vzorky za poplatek 1 cent za uncí. Jiné věci, jako jsou: tekutiny, jedy, zápalné nebo výbušné látky, živá zvířata, hmyz atd. se přísně vylučují. Poštovné za semena, kofeny, rostliny a větve se čítá 1 cent za dvě unce neb méně. Sušené květiny však 1 cent za uncí.

POŠTOVNÉ DO JINÝCH ZEMÍ. Do všech zemí a kolonií, které náležejí ku světovému spolkou poštovnímu, obnáší poplatky poštovní jak následuje: Dopisy, vážíci ½ unce neb méně za předem zapravené poštovné 5 centů. Poštovní listky: za každý 2 centy. Za časopisy a jiné tiskopisy za 2 unce 1 cent. Vzorky zboží 1 cent za dvě unce; avšak sazba jest neméně 2 centy, ať již zboží váží 4 unce aneb 1 uncí. Poplatek za registrování dopisů neb jiných zásilek obnáší 8 centů. Každá jiná korespondence mimo dopisů musí mít poštovné alespoň částečně zapraveno. Tiskopisy, jiné než knihy, které jsou příjímány poštou, jsou od celků prohlížky oslobozeny.

POŠTOVNÍ POUKÁZKY (Postal Money Orders) Touto cestou možno zaslati částku až \$100. Poplatky jsou následující:

Za poukázku nepřesahující \$5.00	3c
Za poukázku nepřesahující \$5.00	5c
Za poukázku nepřesahující \$10	8c
Za poukázku od \$10.00 do \$20.00	10c
Za poukázku od \$20.00 do \$30.00	12c
Za poukázku od \$30.00 do \$40.00	15c
Za poukázku od \$40.00 do \$50.00	18c
Za poukázku od \$50.00 do \$60.00	20c
Za poukázku od \$60.00 do \$75.00	25c
Za poukázku od \$75.00 do \$100.00	30c

Do Švýcar, Rakouska, Německa, Belgie, Portuga, Kanady, Newfoundlandu, Itálie, Francie, Alžiru, Nov. Již. Walesu, Viktorie, Tasmánie, Nov. Zealanda, Jamaica a do Velké Británie a Irska obnáší; poplatek za peněžité záskyly jak následuje: Za poukázku, nepřesahující \$10 10c., za poukázku od \$10 do \$20 30c., za poukázku od \$20 do \$30 30c., za poukázku od \$30 do \$40 40c., za poukázku od \$40 do \$50 50c., za poukázku od \$50 do \$60 60c., za poukázku od \$60 do \$100 41.

Tabulky ku vypočítávání úroků.

ŠEST ZE STA.												
Nádobu	\$1	\$2	\$3	\$4	\$5	\$6	\$7	\$8	\$9	\$10	\$100	\$1000
1 den	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50
4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	67
5	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	83
6	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	100
7	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	117
8	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	133
9	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	150
10	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	167
11	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	183
12	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	200
13	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	217
14	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	233
15	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	250
16	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	267
17	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	283
18	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	300
19	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	317
20	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	333
21	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	350
22	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	367
23	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	383
24	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	400
1 rok	0	12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	100

SEDM ZE STA.												
Nádobu	\$1	\$2	\$3	\$4	\$5	\$6	\$7	\$8	\$9	\$10	\$100	\$1000
1 den	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	36
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53
4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	70
5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	87
6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	104
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	121
8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	138
9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	155
10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	172
11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	189
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	206
13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	223
14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	240
15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	257
16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	274
17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	291
18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	308
19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	325
20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	342
21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	359
22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	376
23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	393
24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	410
1 rok	0	7	13	20	27	34	41	48	55	62	69	100

OSM ZE STA.												
Nádobu	\$1	\$2	\$3	\$4	\$5	\$6	\$7	\$8	\$9	\$10	\$100	\$1000
1 den	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	44
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	66
4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	88
5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	110
6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	132
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	154
8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	176
9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	198
10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	220
11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	242
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	264
13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	286
14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	308
15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	330
16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	352
17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	374
18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	396
19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	418
20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	440
21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	462
22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	484
23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	506
24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	528
1 rok	0	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80	100

DESET ZE STA.												
Nádobu	\$1	\$2	\$3	\$4	\$5	\$6	\$7	\$8	\$9	\$10	\$100	\$1000
1 den	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75
4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100
5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	125
6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	175
8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200
9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	225
10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	250
11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	275
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	300
13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	325
14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	350
15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	375
16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	400
17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	425
18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	450
19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	475
20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500
21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	525
22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	550
23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	575
24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	600
1 rok	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	1000

Prodaná nevěsta.

Motiv ze Smetanovy opery: „Věrná láska milovátků...“

Nalezla manžela.

Drama z českého života v Chicagu.

Dle skutečného příběhu pro kalendář „Amerikán“ napsal
Pavel Alblerl.

I.

PARNÍK „Bohemia“, náležející Hambursko Americké dopravní společnosti, chystal se nastoupiti opět jednu cestu přes širý Océán do Nového světa, nesa několik set lidí, vedených k dálným krajům Ameriky touhou po zlepšení životního losu.

„Bohemia“ houpala se, připjata lany k nábřeží hamburského přístavu, v tak zvaném „Segelschiffhafenu“, kde stojí rozsáhlá skladiště oné společnosti a z komína jejího valil se již černý dým na znamení, že jest již skoro úplně hotova k odplutí. Malý parníček dovážel pak již po třetí cestující od přístaviště u Grasbrook Hafenu, blíže veliké přístavní plynárny, na loď. V malém domku tam konala se lékařská prohlídka, velice nedbale, jak je ve přístavech obyčejně zvykem, není-li oznámena žádná nákaza, načež cestující vstoupili na parníček, na jehož můstku prohlédla si je a průvodní listy jejich rovněž jenom zběžně policie, aby jí neunikla snad nějaká podezřelá osoba. Vše konalo se co nejrychleji, neboť loď měla vyplouti po deváté hodině ranní a zatím se blížilo již k jedenácté.

Konečně přirazil k „Bohemii“ parníček s posledním nákladem lidí i zava-

zadel. Lidé rychle vystoupili, zavazadla vyhážena jsou rychle na palubu a na lodi ozvalo se zvonění a volání zřizenců, aby každý, kdo nemá na lodi co dělati, vystoupil a vrátil se s parníčkem k městu. Na palubách nastalo několik pohutlivých výjevů, líbání a pláč loučících se snad naposledy, navždy, rodičů s dětmi, přibuzných, dobrých přátel, nebo třeba i milenců, a zástup osob ubíral se smutně, namnoze v slzách, s lodi. Ještě jedno důtklivé vyzvání, a když nikdo již nešel, odepjat můstek, spojující loď s parníčkem, načež tento odrazil. Poslední úsměv, poslední pozdrav, poslední pokynutí kloboukem, poslední zamávnutí šátkem a parníček se již vzdaluje.

Na palubě panuje zatím zdánlivý zmatek, neboť stojí zde směsice lidí, celé velké skupiny, nevědouce kudy a kam, obcházejíce ty hromady kufrů, beden a balíků, všude rozházené, strkáni jsou chvílemi od námořníků, kteří spěchají s posledními přípravami k odplutí. Kapitán stojí na svém velitelském můstku uprostřed lodi a z plna hrdla křičí i pronikavě hvízdá na stříbrnou píšťalku rozličné signály a povel, a lidé jeho co nejvíce kvapí, nehledíce na to, že tu a tam trochu nešetrně vrazí do ubohého vystěhovalce, zmateného tím nezvyklým podíváním, celým tím šumem, ruchem, vřavou, a jak se mu zdá, i zmatkem, jakož i mimovolně dojatého vážností chvíle odplutí, rozloučení se

s pevnou zemí, se starou Evropou, kde se zrodil, kde se tak dlouho živil, kde ztrávil blažená léta mládí, i doby mužné práce, spojené se strádáním a s mnohým snad také bolem, mrzutostí, nespokojeností, které jej konečně pohruly k tomuto rozhodnému kroku, odchodu do ciziny, a to nejspíše na vždy! A ubírá se do velice, velice vzdálené země, mezi cizí národ, se zcela cizí řečí a spůsobem života, nevědá ještě čeho se tam uchopí, a spoléhaje pouze na tu šťastnou náhodu, která pomohla tak mnohým krajanům, na jejich přátelské přispění nyní také trochu, ba valně, počítá, ačkoliv nezná tam třeba živé duše. Avšak krajan krajana neopustí, co krev pojí, ani moře nerozdvojí, jest mu útěchou, třeba dosti slabou, takže nemůže úplně rozptýliti chmury, které usedají mu na srdce při pomyslení na nejbližší budoucnost, a tím méně aby zapudilo tesknost, která jej jímá při vzpomínce na minulost!

Však již se loď hýbe, lana jsou odlepata a železný kolos, vypouštějící celé mraky dýmu ze širokého, mohutného komínu, je uvolněn, couvá a točí se. Náhle projel celou loď zvláštní, silný řev, při němž se až všechny vnitřnosti chvějí, nohy se třesou a uši to proniká. Zaťval to signál, umístěný na komínu, hrozně to silný, daleko se nesoucí zvuk, oznamující, že parník nastoupil cestu. Již odrazil a pluje nyní širokým řečištěm obrovského Labe z přístavu, z jeho zátok. Starobylý Hamburg vystupuje na návrší na pravé straně s celou spoustou svých šedivých, ořazených, omšných budov, nad nimiž vyniká několik chrámových věží a zvláště kostely svatého Mikuláše a sv. Michala. V popředí stojí na zeleném vršku mezi Hamburgem a Altonou, jak známo spojenými, budovy „Seewarte“ a „Seemann's Haus“ na vyčnívajících baště bývalých hradeb a na levo prostírají se po nízkých, písčitých labských ostrovech rozsáhlé loděnice a skladiště.

Z cestujících však málo kdo již pohlíží na toto divadlo, neboť mysl jejich obrácena jest jiným směrem. Kajutní

cestující, kterých jest však na této, poměrně menší a méně rychlé lodi málo, dali si vykázati vrchním stewardem, lodním sklepačkem, své kajuty a cestovatelé v mezipalubí, ti zkušenější, nebo vystěhovaleckým jednatelem navedení, vrhli se hned po příchodu na loď chvatně do vnitřních pološerých její útrob, aby si zabezpečili trochu lepší místa, u okének, v rohu, na hořejších postelích, a tak dále, každý podle své chuti, ač mnoho na vybranou zde právě není, neboť celé mezipalubí jest velmi málo lákavým jak svým vzezřením, tak i pohodlím. Pouze ti vystěhovanci, kteří jsou poprvé na lodi a nebyli dostatečně o zvycích zde panujících poučeni, čekají na palubě, doufajíce, že jako doma na dráze vykáže jim nějaký ten konduktér místo. Pohlížejí netrpělivě na ty lodníky a nejraději zeptali by se hned samotného kapitána, kdyby sešel jen se svého můstku a nebyl tak očividně velice zaměstnán. Ostatní pro ně tak už příliš neplatí, jemu jedinému důvěřují, že se má o ně postarati. Patří na to míjící kolem nich město, ale takřka je ani nevidí, nevšmájí si ho. Vidí jen tu vřavu kolem sebe, ty kuřry, posílané dolů do skladiště v „podsvětí“, do spodních prostor lodi velikým otvorem v palubě. —

Takovýto obraz poskytovala i tentokráte paluba „Bohemie“ a mezi směsicí cestujících, čekajících na to, až jim snad někde někým bude místečko vykázáno, nacházela se i mladá žena, smutná, zarmoucená, a tulící nemluvně k prsům, co druhé, asi tříleté, drželo se za černou sukni. Oblek ženy byl slušný, poloměstský a polovesnický, neboť černý šat a černý soukenný delší kabát šity byly „po městsku“, ale hlavu příkrýval po venkovsku šátek, loktuška. Nemluvně, snad docela ještě kojenec, zabalen byl v barevnou, červenou a bílou, ale dosti čistou peřinku a také větší děcko, hošík, bylo dobře, teple a čistě oblečeno v šedivý klobouček, delší kabátek, kalhotky ke kolenům a černé punčošky na tlustých nožkách v botkách se žlutým kováním na špičkách.

Vedle ženy stál pak menší cestovní vak, hodně velký, dále velký balík, či vlastně pytel, z něhož vykukoval zvědavě cíp peřinky, a jiný vak, utvořený z barevné přikrývky na postel, stažené leměnky. v níž bylo dle všeho ještě mnoho věci sbaleno.

Ženština ta, vyšší postavy, se slušným, souměrným obličejem oválové formy a bohatým kaštanovým vlasem, nejvýše třicetiletá, ale spíše ještě o několik let mladší, zírala s ustrašeným skoro pohledem na tu směsicí různých cizích tváří kolem sebe a také na starším děcku viděti bylo zděšení. Jakmile někdo se na ně podíval, skrylo tvářičku svou do záhybu matčiny sukně, odkud teprve vždy opět po chvíli odvážilo se vyhlédnouti zase na ten podivný, neznámý, děsivý svět. Matka snažila se je konejšiti, ale nemohla tak činiti slovy, neboť jí bylo skoro právě tak, jako hoříkovi, kterého hladila jen po tvářičce a druhé dítě vždy pevněji k prsoum přivinula. A přece opět byl by bedlivější pozorovatel shledal ve zraku této mladé ženy a matky chvillemi výraz jakési hrdinné odhodlanosti, nebo bezděčně rozhodnosti, který však zase po několika okamžicích ustupoval dojmu starostlivosti a obav.

Není také divu! Je zde samotinká s těmi dětmi, beze všech známých, až na několik krajanů, s nimiž se byla náhodou na dráze, pak zde v Hamburku na noclehu shledala. Jsou to však úplně ji cizí lidé, z jiných končin Čech, neboť z krajiny, odkud ona pochází, nestěhují se posud lidé do Ameriky, netrpíce ještě smutnými poměry, jako na příklad v Tábořsku, na česko-moravských hranicích či v Pošumaví, nebo i v Plzeňsku, a nacházejíce doma dosti zaměstnání, slušněji placeného. Krajané mají také dosti co dělati sami se sebou, mužští i ženské naffkají a bĕdují jeden přes druhého, starostí a obav mají právě tolik co ona, peněz snad ještě méně, zkušenost v cestování a povědomost o Americe pramalou, a německy umí rovněž tak špatně, jako ona. Ztratili se jí také hned po příchodu na loď

a sotva viděla tu a tam toho a onoho zmateně přecházeti, jakoby někoho neb něco hledal, aniž by tomu ale tak skutečně bylo. Nelitovala tedy ani, že se jich nedržela, neboť mnozí se jí ani nelíbili a s jinými se zajisté na lodi již setká a uvidí.

A přece cítila se při tom zajisté velmi opuštěnou, osamělou! Tvář její byla ubledlá a trochu vyhublá, což však mohlo býti následkem útrap delší cesty, ale jinak byla dosti přijemnou i při tom nádechu smutku, jenž ji pokrýval. Postava byla dosti plná, tvarů oblých, nepřipomínajíc drsnosti lidí úplně venkovských, zvyklých nejhrubší práci a od ní ztahaných. Bylo na ni viděti v celém vzezření jakýsi bývalý blahobyť, snad již dávno minulý, ale dosud přece patrný, ač okolnosti nebyly právě dle toho. Dolehl na ni dojem úplné ztracenosti v moři jak cizoty, tak na moři skutečném, na něž se právě vydávala, dojem úplného odloučení ode všeho, oč se dosud v životě opírala, konečně smutný dojem, že jest nyní úplně odkázána jenom sama na sebe, na skrovné své síly, jakoby však ve všem ochromené těmito dvěma dětmi, které tak vášnivě milovala, že se jich při odvážném podniknutí nechtěla zřici, že je nechtěla v Čechách nechat, že nemohla se od nich odloučiti, ať již trpí k vůli nim jakkoliv a — ony s ní, ubozí červíčkové, jež nyní na okamžik litovala, že je s sebou vzala do všech těch svízělů, které snad na ni čekají a ve kterých třeba i o život hráno bude. Avšak, dosavadní obtíže byly dosti dobře přemoženy, děti zdravý a tak snad i další cesta bude šťastně provedena bez větší pohromy a nesnáze, bude-li jen nad dětmi pečlivě bdíti, jako dosud a o pohodlí jich se všemožně postará.

Ubohá matka v tomto pocitu veliké tesknoty a opuštěnosti nemohla si ovšem ani z dále pomysleti, že na lodi je někdo, kdo ji bedlivě pozoruje, stále ji stopuje, ale obratně vždy ustupuje, jakmile se její zraky nesou směrem, kde on stojí, u vchodu do úzké chodby,

spojující obě nižší paluby, kam přes ty kuřry a skupiny námořníků u nich skoro ani vidět není od roubení lodě, kde stojí mladá žena, patřící více na ty prcháající kolem běhy a na labské vlny, ubíhající rychle podél lodních boků.

Byl to mladý dosud muž, také nejvýše asi třicátník, oděný jako slušnější řemeslník, s tmavým svrchníkem, s měkkým černým kloboukem na hlavě. Za-

kapesní šátek, aby je setřela, chvíli ani nevidouc. Když pak opět prohlédla, spatřila státí onoho mladého muže těsně podle sebe.

II.

„Neplačte, paní Svobodová,“ promluvil muž onen polo smutně, ale i polo vesele, což mělo zároveň projevití soustrast i dáti útěchu, „a snad bůh dá, že bude zase všechno dobře, jakmile se jen v té Americe octneme!“

„Pan Novák!“ zvolala ženština nanejvýše překvapena, ale celkem nikoliv nepřijemně.

„Ano, starý známý váš: A jaká to náhoda setkání na téže lodi, která

vazadla svá byl již asi uložil dole, neboť neměl nic při sobě, než deštník s velkou rohovou rukojetí, o nějž se při pozorování svém podpíral. Byl to podle všeho slušný člověk, dosti vzhledného obličej, s modrýma, upřímnýma očima, a se svíslými delšími kníry bílejší barvy. Výraz jeho jevil také zadumání, což mu však nebránilo v bedlivém stopování ženštiny s dětmi. Jinak ničeho si nevšímal, na nic nehleděl, snaže se jen, aby lodníkům nepřekážel. Najednou zamžilo se mladé matce oně v očích, do nichž mimovolně vstoupily veliké, bohaté slzy a celé zalila. Ženština vytáhla

nás veze do Nového světa, a jak myslím, i do nového života!“ mluvil Novák s úsměvem na rtech, ale s hlubším výrazem v hlasu, který svědčil, že nepro naší nějakou snad trázi, na niž zde za jisté nebylo v těchto okolnostech u obou místa.

Žena, nazvaná paní Svobodovou, se však dosud nevzpamatovala ze svého překvapení, jsouc tak náhle rozrušena ze svých smutných myšlének, právě když tyto dospěly k nejvyššímu stupni, jenž se projevil slzami. Neodpovídala tedy, nejsou dosud schopna souvislé řeči.

„Neboj se mne, chlapečku!“ obrátil se tedy mladý muž nyní k hošíkovi, jenž při blížení se jeho ukryl sice tvář svou opět v matčině sukni, ale nyní opět již vyhlédl, a slyše českou, přívětivou řeč, osmělil se na cizího příchodu se podívatí. „Já ti neublížím, my jsme s maminkou staří známí!“ A již hladila ruka Novákova tvářičky chlapcovy, jenž se před ním více neukrýval. „A co dělá ten maličký? Či je to snad holčička?“ pokračoval, zatím co matku dítek posud neopustilo její udivení. „Nevyznám se v dětech, ale mám je rád!“

„Je to holka, Aninka!“ odpověděla teprve nyní Svobodová.

„A jak se jmenuje tenhle rytíř?“

„Toník!“

„Tedy ne po otci?“

„Ne, po dědečkovi! Ale, jak jste se zde, prosím vás vzal, pane Nováku?“ vyptávala se teprve nyní sama, naleznuvši opět řeč a smysl.

„Jedu prostě do Ameriky, jako vy! V Čechách to se mnou k ničemu nekoukalo, výdělky pramalé a tu mi napadlo, zkusiti štěstí své v Novém světě, kde se už mnohému, a zvláště od našeho strojnického řemesla, podařilo dobře se uchytiti a pomoci si. A kdybych hned neměl tak příznivý osud, aspoň se tam podívám, přehlédnu práci a poměry a něčemu se snad přiučím, co po případě mohu pak i doma dobře zužitkovati, kdyby hned se mi tam nevedlo a musil bych se vrátiti, jak ale tak hned na to nemyslím!“ vykládal Novák rychle, ale jaksi jen stísněně, bez potřebné k malování takového plánu živosti.

„To jste zajisté ještě svoboden?“ tázala se jej s povzdechem, který mu neušel, Svobodová.

„Bohudíky!“ odvětil.

„Proč bohudíky?“

Novák otevřel ústa, jakoby chtěl něco rychle říci, pak se ale zarazil a teprve po okamžiku ryzmyšlení pravil zvolna:

„Nu, jak bych mohl jinak do Ameriky? Ženatému se již těžko zkouší štěstí!“

„To je pravda, a vidíte, můj muž se přece o to pokusil,“ pravila Svobodová trpce a při slovech těch vstoupily jí znovu slzy do očí, nyní je však neutírala, nýbrž nechala je volně téci, přítisknouc jen svoje nemluvně opět silněji k nádrám.

„Slyšel jsem o tom, ale myslil jsem, že jste jela s ním. Psali mi to od vás, přítel Černý, Josef, však jej znáte, mi to psal, ale jen tak zběžně, a tu jsem si ovšem nemohl pomysli, že byste byla zůstala v Čechách!“ vykládal Novák smutným, soucitným hlasem, který vyzníval smutněji, než snad sám chtěl. „Proto jsem nechtěl věřiti ani očím svým, když jsem vás před chvílkou zde zpozoroval!“

„Chtěla jsem, vypravovala Svobodová zvolna a skoro namáhavě, „aby nás vzal hned s sebou všechny, ale byl docela proti tomu. Pravil, že se tam v Americe sám nejprve a nejlépe poohlédne, něco koupí nebo zařídí, a pak teprve že máme za ním přijeti. Odjel, bude tomu právě zítra devět měsíců, a psal dvě psaní z Chicaga, na která jsem mu správně hned odpověděla, ale od té doby nedostala jsem ani řádečku od něho! Čekala jsem měsíc a šest neděl, až když za dva měsíce nic neodpovídal, psaní žádné nepřišlo, psala jsem mu znova. Ale ani na to nedošla odpověď, a tak za měsíc jsem zase psala. A zase nic, zas žádná odpověď! To mne již pořádně postrašilo, poněvadž to nemohlo býti samo sebou. Udělali jsme si, že budeme si psáti jednou za měsíc, ať se děje cokoli, a tak hned, kdyby jedno moje nebo jeho psaní se ztratilo, nebo na moři s některou lodí zašlo, musilo býti dávno jiné již tady!“

„Ovšem, ovšem!“ svědčil Novák, hraje si při tom s chlapcem, jenž se ho již nelekal.

„Šla jsem se ptáti nejprve na poštu, zda li by se nemohla všechna dosavadní psaní ztratiti, ale tam mi povídali, že když došla dvě první psaní, musila by dojít i ostatní, psaná na stejnou adresu, poněvadž prý se psaní z Ameriky jen zřídka ztrácejí a žádné neštěstí na

moři se nestalo. To mi ještě dodalo! Tedy se neštěstí stalo nejspíše mému muži! Snad je nemocen, nemůže psát, nebo snad docela umřel, pojalo mne myšlení, které mne neopouštělo. Šla jsem tedy na úřad, na hejtmanství, a tam jsem se také ptala, co by v tom mohlo být, ale řekli mi hned, že kdyby ta smutná věc jej potkala, sdělil by mi to snad někdo z krajanů v Chicagu, kterých je tam mnoho tisíc, a mezi kterými asi můj muž jistě byl, poněvadž moc té německé řeči také neznal. Měl prý ostatně peníze a cenné věci s sebou, řekli mi na hejtmanství a tu prý by to tamnější úřad, jako náš, zástupce naší vlády, jistě poslal v pádu smrti nazpět. Spíš připouštěli, že se mu snad stalo nějaké neštěstí, třeba nemoc, která mu zabraňuje psát, a tu si můžete pomyslit, jak mi při tom pomyslení bylo! Tady dvě děti, majetek nám velký nezbyl . . .“

„Myslím, že nemusíte se hned toho nejhoršího lekati!“ mnil Novák, ale hlas jeho zněl jaksi podivně, aniž by však Svobodová v rozrušení svém, v jakém se octla následkem vypravování i ostatních okolností, si toho byla zvláště povšimla.

„Oh, jen poslyšte dále!“ pokračovala ona. „Psala jsem znova, každých čtrnácte dnů, jak mi radili mnozí, že snad některé to psaní jistě dojde, kdyby hned byl předešlé dopisy mé nedostal, anebo nemoha sám psát, bude jimi aspoň potěšen. Až tu, bylo to již na pátý měsíc, to si můžete pomyslit, že mi každý týden připadal v tom čekání, stále marném, dlouhý jako moře — přišlo mi na jednou jedno z mých prvnějších psaní zpět, nerozpečetěné, a na obálce stálo cizí rukou napsáno po anglicku, jak mi jeden pán u nás přeložil, že se ten, komu psaní náleží, to jest můj muž, více na tom bytě nenachází, že se odstěhoval, aniž by známo bylo, kam! Zůstala jsem jako omráčena, nemohouc smysly svými pochopiti, co to může znamenati! Kam by se byl odstěhoval, aniž by mi dal o tom zprávu? Či snad ztratilo se jeho psaní, ve kterém mi to ozna-

moval, a nyní nedostával více moje dopisy a zlobí se snad na to? Proč by byl ale nepsal podruhé, ložte věda, že se taková věc na té daleké cestě snadno státi může? A což moje psaní předešla? Ta ještě dostal, nebo se ztratila? Jak vidíte, octla jsem se tím ve větších ještě starostech a úzkostech, než před tím!“

„Zajisté!“ kýval Novák opět soucitně, trochu se zamračiv. „A proto jste se tedy vydala sama nyní na cestu?“

„Ano, to mi hned napadlo, jak jsem to psaní zpátky dostala!“ vzdychla si Svobodová. „Můj nebyl ke mně sice nikdy, bohužel, laskavým — vám, jako tak starému známému a příteli skoro od dětských let, který znáte velmi dobře, jak to u nás doma všechno šlo, mohu to říci, neboť vím, že to dále nepovíte — vzal si mne jen, jak dosud myslím, spíše pro peníze, nežli z lásky, aby pomohl svému zadluženému hospodářství trochu na nohy, což se mu ale právě nepovedlo, poněvadž se v mém věně zklamal, ale podobného jednání bych přece nikdy od něho neočekávala, zvláště pak ne proti dětem, které měl přece rád! Nemohu tomu uvěřiti, že by se i v tom pádu, že by moje některé psaní snad nebyl dostal, na mne, či vlastně na nás všecky říci, tak rozhněval, že by se odstěhoval, ani adresu nesdělil, ani listy moje nenechav za sebou posílati. V tom musí býti něco, nějaké neštěstí a to, jak mi stále připadá, tajemné. A to právě mne za ním vyhnalo, až mne všichni známi dosti zbraňovali a od toho zrazovali! Hned první den, jak jsem to neblahé psaní obdržela, napadlo mi, že v tom je něco podivného a předtucha mi pravila, že i něco velmi smutného. Přestala jsem mysliti na nemoc jeho, která by mu bránila psát, a i pomyslení na smrt jeho ode mne jakoby odstoupilo. Ale předtucha o neštěstí mne neopustila a stále mne trápila, až jsem to vydržeti nemohla a počala jsem konati přípravy na cestu. To víte ale, že se člověk nemůže také v jednom dnu na takovou dálku vypraviti a tak se protáhlo ještě o mnoho neděl, než jsem sehnala peníze, abych mohla vyjeti

III.

„Nu, a co tomu všemu byste vy řekly?“ tázala se nyní, po krátké přestávce, přímo Svobodová.

„Hm, co bych tomu mohl říci?“ odpověděl rozpačitě a v očividné nejistotě. „Nemohu si opravdu učiniti hned o všem nějaký určitý úsudek, a tím méně mohu říci něco do toho. Myslím ale jen, že jste neudělala celkem dobře, paní Svobodová, když jste se na tuto cestu vydávala!“

„Proč myslíte?“ zvolala překvapeně.

„Inu, myslím na ty obtíže a nebezpečí takové velké cesty se dvěma dětmi a s nejistým neb zbytečným na konci třeba následkem!“

„Jak to?“

„Nu, nechci zajisté vás zbytečně zarmoutit, paní Svobodová, ale jako starý známý váš,“ počal nyní v ýklad svůj Novák, jehož hlas se přitom však patrně chvěl — „musím vám

předložit, co vás třeba v Americe čeká, a to jest veliké sklamaní! Celá věc, jak jste mi ji právě sdělila, jest mi také z velké části nepochopitelnou, ale nehledám za ní ono neštěstí, na jaké vy snad myslíte. V cizině může státi se člověku, poměrů a řečí neznalému všelicos, ale aby tak z čista jasna zmizel beze vší stopy, to je přece těžko a

sice krajanů, mezi nimiž zajisté i pan Svoboda se ubytoval, neboť pochybuji, že by zašel mezi úplně cizí lid!“

„Ano, to prý bydlil mezi samými Čechy, jak psal!“ svědčila Svobodová, která naslouchala slovům Novákovým ovšem s napjetím a s netajenou úzkostí.

„Tak tedy! Uvažujte o tom jen trochu, jako činím já, zvěděv teprve před několika minutami celou záležitost. Jak

vaše ho pana manžela znám, není žádným opilcem, ani člověkem neopatrným, nočním tulákem . . .“

„Oh,“ přerušila Svobodová s hlubokým povzdechem jeho řeč, „v poslední době se značně změnil, což mne ovšem velice trápilo! Nepřišel celé noci někdy domů, a na otázky, kde byl, se buď hrubě utrhl, že mi po tom nic není, nebo nedal vůbec odpovědi. Bylo mi to velmi líto, už ne tak kvůli mně, ale kvůli těm ubohým dětem! Ale přitom nepil, to

Josef Hlávka.

zakladatel české akademie věd a její první předseda.

je pravda! Neměla bych to však povídat, je to přece můj muž, otec mých dětí, ale v takovém postavení, jako jsem nyní, nemohu se přemoci, abych tak dobrému svého času příteli naší rodiny se nesvětila se vším, co mne tak trápí a souží, až mne to sem vyhnalo, kde jsem měla to štěstí, tak neočekávaně vás naléztí . . .“

„Buďte ubezpečena, paní — Svobo-

dová," promluvil Novák pohnutě, s patrným namáháním, či spíše přemáháním, ale srdečně, „že udělám, co jen bude v mé moci, abych vám na smutné cestě této co nejlépe přispěl a prospěl. Jsem opravdu povděčen té náhodě, která mne s vámi zde svedla, abych vám mohl snad aspoň částečně odplatit tu laskavost, jakou jsem před časem ve vaší rodině našel!"

„Bude nám veseleji cesta nyní ubývat, a pak, to víte, ženská samotná je jako ztracena!"

„Zajisté! Zvláště v cizině!"

„Avšak — mluvte dále, proč soudíte, že jsem neměla na tuto cestu se vydávat?"

„Ano," pokračoval Novák, vrátiv se z velmi srdečného zvuku hlasu opět k střízlivějšímu tonu, „nemohu tomu uvěřiti, že by pan Svoboda v Chicagu beze stopy zmizel bez vlastní vůle, a stalo-li se tak, myslím spíše, že učinil tak zúmyslně, ať už z té nebo oné příčiny. Na psaní, které jste zpět obdržela, stálo přece, že se odstěhoval, což je tedy zcela jasno! A soudíme-li správně, jak se domnívám aspoň, záleželo mu na tom, aby nikdo nezvěděl novou jeho adresu. Tajemnou zůstává jedině ta příčina, proč tak asi učinil a pouze tu snad můžete po případě v Chicagu zvěděti, ale silně pochybuji, že byste mohla tam manžela svého naléztí, nebude-li sám tomu chtítí, aby se s vámi shledal! Pokud jsem se dočetl o Americe, panna je tam ve mnohém směru ještě velký nepořádek, lidé v městech se nemusí dáti zapisovati, jako se to u nás děje, žítí pod cizím jménem jest tam na denním pořádku, a tu je těžko naléztí člověka, jenž o sobě dát věděti nechce. V novinách amerických, jak jsem je viděl, každou chvíli někoho shání oznámkou, ale ten, komu na tom záleží, aby nebyl nalezen, se již dovede tomu vyhnouti. A tak, musím vám říci pravdu, třeba trpkou, že máte trochu příliš malou naději pana Svobodu naléztí, nebude-li on sám chtítí!"

„Můj bože, vy mne lekáte, pane Nováku, svými slovy! Proč by se, prosím

vás, můj muž přede mnou, před námi, schovával? Řekněte mi jen bez obalu, co o tom myslíte, prosím vás o to snažně! To, co povídáte, mne přímo děsí!" zvolala ubohá žena v očividných úzkostech.

„Musíte patřiti na věci klidně!" konejšil ji Novák vřele, sám jsa však rovněž patrně rozčilen a pohnut. „Nechci vás zbytečně rmoutiti, ale mám za svou povinnost, jak soudím, předložití vám všecko rozumně a jasně, beze všeho příznivějšího malování, obrazotvornosti. Záležitost vaše je velmi vážná. Proč váš pan manžel zmizel, lze se velmi těžko domyslití, ale — myslíme přece! Bez urážky, beze zbytečného studu a bez nejmenšího úmyslu na vaše postrašení, jen pouze co je nutno přivéstí vás na střízlivější, věcnější pozorování a uvažování — pravíte sama, že poslední čas manželství vašeho nebyl právě šťastným?"

„Bohužel!"

„Nuže, a majetkové poměry byly také neutěšeny?"

„Ovšem!" vzdychla znovu z hluboka ubohá žena. „Jsme skoro úplně prodlouženi."

„Na cestu svou do Ameriky musil si zajisté vypůjčiti značnější částku peněz?" pokračoval Novák.

„Měl přes dva tisíce s sebou!"

„Neděste se toho, paní Svobodová, není to snad pravda, ale připusťme to na příklad, že zdá se mu nyní život svobodný, kde se stará a vydělává jen na sebe, a nemá ty obtíže s dluhy, mnohem lepší, a dal mu přednost před životem rodinným, v němž se třeba cítil nespokojen?" mluvil Novák co možná jemně, ale přesvědčivým hlasem.

„Oh, vždyť zde nejsem jen já, jsou zde i děti!" odvětila rozhodně Svobodová.

Novák však pokrčil jen významně rameny.

„Právím jen, dejme tomu!" dodal, ale z hlasu jeho mohlo býti patrné, že jest o tom skoro přesvědčen.

„Tomu nikdy neuvěřím!“ Jest otcem, právě jako já matkou!“ prohlásila opět stejně rozhodně.

„Cit otcovský jest zcela jiný, než matefský, jemuž se v oddanosti, obětavosti a vřelosti jen málokdy vyrovná!“ namítl ještě Novák.

„Ne, ne, tomu nikdy nemohu uvěřiti, že by mohl můj muž opustiti své dívky, které přece miluje či miloval stejně vřel jako já! Jako by to dnes bylo, vidím jej, kterak bolestně s nimi se loučil, jak plakal! Mne by mohl, a snad by i rád, bohužel, opustil, ač jsem mu byla vždy věrnou ženou, třeba jsem věděla, že mne nemiluje a také já nikdy jsem k němu nelnula do opravdy, tou láskou, jak jsem si ji co děvče vždy k muži srdce svého představovala, ale že by mohl dívky své takto opustiti, tomu neuvěřím a nikdy neuvěřím!“

„Snad třeba myslil či myslí, jen na čas, co si třeba pomůže?“ namítl ještě Novák, jehož tvář se vždy víc a více zasmušela a hlas stával se stíněnějším.

„Proč by nám ale nepsal? Já bych mu nikdy nepřekázela, kdyby hned několik roků se nevracel, nebo pro nás nepsal. Příčinila bych se všemožně o vychování dětí, pracovala bych ve dne v noci na naše vyživení, třeba by nám byl ani krejcaru z té zaslíbené Ameriky neposal! Předě mnou by utřkati nemusil, to on dobře ví, a o tom jsme také mluvili při rozchodu!“

Svobodová nemohla děle potlačiti své nemalé pohnutí a dala se do pláče, který připadal zároveň bolestným i jakoby podrážděným, hněvivým. Mladší děčko pítiskla mimovolně tak silně, že začalo plakati, starší pak, vidouc matku v slzách, vytrhlo se z rukou Novákových, který stále hledil jeho kadeřavou hlavičku a plná líčka, a ukrylo obličej svůj opět v matčině sukni, bojíc se toho muže, jenž matku nejdříve rozveselil, ale nyní opět rozplakal.

„Nehněvejte se na mne, paní Svobodová!“ řekl nešťastný původce této změněné situace velmi měkce a prosebně. „Nemínil jsem vám učiniti nic

zlého, mluvil jsem jen jako starý přítel upřímně, dle nejlepšího s vámi úmyslu.

Svobodová podala mu, nemohouc dosud pro tichý pláč mluvit, pouze ruku na srozuměnou, že mu nemá pranic za zlé a z očí její, z nichž volně tekly slzy po lících, nezáral, když se naň obrátily, žádný hněv.

„Vím, vím,“ pravila konečně, přemohši se trochu, „ale — proč mi to vše povídáte?“

„Proč? Poněvadž máte ještě čas se vrátiti z cesty, již nastupujete, a od nás vám šťastný právě konec nepředpovídám, s čistým svědomím vám jej předpověděti nemohu! Dle mého náhledu bylo by daleko lepší, kdybyste ještě vystoupila, a sice v Cuxhavenu, kam za několik hodin přijedeme, či vlastně odkud potkáme prý menší parník v ústí Labe, který nese poslední poštu a může vzít pasažéra, jenž vzdá se cesty, ještě s sebou nazpět. Myslím, že byste dostala převozně nazpět a promluvil bych hned o všem s kapitánem, aby vás odvezli opět na parníku. Bylo by to nejrozmumnější, co vám mohu raditi!“ mluvil rychle a přesvědčivě Novák.

„Co vám to napadá?“ divila se však Svobodová, jako s nebe spadlá. „Nyní již nazpět? A co můj manžel?“

„Jedu do Ameriky a pokusím se ho vyhledati, což mi půjde daleko snáze než vám, anebo nám oběma dohromady! Budu vám psáti, všechno dopodrobna, co nejsvědomitěji, vynasnažím se co nejvíce a dávám čestné své slovo, ale vy se vraťte a uspořte nesnáze a nebezpečenství i výlohy cesty sobě a zvláště ubohým dítkám svým! Vyčkejte v Evropě, v Čechách, v rodném místě a v domově, až buď já manželka vašeho vyhledám a vše vypátrám, nebo on dá zprávu o sobě, neboť mohu vás takřka vším ubezpečiti, že mrtev anebo proti vůli své zmizelý není! Uvěřte mi, spolehněte na mne, neboť myslím s vámi upřímně a na všechno hledím rozumně. A hleďte, jaké to bude v nejpříznivějším případě, naleznete-li jej přece, přijetí, jakého se vám dostane! Přijdete mu, odpusťte, že užívám toho obyčej-

ného a případného výrazu, opravdu zrovna na krk, když si vás právě nepřeje, snad právě proto nedává o sobě vědět, že se mu špatně daří a nechtěje psátí smutnou pravdu, ani opět lhátí, abyste za ním nepřijeli, raději mlčí!"

Proud výmluvnosti Novákovy, jenž se byl nyní rozpoutal, zdálo se, minul se všeho účinku. Svobodová naslouchala sice bedlivě slovům a také o nich uvažovala, ale výsledek tohoto přemýšlení byl zcela jiný, než očekával mluvčí.

"O tom, zda-li zmizel samovolně, či zda-li se mu stalo nějaké neštěstí, o tom nemůžeme ani jeden, ani druhý rozhodovati, poněvadž oba nic nevíme!" pravila po malé přestávce, když Novák skončil, mnohem klidněji než dříve a určitě. "I kdyby tomu tak bylo, jak vy pravíte, nebojím se toho jeho přijetí. Jsou zde děti, které neodmítne, jakmile ručky své k němu vztáhnou a zavolají „táta!" o tom jsem přesvědčena! A daří-li se mu špatně, tím spíše jest místo moje po jeho straně, neboť mohu pracovati, a děti již s pomocí boží nějak užívám. My mu na obtíž nebudeme, spíše ku prospěchu!"

"On vás třeba nechce! Jednáte snad proti jeho vůli!"

"Mohl nám psátí, a bylo by po všem. Takto je tím sám jen vinen, že k němu jedeme a nesmí se na nás zlobiti!"

"Bude-li ale přece?"

"Pak bude nespravedlným, neboť já jsem nevinna a dělám, jak uznávám za nejlepší pro něho!"

"Já nemyslím, neboť pochybuji vůbec, že jej naleznete! Vystupte, dokud je čas a svěťte vše mně!" naléhal ještě Novák.

"Nemohu, neučiním to již! Jsem rozhodnuta jeti a pojeďu! Doma snad byste mne byl ještě zvrátil v mém úmyslu, ale zde nikoliv. A kdyby se měla předtucha má potvrditi, neodpustila bych si to po celý život a stále bych měla výčitky, že jsem neudělala to, co jsem měla, nepodnikla, co jsem mohla. O tom dále už ani nemluvme, pane Nováku!" doložila výrazem, který nepřipouštěl již žádných námitek a odmítání.

"Učinil jsem jen, co mi povinnost kázala, vyslechnuv vaše sdělení a uvažuje o něm," promluvil tedy nyní Novák smutně, s hlubokým povzdechem. "Radil jsem jen, jak jsem upřímně myslil, a o tom, prosím, buďte přesvědčena! Nemějte mi tedy za zlé a spolehněte v dalším bez ostychu na mne, když jinak nechcete, budu vám i takto dle možnosti nápomocen!"

Ujala jej opět za ruku, kterou upřímně stiskla, a také starší hošík, slyše zase matku přívětivěji s neznámým tím člověkem mluvíti, díval se naň směleji. Vše bylo zase už dobře.

"Máte již vyhledáno místo dole?" tázal se nyní Novák jako o první věci, o níž bylo třeba se postarati.

"Dosud ne!"

"Nuže pojďme!" a Novák obrátil se s otázkou na jednoho ze stewardů, stojícího náhodou na prázdnici se již palubě, v níž prostíral se už chvíli pohled pouze na smutné roviny při ústí Labe, neboť loď minula už dávno i vršky a lesíky u Blankenese, výletního místa Hamburčanů, na pravém břehu labském. Steward, vida muže se ženou asi v stejném věku, se dvěma dětmi, vedl je přímo do oddělení pro rodiny. Vida nápis, Novák se ovšem zarazil a upozornil stewarda na omyl. Tento se významně usklíbl, a Svobodová, pochopivši, oč běží, se celá zarděla. I Nováka páliily při tom lodní plaňky pod nohama, ale když ukazoval steward Svobodové do oddělení pro ženštiny, cestující samotny, kam, jak nápis oznamoval, neměli mužští přístupu, bylo mu po divně, neboť se mu zdálo, že by se neměl od nich oddělovati, na nic špatného si ani nevzpomenuv, a pouze veden snahou pomoci upřímně Svobodové v ošetřování dítek.

Když zmizela tato na schodech, vzdychl si mladý muž ještě jednou zhluboka a pravil si v duchu:

"Kdyby věděla, co na ni čeká! Ubohá Anna! Kdybych jí mohl jen aspoň nějak napověděti smutnou tu pravdu! Ale nemohu, strachuji se, neosmělím se tak jí zarmoutiti! A přece jen musí

to konečně zvědět! Nedá si říci, jede dále, a já — pocituji při tom ještě radost! Ne, ne, měl bych jí to říci, pravdu jí sdělit, dokud je čas, raději dřívě než později. Avšak — uvěří? Pochybuji. Bude to míti za úskok, za hrozný úmysl můj na odvrácení jí od cesty, přátelství její obrátí se ve hněv a opovážení! A pojede přece! Nuže, nechť jede — snad zkvete v nové zemi nový život jí i mně!"

A s těmito myšlenkami patřil na smutné labské vlny, valící se širokým, skoro již nedohledným řečištěm k moři.

IV.

Byl pozdní večer d u b n o v é h o dne, dosti chladný, ale cestující přístěhovačského v l a k u, jedoucího úrodnými polohami Indiany k Chicagu, toho příliš nepozorovali, neboť železniční z ř í z e n c i přikládali řádně do velikých železných kamen, umístěných ve vozech vlaků pro přístěhovače uprostřed wagonu.

Cestující velkou většinou spali, neb aspoň dřímali, neboť do Chicaga, k cíli dnešní cesty vlaku a ku konečnému cíli značného počtu přístěhovačů, bylo dosud daleko a celodenní třesení na vlaku velice unaví a rozespí. Zavazadla těch, kdož minili v Chicagu hned sestoupiti, byla již svázána a spořádána, kdežto druzí se již připravili k poslednímu spánku ve vlaku, aby teprve ráno buď přestoupili do jiného vlaku, nebo šli po městě hledati přátele a známé.

Také Novák se Svobolovou, kteří se na vlaku tomtó nalézali — skoro celé tři neděle po odplutí z Hamburku, kde se tak šťastně setkali — minili ve vlaku

přenocovati, jak jest dovoleno, a teprve ráno vydati se na hledání Čechů v ohromném, velice rozsáhlém městě. Svobolová uložila tedy hned z večera umdlené děti na peřinky na pryčnu, tvořící lože, a ulehla, přemožena jsouc trochu dřímotou, na chvíli k nim, zatím co Novák seděl na lavičce u stolku při okně a podepíral unavenou hlavu, pohlížeje do setmělého kraje, z něhož viděl jen rychle vždy se kmitající obrysy telegrafních tyčí při trati.

Přemýšlel a při tom byly mu horečnatě žily na skráních, krev valila se mu k hlavě a chvílemi zalomcovala tělem jeho zimnice.

Dnes jest tomu právě měsíc, na den, co obdržel osudnou zprávu, jež vytrhla jej z tichého jeho dosavadního zaměstnání a vyhnala jej do této tak daleké ciziny, na niž byl si v životě svém skoro nepomyslel, že by se tam mohl kdy octnouti. Před měsícem byl ještě dobře placeným strojníkem v továrně, v cukrovaru, se stálým po celý rok zaměstnáním, neprá-

Dmitrij Vasiljevič Grigorovič,
slavný románopisec ruský.

vě pracovním, a mohl v tom směru býti se svým postavením spokojen, jak také byl, spoře a máje již několik set pohromadě. Byl nejen oblíben, ale i vážen, jak u svých představených, tak v celém okolí. A dnes? Ubohý přístěhovač, řečí anglické neznalý, blížící se ku světovému městu, aniž by věděl, zda li tam nějakou práci nalezne, živobytí protluč!

Co tam však bude dělati, aspoň v první dny, již věděl! Všemi silami vynasnaží se naléztí manžela nešťastné, ubohé té ženy, taunto u dítek svých odpočívající, a práce ta nezdála se mu tak

těžkou býti, jak ji líčil Svobodové při prvním setkání na parníku. Vždyť má dopis od přítele v Chicagu, který mu sděluje, že vidí Svobodu každou chvíli, takže hledání nebude tak nesnadným.

Dnes měsíc přijel Novák náhodou do K., kde bydlil Svoboda se svou rodinou a kde také on strávil před několika lety své nejlepší a později své nejsmutnější chvíle. Musil tam přijeti za příčinou vojančiny své, dosti nerad, neboť ty smutné vzpomínky, které pobyt tamější v něm vzbuzoval, převážily vždycky daleko ty druhé předcházející, lepší, veselejší. Zamiloval si tam, jsa za městnán jako mladý dělník, hezké děvče ze slušnější rodiny, jehož otec pocházel náhodou z rodiště Novákova, pročež tento jako krajan měl vstup k nim do domu a dívkou tou, obrazem nejkrásnějších jeho snů, cílem všech nejmilejších nadějí a nejvšelejších tužeb, byla právě tato ubohá žena, hledající nyní ztraceného, jak se domýšlí, manžela, Svobodová. Bylo to hodné děvče, které s mladým, a slušně se vždy chovajícím chasníkem asi o rok jen starším než ona, často dům, kde byl pro skromné, způsobné chování své, rád viděn, navštěvujícím, přívětivě mluvilo, zajisté si ani v nejmenším nezapomněnou, že by si na ně mysli, nebo docela že by je miloval. Ale bylo tomu přece tak, ač mladík, stydlivý, bojácný, jak člověk úplně nezkušený v první lásce bývá, a jak ostatně při chování se Annině nebylo ani jinak možno, své city neopovážil se nejen slovy, ale ani zraky, ani nejmenším způsobem projevit. — A přece byly to proň doby ty nejpěknější, kdy mohl na Annu, právě dospělou, pohlížeti se všemi nadějemi, že jednou snad bude jeho, třeba byl chud, a ve snaze této se činil, seč jen byl, aby vynikl aspoň v práci a tím způsobem, aby se povzněl.

Avšak ty pěkné časy přešly, když naskytl se v domě Anniných její rodičů skutečný nápadník, mladý Svoboda, syn zámožného, jak se mysli, rolníka z nejbližšího okolí města. Na neštěstí pro všechny nevědělo se dobře, jak si stojí

starý Svoboda, i Annin otec. Obě strany měly se za zámožné a mladý rolník měl si Anniným věnem, jež očekával velmi slušné, vypomoci na silně zadlužené usedlosti, kterou od otce přejímal. Otec Annin pak rád by byl viděl dceru svou na statku, o němž mysli, že je jedním z nejvýnosnějších v celém kraji a nutil tedy dceru ke sňatku. Tato, nemajíc srdce dosud nijak zadáno, ani ve snu si nepomyslivši, jaké to naděje ruší konečným rozhodnutím svým v duši Novákově, toho skromného mladíka, jenž se vždy červenal, když naň promluvila, svolila konečně k naléhání otcovu, poslechla a uvěřila jeho výkladům o štěstí a spokojeném životě, jenž na ni, jako na ženu zámožného rolníka čeká. Mezi tím stihl ubohého Nováka, jehož srdce bylo tím pohledem přímo rozdíráno, i ten smutný osud, že byl odveden k doplnění neštěstí, jež jej stihlo, na vojnu, a pouze v tom mu bylo ulehčeno, že v den svatby Anniny meškal již daleko v Bosně u pluku, nezvěděv o tom až za několik dní, když bylo již po všem!

Co ale zkusil před tím i po tom, nedá se vypravovati! Tušil, že mladý Svoboda čeká jen na Anniny peníze, ohledně jichž klamal se i on, maje Annu za tak bohatou, že se jemu, chudému strojnickyému dělníku, zdála téměř nedostižnou. Považoval ji ve všem všudy, ač byla věkem mladší, za daleko nad něj vynikající, a neměl jí ani za zlé, že vůbec si nezapomněla na možnost nějakého sblížení se s ním. Svobodovi nevěřil, že opravdu Annu miluje a netřeba připomínati, že jej nenáviděl jako částečného aspoň škůdce svých snů o štěstí, ač Svoboda, kterému také ani nenapadlo, že by tento nesmělý, chudý mladíček mohl se opovážiti milovati Annu, se k němu jinak vždy při setkání se v domě rodičů její i jinde dosti srdečně choval. To ostatně měl v povaze, která celkem byla dosti dobromyslnou, ale slabou, chabou! Novák všiml si jej dobře, strachoval se o Annu, tušil, že tento člověk ji neučiní šťastnou, ale co si mohl počítí? Neměl práva do ničeho mluviti. A proto mlčel a

trpěl, ale ani tři léta vojákování nezapudila z jeho mysli tu vzpomínku na Annu, neochladila ten vřelý cit, jež pro ni choval a neoslabil pozornost, s níž sledoval další její život po boku muže, který si ji vzal pro peníze, ale který se v tom směru zklamal, přišel k poznání pravého stavu věcí teprve tehdy, kdy bylo již pozdě na couvnutí.

Vrátiv se z vojny, nalezl si Novák práci opět v K., poblíž Anny, kterou čas od času vídal, ale vždy jen ke svému žalu k obnovení staré známosti své. Viděl na ní, co vytušil předem, že totiž není úplně šťastna a o muži jejím také slyšel všelicos, co jej jenom trápilo, poněvadž dotýkalo se to štěstí Annina. Hospodářství synovo šlo rychle dolů, neboť mladý muž, jen asi o dvě léta starší než Novák, učiniv rozhodný finanční nezdar se svou ženitbou, od níž správu v tom směru očekával, místo zdvojnásobené snahy o zachování statku tento spíše nyní tím více zanedbával, ochabnuv skoro k beznadějnosti. K tomu vypravovalo se o domácích roznicích, to jest o špatných rozmarech Svobodových vůči mladé, příčinlivé ženě, které ale nemohl odpustiti, že jej věno její při výpočtech zklamalo. Konečně pak proskakovaly i pověsti, ovšem tajemné, o jakémsi poměru jeho k jisté sprosté ženštině, která svého času sloužila u nich na statku za děvečku a posléze zaměstnána byla v hotelu v městě . . .

Tato blízkost milované dosud bytosti, již upřímně litoval, ale pomoci jí nemohl, nesměl, byla mu pramenem stálého nemalého utrpení, až konečně rozhodl se, nemoha toho déle snášeti, a nevida jiné cesty ke zniknutí toho trapného stavu, že se odstěhuje. Nezachávil v K. nikoho, kdo by byl odchod jeho tíže nesl, až snad na dva, tři přátele, mezi nimiž Černý, o němž se zmiňoval Svobodové hned v první den na lodi, byl k němu nejupřímnějším. Ale ani ten nevěděl, co se v nitru Novákově děje. Rodičů dávno neměl, o příbuzných skoro ani nevěděl a tak přesídlení pro mladého, zdravého, dobrého dělníka nebylo nijak nesnadným. Na-

lezi si své dobré místo v cukrovaru čtyři míle od K., kde se aspoň s Annou již nestýkal, neviděl smutnou její tvář, neslyšel ty pověsti a neměl za povinnost čas od času rodinu Svobodu jako starý známý a přítel navštěvovati, při čemž vždy odešel s větší ranou a jitřením v srdci, nežli když přicházel. A tam pracoval a spořil pro všechny případy, jsa tomu ode vždy zvyklý, ale na zařízení vlastního krbu ani nevzpomena.

Až tu náhle píše mu na podzim přítel Černý, že Novákův dobrý známý Svoboda jel do Ameriky, neboť s jeho hospodářstvím to velmi bledě dopadá a kdyby nebylo starého otce jeho, již dávno by to vše padlo. Jede prý koupit farmu a všichni se prý tam na jaře asi odstěhují. Do Nováka to vjelo jako elektrická rána, ale — jakáž pomoc! Snad se jim tam lépe povede a pro něj, pro Nováka, musí to býti jedno. Pro Annu bude to snad i docela lépe, když muž její vyvázne z té zdejší společnosti, a začne tam, za dalekým Oceánem, pro rodinu svou řádně pracovati, o ni se starati. Tam snad bude lepším manželem a časem zapomene na vše minulé! Proto po trochu přemýšlení uvítal Novák Svobodův skoro s radostí, ztrpčenou jen pomyšlením, že Anny už asi více na světě neuvidí.

Ve druhém však dopise, asi za měsíc, sdělil mu přítel Černý, jakožto zajiímavou zprávu, která po městě koluje, že z hotelu odjela i ženština, s níž prý mladý Svoboda poměr svůj udržoval, aniž by žena jeho o tom jen tušení měla, neboť předně, bylo to věcí, která se dá těžce dokázati, kdyby člověka, jenž to vypravuje, vzal někdo do opravdy za slovo, a za druhé jest podobné sdělení manželce věci velice nepřijemnou, a zvláště když je tato hodná, v tom úplně nevinná a všeobecnou soustrast vzbuzující, jak tomu bylo u Svobodové. Nikdo ani slovem před ní nezavádl o poměr jejího chotě k oné osobě. Otce a matky její, kteří by snad byli nejpopolanějšími k takovému sdělení, jež však jest v mnohých okolnostech úplně

zbytečným ba daremným, činit více zlého než dobrého osobě nevinné, zde nebylo, neboť zemřeli krátký čas po provedání jejím, částečně prý i ze žalu nad sporem s mužem jediné dcery své. A tak bylo tajemství špatného chování se Annina manžela před touto zachováno i po odjezdu jeho milenky, o níž se také povídalo, že odjela za ním do Ameriky a sice do Chicaga, ač pravdu zprvu nemohl nikdo říci, neboť ona sama nikomu se s tím nepochlubila.

Na toto sdělení, jehož se Novák skutečně zděsil, počal však pracovat, jak uznal za hodno. Nejprve chtěl si opatřiti jistotu a tu mu napadlo, že jeden z jeho druhů na vojně prchl před časem do Ameriky a psal mu, jakožto spolehlivému příteli, dopis z Chicaga, v němž jej žádal za některé služby. Novák mu tehdež přání splnil, žádané věci vyzvedl a zaslal a obdržel i vyřízení, že správně dosly. Vyhledal psaní i adresu a dopsal bývalému druhovi tomu, aby se po Svobodovi opatrně v Chicagu poohlédl, předstíraje, že mu je Svoboda dlužen a proto prý že jej shání. Zároveň pak objednal si i české americké noviny, a počal se v zimě učití pro všechny případy sám angličtině, neboť jakoby mu něco našeptávalo, že tuto řeč může někdy dobře potřebovati. Odpověď od přítele skutečně také po čase došla, a sice tak určitá, že se toho Novák až ulekl. Přítel o Svobodovi skutečně zvěděl a sděloval mu, že žije se ženou prý nedaleko něho. O té „ženě“ nemohl již býti však v pochybnosti! Svoboda nedělal prý dlouho nic, a nyní pracuje nějaký čas ve skladě dříví, žena jeho pak nedělá prý vůbec nic, ačkoliv je silná dost a plat mužův musí býti jen malý, prostředky jeho pak také asi neveliké, když jde do takové práce!

Tohoto sdělení bylo skutečně dosti, aby Novák pochopil, kam věci dospěly a ostatní mu povědělo další psaní Černého, kde jej tento uvědomil, že muž Svobodové víc ani nepíše, že zmizel. Novák psal opatrně znovu do Chicaga a zvěděl, že Svoboda dosud se ženštinou onou žije, jenom že se přestěhovali

asi o dvě ulice dále a že jim je asi ještě hůře.

A tak se přiblížil onen den, kdy Novák, přijeda do K., uslyšel, že Svobodová pojedje za mužem, o němž už půl léta nic neví a má jej za zmizelého. Uvažoval co a jak, ale nemohl se na ničem ustanoviti. Říci jí pravdu? K tomu nemohl se odhodlati, ač chvěl se při pomýšlení, co se bude dále díti. Nevěděl kudy kam, co dělati, jak ji zdržeti, až tu najednou opanovala hlavu jeho přímo šílená, jak se mu zprvu zdálo, myšlénka!

Napadlo mu náhle jeti do Ameriky, zároveň se Svobodovou, s Annou, a býti jí po cestě průvodcem, ochráncem, přítelem, rádcem, nanejvýše oddaným, ochotným, obětavým, všeho sebezapření schopným! Za tu cestu musí jej poznati, jakým jest, a majíc nyní lepší a jisté zkušenost v lidech, po celých těch šesti letech svého manželství, musí jej i dle zásluhy oceniti, zvláště u porovnání s manželem! A průvodu takového má zajisté zapotřebí při své cestě a zvláště u cíle jejího při té ráně, která ji neodvratně stihnouti musí. Bude mít aspoň přítele, a pak — kdož se může domysleti konce! Vše bude sázka, při níž může on ztratiti pouze peníze a čas, ale vyhrátí po případě vše!

Opojen velikostí dalekosáhlé své myšlénky, vykonal Novák rychle své přípravy na cestu. Zvěděl, že Svobodová pojedje přes Hamburg a čekal tam již na ni. Boje se však, aby z té neb oné příčiny nejela po jiné lodi než on, nedal o sobě věděti, až na samé palubě při odjezdu, kdy slzy v očích její pohnuly jej k objevení se. Musil se velice přemáhati, aby nestal se podezřelým, že o všem ví dříve, než mu to vypravovala, ale pohled na Annu a dívky její pohnul jej opět k upřímné radě pro návrat. Důvody jeho byly zajisté pravdivy, jak on hleděl na okolnosti, jež ovšem nemohl Anně sdělit. Rovněž s city svými musel se mít na pozoru, aby se ho nestrachovala, jak by se jinak asi stalo, ale vše se mu povedlo nad očekávání.

Když Svobodová odepřela vrátiti se, odlehčilo se mu, neboť nyní neměl aspoň výčitky svědomí, že ji nevaroval.

V.

Toto vše, co probíhalo hlavou Novákovou, náleželo již minulosti, ale nyní nastávala velice záhadná budoucnost, již se Novák právem strachoval, ač se mohl stejným právem na konečný výsledek těšiti.

Co udělá v Chicagu? Rozumí se, že nejdříve půjde sám vyhledat onoho druhá z vojny, aby se dověděl od něho adresu Svobodovu a s tímto musí napřed sám promluvit. Musí sám shlédnouti poměry a — co bude mluvit se Svobodou?

Nad tím se Novák zarazil. Ačkoli stále myslel na to setkání, nyní teprve viděl určitě, že vlastně není ani rozhodnut, s jakou k manželci Annině půjde, co mu řekne! Na to bylo třeba se řádně rozmyslet, ač zajisté vlastní rozmluva vedena bude dle okolností, jak je Novák tam shlédne! Ale přece! Oznámit mu příjezd manželky a dítek! Tím ale bude její varovati, načež bude Svoboda moci kuběnu svou pohodlně odstraniti a postaviti se před manželku svou s nevinnou, licoměrnou tváří! Anebo přehne před ní teprve někam daleko, kde ho nikdo nenalezne, což by ostatně byl viděl nejraději a žena jeho doví se jen zde od cizích lidí, jak hanebně ji oklamal?! Věru, bylo by nejrozumnější, nejpřirozenější, pro všechny strany nejvýhodnější! Novák se pak Anny a dítek její dále ujme, bude se o ně starati! Ano, tedy výstrahu s pokynem a třeba i pomocí v tom směru.

Což ale neuposlechne li Svoboda a rozhodne se pro první, přijde manželce své drze vstříc? Při povaze jeho byl však útek pravděpodobnější, zvláště bude li ta ženština naň také naléhati a to, má-li jen trochu jej ráda, asi bude! A má-li on k ní jen kus náklonnosti a třeba jen vášně, uposlechne ji! Ostatně možno jim i pohroziti zákonem, přísným zde, jak se Novák dočetl, na podobné nedovolené poměry a vůči nut-

nosti takového jednání je každý prostředek dovolený a dobrý, jen když vede k cíli!

Napadlo mu také, ale jen na okamžik, jak by to dopadlo, kdyby dovedl Annu přímo k tomu nevěrnému manželci, beze vši výstrahy pro něho, aby pojala tím větší hněv naň, ale zapudil tu myšlenku hned co nejrozhodněji pro bolest, již by zajisté Anně způsobilo tak náhlé seznání smutné pro ni skutečnosti, takové sklamaní.

Již ani o tom nerozvažoval, že vezme dítkám vlastního otce, přinutiv jej, třeba pod záminkami jen předstíranými a zvětšováním, překrucováním skutečného stavu věcí, k útěku před vlastní manželkou. Byl přesvědčen, že se bude o Annu i dítky lépe starati, než Svoboda, na němž nic neztratí. A hlavní pak pohnutkou k jednání tomu byla okolnost, že se Novák přímo děsil toho, aby měl nyní již opět Annu opustiti, zbaviti ji péče své, oddáliti se od ní, býti jí opět cizím, nyní, když si byl na její přítomnost v těch necelých třech nedělích tak zvykl, že se mu zdálo, jakoby s ní rostl a bez ní by žiti nemohl. Ne, nemůže se smířiti s myšlenkou, že by snad mělo býti opět již po všem, třeba na vždy! Svým odjezdem do Ameriky a svým mlčením zřekl se samovolně Svoboda ženy své a neměl by míti více práva na ni, již zanedbal, opustil, urazil! A vůči němu jest tedy Novákovi zajisté dovoleno pracovati všemožně k tomu, aby nezištně ujal se opuštěné Anny i dětí její!

Takto se tedy rozhodl na jednání, ale zbývala ještě jedna věc, právě ta nejdůležitější.

Jak smýšlel nyní Anna o něm, o Novákovi? Jaký účinek měla na ni ta cesta, ten tříhodlný společný život, ta stálá jeho snaha, aby jí co nejlépe ve všem vypomohl, děti ošetřil, s nimi se bavil a jí ulehčil?

Co se týče dětí, ty byly již jeho! Znal jej nejen malý Toňk jako svého nejlepšího přítele, ale i malinká Aninka se na něho smála, jakmile k ní přistoupil. Toňk se ho po celý den nespustil

stále musil mu něco vypravovati, nebo si s ním hráti.

Ale s matkou zdálo se to býti stále stejné. Byla vždy stejně přívětivou a vděčnou za každou maličkost, ale jinak nejevila nic více! Byla to opět a stále jen ona přátelská přízeň, s níž se vždy u ní setkával a stále tytéž řeči a starosti o muže, o němž však přece věděl, že jej tak všele nemilovala! Či snad se sama mylí, aneb děje se v ní jináče, než mluví? Pokud ji však Novák znal, ne-

nebot' byla to ona sama, o níž právě blouznil, setkal se s jejím vždy přívětivým zrakem, ale tentokráte se smutným jaksí úsměvem.

„Kdy budeme v Chicagu?“ tázala se jako mimochodem.

„Za půldruhé hodiny!“ odvětil Novák, vytáhnuv zlaté hodinky.

„Už za půldruhé?“ opakovala jako pro sebe. „Po těch vašich hodinkách bude se asi Toníkovi dlouho stýskati, pořád vás o ně zlobí! Vůbec budeme

bylo u ní ani stínu nějaké fašle a přetvářky. Anebo snad předtucha její o neštěstí, které muže jejího stihlo, úplně mylná, probudila v ní vřejejší cit k němu? Těžko říci, ale na každý pád mohla býti vzorem věrné manželky a toto pomyšlení zvětšovalo jen úctu Novákovu k ní!

V tom přistoupila ku stolku a usedla na druhé sedadlo proti němu Svobodová, jež zatím uspavši děti a sama si také zdřímnuvši, nyní se probudila a vstala.

Novák, vyrušený ze svých myšlének, což mu však nebylo nijak nepříjemným,

všichni vás dlouho pohřešovali! Toník mluvil s vámi teď i ze spaní!“

Novák si jen beze slova hluboce vzdychl, nejsa schopen řeči.

„Už jen půldruhé hodiny dělí mne tedy od toho města, na něž jsem tolikrát se navzpomínala, jímž jsem se tolik naděsila! Co tam na mne čeká? Doufám dosud v dobré, ačkoliv nemohu zapomenouti vašich slov prvního dne na lodi. Nemohu si zapřít, že jste mluvil ve mnohém správně, a že jste myslil se mnou nejlépe, jsem přesvědčena. Posud dařilo se mi vše dobře, čehož zásluha ovšem přináleží nejvíce vám,

který jste se o nás stále tak staral a o naše pohodlí pečoval! Jak ale bude dál, zítra, kdy nás opět opustíte, kdy musím jednat sama, věru nevím!"

„Proč bych vás opouštěl, nebude-li v tom vaše vůle?“ zvolal Novák těmito slovy opět rychle vzpružen. „Nemám nikoho v tomto novém světě známého, než vás, právě jako neměl jsem ani ve světě starém upřímnějších přátel, k nimž bych byl více přilnul, a proč bych vás měl tedy opustit zde, nyní, kdy zajisté více než jindy potřebuje přítel přítele!“

Hlas jeho zněl velice vřele, vycházejce přímo ze srdce, a ozývala se v něm celá duše jeho, milující a poctivá.

Svobodová, jejíž čelo pokryto bylo již hned od počátku řečí chmurami, zavrtěla však smutně hlavou.

„Chtěla jsem s vámi promluvit o tom ještě, nežli jsme opustili loď, na niž nás náhoda oba zahнала,“ počala po chvílce stísněným hlasem, trhavě, s namáháním, „ale stále jsem váhala a odkládala, nemohouc se k tomu odhodlati, bojíc se, abych vás neurazila. Chtěla jsem vás požádati zdvořile a po přátelsku, abyste mi nezalil, ale opustil nás hned v Novém Yorku a nejel s námi jedním vlakem. Avšak stála jsem zde samotinká, bez rady a pomoci a vy jste se o nás tak postaral, na všecko vyptal, všecko sehnal, a ty děti na vás jen visely! A tak jsem to odložila, až teprve nyní, v poslední chvíli, přicházím s touto prosbou, kterou zajisté jako rozumný muž uznáte!“

Novák seděl zaražen, s utajeným dechem a uvnitř jakoby zdrcen, nejsa schopen jiné myšlenky, než toho vědomí, že jej Anna od sebe zapuzuje.

„Odpusťte mi to, pane Nováku,“ pokračovala po malé přestávce, ještě snad námáhavěji než dříve, a silně se zarděvši, „ale uvažte, jak musili by na to lidé a známí manžela mého pohlížeti, kdybychom přijeli do Chicaga pospolu, společníci po celé cestě, na niž jste nám tolik služeb prokázal, že zajisté mnohý muž a otec nepečuje tak o vlastní rodinu! Lidé jsou zlí, pomlouvavší, nemožou, nedovedou posouditi přátelský po-

měr a hledají za ním jen špatnost. Zvláště pak jedná se o mého muže, aby mne snad křivě neposuzoval . . .“

Umlkla a z očí její vyhrkly hojně slzy, vůči nimž se ani nebránila.

„Vás a mne by mohl někdo podezřívati?“ vybuchl však v tom okamžik Novák, jemuž pomyšlení na manžela Annina vehnala krev do hlavy, a jenž z prvotní ztrnulosti nyní náhle procitl. „A k tomu váš muž? Proč by mne podezřívál? Že jsem jel s vámi, s dávnou přítelkyní svého mládí, když on ji opustil a ona vydala se jeho hledat? Ten by mne, mne a vás, mohl podezřívati? Oh, odpusťte, ale — podezřívati může jenom ten, kdo sám je něčeho podobného schopen, a boji se toho opět jenom ten, kdo má špatné svědomí! Pan Svoboda může podezřívati, v tom mu nikdo nebrání, ale nesmí viniti, neboť pak musí i dokazovati a o tom snad nebude mezi námi sporů. My se podezřívání jeho báti zajisté nemusíme, a všichni krajané, kteří s námi po lodí i na vlaku jeli, mají zajisté jiné přesvědčení o našem poměru!“

Oba nyní byli však hluboce zardělí, neosmělujíce se podívat na sebe. Oba byli v očividných rozpacích, a Svobodová plakala dále, žalem i studem při té rozmluvě, kterou však pokládala za nezbytnou, dříve než do Chicaga dojedou. Nečekala však odporu Novákova, jsouc zvykla ochotné ústupnosti ve všem všude a tato slova jeho ji nyní velice zarazila, zmátla! Štěstí ještě, že nikdo ze spáčů ve wagoně si jich nevšiml, a že lampa vrhala na ně jen matné světlo, neboť jinak byl by musil každý poznati hned jejich nemalé vzrušení.

„Musí, musí to být! Musíte nás opustiti!“ pravila Svobodová po delší přestávce, projevujíc svoji utkvělou již myšlenku. „Není to jen ohled na muže mého, jenž mne nutí k této nalehavé žádosti, ale i — na mne samu! Nemějte mi to za zlé a nevzpřejte se prosbě mé: nechte mne nyní jednat samotnou, nechte mne samu hledati muže mého, o němž jsem, jedině následkem slov vašich, přestala smýšleti jako o nebožtíku

a o němž čím dále, tím pevněji věřím s vámi, že nedává o sobě vědět jen z neznámých pohnutek! Při setkání, v něž věřím, musím státi bez výčitek muže mého i — vlastního svědomí!"

Novák nechtěl, nemohl uvěřiti svému sluchu. Jak to míní Anna? Co tím myslí?

Tato však, jakoby uhodla myšlénky jeho, i ty nejtajnější, pokračovala:

„Nyní nezbývá již času na dlouhé výklady, váhání není na místě! Byla jsem upřímnou k vám povždy, budu i nyní, třeba stud můj se proti tomu vzpíral. Věci dospěly však tak daleko, že i v tomto směru přiblížil se rozhodný okamžik! Vidím, cítím, že nechcete uposlechnouti proseb mých, že vám na jazyku tanou pádné zajisté důvody pro to, abyste déle zůstal s námi, dále nás ochraňoval a mně pomáhal! Ale uvedu vám vůči tomu všemu důvod jediný, ale největší, rozhodný, proti němuž není námitek — odpusťte, že vám to pravím přímo v přesvědčení o nezbytné toho nutnosti: — zvykla bych si příliš mnoho na vás, přivykla bych si příliš mnoho na vás, přivykla jsem velmi vám již nyní, a — pochopíte snad, co tím míním — nemůže, nesmí to býti . . .“

Novák přešel průběhem této řeči z jednoho prudkého pohnutí do druhého. Z trpkého pocitu, jenž se ho zmocnil při žádosti Annině za odloučení se od ní, přešel nyní, když udala tento důvod, k jakési šlené radosti, opojení, jež se však ovšem obával projevití to, s čím si před chvílí hlavu lámal, o čem byl stále v nejistotě, obavách, o tom nyní slyšel určitě z úst nejpovolanějších. Hlavní ten cíl společné cesty jeho se podařil úplně, jak nyní zřejmě bylo mu řečeno, jak nemohl již ani v nejmenším pochybovati! Sama se mu projevila, sama se přiznala. Zůstal po několik jen okamžiků náhlým tím objevem o splnění nejvšejší touhy své zaražen, opojen, načež ale hned již opět uvažoval rychle dál.

Co má dělati? Může opustiti Annu, poslechnouti ji a z obledu na toho chabého, prostopášného manžela odloučiti

se od ní, v cizině, v chvíli, kdy pomoci jeho nejvíce bude potřebovati? Věc byla zcela jasnou, v okamžiku se rozhodl stran dalšího jednání.

Neodpíral Anně, nefekl ani ano, ani ne, nechal ji, tiše plačící, v tom domnění, že uposlechne na žádost její, a prohodil jen, že teprve ráno možno jednati. Svobodová, zabraná svými myšlénkami a city, dále nemluvila a Novákovi nebylo pochopitelné také do řeči. Když přijeli do Chicaga, bylo již po desáté hodině večer. Dítka Svobodové klidně spaly, ale jí samé nebylo do spánku a rovněž tak Novák, spící ve druhém oddělení wagonu, převaloval se na své pryčně nepokojně až do prvního ranního úsvitu, který jej přivedl opět na nohy. Myšlénky obou byly však velice rozdílny, ovšem u Nováka daleko veselejší než u Svobodové, která se druhého dne právem strchovala.

VI.

V téže asi chvíli, co veden byl tento důležitý rozhovor v železničním voze přistěhovaleckého vlaku před Chicagem, odehrával se neméně důležitý výstup v jednom z maličkých obydlí ve špinavých dřevěných domách zastrčené uličky blíže dřevařských ohrad a u dráhy na kraji české Plzně v Chicagu. Právě v tom asi okamžiku, když Svobodová vstala od svých dítek, aby promluvila s Novákem ono důležité, a jak se domnívala, rozhodné a osudné slovo, zaskřípěly dřevěné, rozvíklané schůdky, vedoucí do polopodzemního bytu, v basementu, s okénky do zadu, do špinavého, zapáchajícího dvorku, pod těžkým krokem muže, jenž podle vrávoravého chodu byl buď churavý, nebo — podnapilý.

Sestoupiv se schůdků před nízké, jen z prken sbité dvéře, muž ten se zastavil a váhal dle všeho vkročiti. Teprve po chvílce vzal tiše za knoflík závorčky, zastupující zde místo kliky, a otevřel.

„Že už jednou jdeš!“ ozval se nepřívětivě zlostný ženský hlas, hluboký však skoro jako mužský a na posteli při stěně se něco pohnulo. Při blikavém světle malé noční lampičky objevila se

pak nad strakatými přikrývkami roz-
cuchaná ženská hlava.

„Neseš peníze? Máš práci?“ ozval se
hlas onen znovu, stejně ostře a nevládně.

Muž neodpovídal, nýbrž počal se po-
malu, jak mu třesoucí se, a hodně pře-
křehlé ruce dovolovaly, svlékat z chu-
dobného, sešlého šatu svého, jevícího
dělníka, či spíše nádeníka.

„Nu co? Mámi tě snad za odpověď
prositi? Že jsi už zase nalíznutý? Na
to máš peníze,
vidě, ale pro do-
mácnost ne. Na
to vyděláš, ale
abys též vzpo-
mněl si na mě,
že já tady mo-
hu v té díře po-
jít hladem a zi-
mou, na to ne-
jsi!“ pokračo-
val onen hlas
dále, avšak již
s ostroší a
hněvem již da-
leko stupňova-
ným.

„Pro boha tě
prosím, Méry,
ušetř mne svý-
mi výčitkami,
o kterých sama
víš, že nejsou
pravdivy“ pro-
mívil konečně
muž proseb-
ným, pokor-
ným tónem.
„Po celý den
nasháněl jsem
se jako blázen,
abych něco sehnal, ale po nějaké práci
není teď ani vidu, ani slychu. Každý se
odkazuje, že je dosud na letní práce
příliš brzo a tak všechno vážne!“

„To jsem si mohla hned pomyslet, že
nic neseženeš, a nemusila jsem na tě
ani čekat! Ale napilý jsi pořádně, to
jsi sehnal!“

„Po celý den jsem byl na ulici, chodil
jsem od šapu k šapu, od skladu ke skla-

du, po štorech i fekterijích, ale všude
mne odmrštili! Kdybych uměl aspoň
trochu více německy, povídali mi ně-
kde! Kdo pak ale za to může, když
jsem se tomu v mládí nenaučil! Nic
jsem nejedl, až mne v poledne potkal
jeden známý a vzal mne do salónu na
lunč, ale jen studený, zaplativ za mne
skleničku whisky. A večer čekal jsem
zase na dělníky z práce, abych se jich
pozeptal, a tu mi dali jedno pivo a jednu

kořalku, které mne, hladového, trochu
zmotaly!“

Hlas muže, jenž si byl na polo od-
strojený usedl na hrubou židli k roz-
viklanému stolu a složil hlavu na ruce,
zněl přímo plačtivě.

„Ůbožáku,“ ozvalo se opět z postele,
ale tonem spíše výsměšným, než sou-
strastným, „ty jsi se nadřel! Ale dobře
ti tak, proč jsi sem lezl! Kdo ti tu Ame-

riku do hlavy nasadil a tohle všecko ti napískal, zasluhuje denně pět a dvacet! Jak ale já, ubohá ženská, od tebe sem vylákaná, k tomu přijdu, abych zde takovou bídu dělala, ztracená mezi cizími lidmi a mezi tou sprostou čeládkou, která zde kolem bydlí, samý nádenník! Zasluhuji sice trest za to, že jsem ti tak slepě věřila a běžela za tebou až sem, ale tolik, co tady zkoušet musím, snad přece ne!"

„Nevyčítej mi něco, zač nemohu! Vš, že jsem měl úmysl co nejlepší, a že jsem pro tebe všecko udělal, že vše to, co nyní snáším, vzal jsem na sebe jen k vůli tomu, abychom byli jisti . . .“

„Nemluv a nelži!“ zakřikla jej ženština mrzutě a zlostně. „Snad mi přece nebudeš věšet bulka na nos, že jsi k vůli mně jel do Ameriky? Jel jsi sem ze samého ohledu na svou ženu, aby se nedovděla o tom, že za mnou chodíš, a kdyby přece, abys byl už zatím v bezpečnosti. A měl jsi tam dluhy a starosti, čekal jsi, kdy jen přijdeš na buben! Tomu všemu jsi se chtěl vyhnouti, a aby se ti zde nestýskalo, vylákal jsi mne s sebou!“

„Obětoval jsem čest svou i své rodiny, kterou jsem zbalil posledního takřka zbytku jmění, abych se vyhnul následkům našeho poměru . . .“

„A mrzí tě to nyní důkladně, není-liž pravda?“

„Nikoli, nemrzí — na to je už dnes pozdě!“

„U tebe je vždycky a na všecko už pozdě!“ utrhla se opět ženština výsměšně. „Na hledání práce jsi také nepomýšlel, až bylo již pozdě, když jsme totiž už byli na konci s penězi. A to jsi mi také neřekl, až bylo už pozdě! Já myslila, kdo ví co s sebou vezeš, jaké jmění, a ono to bylo pár mizerných stovek! Cos myslil, člověče, když jsi mne sem táhl? Že snad se zde budu dít? Toho jsem měla doma dost, pro to nemusila jsem nikam jezdit!“

„Vždyť jsi dosaváde nic nedělala!“

„To bych byla ale také blázen! Je toho dost, když tebe obsloužím a ty se

máš postarati o živobytí! Dělalá tvá žena něco více?“

„Poslouchej, Méry, nezlob sebe i mne zbytečně!“ prosil opět muž. „K čemu tyhle řeči, které už dávno znám a kterými si nic nepomůžeš, kterými sebe i mne marně otravuješ? Hleď, dnes nemohu naléztí práci, ale ty bys jí nalezla dost a dost, pohodlně a dobře placené, jen kdybys trochu chtěla. Ženská se zde lépe vyživí než mužský a já, bohdá, také se přece něčeho uchopím, někde se uchytím. Jedná se třeba jen o několik těch nejhorších dnů a pak vše bude opět dobře, pomůžeme si!“

„Z bláta do louže bych si pomohla, abych ještě tebe měla živiti! Neuživíš-li mne ty, dobrá, když už jednou byla jsem tak hloupá, že jsem se dala tebou svéstí, neudělám takovou pitomost, abych se dělala a vázala na tebe, a půjdu, kam mi bude líbo, a ty si také dělej, co chceš!“

„Méry! zvolal káravě a bolestně muž, Svoboda, jehož každý zajisté již poznal, manžal opuštěné ženy, kterou zatím vlak již unášel k samotnému Chicagu, a která právě v tom okamžiku sdělovala s krvácejícím srdcem Novákovi, že musí ji opustiti, aby mu příliš „nezvykla“ „To jest tvá vděčnost za vše? To je tvůj úmysl a tvé poslední slovo za to, že jsem ti věnoval celý svůj rodinný poklid, čest svého jména a mnoho a mnoho ze svého majetku?“

„Mně, mně jsi věnoval něco? Sobě, své libůstce, své vášni jsi to věnoval, a ne mně!“ smála se sprostě a pohrdavě žena. „Rodinný poklid, hahaha! A nadával ženě své hned o svatbě, že nedostal tolik, co chtěl. Čest svého jména! Já ti ji dvakráte obětovala, jednou, když jsi byl ještě svobodným a podruhé, že jsem tě neodkoplá, jak bys byl zasluhoval, když jsi ke mně přilezl co ženatý. To je dobré, hahaha! A snad nebudeš popírat, že jsem neměla větší na tě právo, než tvá žena? Mne jsi měl rád, ji ne! Ona tě zklamala svým věnem, já nikdy, a ani jsem ti nejmenší překážky nečinila, když jsi se chtěl ženiti. Ona tě, jak sám pravíš, do opravdy nikdy

aní ráda neměla, a já ti dala všechno, co jsem měla, a i do té prokleté Ameriky jsem šla za tebou, zkusila jsem jako pes na cestě a teď v té bídě neméně! Kdo má právo na vděčnost, jsem jen já, ale já jí nechci, já ti dávám úpinou vofnost, a jenom chci, abys mne dále neobtěžoval, abych se dále k vůli tobě nuzila a okrádala!"

„Méry!" zvolal znovu Svoboda skoro zoufale. „Myslíš to do opravdy?"

„Nevím, zda-li by mohl někdo v tomto stavu, v jakém se zde nalozáme, ještě žertovat!" pravila zcela chladně a pevně. Divoký smích, ten výsměch, i ta zlost, jakoby náhle od ní ustoupily. Mluvila nyní vážně a rozhodně. „Rozmysli si jen všechno jasně a uznáš, že mám pravdu. Myslíla jsem to po celý den, měla jsem k tomu hodně času, ležíc v posteli, abych rozmrzla a abych zapomněla trochu na hlad. Mně nemůžeš zazití! Udělala jsem

dost a více udělati nemohu! Musím se starati, jak bych se vyživila a ty to udělej také! Budu pracovati jen k tomu, abych se dostala zpátky do Čech, a to čim dřívě, tím lépe!"

„Tam já nikdy již nemohu!" vzdychl si z hluboka ze stísněných prsou Svoboda, skloniv málomocně, celý zdrcen, hlavu úplně na stůl.

„Proč? Pracuj a vrať se k ženě!"

„Není možná! Vždyť víš přece, že mi ani neodpovídá, že ví podle toho

o všem a opovrhuje mnou! Oh, mé ubohé děti, otce svého již nikdy neužij!"

A zničený muž dal se náhle při této vzpomínce do hořkého pláče.

„Nebud' baba!" zvolala společnice jeho káravě, ale ne tak již drsně jako před tím, nýbrž ve hlasu jejím jevílo se přece kus soustrastí. „Nebudeš li brečet, povím ti něco, co ti přijde třeba vhod!"

Slova ta a hlavně výraz jich měla na Svobodu takovou moc, že skutečně za několik okamžiků ustál a obrátil se tázavě k posteli.

„Ty myslíš, že ti žena nepíše?" počala souložnice jeho, když se trochu upokojil. „Psala ti a dosti často, až do poslední doby. Teď už nepřišlo pár neděl žádná psaní!"

„A kde je?" povstal, celý vzrušen, Svoboda.

„Což já vím! Šlo nazpět, jako více jiných!"

„Můj bože, jak to?"

„Nu, poslala jsem je jednoduše zpátky do Čech!"

„Ty?"

„Ano, já!" odpověděla žena ostře a jako vyzývavě.

Avšak Svoboda nejevil zlost, nýbrž pouze chvatnou starostlivost a naléhavost.

„A proč?" tázal se dychtivě, celý se chvěje nedočkávností.

„Poněvadž jsem mysliła, že to bude tak nejlepší, ale nyní mne to mrzí, že jsem tak udělala a proto ti to povídám."

„A co píše žena? Mluv, rychle!"

Michal Elviro Andrialli,

slavný ilustrátor polský, * 22. srpna, 1869 v Naloznowě.

„Což já vím! Vrátila jsem je nedotknuty a dala napsatí souseďovým chlapcem, že zde nebydlíš.“

„Jakže?“

„Ano, napsal to anglicky a je to už odbyto, už dávno!“

„A ani jedno jsi nezadržela, nerozpečetila?“ doléhal Svoboda, o nějž pokoušela se při tomto sdělení přímo závrat.

„Ano, jedno přece!“ sdělovala žena s klidem, jenž jej právě nejvíce dráždil, rozechvíval.

„A co v něm stálo?“

„Co? Samé stesky, proč nepíšeš, že myslíš, že se ti něco zlého stalo a podobně!“

„Vždyť jsem jí ale psal tolikrát a marně, beže vši odpovědi!“

„To nikdy nedostala!“ odvětila opět klidně.

„Ty jsi psaní ona . . .“

„Neodevzdala na poštu, otevřela a pak spálila!“

„Můj bože!“ zvolal jen Svoboda a skácel se ve mdlobách k zemi.

Štěstí ještě, že stál vedle samé postele, k níž se při vyptávání svém přiblížil a upadl hlavou do přikrývek. Sklesl tak na kolena k zemi, a zůstal bez ducha, bez vlády.

„No, no, starý blázne!“ zvolala ženšřina mrzutě, ale vstala rychle s lože a kvapila pro vodu, již počala omývatí skřáně Svobodovy. „Vždyť nemusí býtí hned tak zle! Ale nevěčefel jsi a pil jsi kořalku, a to na tebe více působilo, než to ostatní!“

Tím „ostatním“ mínila ovšem svoje sdělení.

Po chvílce nabyl Svoboda opět vědomí, otevřel oči a tčkal jimi několik okamžiků udiveně po malé bídné světničce, než se vzpamatoval, k če se nalezá. Pak si několikrát z hluboka oddechl.

„A bude ti také zima!“ mluvila žena dále, stahujíc mu boty, a kladouc jej do postele.

„Můj bože, můj bože! Je to vše pravda, co jsi mi řekla, nebo je to jenom sen?“ tázal se konečně.

„Vše jest pravda a žena tvá o mně ani dosud neví, nebo se aspoň nepo-

dobá! Můžeš jítí k ní, navrátití se a když je tak hodná, jak stále povídáš, odpustí snad ti všecko, přijme tě zpět a bude zas všecko mezi vámi órajt!“

„A co ty?“

„Ó mne se nestarej, co jsem ti řekla, to také udělám! Já ti překážeti nebudu, ale dřítí se na tebe také nebudu. Mám sama dost co dělat se sebou! Hleď si všecko spořádat, jak jen nejlépe můžeš a mně dej svatý pokoj!“

Svoboda zajektal nyní zuby a schoulil se pod přikrývky. Méry vlehla také, ale více spolu nemluvili. Svoboda chtěl na něco přemýšletí, zdálo se mu, že má o něčem rozvažovatí, ale hlavá jeho byla úplně tupá, a mozek vypovídal mu službu. Cítil, že jest hrozně unaven, umdlen na nejvyšší stupeň a přífjemné teplo, jehož za celý den nepocítil, jakož i pořítá lihovina zvítězily nad ním na dobro. Za chvíli již spal, kdežto „žena“ jeho, jak jí v Chicagu všeobecně říkali, nic o poměru jejím nevědouce, vyspalá dost ve dne, nemohla dlouho usnouti. Přemýšlela, kam půjde se zítra poohlédnout, takhle po nějakém lehčím zaměstnání. To, co dnes řekla, na to chystala se již dávno, v tom byla úplně rozhodnuta, a mínila již po těch několik dnů nedostatku stále Svobodovi utéci. Každélio večera však přece ještě čekala jej s nadějí, že nějaké peníze přinese, aby nemusila přece do té neznámé ciziny, které se značně bála, jsouc v tomto obrovském městě úplně neznáma a řeci neschopna. Chtěla mu pak také říci přece něco na rozloučenou a o těch psaných, aby ulevila trochu svému „svědomí“ aspoň v tomto směru. Nyní bylo hotovo, bylo zde nezbytí, peníze žádné, nic už ku prodeji, druhý den měla hlad. Neměla-li úplně seslábnouti, musila jednatí!

VII.

Novákoví běželo hlavně o to, aby nabyl času ku provedení svého plánu, jak jej byl pojal a v noci ještě důkladněji promyslíl. Za každou cenu musel zdržeti Svobodovou, aby hned ráno neodebrala se dle adresy, již v ruce měla, do bývalého, nebo snad dosavadního pří-

bytku mužova, jak měla v úmyslu. Mluvil proti tomu již hned na lodi, dříve než se byl rozhodl na svém jednání a tudíž i dnešní odpor jeho proti tomu nebude příliš nápadným. Jenom bylo se co obávat, aby Svobodová nebyla v tom směru umíněnou, jak se strchoval.

Konečně přiblížila se rozhodná chvíle. Přistěhovalcům bylo konečně dovoleno opustiti nádraží.

Svobodová, také dávno již vzhůru, s přistojenými řádně dětmi a zavazadly úplně připravenými, chvěla se nedočkavostí — obavou. Včera odpuzovala Nováka od sebe a dnes — co bude dělati bez něho? Kam se obrátí, v tak cizím, obrovském městě, jehož šum k ní zaléhal i do nádraží od časného už jitra?

Znova a znova uvažovala opět, ale připadalo jí, že je vlastně dnes bez rady a pomoci, jakmile nemůže se spoléhat na zkušeného, obetzřelého průvodce svého, na jehož přispění si již byla tak zvykla, jako na pohodlí, jehož pravou cenu poznáváme teprve tehdy, když je ztrácíme. Ještě včera, po celé té cestě jí připadal ten příjezd do Chicaga a to hledání tak jednoduchým, dosti snadným, ale nyní bylo jí to jako by byla zmatena, zbavena všeho rozmyslu, neschopna vlastního jednání.

Bylo jí nevýslovně smutno, teskno, snad hůře ještě, nežli když opouštěla domov. Ba ani na lodi, dříve než k ní

Novák přišel, jí věru tak smutno nebylo, neboť vše to dosud poměrně hladce a pak věděla, co má dělati, kdežto zde nevěděla nyní vlastně kudy kam. Na kterou stranu půjde, až opustí toto nádraží, kam se uchýlí s těmi dětmi? Kde jsou ti Češi zde, o nichž jen slyšela, že jsou zde četní? Kdo jí je ukáže, jak se na ně zeptá, kterak je pozná? Kde se ubytuje a komu nechá dítky, aby se mohla poohlédnouti po svém mužovi?

Novák byl však posud zde, podle ní

Prof. Dr. Jean M. Charcot.

slavný francouzský lékař, * 10. srpna, 1825 v Neversu.

a nemohla jej požádati o další přispění! Avšak mohla by tak skutečně učiniti? Jak mu asi je po tom jejím tak bezohledném zamítnutí služeb jeho, vždy tak ochotných, bez nejmenších nároků, bez dotěravosti? Vrozenou ženám chápatostí uhodla už dávno, co se as ve vnitru jeho děje, či — vlastně jen domýšlela se skoro, jakou as pohnutku má ta jeho obětavost, ale ta úplná zdrželivost při

něm, která nikdy nevybočila z mezí co nejslušnějšího přátelství, jí mátlá, a nedala jí plně se o tom domyslu jejím přesvědčiti. Několikrát se jí zdálo, že zachytila jakýsi zvláštní pohled v jeho zraku na ní spočinuvším, ale ani o tom nemohla s určitostí říci, co by znamenal. Někdy zdálo se jí skoro jistým, že za tou jeho skutečně nevyrovnanou ochotou a tklivou obětavostí prozírá nějaký cit hlubší, neboť oddanost takovou, jakou Novák stále vůči ní projevoval,

může vnuknouti toliko — láska, ale bránila se posud pomýšlení takovému sama. Kdyby tomu skutečně tak bylo, kdyby nabyla o tom přesvědčení, nebyla by mohla dávno těch jeho služeb, třeba jí byly tak milými, ba nezbytnými, nijak použiti, byla by musila je hned v poznání takovém jako řádná žena zamítnouti. Vždyť měla muže, — snad ještě živého, jak aspoň doufala — a povoliti člověku, který jí miluje, aby dlel stále při ní, a zavazoval si jí svou podporou, bylo by jednaním slušné ženy nehodným, nepočetným!

Tak zápasily u Svobodové již po několik dnů dva různé náhledy: miluje-li jí Novák, či ne? Zda-li ano, musila jej od sebe odpuditi, nesměla mu dovoliti, aby byl jejím průvodcem, neboť bylo by to neslušné. Choval se ale tak, že nemohla mu nic vyčítati a pak — byl jí tak prospěšným v každém ohledu! A proto potlačovala onu domněnku, deroucí se jí stále na mysl, tím, že přemlouvala na základě chování se Nováková k ní sama sebe, že to není pravda, že se klame, něco podobného se domýšlejí, a že by urazila jeho i uškodila sobě, kdyby jej na základě tak neurčitého, ničím, jak se jí zdálo, neodůvodněného domyslu, od sebe odpezovala. Proto raději si namlouvala, že jest vše to jednaní průvodce jejího z pouhého vůči ní přátelství a pak že plyne vůbec z Novákovy úslužné povahy! Ale v jednom z nejtajemnějších záhybů srdce jejího ozýval se stále jakýsi hlas, že se přece nemýlí, že Novák jí přece jen miluje láskou tou nejoddanější.

Uvažovala o tom stále, hlas ten snažila se ohlušiti a při tom jakoby zapomněla na sebe, na vlastní své pocity vůči němu. Jaké by však city jako poctivá žena mohla, či směla míti k cizímu člověku, než jen přátelské? Ale zvykla si naň. Ano, to bylo pravé slovo k vyjádření poměru jejího vůči Novákovi! Vidávala jej dosti ráda, hned za svobodna a nyní, vidouc jeho ochotu, za niž mu zavázána býti musila nemalou vděčností, vidouc jej stále kolem sebe jako služebného ducha, vždy rychlého k příspěví, obrat-

ného ku každé pomoci, a vždy s nejrozzumnější radou po ruce, navykla si tomu nezvyklému pohodlí velmi brzo, a těžce je bude postrádati, až Novák ji opustí, jak jej o to požádala.

A za ranního chladu, vanoucího od blízkého jezera Michiganského zároveň s větříkem, jenž dul do šatu jejího, zdálo se jí, že smýšlí o celé věci té nyní jinak než včera, kdy měla hlavu celou rozpálenou tím teplem ve wagoně, tou dlouhou jízdou, nekonečnou a přece opět přivedši jí konečně dříve než si myslela, než se na to řádně připravila, k obávanému cíli. Skutečně, byla včera příliš rozčilená, pohnuta, vzrušena a hleděla na vše trochu přepjatě, připadalo jí nyní v této ranní, chladné náladě, před osudným vykročením do města, kdež se měl rozhodnouti její osud.

Avšak, již se stalo! Co řekla včera Novákovi, bylo zajisté přece jen dobře, jak uzná, jenom co přemůže ty své první dojmy osamělosti a nezvyklosti. Vždyť přece myslela na to po celou cestu a stále stejně, a proč by nyní, v poslední chvíli, měla smýšlet o tom jinak, než se byla dávno rozhodla, na jednaní svém ustálila. Jest to jen strach před těmi svízely, jaké na ní, teď samotnou, v neznámém městě čekají, ale tomu se nesmí podrobiti.

V tom přicházel k ní Novák, jenž se byl zatím též připravil na vykročení z nádraží. Zdálo se jí, že je velmi bled, čemuž ovšem tak bylo po tom nočním bdění a namahání dlouhé jízdy, i při citech, jež se ho zmocňovaly při pomýšlení, že snad přece bude musit Annu opustiti, že tato nepovolí.

„Trváte skutečně na svém rozhodnutí, že budete hledati sama?“ pravil hned po několika slovech o běžných věcech.

„Ano!“ Musím!“ odpověděla Svobodová, ale chvějícím se hlasem, jenž pramálo dokazoval pevnost předsevzetí jejího. —

„Nikoliv, nemusíte!“ odvětil Novák. „Ba myslím, že právě naopak, že již ani nesmíte naléhati na mne, abych vás

k manželí vašemu, nalezneme-li jej, ne doprovodil!"

„Jak to?“ tázala se udivena, překvapena určitostí, jež se ve slovech Novákových jevila.

„Rozvažte si dobře, oč se jedná! Nyní, v samém již městě, mám od vás utéci jako chlapec, doprovodiv vás po celé cestě až sem, byv stále vašim společníkem! Nebylo by to skutečně — odpusťte mé přimostí, které je ale zde zapotřebí — abych tak řekl, podezřel

od nás od obou? Proč vás mám opustiti? Aby váš manžel nenabyl o vás a o mne rozličných domněnek ovšem že křivých, neoprávněných! Podle toho nechcete jemu v pádu shledání pranic o mně říci, že jsme spolu konali cestu, anebo aspoň ne, že jsme byli stále pohromadě! Což ale když náhodou nalezneme některého z našich společníků, což je snadno možno dnes nebo zítra, a třeba

po roce, a tento mu to poví? Což když malý Toník, o němž přece víte, jak mne má rád, ubohé dítě, bude o mne mluvíti? Co řekne váš manžel pak?! To uvažte, a dle toho rozhodněte!"

„Ano, máte trochu pravdy, ale — —“ pravila v rozpacích Svobodová. „Nevzpomněla jsem na to, ale . . .“

„Vím napřed, co mi chcete zas opakovati! To však nemá zde více místa. Zvykl jsem si také na vás a nebojím se toho, poněvadž nesmýšlím špatně, bych

snad chitěl toho hanebným způsobem využitkovati. Když jsme byli tři neděle pospolu, budeme hledati ještě tři hodiny, nebo tři dny, na tom už nezáleží, to zde zajisté neplatí! A považte jen nespáze, jež by vám samotné nyní nastaly, právě v rozhodné chvíli. A konečně — kdo ví, v jakých poměrech manžela svého naleznete? Zdá-li jej vůbec zde naleznete, nebo aspoň stopu po něm? Ačkoliv mám jiné o tom mínění, přece i ten případ se může státi! Připravena

musíte býti na vše, i na to nej-smutnější. A — jak by vám bylo v takovém zlém případě, kdybyste neměla po straně své ani přítelíčka v daleké cizině. Viděla jste ta světla včera večer, po dlouhou, dlouhou chvíli vlak provázející? — Tušíte, rozsáhlost ohromného tohoto města? A v tom chcete vystoupiti sama? Nebyla by to nesvědomitost oproti vašim dětem i sobě samotné, lehkomyšlnost neod-

Jan Matejko,

slavný malíř polský, v 1. listopadu 1900 v Krakově.

pustitelná, neboť nevíte, kam se vydáváte? Sudte jen a zřekněte se svého pošetilého úmyslu!"

Svobodové zněla řeč ta velice přesvědčivě, úplně v souhlasu s předešlými jejími myšlenkami, avšak přece jen dosud zdráhala se k ní přisvědčiti, dosud držela se předešlého ustanovení svého.

„Nevím skutečně,“ bránila se slabě, „co bych měla dělati. Uznávám, že máte pravdu, ale přec mám své rozpak⁴⁶“

zčně ;

„Nuže, mám tedy návrh zprostředkující!“ pravil Novák, na odpor její připravený a s rozmyslem jednající, jak si byl vše předem rozvážil. „Bude to vůbec nejrozumnějším a doufám, že aspoň na toto přistoupíte! Půjdu totiž hledat manžela vašeho sám, kdežto vy zatím počkáte v hostinci, kam vás dovedu. Já spíše přece se doptám, snáze k němu dostanu a hlavně všeho se lépe dořím, než kdybyste šla sama s těmi dětmi. Zatím si trochu odpočínáte, na všechno se lépe připravíte a já nejdříve do poledne přijdu vám sdělit, jak jsem pochopil, načech, podaří-li se vše, můžete se již přímo k mužovi odebrat. To je, myslím, zcela na místě a pro vás nejvýhodnější! A pak rozhodnete sama, co máte dále dělati!“

Opravdu, toto byla nabídka tak místná, že Svobodová nemohla ji neuznati. Novák měl pravdu všude a ve všem! Již v tom se jí ulehčilo, že osudný rozhodnutí nemusí se státi hned, zde na nádraží, nýbrž že je odložen až do doby, kdy bude věděti něco jistějšího. Přisvědčila tedy, ovšem k nemalé radosti Novákově, jemuž tím odpadla hlavní starost a hned smluveny podrobnosti. Dala mu adresu mužovu, jak ji posledně věděla a jak ji Novák ovšem znal již dávno a oba vykročili z nádraží s mnohem lehčím srdcem, než byli ještě před chvílí doufali, či spíše se toho obávali. Novák, odbyv dotěrné pijavice přistěhovalecké, šel se Svobodovou co možná rychle asi dva nebo tři čtverce dále od nádraží, až viděl na jednom domku nápis „Deutsche Gastwirthschaft“. Domek zdál se mu čistý a proto vstoupil. Měli zde skutečně prázdný pokojík, kamž dal dopravit po té věci Svobodové, zanechav vlastní zavazadla prozatím ještě na nádraží. Po té se rozloučil, přikázav Svobodové, aby hostinec, kdež mu lidé připadali dosti hodní, s nimiž mohla se dobře smluviti, neopouštěla až do jeho příchodu, i kdyby to bylo třeba až večer a dal si to od ní slíbiti. Pak vytáhnuv různé adresy krajanů, jimiž se z Čech zásobil, mezi nimi i na redakci českých listů, tázal se hostinského . . . f, ot. by

byla nejbližší. Hostinský, bodrý Bavorák, ukázal mu na plánu, v hostinci vyvěšeném, kde se nalezá, a pak místo, kde jest český list, k němuž bylo nejbližší, jakož i pouliční káru, která jej tam dovede. Řekl také konduktérovi káry, do níž Nováka usadil, aby jej na příslušném místě upozornil a tak nastoupil náš Čechoameričan svou první pouť po ohromně rozlehlém městě.

VIII.

List dobře nalezl, a tam mu ochotně řekli, kde se nalezá přítel jeho, k němuž se prvně chtěl obrátiti. Bylo před devátou hodinou, kdy denní listy české v Chicagu, dohotovené v ranních hodinách doplňky s nejnovějším obsahem listů anglických, nastupují cestu po městě. Jeden z roznášeců nabídl se Novákovi, že jej dovede až k samotnému příteli jeho, který není ve dne doma, ale pracuje v českém šapu. Nedalo tedy hledání Novákovi mnoho práce a než takřka sešla se hodina s hodinou, byl již u přítele, dobrého druha z vojny v Bosně, a byl zde zajisté rád viděn. Kamarád Dvořák, jak se totiž jmenoval, nechal hned práce a seznámil jej s „básem“ svým, jehož požádal vůči tak vzácnému shledání za strpení a odešel s ním z dílny, rozumí se, že do „salónu“.

Avšak Novák neměl valné chuti ani na pití, ani na povídání, vymlouvaje se na únavu po cestě, a odkládaje to až k jiné příležitosti. Dvořák by jej byl nejraději ulil a umluvil a sebe z radosti také, ale nešlo to. Novák mu jen sdělil, že se rozmrzel na poměry v Čechách a chce to zkusiti v Americe, a obdržev ubezpečení, že zde práci, a to dobrou, zajisté dostane, zeptal se po té na Svobodu.

„Oh ten, jak jsem ti už snad psal, nebydlí více blízko mne! Odstěhoval se naCourt, ale nevím, zda-li tam dosud bydlí!“

„Co je to „khort“?“ tázal se Novák.

„Malá zastrčená ulička!“

„Je to daleko odtud?“

„Ne tak daleko, ale s těžší to nalezneš!“ tvrdil druh.

„Pojď tam! Doved' mne!“

„Eh, dej pokoj!“ vymlouval mu Dvořák jeho úmysl. „Co tam? Ah, pamatuji se, jak jsi mi psal, že je ti dlužen! Nad tím ale udělej kříd, protože pohoříš! Viděl jsem ho asi před třemi dny, ale nemyslím, že by měl chudák pěťák v kapse, ba zdálo se mi docela, že má hlad. Nemluvil jsem s ním však — znám jej pouze od vidění od té doby, co jsi se mne naň tázal a já se po něm přeptal, tajně, po straně, jak jsi mne o to žádal!“

„Nevíš, kde pracuje?“

„Nevím, ale asi sotva kde, protože šel, jako by neměl pranic naspěch asi okolo desáté hodiny dopoledne, kdy se přece z práce ani do práce nechodí!“

„Mohl bych jej snad naléztí tedy doma!“

„Snad! Bydlí-li totiž dosud v té díře.“

„Ukaž mi to jen!“ žádal naléhavě Novák. „Mám s ním nutnou záležitost, již bych měl rád zde nejdřív s krku. Povím ti později, oč se jedná, ale byl bych s tím rád hotov.“

Vydali se tedy na cestu. Když už se blížili k bytu, požádal Novák Dvořáka, aby s ním dále nešel, že musí se Svobodou mluvit soukromě.

Jak chceš, ale před obědem přijď k nám do šapu; však to již najdeš!“

„Budu li hotov, zajisté přijdu. A ne li, přijdu k tobě navečer!“

„To přijď!“ zval jej přítel. „Budeš přece u mne spát, neboť Svoboda tě asi ztěžka pohostí!“

„Nežádám toho!“ pravil Novák s takovým úsměvem, podáváje mu po česku ruku na rozloučenou.

„Hm, hm!“ mluvil k sobě Dvořák, odcházejce od soudruha z vojny. „Tohle mi připadá trochu podivným! Co s těmi lidmi asi chce? Snad příbuzní, za které se třeba stydí. Ale to by bylo tady k smíchu! Či snad ona, Svobodová, o které jsem slyšel, že prý je nějaká lehká, a kdo ví, jak prý to mezi nimi vypadá? Ale k tomu je Novák opět

moc rozumný hoch, jak jej znám, a to mi také nejde do hlavy. Ostatně mi řekl, že mi to povi a celkem mi po tom také docela nic není!“

Novák krážel zatím po houpavém, dřevěném chodníku podél bídňích, špinavých domků dřevěných, — v nichž aby jen krysy zůstávaly a ne lidé, k číslu, jak mu je před časem již udal přítel Dvořák. Nebylo to tak snadno je naléztí, neboť na vět-

August Salda,
profesor české techniky. † 28. ledna 1904.

šině baráků byla domovní čísla oprchalá, smazaná. Špinavé děti v hadrách vybíhaly z domků, dívajíce se zvědavě na neznámého člověka, vzácnou to zde návštěvu v zastrčené uličce, jakých by moderně založená města americká neměla vůbec mítí. Chundelatí, vyhublí psi vyskočili naň tu a tam se štěkotem, oznamujíce cizího vetelce a u malých okének objevily se mnohde vrásčité, ustarané tváře, aby vykonaly obhlídku. Konečně ale zdálo se Novákovi, že stojí

před hledaným domkem, že poloseťfené číslo je týmž, jež měl na adrese. Cítil zřetelně, kterak mu bije srdce, když vstupoval do bídného domku, vzav za závorku u polovyvrácených dveří.

„Bydlí zde pan Svoboda?“ tázal se stařeny, jež mu vyšla vstříc.

„Kdo?“ zeptala se zvědavě ještě jednou, slyšíc slovo „pan“, zde, mezi touto chudinou zcela neslýchané, přímo — směšné!

„Pan Svoboda!“ opakoval Novák hlasitěji.

„Nějací Svobodovic zůstávají tady na zad!“ odvětila stařena rozmrzele a zavřela hned opět dveře.

Novák, zvyklý jsa evropským domům, kde se vchází jedinými domovními dveřmi ke všem bytům, zůstal rozpačitě zde státi. Avšak tu spatřil podle domku uzounkou chodbičku, či spíše lávku mezi domky, na niž sestupovalo se z ulice vyšlapanými schůdky a která nejspíše vedla do zadu, do dvorku. Dal se na zdař bůh tamtudy a dostal se skutečně na malé, úžasné špinavé prostranství, plné bláta a zápachu, obklopené dřevěnými, rozházenými boudami, tak asi celé dva čtvereční sáby plochy, vhodné spíše za místo k odhývání kryšího sněmu, než za dvorek. Ohyždná tato zvlášť, a o jichž zde četné přítomnosti nebylo nejmenší pochyby, se však asi rozprchla při zvucích kročejí v úzké uličce, kde praskalo každé prkénko jiným tonem.

Z pozadí domku vedla sem dvě malá, špinavá okénka, kde se tedy asi nalézal byt Svobodův. Novák se přímo děsil nad tím, co viděl. Zde tedy má bydlet uprchlý ten muž hodné ženy, která při stálé věrnosti až sem jej chce následovati a pro něj odmítá i přátelství a odданou lásku jeho, Novákovu, schopnou všech obětí. Zda-li pak asi ta souložnice jeho je s ním zde, aby sdílela s ním tento pelech. Je-li tomu tak, bylo by to opravdu překvapující, že by podobná sprostá, prodajná ženština byla toho schopna. Či by jej skutečně milovala a to by jej snad k ní vábilo, že přednost dal jí před vzorem věrné, ctnostné man-

želky, která však nemilovala jej podobně vášnivou, prudkou láskou?

Novák stál chvílku na dvorku, v myšlénkách těchto se rozhlížeje a netroufaje si dále. Bylo mu nyní náhle, jakoby byl opět nerozhodnut stran svého nastávajícího nyní jednání. Sem ale za žádnou cenu nesmí přece Annu přivést, i kdyby . . . ano, i kdyby suad třeba měl Svobodovi, tomu zlotřilému Svobodovi v pádu jeho odporu stran útěku nebo snad bojácnosti, půjčiti i ty své těžce vydělané, s častým odepřením uschránné peníze na zařízení lepší, slušné domácnosti pro Annu a dítky její. Však následující okamžiky již rozhodnou, rozhodnouti musí, a nechť to již dopadne kterak chce, směle do toho!

V tom náhle zavrzly nahoře, na několika stupních, jimiž se do zadního bytu šlo, dveře a v nich objevila se nějaká dosud mladá, statná, ale velmi spustle vypadající ženština. Byla ubledlá, šat zvetšělý, ale celkem jevila na osobě i na oděvu známky lepších druhdy časů, podle všeho dosti nedávných. V ruce nesla nějaký balíček, v papíru zavázaný.

„Svobodova souložnice,“ projelo Novákovi hlavou, neboť dle celého zjevu a okolností nemohl to nikdo jiný býti.

„Koho hledáte?“ tázala se dosti zdvořile sama překvapeného, neznámého jí muže, slušně oděného, jenž zajisté pouhou náhodou ve dvorku se neoctl.

„Pana Svobodu! Bydlí zde?“

„Bydlí, ale není doma! Co mu chcete?“

„Jest to vám úplně soukromá a choulostivá!“

„Tak?“ divila se ženština. „Před večerem jej sotva naleznete, chodívá domů až někdy k deváté. Je-li to ale skutečně něco důležitého, můžete to říci mně, poněvadž Svoboda jest mým mužem!“

„Přináším mu zprávu z Čech!“ mluvil Novák. „Právě jsem přijel. Bude to proň zajímavé a velmi vážné. Nerad bych to ale vyprávěl zde venku!“

„Oh, zde to nikdo neuslyší, ale pojďte jen dovnitř. Stydím se vás k nám vésti. Máme zde dosud zimu, poněvadž oba odcházíme do práce, muž ráno, a já

nyň, a tak netopíme, až večer se opět sejdeme. Bydlíme také velmi chudě, skoro bez nábytku, protože jsme se v té Americe posavad nezmohli!"

Novák pozoroval velmi zřejmě, že žena ta lže v každém slově, ale přece jej to trochu mátló. Váhavě vkročil do světničky, jejíž ze všech koutů zirájící nouze a špína jej i v tom tak dost již bídném okolí přece ještě překvapily.

Stanul, nepřijav nabízené mu jedině židle a změřiv ostrým pohledem ženu, vydávající se směle za Svobodu manželku, pravil přímo, přísným, jako by úředním hlasem:

„Přicházím od pravé Svobodovy ženy z K., a od jeho dítek!"

Čekal, že slova ta nestoudnou ženu snad zničí, ale k nemalému překvapení viděl, že se k tomu jen pousmála a slyšel následující:

„To přicházíte ale zrovna v čas! To Svoboda rád uslyší, a mně jste tím vzal hodný kus starosti z krku. Nebudu mít aspoň teď žádné již výčitky svědomí!"

„Jak že? Co pravíte?"

„Jak mne říkáte, odcházím právě od Svobody, abych se vícekrát k němu nevrátila. Mám už té bídy s ním a toho jeho lhaní právě tak dost! A teď by chtěl docela, abych naň dělala a jej živila. Chtěla jsem mu odejítí už včera, ale musila jsem s ním přece ještě promluvit, a pak jsem čekala, nesežene-li

snad přece konečně práci. Když jí nesehnal a přišel domů opilý, řekla jsem mu to a dnes ráno ztratil se ještě za šera, tiše, mysle že mne ani nevbudil. Pozorovala jsem jej ale dobře, jak se rychle strojil. Obrátila jsem se po jeho odchodu ještě jednou, spala ještě jeden verš a pak jsem sebrala své věci, které ještě za to stojí, a jdu, poněvadž zítra by nás domácí beztoho odtud vyhodil oba tak jako tak!"

Novák traul při tom vypravování,

provázeném úsměvem cynickým, kterýmž chtěla snad žena ta učinita drsné rozhodnutí své zdánlivě aspoň mírnějším. — Nechtěl ani věřiti svému sluchu, neboť toto sdělení ubíralo mu také značnou část nadějí jeho na to, že by pohnul Svobodu k odjezdu, k útěku před ženou, k úkrytu. Co má nyní dělati? Svoboda je bez peněz, a hlavní činitel, v nějž doufal, odchází od něho sama. Čekal spíše, že

Dr. Hans von Bülow,

slavný německý pianista a fidtel hudby, velký přítel české hudby, + 12. února 1894 v Berlíně.

tato žena od něho neupustí, že jej právě sama pohne k útěku, kdyby i vášeň jeho k tomu ho nepoháněla, avšak takto . . . Vyhledky Novákovy se valem kalily.

Má, může, smí říci této ženě, že jest pravá manželka Svobodova zde? Proč by jí to ale říkal? Co jest jí po tom, zvláště když od Svobody odchází?! Neprobudila by se snad ale vášeň v ní nesebrala by u něho schválně, na vzdory? Nepřipoutala by ho k sobě opět, neodvlékla by ho opět s sebou před

ženou jeho, aby jen jí ho nepřenechala? Snad, snad! Avšak — toť by bylo podlým jednáním, k němuž nemůže, nesmí se snížiti. Nikdy!

Ženština, vidouc jeho zaraženost, pohlížela naň udiveně. Když pak již po několik okamžiků nic nefíkal, a jenom čelo jeho se zamračilo, tázala se dále, jakoby jen ledabylo.

„A co dělá jeho — —?“

Slovo „žena“ nechtělo jí přejíti přese rty.

„Chystá se sem! odvětil Novák, jehož oslovení to opět vzpamatovalo.

„Tím lépe! Ať jen přijede, ale hodně brzo! Řekněte to jen Svobodovi, potěšíte ho tím, zvláště dnes! My jsme spolu na vždy hotovi, jak se říká „kvit“. Jak pravím, před večerem sotva přijde, poněvadž hledá práci a bez ní přijít domů se bojí. Nevěří, že odejdu, ale bude mu lépe a mně také. Sám už se nějak snad uživí, jako já, a když mu to řeknete, že přijede žena jeho s dětmi, bude se tím více snad nutiti. Na mne nemusí naříkat, já ho nikdy nesváděla, ale on mne. Za to, co mi dal, vzal mi vše a otáhl mne až sem, do téhle Sibérie! Já mu ale odpustila, ať on odpustí také mně, že mu odcházím! Bude mi třeba vyčítati, že jsem s ním byla tak dlouho, dokud něco měl, a teď že utíkám od něho, od žebráka, ale — pro pána — vždyť já nejsem jeho žena, a nemohu od něho nikdy nic očekávati, leda jeho pláč po dětech a vyslychání výčitek svědomí, jak to někdy uměl. Však on to po čase uzná, že to takhle bylo nejlepší, nejrozumnější a nejkratší. Žádné loučení — nejsme přece dětmi! Stát se to musí, tak jdu!“

Ženština po této delší samomluvě, již si očividně odlehčila, omluvivši jednání své sama před sebou, chopila se opět svého balíčku a pohlédla výmluvně na dvě.

„Chcete-li snad čekati, můžete pro mne zůstatí zde!“ doložila ještě. „Ale, jak povídám, před večerem nepřijde! Bude trochu zuffit, nebo přijde-li zas opilý, plakat, ale za chvíli usne a ráno vstane už jinak. Byla bych skoro ráda,

kdybyste mu řekli, že jeho žena přijede, to mu pomůže. Co pak, abyste mu to napsal?“

„Ano, napíšu mu to,“ rozhodl se Novák. „Čekati zde nemohu a večer bych jej třeba nezastihl!“

„Zde má ještě papír! Tužku snad máte?“

„Ano!“

Vyňala ze zásuvky u stolu několik lístků papíru, Novák z kapsy zápisník s tužkou a usedl.

„S bohem!“ pravila ženština, vrhnouc ještě jednou kolem celé chudobné jizby pohled na rozloučenou!

„S bohem!“ odvětil vážně Novák.

IX.

Dvěře zaskřípěly a zavřely se. Novák v bídné světničce osaměl. Čekal ještě, až pod tíží kroků doznělo vrzání a klapání prkének „v uličce“, načež položil tužku z ruky, svěsil hlavu na prsa a zamyslíl se.

Měl věru dosti látky ku přemýšlení. Takovým tedy způsobem skončil se poměr, který po tak dlouho zaměstnával jeho mysl, pobuřoval jeho nitro, ale který při tom všem byl mu jakýmsi zadostiučiněním za křivdu, již na něm Svoboda byl nevědomě spáchal, pojav Annu, jím tak milovanou Annu, za chof a to pouze pro domnělé její peníze. Spáchal tím u Nováka zločin jeden a svou zpronevěrou druhý. Byl nehodným Anny, nedůstojným manželem, špatným otcem, a tudíž v každém směru v očích řádných lidí nízkým člověkem. Že připravil Annu do bídy svou vlastní opět hlavně vinou bylo dalším zločinem, že jí vyčítal to, čím vinna nebyla, totiž chudobu její, ještě větší a zločinem největším, korunou všeho byl ten jeho odjezd do Ameriky, to úplně jí s dětmi opuštění. Kdyby Anna vše tak věděla, jako on ví, Novák, nemohla by nikdy míti ke člověku onomu ty city věrnosti a oddanosti, jaké vůči němu chová.

Avšak nyní zdálo se náhle Novákovi, jakoby se vše měnilo, a sice směrem Svobodovi příznivým! A k tomu bož jeho vlastního skorem přičiněním, náhlým tím obratem, jenž se nyní zde stal!

Ta ženština, která byla většiny toho zločinění Svobodova původcem, opouštěla jej, sama, dobrovolně, ač ovšem opět jeho vinou, že se o ní nestaral, jak osoby toho druhu vyžadují. Měla pravdu, ona neměla žádných závazků vůči němu, nýbrž i jí spíše zavedl, než aby jí v jednom jen směru pomohl! Avšak opouštějíc jej právě v rozhodnou tuto chvíli, prokazovala mu velkou službu.

Pravila přece sama, že činil si výčitky stran ženy a dětí! Což aby ji nyní skutečně miloval, jí ctil, jak zasluhuje, a cítě se provinilcem, chtěl nadále dobře věsti, polepšiti se! Co pak? Jaká tu naděje zbude pak Novákovi?

Žádná, prázdná, neboť v tom směru znal Annu velmi dobře...

Pak ale byla marna celá cesta jeho sem, všechny ty oběti! Skutečně?

Nikoliv! Vždyť pomohl Anně k pohodlnějšímu dosažení cíle, a těmi pěknými pocity, jichž zažil po ty tři skoro neděle ustavičného s ní styku stály též za to! Budou mu nezapomenutelnou vzpomínkou pro vždy! Po celý život bude moci na pěkné ty chvíle patřiti jako na nejlepší své dny a v hoří svém kojiti se myšlénkou, že počínal si šlechtně a tím největší lásku prokázal jedině té ženě, kterou opravdu kdy miloval! Jest to jeho čest, jeho pýcha! A stejným jako dosud, zůstane i do konce, nechť již třeba i rozhodne tím nad sebou, nad budoucností svou zcela nepříznivě...

Chopil se opět tužky a chystal se ku psaní. Dříve však ještě, nežli přiložil tužku na papír, opět se zarazil. Nevěděl, jak má napsati oslovení. Rozhodl se ale krátce — nenapíše žádné!

A ještě se chvíli rozmýšlel, přemítaje, jakým nejlepším způsobem a pořadem by uvedl ten nával myšlének, jenž mu stoupal k mozku a stále víc a více se zde mátl, splétal a kolotal kol rozpálené hlavy jeho, řádně na papír. Trvalo to dosti dlouho, a stálo jej to ještě mnohý

vnitřní zápas, než se odhodlal k napsání následujícího:

„Žena, se kterou Jste zde žil a za svou ženu Jste vydával, odešla od Vás dnes dopoledne navždy, jak pravila, neudávši, kam jíti má. Podotýkám výslovně, že učinila tak zcela dobrovolně, bez jakéhokoliv snad návo- du, nebo vybrožování. Sdělila, že se chystala k tomu po více již dnů, až dnes se teprve úplně rozhodla.“

Zde se Novák opět zarazil a ustál ve psaní. Přečetl si řádky, ale byl s nimi úplně spokojen. Přemýšlel nyní dále a opět a opět zápasil sám s sebou. Stále ještě ozýval se v něm potlačený onen hlas, aby vůči člověku tak bídáckému, jakým je Svoboda, nebyl šlechtným! Připadalo mu, že je tato jeho šlecht- nost zde zcela na špatném místě, že chce učiniti něco, co Svoboda nijak nezasluhuje. Může člověk takový dělati kdy již dobrotu? Může učiniti Annu

snad někdy ještě šťastnou, nebo aspoň spokojenou? Neoklame ji znovu? Bude ji milovati? A kdyby i miloval on ji, bude ona moci jeho?

Novák ocitl se zde zase v bludišti myšlének a dotazů, z něhož nemohl si tak hned pomoci.

Anna mu přece včera večer pravila, že si na něho moc již zvykla, což znamenalo daleko více, než bylo ve slově tom obsaženo! Vždyť celý její odpor proti dalšímu jeho setrvání v její přítomnosti, ta obava, byla dosti významnou. Nebyl to zajisté jen strach před podezřením mužovým, ale daleko více před vlastním svědomím, před vlastním srdcem. Bála se, že jej bude milovati, ale sám ten strach svědčil o tom, že tomu jest již tak! Majíc pak pocit ten, jej nevýslovně blažící, neboť byl volným, ale pro ni, vdanou, připoutanou k muži jinému, a ženu ctnostnou, nutně trapný a bolestný, bude musit těžce se ho odříci, s namáháním, půjde-li to vůbec! Nebylo by lépe v takových okolnostech zachovati se méně šlechtně, ale více prakticky, náležitě. Nepostaral by se on lépe o Svobodovu a dítky její, než otec jejich sám? Nemiloval by jich více, jako že nyní již je má raději a je schopen větší oběti pro ně podstoupiti, než ten hanebný ničemník. A také z jiných stránek kynulo Anně lepší s ním živobyť, než s dosavadním, nevěrným manželem jejím.

Na předním místě je zde ta okolnost, že on, Novák, má přece jen peníze s sebou, za něž může hned zprvu něco zakfidi. Dále jest dovedným řemeslníkem, který si snadno práci zde nalezne, kdežto Svoboda nemůže, dle vlastního přiznání svého, sehnati žádnou, ani tu nejnížší práci. Svoboda nedává vůbec žádnou záruku za budoucí dobré chování své, neboť že čest nemá, to dokázal a mimo té není jiné zástavy. Na místě pak druhém jest ta okolnost, že vydával zde kuběnu svou za vlastní ženu, a nyní, až skutečná manželka se objeví, co tomu řeknou lidé, krajané? Jak jí při tom bude? Tu jest nutno, aby se odtud vzdálili, a sice co možná brzy! Svoboda

nesmí svou minulostí dělati řádné ženě své ostudu, a dítkám svým rovněž! Ale kam se obrátiti?

Na to nemohl si Novák odpověděti. Jest sice mnoho osad českých, kde by se mohli uchytiti, ale ku všemu potřeba jesti peněz! I kdyby jim hned sám půjčil, co má, a podporoval je, šlo by to asi z těžka. Svoboda musil by na farmu, neboť k jiné práci není, a to hodně daleko. Ale kam? Snad by konečně poradili zdejší zkušený krajané, ale tolik Novák rozhodně nemá, aby jim mohl zapůjčiti, či vlastně dáti. Již odpočítal veškeré zájmy vlastní, přemýšleje jenom vůbec o možnosti, o prostředcích, jež v nejlepšímu případě Svobodovi k ruce stojí, ale nemohl se dopočítati. Věděl, co Anna s sebou veze, ale toho nebylo moc, neboť měla jen tolik, aby se v nejhorším pádu dostala aspoň nazpět. Novák četl ovšem v listech česko-amerických řadu případů, zvláště v dopisech, že si pomohli zcela chudí lidé na farmě k slušnějšímu majetku a k poměrnému blahobytu, avšak Svoboda nebyl z toho druhu lidí, kteří se umí tak nuzovati a tak vytrvale pracovati a ostatně vyličené útrapy lidí oněch byly hrozný, že při pomýšlení na Annu, která by je měla rovněž prodělati, přímo trnul.

Veškeré okolnosti mluvily rozhodně proti tomu, aby Anna vrácena byla Svobodovi a všechny svědčily spíše pro to, aby se jí ujal Novák. Avšak smí tak učiniti? Dle přirozeného práva, nepraveného, ale cítěného, ano! Dle psaného lidského i božského — nikoliv! Dále tato žena byla jaksi majetkem muže svého, dle poněkud zákonitého, a kdo běže majetek bez vůle vlastníkova, jest nepoctivým, jest zlodějem, a také s tohoto stanoviska ztrácel Novák půdu pod nohama.

Kdyby byl zvyklým pohlížeti na manželství jináče, kdyby uznal ženu ne za majetek, ale stejně oprávněnou polovici v manželství, s vlastní vůlí, s právem na svobodné smýšlení o svém pro-^{stetě}stě, plynoucím jí z manželského ^{vztahu} vztahu, byl by snad rozhodl sní, náhlý^m Avšak toho u Nováka nebylo. ^{že stál}

zal zákon, že má odevzdati ženu muži jejímu, zvláště když si toho ona, a po případě také manžel její, přeje, a v tom směru, jakmile se k těmto koncům svého přemýšlení dostal, bylo rozhodnutí možné jen tak a ne jinak.

Chopil se opět tužky a psal:

„Jste nyní svobodou, máte úplnou volnost! Hleďte jí použítí aspoň teď ku prospěchu vlastnímu i rodiny své. Mám pro Vás důležité zprávy. Přijdu k Vám opět večer a vše Vám sdělím. Čekejte na mne!“

A podepsal se. Více nepřipojil, přiježd manželky Svobodovy neoznámil, avšak z dobrého jen důvodu. Napadlo mu v poslední chvíli, že bude rozumnější, řekne-li mu důležitou zprávu tu ústně tváří v tvář, aby mohl pozorovati dojem, jaký to naň učiní a dle toho mohl dále pak jednati a vše zaříditi. Bude-li dojem ten radostný, projeví-li Svoboda aspoň nějaké známky kajícínosti a upřímné vůle pro budoucnost, bude Novák ohledně toho spokojenějším. V opačném případě bude pak věděti, jak se má zachovati, aby Anně poněkud aspoň přispěl, osud její zmírnil, ulehčil, a to třeba s největšími obětmi vlastními! Dále musil s ním vyjednatí podrobnosti o zařizení nové domácnosti pro rodinu, neboť do tohoto pelechu nemohla, nesměla přece přijíti, aby zaujala lože po oné ženštině, jež byla právě odešla. Připadalo mu pak docela i to neslušným, aby podal hned po zprávě o útěku cizoložnice zvěst o přijezdu ženy Svobodovy, která má býti jako „náhradou“. Novák otfásl se hnusem i hněvem při této vzpomínce, a při vši jeho velkodušnosti, na níž se vůči Svobodovi rozhodl, zalomcovala jím chvílkami oprávněná zášť vůči tomu hanebnému bídákovi.

Přečetl celý krátký list, zamyslel se nad ním ještě jednou, ale nezměnil již na něm ničeho. Ano, jak to činí, tak jest nejlépe! Večer přijde a zcela rozumně, postupně sdělí Svobodovi tu výslovnou novinu, jež učiní snad z něho zde níže člověka. Bude-li potěšen, prohlavý jeho dobré úmysly a poctivou snahu, dosti dlo

pak se s ním dohodne na prostředcích a podrobnostech, jimiž bude postavení Annino učiněno snesitelnějším. Ne-li — pak nevěděli Novák dosud sám, co v tom případě učiní . . .

Nechal papír na stole, položiv jej schválně doprostřed, aby byl hned nápadným a vyšel z jizby. Nechal ji otevřenou, neboť nebylo zde klíče a ostatně nikdo by si byl v ní nic neukradl. Vyšel na ulici, maje hlavu jako rozpálenou a teprve po delším kuse cesty pěšky se mu trochu odlehčilo. Obrátiv se směrem k nádraží, pamatovav si v rovných ulicích dobře přibližný asi směr, kudy sem přijel. Chtěl se cestou rozhlédnouti i všelicos přemýšleti.

Přišel po některém bloudění, při čemž však vždy opět brzo octl se na pravé cestě, po více než půldruhé hodině chůze, právě před polednem, k hostinci, kde byl zanechal Svobodovou. Čekala jej s napjetím, avšak vidouc zachmuřenou mimovolně tvář jeho, uvítala jej sama jediným, ale významným slovem: „Nenašel?“

Novák zavrtěl jen hlavou, nechtěje přímo odpověděti, aby nemusil lháti. Svobodová si to však vykládala ve svém smyslu a vidouc, že Novák nemá se k řeči, nechtěla naň více doléhati. Viděla, že jest smuten, rozladěn, a ačkoliv byla velice dychtivá zvěděti výsledek jeho pátrání, přece neopovážila se jej přímo zeptati. Avšak Novák, dobře uhodnuv, co se v ní asi děje, vzpamatoval se rychle a pravil:

„Pana Svobodu jsem nenalezl, ale dovím se o něm určitých zpráv večer. Do té doby musíte sečkat, neboť není jiné pomoci. Nachází se v Chicagu, ale nevím kde. Zítra jej však uvidíte asi na jisto!“

Sděloval pravdu, ale vyhýbavou. Svobodové, zvyklé mu věřiti vždy na slovo, však postačilo, aby nabyla poměrně opět klidu, zvláště když Novák, přemáhaje se, stavě se nadále opět veselým, žertoval s nimi a jevil k nim dnes ještě větší lásku, nežli kdy jindy, ač věru byl vždycky k nim stejně laskavý. Obědval s nimi a zůstal u nich po celé odpo-

ledne. Svobodová, patříc naň bedlivě, postřehla však, že veselost ta jest jenom strojenou, a dobře zpozorovala, že v některých okamžicích se Novák náhle, mimovolně rozesmutní, že se mu chvěje hlas a oči jakoby vlhly.

„Loučí se s námi, ubožák!“ napadlo jí vždy a pokaždé se jí sevřelo srdce prudkou bolestí. Nebyla ovšem daleko od pravdy. A v nitru jejím ozýval se dnes ještě zřetelněji než včera vřelý proň cit, jehož pravou podstatu nechtěla připustiti, proti němuž se celou přirozeností ctnostné ženy bránila, jej popírala a přece mu každou chvíli podléhala. Byla smutna, roztržita, jak Novák dobře pozoroval, avšak nálada tato dala se ovšem velmi pravděpodobně vložiti i rozčilením nad brzkým snad shledáním se s manželem, s nímž už v jednom městě mešká, který jest jí třeba právě v tom okamžiku mnohem blíže než on i ona si myslí, o sobě nevědouce. Avšak větší ještě měrou byla ta teskná nálada její výsledkem pocitu nad brzkým rozloučením s Novákem, kterého již milovala, aniž si byla toho řádně vědoma. Cit ten dosud podněcovala, myslíc, že po boku manželově bude jej moci opět potlačiti, když ne hned, aspoň časem a že nalezne náhradu zaň ve větším ještě citu mateřském a útěchu v přesvědčení, že se zachovala jako řádná žena, manželka ctnostná a věrná . . .

X.

Svoboda ubíral se dnes brzo domů.

Vstav ráno velmi časně, i po celý den hladov, byl odpoledne již velmi unaven, že se sotva vlékl. Byl opět v celé řadě míst, kde práci hledal, odmítnut, někde s politováním, jinde opět s posměchem, skutečně si již zoufal. Zde připadal lidem slabý, tam zas nechtěli dospělého, nýbrž jen chlapce, ten si přál, kdyby uměl aspoň trochu anglicky, jiný by se byl spokojil s němčinou, ale práce k nalezení nebyla. K tomu družila se ta okolnost, že Svoboda se českým dílnám dosud ze studu vyhýbal a jinak nemohl se zde nijak vyznati a se dohodnouti. Znal také málo lidí, byl bojácný přihlá-

siti se o práci, které nerozuměl, aby jí mohl pořádně zastati a měl vůbec tisíc rozpaků, obtíží a ohledů, které podobným lidem právě nejvíce překážejí, zbavující je ráznosti a sebedůvěry.

Na dvou místech dostalo se mu od lidí pohnutých jeho smutným vzezřením, z něhož patrně hleděl již hlad a děsná bída, se zdvořilým odmítnutím malého dárku — desíticentu! Neřikal o nic, nedoveda ani anglicky, jak ti lidé mluvili, snad ani poprositi, a když peněz viděl, cukl sebou, jsa na rozpacích, má-li jej přijmouti. Avšak lidé ti byli hodní k němu, nechtěli ho očividně uraziti, dávali mu to sami a on peněz tolik potřeboval! Ne, nemůže ten peněz vzíti, vždyť dosud není žebrákem! Ale nevezme-li, urazí toho člověka, který mu jej jako náhradou toho, že práci proň nemá, ochotně podával. Nuceně, třešoucí se rukou, jako opilý, z něhož jej snad muž ten musil považovati, sáhl přece po penízku, poděkoval a šel.

Měl opět peněz v kapse, první zase po celých dvou dnech, avšak nikoliv vydělaný, nýbrž — vyžebraný! Nebyla to odměna za práci, nýbrž — almužna. Svoboda se zachvěl při tom pomyšlení, ale na úvahy nebyl naladěn. Zašel přes jeden block, a velice jsa hladov, obrátil se do salonu. Kam měl také jíti! K pekaři se styděl, a pak byl by neměl pečivo kde ani jísti. To by mu také nechutnalo, neboť měl horko v ústech, hlavu celou žhavou, v krku po celodenním bloudění vypráhlo, a pak v hostinci mohl ku sklenici piva snísti trochu toho lunče, nějaký ten okoralý řízek salamu třetí jakosti nebo kousek šunky nejšpatnějšího druhu, jaké se zdarma hostům dávají.

Kdyby zde byla aspoň nějaká jídelna, kde by dostal něco teplého, takhle trochu kávy, což by mu snad bylo lepší, než pivo, ač měl na toto velkou chuť. Avšak na Západní straně Chicaga, v české čtvrti, v níž Svoboda se pohyboval, daleko od ní se neodvažuje, aby nezabloudil, nemoha se doptati, nemoha se zde dosud nijak vyznati, jest velice málo podobných místností, a skoro žád-

né české. S desíti centy v kapse pak se to těžce poroučí a vybírá mezi cizími lidmi, kdežto v salonu přece se domluvil a ví, co dostane.

Vypil jednu sklenici piva a stál tak dlouho u stolu s lunčem, až hostinský naň podezřele vzhlížel. Když odešel, druhou sklenici si neobjednav, pomyslí si saloník, že takových hostů by mu scházelo, aby za pět centů vypili a za deset snědli.

To bylo brzo odpoledne, a asi za hodinu po té dostal Svoboda „dešák“ druhý. Tento přijal již mnohem klidněji, s pravým uspokojením, neboť mu poskytoval nový „požitek“. Ačkoliv měl hlad, neboť těmi několika kousky salámu nemohl se rozhodně nasytiti, nešel nyní opět hned do hospody, obávaje se piva, poněvadž hned po první sklenici zdálo se mu, že se mu trochu motá hlava. Chodil tedy „po práci“ dále, ale již s jakýmsi tajným přáním, aby dostal ještě nějaký dárek. Již neodcházel hned po odmítnutí chvatně a tiše jako pes, zahnaný od prahu, ale stál a přešlapoval chvíli, myslí, že se opět někdo nad ním směluje. Avšak — to se nestalo, a když nastala pátá hodina, kdy se „shopy“ a „lumber-yardy“ zavírají, měl v kapse pořád jen těch patnácte centů, a pak maličkou nadějí, neboť na jednom místě mu fekli, aby přišel druhý den k vykládkání lodě, nesne-li prý takovou těžkou práci. Svoboda právě se moc necítil,

ale chtěl se o to pokusiti. Uvnitř však již ozývalo se v něm tajné přání, že než takovouto práci, bylo by lépe vzbuzovati svým zjevem soustrast u majitelů dílen a skladů a vynutit od nich podporu, která mohla býti po případě dokonce značnější, než celý ten bídný plat za namáhavou práci. Při tom pak by se třeba našlo něco lepšího, takhle služba u koní, nebo podobně, co mohl dobře zastati.

Nepovázil ovšem, že právě jeho bo-

Dr. Emil Weyr,

dvorní rada, profesor vídeňské university, * 26. ledna 1894.

jácné, nesmělé, ostýchavé vystupování udělalo na ony dva dárce jeho dobrý dojem — kdežto naopak další jeho neodbytnost mu spíše škodila. Svým smyšlením však sklesl již opravdu na žebráka.

Po páté hodině chodil ještě chvíli po ulicích, by setkal se s některým třeba známým, jenž by opět mu zaplatil nějaké to pivo, a oněch patnácte centů chtěl přinésti

domů Méry nedotknutých. Tím chtěl ji ukonejšiti, právě jako slibem, že práci už opět má!

Náhoda mu přála, že setkal se skutečně se známým, pracujícím na jatkách, ovšem známým jen odtud z Ameriky, z lepších dnů, když ještě měl peníze, a tento, vida jeho zuboženou postavu, opravdu jej vybídl do hospody. Zde pak platil za celé dvě sklenice piva, při nichž se opět najedl lunče.

„Co kde děláš?“ tázal se Svobody známý, tykaje mu, jak má pracovní lid přistěhovalý zde ve zvyku, myslí, že

tím následuje příkladu Američanů, kteří přece v angličtině každému vykají.

„Nedělal jsem teď nic, ale zítra mám jít vykládat loď!“ odvětil Svoboda dle pravdy.

„Kámen nebo dříví?“

„Dříví!“

„Nu, na to snad ještě stačíš, ale i o tom pochybuji! Lépe by bylo pro tě na jatkách. Práce tam přece není tak těžká a jest jí tam pořád dost. Teď zrovna potřebují lidi!“

„Inu, ovšem, jen kdybych ji uměl a pak věděl, kterak tam!“ škrábal se za uchem Svoboda, jenž slyšel již dříve o dobrých výdělcích v obrovských jatkách a nakladárnách masa.

„Chceš li, dovedu tě tam! Práce se neboj, tu se naučíš hned. Dřít štětiny nebo prát střeva přece dovedeš!“

„A kdy bys mne tam dovedl?“ vykládal Svoboda.

„Třeba hned zítra!“

„Šel bych tam rád, ale slíbil jsem, že zítra půjdu na tu loď!“

„Oh, na to se nevaž, tam na tě nečekají a budou raději, když nepřijdeš!“

„Ovšem, ale —“ rozpakoval se Svoboda, „víš, já bych přece tak nejraději ke koním, takhle za kočího . . .“

„To, holenku, asi nepůjde. Vždyť nic neznáš a anglicky slovo neumíš, abys mohl dělati „drajvra“. Kdyby ti dal někdo koně, ztratil by si se i s ním.“

A hodný dělník dal se tomu nápadu svému do srdečného smíchu.

Svoboda byl velmi rozpačitý. Počítal na to, že zítra půjde do „lumber-yardu“, kde bude pracovat jak bude dlouho moci, načež si dá vyplatiti za těch několik hodin práce pár „desáků“ a odejde opět „hledat práci“, při čemž, bude-li si obratně počínati, může ještě něco „trhnouti“ jako dnes a při tom třeba nalezne ještě něco lepšího.

„Víš co,“ povídal známému, „já s tebou půjdu, když budeš tak hodný a dovedl bys mne tam! Ale zítra nemohu, až pozejtří. A když už jsi tak dobrý, kamaráde — potřebují čtvrták, mám hlad a ženu doma nemocnou. Nemohl bys mi jej zapůjčiti? Vrátním ti jej s po-

děkováním, jak jenom vydělám první peníze!“

Hlas jeho se chvěl a o hladu jeho nebylo ovšem pochyby. Známý se naň ostře podíval a při pohledu tom sklopil mimovolně Svoboda oči. Bylo mu, jako by člověk ten zrakem svým prohlédl mu až do kapes a viděl tam oněch darovaných patnácte centů, a jako by viděl až do té zastrčené světničky na špinavém dvorku, kde leží ta „žena“ jeho z lenosti v posteli, čekajíc, až co jí muž přinese.

Známý však tím nic nemyslel, nic nezpozoroval, neboť vytáhl stříbrný pětadvacetcent a dal jej šetrně Svobodovi, aby to neviděl nikdo z hostů, všeměs dělníků, stojících u baru. Slovo „hlad“ a „nemoc“ jím hnul, jako většinou těchto lidí, kteří dva zlé ty hosty znají velmi dobře z vlastní zkušenosti.

„Vrátím ti to poctivě,“ ubezpečoval Svoboda, když po té brzo již opouštěli saloon a rozcházel se na rohu. Skutečně to poctivě i myslel.

Osamotněl. V kapse měl čtyřicet centů, právě to bohatství po zlých posledních dnech a zítra vyhládku na výdělek, pozejtří opět. Všecko se mu zdálo již veselejší a ubíral se nyní přímo k domovu. Hlava mu šla trochu kolem z požitého piva, ale dnes se Méry tak nebál jako včera. Dnes se před ní postaví, hodí čtvrták na stůl a půjde do grocerie, pro uhlí a budou mít něco teplého. Pak jí řekne své plány a naděje a bude pro dnes dobře.

Že by mu odešla, na to skutečně nevěřil. Co mluvila včera, to opakovala, v menší ovšem míře, již několikrát a včera se jí v tom zoufalém postavení nemohl věru diviti. Když nyní na všecko hleděl, připadalo mu to zcela jinak než večer, ráno, po celý den. Kam by vůbec šla? Což tady zná človíčka, věděla by si nějaké rady? A co se týče té tak veliké bídy její, ani tomu tak úplně nevěřil, jak si nyní připamatoval, že vždycky dosud v nejhorší tísní vytasila se s nějakým ještě penízem. Však ona včera ani dnes po celý den v posteli neležela o hladu, něco ona jistě má do-

sud uschovaného! Jak by to jinak vydržela? A proto neměl s ní ani zvláštní soustrast, vině jí spíše z toho, že je neupřímná a sobecká!

Viděl ráno dobře, že je vzhůru, ale když nechala jej klidně se strojit, byl tomu rád, že mohl bez rámusu a kázání zmizeti. Ubíraje se nyní, již za večerního šera, v brzku nastalého po zasmušeném dni, tmícími se ulicemi do svého bídného brlohu, uvažoval, jak by mu bylo, kdyby skutečně chtěla jej opustiti. Zvykl si na ni po ta léta stálých styků, kdy se mu jevila jako pravý opak jeho ženy, pořád tak vážné, jakoby smutné a chladné! Méry měla jej skutečně daleko více ráda, vřeleji, prudčeji, vášnivěji, jak si to přál, po tom toužil, v tom si líboval. Doma mu bylo chladno, u ní však cítil vřelost, ovšem jen od plamene vášně. Přijímal to již, jako něco, co se myslí samo sebou, až nyní, v poslední době, počala býti Méry jinou. Myslíl dříve, že naň hledí dosud s onou vážností, jako dříve, dokud byl synem statkáře, pokládaného za boháče, a ona pouhou služebnou, která si ze styků s ním mohla jen čest dělati, a také na to částečně tak hleděla. Byla dříve zvyklou ve všech vážnějších věcech jej poslouchati, dovolujíc si odporovati sotva v maličkostech, což ještě bylo spíše škádlením. Nyní však, jakmile octla se v Americe a zvláště po té, kdy se jí musil přiznati, že je bez peněz, aniž by měl zaměstnání, se chování její a podle všeho i smýšlení její vůči němu změnilo.

Svoboda byl však dosti spravedlivým, že jí proto nezazlel a považoval to za následek vlastního provinění, neměl jí za zlé, že se postavila na stanovisko nejen úplně mu rovné, ale že mu nyní i kázala, jej týrala, nad něj se stavěla.

Zdálo se mu nyní jasně, že jest mu Méry právě teď velice nutnou, že jí potřebuje, jejího kárání, aby se opět uchytil, že ona bude jej držeti nad vodou, aby neklesl na žebráka, kteréžto řemeslo jevílo se mu ještě odpoledne tak lehkým a pěkným. Nyní se náhle zastyděl a darovaných těch patnáct centů páliho jej v kapse. Proč jen nešel onomu člo-

věku, jenž mu tak ochotně půjčil čtvrták, že s ním půjde do štokjárdů hned zítra? Ne, žebrat už více nepůjde, tak líluboce už neklesne. Zejtra bude se snažit poctivě pracovati po celý den a pozejtří půjde do práce jakékoliv.

Myšlénky tyto probíhaly mu hlavou, trochu rozpařenou pivem, z něhož rodily se také ony dobré úmysly a náhledy. Aby je podporoval, na účet dobrých těchto předností, rozhodl se Svoboda hned se odměniti zavdáním na počátek a zdar nového života. Pivo studilo jej trochu v žaludku a tu by velmi dobře působila sklenička kořalky. To bude státi celý pěták, ještě něco při tom sní, a zbyde mu celých třicet pět centů, dosti na večeri a snídání. Rychle to také provedl, v obavě, aby snad ve přístích již okamžicích nenapadlo mu prováděti dobrotu až do té krajnosti, že by i ten pěták chtěl ušospodařiti a nechati dobrou vůli svou takto bez odměny. Vstoupil do nejbližšího malého saloonu, a našel si plnou skleničku, vzal si ještě zákusek s lunch-tablu a nyní již šel přímo ty dva blocky, které mu zbývaly k domovu.

XI.

Vystoupil na schůdky u svého bytu a směleji dnes otevřel dveře. Nikdo jej však nevítal, ani po dobrém, což ostatně neočekával, ale ani po zlém. Všude ticho.

„Méry!“ ozval se, nemoha ve světničce nic již viděti.

Nikdo neodpovídal, proč přistoupil k chatrnému loži, aby se podíval, proč „žena“ jeho nemluví. Hledal v tom úmyslnost, aby jej po té vyplísnila tím více.

Avšak lože bylo prázdné! Nikde nic! „Kam pak asi pooděšla?“ mluvil sám k sobě. „Snad k některému sousedu, třeba na vzdory! Nevěděl jsem ale ani, že se s někým zde zná!“

Hledal v kapse u vesty sirky, při čemž se trochu zamotal. Účinek piva i lihoviny na jeho osláblé ústrojí počal se jeviti nyní silněji. Škrtil a při slabé záři sirky spatřil na stole papír.

„Co to?“ počal opět polohlasem, jak to činívají osoby poloopilé. „To je nějaké psaní!“

Vytáhl ještě jednu sirku na místo první, která mu shasla, a tou si posvítil na papír na stole. Četl jej však převráceně, musil si jej obrátiti. A při světle sirky té, poslední, již měl, četl:

„Žena, se kterou jste zde žil a za svou ženu jste vydával, odešla od vás dnes dopoledne navždy, jak pravila, neudávši, kam jíti míni. Podotýkám výslovně, že učinila tak zcela dobrovolně . . .“

V tom shasla sírka druhá a Svoboda octl se opět ve tmě.

„Můj bože!“ zvolal zděšeně, pochopiv obsah slov, jež právě přečetl. „Pryč je! A právě teď — dnes . . .“

Zavravoral, ale chopil se stolu.

„Není možná! Kam by šla? Či snad přece . . .“ blábolil sotva srozumitelně. „To není a není možná! . . .“

Zůstal celý zdrcen tou zprávou, aniž mu napadlo věnovati pozornost dalšímu obsahu listu. Co by se mohl dověděti dále? To, co zvěděl, jej ohromovalo, toho bylo věru dosti! A dnes, právě dnes, kdy chtěl se dáti poctivě do práce, a měl na večeri i na snídání! Ne, to není možná! Bude asi někde v sousedství, neboť kam by přece šla? To je nesmysl! Tohle jí asi někdo napsal, dala si to napsat!

Znovu silně zavravoral, a lžhem rozohněný mozek nedával mu patřiti na celou tu zprávu s rozumné stránky. Nemohl, poněvadž nechtěl uvěřiti, utkvěv na myšlence, že to není možná. Sedl na chvílku, na několik okamžiků na postel a bylo mu, že by měl plakati jako dítě. Připadal si náhle velice opuštěným, osamělým na celém širém světě a zde, v té úzké prostoze jej to dusilo, mučilo. Musil ven, mezi lidí, hledat Méry, která jistě není daleko.

Vzchopil se a vravoral ze dveří. Jakmile vykročil na schody a opět ucítil jiný vzduch, bylo mu v hlavě tím tupěji. K účinkům lžhu přidal se i mocný dojem zprávy, jej omamující, vědomí zbavující. Pomalu by byl spadl se schodů, ale do-

stal se šťastně na dvorek a nyní vlekl se na ulici.

Kam teď?

Stanul v rozpacích. Koho se má ptáti! Kde asi vězí? Domky byly uzavřeny, i ty děti zmizely v nich, každý seděl u večeře, nebo u kamen. Ulička byla pusta a prázdna, osvětlována jsouc asi dvěma jen svítilnami, špatně hořícími, a velice špinavými.

Šla-li odtud, odebrala se zajisté na některou z větších českých ulic hledat si místo, přišlo Svobodovi náhle na mysl. Ano, tak tomu bude. Tam snad také trefila, vždyť šla tudy vícekrát! Kde jí ale tam najde? Napadlo mu vícekrát, aby se vrátil domů, že je všechno hledání marno, že ona sama dá dříve či později, možná ještě dnes o sobě věděti, avšak zdravého rozumu Svoboda neměl, aby uvážil, že bylo by tak nejmoudřejší jednáno! Nechtělo se mu domů, věděl, že by tam cítil ještě daleko více svoji osamělost a tak krádel, či spíše motel se a vravoral směrem, kudy asi mohla se „žena“ jeho dáti.

Ušel již asi tři čtvrtce, byl již u samé dráhy, na jejíž četných kolejích viděl množství červených, zelených a žlutých světel, ale ani si toho nevšiml, neboť neměl proto smyslu. Potácel se dále, chtěje přes tratě.

V tom ale zavadil o jeho sluch hlučný a pronikavý zvuk cimbálu, jaký je na hasičských a policejních vozech a Svoboda mimovolně se zarazil. Nebyl posud tak dlouho v Americe, aby byl skoro lhostejným k těmto poplašným zvukům, jež bouří za den několikrát celé ulice. Více pudem než rozumem veden, ohlédl se, slyše hrkot vozu za sebou a supění rychle ujíždějících koní.

Nový finkot varovného přístroje, aby se každý vyhnul z cesty. To Svoboda činiti nemusil, jda po chodníku, avšak — Pro Krista!

Klame jej zrak? Není to šálení smyslů při rozohněné obrazotvornosti, povzbuzené hledáním a chvícími myšlenkami u osoby té, po níž se ohlíží?

Oh, je to ona, celá ona na policejním voze, odvážená rychle na policejní sta-

nici za drahou. Není pochybnosti! Toť ona, ona, jeho Méry!

Chtěl zvolati, avšak hlas mu vypověděl službu. Chtěl běžeti, ale nohy učinily taktéž. Stanul jako přimražen, zíraje strnule za ujištějícím vozem. Ano, jest to ona! Ale nevidí ho, zastírajíc si tvář! Avšak Svoboda se nemýlí, jest to ona!

Byl zděšen, překvapen, nevěda, má-li se z toho radovati, že ji našel, či litovati toho, že ji odvádějí jako poběhlíci, či zlodějku, nebo docela snad veřejnou nevěstku policisté do vězení. Co asi učinila, nešťastná osoba? Co je s ní?

O tom však nemohl a neuměl přemýšleti, a jenom to jediné věděl, že musí nyní za ní, na stanici, k policii, aby mu ji vydali, aby řekl, kdo je a byl jí nápomocen.

Sebrav veškeré své síly, dal se nyní přes trati, nic si nevěšmaje výstražného znění signálových zvonků na křižovatce. Bylo dáno již třetí znamení, a šraňky byly spuštěny. Což si však Svoboda všiml v rozčilení svém takovýchto věcí, které mu v cestě nestály.

V tom naň volal i ze své vyvýšené budky hlídač na křižovatce, zakazuje mu cestu přes koleje. Svoboda nerozuměl a vůbec byl by ani neslyšel. Vrávorat, jak jej nohy jenom nesly.

V tom náhle zaduněla okolo něho země, prkna chodníku přes trať se zachvěla, Svoboda spatřil před sebou silné světlo, září, uslyšel hluk a dunění a v témže okamžiku podraženy mu byly silně nohy. Skácel se a odmrštěn byl hned ohromnou silou stranou, až odletěl...

Nebyl to však již Svoboda, nýbrž jen jeho — mrtvola se pteráženými údy, odhosená noscem lokomotivy rychlovlaku, zasáhnuvší jej na trati!

Pokřik hlídače na křižovatce, dobře pozorujícího, co se stalo, ale nemohoucího tomu již zabrániti, přivolal lidi i policii. Vůz se sotva dostal na blízkou stanici a musil již opět zpátky ku dráze. Naložil tělo nešťastníka, jehož z lidí

sem se sběhlých nikdo neznal, a dopravil je zatím také na stanici. —

Novák, jenž přišel hledat Svobodu jen asi o půl hodiny později, našel, že napřem na stole bylo hnuto, ale nevěděl ovšem kým. Čekal do devíti hodin, do půl desáté, nikdo nepřicházel. Seděl v bytu Svobodově po tmě, v chladnu, ale nikdo se neukazoval. Snad utekl Svoboda před ním? Proč by tak činil?

Svobodově řekl Novák, že přijde až ráno, ale s určitou již zprávou, ale tento výsledek jej mátl. Sečkal až do desíti, a když nikdo nepřišel, vyhledal přítele svého, u něhož ztrávil noc. Vypověděl mu, pokud se dalo skrze zmínky o Svobodově a jeho poměru k ní, o tom, čeho se byl dověděl a k jakému konci došel. Přítel jej vybízel, aby šel ráno na policii, kdež jsou i čeští zřízenci, a tam učinil po Svobodovi poptávku. Ukázal mu cestu na stanici, a Novák tam se vyptával po Svobodovi.

„Jakže? Svoboda?“ tázal se český písař, kterému všechny okolnosti, pokud se dalo, vypověděl. „Zde jest nějaká žena, zatčená včera pro nemravné chování na veřejné ulici, kde způsobila škandál, a ta udává, že bydlila se Svobodou právě v tom čísle, jak povídáte! A večer také zabít byl člověk, jenž podle oběku i celého popisu zdá se býti Čechem. Mohl byste se naň podívati!“

Novák šel, a co spatřil, velice jej dojalo! Tak zde nyní ležel před ním zohavený, potlučený ten člověk, který tak dlouho na světě v cestě k dosažení štěstí mu stál, až sem, do této kobky dostal se, vlastní vinou! Slyšel od úředníka vyličení celého případu Svobodova a domyslíl sobě jakž takž souvislost. Nyní tedy, myslil, že ví, proč se Svoboda nedostavil večer do bytu.

Novák se celý chvěl, mysle na ten hrozný případ, na tu katastrofu. stihnoucí člověka toho, jehož přes špatnou jeho povahu musil při tak tragickém konci jeho přece jen litovati. Právě na prahu nové budoucnosti zasažen byl hrozným osudem plnou ranou! Vládne na světě spravedlnost, či snad bylo takovéto děsné potrestání přece jen při

lišným, ukrutným? Anebo je snad takto lépe.

Vzpamatovav se však trochu, uznával, že konec tento byl pro něho, pro Annu a snad i pro Svobodu vlastně rozřešením nejpřiměřenějším, ač ovšem nepřírozeným, násilným. Provedení násilí toho provedl však sám osud a nikdo nemá výčitky, nemůže si jich činiti! Jak jen ale sdělití nyní vše co nejšetrněji Anně? To jest nyní úlohou nejtrapnější!

XII.

Bylo půl roku po pohřbu Svobodově, prostém, jak okolnostem příslušelo, vpravěném nákladem Novákovým, který se také ujal opuštěné rodiny nyní s tím větší oddaností a obětavostí. Svobodová srdečně truchlila a oplakávala děsný osud muže svého, o němž jí však Novák celou pravdu nezjevil a učinil také, pokud mu bylo možným, opatření, aby i s jiné strany nic se nedovědělo. Promluvil s úředníkem krajanem na policii, který ochotně učinil všemožné, aby nezvěděla nebohá vdova ani o přítomnosti souložnice nešťastníkovy. Tato, nemajíc peněz, byla prostě odsouzena, aby si pokutu svou odseděla a nepuštěna ani na pohřeb, oč ostatně nestála. Strašným koncem muže, s nímž tak dlouho v poměru hříšném žila, byla celá zrcena, a slyšíc o příjezdu manželky jeho a dítek, bála se pohledu na nevinné ty osoby, v jichž osud byla tak těžce dle mínění svého zasáhla. Po svém propuštění, jak zvěděl Novák, úplně zmizela, živíc se

snad někde poctivější prací, takže byl od ní pokoj.

Novák ale přes to v Chicagu stále trnul, aby Anna, kterou nyní tím více miloval, a ve smutku jejím ctil, aniž by mu napadlo jí ho zablýtvati, nezvěděla pravou podstatu celého případu. Usídlil ji proto do čtvrtě málo Čechy osazené, kde jí zařídil skromnou, ale slušnou domácnost, a za pomoci přátel svých, které v brzku jako řádný člověk v Chicagu získal, postaral se jí o zaměstnání šitím. Sám obdržel slušné místo v továrně a pilně opět střídal, aby v rozhodné chvíli měl opět větší částku peněz pohromadě. Vdova, i ve svém smutku dožbe jej přece pozorovala a v brzku bylo jí nyní ve všem jasno. Proto také navykla si jej považovati za budoucího muže svého ještě před tím, než jí ve vši pořádnosti s příslušnými ohledy po odložení smutku za ruku požádal, kterou mu ovšem neodřekla, jsouc úplně šťastna, a hledíc nyní klidně vstříc budoucnosti své i dítek svých, vložené do rukou takovéhoho muže!

A po sňatku docela se mu i přiznala, že jej vždy ráda vídala, ani nevědouc sama o tom, až při společné cestě teprv poznala, že on by mohl býti tím jediným pravým, k němuž srdce ženské jednou v životě pojme hluboký cit pro vždy. Že pak tohoto manžela nalezne v Chicagu, na to se neopovážila ani mysliti, a když o tom jen pěkně snila, činila si výčitky. Skutečnost však vyplnila se pro ni daleko lépe, než ten nejlepší sen!

Jako jarní.

Báseň J. S. Machara.

ZAS jaro! Nová četa bronků
z děr leze v pestrých štítech svých,
zas nová tráva šatí louku,
zas nové květy na keřích.

zas nové verše plné citu
se po kavárnách nyní čtou
o lásce, zelení a třípytu,
vše psáno formou pečlivou.

zas proměnou hovor zvouí,
na šatu nový střih a tvar,
zas líc je vábnější než loni,
zas svůdnější je v oku žár —

to vše zde bylo přede rokem,
to vše je vždycky v jarní čas,
to přijde za rok lehkým krokem —
a přec je to vždy novým zas!

A křídlem bronka, květem, básní
a zrakem, líc dívčinou
to volá: Hleď, jsou dnové krásní,
žij, miluj nežli pomínou! —

A na loňskou tu komedii
si sotva vzpomínaje as,
teď člověk znovu provádí ji
jak vypískaný herec zas . . .

Zimní idylla.

Skutečná zima, jaká býti má, s ledem a sněhem, nikoliv s mlhami, deštěm a blátem, má svůj nepopíratelný půvab krajinnábský. Zvláště křoviny, háje a lesy poskytují v běloskvoucím rouchu sněhovém mnoho malebné krásy, na níž oko a mysl naše rády spočinou. Ledové zrcadlo potůčkův, rybníkův a řek, vroubené červeným, holým proutím vrbovým, stuhlými stéblý rákosu, polozapadlými chumáči ostřice a vřesu, doplňuje ochrannou záclonu, pod kterou nový jarní život už se připravuje a na povrch tiskne. Že havěti ptačí a lesní zvěři, která s námi po tuto dobu věrně setrvává, někdy trdnou, že mrazem a nedostatkem potravy často strádati musí, jest ovšem pravda; ale jí jako nás udržuje a slíí naděje, že příroda v krátkém čase zamění své bílé roucho zeleným a opět otevře svou štědrú ruku, plnou nových požitkův.

Novodobý Ahasver*) a jeho první láska.

Obrázek z pohánek doh. Napsal **Hugo Chotek.**

I.

Přerušené veselí.

LETA 1848—49 zůstanou povždy památná v dějinách lidstva, zejména ale v dějinách národů evropských. Je to doba znovuzrození národů, doba, v níž národové různí přišli k vědomí, že již na čase, aby s beder svých setřásli jeho despotismu a s rukou a nohou shrnuli pouta, ukovaná svrchovanou sobeckostí, rafinovaným ukrutenstvím a bezohlednou bestialností. Heslem všech bylo: „Pryč s tyranii světskou i kněžskou — svobodu duševní i hmotnou pro národy celé i každého člověka jednotlivého!“ A jako proudy jezerní, když přetrhly svoji hráz, tak zahučely i massy lidu trýzněného a zotročeného a hlasem hromu zahřměly v uši ustrašených malých i velkých tyranů: „Dolů s trůnu, kterýž przníte! Dolů s vaší slávou, již nejste hodni! Pryč s vaší mocí, které zneužíváte!“

Tyranové chvěli se strachem, bojice se o své, všemi neřestmi naplněné hlavy a vztahovali ruce ke svým žoldákům a svým kreaturám, zapřísahajíce je, aby zastavili ten proud nadšení, ten paprsek osvěty novodobé, aby vniknouti nemohl dále a hlouběji mezi massy lidu, aby v zárodku potlačili myšlénky a touhy po svobodě a aby v prach zašla-

pali každý pocit svéprávnosti a samostatného myšlení a cítění.

Žoldáci a stvůry korunovaných bídáků činili se seč byly, aby programu tomu zadost učinili a ač následkem hmotné své převahy, vyplývající z nedostatečného ještě uvědomění všech vrstev národů, podařilo se jim sice odvrátiti záhubu od trůnů, přece jenom myšlénka osvěty novodobé, myšlénka svobody se v národech ujala a hlouběji vnikla ve všechny jejich vrstvy. Kromě toho pak přišel lid ku vědomí své moci, jakož i k poznání, že věc knížat a králů není tak posvátná, aby nemohla býti napadena a jejich moc tak veliká, aby nemohla býti zlomena.

Ve Francii Louis Filip svržen s trůnu a dne 24. února zřízena prozatímní vláda republikánská; dne 28. pozvedl se lid v Badensku a Württembergsku; 1. března v Hessen Cassel; 6. v Bavorsku, Sasku a Výmarsku. Všude hlasně požadována svoboda tisku, zřízení porotních soudů, německý parlament a t. p.

V Itálii vřelo to již od ledna a Radetzký musil vynaložiti všechny svůj um válečný a napnouti všechny síly, aby ovlásti mohl živel svobodomyšlný.

V Rakousku započal rej až později, neboť teprve dne 26. května vzmužilo

*) Nevím, jaké porovnání lépe by se hodilo pro toho pohyblivého, nestálého a světem věčně se plahočícího majora Eduarda Preise. Jako právě toto. Jako bídleky Ahasvier i Preis nemohl nalézti nikde klidu, nikde pokoje, nikde útěchy a nikde stálého domova. Svět zůstal se býti pro něho příliš malým, a kdyby byl mohl nalézt cestu nějakou do měsíce, Saturna, neb kterékoli jiné hvězdy, jistě byl by cestu tu nastoupil bez rozmyslu. Jen dál — jen dál! — bylo jeho heslem, a jeho touhou a pud pro cestování a změně místa byl tak mocný, že utlumil v něm každé přirozené přání po klidu a odpočinku, nebo po zřízení si vlastního, stálého domova. Musil prodléti delší dobu na jednom místě, byt' sebe krásnějším, bylo by pro něho pravou mukou a on by iz ráje přehl, kdyby hlavní podmínkou bylo, aby stále se tu usadil.

se studentstvo vídeňské k ráznému vystoupení a studentstvo pražské následovalo v zápětí dne 27.

Výsledek je příliš znám, nežli abych se musil zmíniti o něm šífeji. Krvavý princ Windischgraetz vymstil se svým způsobem na vlastencích a hleděl vášnivou lásku jejich k vlasti a svobodě schladiti na popravištích a v kasematách žalářních. Ještě ale s tímto femeslem svým nebyl hotov, když nová „povinnost“ volala jej do Uher, kde Košut

slovy plamenými rozničil nadšení a vlasteneckou lásku v srdcích Magyarů a pohnul je ku povstání v boj za svobodu národa a jeho práva. Jeho smělá a plamenem vlastenečtví pronešená řeč rozničila se bleskurychle nejen do všech končin země Uherských, nýbrž zalétla i daleko za hranice země a nalézala ohlasu v srdci všech těch junákův chrabřích, kteří poražení jsouce, přehnouti musili z vlasti

své a hledati úkryt a ochranu buď v Londýně nebo Paříži, nebo ve Švýcarsku, nyní spěchali do Uherska, aby znovu vrhli se na daviče svobody a opětný učinili pokus o rozrazení pout národ svírajících. Chrabří, osvědčení válečníci Bém a Klapka přispěchali z Londýna, by postavili se v čelo vlasteneckých bojovníků a ze všech stran hrnuli se bojovníci, aby sesílili voje povstalců. Zámky bohatýrů uherských

sořta pojmuti mohly to četné množství hostí a v táboře povstalců vypadalo to jako kdysi v Babyloně, neboť slyšeti byl tu jazyk český, francouzský, polský, německý, anglický, italský, srbský a turecký vedle obliгатního uherského.

Vzdor obrovským přípravám Windischgraetze, vzdor ukrutnostem, jaké páchal Jelačič, vzdor vpádu četných vojáků ruských, vedených maršálky Paskievičem, Puchnerem a Lüdersem vzdor prvním úspěchům maršálka Schlicka,

panovalo všude nadšení, všude bojovovitost a všude přesvědčení, že věc národa přece zvítězí a že svoboda jásati bude nad tyranii.

I na zámku Ittebe bylo veselo. — Nebylo to sice žádnou vzácností, neboť baron Ernest Kiss byl znám i daleko za hranicemi uherskými co pravý vzor pohostinnosti uherské a zámky jeho Ellemer a Ittebe, jakož i paláce v Karlstadtu a Pešti byly střediskem nejen

Maurus Jólai, fotograf kámošník maňarský.
K 50. ročníku jeho spisov. činnosti.

vůkolní šlechty a rakouských důstojníků v sousedních městech posádkou ležících, nýbrž i četných přátel a známých ze všech končin Evropy, které na svých cestách byl seznal a získal. Tito poslední nepřicházeli však jen proto, aby využítkovali neobmezenou skoro pohostinnost Kisse — tuto úlohu věrně vykonávali rakouští důstojníci, kteří barona Kisse navštěvovali výhradně proto, aby se tu dobře najedli a napili a půjčkami,

kteřé nikdy splatit nemínili, zaopatřili si potřebné peníze ku hýření, prostopášnostem a vydržování milostnic — nýbrž aby pokochali se pohledem na krásnou krajinu a na krásy, jaké zámek skýtal. Byltě baron znám co náruživý ctitel umění a všeho, co krásné, a v zamilovaném zámku svém Ittebe nahromadil pravých pokladů v obrazech, sochách, pracích řezbářských, starožitnostech a krásné literatury. Jeho sbírka nerostů vzbudila obdiv každého mineraloga.

Nade vše to miloval ale svojí vlast' a od dob jinošských zúčastnil se každého hnutí, které směřovalo ku osvobození národů ze jha tyranských vlád.

Ač netajil se s tímto svým smyšlením přilíši, byl přece opatrným dosti, aby nezavdal vládě příčinu ku zakročení nebo stíhání a za tou příčinou nejvíce přijímal u sebe důstojníky rakouské a hojně častoval je vším, co přinášely kuchyně a sklep a co snesla jeho tobolka, ač pitky ty, jakož i celý styk s tou duševně i hmotně zbankrotělou šlechtou rakouskou byly mu nade vše protivny.

Taktéž opatrným byl u výběru svých přátel. Cestuje často a mnoho, stýkal se s lidmi mnohými, rychle však dovedl rozeznati zrno od plevy a obklopiti se osobnostmi jemu sympatickými.

Nejraději prodlel mezi studentstvem a mezi známými, osvědčenými vlastenci, nadšenými svobodáři, učenici a umělci. Znal je všechny osobně a byl to pro něho den sváteční, jestliže některý z nich navštívil jej v jeho domově. Události sběhnuvší se v letech 1847—48 vyrušily jej úplně z obvyklého žití a když Evropou třásl mocný hlas Košutův, nelenil ani on, aby život svůj a statky své obětoval za svobodu své vlasti.

Spěchal z Londýna, kde právě se byl zdržoval, do Pešti a když seznal pravý stav věcí a dohodnul se s Košutem, Dembinským, Klapkou, Bémem a Perczelem, odejel do Banatu a na svůj statek Ittebe, kde ihned rozvinul činnost až úžasnou.

První den a celou noc věnoval psaní dopisů na známé mu svobodáče a vlas-

tence v Praze, Vídni, Paříži atd., vyzývá je, aby, když jejich věc domácí padla, pomohli Uhrům k vydobytí svobody a aby co nejdříve přijeli na jeho zámek Ittebe, kde poradí se o dalším.

Z vyzvaných dostavila se velká většina již dne 15. září a dne 16. byl zámek tak přeplněn hostmi obého pohlaví, že nebylo možno všechny umístiti pohodlně a patřičně. Kdož ale dbal v době té o pohodlí! Myšlenky každého nesly se výhradně k přítomným událostem a blízkému, žádoucím sražení se se žoldáky tyрана a korunovaného křivopřísežníka.

V noci ze 17. na 18. září poskytoval zámek Ittebe rozkošný pohled. Všechna okna byla jasně osvětlena a bezčetný počet pochodní a pestrých lampionů ozařoval prostornou dvoranu a rozsáhlý, k zámku těsně přiléhající park, držený s největší pečlivostí a podle nejnovějšího systému. Sta sluhů jízdních i pěších v malebném svém kroji a až po zuby ozbrojeni přejižděli a přecházeli silnicí — vedoucí z Karlsburgu do asi dvě míle vzdáleného Ittebe a odtud na jiho-západ k Nagy-Enyed — osvětlující ji obrovskými smolnicemi, takže zámek i celé vúkolí tonuly v moři světla.

V zámku samém panoval, zrovna jako v jeho vúkolí, neobyčejný ruch a šum a četní sluhové v pestré livreji sotva stačili plniti poháry ohnivými víny uher-skými. Rozmar četných hostí, shromážděných ve skvostně vyzdobeném sálu banketním stával se čím blíže k půlnoci tím různovější a všeobecná zábava hluchnější. Že i dámy braly živého podílu na rozhovoru, tomu svědčily jich zardělé tváře a oči nadšením planoucí. Také nebylo ani možné, aby nadšená vlastenka zůstala chladna při rozhovorech a debatách, jaké vedly se tuto a při zvěstech a zprávách, jaké ze všech končin Evropy přinesli sem nadšení svobodáři a osvědčení bojovníci za svobodu.

Mezi paními a dívkami zejména vynikaly baronka z Becků, paní z Laszi, paní Udvarnoki, paní Madersbach, paní Nagy Szandor, slečna Marie Fernan, Louisa Deyer a madamme Guyon, choť

známého anglického svobodáře a revolucionáře, která později tak krutě trýzněna byla onou bestií v lidské podobě, která nesla jméno Haynau. Byla to dáma nad obyčej vzdělaná a ušlechtilá a nadšená horlitelka za svobodu a právo lidu. —

„Nuže, přátelé,“ zvolal hostitel nadšeně, „pohár tento vyprazdňuji na zdar naší vlasti, na zdar našim zbraním a na zdar každému našemu podniku!“

„Eljen! Eljen!“ *zajásali všichni a každý, ani dámy nevyjímaje, vyprázdnil pohár svůj až na dno.

„Ano, přátelé, my zvítězíme, my musíme zvítěziti, neboť bůh práva a spravedlnosti nedopustí, aby zvítězily sveřepost a zloba. Historie zaznamenává sice úpadek velkých národů, národů, proti nimž my Maďaři jsme co do počtu národem nepatrným, avšak byl to jen trest za jich znemravňelost. Národové zmírají pouze sebevraždou — úpadek jejich je pouze výsledek jich zločinů. Tomu ale není tak u nás, neboť národ uherský nedopustil a nedopouští se žádných zločinů, on domáhá se jen práva a spravedlnosti, on přeraziti chce pouta, která jej svírají a chce býti svobodou občansky i nábožensky. Ona hrdopysná žena, která trůní ve Vídni, a která nezletilému chlapci postaviti chce trůn na troskách svobody, ví dobře, že bůh spravedlivý — je-li jaký — nestojí při ní a její věci, ona nedbá toho ale, neboť ví, že stojí při ní ruský car. Ten car, jenž chlubí se, že bohem je povolán, aby těžkou nohu svoji postavil na šíji člověka a jej zašlápnul v prach. To nepodaří se mu u nás. Při takových poměrech národ trpí, mnoho a těžce, ale on nezemře!“

„Tak jest — svatá to pravda!“ přerušil řečníka mladý a svěží hlas. „Příklad toho máme na mém národu českém. Kletý rod Habsburgský i na jeho šíji položil nohu svoji a po více jak dvě století národ český trpí muka zrovna pekelná, udolati jej ale přece nemůže a přísambůh také neodolá. On může spoutati naše těla, postříleti nás na barikádách, nebo uvrci nás v temné kase-

maty pevnostní — ducha našeho ale nespoutá, nikdy neudusí naší touhu po svobodě a nikdy neučiní z nás bezvůlných otroků. Tu musil by nás vyhubiti do posledního. A ještě ten poslední umíraje by zvolal: Sláva vlasti české! Sláva bohatýrskému národu českému! Sláva českým ženám a dívkám!“

Nadšení, s jakým mladík mluvil, rozlítlo mysl přítomných v největší míře. Vyskočili se svých sedadel a poháry vzhůru držíce, volali nadšeně:

„Eljen Bohemia! Eljen Bohemia!“

Teprva po delší době a když shromáždění se bylo trochu utišilo, pokračoval hostitel v přerušené své řeči:

„Mladý přítel náš a spolubojovník z Čech, pan Eduard Preis, promluvil tuto slova velice významná. Ano, je pravdou, že národ český je pokročilý a hrdinný a proto s dvojnásobnou radostí vítáme jeho syny a dcery v řadách našich s tím pevným přesvědčením, že vydatně přispějí nejen svaté naší věci národní, nýbrž učiní i mnoho pro svobodu lidstva vůbec. Nyní však, přátelé drazí, je velenutno, abychom nedílnou pozornost věnovali událostem přítomným, neboť situace přiostrňuje se každou hodinou. Jelačič vpadl do země naší jako dravá šelma, vypaluje, loupí a vraždí —“

„Kletba mu — tisícerá kletba,“ volali přítomní, zatínajíce pěstě a skřípajíce zuby.

„Však mu to oplatíme, až se jen na něho dostanem!“

„Nebudeme živiti ani jednoho z jeho bandy!“

„Žádná milost pro ně ani od nich!“

„Tiše, přátelé! Slyšte, co baron Kiss má nám dále sdělit! Je to jistě pro nás veledůležitě,“ zvolal ohnivý Josef Nagy Šandor za hlučného souhlasu hraběte Karla Vecseye, Ernesta Pöлта z Föltenburgu a plukovníka Kazintského. Avšak vzdor napominání a domlouvám přítomných paní a dívek mohl řečník pokračovati teprve po delší době:

„Ale nejen Jelačič se svými hordami, nás napadají také voje ruské, vedené Paskievičem a polními maršálky Puchnerem a Lüdersem, kdežto Windisch-

graetz činí ve Vídni obrovské přípravy ku vyzbrojení a vypravení velké armády, kterou myslí udusiti povstání naše hned v zárodku. Jak vidíte, nezbyvá nám mnoho času k mluvení, neboť rázné jednání je nezbytné. A naše sněmovna také nelení — díky plamenným slovům a moudrým radám ženiálního Košuta —

„Eljen Košut! Eljen Košut!“ jásali shromáždění při pronešení proslaveného toho jména, které jako kouzlem dotklo se srdce každého Mašara.

„— a činí všemožné přípravy pro zřizování armádních sborů a vyzbrojení dobrovolníků. Košut je neunavným, a sotva že přeje si toho nejněžšího odpočinku. Je vůdčím duchem sněmovny, vůdčím duchem povstání a kam noha jeho vkročí, tam ze země vyvstávají pluky nadšených bojovníků. Armádní sbory tvoří se všude a za krátko budeme v postavení, že čeliti budeme moci našim nepřítelům. Přítomný zde generál Nagy Šandor povede — jak sděleno mi bylo samým Košutem, první armádní sbor, kdežto zde v Banatu veletí budou proslavení hrdinové Bém, Dembinský, Perczel a Vecsey.“

„Eljen Šandor! Eljen Bém! Eljen Dembinský, Perczel a Vecsey!“

„Na nás nyní je, abychom bezodkladně přivítali se k tomu armádnímu sboru, k jehož vůdci chováme důvěru největší. Očekávám, že se tak stane již zítřka. Bém a Dembinský nalezají se poblíže Arađu a tam zastanou jej ti, kdož bojovati chtějí pod jich prapory. Já pokusím se o sestavení a vyzbrojení jednoho pluku zde a připojím se pak buď k Bémovi nebo Dembinskému, dle toho, jak bude potřeba kázati a prospěch všeobecný vyžadovati.“

„A my ženy taktéž nezůstanem pozadu, nýbrž se zbraní v ruce státi budeme vám po boku a s vámi společně bojovati budeme za vlast a svobodu. Tyto ruce, jakkoli zdají se býti nepatrné a slabé, přece jenom dovedou dobře vládnouti šavlí a nebudou se chvěti, když ostrý čepel vnikne hluboko do černého srdce vrahova,“ zvolala paní z Laszi.

„I já tak učiním — i já — i já!“ nadšeně volaly přítomné ženy a dívky.

„O, vím dobře, že ty budeš státi věrně po mém boku a až do posledního vzdechu!“ pravil generál Šandor, tiskna šlechtnomyslnou ženu svoji k mužným prsoum. „Jsi ty pravou Uherkou, která dovede za vlast i umřít.“

„Smrt taková a po tvém boku musí býti slastnou,“ odvětila, tulíc se k němu něžně.

„Za vlast bojovati a zvítěziti a pak pro vlast a milovanou ženu žítí, je ještě sladší. A bohdá, že toho štěstí se nám dostane.“ Chtěl říci ještě něco, byl ale přerušen hlasem barona Kisse, kterýž uchopil se opět slova, pravě:

„Drahá vlast naše vyžaduje tentokráte na nás obětí velikých. Ona potřebuje nejen chrabrých srdcí a udatných paží, nýbrž i prostředky pro výzbroj. Mladým lidem našim těžko by se bojovalo s kosou nebo sekerou proti rychlostřelným zbraním našich nepřítelů. náš hrdinný vůdce Lajoš Košut zakládá práchranný ve všech místech příhodných, zaměstnává všechny krejčí šitím uniform, stará se o potřebné zásoby potravin, o zbraně a náboj, vůbec o vše, co třeba k vedení války. K docílení toho potřebuje ale spolupůsobení celého národa, má zapotřebí množství peněz. Oběho musí se mu dostati hojně. Co mne se týče, jsem ochoten položiti na oltář vlasti celé své jmění —“

„Výborně! Mužové ať obětují své statky a životy — my ženy pak na ten samý oltář položíme všechny naše okrasy a všechny skvosty,“ zvolala paní z Laszi, rychlou rukou vyjímajíc z uší démantové náušnice, jež následovaly šňůra skvoucích perlí, snátých z bělostného krku, zlaté náramky a skvosty všeho druhu, zdobené drahokamy.

S jáсотem následovaly všechny paní a dívky její příkladu a v malé chvíli ležela na stole hromádka skvostů, reprezentující značné jmění.

Nadšení všech dostoupilo v míru svrchovanou. Muži jásali a se objímali, ženy pak přitulily se k sobě s onou tichou resignací, která vyplývá z pev-

ného úmyslu a vědomí vykonané povinnosti. —

„Přisámbůh, toť šlechtné!“ nadšeně zvolal Eduard Preis. „Národ, jenž v lůně svém chová takové ženy, nesmí a nemůže upadnouti v porobu! Zrovna tak jednaly ženy české v dobách husitských. I ony na oltář vlasti položily vše, co jim bylo nejdražší, a s úsměvem na rtech posílaly muže, syny a milence do boje za vlast a svobodu!“

„Pánové nás zahánbují,“ pravila paní z Becků rozmarně. „Což je to něco tak velikého, zbaviti se nepotřebného přepychu a hřivnou svojí přispěti v době, kdy jedná se o zdar nebo zkázu věci tak posvátné? Či myslíte, že žena nezná nic krasšího, nebo nechová lásku k ničemu vyššímu nežli ku lesklému kovu a třpytnému kamenu? Věřu, to bylo by málo lichotivé pro nás!“

„Křivdila byste příteli mému paní baronko, kdy byste přikládala mu podobné myšlenky,“ vmísil se do hovoru mladistvý Arthur Merscheidt, „neboť jestliže kdo vysoce oceniti dovede šlechtnomyslnost, obětavost a vlasteneckou lásku žen a dívek některého národa, pak je to jistě můj milý, rekovný Eduard Preis. S jakým zápalem mluví o ženách římských, řeckých nebo spartanských a jak plamennými slovy líčí činy a bezmeznou a bezpříkladnou přímo obětavost žen husitských.“

„Ale Arthure! —“

„Jen nech, příteli, za tyto své pocity nemusíš se stydět, neboť prýští ony ze srdce bohatýrského. Lásku k ženě šlechtné vštěpili v srdce naše sami bohové a jest ona tudíž něco nadpozemského, něco, co povznáší nás nad obyčejnost a nás rozplameňuje k činům nejsmělejšímu.“

„Hle, hle, ani bych nebyla myslila, že pán z Hüllisen má takých vědomostí

o pocitu, jež nazýváme láskou,“ žertovala baronka. „Zajisté, že . . .“

Baronka nedomluvila, přerušena jsouc jásavým: „Ei- jen Kiss!“ a ruchem, jaký působili hosté od stolu vstávající. Hostitel právě byl učinil návrh, aby, jelikož bylo po hostině, a rozhovor o událostech denních a politických částečně vyčerpán, mládež použila zbytku noci k zábavě taneční. Při náladě, v jaké se hosté nalézali, nebylo na spa-

Eduard Nápravník,

hudební skladatel, kapelník carské opery v Petrohradu

ni a odpočinek beztoho ani pomyšlení. Dal proto taneční sál upravit a osvětliti, a cikánským hudebníkům, kteří za hostiny hráli na smyčcové nástroje libezné melodie, bylo nařizeno, by hráli k tanci. Oznámení to přijato s velkým jásotem a velká část hostí cele rozjařena spěchala do prostorného sálu tanečního.

V sálu banketním zůstali jen starší pánové a pouze několik mladých mužů, mezi nimi též Arthur Merscheidt a Eduard Preis a pak několik dam, kter

skupily se kolem baronky z Becků a paní Guyonové.

Zanechme pány při jich víně a politických rozhovorech a vyslechněme, o čem dámy tak živě rokojí.

„Zná některá z vás, milé dámy, onoho pána, kterého baron Kiss představil nám jako svého přítele z Prahy — míním totiž pana Eduarda Preise?“ — Táži se proto, že mne jinoch ten velice zajímá,“ tázala se paní Guyonová.

„Ah, velmi zajímavý to jinoch, věru,“ odvětila paní z Becků, pohlédnouc směrem ke skupině mužů, živě rokojících. „Baron Kiss, jenž si jej velmi zamiloval, vyprávěl mně mnohé o něm. Seznámil se s ním v Praze, a bystrý jeho duch, ušlechtilé chování, jeho vzdělání a především ta horoucí jeho láska ku svobodě upoutaly barona v míře nejvyšší. Když pak seznal jeho nezištnost a obětavost, stal se jeho přítelem a není snad přání, kterého by mu nesplnil, jsa o to požádán a maje dostatečné prostředky k tomu.“

„Jak je asi stár? Zdá se to býti jinoch sotva čtyřiaadvacetiletý,“ zvědavě tázala se Maria Török, sedmnáctiletá bruneta plná ohně a nadšení.

„Tak asi,“ jakoby nedbale odvětila baronka z Becků, při tom však bedlivě střežila pohled dívky, který v zřejmém obdivu spočíval na postavě Edwarda Preise. A byla to postava skutečně zajímavá. Edward Preis narodil se v Praze v roku 1823 a byl tudíž něco přes čtyřiaadvacet let. Postavy byl vysoké — dobrých šest stop — štíhlé jako jedle, ale souměrné jako Apollo. Výraz obličeje byl na prvý pohled měkký a snivý, ale bedlivému pozorovateli neušly tažy, prozrazující pevnou vůli, rekovncu mysl a nezdolnou vytrvalost. Dvě jiskrných očí, které pohlížely vesele v svět, projevovaly bezstarostnost, ale dovedly též metati blesky, byla-li mysl mladíkova něčím pobouřeno, k čemuž, soudě podle orličího nosu, nebylo mnoho zapotřebí. Jsouť lidé s významně orlím nosem povahy velmi vznětlivé, prudké a náruživé. Obličej jeho byl pravidelný a vysoké čelo vroubeno bylo vlasem jak

havran černým, lesklým, hebkým a kaďavým. Mluva jeho byla ušlechtilá, pohyby těla lehké a půvabné. Nebylo tudíž divu, že celým zjevem svým zaujmul pozornost každého, s nímž přišel ve styk a že dovedl jej nadále upoutati bohatostí svého ducha. To platilo zejména u prudkých, vášnivých žen uherských, u nichž mladý Edward těšil se velké přízni. Možná též, že mnoho přičinila k tomu i ta okolnost, že baron Kiss zval jej veřejně svým přítelem, což znamenalo, že mladík ten jest právě tak šlechtinomyslný, jako chrabrý a neohrožený — z pola D'Orsay-em a z pola Bayardem. Neznát pravá Maďarka při muži větší ctnosti, jako osobní statečnost.

A Maria Török nečinila v ohledu tom žádnou výjimku. Zjev Preisův a vynikající jeho vlastnosti učinily na ni mocný dojem a ona hned při prvním spatření jej náruživě se doň zamilovala. Proto také netoužila po tanci, ač jinak byla náruživou tanečnicí, proto také nenásledovala svých družek a raději přidružila se k dámám starším, v naději, že dozví se více o osobnosti, k níž od věira přilnula vroucí láskou.

O všem tom neměl Edward ani zdání. On nepozoroval ty plamenné pohledy dívčiny, nepozoroval tu radost, jaká zářila z její obličeje, když náhodou na ni promluvil, nepozoroval ten záchvěv těla a vlnící se řadra, když nahodile o ruku její zavadil, on nepozoroval, jak ráda dlí v jeho blízkosti a jak přítomnosti jeho vyhledává. To jí bolelo, ale zároveň i hněvalo. Vidouc, že nevěšmá si jí ani tuto, měla sto chutí následovati svých družek do sálu tanečního, neodolatelná ale moc jakási nutkala ji zůstatí a naslouchati hovoru dam, které, to tušila s jistotou, zavedou hovor i o něm. Otázka: „Jak je asi stár“ byla bezděčným projevem její myšlének a v duchu litovala toho velice, že se prozradila. Umínila si, že bude opatrnější a bez dalšího slova že bude naslouchati hovoru dam.

„Dvacet čtyři roky! Nejkrásnější to

věk pro muže," pravila paní z Madersbachu.

„A co víte o zajímavém tom muži více?" tázala se paní z Laszi.

„Ne mnoho — jen to, co sdělil mi přítel jeho, pan Merscheidt-Hüllisen. Podle toho je synem chudé důstojnické rodiny, avšak přece dostalo se mu pečlivého vychování. Prošel polytechniku, cestoval a vrátiv se do Prahy, súčastnil se povstání. V ulicích pražských a na barrikádách bojoval prý jako lev a byl jedním z posledních, kteří prchli z Prahy, když poznali, že vše je ztraceno. Nyní přijel sem k výslovné žádosti barona Kisse, by pomohl vydobýt nám svobodu. To jest vše, co vím."

„Velmi zajímavé, věru. Co pravíte — —"

Další přerušeno bylo náhlým a hromadným hlukem.

Prostorná dvorana plnila se jezdci i služebnictvem — všichni až po zuby ozbrojeni. Bylo jich dosti, že mohli odraziti útok davu sebe četnějšího, zde ale, nemajíce vůdce a nevědouce, co vlastně se děje, pobíhali dvoranou jako zmatení a druh druhu překážel.

Nemenší zmatek zavládl v zámku. Hudba umlkla a vzdor rozjaření svému bledí tanečnicki hrnuli se davem z tanečního sálu, volajíce po hostiteli, nebo tážíce se, co vlastně se stalo nebo děje. Jednotlivé výstřely z venčí a stále rostoucí výkřiky z dvorany zvětšovaly

ještě úděs hostí zámeckých. Baron Kiss a obklopující jej mužové zůstali při vši té vřavě chladni. Nejdříve opatřili se zbraní, což netrvalo dlouho, jelikož v zámku byl jí celý sklad a pak chtěli se přesvědčiti, oč se vlastně jedná. Byliť z počátku všichni toho mínění, že zámek je v plamenech, vidouce však, že nebezpečí — je-li vůbec jaké — hrozí jenom z venčí, nabyli hned obvyklé své chladnokrevnosti. Zejména přítomné dámy zachovaly se obdivuhodně. Za

Michal Hórník,

a' svazij spikovateli lužicko-srbickij zomřel 22. února 1894.

krátko panoval v zámku úplný pořádek a rozkazy barona Kisse vykonány s velikou rychlostí a přesností. On sám právě se kročiti chtěl do dvorany, když na zpěněném koni přihnál se jezdec, který, sotva že noha jeho dotkla se země, spěšně se tázal po baronovi.

„Co se děje, Istvane?" tázal se tento, když prorazil s námahou kruh, jezdec obklopující

„Ah, jenerál Kiss!" zvolal oslovený uctivě a v patrné radosti. „Zle je, jenerále. Rakušané ozbrojili sedláky a Valachy, dali jim v čelo své důstojníky a v silných tlupách napadají vše, co uherského. Krásný Enyed je zničen a přes šestnáct set žen a dětí děsně utraceno.

„Vzhůru na vrahy!" volali mužové a množství šavli obnažených zalesklo se v záři pochodní.

„Ticho!" zahřměl Kiss, „ať dozvíme se vše co nejrychleji. Mluv, Istvane!"

„Enyed je zničen na dobro a celá banda rozdělila se na několik tlup, z nichž jedna dala se cestou k Ittebe. Vida, že hrozí vám nebezpečí, spěchal jsem oklikami k zámku, abych vás varoval a nešetřil koně, jak vidíte. Podávalo se mi také předhoniti hlavní tlupu pěších i pustil jsem se silnicí, nevěda, že vrahové vyslali přede mnou malou četku jezdců na výzvědy. Jel jsem úprkem až asi na hodinu cesty od zámku, když pojednou zaslechnu stfelbu a volání o pomoc. Přijeda opatrně blíže, viděl jsem dva kočáry obklopené asi dvaceti jezdci a jak tito tahají z nich dva muže a několik ženských. Věděl jsem, co to znamená a že ubožáci jsou ztraceni; nemohl jsem jim ale pomoci, jsa samojediný proti dvaceti. Proti pěti nebo osmi byl bych se o to pokusil, proti dvaceti bylo by to však šílenstvím. Právě chtěl jsem obrátit koně a dáti se některou cestou pobočnou, když jeden ze zajatců zvolal: „Opovažte se nám ublížiti? Jsem baron Mikes a se svojí rodinou a několika přátely jedu navštívit přítele svého barona Kisse.“

„Ha, ha, ha!“ smál se vůdce jezdců surově. „My také jedeme k němu na návštěvu, jen že jinou, nežli on sobě přeje. My na to hnízdo rebelské máme již dávno zálupek!“ Na to poručil, aby zajatí byli svázáni a dopraveni do Enyed, kde budou ráno oběšeni. Já na další nečekal, nýbrž spěchal sem, abych podal zprávu a vás varoval.“

„Dobře učinil, Istvane a já ti děkuji za to, neboť Mikes jest mi drahým přítelem. Rodinu jeho nesmíme nechat v rukou těchto lupičů, nýbrž musíme pokusiti se o její vysvobození. A vzpřímiv se v celé své výši, kázal velitelsky: „Vzhůru, přátelé! Připravte se k okamžitému odjezdu! Všechny koně nechť jsou na rychlo osedlány!“ Obrátiv se pak k ozbrojeným zástupům dvoranu plnícím, dodal: „Vy pak, kteří jste již ozbrojeni a k pochodu připraveni, seřadte se rychle v šiky a spěšte pochodem co nejrychlejším za námi, tak aby mohli jste krýti nám záda, kdyby nepřátelským jezdcům dostala se posila

oddílů pěšáků, kteří táhnou na nás z Enyed. Istvan Fekete vás povede. Doufám, že netřeba, abych mluvil k vám více. Jste Maďaři a tím slovem vysloveno vše. Jezdci budou následovati mě.“

„Ejjen jenerál Kiss!“ rozléhalo se dvoranou a za málo minut opouštěly pravidelně upravené řady zámecké a rychlým pochodem braly se cestou k Enyed.

Kiss pozoroval jejich odchod, pak se obrátil ku svým přátelům: „Doufám, že všichni budete mne provázeti; koně budou tu co nevidět a my nemáme ani minutu k ztracení.“

„A dámy a zámek? Necháme je zde bez ochrany?“

„Nikoliv.“ odvětil Kiss s úsměvem. „Služebnictvo zámecké a deset jezdců z těch, co čekají na nás ve dvoraně, postačí úplně k ochraně jak dam, tak i zámku. Napadení není se prozatím co báti a dámy, jak doufám, nemají mnoho strachu.“

„Naopak, neboť my máme v úmyslu vás provázeti,“ odvětila rychle paní z Laszi, „dejte nám jen dobré zbraně a spolehlivé koně.“

„Ano, ano, my pojedeme též!“ volaly dámy jako jedněmi ústy. „My budeme bojovati po vašem boku!“

„Ne, ne, paní, to není pro vás. Známe sice neohroženost vaši, mé dámy — jsteť vlastenky a Maďarky — a vím, jakoby v předtuše, že s mnohou z vás setkám se na bojišti a v krvavé řeži, ale kam my jedeme dnes, tam provázeti nás nesmíte. Věztež, že my nejdem bojovati s nepřitelem čestným, nýbrž že jdeme trestati sprosté vrahy a paliče, neznající ani cti vojenské, ani kázně. Zdá se mi, jako bychom se vypravovali na honbu vlků, které jedním úderem rozprášíme a zničíme. Proto zůstaňte zde a učíňte přípravy pro případ, že by některý z nás vrátil se zpět poraněn. Něžné ručky vaše a starostlivá péče mohou pak učiniti mnoho dobra a ulehčiti mnohé bolesti.“

Dámy neodporovaly více a Kiss, obrátiv se ku svým přátelům, dodal: „Je čas, abychom se vypravili, neboť, jak

vidím, jsou koně osedlány a průvodčí naši připraveni."

Hosté rozběhli se do svých komnat, z nichž v malé chvíli vyšli úplně připraveni k boji a vyšinuli se ve dvoraně na čekající koně.

Kiss, uděliv patřičné rozkazy správcí, postavil se v čelo své družiny, zabodl ostruhy v bok oře, že tento vzepjal se vysoko a plným tryskem uháněl pak silnicí k Enyed.

U jednoho z oken zámku stála dívka a okem zaroseným pohlížejíc za odjíždějícími jezdci, šeptala bolně: „Bůh tě provázej!" Byla to Maria Török.

II.

Helena

„Opovažte se nám ublížiti! Jsem baron Mikes a se svojí rodinou a přátely jedu navštívit barona Kisse!"

„Ha, ha, ha! My také jdeme k němu na návštěvu, jenže jinou, nežli on sobě přeje! My na to hnízdo rebelské již dávno máme zálsuk! — Holla hoši, svažte muže, ale pevně, a ženským, budou-li křičet, zacpěte hubu rouбіkem!"

Takto velel mladý, ve stejnokroj rakouského důstojníka oděný muž asi dvaceti jezdcům divokého vzezření, již právě byli násilím vytáhli ze dvou lehkých cestovních kočárků dva muže a pět dam. Byli to baron Mikes s chotí a dvěma dcerama, a průvodce byl jeho zeť, hrabě Vukovič se sestrou svojí Helenou a společníci hraběnky Vukovičové. Oba mužové náleželi k vyšší šlechtě uherské a oba byli nadšenými vlastenci. Následkem provolání ruského generála Puchnera, jenž, vpadnuv do země, prohlásil každého, kdo nechtěl státi při vládě vídeňské, za zrádce na svém panovníku a za zrádce vlasti a jenž vyhlízel sedláky a poddané k vzpouře proti posadačním, vlastenecky smýšlejícím svým pánům, stal se pobyt Mikesa i Vukoviče na statcích jejich nebezpečným, a oba proto hledali bezpečí a útulku prozatímně u svého přítele Kissa, ale byli na cestě přepadeni.

Nebyliť sice, jako tak mnozí šlechtici uherští vůči poddaným jim Jihoslovánům ukrutní, netýrali jich z pychu a

zlovůle, přece ale měli dosti příčin, aby nedůvěřovali zfanatisovanému a proti nim poštvanému lidu. Šlechta uherská sklízela nyní, co sešla po dlouhé věky, totiž nenávisť. Byli šlechtici, kteří z pouhé kratochvilie až na smrt trýznili poddané jim sedláky, byliť šlechtičny, jimž činilo potěšení, mohly-li pro dost malou nepozornost dát poddané jim dívky a ženy svých sedláků zmrskati do krve veřejně, bodat je jehlicemi, rozškrábat jim obličej k nepoznání, nebo dát je za manželky nejpodlejšímu ze svých kreatur. V očích uherského šlechtice byl sedlák Jihoslován pouhým zvřetem — což divu tedy, když „zvřete" to nabyvši trochu svobody, mstilo se na svém katanu?

Kdyby byli Maďaři dovedli si získati sympatií a lásky poddaných jim anebo s nimi sousedících Jihoslovánů, kdož ví, jaký obrat by celá revoluce byla vzala? —

Avšak vraťme se k našemu vyprávění.

„Mne nemusíte svazovati, já vám neuteku, „rozhorleně zvolal mladý hrabě Vukovič, bráně se proti několika jezdcům. —

„Jen ho svažte a to hodně pevně,“ nařizoval důstojník.

Vukovič byl ale statný a silný muž a odhodil dva dotírající naň jezdce tak prudce od sebe, že tito svalili se k zemi. Rozlícení nad porážkou, tasili oba poražení zbraně a dříve nežli mohl jim kdo zabrániti, vnořili je hluboko v prsa jeho. S výkřikem: „S bohem, drahá ženo, s bohem, Heleno!" klesl hrabě Vukovič k zemi.

S hlasitým nářkem vrhla se paní Vukovičová na mrtvolu svého muže, avšak jeden z jezdců odhodil ji zpět: „Znáš mne, paní?"

Ubohá žena bezděky pohlédla na surovce a ústa její pronesla polohlasně:

„Mikloš!"

„Ano, jsem Mikloš, bývalý váš otrok, jehož pro maličkost dali jste zmrskati do krve a sevřeli v kládu — Mikloš, je muž jste vzali milenku, abyste v odměnu ji dali svému karabáčnicku — Mikloš,

jehož vyhnali jste z domova v poušť — Mikloš, jehož učinili jste nevýslovně nešťastným, a jenž nyní mstí se na plemeni vašem a na všem, co nosí jméno šlechtic a Maďar!"

„Já však ti neublížila ničím," odvětila ubohá žena zoufale, „naopak hleděla jsem trest tvůj, který zasloužil's sobě za svoji vzdorovitost, zmírniti. I tvoji Julii vzala jsem pod svoji ochranu."

„Dobře, že mně to připomínáš," začal Mikloš, kouleje divoce očima. „Ty ovšem jsi výminkou z prokletého toho rodu, ty a tato mladice," za slov těch ukázal prstem na Helenu, „která jiskřivým svým okem hledí na mne tak pyšně a vzdorovitě, jakoby byla ve svém zámku a pod ochranou svých karabáčníků a pandurů, vy dvě ukázaly jste někdy, že máte v těle také srdce lidské, které cítí s bédou druhého. To ale neznamená mnoho, neboť jste ještě příliš mlády a drápy vaše nedosti tuhé a ostré. Však přijde to později, neboť kdo jakživ slyšel, aby v pelechu tygra narodil se beránek?"

„Výborně!" zvolal důstojník, jenž zároveň s ostatními s patrnou zálibou scénu tu sledoval, „to je dobré porovnání a zasluhuje býti uveřejněno v novinách vídeňských. Nyní ale zanechte mluvení, neboť čas kvapí a my promeškali klábosením tím beztoho více než půl hodiny. Tohoto šedivého rebelu a starou jeho dračici svažte dobře — vy ostatní pak prohledejte kočáry, není-li v nich něco, co stálo by za vzetí s sebou! — Tuto mrchu pak," při slovech těch kopl nohou do mrtvoly hraběte Vukoviče, „odhodte s cesty do příkopu! Necht' je potravou vlkům. Jiný konec takový rebel beztoho nezasloužil."

„Zadrž, bídná sketo!" zvolala Helena, nemohouc se déle opanovati a několika rychlými pohyby skočíc mezi důstojníka a zhanobenou mrtvolu bratra. „Zadrž, bídná sketo a nezhanobuj toho, jemuž nejsi hoden paty lbatí. Má-li věrolomný císař samé takové důstojníky jako ty, a jenerály jako Haynau a Windischgraetz, pak nemám strachu, že

svatá věc naše padne, neboť spravedlivý bůh nemůže dopustiti, aby tací bídáci a povrhelové slavili vítězství nad národem tak chrabrým a bohatýrským, jakým je národ uherský!"

„Aj, hle, toť je jako v báchorce!" posmíval se důstojník. „Holubice proměnila se v jestřába! Ale jen počkej, však já ti drápy tvé přistřihnu, až jen dostaneme se zpět do Enyed." Obrátiv se pak k svým podřízeným, dodal: „Zůstane při mém rozkazu! Ta mrcha musí do příkopu, jakmile budete s vyšetřováním kočárů hotovi. Dělejte rychle a máte-li málo světla k tomu, rozžehněte ještě několik pochodní! Přece jsem vám přikázal, abyste vzali je s sebou pro případ potřeby."

„Ano, pane," pravil Mikloš, „máme s sebou pochodní dosti."

„Pak je rozžehněte a přineste sem, abych lépe mohl se podívatí na naši holubici s drápy jestřábími, neboť musím na tuto přírodní zvláštnost upozorniti naše věhlasné přírodozpytce, ha, ha, ha, ha!"

Pochodně přinešeny a nyní, za jasného světla poskytovala celá skupina zvláštní, fantastický pohled.

V předu silnice stály oba kočáry, z nichž koně dávno byli již vypřaženi a v nich a kolem nich jako příšerné stíny pohybovaly se vysoké postavy Rumunů, oděných v ovčí kůžích a s beranicí na hlavě a ozbrojených dlouhými šavlemi a krátkými karabinami. Vzezení byli divokého a z očí sálala jim krvelačnost, hrůza vzbuzející. Asi deset kroků od nich, ve prostřed silnice ležela mrtvola zavražděného hraběte a před ní, po ruce levé, nehybně jako socha stála Helena. Asi tři kroky od ní, těsně při okraji silnice stál důstojník, oděný v stejnokroj rakouský, s obnaženým mečem v ruce jedné a bambitkou v ruce druhé. Po pravé straně mrtvoly, avšak těsně při druhém okraji silnice stál starý baron Mikes, s hlavou na prsa skloněnou, vedle něho pak jeho choť, dcery a společnice hraběnky Vukovičové, guvernánka slečna Marie Lange-

ova. Kořem nich pak utvořen kruh asi z desíti Rumunů, kteří hlídali zajaté.

Když přinešeny pochodaň, a jasná jich záře zcela osvětlila obličej Helenin, zmizel úsměšný tah se rtů důstojníka a on v němém úžasu pohlížel v bledou, přímo zsinalou její tvář. To však trvalo jen kratičko, cynismus jeho nabyl opět vrchu.

„Dostí již hloupé hry,“ zahřměl na Rumuny, „odvlečte vzdorovitou tu dívku stranou a tu mrchu popraveného rebela a zrádce hodte do příkopu!“

Jeden Rumun vkročil v před, hned ale s děsným výkřikem uskočil stranou, neboť v tomtéž okamžiku vzpřímila se postava Heleny v celé své výši a v pravé ruce její zaleskla se čepel krátké, ale špičaté a břitké dýky. Postava dívky zdála se růsti každou vteřinou a oči její metaly zkázonosné blesky. Stála zde jako vtělená bohyně pomsty, hotova jsouc krutě ztrestati jednoho každého smělce, jenž opovážil by se drzou rukou sáhnouti na toho, koho ona ochraňovala.

„Ani na krok dále, komu život milý,“ pravila zvolna; ale pevně a s děsnou odhodlaností. „Přísahám při všem, co mi svatého, že jen přes moji mrtvolu dostanete se k tělu mého bratra. Jen pojdte, a přesvědčte se, že dovedu život svůj hájiti!“

Tato odhodlanost dívky a hrozivá její

postava měly na pověřčivé Rumuny neočekávaný účinek.

„To není žena, to je ďábel,“ mručeli, ustupující do zadu. Byloť to u nich něco neslýchaného, bezpříkladného, aby jediná dívka měla tolik odvahy, postaviti se proti tolika mužům, ozbrojeným, beze strachu o svůj život. Toho nebyl by se odvážil ani žádný z nich, natož pak slabá žena.

I důstojník byl odvahou tou nemálo

František Juromír Rubeš.

překvapen a s úžasem pohlížel na velebnou postavu Heleny. Musil se v duchu přiznati, že dívku tak krásnou nebyl dosavad spatřil. Spojovalat' ona postavu Junony s měkkými a okrouhlými tvary Venuše a v pravidelném, krásném obličejí zřetelně se zračila i krásná její duše. Ale nejkrásnější bylo její oko. Tak hluboké a plné něhy, přec tak výrazné. V pohledu tom spočívalo tolik kouzla, že ne-

mohl mu odolati nikdo. Avšak oko to dovedlo též vysílati blesky hněvu a koho blesky ty zasáhly, ten nepřál si býti zasáhnut jimi podruhé.

I důstojník, ačkoli jinak velice otrlý a naprosto necitelný, byl pohledy těmi jakoby oslněn a teprve hlas Helenin přivedl jej k vědomí, jak bídnou a směšnou hraje úlohu v tomto dramatu. To popudilo jej v největší míře, takže zvolal vztekle:

„Snad se nebojíte ženy, vy baby?“

„To není ženská, to je ďábel a ten je nezranitelný," zvolal na desátníka povýšený sedlák Josko a ostatní mu přizvukovali.

Důstojník zůstal. „Kdybych nechtěl jí mříti živou, ukázal bych vám, že je zrovna tak ranitelná, jako její bratr. Avšak já v tomto okamžiku se zapřísáhl, že ona musí býtí mojí otrokyní a později otrokyní nejbídnějšího z mých sluhů."

„Toho nedočkáš se nikdy, zbabělče!" pravila Helena pevně. „Spíše prokláti bych se touto dýkou, nežli abych připustila jedinému jen se mne dotknout!"

„Ha, ha, ha! Uvidíme, co v slabé tvé ruce taková hračka zmůže," zasyčel důstojník, pevným krokem k dívce kráčeje. „Tady, přede všemi budeš mou."

Helena neodvětila ani slova, jen se vzpříbila ještě více, postavila se pevněji a pozvedla pravici k ráně, upřeně hledíc na blížícího se bídáka.

Tento byl odložil svoje zbraně, jednak proto, aby podřízeným svým ukázal odvalu svoji a hbitost, jednak také proto, aby náhodou neusmrtil Helenu, protože jen její život měl pro něho cenu nějakou. Kráčel proto k ní pevně, ale opatrně, as tak jako kočka, když vrhnouti se chce na svoji oběť.

Baron Mikes chtěl ohrožené přispěti ku pomoci, ale byl od Joska a dvou jiných Rumunů k zemi sražen a spoután, což stalo se i jeho choti, které do úst vstrčen roubík, aby nevolala o pomoc. Hraběnka Vukovičová a její společnice byly příliš uděšeny, aby se odvážily vzdorovati, ony jen zakryly si obličej a štkaly tiše.

Helena byla tudíž vůči bídákovi samotna. Hrdinné srdce její však nezachvělo se ani na okamžik, neboť byla pevně odhodlána, že usmrtí buď jeho, a kdyby se jí to nepodařilo, tedy sebe. Bedlivě pozorovala každé jeho hnutí — již byl jí zcela na blízku — již po ní skočil, chtěje obratnou rukou zachytiti pravici její v zápěstí, načež přesilou svojí lehce by jí byl vyrval dýku. Helena však úmysl jeho postřehla a v okamžiku, kdy on po ní skočil, uhnula stra-

nou a bodla po něm. Rána byla však špatně mířena, neboť dýka zasáhla jen rámě bídáka a ranila jej lehce. Bleskem byl tento u ní, zmocnil se pravé ruky a ovinuv levicí pás dívky, tlačil tuto tíhou svého těla k zemi. Ubohá dívka vykřikla zoufale, neboť byla ztracena. Bídák jásal — avšak trochu předčasně, neboť v tom samém okamžiku zalehl k uchu jeho dusot cválajících koní, několik výstřelů a finkot zbraně. Vzhledna vzhůru, viděl dva jezdce tryskem k němu se ženoucí. Byli to dva Rumuni, které byl co opatrný vůdce hlídky vyslal na výzvědy.

„Prchněte, kamarádi, prchněte!" volali na důstojníka a své druhy, ani se nezastavivše. „Kiss je nám v patách s celým plukem jezdců!"

„Proklatě!" vzkřikl důstojník, vyskočiv se země a zvedna polomrtvou Helenu s sebou. „Přes to však musíš býtí mojí, ty holuběnko s drápy jestřábi! Vzhůru, hoši, rychle na koně a zajaté vemte mezi sebe! Tuto čertíci podáte mi na koně, tu vezmu si sám pod ochranu!"

V nastalém zmatku bylo však lehčeji poručeti, nežli rozkazy vykonávati. K tomu ke všemu nastala kolem děsná tma, neboť postrašení Rumuni, jakmile zmocnili se koní, zahodili pochodně a prchali směrem k Enyed. Důstojník s několika jezdci zůstal zpět a právě pomáhali mu tito vysaditi Helenu v sedlo, když jako vichřice vrazil mezi ně jezdec, udřleje pádné rány v pravo i levo. Rumuni pustili Helenu a dali se na útěk, důstojník jejich však neměl více času, neboť bylo se mu brániti proti protivníku, jenž dorážel na něho tak silně, že musil vynaložit veškeré své umění šermířské, aby odrazil rány, jako krupobití se naň sypancí. Jsa důstojníkem jízdy rakouské, byl dobrým šermířem, tu ale poznal, že nalezl svého mistra, kterého neporazí tak brzo. A život jeho visel na vteřině, neboť Kiss blížil se se svými jezdci rychlostí děsivou. Obmeziv se proto pouze no obranu, hleděl levou rukou uvolniti k sedlu připnutou karabinu, což se mu i podařilo, ale

dříve nežli mohl jí upotřebiti, zaryla se ocel protivníkovy v jeho krku.

„Proklatě! Přece jen nebude mou!“ zamručel, klesaje s koně. „Tvou ale také ne!“ dodal, namáhaje poslední síly, aby levicí pozvedl karabinu a střílil po svém protivníku. Rána byla dobře mířená, neboť kule zasáhla mladého jezdce v rameni, způsobíc mu ránu ne těžkou sice, ale bolestnou.

V tom příklusal Kiss se svojí družinou a spatřiv mladíka krvácející, zvolal starostlivě: „Pro bůh, Edwarde, vy jste raněn! Török, Vetsey, Kazinský, Szacsavay, Šandor, Emerich a jiní obklopili statečného Preise činíce mu jemné předhůzky pro krkolomnou jeho jízdu a šlenou přímo odvalu, za kterou pykali mohli lehce životem.

„Nebylo to nadarmo,“ odvětil s úsměvem sice, ale tak matně, že sotva mu bylo rozuměti. Cítil, že ztrátou krve ubývá mu síl, nechtěje ale přátelé své polekati, nezmínil se ani slovem o ráně v rameni. Zkušený však v těch věcech Kiss viděl na bledém obličejí a zmodralých rtech, že rána musí býti povážlivější, nežli za jakou jí byl považoval z počátku, a usíloval o to, aby byla ihned prohlédnuta a potřebným obvazkem opatřena. Dříve ale než se tak stalo, tázal se Preis po dívce, kterou byl spatřil v ruce důstojníka a jeho Rumunů.

„Jaká dívka?“ spěšně dotazovali se všichni.

„Nevím,“ odpovídal Preis. „Viděl jsem ji jen jako stín v pološeru a zaslechl tlumený výkřik o pomoc, neboť v tom okamžiku již vrazil jsem mezi zbabělou tu rotu zákeřnickou, která rozprchla se jako stádo vlků, když mezi ně stěhl a napadl důstojníka, jehož po krátkém zápasu jsem skolil.“ Chtěl říci ještě něco, avšak slabostí přemožen,

klesl k zemi. Sluhové jenerála mezi tím našli několik pochodní, které prchající Rumuni byli odhodili a rozžehnouce je — osvětlili takto celé úkolí. Tu teprv přehlédnouti mohli celé to jeviště, na němž před několika minutami odehrála se tak děsná scéna. Helena ležela na zemi bez vlády a jim nejbliže a zrak Kisse a jeho družiny padly zcela přirozeně první na ni.

„Helena Vukovičova!“ —

zvolal bolestně a v okamžiku již klečel u ní, zkoumaje, je-li živa či mrtva, nebo zraněna. Neviděl krve ani rány, oddech si z hluboka a přičinil se se vši rázností, ale také s velkou opatrností, přivést ji k vědomí. Byl ze zvyku pro podobné příležitosti vždy zaopatřen a ze svých cest dosti zkušeným i podařilo se mu to brzo.

Otevřela oči, duch její byl ale patrně znepokojován nedávnou minulostí, neboť vzpřímic se na polo, odstrčila Kisse

Prof. Vojt. Hynals.

prudce od sebe, volajíc: „Pryč ode mě, bídníče! Nedotýkej se mne, sice zhyznouti musíš mojí rukou dřívě nebo později!“

„Heleno,“ pravil Kiss měkce, „neděste se více, jste zachráněna a mezi přátely.“

Poznala hlas a zdálo se, že rozuměla i slovům, neboť povstavši, rozhlížela se ustrašeně kolem, až konečně pátravý její zrak spočinul z plna na postavě Kissově.

„Ach, ano, je to pravda!“ „Tu je náš dobrý, šlechetný přítel Kiss — tu Šandor — ta hrdinný hrabě Kazintský*) — ano, ano, jsem mezi přátely! Avšak mluvte, probůh, jak se to stalo? Vždyť pamatuji se dobře, jak zápasila jsem s tím tygrem v lidské podobě, jak byla jsem přemožena a jak zvedali mne příšerní ti Rumuni na jeho koně a do jeho náručí. O bóže, co vytrpěla jsem v té chvíli! Divím se jen, že jsem nezšílela!“

„Upokojte se, drahá, jste v bezpečí,“ pravil Kiss a ostatní jakoby v dosvědčení toho, obklopili ji úžeji.

„Já ano,“ odpověděla Helena, úplně se vzpamatovavši. „Můj bratr však — moje švakrová, baron Mikes a ostatní, oh, to je hrozné, děsné!“ Vzpomínka ta rozrušila Helenu znova, že chvěla se po celém těle. Bezděky zakryla si oči rukama, aby neviděla ničeho kolem a zaštkala hlasitě.

„Ha, pravda! Ve starosti o vás, drahá, zapomněli jsme na vše ostatní. Rychle, přátelé — —“

Nedomluvil, neboť v tom okamžiku vynášeli sluhové z příkopu bezvládná těla barona a čtyř dam. S výkřikem spravedlivého hněvu, ale zároveň i bezměrného bolu spěchali jim šlechtici vstříc a ihned konány veškeré pokusy, aby přivedeny k vědomí, pak-li vůbec bylo to možné. Kiss, v oboru tom zkušený, udělal rychle patřičné rozkazy, sám pak zabýval se baronem, jenž krvácel z hluboké rány na hlavě. Zákeřníci

totiž, když poznali, že jen rychlý útek je zachrání, nemyslili na to, vzítí zajaté své s sebou, také ale nechtěli opustiti jeviště svých zločinů, aniž by se na nenáviděných šlechticích byli pomstili. Zasadili proto každému těžkou, a jak měli za to, smrtelnou ránu, a vyskočili na koně, zanechavše důstojníka svého jeho osudu. prchajíce zpět k Enyed. Kiss okamžitě poznal, že baron je mrtev a každá námaha marnou. Z dam, které šlechtici přivedeny k vědomí, nebyla smrtelně poraněna žádná, jelikož jejich těžké, plstěné klobouky zmírnily silu úderu. Rány jejich byly rychle vymyty a obvázány a dámy pak za bolestného jich sténání donešeny byly ke kočárům, v nichž umístěny byly co nejpohodlněji.

Mezitím, co sluhové robili nosítka pro dopravu mrtvol, sklonil se Kiss nad tělem hraběte Vukoviče. Smrt mladého muže toho dotkla se ho v hloubi duše, neboť byl si jej velmi zamiloval a v něj skládal mnoho nadějí pro svatou věc národa, věda, že je zrovna tak schopným vůdcem, jako hrdinným bojovníkem.

Těmitéž pocity ovládnáni i ostatní. Zejména ohnivý Šandor a chrabrý Török důvěrní to přátelé mladíka tak hanebně usmrceného, počínali si jako šílení. Šandor vrhuil se na mrtvolu, líbal a objímal ji, pronášeje při tom strašné kletby na vrahy a slibuje jim krutou pomstu.

Avšak i žal a bol mají své meze a nutnost okamžiku je převládá. Nářek a kletby nebyly zde nic platny a nutno bylo pomýšlet na to, aby raněným dámám dostalo se klidu a ošetření.

Proto Kiss potlačil svůj bol a s chladnou rozvahou uděleje jednm rozkazy k návratu do zámku, vybízel ostatní k pronásledování a potrestání zákeřníků.

III.

Lásky slast i bol.

Bylo to dne 23. prosince, tedy více jak tři měsíce po událostech s hora vypravovaných, a zámek Ittebe skýtal zcela jiný pohled, nežli na počátku na-

*) Šlechtici úberští, zejména v požehnaném Banatu, navštěvují se velmi často a vesměs skoro se znají. Jeť Maďar velmi soudružný, miluje společnost a veselí a rád koná návštěvy u přátel sebe vzdálenějších a s celou rodinou. Panuje proto mezi nimi zvláštní familiarita a na etiketu se při vzájemném jich styku příliš nebdělí.

šeho vypravování. V komnatách jindy tak oživených panovalo dnes ticho hrobové, neboť nebylo tu hostí veselých, švitořivých a vtípných, aby oživovali chodby a park, a plnili vzduch zpěvem a zvonivým smíchem.

Ze všech těch četných hostí zbyli tu pouze Edward Preis s nerozlučným svým přítelem Arthurem Merscheidtem, baronka Mikes, mladá vdova po hraběti Vukovičovi a její společnice, Marie Lange-ova, baronessa Maria Török a Helena. Služebnictva tu ponecháno jen tolik, co bylo zapotřebí k udržení pořádku a k obsluze cizích hostí. Více také nebylo zapotřebí, neboť přeřadu nebylo se co obávat, ana celá krajina již dávno nacházela se v rukou povstalců uherských.

Bylť se o to baron Kiss dobře postaral, aby neopakovaly se tu děsné události podobným oněm ze dne 17. 18. a 19. září a neopustil zámek dřívě, pokud nebyl úplně přesvědčen, že v celém dalekém okolí není nikoho, jenž ohrožovat by mohl bezpečnost zámku a jeho obyvatel. Byl proto také tím nejposlednějším, neboť hosté jeho již za několik dní po přeřadení u Enyed rozejeli se na svá stanoviška, jedni do tábora gen. Dembinského, druhí pak k Bémovi.

O, jak Preis s přítelem Merscheidtem záviděli jim toho, jak rádi byli by se podíleli na světodějných událostech — rána Preisova však tomu nedovolovala a přítel nechtěl jej opustiti za žádnou cenu. Nevzdánilť se od něho ani na hodinu od té doby, kdy Preis ztrátou krve seslaben, klesl k zemi; dopravil jej pomocí Fekete a několika sluhů do zámku a tu ošetřoval ho tak něhy a láskyplně, jako by byl jeho bratrem. Jen to jej mrzelo, že v ošetřování děliti se musil s jinými ošetřovateli, něžnějšími a možno-li ještě pečlivějšími — s Helenou a Marií.

Helena byla totiž na cestě zvěděla od Kisse, kdo vyprostil ji z rukou bídáckého důstojníka a nedbajíc etikety, ani možných domněnek zámeckých hostí, ujala se péče o těžce zraněného a celou svojí něhou a veškerou obětavostí, jaké

jen schopna je duše šlechtné a bohatýrské ženy.

Ve své touze, odvděčiti se mladíku za jeho rekovný čin, nemohla se ani dočkat, až lékař dovolí jí přistoupiti k jeho loži a ujmouti se péče o něho. Konečně bylo jí to povoleno. Když poprvé přistoupila k lůžku Edwardovu, ležel tento dosud v úplném bezvědomí. Jasně paprsky právě vycházejícího slunka padaly na bledý a přece tak mužný, v skutku zajímavý obličej jinocha a ona zadívala se v tvář tu tak pevně, jakoby pro věčnost chtěla si vštípiti v srdce její souměrné, krásné taHy.

Praví se, že pohled ženy, vloží-li do něho celou svou duši, má moc kouzelnou a dovede vzbuditi nejen spáče, nýbrž k životu probuditi i bytost v hlubokých mdlobách pohřbenou. Necht' je to pravda nebo ne — zde kouzelná moc se osvědčila skvěle, neboť za nedlouho jinoch otevřel oči a horečný pohled jeho setkal se s horoucím pohledem Heleny. Dlouho, dlouho utkaly se jejich zraky a zdálo se, jakoby své duše si na vzájem vyměňovali, a jakoby jeden druhému chtěl obraz svůj vštípiti v srdce nesmazatelně, pro věčnost.

Její pohledy však musily sálati větší žár a moc jejich musila býti mnohem větší oné jinocha, neboť tento pozvolna sklopil zrak a s blaženým úsměvem na rtech upadl v klidný, tichý spánek.

I přes Helenin bledý, avšak nevýslovně krásný obličej přelétl záblesk blaha. Pociťovala v této chvíli slast přímo nebeskou a srdce její zachvělo se pocitem dosud nepoznaným. Byloť poprvé zasáhnuto kouzelným šípem Amorovým. Pociťovala, že osud její jest s osudem tohoto mládce spontán nerozlučně, že jsoucnost její úzce spojená je se jsoucností jeho, a že by stala se nevýslovně nešťastnou, kdyby nezískala i lásky jeho. — Avšak ne, to nemůže ani býti. Ten blažený úsměv na zsinálých jeho rtech byl patrným zrádcem toho, co v okamžiku tom dělo se v duši i srdci jeho — ten neklamal, nemohl klamati. I on podroben byl téměř zákonům, jako ona, i do jeho srdce musil vniknouti pa-

prslek z její oka a zůstaviti tam celý její obraz.

A pomyšlení to jí blažilo. Přála si, aby otevřel oči ještě jednou, tak aby skrze ně mohla hluboko nahlédnouti v jeho srdce a přečísti si, co tam Amor šípem svým zaznamenal. Byla si jista, že to bylo jen jediné jméno — Helena.

Jaká to báječná moc, jaká nevyzpytatelná magnetická síla spočívá v některém pohledu! Tisícové šípy ze zraků tolikéž mužů neměly na ni vlivu toho nejmenšího — tu setká se s mužem úplně jí cizím a jakoby kouzelným proutkem dotknuta, přetvořena je celá její bytost a všechny její myšlenky, veškeré její citění nesou se jedním směrem — k němu! Není to podivné, nepochopitelné? —

Z myšlének těch vyrušena byla příchodem lékaře, jenž před odjezdem svým podívati se chtěl, jak daří se zraněnému. Byl velice znaven, neboť přicházel od zraněných dam, jichž rány znovu prohlédl a obvázal a pro něž byl sám připravil potřebné léky z domácí lékárny. Baronka a její snacha byly raněny jen lehce a ztráta krve a úděs účinkovaly na ně více, nežli rány samé. Jen společnice, slečna Marie Lange-ova velice trpěla, neboť lehký její vídeňský klobouček nebyl s to, aby seslabil ránu na hlavu její dopadnuvší. S ní měl také lékař práci největší, neboť byla velice netrpělivou a citlivou.

Při příchodu lékaře pozvedla Helena hlavu a tu teprve seznala, že nenacházela se v jízle sama s poraněným, nýbrž že dvě osoby byly přítomny scéně právě se odehrávší. Osoby ty byly Arthur Merscheidt a baronessa Marie Török. Prvý seděl na pohovce od okna vzdálené a tudíž v pološeru, kdežto Marie stojíc u okna, z pola kryta byla hustou krajkovou záclonou.

Helena při vstupu svém neohlížela se kolem, nýbrž rovně přistoupila k lůžku raněného, nedbajíc ničeho jiného.

Za to tím pozornější byla Marie. Bylť jí duch žárlivosti znepokojoval již od té chvíle, kdy zvěděla o rekovném činu miláčka a záchránění Heleny. Zna-

la Helenu již od svého dětství a milovala ji svým způsobem, že ale byla zachráněna *jím*, toho jí záviděla a to jí znepokojovalo.

O, co vystála muk během těch několika málo hodin, od té doby, co přinešen miláček její do zámku celý zakrvácený, tak zsinálý a bezvládný. Div, že nepuklo hořem a žalem. A jak zajásala duše její, když zvěděla, že drahý ten mládec žije, a že opět se uzdraví. Předsevzala sobě, že bude nad ním bdíti, že bude jej ošetřovati až do únavy, že nikoho k němu nepustí a že s nikým nebude dělití se o péči o něho. A ti zlí lidé ji od něho vzdalovali, nechtěli pustiti ji k němu, ji, která jediné byla s to, nadlidskou péčí zachovati jej při životu. Když pak se dověděla, že lékař podvolil se nátlaku Heleny a připustil ji k loži Edwarda, tu obrátila se na jeho přítele a neustála prositi, až jí tento uvedl tajně v komnatu Preise. Tu, polo kryta záclonou, pozorovala každé hnutí Heleny. Neviděla Heleně sice v obličeji, srdce její ale pravilo jí, že v tomto okamžiku děje se něco pro ni osudného, že rozhoduje se tu o celém její štěstí budoucím. V tom Edward sebou lehce poňnul. Obličej jeho obrácen byl k oknu a ona z nevelké své vzdálenosti lence mohla rozeznati jeho tahy. Viděla, jak nemocný otevřel oči a jak upřeně zahleděl se ve tvář nad ním se poněkud nachylující Heleny. Postřehla i onen výraz obdivu v jeho tváři a pak ten záblesk nevýslovného blaha, který rozhostil se po celém jeho obličejí. Bylo rozhodnuto! Duše obou našly se v tomto pohledu a pro ni, Marii, nezbývalo nic, nežli buď tichá resignace, nebo zoufalství a smrt. Co z obého měla voliti? Nestávalo žádného prostředku jiného, kterým uchvátíla by lásku jeho pro sebe? Jakým právem žádala se od ní tato oběť a proč právě ona měla se zřítí blaha, jež opětovaná láska s sebou přináší? Nikoliv! Toho neučiní! Bude bojovati za svoji lásku a běda té, která tak neprozřetelně vrhla se mezi ní a jeho! Zničí ji — musí ji zničiti a na

vždy odstraniti z jeho dosahu. Vždyť není ani možné, aby jediným pohledem zapustila láska v srdce lidské kořeny tak hluboko, že chtějí vyrvati je, bylo by totožné se zkázou dotyčné bytosti. Ne, ne! Až Helena bude pryč z jeho dosahu, až kouzlo její osoby nebude naň působiti, až magnetická moc její bude zlomena, pak na uprázdněné místo vstoupí ona a cele zaujme jeho srdce pro sebe.

Ty a podobné myšlenky rojily se v duchu Marie, mezitím co Helena dlela u lůžka Edwardova. Příchod lékaře vyrušil ji a navrátil skutečnosti. — Přece ale nemohla přemoci se tak dalece, aby popatřila vlídně na Helenu, jež zočíc ji, přispěchala k ní a podávajíc jí obě ruce, pravila:

„Vy jste zde, drahá? — Odpusťte, že jsem vás přehlédla, avšak mysl má cele zaujata byla osudem mladíka, jemuž povinna jsem více nežli svůj život a jemuž nikdy nebudu se moci odvděčiti.“

„Rozumím,“ odpověděla Marie trpce. „a lehce pochopuji, že za obět' snažíte se mu dáti tak skvělou náhradu.“

„Jaká to řeč? Co tím míníte, Marie?“ polekaně tázala se Helena.

„O nic zlého, drahá,“ pravila Marie, vzpamatujíc se a tajíc své rozčilení.

„Vyslovuji jen to, co je zcela přirozené. Já, jsouc na vašem místě, nejed-

nala bych také jinaké. — Avšak odpusťte, musím poohlédnouti se po něčem, na co bych málem byla zapoměla.“ Pravic to, uklonila se lehce Heleně a tichým krokem opustila komnatu.

Toto jednání Helena nemohla pochopiti. Znalat' Marii sice co dívku povahy velice prudké a náruživé, že by však byla rozmarnou a beze vši přičiny urážlivou, toho na ní dosud nepoznala. K další

úvaze však neměla času, neboť lékař obrátil se k ní — s tváří radostí zářící.

„V ý b o r n ě, komtesso, výborně,“ pravil tlumeně. „Hrdinovi našemu daří se nad očekávání. Horečka minula jakoby kouzlem a on spí nyní spánek zdravý a posilující. Kdybych věděl že přítomnost vaše jest toho příčinou, neustál bych prositi dříve, až následovala byste mne ku všem mým ne mocným a stala se jim všechněm andělem spásy.“

E. St. Vráz,

veselý costovatel v Africe a Americe

Líce Heleniny zaplály nache. „Přeceňujete moji moc,“ pravila s úsměvem. „Není' ona tak veliká, aby mohla tvořiti divy — ačkoliv přála bych si, by tomu bylo tak a já pomoci mohla všem trpícím. Není' věru bolnějšího pocitu pro člověka, nežli ten, když vidí, že jiní trpí a on nemůže jim uleviti.“

„Ve slovech těch zračí se opět zlaté srdce vaše,“ odvětil lékař upřímně. Co mne se týče, věřil bych, že již přítom-

nost vaše musí blahodárně působiti na stav každého nemocného a jsem přesvědčen, že i pan Merscheidt je zcela mého mínění."

„Zajisté," odpověděl tento rychle, povstana z pohovky a přiblíživ se k Heleně. „I já sdílím váš náhled, doktore, neboť jsem pevně přesvědčen, že blahodárný převrat, jaký udál se ve zdravotním stavu mého přítele, lze přičísti kouzlu, kterýmž ovanut jest celý zjev komtesy."

„Žádné lichocení, prosím," pravila Helena vážně. „Nejsem jeho milovnicí ani v sále tanečním, tím méně zde a v této tak vážné době."

„Je to mé upřímné mínění a musíte již dovoliti, ctěná komtesso, abych proslovil se i dále a objevil vám, že od této chvíle nestává člověka, jenž oddán byl by vám vroucnějším přátelstvím, nežli je moje. Nelekejte se," dodal, vida, že Helena v nevoli ustoupila o krok zpět, „je to pocit čistě přátelský, prýštlící se z vděčnosti nad tím, že tak láskyplně ujala jste se péče o mého přítele, která, jak z prvního okamžiku lze souditi, bude pro něho blahodárnou. Věztež, ctěná komtesso, že každý, kdo upřímně přilne k němu, může na mne spoléhati za každých okolností, v životě i smrti."

Helena pátravě se začívala v tu věrnou, upřímnou tvář Arthurovu a okamžitě přilnula k němu vroucím přátelstvím. To čisté, jasné oko, které spočívalo na ní s něhou bratrskou, to nemohlo klamati a ta slova, která patrně vycházela z nejtajnějších záhybů jeho srdce, nemohla býti lživá a úskočná.

Věřila mu, a na důkaz toho podala mu svou pravici beze slova sice, ale s pohledem tak významným, že nemohl o pocitech její býti v pochybnostech.

V duchu blahověřil příteli, že získal lásky ženy tak nebesky krásné a sobě, že žena tak šlechtná a vděkuplná počtila jej svým přátelstvím.

Edward Preis pozdravoval se očividně. Poměr jeho k Heleně stával se od hodiny k hodině důvěrnější, něžnější a určitější, což valně přispělo k duševní-

mu jeho klidu a více prospělo, nežli veškeré umění lékařské.

Po prvním jeho probuzení, když pohled jeho utkal se s pohledem Heleny, cítil předobře, že v životě jeho nastal obrat nový. Celá jeho bytost prodchnuta byla blahem dosud netušeným a veškeré myšlenky soustředily se ve zjevu, jež z prvu považoval za nadzemský — za zjev nebeský, jenž přišel osladiti mu poslední okamžiky života.

Když ale krásný zjev ten se nerozplynul, nýbrž znovu a znovu se objevoval a jej ošetřoval s péčí a něhou, jaké schopna je jen hluboká a čistá láska ženy, tu poznal, že není to sen, lůzný, krásný sen, nýbrž skutečnost.

O těch blahých chvílích, jaké nyní prožil! Kdož může vypsati ty pocity, jaké zachvívaly celou duši jeho, když zrak jeho vnořil se ve zrak její, když něžná ruka její dotknula se jeho čela nebo ruky a když vonný dech její ovanul jeho tvář. Každý její pohled, každé slovo, každý pohyb prozrazoval oddanost a lásku a nebylo třeba slov, aby srdce jejich si porozuměla.

V slastném opojení uplynuly jim tak dny a týdny, že sotva pozorovaly ty změny, které dály se kolem nich. Kiss a jeho hosté opustili zámek a následkem toho rozhostil se všude hrobový klid — Edward a Helena toho nepozorovali; z venčí docházely sem zprávy o průběhu povstání, o vítězstvích Béma, Dembinského, Klápky a Goergeye — je nevyrušilo to z jich slastných myšlenek. Oni žili jen sobě, neznali jiné myšlenky nežli té, která směřovala k oblažení své druhé bytosti.

Jedno ale jim neušlo, nemohlo ujíti a sice byla to nápadná změna, jaká udála se s Marií. Růměn, který krásil její líce, ustoupil smrtelné bledosti, to jindy tak zářivé oko stalo se matným, ten jasbujného veselí a bezstarostného mládí, který obrážel se v její obličejí, zapuzen byl chmúrou bolné, zoufalé resignace. Po chodbách zámku a v parku neozýval se více ten zvonivý, veselý a jásavý její smích a její lehká pružná postava nepoletovala komnatami jako malý diblík.

Zprvu nemohla Helena domyslet si příčiny této tak nenadálé a přímo neuvěřitelné změny, později ale, když připomenula si vše, její zájem na osudu Edwarda, neústupnost, s kterou chtěla se dělit o péči a ošetřování s Helenou a přítelem Merscheidtem, její vyhýbání se jí—Heleně—a nenávisti plné pohledy při setkání, tu nemusela by býti ani milující žena, aby neuhodla příčinu tu. Ano, Marie milovala Edwarda a nenáviděla jí, svojí šťastnou sokyni.

Proč ale neodešla ze zámku, proč nevzdálila se z místa, kde každá hodina pamatovala jí na bolestnou ztrátu a trpké sklamaní a kde každý pohled na blaženost milujících musil býti pro ni mukou? I to pochopila, neboť cítila, že musí býti těžko, přetěžko odloučiti se dobrovolně od zástoje milovaného. Naděje, že snad není ještě vše ztraceno, že přednostmi svými a mocí vřelé své lásky jej k sobě připoutá, dodává jí odvahy k přetrpění těch tisícových muk, které vznikají z lásky neopětované.

V tomto posledním se však Helena mylila. Marie nechovala žádných nadějí více, neboť byla důkladně prostudovala povahu Edwarda a byla přesvědčena, že muž taký může milovati jenom jednou v životě, za to ale stále a až ku hrobu, zrovna jako ona. V prvních dnech ovšem chovala slabou naději, že láska jeho k Heleně nezapustila dosud kořenů tak hlubokých, aby nemohla býti vymýtěna a hlavou její táhly plány prudké a rázné jako její povaha; přesvědčíc se ale o opaku, podvolila se osudu.

„Pravá láska je nezištná,“ pravila za časté k sobě, když bolem přemožená klnula Heleně a osudu, „ona nevyhledává štěstí vlastní, nýbrž pouze a výhradně štěstí a blaho osoby milované.“ Tím pozvolna se uspokojila, ano někdy cítila se i blaženou ve svém odříkání se, ve své resignaci. Pozvolna i zášť vůči Heleně zmizela z jejího srdce a ona nepomýšlela více na odstranění šťastné své sokyně, vědouc, že by tím nešťastným učinila i jeho — a to nechtěla, nemohla. Ano, on měl býti šťasten, nevyšlovně šťasten, třeba i v náručí její so-

kyně a ona jí nebude více klnouti, ale naopak bude jí žehnati, že miláčka jejího oblažila a jej šťastným učinila. Opustití jej ale—ne to nemohla. Již při myšlence na to byla by zšlela. To pevně si umínila, že jej neopustí, že provázeti jej bude jako vlastní jeho stín, všude, až za hrob. — — —

A Merscheidt? Ubohý jinoch byl blažen i smuten zároveň. Blažen, že milovaný přítel se vůči němu zotavoval a že našel štěstí v lásce věrné a hodné ženy, smuten však, že pohlížeti musel na bezměrný bol Mariin, aniž by stálo v moci jeho jej zmírniti. Chovalť k Marii zrovna jako k Heleně pocit čisté bratrské lásky a bolelo jej, vida jí tak trpěti. Věda, že samota je ploditelkou mnohých duševních útrap, vyhledával její společnost a snažil se jí baviti a rozveseliti, což ale málokdy se mu povedlo a na tváři Marie neobjevil se úsměv od onoho osudného jitra, kdy srdci jejímu zasazena rána tak krutá.

Z ostatních obyvatelů zámku nepozoroval žádný tu nápadnou změnu ve duševním i tělesném stavu Marie — mělt každý z nich s vlastním bolem co činiti. Baronka a její snacha málokdy vycházely ze svých komnat, ano i jídlo nechávaly přinášeti si do svých pokojů a slečna Langeova byla doposud připoutána k lůžku.

Za těchto poměrů nadešel den 23. prosince. Den byl chmurný a celá krajina vůkol zámku byla pokryta bílým příkrovem, neboť od několika dnů nepřestalo sněžit. Za to tím útulněji bylo ve velké, elegantně zařízené a dobře vytopené čítárně zámecké, v níž již po celé odpoledne samotni dleli Helena s Edwardem.

Edward jsa již úplně zdráv a silen, seděl pohodlně v široké lenošce a u jeho nohou na nízkém taburetu spočívala Helena, opírajíc se lokty svými o jeho kolena a podepírajíc si bradu o dlaň, s úsměvem hleděla vzhůru v obličej miláčka. Edward sice vždy protestoval proti této posici, tvrdě, že jeho místo je u její nohou. Helena však s úsměvem přinutila jej usednouti v lenošku, pravíc,

že rekonvalescent potřebuje pohodlí a pak vůbec že posice ta se jí líbí lépe, ana pohodlněji pohlížeti může tak v jeho tvář a nechat se líbatí od něho. On ovšem pak proti tomu nenamítal ničeho, také nenechal pobízeti se k líbání.

I dnes tak seděli pospolu, laškujíce jako dvě nevinné děti. Rozmluvy jejich byly plny poesie, plny básnického vzletu, nepostrádaly ale též oné praktické filosofie, která nikdy neopouští ducha v pravdě vzdělaného a ušlechtilého.

A oba, jak Helena, tak i Edward byli vysoce vzdělaní. Dal' si otec Helenin, starý hrabě Vukovič, na vychování jediné své dcery velice záležití a vzdor tomu, že záhy již postrádala péče matky, vyvinula se z ní dívka nad míru ušlechtilá. Milovala a ctíla svého otce a byla to pro ni těžká rána, když jednoho dne přinesli myslivci hraběte z honu na smrt postřeleného. Po smrti otce přenesla veškerou lásku svojí na jediného bratra, jehož sotva znala a jenž byl důstojníkem ve vojstě rakouském. Domu přicházival malokdy a teprve když zasnoubil se s baronessou Mikesovou, pobyl delší dobu na svých statecích v Banatu a tu bratr a sestra více k sobě se sblížili.

Helena nepoznala jiné lásky až do té doby, kdy setkala se s Edwardem. Tu teprve probuzena v ní plnou silou a ona s vroucností přilnula k šlechtnému jinochu, jemuž povinna byla životem. Edward byl první její láskou a nelze diviti se tudíž, že láska ta byla vroucí a neodolatelná, tím vroucnější, protože byla osamotnělá ve světě a neměla nikoho, jemuž by z plna mohla důvěřovati a přilnouti k němu s celým svým srdcem a celou duší svojí. Švakrová byla žena bez citu, pyšná na svůj rod a své jmění a vždy dbalá předpisů nejvyšší etikety zrovna jako její matka, baronka Mikesová. Jemná a nanejvýše citlivá Helena toho nemohla sněsti a vyhýbala se proto jediným svým příbuzným, kde jen mohla.

Tito také jí nevyhledávali a mohli proto milenci dlíti celé hodiny při sobě, aniž by byli vyrušováni. — — —

„Jak šťastné hodiny, dny a týdny prožil jsem po tvém boku drahá," pravil Edward, ovinuv ruku svoji kolem šlje láskyplně k němu vzhlížející Heleny. „Nikdy nebyl bych uvěřil, že člověk může býti tak šťastným a tak nevýslovně blaženým."

„Ano," odvětila Helena zamyšleně „je to zvláštní kouzlo, ta láska. I já cítím se šťastnou a blaženou na vzdor tomu, že před krátkou dobou ztratila jsem otce a bratra způsobem tak děsným."

„Vynasnažím se, abych nahradil ti oba, milko má a pokud budu živ, budu přihlížeti k tomu, aby životní tvá cesta postlána byla samými květy."

„O jak ráda ti věřím, můj miláčku. Avšak, rcí, vzpomínáš-li mne také, když nejsem u tebe?"

„Zdali vzpomínám? Podivná to otázka! Či není celá jsoucnost moje nerozlučně spojena se jsoucností tvojí a není obraz tvůj hluboko vryt v mé srdce? Třebas i nepřítomna, já přece duševním zrakem svým zřím tě před sebou, jakobys byla u mne osobně."

„Jak je to ale možné?"

„Protože tě tak nevýslovně miluji, ty má světice."

„O, jak jsem blažena, slyšíc tebe takto mluvíti. Věř, že byla bych nešťastnou a politování hodnou, kdyby tomu bylo jinakě."

„Ty malá pochybovatelko! Krátká píseň, která prvotně platila as zcela jiné nedůvěře, poví ti to zřejměji. Slyšel jsem ji jedenkrát v Praze a zalíbila se mi tak, že pevně vštípil jsem si ji v paměť. Poslyš:

„Jak můžeš se tak ptáti:
Máš mne ty vskutku rád?
a smíš své srdce dáti
jen mně, ne jiné snad?
Či nevíš, že ten bůžek,
jenž lásku v srdce dal,
těž v srdce mé tvé jméno
svým ostrým šípem vpsal?
Jen pohleď v ty mé oči —
pak zříš i v srdce mé
a číst tu můžeš jaasně
jen krásné jméno tvé."

„Hled," pokračoval Edward něžně, tak tlakem lásky vystupuje obraz tvůj ze srdce mého v oči, v něž jedenkrátě jsi se zadívala."

„O, dej mi miláčku můj, ty tvé krásné jasné oči, abych vzhledla se v nich ještě jednou a mnohokrátě, tak aby obraz můj z nich nikdy nevybledl." To řkouc, naklonila jeho hlavu k sobě, přivinula ji k řadřům, hladila mu rukou vlasy a vous, hleděla mu do očí a líbala tyto — pak znovu a opět hleděla v ně a pozorovala v nich svůj vlastní obraz.

„Jak krásné to zrcadlo Edwarde! Což abych ode dneška nepoužívala žádného jiného, vyjm a tvých očí; jsou však výhradně mé a jen já, žádná jiná nesmí zhlížeti se v nich."

„Tím krásněji pro mne," mluvil Edward, neboť pak teprve znovu a znovu oživí se obraz tvůj v srdci mém a pevněji srosté s celou mojí bytostí. Nyní teprve rozumím tomu pocitu, který zmocnil se celé mé jsoucnosti při prvním spatření tebe a nyní teprve pochopuji lásku v celé její hloubce i pravdivosti."

„A myslíš, miláčku můj, že láska k ženě skutečně je tak mocna, že převládá i lásku k vlasti a pojem o povinnosti?"

„Ano, jsem o tom přesvědčen! Vzácná pšle a pocit povinnosti vykonají mnoho, přece ale ne více, jak potřeba životní vyžaduje. Ony slouží jí, přes ní ale jdou jen výminečně. To nejvyšší nedobudou

ani pšle, ani pocit povinnosti, to může jen láska, která prýští z nejhlubšího zdroje našeho srdce. Ona, ta prudká vášeň lásky neptá se dlouho, ona neváhá, ona nerozpakuje se z bázně, má-li, či nemá, smí-li anebo ne, nýbrž ona s vřelostí chopí se milovaného zástoje a musí i jím býti uchopena, má-li nésti ovoce. A láska přijde, že nevíme, jak, proč, odkud? Ona se nevydobývá, nezíská pilností a věrným konáním povinností, nýbrž ona je nám darována, jako

MUDr. Jan Bohumil Elselt,

profesor fakulty lékařské na c. k. universitě české.

nejkrásnější dar nebes. Tak i tys mně byla darována i tvoje láska. Proč, já to nevím. Také nevím, jak jsem si zasloužil tebe, ty má svěťice, tebe, která jsi krásnější všech žen ostatních a jejíž srdce se v lásce ke mně vzňalo. O rci, drahá děvo má, čím jsem si tebe zasloužil?"

„A ty se tážeš, miláčku? Velkou láskou svojí zasloužil jsi i lásku moji! Což nemohla bych i já tázati se, čím zaslou-

žila jsem si lásky tvé? — Avšak nebude-me se o to hádati, proč že se milujeme, nýbrž budeme se své lásce těšiti. Rci mi ale, Edwarde, jak je to možné, že láska také divy tvoří — větší nežli povinnost a pšle? Děje se tak pouze u tebe, či také u jiných?"

„Ty děčko bláhové," pravil Preis něžně, na ni hledě a ji pak líbaje, „což láska tvá musí činiti ze mne boha, který vždy má nějakou přednost přede všemi? Nejen mně, tak děje se každému, jehož

zmocnila se pravá láska, každému v jeho způsobu. Děje se tak celé přírodě, spojena-li je láskou."

„Celé přírodě? Já myslela, že jen bytosti živé lásku pociťují."

„Nikoli drahá. Celá příroda podléhá kouzlu a moci lásky — od nejmenšího zrna práškového a kapce vody, od nejmenšího červa až k pánu všeho tvorstva, člověku. Či neproniká v jisté době celou přírodu všemocná láska? Kdy je tato nejkrásnější a nejvelkolepější? Zajisté ne v létě, kdy zrno zraje, též ne na podzim, kdy listí opadá a hrozny se lisují, ne v zimě, kdy semeno klidně spočívá v lůně země a kdy vše spoutáno je sněhem a ledem. Nikoli, příroda nejkrásnější je z jara. Či není jaro snubní dobou pro celou přírodu? Zajisté, neboť tu pak roztálé bystřiny a potůčky proudí se v údolí, vesele bublajíce a matičku zemi objímajíce; nová síla životní proniká traviny a byliny, pupence rozvíjí se v listy a celá příroda vezme na se svůj šat sváteční. Květiny skví se v tisícerých barvách a zdají se závoditi o uznání, která as z nich je nejkrásnější. A nepozorujeme totéž i u okřídlených pěvců přírody? Či není to z jara, kdy oni staví si svoje hnízdečko, kdy i jejich srdíčko překypuje slastí a radostí — kdy slavík a skřivánek pějí nejsladší své písně — pravé to písně svatební? A což lidé? Který je to svátek, jež slavějí nejradostněji a v němž nejveselejší je i ten dělník, který těžkou prací dobývá si svůj chléb? Kdy, při kterém svátku rozvinou lidé největší přepych v šatstvu, kdy bývají nejštěstějši, kdy jásají a užívají nejvíce? Je to při veselí svatebním, kdy jedno pokolení je zdokonalené v mladosti a síle a kdy povstati má pokolení nové. Tak jeví se věčná tvořící síla u člověka obyčejného. Lidé vzdělání povznesou se také i duševně. Jejich myšlení a cítění, jejich snahy a tvoření vycházejí z prvních let jinožských a panenských. Mladost je dorostlá a kypí přebytkem životních sil, práce stane se tvořením, nebo přetvoří se v umění a nepomýšlí pouze na to, aby se uživila, nýbrž ona chce také potěšiti a oblažiti.

Bylo by to možné bez lásky? Já pravím, že nikoli. My Čechové máme jednu píseň, v níž praví se, že láska divy vykoná a je to také pravda. Já cítím to sám na sobě, neboť nikdy v životě nepocítil jsem takového blaha a tolik slasti, nikdy necítil jsem v sobě tolik síly duševní i tělesní jako právě nyní. A proč? Protože srdce naše zasnoubila se v lásce, protože láska přetvořila celou moji bytost."

„O, jak krásně, jak mistrně a jak poeticky dovedeš lčiti ten božský cit, kterým příroda nás obdařila!" zvolala Helena s okem zářícím. „I já cítím totéž, nenalezám ale vhodných slov, jimiž bych pocíty ty zcela vyjádřila. V pravdě, příroda je mocná tvořitelka a ve tvoření svém zjevuje nám plodící svoji sílu — lásku."

„Ano, příroda je mocná a krásná a já ji miluji," zvolal Preis a jakoby v bolné předtuše, dodal tišeji: „Jen ona stala by se mojí přítelkyní, kdybych tě měl ztratiti."

„Nemluv tak, miláčku," pravila Helena a oko její se zarosilo. „Mne ztratiti? Nikdy, pokud živa budu a i po smrti pak duch můj bude tebe obléhati a neopustí tě, až na věčnosti, v říši duchů spojí se s duchem tvým."

„Přál bych si, abych myšlenku tu mohl vzít za svoji. Žel však, že nemohu věřiti v život posmrtní, jelikož věřím pevně, že života takového nestává."

„Proto použijme těch krátkých okamžiků, kteréž jsou nám zde popřány," pravila Helena, vinouc se k němu újeji a tisknouc na rty jeho dlouhý, vřelý polibek.

Vášeň její rozlítla i vášeň jeho a přivinuv těsněji štihlé její tělo k sobě, vášnivě opětoval žhoucí její polibky.

Ve slastném opojení dleli tak dlouho v objetí, srdce na srdci, ret na rtu a v hledu hled!

Z opojení toho vyrušení byli ozvěnou kroků v předsíni. Byl to přítel Merscheidt, jenž přinášel dopisy právě došlé a odvolati chtěl Edwarda k důvěrné rozmluvě.

Edward vyvinul se z objetí Heleny a pokročil příteli vstříc.

„Buď vítán, drahý,“ pravil. „Vidím, že přinášíš dopisy. Co nového?“

Arthur, ukloniv se Heleně, odpověděl: „Novinek dost a z velké části i potěšitelných. Jak Kiss píše, opustil Windischgraetz, známý kat pražský a vídeňský Vídeň dne 15. prosince a s velkou silou táhne k hranicím Uherska, které touto dobou bezpochyby již překročil. Maršálek hrabě Šlik vytrhl z Haliče, velkou mocí obsadil Eperies a Sovar a po vítězné bitce u Čikoše běže se rychlými pochody k Pešti. Jiné křídlo rakouské armády pod velením hraběte Simoniče

vpadlo do Uher z Moravy a cíl jeho je také hlavní město. I Jelačič—ten zrádný padouch vzpamatoval se z děsné své porážky u Valence (dne 29. září) a sebrav nové pole svých Chorvatů, znovu překročil hranice uherské. S výpomocnými sbory ruskými pod Paskievičem, Puchnerem a Lüderssem stojí touto dobou na půdě naší více jak čtvrt milionu dobře vyzbrojeného a v bojích otužilého vojska, kdežto my nemůžeme postavit jim vstříc

dosud více, jak jedno sto tisíc nadšených vlastenců. Avšak i vzdor této ohromné číselné převaze nepřátel dodělali se hrdinové naši skvělých úspěchů. Ženiátní a chrabrá Bém vyčistil celý Banát a v Klausenburgu založil velkou zbrojírnu—rekovný náš Nagy Šandor se svými odvážnými jezdci poráží nepřitele kde jen tento se objeví—Klapka, Dembinský, Aulich, Poltenburg, Kněžick, Vecsey, Perczel a Görgey konají pravé divy udatenství. Všichni moji známí a přátelé—praví Kiss ve svém dopisu na mě doslovně—bojuj za nejdražší sta-

tek člověka, za svobodu svojí a své vlasti, jen vás, draží, v řadách našich dosud postrádám.—Nuže, přátelé,“ končil Arthur řeč svojí, „není to novinek dosti a zajímavých k tomu?“

Edward a Helena vyslechli jej s hlavou skloněnou. Pociťovali, že doba krásného snu lásky minula a holá skutečnost že hlasí se o svá práva.

„Kiss má pravdu,“ pravil posléze Edward. „My příliš dlouho meškali zde v nečinnosti, kdežto jiní na poli cti dobývají sobě vavříků. Doba slasti a nevýslovného blaha—za něž dík vám oběma, minula a nastává nyní doba činů a slávy. Vzhůru, přáteli! Konejme okamžitě přípravy k odjezdu—doufám totiž, že budeš provázeti mne do tábora jen. Klapky.“

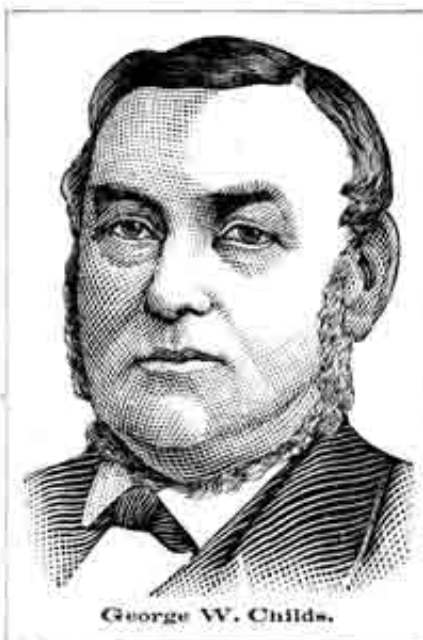
„Zajisté,“ odvětil Merscheidt. „Myslel jsem ale, že přidáš se ke sboru chrabrého „tatíka“ Béma.“

„To bylo také z počátku mým úmyslem, zpráva tvá učinila v tom malou změnu. Rozumím-li dobře situaci, je položení jen. Klapky daleko kritičtější a nebezpečnější nežli Béma a potřebuje on proto více nových sil, jak náš „tatík“ Bém, který všude

nad Rakušany vítězí, kam jen noha jeho vkročí —“

V tom ozval se ve dvoraně dusot právě přicválávšího koně. Všichni tři spěchali k oknu a tu spatřili jezdce, jenž s objemným psaním v ruce spěchal po schodech zámeckých a který za málo minut veden sluhou, vkročil do čítlárny, podáváje dopis Edwardu.

„Od přítele Kisse,“ zvolal radostně, trhaje obálku, v níž bylo více dopisů, z nichž jeden nadepsán na něho, druhý na správce zámku, třetí na baronku Mikesovou a čtvrtý konečně na Arthura

George W. Childs.

Merscheidta. Odměnil bohatě posla, požádal jej, by dopisy svědčící baronce a správci dodal adresátům a podav příteli dopis jeho, bez otálení otevřel svůj. Byl krátký a zněl následovně:

Drahý Edwarde!

Odpusťte, že píši na kvap a tak krátce. Děje světové nefidí se však dle našich přání a tužeb a my ubozí smrtelníci musíme se jim podvoliti.

V zápasu pro svatou věc naší nastal obrat nový. Hrabě Wrba překročil řeku Moravu, obsadil Stamsen, dobyl Neudorfu a Prešburku. Hned na to spojil se Windischgraetz s bánem Jelačičem a oba společně postupují k pevnosti Raabu, kterouž drží Görgey. —

Dembinský, Klapka a Görgey sdělují, že mají málo důstojníků a žádají za pomoc. Ihned vzpomenu jsem na Vás a příteli Merscheidta. Bystrý Váš duch a chrabré Vaše ráme budou vydatnými pomocníky v tomto zápasu národa hrdinného a šlechtného proti tyranii domýšlivé ženy a nezletilého, poloblblého chlapce, jemuž na neštěstí národu dána v ruce moc královská.

O, přijďte, přijďte brzo. neboť každá minuta má svojí cenu a mnoho váží v dějích, které právě odehrávají se na posvátných nivách mojí vlasti. Podle mého náhledu nejlépe byste učinili, kdyby přidružili jste se k armádě jenerála Klapky, při níž i já se nacházím, neboť jestliže kdo, tedy Klapka jistě má nejvíce zapotřebí důstojníků vzdělaných a neohrožených. Ostatně však jednejte, jak sami uznáte za dobré.

Co dam se týče, učinil jsem disposici, aby bezpečně odcestovati mohly do Klausenburgu, kde budou úplně v bezpečí. Na zámku mém by jim bez Vás jistě bylo teskno.

Pozdravujte Helenu a baronessu Marii.

Na brzké shledání s Vámi těší se
Vám oddaný

Ernest Kiss.

„Co píše?“ tázala se Helena dychtivě a Edward na místě odpovědi podal jí

list šlechtného vlastence. Četla jej dlouho a pozorně a pak s úsměvem vrátila jej Edwardu zpět.

„Pravdu's děl, drahý, že doba slasti minula a její místo že zaujala doba činu a slávy. Zubožená a pod patou tyrana úpící vlast naše volá syny a dcery své k obraně za nejsvětější práva lidská a jen nehodný syn nebo zbabělec, jen nehodná dcera nebo otrokyně zůstanou zpět a budou ve chťi i vyhnouti boji za svobodu. Proto s tebou zároveň volám: Vzhůru do boje za vlast' a svobodu a vstříc vítězství a slávě!“

Slova tato s nadšením pronesena, vzbudila i nadšení obou přátel. Vroucně, jako k světici pohlíželi oba k Heleně, která stála tu jako vtělená bohyně války s líci plamennou a zrakem zářícím.

„Ano,“ pravil Edward po chvíli, „nesmíme ztratiti ani okamžiku!“

Obrátiv se pak k Heleně, dodal: „Doufám, že mi odpustíš, když tě na několik hodin zanechám o samotě, neboť sama budeš potřebovati času k přípravě pro cestu do Klausenburgu. Předpokládám totiž, že vyhovíš přání barona Kisse a útulku svého hledati budeš v místě úplně bezpečném. Já a přítel Arthur doprovodíme dámy až ke branám města a pak dáme se na cestu k Debrecínu, k armádě jenerála Klapky. Jsi s plánem tím srozuměna, drahá?“

„Ne zcela, příteli,“ rozmarně odpověděla Helena. „Předně musejí pánové míti strpění, nežli my dámy budem k odjezdu připraveny, což bude trvati asi hodně dlouho, předpokládajíc, že ctěná švakrová moje a její matka počínati budou sobě s obvyklou rychlostí. Za druhé neodjedou páni od bran města Klausenburgu sami, nýbrž budou tak laskaví a vezmou oddanou jim služebnici, nazvanou Helena Vukovičova, s sebou a dovolí jí, aby po jich boku účastnila se boje za vlast' a svobodu!“

„Jakže?“ polekaně zvolal Edward, „ty bys chtěla — —“

„Ano, příteli,“ vážně přerušila jej Helena. „Jsem pevně rozhodnuta, že tě neopustím ani na hodinu a že po tvém boku a se zbraní v ruce zároveň s tebou

vrhuu se na vraha naší vlasti a naší samostatnosti!"

„Ale to přece není možná! Tomu nemohu a nesmím připustiti!" zvolal Edward v údivu.

„Upokoj se Edwarde," vmísil se do hovoru Arthur, „komtesa jen žertuje."

„Nikoli!" rozhodně pravila Helena. „Přisáhám při všem, co mi nejsvětější— při památce mé matky— že nežertuji, ale pevně jsem odhodlána zúčastniti se boje toho osobně a po tvém boku, Edwarde, dovolíš-li to, ne-li, tedy v první řadě před tebou. Pánové, rozhodnutí mé je nezvratné! Věřte, že nebudu já sama, která v tomto boji pozvedne ruku, smrtící zbraní ozbrojenou, ale že sta a tisíce dívek a žen naleznete v řadách našich bojovníků."

„Ale pomni, drahá — —"

„Každé slovo ve směru tom je marné," přerušila jej Helena. „Ve všem chci býti tebe poslušna, miláčku můj, jenom ne v tom, abych tebe opustila. Toho ode mne nežádej. Učinil bys mne tím nevyšlovně nešťastnou, neboť nikde nalezla bych klidu a pokoje, žijíc ve stálé obavě o tebe. Stále viděla bych tě ležeti na bojišti raněného, krvácejícího, bez pomoci a ošetření, bez přátel a opuštěného. O, myšlenky ty přivedly by mne k šílenství! Ne, ne, nežádej, bych zůstala zpět samotná, nechceš-li abych zšílěla."

„Jaká to žena!" v duchu obdivoval se Arthur; Edward ale, přemožen mocí takovéto lásky, klesl jí k nohám.

„Budiž," pravil, nechť stane se po tvé vůli, ty má světice. Místo tvé bude mezi mnou a přítelem Arthurem, neboť tak nejsnáze tě budeme moci chrániti před ranami nepřátel."

„Nikoli! Ne mne brániti, ale společně potírati budeme nepřitele. Však přesvědčíš se, bohdá, že rámě dívky není tak slabé a neobratné, jak snad domníváš se nyní.—Avšak dosti řečí, je čas k činům a nesmíme zmařiti ani okamžiku. Při večeri shledáme se opět!" Pozvedla Edwarda k sobě a políbíc jej na čelo, lehkým krokem odkvapila z cí-tárny.

IV.

Pro vlast a svobodu.

V táboře jenerála Klapky bylo veselo, na vzdor tomu, že voje vlastenců uherských, celodenními rychlými pochody byly znaveny a že zítra dne 5. dubna očekávala se rozhodná bitva s celou, u Isaszegu shromážděnou armádou rakouskou, vedenou vrchním vůdcem Windischgraetzem. To právě ale zvyšovalo dobrou náladu povstalců, neboť od skvělé, vítězné bitvy u Kapolny, kde Windischgraetzova armáda málem by byla úplně zničena a jiných menších, taktéž ale vítězných srážek, zdála se věc Rakouska býti ztracena. Povstalci uherští jásali, neboť všude, kde setkali se s nepřitelem třeba trojnásob silnějším, zůstali vítězi a opanovávše pole, hnali voje rakouské před sebou jako stádo ovcí. Veškerá počáteční vítězství Rakušanů nezdála se míti nyní ceny žádné a povstalci chovali nyní to pevné přesvědčení, že svatá věc jejich na konec přece zvítězí. Když hlavní město Pešť padlo v ruce Windischgraetzovy, Maďaři nezoufali. „Pešť není ještě celé Uhersko," zvolali „a Rakušané vydobytím hlavního města nevzali nám ještě práva koruny svato-štěpánské."

Nadšení, vzhuzené Košutem a vlastenci uherskými, nabylo rozměrů netušených a každý, kdo jen schopen byl unésti kosu a vládnouti zbraní, spěchal nyní přidružití se ku sborům povstaleckým. Mužové šedovlasí, kteří před lety již byli vykonali veškeré své povinnosti životní, znovu chopili se zbraně, žádostivi jsouce seslíti sbory povstalecké. Matky vysílaly své dívky, ženy své muže a dívky své milence do boje za vlast a svobodu. Vojíní bez reptání snášeli hlad a zimu, déšť a sníh, a unavující pochody a s jásotem vykonávali i sebe těžší úkoly, které důstojníky jim byly ukládány. A jak houževnatá byla jejich vytrvalost, tak i nezvratná byla jejich důvěra ve konečné vítězství. Bitvy a potyčky byly krvavé, neboť Maďaři na bojišti dávali přednost smrti před ústupem a kdykoli velkou silou zatlačeni byli, poznovu vrhali se v před s jásotem: „Eljen, eljen

Košut¹ Za zvuku pochodu Rakotziho a jménem Košutovým byli by dobyli i brány pekel. Za milost neprosili nikdy a byla-li jim nabízena, odmítali ji se slovy: „En magyar wayok!“ a znova vrhali se na nepřátele, klesající pod jich ranami. Před bitvou u Losoneze oslovil vůdce jeden maďarský své vojíny taktó: „Vojíni! Máme utkati se nejen s nepřitelem, který nachází se v Losonezu, ale s mnohými jinými ještě. Počet jejich je mnohem větší nás — chcete podniknouti útok na ně?“

Na to jeden starý husar vystoupil z řady a otázal se: „Kolik je jich?“ V jakém poměru bude nám bojovati?“

„Čtyři až pět na jednoho,“ odpověděl vůdce.

„Bah, já myslil, že jich deset na jednoho; ty porazíme!“

Maďaři podnikli útok a skutečně také zvítězili.

Jediná myšlenka — svoboda země a zachování neodvislosti ovládala všechny třídy národa. Ženy a dívky přinášely vlasti a svobodě tytéž oběti co muži a tisíce jich chopily se zbraně a po jich boku potíraly nepřátele.

Nebylo tudíž pranic nápadno, když Helena, oděna ve stejnokroj uherského dělostřelce ve průvodu svých přátel, objevil se pojednou v táboře generála Klapky a tomuto představena. Chrabrý tento vojevůdce uvítal je velmi radostně, neboť byl se generál Kiss již před tím dobfé o to postaral, aby osobnosti jejich nezůstaly neznámy. Oba přiděleni ihned co důstojníci k jedné baterii dělostřelctva a Helena přidělena k nim beze zvláštní šarže sice, ale také beze zvlášť vyhrazených povinností. Ponecháno jí na vůli, aby stala se užitečnou tam, kde myslela, že prospěje nejvíce.

Preis a Merscheidt nebyli v dělostřelbě nováčky a proto také nebylo jim zapotřebí dlouhého času, aby do úkolu svého se vpravili. Vrozená jim chladnost a rozvaha v boji, jejich rekovnost a bystrozrak v postřehnutí každé i sebe menší výhody, získali jim důvěru vůdce a jejich rozšafnost, vlídnost a šlechetno-

myslnost, lásku a oddanost jejich podřízených.

Helena pak od prvního okamžiku svého příchodu stala se miláčkem všech. Její trpělivost, její bezmezná obětavost, její soucit se všemi trpícími vzbuzovaly obdiv i lásku u každého, s nímž přicházela ve styk. Nebylo tudíž divu, že v boji byla sřežena sta zraky a že sta páží bylo vždy k obraně její připraveno. Všem zdálo se, že příchodem jejím zavítal mezi ně anděl strážný. Poměr její k Edwardu—jako jeho snoubenky—byl znám a ctěn, ač mnoho jich bylo, kteří mu štěstí toho záviděli.

Dlela ale na blízku jini ještě jedna bytost, která na osudu jejich brala nejvíce podílu a nejvíce příčin měla jim záviděti, která ale přece jim nezáviděla. Byla to Marie Török.

Věrna jsouc své přísaze, hned po odjezdu našich přátel tajně opustila Klausenburg a v přestrojení milosrdné sestry obcházel bojiště, pamětlivá jsouc toho, aby vždy byla blízko onoho oddělení dělostřelctva, v němž dlel její miláček a šťastná sokyně. Nebylo dne, aby nevdala je ze vzdálí a nepotěšila se pohledem na jich štěstí. Více nechtěla, po více již netoužila, jsouc úplně oddána svému osudu.

Helena a Edward, ba ani Arthur Merscheidt netušili ovšem ničeho, ač často slyšeli o bezpříkladné obětavosti jedné milosrdné sestry, která u toho neb onoho sboru náhle se objevíc, koná pravé divy v ošetřování raněných.

Tak nadešel večer 4. dubna.

Rakouská armáda soustředila se za osobního velení knížete Windischgraetze u Isaszegu a vojevůdcové uherští konali rozsáhlé přípravy k bitvě. Klapka se svojí armádou zaujal dosti výhodné postavení u silnice, vedoucí ku Sapu a v pravo od něho utábořily se sbory generála Damjaniče. Les před Isaszegem obsadil generál Aulich.

V táboře uherském panovalo veselí. Vojíni, rozloženi kolem velkých polních ohňů, hovořili živě mezi sebou, vyprávěli si anekdoty ze života vojenského, nebo mluvili o zřetější bitvě.

U jednoho děla těsně při sobě seděli Helena, Edward a Arthur. Helena byla neobyčejně veselá i Arthur byl v náladě růžové, jen Edward byl zamklý a zasmušilý. Z počátku nebylo to příliš nápadno, po delší době Helena však to spozorovala. Přitulila se k němu úžeji a vezmouc ruce jeho ve své, tázala se vřele:

„Co je ti, miláčku, dnes, co tě znepokojuje?“

„Nic to není, drahá,“ vyhýbavě odpovídal.

„Přece, přece“ naléhala Helena. „Jsi dnes zcela jiný nežli jindy—vidím to ve tvé tváři.“

A když on neodpovídal, pokračovala vřeleji: „Pamatuješ se ještě na onu dobu, kdy zrcadlo tvých očí zvolila jsem si za své zrcadlo, v němž stále chci se zhlížeti a v němž tak čistě a jasně zobrazuje se tvé šlechtné srdce?“

„Zda-li se pamatujíš?“ zvolal Preis. „Což zapomínáme kdy na dobu nejvyššího našeho blaha a nevýslovného štěstí?“

„Vidíš,“ pravila Helena, „a přece zdáš se zapomínati, neboť jako tehdy i dnes jsem u tebe a jako tehdy i dnes zhlížím se v oku tvém. Tehdy však viděla jsem v něm veselou, šťastnou zářivou tvář, kdežto dnes je tato smutná a prozrazuje vnitřní, mně neznámý bol. O, rcí, miláčku máj, co je toho příčinou?“

„Nic, co by tě znepokojilo, drahá. Myslí si, že je to špatná nálada, rozmar, předtucha — —“

„Předtucha?“ zvolal Arthur, jenž posud byl tiše naslouchal hovoru milenců, ale nyní těsněji přisednul k příteli. „Jaká předtucha?“

„Ah, hlouposti,“ pravil Edward, „vy jdete na mne, jako inkvizitoři na kacíře.

Víte přece, že v něco podobného nevěřím, ale — —“

Edward se odmlčel, jen ruce jeho křečovitěji tiskly její ruce.

„Ale—“ opakovala Helena, „proč jsi nedomluvil?“

„Večer před bitvou míváme vždy podivné myšlenky, tak alespoň praví všichni, kdo se kdy bitvy nějaké zúčastnili. Či není tomu tak, Arthure?“

„Já toho na sobě dosud nezkusil,“ odpověděl Arthur, „ač slyšel jsem o tom vyprávěti.“

„A jaké bývají tyto myšlenky?“ tázala se Helena.

„Obyčejně velmi smutné,“ odpovídal Arthur.

„To mne znepokojuje,“ pravila Helena. „O rcí, miláčku, je tomu tak?“

„Ano,“ přiznal se Preis konečně. „Přemýšlel jsem o zítřejší bitvě a tu zmocnila se pojednou duše mé nevýslovná úzkost a srdce mé jakoby sevřeno bylo kleštěmi. Zdálo se mi, že chytá se mne závrať, že půda pod nohama mně ustupuje a já že řítím se do hluboké, černé propasti. A ty — —“

Odmělčel se opět a z hluboka vydechl.

„A já—?“ tázala se Helena s napjetím.

„A ty's vznesla se jako anděl do výše, opustila jsi mne a zmizela mi v oblacích.“

„Podivno,“ myslil si Arthur, „i já měl před chvílí vidění podobné, ale jen co dotýče se Heleny. Byl by tedy přece možný onen pocit, kterýž nazýváme předtuchou?“

Helena přivinula se úžeji k Edwardu a hladíc rukou jeho obličej, pravila:

„Jak bláhové to myšlenky, drahý. Já že bych tebe opustila? Nikdy! Vždy budu státi tobě po boku, věrně sdělejc

Edward Douglas White.

s tebou veškeré slasti a strasti. Mne od tebe neoderve nikdo a já doufám pevně, že kyne nám slastná, krásná budoucnost."

"Kéž by naděje tvá se splnila," odvětil Preis, líbaje drahou tu bytost v čelo. „Zdá se mi však, že tak velkého, nevyšlovného štěstí nejsem ani hoden."

„O, jsi, miláčku můj, jsi hoden štěstí ještě většího, neboť jsi jedním z nejšlechternějších lidí ve světě." — —

V táboře pozvolna vše utichalo a jednotlivé jen ozvuky ozývaly se tichem nočním. Vojínové na obou stranách městečka rozložení potřebovali klidu, aby posilnili se ku krvavé práci zítřejší.

I Helena, Edward a Arthur vyhledali si vhodná místa k odpočinku a za nedlouho i tu rozhostil se klid hrobový.

Den 5. dubna 1849 zůstane povždy památným v letopisech národa uherského, neboť tu dokázáno, co zmůže hrstka vlastenecky nadšených vojnů proti mnohonásobné přesile a v moderní technice vycvičeným žoldákům.

Postavení Windischgraetzovo zdálo se býti nedobytné, neboť on s vyvolenými pluky a sto dvaceti děly obsadil všechny výšiny za Isaszegem — pravý to Gibraltar této krajiny, jakož i městys Isaszeg a lesík před ním se rozkládající. Windischgraetz spolehaje se na nedobytné své postavení, čekal, až Maďaři sami budou útočiti.

Voje Klapky, Damjaniče a Aulicha nenechaly na sebe dlouho čekat, nýbrž s prudkostí přímo neodolatelnou vrhly se na Rakušany. Třikráte byly odraženy přesilou, avšak když po čtvrté seslíeny zálohou Aulicha a několika jízdními pluky husarů, vedeny lrdinným Gasparem vrhly se na nepřitele, tu každý odpor byl marný, les byl vyklizen a městys dobyt útokem, jsa krátce na to zahalen v plameny.

A nyní, jakoby rozpoutáni byli všichni běsi vražedné bitvy! Po celé bitevní čáře, zdělí nejméně pěti mil, se útočilo; tu dělostřelbou, tu nahou zbraní, onde zas rychlopalbou z pušek. Lidé padali

jako zralé klasy pod kosou žencovou a smrt slavila hody.

Windischgraetz ze svých opevnění a kopců, jež prošpikoval jedním stem a dvaceti děly, vysílal pravý déšť bomb a kulí do těsně seřaděných sborů vlastenců a někdy celé řady srazeny k zemi.

Dělostřelectvo Maďarů taktéž nezůstalo pozadu, zejména ona baterie, při níž veleli Edward a Arthur, svou jistou, vražednou střelbou upoutala záhy na se pozornost Rakušanů a baterie ta stala se jediným cílem několika baterií nepřátelských. Kule dolétaly sem jako krupobití a mnohý jun statný, zasažen byv některou z nich, předčasně klesl na polícti a slávy.

Edward a Arthur bojovali jako lvové a od dýmu a prachu začerněni, vypadali jako černoši. To Helenu bavilo a za časté bavila své druhy vtipem.

Helena změnila se v bitvě úplně. Z něžné a láskyplné děvy stala se pojednou pravá lvice. Nedbala kulí, které jako krupobití vrážely do baterie, nedbala strašné vřavy válečné, nedbala stonů poraněných nebo zmírajících — ona jen plamenným okem pohlížela v před, k armádním sborům nepřitele, jakoby v očekávání, že tyto každé chvíle dají se na útěk. Při tom ale byla neúnavně pilnou a bylo ji viděti všude, kde mohla dělostřelcům prospěti, nedbajíc ani oči vidného nebezpečí a nevyhýbajíc se mu. Edward a Arthur častokrát je zapřísahali, aby nevydávala drahý život svůj tak bezstarostně v nebezpečenství, ona však nedbala ani toho.

Po celé půldne řádil běs války a ač Rakušané stále byli pozvolna tlačeni zpět, rozhodné vítězství neschylovalo se přec na tu ani na druhou stranu. Tu pojednou sbory Aulicha, podporované husary a hulány s hlasitým: „Eljen á haza! Eljen á Magyar! a Eljen Košut!" vrhly se na Rakušany s takovou prudkostí, že rozrazily jejich řady a tyto ustupovaly nyní po celé čáře. Vítězství bylo dobyt. Dělostřelba Rakušanů pozvolna unklala a jen jednotlivé kule zalétaly v baterii Edwarda.

Helena, mávající kalpakem svým ve vzduchu, volala jásavě: „Eljen á haza! Eljen Košut!“

V tom okamžiku zasvištěla puma, zaryla se těsně vedle ní v zem a vybuchla. Střep jeden zasáhl Helenu v prsa a s jedním ještě „eljen“ na rtech klela bezduchá k zemi.

Edward viděl sice nebezpečí, Heleně hrozící, viděl osudnou onu pumu letěti přímo v místo, kde Helena stála, nemohl jí však odvrátiti více.

Křičel sice na ni, aby ulehla na zemi, ale ona ho neslyšela, běžel k ní, co jen mohl, ale kule byla rychlejší. Vrhł se na mrtvolu její jako šle-
něný, objal jí a stále a stále líbaje ty zsinalé rty a bledé tváře, volal k ní nejsladšími jmény, aby ho neopouštěla a aby zůstala při něm, nechce-li aby zšlel.

Co se děje kolem něho, toho neviděl, ani neslyšel. Neviděl, jak nenávidění sluhové tyрана prchají, neslyšel ten jásot vítěz-
ných Maďarů. On cítil jen ten nevypsatelný bol, který rozrýval mu prsa a tu divnou nevýslovnou úzkost, která zmocnila se jeho duše.

„Co se děje kolem něho, toho neviděl, ani neslyšel. Neviděl, jak nenávidění sluhové tyрана prchají, neslyšel ten jásot vítěz-
ných Maďarů. On cítil jen ten nevypsatelný bol, který rozrýval mu prsa a tu divnou nevýslovnou úzkost, která zmocnila se jeho duše.“

„Ne, ne, to není možná!“ zvolal „ona nesmí mi býti odňata, ona nesmí býti mrtva! Je to jen děsný sen a já probudím se z něho a zase budu šťastným, vid, drahá Heleno?“ A znovu ji objal, znovu počal jí líbat.

Ucítil ruku na rameni a vzhlédl vzhůru k příteli, po jehož líci kanuly dvě velké slzy.

„Vzmuž se, příteli,“ pravil k němu hlasem třesoucím, „a podvol se osudu, který je mocnější nás. Je to krutá rána, pravda, avšak čas zahojí největší a nejbolestnější.“

„Ona není mrtva, příteli,“ odvětil Preis, jakoby ani nebyl slyšel slov přítele, „ona je jen poraněna, jest jen ve mdlobách. Pojď, pomoz mi donést ji k obvazišti, ať dostane se jí rychle pomoci!“

Arthur věděl sice, že naděje ta je marná a že duše dávno již opustila krásnou schránku svoji, přece však podvolil se přání přítele, doufaje, že tak nejspíše podaří se mu jej od drahé bytosti té odloučiti alespoň na tak dlouho, nežli se úplně vzpamatuje z této kruté, rány.

Již se stmívalo, i museli s drahým břemenem svým kráčet velmi opatrně,

takže po dlouhé době teprve došli svého cíle. Arthur na rychlo se dorozuměl s vrchním lékařem, jenž ujal se mrtvoly a nechal dopravit ji do svého vlastního stanu, utišiv Edwarda, že o zraněnou se již sám postará. Ale přece musil Arthur vynaložit i všechnu svoji výmluvnost a použití skoro násilí, aby od-
táhl Edwarda od drahé mrtvoly a pozvolna přivedl k vědomí.

Smrt Helenina vyvolala nelíbený bol v srdcích všech, kdož ji znali. Každé oko se zarosilo a každé

srdce zasmutnělo nad bolestnou tou zprávou a na Edwarda pohlíženo s velkým soucitem.

Tento nedal se utišiti. Již na druhý den z rána, po bezesné noci, násilím odstranil stráž od vchodu do stanu vrchního lékaře a přikročil k loži, na němž ve spouště květin a věnců spočívala mrtvola Heleny, té drahé jeho děvy, jeho svěťice. Byliť vojíní při záti světel a pochodní strhali každý kvítek, na nějž přišli a vystlali jimi úmrtní lůžko té, kterou v životě tak vroucně ctíli a milovali.

F. Marion Crawford.

Když Preis vkročil do stanu, zvedla se u hlavy improvizovaného katafalku temná postava, oděná v šat milosrdných sester. Pokročila vstříc přichozímu a hlasem, z něhož hluboký žal vyzíral, pravila k němu:

„Muži pfináleží, aby dovedli sebe opakovati a potlačiti i ten největší bol. Pravý muž nezoufá nikdy, nýbrž snáší co mu uloženo osudem. Rána, která vás příteli zasáhla, je hrozná, avšak musí býti přetrpěna jako každá jiná. Věřte, příteli, já vím, co to znamená, ztratiti to nejdražší, co máme v životě a odloučiti se od toho, co srostlo takřka s celou naší bytostí. A proto že to znám, proto také zcela dovedu oceniti ten bol, jaký svírá nyní vaše srdce.“

Preis zadíval se ve tvář své těšitelky a poznal v ní Marii Törökovou. Bolný úsměv přelétl jeho zsinalé rty a podav Marii pravici, přistoupil s ní k mrtvole.

Dlouho, dlouho pohlížel v tu bledou a přece tak krásnou tvář, z níž ani děsná ruka smrti nedovedla setřiti to kouzlo, kterým za živa upoutala k sobě každého.

„Spi sladce, ty má světice,“ zašeptal konečně. „Štěstí naše bylo příliš veliké, aby mohlo míti dlouhého trvání. Ty's odletěla mi v dál nedostižnou a vzala jsi sebou mé srdce i moji duši. Nechala's mne tu samotného, opuštěného a já nyní blouditi budu světem jako druhý Ahasver.“

Nahnul se nad mrtvolu a políbil ji v ústa, oči a čelo. V očích jeho zaleskly se dvě slzy — byly to první od té doby, co vyrostl v muže a také poslední. Nikdy v životě více nezaplakal, ale také málokdy se usmál.

Ještě jeden dlouhý, dlouhý pohled a opustil pak po boku Marie stan tíše, beze slova.

Když vkročil do kruhu svých soudruhů, sotva jej mohli tito poznati. Tvář jeho byla smrtelně bledá a strhaná, oko matné a bez lesku a vysoká postava sehnutá. Bylť to pravý obraz nejvyššího mravního bolu.

Pohřbu padlých u Isaszegu zúčastnila se celá armáda a hřmění děl bylo jejich rekviem.

Pro Helenu vykopán hrob na výšině pod košatým stromem a rov její později ozdobil pěkný pomník, který stojí tam dodnes. — — — — —

Doslov.

Netušenou ranou tou, která podobala se blesku, zdrcen byl Preis na duchu úplně. Pohyboval se jako automat a jen pro přítelky Arthura a Marii, která nyní zaujala místo Helenino, měl slova vlídná. V jich společnosti také poněkud okřál, neboť s nimi mohl mluviti o Heleně.

V boji ale změnila se celá jeho bytost. S očí sršely mu děsné jiskry a on vrhal se vždy v nejhustší dav nepřítel, porážeje každého, kdo mu stál v cestě. Milosti nedal nikomu a také jí od nikoho nezádal. Bylo patrné, že vyhledává smrti, ale ta se mu vyhýbala. Soudruhové jeho padali před ním a za ním, v pravo i v levo—on však vždy vyšel z boje neporušen.

Tak stal se svědkem celého toho zoufalého boje národa uherského za svobodu a samostatnost vlasti.

Jen jedna zpráva vyrušila jej z duševní jeho netečnosti a dojala jej bolestně. Byla to zpráva o smrti těch, kteří po Heleně a Arthurovi byli srdci jeho nejbližší, o smrti barona Kisse, Nagy Šandora, Ernesta Pült z Pöltenburgu a plukovníka Kazintského. Bylť chrabří vlastenci ti popraveni v Raabu na rozkaz katana Haynaua, jehož jméno prokletě budiž v dějinách lidstva.

Když vzdal se Görgey u Vigaloše, vstoupil Preis na půdu tureckou zároveň s Bémem a jinými bojovníky za svobodu a neodvislost národa uherského. Aby se uživil, přijal nabízené mu místo majora v turecké armádě, nezůstal v ní však dlouho, neboť za krátkou dobu již vydal se na svoji pout' kolem světa, stav se tak novodobým Ahasverem.

Marie chtěla jej provázeti, ale on, nechtěje vydati ji v šanc nejistému osudu, upřel tajně a zničil každou stopu za sebou. Po dlouhém marném pátrání vstoupila do kláštera.

Arthur Merscheidt prchl do Spojených Států, kde z počátku oddal se rolničení,

až pak ustanoven poštmistrem ve městě La Grange v Texasu, kde po dlouhá léta žil blažen a šťasten v kruhu své rodiny, ctěn a milován každým, s nímž ve styk přišel.

Tam také setkali se dávní přátelé po dvakráte. Marné bylo však veškeré úsilí Merscheidtova, aby připoutal Preise k místu a přiměl jej, aby si vyhledal stálý domov.

Preis nedal se udržeti a putoval světem dále jako skutečný *novodobý Ahasver*. —

Truchlivý jeho konec je znám. Byl dne 4. února 1883 u Sta. Rosy v Mexi-

ku mexickými bandity zavražděn a oloupen.

Pražský „Světozor“ ze dne 27. dubna 1883 přinesl o něm zmínku následovně:

„Z Chicaga došla zpráva, že krajan náš a dobrodružný cestovatel Edward Preis u Sta. Rosy v Mexiku zavražděn byl od mexických svých společníků. Zločin tento vyšel na jevo, že nalezen byl zápisník Preisův, v němž dne 3. února zaznamenáno: „To bude poslední den mého života. Připravili se k útoku. Život je příjemný a ačkoliv člověk musí umřítí dnes nebo zejtra, přece krušno umřítí rukou vrahovou.““

Francouzský humor.

I.

Sedlák lókařem.

BYL jednou jeden sedlák, který neúnavnou prací a spofivostí nahromadil značné jmění. Mimo hojnost obilí, vína a peněz měl ještě čtyry koně a osm volů ve stáji. Přes to vše nepomyslel nikdy na ženění. A když mu to přátelé a sousedé vyčítali, vylouval se a dušoval se, že by se oženil, kdyby nějakou pořádnou ženu našel. Jeho přátelé tedy sami vzali na se úkol vyhledati mu pořádnou ženu a počali své pátrání.

Nedaleko bydlil v zátíši starý rytíř, který byl vdovec a velice chud. Měl však dceru, která byla dobře vychována a velice krásná. Dívka byla už na vdání, ale poněvadž jí otec nemohl dáti žádného věna, nikdo se jí nevšímal. Konečně však přátelé našeho sedláka jeho jménem požádali starého rytíře za ruku jeho dcery a starý rytíř svolil. A tak naše panna, která byla dobrého srdce a nerada by byla svého otce zarmoutila, viděla se přinucena poslechnouti proti své vůli. Sedlákovi se nevěsta nadmíru líbila i uzavřel honem svatební smlouvu a v málo dnech svatba byla slavěna.

Ale za nedlouho ke svému sklamáni seznal sedlák, že dcera šlechticova se

pro něho nehodí. Co si počne, chudinka, doma, až muž odejde na pole orat anebo za jinou prací? Vždyť ona není jako jiná selka a selských prací nezná! Bude potřebovati někoho, kdo by ji potěšil—nu a pan farář, jemuž každý den v týdnu jest nedělit, zajisté milerád přijde ji potěšit. Přijde dnes a přijde zítra a čest manželova bude tatam. Co by měl sedlák učiniti?

„Nabiju-li jí ráno, nežli odejdu,“ pravil sám k sobě, „bude plakati celý den, a když bude plakati, nebude míti kdy poslouchati milána. A až se večer vrátím, udobřím ji zase.“

S tímto ušlechtilým úmyslem požádal o snídání. Když se najedl, přistoupil k své choti a svou hrubou, těžkou rukou zasadil jí takovou ránu do obličeje, že na jemné tváři její bylo znáti všech jeho pět prstův. Ale to nebylo vše. Jako by skutečně byla něčím vinna, udeřil ji ještě několikrát a pak odešel na pole. Ubohá žena se rozplakala a želela svého osudu. „Můj drahý tatíčku, proč jste mně obětoval tomu surovci? Což jsme neměli co jísti? A že jsem já byla jako slepá a svolila k tomuto sňatku? Ach, má předrahá matičko, nebyla bych tak nešťastná, kdybych Vás nebyla ztratila. Co ze mne bude?“

Byla tak zarmoučena, že odmítla každého, kdo ji chtěl těšiti a plakala celý den, jak byl její manžel předvídal. První jeho starostí, když se večer vrátil domů, bylo, ukonejšiti její hněv. Vymlouval se, že prý sám ďábel byl vším vinen; přisahal, že již nikdy ruky své proti ní nepozdvihne, a prosil za její odpuštění s výrazem tak upřímným, že choť mu slíbila, že na vše zapomene. Večeřeli spolu v přátelství a mír v domácnosti znovu zavládl.

Ale náš sedlák, vida úspěch svého válečného plánu, uzavřel zkusiti to ještě jednou. Nazejtří ráno sotva že vstal, vyhledal si záminku k hádce se svou chotí, nabil jí zas a odešel na pole jako den před tím. Ubohá ztratila všechnu naději a oddala se svému zármutku.

Co tak hořekovala, užřela najednou dva královské posly přijížděti na bílých koních. Pozdravili ji ve jménu krále a žádali za oběd; už už umírali hladem. Připravila jim, co měla nejlepšího, a tázala se, kam že jdou?

„Ani sami nevíme,“ zněla odpověď. „Hledáme nějakého výborného lékaře, a bude-li třeba, pojedeme až do Anglie. Princezna Ada, dcera krále, jest nemocna. Asi před týdnem, když jedla ryby, uvázla jí v hrdle kost. Nemůže ni jísti, ni spáti a trpí nevýslovné bolesti. Ve svém zoufalství král nás vyslal hledat lékaře, který by dovedl vyléčiti jeho dceru. Ztratí-li ji, zemře nám i on.“

„Aj, toť nepotřebujete děle hledati.“ odvece panička. „Já znám právě takového muže, jakého vy hledáte, výtečného lékaře.“

„Nebesa! Do opravdy! Neklamete nás?“

„Nikoli, mluvím pouhou pravdu. Ale onen lékař mívá časem podivné vrtochy a nerad svéno nadání používá. Jestliže mu hodně nenaabijete, nepůjde s vámi.“

„Oh, týká-li se to pouze bití, to my mu pořádně napráskáme. To se dostane do dobrých rukou. Jen nám povězte, kde jest.“

Selka jim důkladně popsala pole, na kterém její manžel pracoval a důtklivě jim připomenula, aby nezapomněli na

její radu a výstrahu. Oba mužové jí poděkovali, ozbrojili se tlustými holemi, vsedli na koně a tryskem ujížděli na pole k domnělému lékaři. Pozdravili sedláka jménem královým a prosili ho, aby s nimi jel.

„A proč?“ ptá se sedlák.

„Abyste vyléčil jeho dceru. My známe vaše důkladné vědomosti a přicházíme z výslovného rozkazu krále.“

Sedlák odušil, že sic umí velmi dobře orati a půdu vzdělávati a potřebuje li král jeho služeb v tom oboru, že mu milerád poslouží; ale dokládal se svým svědomím, že neví ani zbla o lékařské vědě.

„Už vidím,“ poznamenal jeden z jezdců k soudruhovi, „že s ním po dobrém a s poklonami ničeho nesvedeme a že mu musíme napráskat.“ Oba vsedli s koni a jali se jej práti bez milosti. Z počátku chtěl jim sedlák vykládati, že jsou v nepravu, ale čím více slábl pod jejich ranami, tím povolnějším se stával, až byl konečně nucen úplně se jim poddati, aby ho snad neubili. Posadili jej tedy na jednoho z jeho koní od pluhu a jeli s ním ke králi.

Král byl v neustálé úzkosti o život své dcery. Návrat posla jeho vrátil mu naději i dal je hned před se zavolati a vyptával se, jak pořídili. Poslové vychvalovali do nebes dovednost a učenost excentrického lékaře a líčili své příhody. „Nikdy jsem neviděl takového lékaře,“ pravil král, „ale když má býti bit a musí se to státi k vůli mé dceři, budiž, dostane se mu pořádného výprasku.“

Zavolal princeznu i sedláka a řekl mu: „Pane, to jest ona dívka, kterou musíte vyléčiti.“ Ubožák padl na kolena, prosil o milost a přisahal při všech svatých v nebesku, že nezná ani slabiky, ani jediné slabiky z lékařské vědy. Místo odpovědi král dal tajné znamení a hned objevili se dva vysokí chlapi, vojáci ozbrojení holemi a ráz na ráz padaly už rány na záda nebohého sedláka. „Milost, milost!“ volal. „Já ji vyléčím, já ji vyléčím.“

Dívka stála před ním, na smrt bleďá, s otevřenými ústy a ukázala na místo

své bolesti. Sedlák se rozhlížel, nenašel-li by někde nějaký léčivý prostředek, neboť viděl, že musí buď princeznu vyléčiti nebo nechati se ubít do smrti. „Kdybych jen ji mohl rozesmáti, možná že by rybí kost ta vyšla ven," myslil si, i požádal krále, aby dal v síni rozdělati veliký oheň a zanechal jej samotna s princeznou.

Všichni odešli. Sedlák jí poručil usednouti, svlékl se sebe vrchní šat, lehl si na zem k ohni, škrabal se, svíjel se, kroutil se a činil tak podivné posunky, že dívka přese všechnu bolest svou nemohla se zdržeti smíchu a v tom napjetí

svalů ona rybí kůstka vyskočila jí z hrdla. Sedlák honem uchoopil osudnou kost a běžel s ní ke králi. „Tady je, pane, tady je!" křičel. „Vy jste mi navrátil život," zvolal král rozradostněn a slíbil mu odměnou krásné šaty. Sedlák mu děkoval a prosil, aby směl odejítí domů, že prý má mnoho na starosti doma. Nadarmo žádal ho král, aby byl jeho přítelem a tělesným lékařem. Vymlouval se, že má velice na svědomí, že nemá doma už co jísti a že musí dovéztí pšeničnicki do mlýna. Ale

když na dané králem znamení objevili se dva hrubiáni a jali se jej bít, volal zas o milost a slíbil, že zůstane u krále třebas po celý život, budou-li chtítí. Odvedli jej pak do vedlejšího pokoje, svlékli s něho jeho hadry, ostříhali jej, oholili jej a pak jej oděli krásným šatem šarlatovým. On však pomýšlel stále jen na to, jak by unikl.

Pověst' o jeho téměř zázračném vyléčení princezny rozšířila se po celé zemi. Slyšíce o něm, nemocní v městě, počtem nad osmdesát přišli do paláce a prosili krále, aby se za ně u lékaře přimluvil.

Doufali, že je najisto vyléčí, jako vyléčil princeznu. Král jej dal zavolati. „Pane, odporoučím Vám tyto lidi; uzdravte je hned a pak je pošlete domů." — „Nepomůže-li mi bůh," odvětil sedlák, „bude to nemožno; jest jich příliš mnoho." — „Ať sem přijdou dva drábové," zavolal král. Když už se blížili, poklesl ubožák na mysl, třásl se a prosil za odpuštění, že prý vyléčí všechny od ministra až k nejnuznější služce.

Požádal tedy krále a všechny ostatní, kteří byli zdraví, aby odešli ze síně. Osamotněv s nemocnými, seřadil je kolem kamen, v kterých rozdělal mohutný

oheň a pravil: „Drazí přátelé! Není to malá úloha navrátiti zdraví tolika lidem a tak rychle, jak vy si přejete. Vím jen jednu cestu: a to jest vybrati z vás jednoho, jenž jest na tom nejhůře a vhoditi jej do ohně. Až bude spálen, musí ostatní snísti jeho popel. Pravda, je to trochu hrubý způsob léčby, ale já vezmu všechnu zodpovědnost na svá bedra." Když domluvil, pohlížel nemocní druh na druh, jako by se o svém i jiných zdraví chtěli přesvědčiti. Ale v celé společnosti

Signor Francesco Crispi.

nebylo ani jediného souchotináře nebo vodnatelného, který by se byl za celou Normandii přiznal, že jeho choroba je vážná.

Doktor se tedy obrátil k nejbližšímu, a vece: „Tys nápadně bledý, trvám, že's nejslabší ze všech." — „Já pane? Ani trochu," odpověděl tázaný. „Mně je právě velmi dobře, ba nebyl jsem nikdy zdravější než dnes." — „Tak tys zdrav, ty ničemo; co tu tedy chceš?" Pacient otevřel honem dveře a utíkal pryč. Venku stál král, očekávaje, jak se lékař bude léčení dařiti. Vida nemocného vy-

cházeťi, ptá se ho: „Jste uzdraven?“ — „Ano, pane.“ — Tu chvíli objevil se druhý. „A vy?“ — „Já jsem také zcela zdrav.“ Nu, nač dále třeba vyprávět. Nebylo ani jediného, mezi mladíky, ani mezi starci, mezi pannami ani bahami; jenž by býval ochoten poskytnouti potřebného popelu a všichni odešli, tvrdíce, že jsou zcela zdraví.

Král byl nadmíru potěšen a vešel do síně, aby lékaři blahopřál. Nemohl se ani dosti vynadiviti, kterak doktor za tak krátký čas tolik divů dokázal. „Pane,“ odvece sedlák, „mám neobyčejnou čarovnou moc a tou léčím.“ Král jej štědře podaroval, dal mu peníze i koně, ujistil jej svou přízní a dovolil mu, aby se vrátil ke své ženě, ale s tou podmínkou, že se vrátí bez bití, bude-li jeho pomoci třeba. Sedlák rozloučil se tedy s králem a jel domů. Nepotřeboval již ani na poli pracovati, ani svou ženu bít, miloval ji a ona jeho. Ale svým šibalským kouskem učinila jej žena bezděky slavným lékařem.

Fabliaux (Povídky z 13. století.)

II.

Poslední vůle starého osla.

Jistý kněz měl osla, který mu věrně sloužil plných dvacet let. Konečně když už se samým dřením upracoval a svému pánovi hromadu peněz vydělal, starý osel umřel sešlostí věkem. Z vděčnosti pochoval jej kněz na svém hřbitově. Ale nějak se to doneslo k uším biskupa, který miloval zábavu a byl tudíž velice marnotratný.

„Dobrá,“ řekl si, když se o přestupku knězově dověděl; „uložím tomu hříšníkovi pokutu. Pošlete mi pro toho nepřítel božího, a to hezky rychle!“

Kněz přišel. „Pojď blíž, ty pohanský odrodilče,“ oslovil jej biskup. „To jsi tedy ty, jenž jsi k ostudě svaté církve pohřbil starého osla mezi dobrými křesťany? Kdo jakživ slyšel o podobné hanebnosti? Z vůle Páně dám tuto věc důkladně vyšetřiti a budeš-li nalezen vinným, odsoudím tě do žaláře na doživotí.“

„Milostivý pane,“ odvece kněz, „ta-
kové šeredné pomluvy snadno se dostanou mezi lid. Prosím pouze o lhůtu jednoho dne, abych dokázal svoji nevinu.“ Kněz věděl, co mluví, neboť biskupa dobře znal a již předem byl si jist, že bude propuštěn.

Nazejtří nežli odešel z domova, uložil dvacet zářivých dukátů do svého opasku a pak teprve šel k biskupovi, jehož první otázkou bylo, přináší-li si dobrou omluvu.

„Ano, excellenci, a doufám, že uznáte, že není třeba mne odsuzovati. Račte mě vyslechnouti a shledáte-li mne vinným, podrobím se jakémukoli trestu. Onen starý osel, o kterém Vám lidé vyprávěli, sloužil mi po dvacet let. Bylo to věrné zvíře, dobrý pracovník a velice šetrný. Každý rok uložil si stranou dvacet sous (dvacetníků), aby na šarát kolena mohl pohodlně a bezstarostně žiti. Konečně, když už ležel na smrtelné posteli, vida, že si nastřádal dvacet dukátův, udělal poslední vůli a odkázal je Vám, i prosí, abyste je přijal, neboť doufá, že Vaše modlitby vysvobodí jeho duši z pekel.“

Domluviv kněz, vyňal dvacet dukátů ze svého opasku a podal je biskupovi. Biskup honem natáhl po nich ruku a zdvihaje oči k nebi, pravil zhořně:

„Kéž dobrotivý bůh odpustí zesnulému všechny jeho hříchy a vezme jeho duši do nebes. Amen!“

Rutebouf (nar. 1230).

III.

Odměna dobročinnosti.

Vedle španělské silnice, kudy hezké dívky a jinoši ruku v ruce ze mše se vraceli, stál mladý hezký jinoch a — žebrał, zahalen v rozedraný šat, říkáje, že ničeho nepojedl už po dva dni. Z jeho vzezření a vpádých tváří bylo viděti, že nelhal. Avšak nikdo si ho nevšiml; mladí lidé byli vesměs zaujati zpěvem a láskou. Či bylo hezkému žebráku souzeno, aby umřel při cestě bez pomoci?

Ale šly kolem tři buclaté dívčiny, asi dvacetileté, smály se a — slitovaly se nad

ním. První mu dala peníz real. „Děkuji,“ řekl jí. Druhá mu dala menší penízek. „Bůh Vám to odplat,“ zněl jeho dík.

Třetí—nejchudší z nich a nejkrásnější—neměla ani drobných penízkův, ani velikých realův, i dala mu pouze—jedno políbení. Hladový jimoch neřekl ani slova, ale že šla právě kolem květinářka, vzal všechny peníze, jež byl právě obdržel, koupil za ně velikou kyticí růží a dal jí třetí dívčině.

Catulle Mendès (1840).

IV.

Co Pantagruel předpovídá pro letošní rok.

Letos budou slepci jen slabě viděti; hlouš jen málo slyšeti; němí nebudou příliš jasně hovořiti; bohatým bude trochu lépe než chudým, zdravým lépe nežli nemocným. Sešlost věkem bude nevyléčitelná a to k vůli letům minulým. Vypukne epidemie, nemoc to velice hrozná a děsná, nakažlivá, ukrutná, nelítostná, takže zachvátí mnoho lidí, takže nebudou věděti, co dříve podniknouti, aby vlka ode dveří odehnali: budou přemýšlet, pikle kouti a svůj mžklý mozek týrati, aby našli kámen mudrcův. Sám se třesu strachem, když na to pomyslím, neboť věřte mi, jen málo lidí unikne této zhoubné epidemii, kterou lékař Averroes nazývá „nedostatek peněz.“ Mnoho dobrých věcí dostane se letos těm, kteří mají dosti. Co se týče ovsa, ten bude velmi dobrou stravou pro koně. Troufám si předpověděti, že nebude špeku více než vepřoviny. Co se týče pšenice, vína, ovoce atd., těch nebylo nikdy tolik, co jich bude letos, vyplní-li se přání chudšasův.

Rabelais (1495—1553).

V.

Dobrotivý Bůh z Chemillé.

Farář z Chemillé měl jíti zpovídat nemocného a donést mu tělo Páně. Nemocný umíral.

Bylo velice smutno, že měl vůbec někdo zemřít v tak krásný letní den, zrov-

na v poledne, kdy všechno bylo plno světla a života. A bylo také smutno, že ubohý kněz měl vyjít z domu zrovna po obědě, kdy obyčejně bral do ruky breviář a šel si zdímnout do stinné besídky v zahradě.

„K vůli Tobě, ó Pane!“ vzdychl si svatý ten muž; vsedl na šedého osla, položil naň před sebe svatý kříž a ubíral se vzhůru k horám po úzké stezce vinoucí se po úbočí hory mezi skalami, mechem porostlými a nízkými křovíni.

Osel, ubohý osel, taktéž zavzdychal si: „K vůli Tobě, ó Pane!“, ovšem po svém způsobu, stíhaje brzy tím, brzy oním uchem, aby zahnal mouchy jej trýznící. Jak ničemné jsou ty polední mouchy?—a mimo to šel ubohý osel do vrchu a ještě nesl faráře z Chemillé, který už tak byl dosti těžký. nerci-li teprve po tučném obědě.

Chvillemi potkávali kněze sedláci, na jejichž pozdravení svatému kříži kněz odpovídal, nevěda jak, neboť ospalost tížila víčka očí jeho.

Nedaleko za vesnicí Villandry, kde hora počíná býti sráznější a cesta užší, byl farář ze své dřímoty náhle probuzen hrubým „hej! hej!“ Volal to na něho vozka, vezoucí řáru sena. Vůz klonil se sem tam. Byl to kritický okamžik. I kdyby se byl kněz co nejvíce přitlačil ke skalní stěně, nebylo na cestě místa pro něho a pro vůz! Co činiti? Měl si zajít a vrátiti se níže, kde byla cesta širší? Kněz toho nesměl učiniti. Bylť si vyvolil tuto kratší cestu, jen aby získal času, neboť věděl, že nemocný už umírá. Vysvětlil všechno vozkovi, ale hrubián nic nedbal.

„Je mi líto, pane,“ pravil a ani dýmku z úst nevzal, „ale je příliš horko, já nemohu jeti zpátky do Azay. Ale vy jedete pohodlně na oslu, vám je to jedno.“

„Ale, vy hříšný člověče, co pak nevidíte, že mám s sebou svatý kříž, že nesu nemocnému tělo Páně, dobrotivého Boha z Chemillé?“

„Já patřím do Villandry, muž nic není po vašem pánu Bohu z Chemillé.“ odtušil vozka a práskl do koní, nedbaje, že

by mohl kněze zajeti neb do propasti svaliti.

Kněz počal býti netrpěliv. „Aha, tak ty tak? Dobrá, jen počkej chvílku,“ řekl vozkovi, slezl s osla a opatrně položil svatý kříž na květy mateří doušky. Pak padl na kolena a odříkal tuto krátkou modlitbu: „Dobrotivý bože z Chemillé, ty vidíš, co se děje a že musím toho vzpurného člověka přivésti k rozumu. A dokážu to bez jakékoli pomoci, neboť mám na své straně dvě silné pěsti a právo. Zůstaň tiše tam nahofe, dívej se na náš fajt a nebuď ani při mně, ani proti mně. Já mu hnedle dám za vyučenou.“

Domodliv se pan farář vstal a vyhrnul si rukávy i objevily se dvě hladké, bílé pěsti, pevné a silné jako javorové suky. Bác! bác! První ranou rozbil vozkovi dýmku v ústech, druhou ranou skolil jej k zemi a omráčil. Pak uchopil koně za úzdu a zacouval s vozem dosti daleko, aby projel a postavil pak koně tak, aby jeho hlava byla ve stínu. Jel pak rychlým krokem k nemocnému, jehož našel, an seděl živ a zdrav na posteli — uzdravil se jako zázrakem — a právě vytahoval zátku z láhve šampaňského, aby své uzdravení oslavil, v čemž mu pan farář milerád napomáhal.

Od té doby byl „dobrotivý Bůh z Chemillé“ po celém okolí daleko široko velice populární, když se rozneslo, co se knězi přihodilo a lidé tamnější dosud jej vzývají ve svých hádkách slovy: „O dobrotivý bože z Chemillé, nebuď ani při mně ani proti mně!“

Alphonse Daudet (1840).

VI.

Zrcadlo

Bylo to v jisté zemi, kde nebylo zrcadel. Všechna zrcadla, jež dříve věšivali na stěny, i malá ruční zrcadélka, všechna byla rozbítá a rozdrčena na prach z rozkazu královny. Našlo-li se přece někde sebe menší zrcádko, dala obyvatelé nešťastného domu umučiti do smrti. Povím vám, proč tak podivně jednala. Královna byla sama tak ohyzdná, že

největší nestvůra vedle ní byla by se zdála krásnou, i nepřála si, aby někde svou vlastní podobu v zrcadle spatřila; a vědouc, že je sama škaredá, chtěla, aby jiní nesměli viděti své vlastní krásy. Co platno mítí nejkrásnější oči na světě, ústa jako růže, nebo květy ve vlasech, nemůžete-li nic viděti? Ani v potocích nebylo lze se zhlížeti. Potoky byly zakryty jemnými klenbami kamennými a studně byly náramně hluboky a voda se nabírala do trub, ne do otevřených nádob. Nesmírný zármutek rozhostil se po celé zemi, zvláště mezi koketami, kterých bylo i v této zemi hojnost jako v jiných zemích.

Avšak v jednom nepatrném předměstí žila dívčina jménem Jacinta, která nebyla tak nešťastná, jako ty ostatní, neboť měla milence. Milenec je člověk, který myslí, že jste krásná, stále vám to povídá a mohl by býti vaším zrcadlem ...

Když se jí tázal, chce-li si jej vzíti, dojistá se zarděla, ale ne strachem; a kdo by byl myslil, že se usmívala šelmovsky, aby řekla: ne! byl by se šeredně mýlil. Ale na neštěstí novina o jejich zasnoubení donesla se k uším královny, jejíž největší radostí bylo kaziti radost jiných a která nenáviděla Jacintu nejvíce, poněvadž byla ze všech dívek nejkrásnější.

* * *

Jednoho dne krátce před svatbou Jacinta procházela se štěpnici. Stará žebračka nějaká přibíhla se k ní a prosila o almužnu, ale té chvíle ucouvla s výkřikem leknutí, jako by byla šlápla na ropuchu.

„Ach, můj bože, co jsem to viděla!“

„Co je ti staruško a co jsi viděla? Mluv!“

„Ach, viděla jsem nejškaredější nestvůru na světě.“

„Nu, to přece nejsem já,“ pravila Jacinta se smíchem.

„Běda, ubohé dítě, to jsi ty. Jsem už stará a viděla jsem leccos, ale ještě jsem neviděla nikoho tak ohyzdného, jako ty jsi.“

„Já—já že jsem ohyzdná?“

„Stokrát ohyzdnější, než se dá slovy pověděti.“

Po těchto slovech stará ta bába, která byla nepochybně najata od královny, odběhla s potupným smíchem. Jacinta v slzách klesla na lávku pod jabloní. Nic nemohlo ji potěšiti. „Jsem ohyzdná, jsem ohyzdná!“ opakovala si neustále.

Nadarmo zapřísahal jí její milenec, že je dosud sličná a spanilá, a když jí žádal, aby konečně určila den svatební, zvolala: „Já bych měla být tvou ženou? Nikdy! Miluji tě příliš, abych svolila ku sňatku s tebou, jsouc tak šeredná“ . .

Co měl uhožák si počítí? Jediné, co mu zbývalo, jak by dokázal, že stará bába lhala, bylo: dáti Jacintě do rukou zrcadlo, aby se přesvědčila, že je posud krásná. Ale v celé říši nebylo jediného zrcadla a strach před královninou pomstou byl tak veliký, že nikdo by se byl neopovážil udělati zrcadlo. „Budiž, půjdeme ke dvoru.“ rozhodl jinoch konečně. Jakkoliv ukrutnou jest naše panovnice, mé slzy a Jacintina kráska jistě ji pohnou“ . . .

„Nuže, co jest?“ tázala se zlá královna. „Kdo jsou tito lidé a čeho si žádají?“

„Vaše Veličenstvo, před sebou vidíte nejnešťastnějšího milence na celém světě.“

„Tak, proto mám být vyrušována.“

„Nebudte nelítostná.“

„Ale co jest mně po vašich milostných pletkách?“

„Kdybyste povolila jedno zrcadlo—“

Královna vstala třesoucí se hněvem. „Smělče opovážlivý, nemluv o zrcadle!“

„Nehoršete se, Vaše Veličenství. Prosím, odpusťte a vyslechněte mě. Tato mladá dívka je trápena nešťastnou a

nepravdivou domněnkou: myslí si, že je ošklivá—“

„Haha!“ zvolala královna s děsným smíchem. „To se nic nemýlí, neboť jsem nikdy hroznější obludy neviděla.“

Jacintě se zdálo, že zemře žalem. Už nebylo pochybnosti: vždyť nejen ona stařena, nýbrž i královna prohlásila ji za ošklivou. Pomalu zavíraly se jí oči, a pojednou klesla v mdlobách na stupně trůnu jako mrtvá.

Ale milenec její nepozbyl odvahy i vzkřikl, že královna jest buď šílená, nebo má své přičiny, že tak hanebně lže. Více neřekl, neboť stráž jej zatím chopila a spoutala. Na znamení královnino přiblížil se někdo, byl to kat. Byltě vždy poblíže trůnu, neboť ho bývalo často zapotřebí.

„Konej svou povinnost!“ řekla královna, ukazujíc na jinocha, jenž jí byl tak urazil.

Kat beze slova pozdvihl široký meč . .

Jacinta nevědouc, kde jest, vzchopila se pojednou a otevřela oči — a v tu chvíli dva rozdílné výkřiky zavzněly siní. Jeden byl výkřik radosti, neboť v té lesklé oceli Jacinta zahlédla svá líčka, tak rozkošně

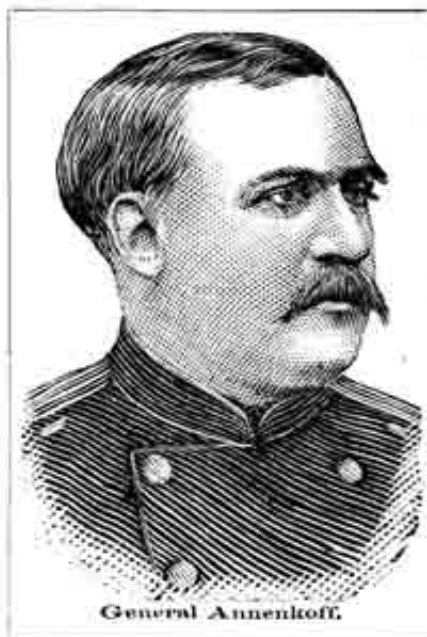
krásná! Druhý byl výkřik bolesti, neboť šeredná a zlá královna vypustila duši ve hněvu a hanbě, spatřivši svou podobu v tom nenadálém zrcadle.

Catulle Mendès.

VII. Nos.

Jednoho jitra paní Azora vrátila se z procházky všechna rozčilená. „Co ti schází, má drahá?“ ptal se jí Zadig. „Co pak tě tak rozhněvalo?“

„Ty bys byl zrovna tak rozhněván jako já, kdybys viděl, co jsem já právě

General Annenkoff.

teď viděla. Šla jsem potěšit mladou vdovu Cosrovu, která přede dvěma dny zbudovala svému mladému manželovi náhrobek podle potoka, co omývá kraj této louky. V trpkosti svého bolu zapřísahla se, že zůstane u hrobu toho, pokud potok podle něho poběží."

"Inu," vece Zadig, "ona je výborná žena a milovala svého manžela neupřímnější láskou."

"Ach!" povzdychla si Azora, "kdybys jen věděl, co dělala, když já jsem k ní přišla!"

"Snad nekopala pro potok nové řečiště, aby jej od hrobu odvrátila?"

Azora mlčky přisvědčila a jala se spílati mladé vdově, vyčítajíc jí nevěru a nevděk s takovou trpkostí, že se Zadigovi neobyčejná horlivost jeho ženy zdála podezřelou.

Zadig měl přítele, jménem Cadora, kterého zasvětil do svého plánu.

Azora odjela na dvoudenní návštěvu k venkovským příbuzným a vrátila se teprve třetí den. Se slzami v očích vyprávěli jí sluhové, že manžel její náhle zemřel právě minulé noci a že jeho mrtvolu uložili v hrobce jeho předků v nejzazší části zahrady. Azora plakala, vlasy si rvala a přísahala, že půjde za mužem do hrobu.

Navečer přišel Cador, prosil, aby ji směl navštívit a plakal s ní. Druhého

dne plakali už méně a obědvali spolu. Cador jí vyprávěl, že mu její zesnulý manžel odkázal větší část svého jmění, i že by se považoval za šťastna, kdyby směl sdílet své bohatství s ní, Azorou. Paní plakala, vzdychala a konečně změkla. U večeře seděli spolu déle než u oběda a mluvili mnohem důvěrněji. Azora chválila zesnulého, ale dokládala, že měl mnohé chyby, kterých pan Cador je prost.

Po večeři stěžoval si Cador na palčivou bolest v boku. Panička byla náramně nepokojna, zkoušela různé léky, ba sama ohledala bolavé místo a tázala se, trpí-li pan Cador onou bolestí stále. "Někdy myslím, že mne ta bolest usmrtí," odpovídal Cador. "Jen jediný lék může mi pomoci a to jest nos člověka nedávno zemřelého, kterým musím si churavý bok natírat."

Paní Azora soudila, že se její muž jistě dostane do nebe, i kdyby měl nos o něco kratší, nežli mívá za živa; vzala tedy břitvu a šla k hrobu. Skropila rov slzami a pak přiblížila se k Zadigovi a chystala se uříznouti mu nos. Ale Zadig zadržel jí ruku a pravil:

"Madam, po druhé nelajte tolik nebohé vdově Cosrové. Uříznouti muži nos jest asi stejně záslužné jako udělati potůčku nové koryto."

Voltaire (1694—1778).

Dějiny a člověk.

PŘED dějin proud své bouřné toky valí,
a na běh jeho člověk, červ ten malý,
se usadil a zírá v hloubné toky,
a sčítá vlny, sčítá času roky.

Ten denní hmyz, to drobné zrnko písku
jen sebe cení, hledí svého zisku,
a z proudu krůpěj jedna naň kdy stříkne,
že veletok v dlaň chytil, v plesu křikne.

A mní to slabé, nerozumné děcko,
že mělkým umem svým již postih všecko,

a čas přikryje vlnou nepaměti
ty pyšné lidstva děti!

Jiřinka.

(Původní pro kalendář „Amerikan.“)

Vypravuje VŘNESLAVA LUŽICKÁ.

I.

KOLEM tebe tančí mušky, Jiřinko." „Bude svatba. Družičky už se scházejí."

„Aj, pravda, scházejí se a tančí s habím letem," smála se Jiřina.

„Jenom se nesměj... Proč netančí kolem nás?"

„Já se nesměju... Vdám se tedy, vdám, vždyť mi cikánka prorokovala, že se vdám dvakrát. Bylo by už na čase začíti, neboť stáří se na mne začíná škareděti a já jsem se posud ani jednou nevdala."

„Nemluv o stáří," s výčitkou pravily druhé dvě její spolence. „My se ještě k starým nečítáme a jsme v jednom věku."

„Vy máte právo na mládí," smála se Jiřinka. „Jedna je vdovičkou, a začíná nový život, druhý to květ na keři. Druhá je paničkou, kterou malé děvčátko dělá mladší. Já však ve stavu panenském žijící děvče, jsem starou pannou."

„Proč jsi zamítala každého ženicha? Proč jsi pletla jenom koše a metly na své ctitele? Měla jsi plést věnečky," pravila vdovička.

„Protože jsem se nechtěla vdáti a nevdám se také! Já svou volnost, svou samostatnost a své štěstí nezačítám muži za jméno „paní." Já pohlížím na stav manželský s jiného stanoviska a nemohu se do našich poměrů a názorů o tom vpraviti. Jediné splynutí dvou duší, jedině přátelství na úctě se zakotvující, zabezpečuje mně štěstí a jedině v tom vystishnouti mi lze jádro manželství. Avšak posud nenalezla jsem muže tako-

vého, bych byla mu obětovala svou svobodu. Co mi schází? Vy obě dvě máte každá své útrapy, strasti a nepřijemnosti, já žiju jako ptáče..."

„Máme zase své radosti," hájila panička manželství.

„Jenom se vdej," přimlouvala vdovička s nyjícím pohledem. „Je to krásné!"

„Snad se nechceš vdáti podruhé," pravila Jiřina.

„Což bys mne odsoudila, kdybych chtěla?"

„Všechno chápu, ale to jediné je mi nevyžkmné, že se může vdova vdáti podruhé. Už odpouštím první sňatek, poněvadž se omluviti dá nerózumem, neznalostí, mládím, ale druhý..."

„Druhý zavrhuješ..."

„Ano. Kde je pak idea a ideal věrnosti, když se žena podruhé vdává? Kdy milovala?"

„Dobře že jsi katoličkou, jakž bys teprve horlila a brojila proti rozvodu?"

„To jsou řeči," usmála se panička. „Je slepá a mluví o barvách."

„Však ona se vdá a jak jí cikánka prorokovala, vdá se dvakrát," zvolala vdovička živě.

„Jak jsem pravila, už by byl čas, bych začala," smála se Jiřina. „Jiřinky kvetou na podzim, proč bych já nemohla se vdáti k stáru. Jenom na vůli mně schází, neboť posud raději pletu koše, než věnce."

„Svěť se nám, Jiřino. Což na tom už nyní? Proč jsi zamítala tak bezohledně muže za mužem? Na tvé výklady a deklamace o volnosti nedáme, nebo dobře

víme, že volnost v lásce prchá. Měla jsi snad nějakou nešťastnou lásku?"

„Nešťastnou? Neměla. Smyšleného neštěstí v prvním mládí mívala jsem dosti, jako jiná děvčata a často jsem se vžila v nějakou lásku; ale do opravdy jsem žádného nemilovala. Kdybych byla v srdci měla nešťastnou lásku, byla bych naříkala, bledla a umírala, já však, jak vidíte, jsem zdravá, plná, ano vykynula jsem více než třeba, jsem červená jako . . .“

„Jako nejkrásnější jifinka!“

„Děkuji za porovnání, ale netěším se z toho. Máme sice stejná jména, ale přece si lichotím, že lépe vypadám.“

„Což se ti nelíbí jifinky?“

„Jsou příliš velké, plné a rozkvětlé pro můj vkus, nemají vůně, jsou těžké do ruky pro zahrání a připomínají na podzim života; já miluji jaro!“

„A přece jsou vzácné a mají mnoho citelů, jako ty jsi jich měla a máš!“

„Já? Že mám!“

„Což se neotáčejí všichni páni jenom kolem tebe?“ pravila vdovička.

„Ha, ha, ha, snad mi toho nezávidíš? Vidíš, já nejsem nebezpečnou. Oni vědí, že na manželství nečítám, když se s nimi bavím, a že mně mohou směle a bez obavy ruku podat, aniž bych já se jí chytla a zajala ji. My jsme dobří přátelé, bavíme se, oni mně svěťují svá tajemství, já jim radím, já je těším a my jsme vždy v dobré náladě.“

„Jen aby některý tě nechytl pevně za ruku!“

„Nějaká štika, myslíš, nebo rak. Posud jsem ani jediné dravé rybky neviděla v mém řecišti.“

„Tam jde jedna!“

„Kde?“

„Aj, nevidíš-li. Tamto se k nám blíží pan lékárník Stránský.“

„Ten ubožáček není dravým.“

„Je spíše hravým, není-li pravda?“

„Ano; já si s ním velmi příjemně ukrajuji chvíle.“

„Všeho do času,“ smála se vdovička. „Vaše časté schůzky a procházky stromofadím, vaše důvěrné hovory jsou do-

sti na pováženou. Neníť radno, zahrávat s ohněm.“

„Nemějž strach a přeješ-li si druhých pout, v této podobě,“ pravila Jifina, ukazujíc slunníkem směrem k blížícímu se, „pak jen upřímně se mi svěť! Já vás svedu, ale musíš mít onu část peněz, za kterou je toto potěšení manželské na prodej! Neníť laciný a až příliš úzkostlivě počítá, sčítá, násobí . . .“

„Už jste se smlouvali,“ smála se panička.

„Bůh uchovejž! On jest mým přítelím a dobrým soudruhem a já jsem jeho důvěrníci, které se svěťuje se vším, s dobrem i se svými nehodami.“

„Lásky?“

„Lásky i osudu, který mu posud nepřál manželky. Už byl několikrát zasnouben, ale s každého sešlo.“

„K vůli penězům?“

„Nesmím cizí tajemství prozrazovati. Je to dobrý člověk, až příliš dobrý snad, ale není dosti mužný a nedovede zápasiti. Příliš snadno ustupuje a proto je posud svoboden.“

„Jak, on ustupuje?“

„Neníť hrdinným mužem, ale ještě méně hrdinným milencem.“

„Dodej mu mysle Jifino, aby se nebál, a vezmi si ho. Je lékárníkem, má dům, a jak já tvrdím, má tě tuze rád; k čemu tedy se rozmýšleš?“

„Což mám stále a stále opakovati, že se nevším, že se nechci vdáti. Žádný muž za to nestojí, bych mu obětovala svůj život. Já umru svobodna.“

„Vzpomeň si na cikánku!“

„Už je čas, jifinky kvetou . . .“ škádlily jí obě paničky.

„Já bych ubohého, dobrého Stránského jen ze srdce litovala!“

„Proč?“

„Mám-li se vdáti dvakrát dle proroctví cikánčina, musí první umřít a k tomu by ho byla škoda,“ prozradila se Jifinka.

„Vida, že jí není lhostejným,“ smála se vdovička.

„Tiše, už se k nám blíží!“

II.

Stránský byl muž v plném věku, uctivý, dvorný, snad až příliš dvorný, ale poněkud neobratný, čímž velice utrpěl na své společenské pověsti, an býval tím často mladým dívkám předmětem posměchu.

Dokud se ohlížel po poupatech dívčích, škodilo mu to a chování veselých, rozmarných dívek často ho trápilo; ale od té chvíle, kdy už vyhledával rozpučilé květy, setkával se s uznáním, a býval oceněn, an tyto nalézaly i jeho vady krásnými.

Pan Stránský však k úžasu a nelibosti všech náhle ustal a k žádné z dívek se neblížil; neženil se a zvolna, zvolňoučka v jejich očích se přeměnil v starého pána, ač jim ve skutečnosti posud nebyl.

„Svou úctu, ponížený služebník, ruku líbám, milostivé dámy,“ volal pan Stránský, sotva zahlédl trojici dám, proti němu se brátí stromořadím,

obvyklou to procházkou obyvatelův města, po které i přítelkyně k večeru se procházely.

„Dobrý večer,“ pravily dámy.

Na všechny strany následovaly nyní poklony.

„Krásný den dnes. Byl jsem už daleko na procházce!“

„Pan Stránský je výborný chodec,“ pravila vdovička.

„Aj, jak jste se vyzdobil,“ usmála se panička. „Co to znamená?“

„Byl jsem v zámku Bělčickém a přináším si odtamtud skvosiné jiřinky,“ odušil. „Račte se podívat, jaká to je krása, jaká barvitost a plnost.“

„Sotva kytici nesete,“ usmála se Jiřina.

„Vždyť není těžká.“

„Že není? Je to břímě.“

„Krásné však břímě a takové se lehce

nese,“ pravil pan lékárník.

„Smím-li kytici nabídnouti milostivé slečně?“

„Mně? Aj, neolupujte se o ni!“

„Já.. já.. já ji přece jediné pro slečnu přináším. Snad nedostanu košem?“

„Pro milého nic těžkého, pro milou tou měrou,“ polohlasně zpívala panička Jiřině do ucha.

Pan Stránský to neslyšel, poněvadž jiřinky právě rovnal a vdovička k nim se sklánějíc, se ho tázala:

„Znáte se v květomluvě, p. Stránský?“

„Něco o tom vím, ale já na takové hříčky nedbám.“

„Jaký význam mají jiřinky?“ ptala se Jiřina.

„Upokoj mě předtuchy,“ odušil, podáváje dvorně kytici Jiřině.

„Aj, aj, jaké předtuchy má pan Stránský?“ smála se vdovička. „Sladké, trpké, smutné?“

Robert Henry Vickers,
americký dějopisec českého národa.

„Děkuju,“ pravila Jiřina. „Přijímám kytici, abych vás zbavila toho břímě a slibuju, že dám jiřinky ihned do vázy, a že jich nenechám v roztržitosti zvednouti, jako poslední krásné růže a korafiáty. Já však nejsem růží, ale Jiřinou, a musím si květin jmenovkyň vážit, ačkoliv . . .“

Pan Stránský za řeči Jiřininy rozpačitě se otáčel brzy k vdovičce, brzy k ní. Prvější se ho byla tázala a on odpovídati nemohl, když Jiřina mluvila. To přivedlo jej do nesnázi nemalých a dvornost jeho trpěla tím velice. Chtěl mluvit, a zarazel se, díval se tu na vdovičku, tu na Jiřinu, přešlapoval a tyto jeho nesnáze působily paničce, která pouze pozorovala, velkou zábavu.

Chvilku přemáhala smích, ale po té zasmála se srdečně.

Jiřina soudila, že se jí směje a zarazila se v řeči, čímž osten, který měl nyní dárce poněkud zraniti, se ulomil, a pan Stránský se dostal k slovu.

„Jste příliš laskava, milostivá slečno, děkuju za přijetí . . . milostpaní ráčila se tázati, ano mám předtuchy . . . slečna posud je růží, a navždy jí zůstane, nebo si to jméno získala, dobyla a má je až do smrti míti . . . Milostivá paní mi snad neuvěří, řeknu li, že jsou smutné.“

Tak brzy k jedné a zase k druhé se obračeje a kloně, zodpověděl oběma.

„Smutné předtuchy!“ pravila vdovička. „Proč?“

„Známe li původ těchto tajných citů?“ s povzdechem odvětil pan Stránský.

„A jakého druhu jsou tyto smutné vaše předtuchy?“ vyzvíдалa vdovička s účastí.

„Pan Stránský bývá často sentimentálním,“ usmála se Jiřina. „Tyto předtuchy nejsou ničím a nic neznamenaají. Realistická půda uniká mu pod nohama. Já na takové věci nevěřím. Člověk nemůže tušiti ničehož, poněvadž nezná budoucnost. Ostatně věřím, že si člověk sám může svůj osud ztrpčiti i zlepšiti a ozdobiti štěstím. Štěstím je spokojenost a mír duše.“

„Slečna nevěří a přece jsou předtuchy, které člověka se zmocňují, a jemu

zvěstují, že naň čeká buď něco milého a radostného, buď něco smutného a nepříjemného. Doznal jsem to často již v životě.“

„Doznal-li toho pan Stránský i dnes?“ pravila vdovička, která stůj co stůj chtěla zvědět, jaké předtuchy pan Stránský hostí v duši.

„Ano, milostivá paní. Byl jsem vesel, šťasten, rozjafen a s radostí děkoval jsem zahradníkovi za tyto krásné druhy jiřinek, které mně tak ochotně na prosbu moji seřezal se svých vzácných keřů; ale sotva že jsem vyšel ze vrat zahradních, padla mi na srdce taková tíha, že jsem náhle ani vydýchnouti nemohl. A posud nemohu se sprostiti toho tlaku . . .“

„Který nazýváte předtuchou,“ usmála se Jiřina.

„Ano a která mi přinese zajisté něco nemilého.“

Kolem úst Jiřininych zahrával úsměv, kterému se však bránila, by přítel neurazila. Chtěla se ho ptáti, zdaliž on vybánil v této chvíli onu jiřinomluvu, ale bála se, by nevypukla v smích. Proto zaháněla mušky, tančící kolem ní, svým slunníkem a prohlížela si kytici.

Zatím vdovička se ujala slova a pravila:

„Nemůžete-li se na nic upamatovati, co by bylo bývalo příčinou této tísně? Časem nás přivodí do té míry duševní sebe nepatrnější věc. Já jsem to už sama častokrát na sobě doznela.“

„Nevím o ničem, leč by byl tento nemilý cit ve mně vzbudil kočár, tažený dvěma bělouši, který právě jel mimo vrata, když jsem z nich vycházel.“

„Aj, tu vám asi bylo líto, že nemůžete si sednouti a jeti,“ zvolala Jiřina, jsouc ráda, že může nyní bez urážky přáti smíchu volnosti.

„Já a jeti?“ zvolal lékárník. „Já daleko široko za nejlepšího chodce známý muž! Milostivá slečna mne škádlí.“

„Co by v tom bylo jiného?“ žertovala Jiřina.

„Spíše bych hádal na onoho muže, který v kočáře seděl, když už máme zůstatí na půdě rozumové.“

„Jaký muž?“ tázala se vdovička. „Snad to byl nový lékař, který zde u nás se chce usaditi?“

„Ten asi nebyl lékařem. Kdyby jím byl, pomohl by nejprve sám sobě. Chudák vypadal až běda! Smrt mu zírala z očí.“

„Nemocný muž?! Byl mladý, či starý?“ tázala se vdovička.

„Mladý a příjemný. Vzbudil můj soucit, ubohý!“

„Vida, zde máme ihned vysvětlení, proč vám bylo tak úzko,“ zvolala Jiřina.

„Vzpomněl jste si na smrt a . . . bál jste se . . .“

„Slečno, vy mi křivdíte.“

„Kam jel ten ubohý kandidát smrti?“ tázala se vdovička.

„Předjel mne a bude asi už ve městě. Nemohu sloužiti s odpovědí.“

„Za chvíli se to dozvíme,“ usmála se panička. „Naše město není posud za světové prohlášení a za hodinu je každá událost roztrousena od jednoho konce k druhému.“

„Naše zprávy předstihnou i elektrický proud,“ vece pan Stránský.

Společnost se dále vesele bavila, jenom Jiřina byla nápadně nyní zamklou a hrála si s kyticí jiřinek.

„Jiřinko, co se s tebou stalo, že jsi náhle oněměla?“ zvolala panička a ukázavši hlavou na vdovičku, pošeptla jí do ucha: „Snad nežárlíš na Elišku?“

Jiřina protřhla se z myšlének, usmála se při poslední poznámce a pravila takéž šeptem:

„Nežárlím a ráda se s ní rozdělím o jeho zábavu. Dále to nedojde.“

Po té rozebrala kyticí, rozdělila ji a dala každé přítelkyni nějakou jiřinku.

„Pan Stránský dovolí, bych z jeho dárku opět mým přítelkyním učinila radost,“ řekla s úsměvem.

„Máš li snad nějaké předtuchy, Jiřinko, na které se máe těmito květy tážeš?“ usmála se vdovička.

„Mám-li já je upokojiti?“ žertovala panička.

Jiřina nuceně se usmála. Nechtěla se k tomu před přítelkyněmi znáti, že skutečně jí byla náhle padla tíha nevýslovná na prsa, když pan Stránský mluvil o cizím muži.

III.

Byli zatím došli k prvním domkům města a tu již potkávali známé pány. Netrvalo to dlouho a společnost vzrostla. Jiřinka, obklopena jsouc pány, vcházela do města jako u vítězném pochodu, bavila se vesele a mluvila jako řečnice, ani už nevzpomenouc, že před chvílkou jí bylo tesknou.

„Slečno Jiřino, ráčíte li už věděti, že máte v domě hosta?“ tázal se jí mladý notář.

„My?“ zvolala Jiřina s udivením a obraz nemocného muže v kočáře, zjevil se před jejími zraky. „Nevím ničehož.“

„Právě jsem se to dověděl.“

„Teta nikoho nečekala.“

„A přece právě před chvílí přijel, u domu slezl a vešel k paní tetě.“

M. Sadi Carnot.

„Tím vítanější bude host," pravil jiný z pánů, „když přichází z nenadání."

„Toto pořekadlo vždy se neosvědčuje," pravil pan notář. „Nemocní hosté způsobují mnohé v domě nepřijemnosti a paní teta už je stará . . ."

„Nemocný host!" zvolala vdovička. „Aj pane lékárníku, to je dozajista ta vaše předtucha!"

„Kdo je to?" tázal se pan Stránský.

„Slyšel jsem, že je profesor . . ."

„Aj, toť Jaroslav!" zvolala Jiřina a půvabně se ukloníc, prosila za odpuštění, že společnost opouští.

„Teta chudák by si nevěděla rady," řekla na omluvu a již spěchala k domu na náměstí, v němž bydlela s tetou.

Pan Stránský by jí byl rád provázel, už vykročoval také jednou nohou, hledal slova, ale než se k tomu vzmužil a slova nalezl, byla Jiřina v domě zmaizela.

Jiřina byla sirotek, a bydlela u tety Malé, vdově po vrchním, která měla za vdovské sídlo krásný dům v Milešicích. Teta měla jedinou dceru, ve Vídni provdanou a Jiřina jí zastupovala. Tak našla Jiřina ochranu a domov, když jí otec zemřel, kterého matka předešla a nebylo jí opouštět rodiliště.

Bratří měli své rodiny, své zájmy, svá povolání a Jiřina by byla jinak stála osamělá na světě.

Nouze se báti nebylo jí třeba; mělať slušný majetek a byla dostatečně vzdělanou, by mohla po případě býti vychovatelkou, nebo si nalézt jinou činnost.

Tak si chtěla Jiřina již zavést v Milešicích soukromou školu pro dívky odrostlé, které by učila pracím, frančtině, a způsobům, kde by se byly scházely, hovořily, předčítaly, hrály si rozmanité hry, s kterými by byla chodila na vycházky, by jich učila přírodu znáti a milovati, nebo Jiřina byla velkou čtenářkou její.

Avšak teta Malá prosila ji, by s ní žila a Jiřina tuto povinnost přijala s ochotou.

Samostatnost, volnost byly Jiřinými ideály a bezstarostný život, kterému byla až dosud uvykla v domě otcovském, jí přišel velice vhod. Jiřina se ráda

bavila, ráda se pnula k výši a milovala kolem sebe kruh společenský. Ona také byla vždy všechny dívky a paničky jejího věku přehlídla, ana nad ně skutečně vynikala vědomostmi a způsoby.

V domě tetině mohla žít po své vůli, chuti a touze. Teta jí v ničem nebránila, v ní se zhlížela, jejím výrokům se divila, její chytrosti a vzdělanosti se v duchu kořila, nebo teta byla z žen, které pro vyšší snahy mají sice pochopení, ale samy nemají ducha. Byla to výtečná, stará paní, příjemná, dobročinná, společenská, hospodárná, usmívavá, ale slabá, Jiřina byla jí oporou, bez ní nebyla by mohla staženka ani žítí a všemožně se o to přičinila, by jí jí nikdo neodvedl.

Udýchaná, červená jako nejkrásnější z jiřinek, jež si nesla v ruce, vešla Jiřina do pokoje.

„Aj, tu jsi! Dobře, že přicházíš! Nevěděla jsem, kde tě hledat. Mámeť neočekávaného hosta. Můj synovec, profesor Horský."

Těmito slovy uvítala teta Jiřinu a představila jí mladého muže, který při ní seděl na pohovce.

Horský se ukláněl a blížil se volně k Jiřině, by jí podal ruku na uvítanou.

„Srdečně vás vítám," pravila Jiřina dvorně. „A smím-li hned na uvítanou podati tuto kytici, přijměte ji co malý hold básníkovi od pilné a vděčné svých básní čtenářky."

To pravíc, podávala Jiřina mladému muži kytici.

„Jak vy víte, rozmilá tetičko, že . . ."

„Abych nevěděla! Což žijeme někde v Číně?"

„A čítáte?"

„Čítám a zase čítám. Jsou rozkošné! Mám je tuze ráda."

„Rozkošnější však jejich pilná a shovívavá čtenářka," zvolal básník se zanicením, uslyše z úst rázné dívky, že jeho básně miluje a líbal ruku, která mu kytici podala.

„Lichocení vaše mohu přijmouti," pravila Jiřina, „jednak co tetička od strýčka. jinak co stará panna od mladého muže. Avšak, proč jste nám nepsal, bychom byly se připravily."

„Jsem po nemoci; lékař mi řekl: „jed' na venek," i jel jsem k tetě, o které v celém příbuzenstvu jediná jde zvěst, že je nad míru dobrá a pohostinná. Věděl jsem, že budu srdečně uvítán a ani mi k mysli nevstoupilo psátí."

„Dobře díte strýčku! Já pak se vynasnažím, bych vám dokázala, že tetina pověst výtečné hospodyně neutrpěla tím, když předala domácnost úplně mně."

„Nemohla věru učiniti nic lepšího, tetičko. Já se již také úpředkem k ořím umění vašemu domácímu, souhlasím s veškerým zařízením vašim, ale jenom jediné prosím, byste odvolala ze slov svých, dříve pronesených."

„A to by bylo?"

„Název, kterým jste se neprávě pokřtila. Vy přece nebudete se čítati k starým panám?"

„Už se k nim dávno dobrovolně čítám, milý strýčku a nyní nemohu odmílovati skutečnosti, ana se zakládá na přirozeném životě běhu."

„K tomu názvu máte daleko!"

„Ach, zůstaňmež v pásmu příbuzenské upřímnosti strýčku. Dovolte, bych jiřinky dala do vody; zdá se mi, že vám v ruce překážejí?"

„Ano, ano, překážejí mně, bych mohl objati svoji rozkošnou tetičku!" zvolal Horský vřele.

Maje nyní ruku vyproštěnou, objal Horský skutečně tetičku Jiřinu a zatočil jí. V tom však zlý kašel jej zachvátil.

„Hle strýčku, jak se tresce, vyskočí-li nemocný z mezí," pravila Jiřina a soucitně k němu se sklonila.

Horský držel ruku její chvílku ve své, pak ji polbil a pravil:

„To je zbytek nemoce, který přicházíva mne soužit i když tiše sedím."

M. Casimir Perier.

Druhého dne podal Horský Jiřině růžový list.

„Co je to?" zvolala.

„Čtete tetičko!"

„*Růží Milešická*," četla Jiřina. Tímto názvem označena byla báseň.

„Což vy víte, že mně zde kdysi tak říkávali?" pravila, než četla dále Jiřina. „Slychal jsem už dávno o krásné tetičce, „*růže Milešická*“ zvané a fantasie moje si vás vyličila po svém názoru. Bohužel, nemohl jsem nikdy za-

vítati k tetě vrchnové, bych vás poznal, ale v moje básně jste se mi přecasto vpletla. Tato vderejší však patří vám, výhradně vám!"

„Nadpis po té musí zníti: *Tetice Jiřině*," usmála se, by zakryla dojemtí přemocné, které v ní bouřilo. „Neboť nenalezl jste už *růže*, ale pouze *jiřinku*. Hle, zde stojí moje sestřičky," dodala, ukazujíc na kytici, kterou mu včera byla dala.

Dívajíc se na jífiny, vzpomněla si Jiřina na své včerejší předtuchy a v duši si řekla:

„Jiřinky jich neupokojily.“

IV.

„Jiřina nás zanedbává,“ stěžovali si přátelé i přítelkyně její, kterým scházela duchaplná společnost v zimních večerech a zábavách.

Pan Stránský jí však vše omlouval.

„Odpusťte jí, ta ubohá má mnoho práce. Nemít maličkostí obsluhovat dva nemocné.“

„Jiřina je v každém kouání příliš horlivá a žene se do všeho ohnivě. Přece si má přátel odlehu a zotavení,“ toužila zle na ni vdovička.

„Zahrabala sebe dřívě než jich,“ prohodil lékař. „Obětivá to duše!“

„Což není oběma pomoci?“ tázali se.

„Není. Paní vrchníová dozrává a na jaře asi půjde za chotěm. Pan profesor vůbec není zdráv a zdá se, že sem nepřijel pouze za tím účelem, by si zde na čistém vzduchu odpočinul, ale by si zde na věky odpočinul na krásném našem hřbitově.“

„Škoda mladého života!“

„Je to nadaný básník, duchaplný muž a šlechtný člověk,“ vece lékař. „Srdce člověku zabolí, víd-li ho tak chřadnouti; ale jakž teprve je lékař! Tomu je v duši smutno, na zhoubu nemoce hledět; a nemít prostředku, nemít léku, kterým by světu zachránil tento život!“

Společnost Milešická Jiřině arci nyní odpustila, že na ni zapomněla, ale vzpomínala na ní často vše, an bylo bez ní smutno a uznala, že se bez ní ničemu nechce dařiti.

Stav tetin byl povážlivý a lékaři zakázali všechny návštěvy. I nedozvěděla se společnost nic o Jiřině vyjma to, co jim přinášel pan Stránský, který právem nejdůvěrnějšího přítele k Jiřině docházel, s ní předsní několik slov promluvil a zase zprávy o ní ve městě rozšířil.

Jiřina neodměňovala se společnosti stejným dílem. Ona po nikom netoužila, nikoho nevzpomínala, světa nepostrádala, neboť byla nalezla nový, dosud jí

netušený svět říše poesie, ducha a citů doma u lože nemocného strýčka.

Pan profesor se při její vzorné a neochybné péči dle poměrů a možnosti uzdravil, ale teta odešla v prvních dnech jarních za chotěm na věčnost.

Jiřina přijímala návštěvy, želící s oddaností žalu nad ztrátou mateřské ochránkyně, ale byla nápadně zamlklou, roztržitou.

Pan Stránský právem přítele, byl Jiřině nápomocen při obstarání pohřbu, an zotavující se profesor nemohl svou povinnost konati a velice se stranil cizích lidí.

Jiřina vše mu děkovala po pohřbu tetině, ano i ruku mu stiskla za jeho služby přátelské a on již, již se hotovil k útoku; ale než se zmohl na slovo výbojně, byla vyvolená jeho odešla s úklonou a s omluvou, že musí opatřiti strýčka polévkou.

„Jiřině to sluší ve smutku,“ říkali si známi, když chodila, by jim děkovala za soustrast.

„Omládla!“

„Vypadá jako nevěsta.“

Pánové také se k Jiřině nemohli už tak míti důvěrně a známě jako dřívě; mělat něco v celém zjevu, co jim vévodilo a bližší styk zamezovalo.

„Změnila se,“ říkali. „Už není tak veselá, zábavná, žertovná. Je zaražená, ostýchavá, každé slovo váží!“

„Je za to půvabnější a zajímavější,“ zněl však úsudek konečný. „Škoda, že není mladší!“

Panu Stránskému ni v nejmenším nevadilo, že není Jiřina mladší. On zůstal nezměněn, věren, on změny také při ní neviděl a jak mu zářivala od prvního s ní setkání, tak se mu zářila i nyní.

Jedině vyzozoroval, že je nyní citlivější, přístupnější, že není už tak smělou, by rozkošným sice způsobem, ale přece s malou zlomyslností, ho dráždila, škádčila a vzdalovala od sebe.

„Tetina smrt na ni blahodárně působila,“ řekl si pan Stránský. „Je nyní podruhé osifelou, pilně spíše k muži, který jí miluje.“

Touto nadějí se koje, odhodlal se k činu a slovu.

Jednoho dne oblekl sváteční šat a ubíral se k Jiřině s prosbou za její ruku.

Ze všech oken za ním zvědavě vyhlížely zraky a lidé kroutili hlavami, kam asi jde pan Stránský v takové paradě.

Na náměstí potkal vdovičku.

„Dobrý den pane Stránský,“ děkovala za pozdrav. „Jdete-li blahopřátí?“ doložila mimochodem.

Pan Stránský na tato slova stanul a s úsměvem pravil:

„Komu milostivá paní?“

„Jiřině! Vždyť přece k ní míříte!“ pravila vdovička a zastavila se též.

„Ano . . . ano, měl jsem úmysl . . .“

„Co k tomu říkáte? Já nemohu vyjít z údivení a z rozhorlení. Co jí to připadlo! Nic z toho nevzejde dobrého.

„Přišel jsem pozdě. Báł jsem se, že zamítne každého ženicha, ale ona přece nedala košem, když přišel ten pravý. Ať je šťastná!“

Jiřina právě v tuto chvíli zvolala se zanícením:

„Já jsem šťastná, Jaroslave, nevýslovně šťastná! Díky tobě, že jsi mne naučil tomuto štěstí! Já jsem bloudila ve tmách a neznala krás světa, až ty jsi přišel a čarovným prutem poesie mne odčaroval, mne probudil, a nový život mi vdechl! Já ti za to děkuju a vše tě miluju!“

„Jiřinko,“ zašeptl blouznivě Horský.

„Jiřinko,“ opakovala zamýšleně a pohledla na něj s tajenou úzkostí.

„Jiřinky kvetou v podzimu a já se chci snoubiti s jarem,“ zašeptla. „Není-li to hříchem?“

„Ale matinko, nepouštěj kanárka z klece, když říkáš, že tatínek má dnes kočku!“

Stále a stále zamítá ženicha za ženichem, vdavek se zřiká jako satanaše a po té rázem vyvede takový nerozumný kousek a vrhne se do proudu nerovného manželství, ze kterého se na ni už nyní dívá smrt. Přicházím právě od ní. Nechtěla jsem tomu věriti, když se to včera začínalo po městě roztrušovati, ale ona hrdě a vítězně mi řekla, že je nevěstou páně Horského a ani se při tom nezačervenala studem.“

Jak pan Stránský na oklikách, by ho vdovička neviděla, že nevěšel do domu k Jiřině, se dostal domů, nevěděl.

Přijda domů, svlékl se sebe slavnostní oblek, sedl si k stolu, opřel hlavu o dlaně a tak seděl dlouho zahloubán v myšlenkách a bolu skutečném, nebo měl Jiřinu rád. Po té zvedl hlavu, vytřel si z oka slzu mužnou a řekl srdnatě:

„Mluví-li takto moudrá moje Jiřinka? zvolal.

V.

„Jak se to stalo Jiřino?“ tázaly se její přítelkyně.

„Jak se to stává,“ odvětila.

„Tak jsi se vzpírala a nyní bez rozmyšlení se vdáváš!“

„Proč bez rozmyšlení?“

„On je pro tebe mladý, Jiřino,“ řekla vdovička. „Neznáš světa, neboť jsi žila ustavičně jako děčko, až jsi stárla. Bude ti nevěren.“

„On nevěren! Neznáš tu něžnou duši!“

„Duše o tom ani nezví, když mysl zabrousí jinam.“

„Neznáš jeho lásky ke mně a něžný poměr náš. On mne miluje vroucně. Básník není mužem obyčejným. Máť

jiný vzlet, jiný názor světa a srdce jeho plane láskou ideální . . ."

"Ustaň, ustaň! Muž a ideální láska v jednom dechu se sice vysloví, ale . . ."

"Pověz nám raději, jak jste se shodli a jakým kouzlem tě k sobě přivábil, že jsi na své sliby, slova a předsevzetí zapomněla, že jsi k muži se naklonila," pravila známá nám panička.

"Vy se mne vyptáváte, jakobych stála před soudem," usmála se Jiřina. "Což přátelství dává vám právo, byste city mé rozebíraly a přísné je podrobovaly analýsi? Máme se rádi a vezmeme se!"

"Proč jsi to dříve neučinila a nevdala se v prvním mládí? Jakých ženichů a jakých partií jsi zamítla, a nyní si vezmeš suplujícího profesora, mladého, churavého."

"Budeš pouze ošetřovatelkou, milosrdnou sestrou!"

"Ona za to nemůže," zasmála se vdovička. "Cikánka jí to prorokovala, není-li pravda Jiřino?"

"Cikánka a na podzim tančící mušky!"

"A předtuchy páně Stránského . . ."

Jiřina nyní mlčela, nebo jí proroctví cikánčino připomnělo, že se má dvakrát vdáti. To by však měl Jaroslav zemřít . . .

Jiřina nebyla z pověřčivých, ale z osvědčených, a přece jí nyní zalomcovala úzkost.

"Bože, zemře-li Jaroslav?" vzdychla si v duši. "Ne, ne, já ho nedám smrti! Ošetřím ho a život mu udržím!"

Jiřina tomu věřila, poněvadž v to doufala.

Rozjímajíc o slovech přítelkyň, která jí byla ohlasem světa, řekla si Jiřina, že v mnohém pravdu mají; ale tím nenašla ni poučení, ni jiného náhledu.

"Jsem-li skutečně už tak starou?" řekla si. "Já jsem se ještě nikdy necítila tak mladou a tak jarou jako nyní v štěstí této lásky!"

Přece však skryté obavy, věštby a názory světa ztrpčily jí její radost a blaženost. Na zrcadlo čisté zavanul dech světa a zkalil je. Láska její byla však tak mocná, že všechny námitky porazila a světa úsudkův se nelekala.

"Já ho miluju," řekla si. "Děj se co děj, i za tu nejvyšší cenu, i za ten nejtěžší trest chci mého Jaroslava mít!"

Svět soudil, že jí mladý muž zvykl a že jí chce splatit dluh vděčnosti láskou svou, Jiřinu že k němu upoutal soucit a přepjatý cit.

Mýlili se však. V obou zaplanula láska, která nezná mezí, nezná překážek, nezná odporu a vysmívá se rozumu.

Horský uchvátil duši její poetickou, něžnou, vnímavou a hlubokou svými básněmi, svými vznešenými a ohnivými city, svým duchem a věděním.

Jiřina zaujala mladého muže svou vnímavostí, ženskostí a silou ducha.

Byla-li na jedné straně vděčnost, na druhé útrpnost této lásky buditelky, podporovatelky a příčinou sblížení těchto dvou duší, byla vzájemná úcta a obdiv páskou, která je spoutala a pevně svázala jejich srdce a životy.

Teta byla jedinou svědkyní jejich v úkrytu a odloučenosti světa vzrůstající lásky a jedinou, která tajemství jejich prohlédla.

I ona se toho spojení bála, ale vidouc, jak Jiřina Horského ošetřuje, řekla si:

"Mladá žena by mu nevěnovala této péče, ji by vábil svět, Jiřinu vábí on a svatou jí bude tato povinnost."

Teta se usmívala s touto myšlenkou, u lože smrti její se zasnoubili, pozhledla jim a oba dva jmenovala umírající svými dědici.

Oba dva zapomněli na celý svět a byli teprve z rajskeho štěstí vyrušeni, když pomluva začala stíhat a kalit jejich krásný poměr.

Tu si vzpomněli, že má svět na ně práva a oni k němu zase povinnosti i prohlásili svoje zasnoubení.

Nyní, když pověst o jejich zasnoubení vešla v známost všeobecnou, nemohli k vůli společnosti v tomto poměru pospolu žít, Horský pak nemohl zase k vůli zdraví k svému povolání do Prahy ještě se vrátiti.

I rozhodli se, že slaviti budou sňatek svůj v plném smutku.

"Teta nám to odpustí," pravila Jiřina. "Proto přece pro ni truchlíme!"

Kostel Milošický byl přeplněn zvědavými, ačkoliv Jiřina svou svatbu slavila zcela tiše, časně z rána, kráčeje samojediná s mužem lásky k oltáři, v černém obleku smutečním.

„On je bledý, pouhým stínem muže!“

„Je k němu stará!“

„Přece jí je škoda, je to dobrá duše, účinnivá, přející,“ tak asi se mluvilo ve skupení jednom.

Jinde zase přítelkyně toužily na vdavky její a úsudek jejich o tomto sňatku vrcholil v tom, že řekly:

„Jiřina se zbláznila!“

„Jak chtěla, tak má,“ zněla na to odpověď ve skupení přátel.

Po sňatku odejela Jiřina s chotěm bezprodleně do lázní, odkudž se měli vrátiti již přímo do Prahy.

Pana Stránského nebylo v den svatby Jiřininy v Milošicích. Odebral se na cesty do ciziny, po nichž už dávno prý toužil!

Žetoužil po svatbě s Jiřinou, s tím nikomu se nesvětil, ale celé město útrpně pokrčilo raměna, když jim vypravoval tuto

báji o tužbách cestování. Litovali ho

„Moje Jiřinko,“ šeptal ve voze blažený ženich k své nevěstě a manželce. „Na věky jsi mou, věčně mou!“

„Na věky tvou Jaroslave, jediné tvou,“ opětovala Jiřina v sladkém lásky šepotu.

Pak oba dva spolu četli básně, kterou Horský složil ke dni svatebnímu a věnoval své choti. Měla nadpis: *Jiřinka*.

V básni opěvoval básník Jiřinku za květinu květin, a pravil, že neprávem růže se zove jich královnou, an Jiřinka si tohoto názvu v plné míře zaslouhuje pro svou plnost, barvitost i krásu.

Listy Jiřinek, na hrobě tetině zasaze-

ných rukou Jiřininou den po pohřbu, v tuto chvíli poprvé zahruly se v láskujícím vánku. Paprsek sluneční políbil nové, mladé jejich puky.

VI.

V černém oděvu smutečním Jiřina odjela s chotěm z rodiště a v černém, smutečním oděvu vrátila se za dva roky zase do rodiště zpět. Odjížděla blažená po boku mladého muže, a nyní vracela se zarmoucená, zničená, s mrtvým manželem.

Přivezla si ho v rakvi cínové a pohřbila vedle tety.

Všichni ji srdečně uvítali a přišli jí

vstříc s bývalým přátelstvím, ale sklíčená a zničená vdova neměla pro svět pohledu, pro společnost volné chvíle. Uzavírala se se svým hlubokým žalem v bytu a téměř celé dny proplakala na jeho hrobě; nemluvila s nikým, ale pro mrtvého chotě měla hojnost slov. Pro svět měla hlavou kývnutí a němý pozdrav.

Stránský míval nyní mnoho práce na hřbitově. Obno-

voval hroby rodičův, dával nový pomník a pokaždé, když navštívil hroby své, přistoupil i k hrobu Horského, by vdově podal ruku.

Přijala ji, kývla hlavou a sklonila se k hrobu. Ani pro něho, pro toho dobrého přítele neměla slova sklíčená vdova a on bál se slovem její zármutek znešvecovati.

„Prošm tě, Jiřino, jak dlouho potrvá tento žal a smutek tvůj?“ tázala se jí vdovička jednoho dne, když na hřbitově se sešly.

„Věčně,“ odvětila temným hlasem.

„Jdiž! Nic pozemského netrvá věčně. Ani tuhý žal nebude mří jiného zákona.“

„Tatínku, jsou i teď ještě divé ženy na světě, o jakýchž se vypravuje v této knížce?“—„Dej mně s tím pokoj! Já nemám kdy! Zeptej se maminky!“

„Která žena takového chotě ztratila Eliško . . .“

„Ach, každá ví nejlépe, co ztratila. Každá svého milovala!“

„A jak jsem byla milována?“

„Soudíš-li, že jiné ženy nebyly milovány, že jedině básník zná lásku?“

Jiřina kývla a sklesla na hrob zničená.

„Až se vypláčeš, přijď ke mně, ráda tě potěším, ale vřítati se ti nebudu!“ řekla rozhněvaná vdovička a odešla se hřbitova.

„Oni mi nerozumějí,“ lkala Horská na hrobě. „Nikdo, nikdo neví, jakého jsem ztratila manžele! Ani duše nemám soucité!“

„Nezapomněla milostivá paní na starého, dobrého přítele?“ ozval se tu při ní hlas.

Horská zvedla hlavu a s úžasem hleděla na Stránského, jenž si byl dodal srdnatosti.

Oči její slzami zrosené k němu upíraly se a ruka její k němu se vztahovala. Přijal ji, políbil a projevil jí svou soustrast slovy srdečnými a nelčenými.

„Obával jsem se rušiti milostivou paní svými slovy želciemi dříve, ale slyše vás takto mluvíti, nemohl jsem odolati . . .“

„Děkuju! Vyměnili jsme si nyní úlohy. Druhdy jsem já vyslechla vás a soucítěně s vámi sdílela se o vaše žaly; nyní vy mně popřejete, bych si postěžovala.“

„Jak mne tím ctíte, milostivá paní! Těšiti však neumím!“

„Těchy pro mne není, ale soucit se mnou máte!“ pravila Jiřina tragickým, a elegickým zvukem hlasu.

„Mám,“ zvolal všele.

A nyní si Horská mohla uleviti a vysloviti živému tvornu, co byla až dosud jedině hrobu vykládala. Lícila mu své štěstí manželské, souzvuk jejich krásný, jejich vznešenou lásku, veškerou poesii jejich života, jeho zápas se smrtí, které se bránil, an jí tak všele miloval a on jí poslouchal s utajeným dechem, se slzou v oku, s výrazem žalu, který prozrazoval, jak ho tím mučí. Že slza patřila žalu jeho vlastnímu, to Jiřině ani na mysl nepřipadlo.

„Jak je dobrý,“ říkávala si. „Věru jedině Stránský je upřímným!“

Nescházel od této chvíle nikdy pan Stránský na hřbitově, a vždy se blížil k hrobu Horského, když na něm klečela sklíčená vdova, by promluvil s Jiřinou. Věděl už předem, co mu řekne a co on jí odpoví, ale i v tomto obvyklém vyměňování slov nalezal kouzlo, které ho blažilo.

Jiřina se zabrala ve svůj žal, že neměla pro něho ani myšlenky. On jí byl pouze tvorem, kterému může veškerou strast svou vypověditi, upříchlé štěstí živě vylíčiti, s horoucí láskou zemělého chotě ve vzpomínkách se těšiti. I ušlo jí, že Stránský bývá často zamyšlen při její řeči a že nemá pro zemělého ni nejmenší soustrasti, ni nejmenšího citu a že mluví, jen aby zapudil její pozornost, že třepe s myšlenkami mimo hrob, že mysl jeho kolem ní samé se otáčí.

„Každý den byl pro nás slavnostním hodem, každý den jsme děkovali Bohu, že jsme se poznali,“ tím začínávala z pravidla Jiřina a končila: „Žel, že jich bylo tak málo!“

„Krutý osud, krutý osud milostivá paní,“ odpovídal lékárník stereotypně.

Jiřina dala si postaviti u hrobu sedátko. I stalo se často, že na něm sedávali dva; truchlící vdova a těšící jí přítel.

Ký div, že se brzy po městě trousily rozmanité řeči, že se známí potutelně usmívali, když Stránského viděli a že se ho tázávali, jak vysoko už posunul závoj vdovský Jiřině s čela.

Tu se Stránský však rozhorlil.

„Jak možno zneuctiti takový bol a žal podobnou poznámkou? Já tu ubohou těším, to je přece přátelská povinnost a křesťanská ctnost. Že jsem náhodou svoboden, nebude přece vrhati stín na tu vznešenou, zkormoucenou paní?“

„S podivem, že se jedině vámi těšiti dává . . .“

„To je závist, že se světu vyhýbá, že si mne zvolila za důvěrníka, ale ni jeden z vás by jí nevyšlechl s takovou účastí.“

„To je moc lásky,“ zertovali.

„Já . . . já jsem už starým mužem, což bych já . . .“

„Poměr vašich let by se lépe shodl, než to bylo v manželství jejím.“

Stránský v Jiřině viděl až dosud svou „růži,“ kterou od prvního probuzení mladého srdce svého byl zbožňoval a od prvního vřelého tluku, kterým zabušilo srdce jeho, ji miloval.

„Hm, račte dovoiliti . . . však . . .“

Dále nedošel; za to výmluvnějšími byli jeho přátelé a Stránskému bylo při jejich řečích, jakoby lupen po lupenu trhali s jeho „růže.“ Bolelo ho to, ale neměl slova na obhájení.

I jemu nyní připadalo, že svěžest jejího mládí uprchla, že mladá vdova jest starší paní, ale když ji jeden z nich nazval matronou, nevrle a rozhorleně se od nich odvrátil.

„Že také nic vám není svatého, ani žal této ubohé paní! Není arci dívkou, ani pouštěm, ale stáším se její věk nazvati nemůžu!“

„Snad jsme ho upokojili,“ smáli se známí, když od nich odešel. „Vzdýchálek se nyní lépe na ni podívá a nebude už zaníceně k ní vzhlížeti, jako k nějaké světici.“

„A vrátí se k šachovnici,“ řekli jiní, nebo pan Stránský byl výtečný a náruživý hráč v šachy, kteroužto hru nyní úplně zanedbal, co chodil na hřbitov těšit vdovu zarmoucenou.

VII.

Touže dobou byly vykvetly první jiřinky a Horská nesla z nich uvitý věnec na hrob manželův. V jedné ruce věnec, ve druhé skvostně vázaný svazek básní, které nesly též název, jako ve věnci květy: „Jiřinky.“

Věnec položila na hrob, knihu básní vzala do ruky, sedla na sedátko a začala se rozhlížeti, nejde-li Stránský.

Jindy už býval zde, a sotva vešla, blížil se k hrobu. A dnes? Kde meška? Právě dnes Horská velice po něm toužila, poněvadž mu chtěla předčítati básně manželovy.

Četla sama v nich, ale nečetla dosti pozorně. Každou chvilku od knihy zvedla oči a vyhlížela ho.

„Což by byl odjel? Či je nemocen?“

Horská se této myšlénky ulekla. Bylo jí smutno, tuze smutno dnes. Sklesla na hrob a plakala.

„Všechno mne to opouští! Ty jsi mne předešel, a on, jediný přítel, na mne zapomíná!“ nařkávala.

Jiřinky na hrobě tetině měly teprve

poupata, kterými nyní žoumají zahrával jemný vánek a listí ševlelo tajuplně na keřích. Ševlení zavívalo Horské k srdci jako líbezny zpěv z hrobu vycházející. Klečíc naslouchala a vzpomínala na drahého zesnulého, ale v myšlénky její vmísil se nyní častěji Stránský a bohoslužba srdce jejího nebyla už čistou.

V tom zašustěly

kročeje a Horská vehnala se k tváři všechna krev.

„Snad on?“ projelo jí myslí.

Byl to on, a přál již dobrého večera.

Horská zvedla hlavu a Stránský s úžasem se zahleděl na její, nachem nejkrásnějším pokryté líce.

„To není matrona,“ řekl si. „Je hezčí všech mladých dívek. A není-li už „růží,“ je mojí „jiřinkou“ nejkrásnější.“

Za této samomluvy podával Horské ruku a tato nemohla zadržeti radostný záblesk očí, které se ho tázati zdály svým smutným pohledem:

„Kde jste meškal tak dlouho?“

Sportovník veslařský: Jak se vám to líbí slečno? To se to kolíbá co?“

Stará panna: „Ale pane! Nemluvte tak lehkomyšlně o kolíbání! Alespoň přede mnou ne!“

„Aj, pan Stránský na mne dnes zapomněl,“ uklouzlo Horské.

„Já . . . já . . . račtež odpustiti, neodkladná záležitost . . .“ pravil Stránský v nesnázích tonoucí, nebo pohled vdovin jej celého byl pomátli.

„Já jsem už myslela, že vás omrzely stesky vdoviny . . .“

„Milostivá paní . . .“

Pan Stránský byl nyní rád, že se nedal svěsti pokušiteli, kteří ho vybízeli, by nechodil dnes na hřbitov. Zápasil, nešel, ale po té se rozběhl, nevěda ani sám, proč tak spěchá k ní. A nyní, hle, jaké krásné puky nadějí se na něj usmívají.

„Já jsem přinesla právě dnes nějakou jinou zábavu, i bylo mi líto, že nepřicházíte!“

Pan Stránský náhle spadl s nebe a nevěděl, jak si na zemi má nyní vésti.

„Prosím, prosím, milostivá paní . . .“ zakoktal.

„Zde,“ pravila ukazujíc na knihu. „Jiřinky . . .“

Stránský se díval právě na věnec jiřinek na hrobě a pravil v myšlenkách roztržitě:

„Krásné jiřinky . . . V mé zahrádce posud nekvetou.“

„Ach nemám na zření jiřinky ve věnci . . . Já přináším jiné, zcela jiné, nebeské květy . . . Pěstujete-li jiřinky v zahradě?“

„Ano, a mám jich vzácné druhy.“

„Já jsem nikdy nemilovala jiřinek; ale ony byly jeho nejmilejšími květinami, i mám je nyní tuze ráda!“

Pan Stránský měl v této chvíli tisíc chutí, vyhoditi ze zahrádky všechny keře jiřinek.

„Tak . . . tak . . .“ pravil.

„Ach už se pamatuju. Pan Stránský byl vždy milovníkem jiřinek. Pamatujete-li se na onu kyticí, kterou jste mi daroval, právě když Jaroslav . . .“

„Pamatuju, pamatuju . . . Jakou to ráčíte mítí knihu?“

Pan Stránský nechtěl na onu chvíli vzpomínati a o něm nyní mluvití.

„Básně mého Jaroslava,“ pravila smutně a tragicky. Poslední jeho básně.

jeho to labuť zpěv, mně věnované, mým jménem označené.“

Na sedátku seděli a četli básně. Jiřina vlastně četla, neboť Stránský se díval na ni a rozjímal při čtení.

„Je posud slíčná . . . duchaplná . . . dobrá, citlivá duše . . . mám za to, že bychom se dobře shodli. Jméni má krásné, pro slušnou domácnost stačící . . . Já peněz sám pro sebe nechci, ale pro ni, pro ni, aby byla opatřena, kdybych měl dříve zemřítí. Jenom jak začítí . . .“

Pan Stránský měl vůli, jako jí mívál, ale neměl srdnatosti k tomu, jako jí nemívál. Dnes poprvé však od té chvíle, co Jiřina byla vdovou, viděl v ní ženu, dnes poprvé spřádal v mysli u hrobu prvního chotě, nového druhého manželství předivo.

„Ach, jaké to byly krásné časy, když tyto básně psal! To byly . . .“

„Slavnostní hody . . .“ vkládal se do toho pan Stránský.

„Ano! Můj drahý Jaroslav se mne tážal: „Jiřinko, měnila bys s jinou ženou?“ „Ani s královnou,“ odpovídala jsem já na to. „Vždyť jsi královnou.“ ětkával na to. „Královna mého srdce, mé duše a mé poesie.“ „Ach po té jsem královnou světa, nebo tvé srdce jest mým světem!“ dávala jsem mu v odvetu. On mi každou báseň předčítal, než jí dal do tisku, ach to byly krásné doby!“

„Je to štěstím, může-li člověk krásně všechno říci a napsati, co cítí v duši! Jsouť lidé, kteří nemají slova, ač . . .“

„Já jsem také vždy oněměla, když jsem na něj pohlédla a kořila jsem se mu v duchu; ale on rozuměl mému mlčení a četl v mém pohledu!“

„Jak mu závidím!“ zvolal Stránský.

„Mrtvému? A co mu závidíte?“ zvolala Jiřina.

„Že uměl všechno krásně říci a tak výtečně v očích vašich čísti! Já nejsem ani čtenářem ani básníkem a všechno i nejryzejší z mých citů zůstává zakopáno!“ prudko vyrazil ze sebe Stránský.

Horská zahleděla se naň s udivením. Z jeho slov zaznívalo k ní zvláštní kouzlo.

„Nikoliv dobrý příteli,“ zvolala živě a opravdově. „Poklady, které v hloubí

duše skrývate, lesknou a září v očích vašich. Kdo vás zná, zná vaši dobrotu, šlechtnost a ryzost povahy. Jenom jedině vám schází . . .“

„A to je milostivá paní?“

„Vy v sebe málo důvěřujete . . . Avšak teprve mi připadá, jak jsem nezpůsobnou! Já s vámi stále jen mluvím o sobě a na vás zapomínám. Proč vy nemluvíte?“

„Já vás poslouchám!“

„Obávám se, že jsem sobeckou, že vás marně svým žalem truduji a svými krásnými upomínkami nudím. Odpusťte mi to!“

„Jak na to připadla milostivá paní?“

„Jak? Časem pohled a výraz jsou výmluvnější slova! Vyčetla jsem si to z vašeho obličejce.“

„Milostivá paní není dobrou čtenářkou!“

„Přestaneme tedy raději čísti,“ usmála se Jiřina a zavřela knihu.

Ještě nikdy nebyli tak dlouho spolu hovořili o jiném než o zemřelém choti. Tím však prolomily se hrady a ti dva přátelé se nyní častěji obírali se světem živých, a mrtvému choti přáli odpočinku.

Jejich přátelství bylo však nadále předmětem pomluv ve městě, až přítelkyně Jiřininy uznaly za dobré, by ji varovaly a upozornily, že pověst její tím trpí.

„Jiřino, co ti to napadlo, že se ustavičně se Stránským scházíš na hrobě manželově?“

S tímto pokáním přišla vdovička Eliška k Jiřině do bytu.

„Což na tom je něco zlého?“

„Je. Pověst tvoje tím je zkalena a ty sama vydána jsi posměškům a pomluvám světa.“

„Bože, vždyť jsem s ním vždycky mluvívala tak přátelsky a důvěrně, jako nyní, a nikdo v tom nenalézal pohoršení!“

„Nebuď tak dětinskou Jiřino a tak nevinně naivní! Jsi už na to, odpust, trochu tuze moudrá a v letech pokročilá. Já tě dobře znám od dětství a vím, že nevědomky hříchy činíš, že při všem pouze na zemřelého myslíš, ale svět soudí jinak a já tě varuju!“

„Co soudí svět, prosím tě?“

„Že plačíc pro mrtvého, se živým se bavíš, že u hrobu manželova druhého si dobýváš manželce!“

„Bože, jaké to řeči!“

„Řeči jsou jako proud rozvodněný. Stoupají výš a výše, až vystoupí z řečiště.“

„On je tak dobrý, že mne vyslechně a potěší . . .“

„A ty jsi tak dobrou, že mu toho dopřeješ! Proč se nesvětuješ jinému tvorů se svým žalem? Všechny jsi zamítla, kteří se k tobě blížili, i nás tvé dobré přítelkyně a jedině jsi sobě zvolila jeho. Chci ti ještě něco říci.“

Nezahrávej s tím dobrým mužem. To přece víš, že tě má rád a že se jedině bál koše, an jsi tak rozhodně vždy vzpírala se manželství; proto buď opatrnou. Nechčeš-li se podruhé vdáti, což je proti tvým zásadám, nescházej se s ním a nevbuzuj v něm naději.

„On na nic podobného nemyslí a já také ne. Bože, jak bych mohla na mého Jaroslava zapomenouti. Já jsem byla v nebi, já jsem byla šťastnou, on mne tak vše a vroucně miloval a tak mladý zemřel . . .“

„Tati, tati, mně do téhle myši díry vklouzla řízule! Vlez mi tam pro ni!“

„Jiřino, neklam sebe samu! Že umřel tak mladý, než jsi sestárila, bylo štěstím tvým! Nerovné vaše manželství jen chorobou jeho bylo šťastným. Ostatně o tom s tebou mluvití jsem nepřišla. Chci tě jenom varovati, bys nyní nedávala lidem příčinu k pohoršení a nečinila se záletnou v očích světa, kterému jsi už beztoho směšnou . . .“

„Směšnou? Já? A čím?“

„Přepjatým žalem svým a vychloubáním štěstí manželského. Tento skvost patří pouze ženě a svatě upomínce, a ty rozhazuješ perle citu na veřejnou cestu. Což jsi pozbyla manželstvím bývalé své rozvahy a moudrosti, kterou jsi nám všem vévodila a celému světu do srdce a do přízně se zamlouvala?“

VIII.

Pan Stránský marně chodil na hřbitov po celý týden den co den. Jiřiny tam nenašel.

„Co se jí stalo?“ s úzkostí si řekl.

K ní do bytu jíti se nemohl odhodlati, cizích lidí na ní ptáti se obával a ať naslouchal jak naslouchal, nikde o paní Horské mluvití neslyšel, by aspoň z řečí vyzozoroval, co se s ní děje. Chodil jak zmámený kolem hřbitova a zase běžel do města, by na náměstí obcházel její dům. Do hřbitovních dveří nevešla, u okna se mu nezjevila a neklid mu ubíral veškerou radost života. Obavy jej mučily, týden se mu zdál býti věčností, že jí neviděl a v této roztouženosti odhodlal se k činu, to jest k útoku na pevnost žalu a zármutku pro zemřelého chotě.

Paní Horská chodila nyní časně z rána na hřbitov, by se se Stránským nesešla a ušla pomlouvám světa.

Bylo jí však nyní tuze smutno. Tíha nevýslovná padla jí na srdce a ať se bránila sebe více, touha po příteli jí opanovala.

Návštěvy její na hřbitově bývaly nyní kratší a Jiřina už více žalovala zemřelému na zlý svět, který jí nepřeje přítele soustrastného, než na osud, že jí vyval prvního manžela.

Zvláště za nastávajících večerů podzimních bylo Jiřině smutno, ano úzko

v duši, když tak samojediná seděla ve svém prostorném bytu.

Přítelkyně nechtěla vyhledávati a k sobě zváti, neboť byla poznala, že jí posud ve zlé vykládají její první sňatek a že se jí vysmívají pro její přátelství s panem Stránským.

„Ze závisti,“ řekla si sice na omluvu, ale přece jí trápil úsudek jejich.

„Není, není duše upřimné,“ rozumovala Jiřina sama při sobě a pohlédla smutně na obraz manželův. „Co ty jsi mne opustil, je můj život poloviční smrtí, ty jsi mi ukázal ráj, uvedl jsi mne do něj, a nyní jsem vyhostěna ze všech radostí světa, jako ptáče svržena v letu k zemi, jako s výše zvrhlá královna sedím zde na zříceninách štěstí.“

Jiřina se probírala v básních zesnulého chotě, aby s ním se takto potěšila a sešla v myšlénce; ale to jí ještě více zármutcovalo. Jak to bývalo krásné, když jí manžel básně svoje předčítal a ona ho vděčně, zbožně a s obdivem poslouchala?

„Už není, jak bývalo,“ řekla si Jiřina s pláčem a slze žalu jejího kanuly na básně zesnulého chotě. „Proč jsi mne opustil a opustiv mne, nevzal mne s sebou? Co mám zde bez tebe na zemi, jaký to je život, nemítí tebe, drahý Jaroslave?“

Jiřina se vyplakala a zase sáhla ke knížce, by se kochala v básních a upomínkách; ale mezi čtením zalétaly též její myšlénky k příteli, který s ní v těchto básních čítal.

„Ta místa se Stránskému nejlépe líbila, zde při této básni až oslzel. Je to dobrá duše! Jediný člověk, který mně rozumí, se mnou upřimně cítí a sdílí se mnou krutý žal. Svět mi však ani toho jediného přítele nepřeje!“

Jiřině tu sklesly ruce i s knihou v klín a myšlénky její spěchaly k hrobu, u něhož s ní kvílival dobrý ten muž.

Po několik dnů už přelo, vichry stíždaly se s deštěm. Jiřině nebylo lze ani vyjítí, ani hrob drahý navštívití. I ověnila doma jeho obrazy, rozřehala u nich voskové svíce a sedla u tohoto domácího katafalku, četla v jeho básních.

Jedno odpoledne byl se strhl tak prudký liják, že bil do oken a v ručejích rozléval se po městě. Z oken ani nebylo lze ven na ulici dohlédnouti a ustali-li silný dešť na chvíli, nebylo ani na náměstí jiného viděti, než vodu, která se hnala úprkem po ulicích.

Jiřina byla v děsné míře. Bylo jí úzko, smutno a čím výše stoupal den, tím výše vystoupila i její míra zlá.

Podobala se děcku, které by rádo něco chtělo a neví co, které pláče a neví proč, které se mrzí na celý svět a neví, čím mu byl ublížil.

Před podobnými záchvaty zlé míry nechrání ani věk, ani duch, ani vědění, ano v mnohých případech ještě ji stěžují a zvětšují.

„To je hrozné,“ říkala si Jiřina, která už byla vyčerpala veškerou svoji sílu a nyní sklesla do pohovky jako zničená.

Poprvé zatoužila tu Jiřina po světě a po lidech. Jak by se to krásně klábosilo v tomto útulném pokojíku, jak by dešť do oken bijící podobal se hudbě, která provází důvěrný hovor přátelský . . .

„Měla jsem přece navštívit své přítelkyně,“ řekla si Jiřina. „Jsem tak osamělá, opuštěná . . .“

„Ah,“ prohodila po chvíli. „Darmo by se mně vysmály!“

„Pobavila by's se však,“ zase na to myšlénky.

Jiřina opět sáhla k svému talismanu, k básním manželovým a četla si je nahlas, jak on jí je předčítával. Deklamovala je krásně, s pochopením, s citem, ale přece jí bylo, jakoby to nebyly básně, které slýchávala z jeho úst. Hlas její přišerně duněl v pokoji a rozžaté svíce voskové u obrazu manželova planuly jako u mrtvolky.

„Jiřina položila knihu na stůl a vzdychla:

„Není, není to ono pravé potěšení, když člověk sám a sám si něco předčítá! Jaroslave, Jaroslave, proč jsi mne opustil?“

Jiřina zavřela oči a kouznila si v myšlénkách obraz zesnulého chotě, by s ním se pobavila, nebo stav její duše byl už téměř zoufalý a samota horší byla hrobu, v němž za živa ji pohřbili.

Avšak běda! Na místo obrazu Jaroslavova, zjevoval se jí s dobráckým úsměvem zářící se obličej Stránského.

„Kdyby přišel,“ vstoupilo jí k myslí. To bylo zajisté pouze z nudy a z muk samoty děsné proneseno!

Jiřina se toho aspoň ulekla jako hříchu smrtelného.

vyskočila a spěchala k obrazu Jaroslava svého, by jí chránil před zlým pokušením.

„Já musím do světa, do společnosti, já nejsem stvořena pro samotu,“ řekla si Jiřina a sedla k psacímu stolu, by dopsala přítelkyni Elišce, že ji na vřstíví, je-li doma.

„Což dnes nepřijde ani spat, pane Vozáblý?— Ještě nemohu, paní kvartýrská. Už dvě hodiny učím se 30leté válce, a ne a ne si všechno pamatovat!— Ale bože, tak studujte nákon kratší! Vždyť ono těch válek bejvávalo na všechny čerchmanty!“

Služka neměla chuti do deště, ale přece se vydala na cestu.

„Nevím, bude-li doma,“ prohodila služka. „U paní notářové je dnes velká, kávová společnost.“

Kávová společnost. To Jiřinu rozolhnilo. Kdyby tam byla, jak by se bavila!

„Budiž,“ odvětila služce. „Nechte lístek tam!“

„Aspoň jsem učinila začátek,“ řekla si. „Já bych se na tento čin jindy snad nevzmohla a nyní se blíží podzim a zimní dlouhé, smutné večery; jak bych tu zimu přežila? Eliška mi buď odpoví, buď přijde.“

Jiřina se nyní oblékla jako k návštěvě pro případ, že by Eliška byla doma a do

smrti což svého nebyla věnovala svému ústrojí takovou péči, jako dnes.

„Co by k tomu řekl svět,“ usmála se, „kdyby mne viděl, že sedím tak dlouho u zrcadla!“

IX.

Zvonek v předsíni jemně zazvonil. Byloť znáti, že jej stiskla ruka ostýchavá.

Jiřina váhala se otevřítí, an byla sa-
mojediná v bytu.

„Služka se už vrací,“ řekla si.

Zvonek zazněl podruhé, nyní silněji.

„Snad abych přece otevřela,“ řekla si Jiřina.

Otevřela, aniž by se byla dříve okénkem ve dveřích podívala, kdo zvoní, a otevříc stanula v rozpačitosti.

U dveří stál Stránský s kyticí jiřinek v ruce.

„Ruku líbám milostivá paní. Račtež prominouti, ale starost moje velká už překonává ohledy . . . Obávám se, že ráčíte být nemocna . . . Přináším na ukázkou jiřinky z mé zahrádky, o nichž jsem ondy mluvil . . .“

Za řeči této Stránský vcházel, ukláněl se, líbal ruku vdovičce, která dnes byla zvláštěně půvabnou a podával jí kyticí.

„Pan Stránský je veimí laskav? V takové nepohodě váží sem ke mně cestu! Děkuju za jiřinky. Jsou věru vzácné a skvostné druhy! . . . Nejsem nemocná, ale . . .“

Jiřina se zarazila a uzarčlela.

Teprve nyní jí napadlo, že vítá Stránského v bytu svém a světa soud jí zalekl.

„Já jsem měl starost a úzkost velkou“ pravil dobromyslný muž s citem a vřelostí.

„Aj, proto mi přinášíte kyticí jiřinek?“ zvolala.

„Jak to milostivá paní?“

„Což pan Stránský už zapomněl, jaký význam jiřinka má v květomluvě?“

„Upokoj mé předtuchy.“

„Nuže, jiřinky odpovídají,“ usmála se Jiřina, kterou byla radost mocně zajala, když spatřila tvora živoucího, se kterým by mohla promluvit: „Jsme zdravý!“

„To mne těší,“ zvolal srdečně.

„Ať mluví svět, co mluví,“ rozumovala vdova sama při sobě. „První jsem já a mám k sobě samé povinnosti. Nejsem děckem, jsem ženou, proč bych nemohla vítati u sebe přítele?“

To jí dodalo odvahy a uvedlo ji na míru vřelejší, než jakou byla ho uvítala; ano byla ráda, když služka vrátila se s vyřizením, že není přítelkyně doma.

Oba dva přátelé se velmi dobře bavili. Začali o květinách, o jiřinkách a přešli na básně a na zemřelého což, s kterým se dlouho obírali. Čas plynul rychle, rychleji než si přáli a oba dva při rozloučení měli jedno a totéž přání:

„Kéž bychom si zase brzy tak přátelsky pohovořili.“

Přání obou sešlo se v činu. Pan Stránský přicházel k paní Horské častěji, bavili se, hovořili o nebožtčku, četli jeho básně, ale na svět a jeho úsudek se již neohlíželi.

Tím více myslel na ně svět.

„Co tomu říkáte, že Jiřina se podruhé chce zblázniti?“

„Vida, bránila se sňatku vší mocí a nyní chce dvakrátě toho štěstí užítí.“

„Jenom s podivem je, že si toho štěstí dříve nedopřáli!“

„To je přirozené. Paní Horská okusila ovoce manželství a nechce žítí osaměle.“

„Už by toho mohla nechat!“

„Paní už je, k čemu druhé vdavky?“

„To je z pláče a ze zármutku!“

Tak a podobně o tom soudil svět a přinutil téměř sám Stránského, by si dodal srdce a žádal za ruku Jiřininu.

Vešel k ní, promluvil slovo vážné a zvítězil!

„Dobrý muži a nevěrnější příteli,“ pravila Jiřina s dojmutím. „Kráčejmež společně ku hrobu.“

„Tak jsem si přece dobyt to zlaté srdce tvé,“ zvolal Stránský, záře radostí.

Zase slavila Jiřina sňatek svůj tiše z rána v kostele Milošickém, a zase byl kostel přeplněn zvědavými.

„Starý párek,“ smáli se jim.

„Těšil, těšil, až ji potěšil!“

Řekni mi Jiřino, co ti to přišlo, že se podruhé vdáváš?, řekla k ní ironicky

posud neprovdaná Eliška. „Nechtěla jsi se vdát ani jednou, a nyní už podruhé jdeš k oltáři!“

„Vždyť mi to cikánka prorokovala.“

„K tomu jsi příliš osvicená, abys to učinila hádačce k vůli.“

„Nevěděla jsem, že je šťastné manželství tak krásné!“

„Pravda, ty jsi každý den slavila hody a proto nechceš už míti v životě všedních dnů. Avšak pamatuj na to, že Stránský není básníkem! V tom je velký rozdíl. Básník a obyčejný měšťan jsou dvě protivy.“

„Stránský není básníkem, ale je cituplným, dobrým mužem a miluje mne,“ odvětila Jiřina hrdě a rázně tím zamítla další o tom hovor.

Svět, obrav si jednou druhé manželství Jiřinino za terč svých vtipů, stíhá je až dosud; ale oni toho netuší, a o tom nevědí. A kdyby i věděli, že si tím utržili světa nelibost, nezkalilo by se jejich štěstí a mír.

Jsouť oba dva vnímavé povahy, hlubokých citů; oba dva si dobře rozumějí a jsou šťastní. Oni netouží po světě a společnosti; žijouť jeden pro druhého a Jiřina na novo vykládá, když se sejde s přítelkyněmi, v důvěrné rozmluvě, jaké slaví denně hody štěstí a duševního souzvuku v manželství svém druhém.

Chodívají spolu na hrob prvního manžela Jiřinina, sedávají tam a vyměňují své myšlenky.

Jednoho dne tázal se Jiřiny šťastný Stránský:

„Řekni mi upřímně Jiřino, zdaliž bys mne byla zamítla, nebo přijala, kdybych byl přišel dřívě před tvým prvním sňatkem s prosbou za tvou ruku?“

„Chceš-li zvědět pravdu, nelíčenou pravdu?“

„Chci a prosím za to.“

„Nebudeš-li se hněvati drahoušku?“

„Nebudu.“

„Nuže, věz, že bych tě byla zamítla.“

„Zamítla? A proč?“

„Aj, přece tě to rmoutí . . . Avšak netrap se tím. Nebyla to osoba, ale pouze sňatek, který bych byla zamítla. Tenkrát měla jsem jedině jenom přání: zůstati svobodnou, samostatnou a žíti po své libosti! Byl jsi mně vždy nejmilejším přítelem a mužem, ale sňatek se mi protivil. Žádný muž mi neublížil a přece jsem všechny nenáviděla a vdavek jsem se bála . . .“

„Bála a přece . . .“

Vzala si muže, chceš říci, není-li pravda? Avšak za něj mluvila poésie, která mne zajala a veškery námitky i obavy moje umlčela rázem a vůli moji spjala svým zlatým řetězem, že jsem nemohla jinak, než . . .“

„Vzítí si ho, toho šťastného soka!“

„Snad mu nezávidíš?“

„Nevím, mám-li mu děkovati, nebo záviděti!“

„Děkuj mu milovaný příteli, nebo nebýtí jeho a prvního sňatku, nebylo by druhého . . . nebo on mluvil za tebe!“

„On?“

„Ano. On mne naučil býti šťastnou a milovati. Jako pravá „jiřinka“ rozvila jsem se teprve na podzim. Na jaře a v létě jsem se mužům a ctitelům, kteří se mně kořili, jen vysmívala a nevěřila, že může býti šťastná v tom, když bytost svou, duši a srdce sloučíme s druhem milovaným. A nyní nemohla jsem žíti, nemohla šťastnou býti bez muže!“

„Nezbývá, než děkovati mu, že mi dal mou Jiřinku!“ zvolal všele šťastný muž.

Jiné jaro.

ZASE přišlo jaro, léto bude, oseníčko vstalo, živo všude, na božím tom světě nová mladost— jen že zašla mládí mému všecka radost.

Nebylo jí vidu, ale zdá se, že tu v sadě chybí květů krásu; nebylo jí sleschu v poli, v háji— přec ta milá píseň ptáčků postrádá jí.

Eliška Krásnohorská.

Prodaná nevěsta.

Motiv ze Smetanovy opery: „Roztrýsli si Mařenku.....“

Sběh.

(Původní pro kalendář „Amerikán.“)

Dle skutečné události vypravuje M. MAŠEK.

I.

ASI sedm mil na severo-východ od Tucsonu v Arizoně jest rozložena starodávná stanice vojenská, Fort Lowell. Jest postavena v kotlině a tudíž horko v krajinách těchto panujících bývá zde tím citelnější. Nebývala stanice tato nikdy toužebným místem pro vojny. Každý jen toužil, by zaměnit ji mohl za jinou, výše v horách položenou. Nikdy nemohl jsem si vysvětliti, proč vláda právě na tomto místě pevnost tu postavila; mocné pohoří Santa Catalina bránilo všem studenějším větrům ze severu a jeho bílé skály za poledního žáru slunečního zle působily na zrak vojáků. Snad měla být stanice ta jaksi ochranou bohatým měšťanům Tucsonským před nájezdy apačskými. V dřívějších časech ovšem měla jakousi důležitost strategickou, neboť nedaleko odtud vedla stezka do Mexika, po níž vždy Apačové na nájezdy se ubírali.

Ale časem nové pevnosti stavěny na důležitějších místech a konečně stanice tato opuštěna. Kde ještě před málo lety stěelba a lomoz vojenský se ozýval, jest nyní pusto. Kasárna a jiná obydlí se rozpadávají a v krátkém čase bude vše v ssutinách.

Viděl jsem za svého vojačení několik takových stanic opuštěných a vždy na mne působil pohled na ně trdně. Byly opuštěny ponejvíce pro nepřiležitost polohy anebo pro nezdravost krajiny.

Přijel jsem kdysi v jižní Arizoně z nedanáni na spoustu rozvalin. Dle mapy

poznal jsem, že jest to starodávný Fort Buchanan, kde dle vypravování starých vojáků, polovice posádky vždy na stráž bítí musela, ježto Apačové v těch časech ještě velmi mocní a odvážliví byli. Tenkrát ještě nebylo spojení s východem téměř žádného mimo poštu, která velmi nepravidelně jezdila. Rekruti z východu byli posíláni k západním plukům po lodích přes Panamu do San Siega v Californii a odtud teprve nastupovali cestu větším dílem pěšky k rozličným plukům na západ od Skalných Hor rozloženým.

Ačkoliv byl jasný červenový den, zdálo se mi přec, že smrt na mne zírá se všech stran. Mimoděk vzpomněl jsem si na scény, které se zde před lety odehrály. Zde v této zbořenině bylo asi obydlí vojáků. Zde mnohý snil o svých milých na dálném východu, jiný zase proklínal život pro něj ztracený, jiný opět jako pravý filosof nestaral se mnoho o své okolí, žil ode dne ke dni a hleděl co nejvíce zpříjemniti si nucený pobyt svůj. Nyní jest ticho zde. Dravá zvěř a jedovatí hadi jsou jediní obyvatelé těchto rozvalin.

Od roku 1884 do r. 1890 byly ve Fort Lowell vždy dvě škadrony jízdy od 4. pluku posádkou. Škadrony tyto se často střídaly a tím se stalo, že i já musel jsem si odbyti svůj čas v nenáviděném tomto místě.

Zvyknul jsem však pomalu na své nové okolí a dosti tuhá služba vojenská nenechala mi mnoho času ku přemýšlení,

zda-li mohu býti spokojen se stavem svým či ne. Ostatně co jsem byl na vojně, přidržel jsem se vždy rady, kterou mi dal kdysi starý jeden voják Němec. Právil mi tenkrát, bych se nikdy nerozčiloval, bych bral vše chladně a tak že poznenáhlu si zvyknu té svaté trpělivosti, které jest při vojsku tak zapotřebí.

Jak jsem již právil, služba byla tuhá, ježto škadrony byly téměř z jedné třetiny

nutného mužstva prázdny a nováčkové žádní z východu nám zasílání nebyli. Trvalo to tak nějaký čas a mohu říci, že veliká nespokojenost panovala mezi posádkou a d nedbalostí úřadů vojenských, kteří bezúčelně velké množství rekrutů v Jefferson Baracks drží, kdežto západní pluky s polovicí mužstva obtížnou službu konati musí. Konečně ale přece došlo k nám zpráva, že na sto nováčků jest na cestě k našemu pluku a v skutku také v krátkém čase dorazilo do stanice naší pod velením důstojníka asi 20 mužů. K mé škadroně jich bylo přiděleno tuším jednác.

Byli to téměř vesměs mladší, mladší 22 let, mimo jednoho, jenž již zajisté 30 roků čítal. Na první pohled bylo znáti, že ubohým hochům východním se zde asi nelíbí. Na všechno dívají se udiveně, vše jest jim nové.

Ten nejstarší z nich ale počíná si docela jinak. Ví všechno, jako starý voják, i jeho pohyby dokazují, že již asi nosil někdy šavli při levém boku a že to není ponejprv, co zachází s koněm.

Mimoděk každý pro sebe si myslel, že to je asi nějaký sběh, který opět pod jiným jménem se naverbovati dal. Však jest to jaksi etiketou vojenskou, nezmiňovati se o tom nikomu. Byloť takových vždy několik v každé setnině. Za dřívějších nepokojných dob

utkávali vojáci po čtyrech až šesti najednou a jak pověsti vojenské vypravují, zůstal prý při jedné škadroně ráno po výplatě jediný rytmistr se svým strážmistrem.

Dá se to též též vysvětliti, povážímeli z jakého materiálu se ponejvíce vojsko skládalo. Na podzim ve velkých městech, když práce přestávala, dalo se dosti mladých lidí odvésti, aby jen měli přes zimu zaopatření neb

aby se na státní útraty dostali na daleký západ, kam jim jejich prostředky dostati se nedovolovaly. Jakmile nastalo jaro, i tito stěhovaví ptáci zalétli v krajiny neznámé, aby na přští zimu zkoušeli štěstí své jinde.

Utéci od vojska západního jest věci snadnou, ať už se obrátí utečenec na kteroukoliv stranu. Hranice Mexika jsou na blízku a i na našem území jest člověk jistým. Osadníci tamější jako by jaksi

Karel Hron.

býv. náčelník Škola Karlínského, zemř. 4. července 1904.

nadržovali takovým utečencům. Byl jsem jednou sám za čtyřmi utečenci, kteří na koních odejeli. Poručík nám velící byl mužem velmi přísným, někdy až přes míru a v duchu přál jsem si, by se jim útěk podařil. Stopa nás vedla k jedné renči a ježto již večer byl nastal, umínil si velitel náš přenocovati tam. Dle pravidel vojenských není obyčejem, aby důstojník za noci oddělil se od mužstva a hledal odpočinku pod pohostinskou střechou farmáře a tak se stalo, že i náš tyranský pan lajtnant spal s námi na tvrdé zemi, kde podhlavnici mu bylo sedlo, příkrývkou vojenský plášť a nad námi nade všemi úchvatně krásná obloha nebeská, posetá myriádami hvězd. Ukolébavkou nám byl jemný větřík, vanoucí od nedalekého Pacifiku.

My umdleni po celodenní jízdě brzo jsme upadli v tvrdý spánek. Jak mnohý boháč, nádhře zvyklý, marně hledá odpočinku v prachových peřinách a hle! zde malý hlouček bytostí lidských sní milé sny na lůžku co možná nejtvrdějším. Zde tento mladík, jemuž sotva pýří na horním rtu se ukazuje, sní asi o své drahé matičce, kterou byl na dálném východu zanechal, sní o své milé, k vůli jejíž nevěře jen se pod modrý kabát byl dostal. Tam zase onen veterán s vlasem sněhem prokvětým, v duchu dří mezi svými soudruhy v rozbouřených oněch dobách za války občanské, kterou byl s sebou prodělal. Oba jsou šťastni, aspoň na chvíli, než jim zase novým dnem nastane klopotný život jezdecký.

Ještě před uložením se ku spánku povolal si velitel náš farmáře a vyptával se jej velmi schytrale, zda-li něco slyšel, anebo věděl o oněch utečencích. Při tom upřeně díval se do osmahlé tváře jeho, jako by z obličje již dovědět se chtěl, zda-li jej neklame.

Farmář ale, sám před lety voják, byl liška podšitá. Odpovídal jasně, že přijeli k němu asi před dvěma hodinami čtyři jezdci na koních té a té barvy a že on ani neměl tušení, že by to byli sběhové. Považoval prý je za obyčejnou pohraniční stráž. Ptali se na nejbližší vodu a zase odejeli. Litoval velice, že je

se svými lidmi nezadržel, mohl prý si velmi lehce po 30 dollarech za muže vydělati.

Přetvářkou touto úplně poručíka popletl. Pravil pak, že nejbližší voda není příliš vzdálena a přivstane-li si pan lajtnant časně, může prý ptáčky ještě na lůžku překvapiti a sám se uvolil ráno nás provázeti.

Zatím ale naši čtyři sběhové strachy schnuli, neboť byli ukryti ve vnitř a mohli téměř každé slovo z oné rozmluvy slyšeti. Každý z nich již se v duchu viděl na dlouhou dobu odsouzena do vojenského vězení v Alcatraz Island v Californii.

Však šťastná náhoda jim přála. Velitel náš v krátké chvíli si ulehl, ustanoviv 3 muže po čas noci co stráž a brzo jeho hlasité chrápání prozrazovalo, že tvrdě spí a že asi sní, jak bude pochválen od svého velitele, až přivede ony sběhy zpět a navrátí vládě majetek jí ukradený.

Utečenci ale nelenili. Potichu vyvedli koně své zadem, rozbili plot a ač asi naše stráž dobře je slyšela, rychle odejeli. Během noci přiběhli čtyři osedlaní koně v plném trysku do našeho ležení. Každý hned věděl, co to znamená a velitel při zprávě té mu sdělené si notně zaklel. No, aspoň koně zpět přivede. Ráno pak ostře se farmáři do očí podíval, ale ten se tvářil tak nevinně, že nám až do smíchu při tom bylo.

My ovšem upustili od dalšího stíhání a za hlubokého mlčení, které nám rozružený náš velitel přikázal, nastoupili jsme cestu zpáteční. Já v duchu byl rád, že výprava tato tímto způsobem skončila.

Naši nováčkové nemohli si jaksi zvyknouti. Mnohý po straně si zaplakal a na každém z nich bylo viděti, že by za to mnoho dal, kdyby byl nikdy vojenský kabát byl nepoznal. Touha po domově jest mocná a tím mocnější v pustinách. Hleděli jsme hochy ony vyrazé co nejvíce vypravovaním všelikých žertovných anekdot, krvavých dobrodružství s Indiány, podloudníky a koňskými zloději. Na čas upoutali jsme jejich pozornost, ale potom zase upadali v dřívější trud-

nomyslnost. Někteří z nich si zvyknou přece a kteří ne, najdou si již prostředky k návratu k svým milým.

Jinak bylo s onim, o němž jsem pravil, že byl z nich nejstarší. Ten zůstával pořádě stejným. Se žádným téměř ještě nepromluvil slova, své povinnosti vykonával na vlas a ve cvičení se zbraní a koňmo vynikal nad ostatní.

Podle vyvolávání jmen ráno a večer seznal jsem, že se jmenuje Jan Richter, tedy asi Němec. Zajímal mne tento člověk nesmírně a proto umlál jsem si, že stůj co stůj se s ním seznámím a vyvíím jeho osudy. Jak bych toho dokázati mohl, ponechal jsem úplně náhodě. Sám jsem mu nabídnul postel vedle mne uprázdněnou, chtěje jej míti neustále na blízku sebe.

Však všeliké mé pokusy ku sblížení se s ním zůstávaly marny. Jenom to jsem spozoroval, že obličej jeho, po celý den zasmušilý, na večer vždy jaksi se vyjasnil.

Každý den konal daleké procházky do prerie samotinký a o čem asi při tom přemýšlel, to nebesa jen ví. Dlouho pak do noci čítal, psal a kreslil. Vůbec byl člověk ten záhadou pro každého.

Trvalo to tímto způsobem po několik měsíců, až konečně přiblížil se čas, že jsme vystřídáni byli jinou škadronou a navrátiti se mohli do naší milé Hra-chucy. Poslední den cesty schválně jsem si vybral místo vedle Richtera a po celé cestě vysvětloval jsem mu jednotlivé důležité body v okolí. Ale zklamal jsem se. On dle jeho otázek a odpovědí zdál se znáti krajinu zdejší lépe než já sám a tím se stal pro mne ještě záhadnějším.

Změna krajiny nezpůsobila mnoho změn v jeho jednání, leda že nyní mnohem častěji si vyjížděl a při tom mnoho psal. Ostatní vojáci si jej přestali všimati, jedni tvrdíce, že jest nějaký blázen, jiní zase, že asi má nějaký zločin na svědomí. Dá se neptali, mnohý z nich měl za sebou pestrou minulost a na východ byl by se nevrátil ani za velké peníze. Všichni dobře proč. Já ale nevzdával jsem se naděje, že dovim se tajemství, které chmurně obkličuje jeho

duši a v brzku byl jsem odměněn za svou trpělivost.

Bylo to záhy z jara r. 1886, když náhodou s Richtermem na stejnou stráž jsem se dostal. Den byl rozkošný a noc ještě krásnější. Plný měsíc právě se vynořil z Dračích Hor nad Tombstonem a stříbrným svitem svým osvětlil šírou prerii, ozářil bílou naši stanici horskou.

Já i Richter byli jsme vystřídáni o 11. hodině a již na cestě ku strážnici pozoroval jsem jakési vzrušení na něm. Tvář jeho jindy bledá, byla dnes nápadně rozpálená, oči jeho vždy snivě do dálky hledící, leskly se dnes zimničně. U mne tu noc na spaní nebylo ani pomyslení a též i Richter, jakmile odložil zbraň, vyšel ven a usedl na lavici před strážnicí postavenou.

I já tiše se vykradl ven a k němu se přidrůžil. Dlouho jsme takto seděli mlčky vedle sebe, oba dva obdivující se krásám této jarní noci měsíčné, až konečně, dodav si odvahu, oslovil jsem druha svého co možná nejněžněji, při tom uchopiv ruku jeho, zimničně rozpálenou:

„Jene, soudruhu, chci něco ti sdělití, jestli tomu dovolíš. Není mým zvykem, vtírati se někomu, však k tobě mne jakýsi neodolatelný pud žene a to již od prvního tebe spatření. Propůjč sluchu mým slovům, věz, že plynou ze srdce přátelského. Víím, že máš za sebou trpkou školu života a ač bych rád znal přihody tvé, přece tě neautím, bys mi je sdělil. Však jediné o co tě prosím jest, bys zanechal těch trudných myšlének, které jen ti život ztrpčují a hleděl na tento svět veseleji. Vždyť jsi ještě mlád a časem na vše zapomeš. Budu ti vždy přítelům upřímným, na kterého se vždy obrátiti můžeš.“

Po těchto slovech cítil jsem slabé stisknutí ruky a při tom pohleděl mi Richter tak vážně do očí, že jsem se až v duši před tím pohledem zachvěl. Několik okamžiků díval se tak na mne a pak promluvil hlasem velmi stísněným:

„Děkuju ti příteli, za tvou soustrast: snad ty jsi jediný, co ke mně promluvil laskavě za celý teu čas, co přijel jsem

do této země. Dnes viděl jsi na mně jakési vzrušení, věz, že právě dnes tomu šest roků, co opustil jsem drahou vlast svou. O, co jen jsem za minulých těch let zkusil, a tím vším zlem, co mne potkalo, nebyl jsem vinen já. Mám k tobě důvěru, jako k nikomu jinému a sdělím ti proto osudy své, abys nabyl přesvědčení o správnosti mého jednání. Až

noc ta. Učinilo vypravování jeho na mne dojem mocný a od té doby spokojeněji snázel jsem vše to, čím mne nepříznivý osud obdařil. Byla i ke mně v posledním čase Štěstěna macechou, i já divnou shodou okolností mnohdy octnul se na kraji záhuby, však pomyslení na přítele mého vždy mne zachránilo. Zapáliv sobě dýmku, přisednul

uslyšíš vše, zajisté mne nebudeš odsuzovat, jako jiní moji soudruhové."

Umlknul na chvíli, jako by v jakési snění byl pohroužen, pak ale začal pohnutým hlasem vypravování života svého, nanejvýš zajímavého a já podávám zde všechno téměř doslovně laskavému čtenáři. Jest tomu již několik roků, však nikdy nevymizí z mysli mé jarní

jsem blíže k soudruhovi a tento tichým hlasem, by žádný ze spoluvojinů našich, na strážci jsoucích, nás nevyslechl, začal vypravování své.

II.

„Kolébka má stála v oněch romantických krajinách, kde Rýn modré své vody k severnímu moři valí. Mnoho rozbořených hradů středověkých zdobilo okolí

našeho mlýna a častá návštěva jich a při tom čtení učinilo ze mne hned z mládí mladíka spivého, přemýšlejšího, k samotě nakloněného. Tomu napomáhala i osamělá poloha mlýna našeho, který ležel na francouzském území, ač rodina moje byla původu německého.

Přišel pak rok 1870 a s ním hrůzy válečné. Já byl ještě hochem, ale rozuměl jsem velmi dobře, oč tu běží. Přejeli naši krajinou Francouzové i krajané Němci, několik bitev krvavých strhlo se v našem okolí, rodný mlýn spálen od Francouzů ustupujících a my v pravém slova smyslu octli se na holi žebrácké.

Viděl jsem bojiště po bitvě, zhrozil jsem se toho krvavého díla a v duchu jsem si přísahal, že nikdy nebudu nástrojem v rukou panovníka ku zabíjení svých bližních.

Když bylo po válce, nastal rodičům mým život smutný, plný strádání a bídy. Měli jsme ovšem nějaký pozemek při mlýně, ale ten vynesl otcí při prodeji velmi malou částku. Odstěhovali jsme se strženými penězi do města Štrasburku a zde žili jsme po několik roků v bídě a strádání co největším.

Rodičové moji stále se trápili nad změnou osudu; všemu pohodlí z dřívějších dob zvykli, nemohli spřáteliti se s tímto krušným životem, a tak se stalo, že během jednoho roku zůstal jsem v tomto širém světě samotén. Slýchal jsem ovšem od rodičů mých, že mám strýce, který jest podřízeným důstojníkem na jisté lodi kupecké, plující mezi přístavy německými a New Yorkem.

Já mezi tím dosáhl dvacátého roku a čas k odvodu se kvapně blížil. Byl jsem těla slabého, ač tělesné vady jsem žádné neměl a to asi bylo příčinou, že kromě nadání byl jsem odveden k pěšímu pluku a poslán z rodné země své do východního Pruska, kde na těch jednotvárných, písčitých rovinách začal jsem svou vojenskou kariéru.

S jakými pocity jsem nový život svůj nastoupil, nelze ti pověděti. Brutálnost mých představených málem by byla ze mne udělala vraha. Při cvičení nevinně jsa týrán od hrubého poddůstojníka, za-

sadil jsem tomuto při opětném trýzněném ránu kolbou do hlavy a jen stěží vyvázl on životem.

Já za to dostal dva roky žaláře na pevnosti, s podmínkou, po uplynutí trestu dosloužit čas svůj při vojstě. V tmavých těch kobkách žalářních měl jsem dosti času ku přemýšlení o svém osudu, a zde za mnohých těch nocí bezsenných umínil jsem si, jak budu na dále živ, až se brány vězení mě otevrou. Rozhodnul jsem se býti úplně sám pro sebe, trpělivě snést všechno to, co mne ještě pod tou nenáviděnou piklhaubnou čeká a pak stůj co stůj dostatí se do této svobodné země, o níž jsem byl již tolik slyšel.

Když tedy po dlouhém čekání i mně čas vojenký vypršel, byl jsem odeslán s jinými ještě do svého domova Štrasburku. Zde prodal jsem to málo, co mi ještě po rodičích zbývalo a rozloučiv se s rovy jejich a dosyta se na nich vyplakav, obrátil jsem se v širý svět.

Prvně mne vedla cesta do přístavního města Brem, kde začal jsem pátratí po strýci svém. Dlouho však pátrání mé zůstávalo bez výsledku; malá peněžní zásoba má byla téměř již úplně vyčerpána a já s hrůzou pohlížel budoucností vstříc.

Však šťastná náhoda mi přála. Starý jeden námočník sdělil mi, že strýc můj ovšem měl by býti zpět, ale loď jeho prý v Novém Yorku mimo nadání byla poslána pro náklad do Havany a tím způsobem se značně zpozdila. Do 14 dnů prý mohu strýce očekávatí na jisto a zatím že mohu užítí pohostinské jeho střechy. S lehčím srdcem očekával jsem pak příjezd svého strýce, jehož jsem nikdy ve svém životě byl neviděl.

Konečně dlouho očekávaná loď přijela a já prvně spatřil tvář svého přibuzného. Strýc můj byl asi padesátník, tváře drsné, způsobů ještě drsnějších, však srdce dobrého. Mne ovšem neznal, však dle tahů v obličejí mém poznal brzy ve mně syna bratra svého. Na mou prosbu, by vzal mne s sebou na přístí plavbě do Nového světa, byl mi hned po vůli, jenom mi sdělil, že musím nějaký čas čekati, než loď vyložena a opět na-

ložena bude. Po celý ten čas mi vypravoval o svých dalekých cestách, o svých bohatých zkušenostech a jiných věcech. K čemu já bych se hodil, on sám, ani já jsme ještě nevěděli.

Konečně veliký kupecký trojstěžník byl naložen a právě za takového jarního večera, jako byl dnešní, při plném svitu měsíce, my zdvihli kotvy a hnání lehounkým větrem východním, pluli pomalu k západu.

Abych ti vypravoval celou tu cestu námořní, nebavilo by tě. Byla to cesta bez zvláštních příhod, takže asi po pěti

nedělích zakotvili jsme v přístavu newyorském a já prvně vstoupil na půdu americkou. *

Strýc před odjezdem svým dal mi několik dolarů do začátku a já octnul se v tom nesmírném městě samotén. Řeč jsem znal velmi málo, řemesla jsem též neměl a práci těžkou při mé slabosti nemohl jsem zastati. Brzy opět dostavila se u mne bída a nedostatek.

V tom čase seznámil jsem se s dvěma Němci a ti poradili mi, bych se dal ku zdejšímu vojsku. Nechtěl jsem zprvu ani mysletí o jejich návrhu. Vzpomínky

na vojačení v Německu ještě nevytizely z mé mysli. Však oni neustávali mi líčiti život vojáků amerických těmi nejružovějšími barvami, takže se mi mnohdy zdálo, že asi někdy sami aspoň nějaký čas ztrávili při vojsku. Jedině, co by mně bylo pohnouti mohlo ku kroku tomu, bylo to, že jsem se nejspíše mohl naučiti anglické řeči a při tom poznati poněkud novou vlast' svou.

Okolnostmi nucen konečně odhodlal jsem se ku kroku tomu a jednoho dne odebral jsem se s těžkým srdcem do místnosti, kde se rekruti ku vojsku přijímali. Bylo to právě v prostředku léta, vojáků tehdáž bylo velmi zapotřebí a jako obyčejně v létě málo se jich hlásilo. Neměl jsem tedy žádných obtíží dostati se pod modrý kabát a ještě ten samý den byl jsem odeslán s několika druhy pod vedením poddůstojníka pryč. Kam jedu, na tom mi nezáleželo, čím dál, zdálo se mi, tím lépe.

Soudruzi moji, jak vůbec známo o nováčcích a každé zemi, chovali se velmi hluchně a výstředně. Mimoděk jsem si myslel, jsou-li všichni vojáci takoví, že budu míti zase pravé peklo mezi nimi. Domluvit jsem se s nimi nemohl, ježto jenom anglicky mezi sebou hovořili, ač později jsem seznal, že bylo mezi nimi několik mých krajanů.

Konečně po dvou denní jízdě minuli jsme St. Louis a přijeli do Jefferson Barracks, kde jsme s vlakem vystoupili. Zde teprve seznal jsem, že jsem odveden k jízdě a zde, že musím se vycvičit, než

budu poslán k některému pluku na západ. Cvičení mi šlo dosti dobře, ješto jest to jakési nápodobení exercírky německé; hůře mi bylo s řečí. Však za tři měsíce při pilném cvičení a vyptávání se šla mi i tato lépe. Že by byli s námi vlídně zacházeli, nemohu tvrditi, však lepší to bylo přece než v Německu.

Během toho léta zimnice zle řádila mezi námi, každý den dva až tři pohřby a toho všeho byla příčinou špatná voda k pití ze špinavé řeky Mississippi.

I já těžce onemocněl a jenom včasný rozkaz, že ve dvou dnech s 50 jinými budu poslán ku 6. pluku úzdy do Arizony snad mne od jisté smrti zachránil. Kdybych byl tehdáž zemřel, bylo by bývalo pro mne mnohem lépe. Aspoň jsem mohl mítí příští trápení ušetřeno.

Za zvuků hudby opustili jsme naši kasárnu a provázení mnohým přáním štěstí od soudruhů, zpět zůstavených, odjížděli jsme na daleký, nám neznámý jihozápad. Téměř ty samé scény mezi vojny se opakovaly jako při první mé cestě. Vlak s námi jen letěl a přece cesta naše nebrala žádného konce. Tenkrát ponejprv jsem viděl tu ohromnost naší země.

Konečně vjeli jsme na území Arizony a zde poznenáhlu jsme byli rozděleni. Já s 20 jinými jsem byl poslán právě do této stanice, která toho času ještě téměř ani dostavěna nebyla.

Přijeli jsme tenkrát pozdě večer, takže jsem si nemohl ještě učiniti pravý pojem o svém okolí. Však ráno při probuzení se, spatřiv okolo sebe tyto krásné hory, tato romantická údolí, v duchu jsem se zaradoval, neboť právě krajina taková hodila se velmi dobře pro povahu mou snivou, v krásách přírodních si libující.

Dva dny dostali jsme k odpočinku a mezi tím časem byli jsme též představeni našemu rytmistrovi. Důstojník ten na mne učinil dojem dobrý, ale za to poručík, který zároveň s ním službu při škadroně konal, se mi mnoho nelíbil. Jakýsi vnitřní hlas mi pravil, bych před ním se měl na pozoru. O starších vojnech nemohl jsem ještě učiniti si úsu-

dek, ač zdáli se mi mnohem lepšími než nezkušené nováčkové, mezi nimiž jsem dosavadě žil.

Po dvou dnech začala nám skutečná služba, exercírka vzata zase od začátku a probírána mnohem důkladněji a právě onen poručík byl nad námi ustanoven jako vrchní dohlížitel. To bůh milý ví, že právě proti mně vzal si takovou zášť. Vše jsem dělal, co mi jen síly stačily, však nadarmo, já přece jen z trestu nevycházel. Snad toho bylo příčinou i to, že já anglicky dobře neznal a tím způsobem on byl téměř jist, že si postěžovati nebudu moci. On mnohdykrát přijel na cvičiště napilý a tu vždy na mě si vyliil zlost' svou. Já při své skromné povaze snášel vše mlčky, ač mnohdy slze lítosti mocně tlačily se mi do očí.

Ale vše má své meze. I mne konečně trpělivost nad nezaslouženým se mnou zacházením přešla a štěstí jeho bylo, že nikdy jsme při cvičení nedostali do rukou ostré náboje; nikdy by více byl netrápil žádného. Já byl tenkrát již odhodlán ku všemu.

Ostatní soudruzí byli na tom poněkud lépe, ale i jim se mnoho nelíbilo a mnohdy zaslechl jsem z rozmluvy jejich, jak radí se o útěku. Na neštěstí právě tenkrát náš hodný rytmistr byl vyslán do Baltimore co odvodní důstojník na dobu dvou let, a onomu poručíku svěženo řízení škadrony.

Byl jsem v okamžiku rozhodnut. Peníze šetřil jsem hned od začátku a nyní jsem začal tím více a po příští výplatě umínil jsem si dát vale navždy životu vojenskému. Mezi tím časem pilně jsem se vyptával pastevců a farmářů okolních na nejbližší směr ku přístavu nějakému v Mexiku. Do Spojených Států jsem se bál jíti, ale v jižní Americe byl jsem už jistým.

Vánoce, první u vojska zdejšího se přiblížily, neměly však pro mne toho půvabu, jako za mladých let mých v mé domovině. Ostatně svátky u zdejšího vojska nemají téměř žádného významu, vše jde svou obyčejnou cestou. Minul i Nový Rok, ku kterému dni mnozí z mých soudruhů blahopřání a rozličné

dárky od svých milých obdrželi. I já dostal ten den dar od pana lajtnanta.

Ráno totiž jako obyčejně prohlížel kasárnu naši a tu ve své opilosti viděl prý prach pod mým lůžkem. Ovšem to bylo velikým proviněním proti vojenským zákonům a já, abych učinil zadost uražené disciplině vojenské, musel jsem pod dozorem poddůstojníků, kteří se střídali, štípati dříví, o jehož tvrdosti a štěpnosti sám zajisté víš.

Tak začal jsem neblahý ten rok 1882. Přišla ale co nevidět výplata lednová a já byl na všechno připraven. Již před tím jsem si byl koupil od jistého pastevce silného koníka a mimo to nakoupil jsem i potraviny a odnesl za noci ku známému farmáři. Od něho též koupil jsem si ručnici a revolver, bych ničeho, co vládě náleží, s sebou vzít nemusel. Bylť farmář ten sám Němec a cítil se mnou soustrast' a zrady od něho báti jsem se nemusel. Na všechno pamatoval, co by mi mohlo býti na cestě prospěšným.

III.

Několik dní po výplatě, když již někteří byli opět utekli a pátrání po nich zůstalo marným a vše opět přišlo do starých kolejí, opustil i já za tmavé noci lednové své lůžko a vzav s sebou to nejpotřebnější, odebral jsem se ku svému příteli farmáři, který již mne očekával. Pili jsme spolu a s jeho rodinou ještě na zdar mého útěku, potřásl jsem každému z nich rukou a provázen přáním štěstí ode všech, v brzku uháněl jsem chladnou nocí ku hranicím mexickým.

Zdalo se mi každou chvíli, že mám pronásledovatele za sebou, tak jsem byl rozčilen. Tváře moje, ač bylo chladno citelně, prudkou jízdou jen hořely.

V brzku minul jsem mezník mexický a byl svoboden. Teplé slunce zatím vyšlo a já v nedalekém háji dubovém koně zastavil, napojil v blízkém potoku a dobře jej pojistiv, nechal jej popásat na skrovné travičce. Sám jsem pojedl poněkud a ulehnuť jsem, abych nových sil nabyl k daleké cestě své. Byloť cílem mým přístavní městečko Quaymas, asi 280 mil vzdálené. Mapu jakousi

jsem s sebou měl a dle té mínil jsem se řídit. Ostatně věděl jsem, že musím jeti neustále směrem jihozápadním. Nespal jsem již po několik nocí a tak se stalo, že v brzku pevně jsem usuul.

Když jsem se probudil, překročilo slunce již poledne. Osedlal jsem v rychlosti, nabral zásoby vody a jak jen cesta dovozovala, co nejrychleji jsem ve své cestě pokračoval. Však čím dále jsem jel, tím cesta má byla obtížnější.

V prvních dnech přece jsem přišel tu a tam na lidské obydlí, někdy i přes noc jsem zůstal u pohostinných Mexikánů, ale v brzku mělo všechno přestatí. Musel jsem nevyhnutelně přeraziti vysoký, věčným sněhem pokrytý hřeben hor Sierra Madre, těchto Alp mexických, chtěl-li jsem se dostatí do údolí, kterým teče řeka Sonora. Podle její břehů hleděl jsem se dostatí do Hermosilla, odtud pak už dostí dobrá cesta vedla do Quaymas. Trval mi přechod ten šest dní, ježto po dvakráte jsem neurazil za den ani míli cesty, na večer octnuv se v těch samých místech, odkud jsem ráno byl vyjel.

Po celých těch šest dní jsem nepotkal živé duše a mnohdy myslel jsem, že nikdy z toho labyrintu hor, divokých, téměř neprostupných údolí nevyjedu. Koně svého jsem většinu času vedl, ježto nebylo ani pomyšlení na jízdu na těch krkolomných stezkách.

K večeru šestého dne, zdálo se mi již, že se hory začínají nížit a vyhlídka, že brzy zase přijedu do obydlí krajín, dodávala mi nové síly. An takto jedu hlubokým řečištěm řeky, přijedu pojednou na malou mýtinu, která v pozadí vroubena byla hustým stromovím, kdežto s druhých dvou stran vysoké vrchy jí obklopovaly. Že voda jest na blízku, věděl jsem již ze zkušenosti. Hned uzrála ve mně myšlénka, že zde přenocovati budu.

Jsa zabrán v pozorování okolí, nešť-mal jsem si nepokojného chování se koně svého, až když on najednou se zastavil a jako by něco věřil, na všechny strany se ohlížel. Hleděl jsem jej upokojiti, když tu najednou za sebou slyším ohlu-

šující ryk válečný a asi 20 Indiánů v plné zbroji válečně hnalo se na mne. Kůň pode mnou jen se třásl úzkostí a já uváživ, že by marný byl veliký odpor, klidně očekával jsem příchodu divochů. Však z těchto žádný ruku na mne neviožil, naopak dva z nich uchopili koně mého za úzdu a vedli mne jako zajatce do blízkého stromoví, kde jiných šedesáte bylo rozloženo táborem. Zde kynuli mi, bych s koně slezl a potom odvedl mne jeden ku náčelníku, jehož stan od jiných větší prostranností se vyznačoval. Zde Indián mne provázející promluvil něco ve své řeči s náčelníkem.

rukou lidem mým. Padli-li bys vojsku mexickému, které asi není daleko odtud, do rukou, snad by se ti hůře vedlo. Aspoň s koněm svým bys se neshledal. Snad jsi již slyšel v tvé zemi o hrozném náčelníku Kecthumovi, který se svými Indiány kmene Yaquis již od dlouhých let vede válku s vojskem mexickým. Poddaní moji jsou lid pokojný, úplně rozdílný od krvežiznivých Apačů severních, s nimiž ani řeč, ani zvyky, ani náboženství nemáme společné. Lid můj je pohanství oddán jako jeho předkové, kteří dávno již před příchodem bílých tvářů do této země, v krajinách těchto bydleli. Krajina naše jest chudá, však přece pilností obyvatelů lze se uživiti na ní. Jediné, co láká Mexikány do naší vlasti, jest báječné bohatství hor našich na zlato, stříbro a jiné kovy. Proto neustále na nás dotírají, však já jsem

Tento byl mužem asi v prostředních letech, tvář vysedlý, pleti mnohem tmavější, nežli jsou Apačové arizonští. Oslovil mne napřed španělsky, ale když seznal, že mu nerozumím, začal mluvit ke mně lámanou angličtinou.

Vyprávěl jsem mu vše upřímně, co se se mnou poslední čas událo, nic ani toho nejmenšího jsem mu nezamlčel. On velmi pozorně mne poslouchal, jiskrných zraků svých se mne téměř nesponštěje. Když jsem domluvil, vřele mi ruku stisknul a promluvil:

„Budiž mi vítán v táboře mém a považuj se za šťastného, že upadl jsi do

přísahal při našich domácích bozích, že dokud Ketchum žítí bude, že se jim záměř jejich nezdaří. Právě nyní jsme zase s nimi ve sporu a sám nevím, brzo-li to skončí. Tebe nenutím u nás zůstat; zajetí tvé stalo se v té domněnce, že jsi snad nějaký vyzvědač. Můžeš zítra odejti každou chvíli a sám ti dám průvodce, bys dostati se mohl na cestu, vedoucí do Hermosilla.”

Právě v okamžiku tom, kdy on domluvil, přišla do stanu náčelníkova dívka asi šestnáctiletá, krásy neobyčejné. Tváře její byly mnohem světlejší než u jiných žen indiánských, oči černé jako dva

uhlky a vlasy havraní daleko přes boky jí splývaly. Při spatření mne zahofely jí znatelně tváře její, oči její se zajiskřily, ale to vše jen na okamžik, neboť v zá-pětí usmála se vládně na mne, ukazujíc při tom řadu zoubků tak běloučkých, že mi bylo až s podivem.

Byl to vskutku obrázek rozkošný a já ani slova jsem nebyl mocen. Dívka tak krásná mezi drsnými bojovníky v táboře. Otec její viděl asi, co děje se v duši mé a proto spěchal s vysvětlením.

„Cizinče,“ pravil; „tato mladá dívka jest dcerou mou a snad to jediné, co mne k tomuto světu táhne. Jzan-ah (plachá srna) jest chloubou celého tábora. Ji chrání každý jako zřitelnicí oka svého.

Jsem dle starodávného zvyku u našeho kmene panujícého, přislíbil jí mladému bojovníku, který v jediné bitce s nenáviděnými Mexikány pět skalpů do tábora přinesl. Zvyk ten za žádnou cenu porušiti nemohu. Jakmile nastane příměří, bude slavená v horách našich svatba hlučná a přál bych si, bys i ty přítomen býti mohl. S dcerou mou ovšem nikdy by si se smluviti nemohl, ježto ona téměř slova anglického nezná; však myslím, že španělštině by tě naučila v krát-

Však nemysli si, že ona jest dívkou dle tvých názorů. Není koně dosti divokého, by ona jej nezkontila. Dravý pták vysoko v povětří se vznášející není jist svým životem před ní. Mnohé dravé zvíře přemohla již samojediná. A při tom všem jest srdce tak dobrého, že by s blížním svým je na půl rozdělila. Proti všemu však, co jest mexického, nesmířitelnou zášť chová. Jenom líto jest mi, že ji mám co nejdříve ztratiti, neboť

ké době. Rozhodni se tedy do rána, co učiniti hodláš, jenom tím buď ujistěn, že u nás dostane se ti pohostinství neobmezeného."

Mladá dívka z udivení téměř nevy-cházela; nemohla si asi vysvětliti přítomnost bělochovu v jejich táboře. Na to poručil náčelník několika bojovníkům, by mi připravili lůžko a něco k jídlu a též i koně mého opatřili. Ostatně v celém táboře nebylo viděti jediného koně,

neboť Yaquisové vedou válku větším dílem pěšky a jen několik málo oslů s sebou berou a to pro ženy, děti, nemocné a raněné v bitvě.

Spal jsem tu noc znamenitě a když časně ráno přišla dcera náčelníková sama ke mně a mne posuňky vybídla, bych ji k otci následoval, byl jsem již rozhodnut, že zůstanu. Starý náčelník srdečně se tomu těšil a to i z té příčiny, že doví se něco ode mne o tom širém světě, o němž bylo již tolik nejistých zpráv k němu zalétlo.

Po několika dnech zdvihli jsme tábor náš a táhli jsme po úpatí hor k severu velmi obezřetně. Já maje koně, dělal jsem jim jaksi vyzvědače. Jednoho dne s malého návrší spatřil jsem malý oddíl vojáků nepřátelských, klidně si hovících při ohních a ani netušících, jaké nebezpečí jim hrozí. Sdělil jsem náčelníkovi, co jsem viděl a ten okamžitě učinil opatření ku přepadnutí.

Já ustanoven byl jako ochránce jeho mladé dcery a s námi v úkrytu zůstaly ženy a děti indianské. V malé chvíli uslyšeli jsme válečný křik Yaquisů a vražedný boj započal. Nepřítel nepřipravený byl vražděn od vzteklych rudochů bez milosti a málokterý z nich unikl jejich zbraním.

Má chráněnka po čas boje jenom se ke mně tulila a já brzo pozoroval, že i ona mi není lhostejnou. Nečinila tak z bázně, neboť byla dívkou hrdinskou, spíše chtěla mi tím asi ukázati náklonnost svou ku mně. Nebyl bych se nyní od svých nových přátel odloučil za žádnou cenu.

Po nepřítelném tomto boji Mexikáni upustili poněkud od dalšího válčení a tím umožněno bylo Yaquisům, že navrátiti se mohli do rodných hor svých přírodních. Když po dlouhém pochodu blížili jsme se k jich domovům, tu na první pohled bylo již znáti, že krajiny tyto osídleny jsou lidem pilným. Každá půda urodná byla vzdělána, oranžové a citronové háje obklopovaly jejich dědiny, velká stáda dobytka pásala se na výšinách hor. Vůbec k radosti své jsem pozoroval, že Indiáni tito jsou národem

rolnickým, jako byli již jejich předkové Aztékové a že velice se liší od svých sousedů severních.

IV.

Po celé cestě domácími horami byli jsme nadšeně vítáni od doma zůstavších členů kmene, v sídle pak náčelníkově nebraly radovánky a rozličné pohanské slavnosti, jimž jsem nerozuměl, ani konce.

Když pak již každý z nich dosti se vybouřil, přikročeno zase k obvyklým zaměstnáním míru, muži vzdělávali role, vinice, nebo v horách velmi primitivním způsobem drabý kov dobývali. Ženy pak obstarávaly domácnost a v prázdných chvílích tkaly z vlny nepromokavé pokrývky a hotovily oděv mužům.

Já poukázán jsem byl většinu času sám na sebe a využítkoval jsem čas ten k výletům koňmo do okolních vrchů, kde mnoho zvěře se nacházelo. Honba stala se nyní mým oblíbeným zaměstnáním. Od rána do pozdní noci bloudil jsem po osamělých stezkách horských; mnohdy usednul jsem na vysokou skálu a snivě jsem hleděl do dálky, přemýšleje při tom, co asi budoucnost přinese mi dobrého či zlého.

Byl jsem nyní ovšem šťasten, jako snad nikdy ve svém životě. Jzannah téměř každé ráno provázela mne na kus cesty, sbírajíc při tom léčivé byliny a kořínky a též večer někdy mi přišla v ústrety.

Nezvyklý životu v tak vysokých horách, dostal jsem i já tak zvanou horskou zimnici a tu byla to ona, která mne po celý čas nemoci ošetřovala. Tím způsobem nabyl jsem přesvědčení, že nejsem dívce té lhostejným. Pomyšlení na to, co mne blažilo, přece mne někdy hrůzou naplňovalo. Zasnoubenec dívky málo se s ní stýkal, neboť jest to proti jejich zvyku. Byl jist věrností své vyvolené, žárlivost jest u nich vášní neznámou. Běda však ženě zapomenuvší se, nebo muži svůdci. Hrozná muka na oba čekají.

Otec dívčin konečně určil čas ku konečnému zasnoubení se dcery své s mladým bojovníkem. První den po úpláku

měsíce měl býti začátkem slavností po několik dní trvajících.

Pozoroval jsem mezi tím dívku pozorněji a věř mi, že mne pozorování to neustále větším strachem naplňovalo. Jindy veselá samý zpěv, stávala se ona den ode dne zamlklejší a mnohdy přistihl jsem ji, jak upírá jaksi vyčítavě na mne vlhké zraky své.

Tušil jsem téměř všechno, ale prozrazení se bylo mou jistou smrtí. Utéci odtud jsem nechtěl, bál jsem se, by mne Jzanah nenásledovala a potom též byl jsem žádostiv viděti svatbu dle tak starých obřadů odbyvanou.

Měl jsem ovšem dívku rád a milerád bych se byl mezi tím kmenem usadil, ale železná poslušnost ku starým předpisům všechny plány mé hned v zárodku ničila. Umínil jsem si jen, že budu co možná nejvíce sřežiti se mladé dívky a za tou příčinou trávil jsem téměř celé dny mimo dědinu.

Konečně nadešel předvečer dávno očekávaného dne. Členové kmene z dalekých končin již se sešli k slavnosti, neboť byli dříve zvláštními posly pozváni a o všem zpraveni. Každý z nich přinesl s sebou nějaký dar, jednak pro otce, jednak pro nevěstu nebo ženicha.

V dědině zavládl život hluchý. Zpěv tu veselý, tam zase smutný zaznívá se všech stran. Sešli se mnozí známí, kteří již po dlouhý čas se neviděli a co tu povídání o starých časech, o dobrodružstvích vojenských, o honbách atd. Jako jedna velká rodina přicházela mi dědina tato. Náčelník jako otec mezi nimi se prochází, tu laskavé slovo k známému promluví, tu zase útěchu vlévá v duši těch, kteří za poslední války své živitele a milé byli ztratili. Nevěsta dle obyčeje ukázati se nesměla a tím způsobem ani pohřešena nebyla.

Já pozoroval jsem vše ze stanu svého, neboť nechtěl jsem se mísit mezi lid, jemuž jsem nerozuměl a potom byl jsem sám v trudné myšlénky zabrán. Dělal jsem toho večera plány do budoucnosti. Umínil jsem si, že až bude po slavnosti, odjedu zase pryč, ačkoliv se mi život zdejší velice líbil. Nechtěl jsem býti

nevděčným vůči mému dobrodinci a toho jsem si byl jist, že Jzanah nikdy šťastnou nebude, bude-li mne na blízku.

Dlouho do noci panoval ruch ve vsi, až konečně jen tu a tam jednotlivý tlumený popěvek bylo slyšeti.

Ale sotva že první záplava ranní ukázala se na osněžených vrcholcích vysoké Sierry, probudila se veškerá dědina ze svého spánku a začala přípravy konat ku slavnostem dne pro celý kmen tak důležitého.

Družky nevěstiny scházely se na návsí, aby společně odtud šly do jejího obydlí a rozloučily se s ní. Jaké však bylo jejich vstrnutí, když přišedše tam dívku nenalezly.

Bylo hned vysláno několik mužů, aby ji vyhledali, ale ti všichni vrátili se s nepořízenou. Tu již zmocnilo se celého kmene zděšení a i náčelník kroutil povážlivě hlavou nad náhlým zmizením dcery své. Nařídil tedy všeobecné prohlédnutí krajiny, jehož i já se účastnil. Mne jakýsi pud hnal k známému mi skalnímu výběžku, kde jsem mnohou chvíli za dřívějších vycházek byl prosnil.

Kdo však popíše moje zděšení, když vystoupiv na horu, spatřím Jzanahu ležící s hlavou skloněnou, jako by v hluboký spánek byla pohroužena. Přistoupiv k ní blíže a dotknuv se ruky její, seznal jsem, že mám co činiti s mrtvolou a hrůza strašná mne při tom obešla. Ihned dal jsem stěhlou poplašné znamení a v brzku přichvátalo několik bojovníků a snesli mrtvou nevěstu dolů. Bylo patrné, že Jzanah požíla jedu prudkého zúmyslně a teprve nyní rozběsklo se mi v hlavě.

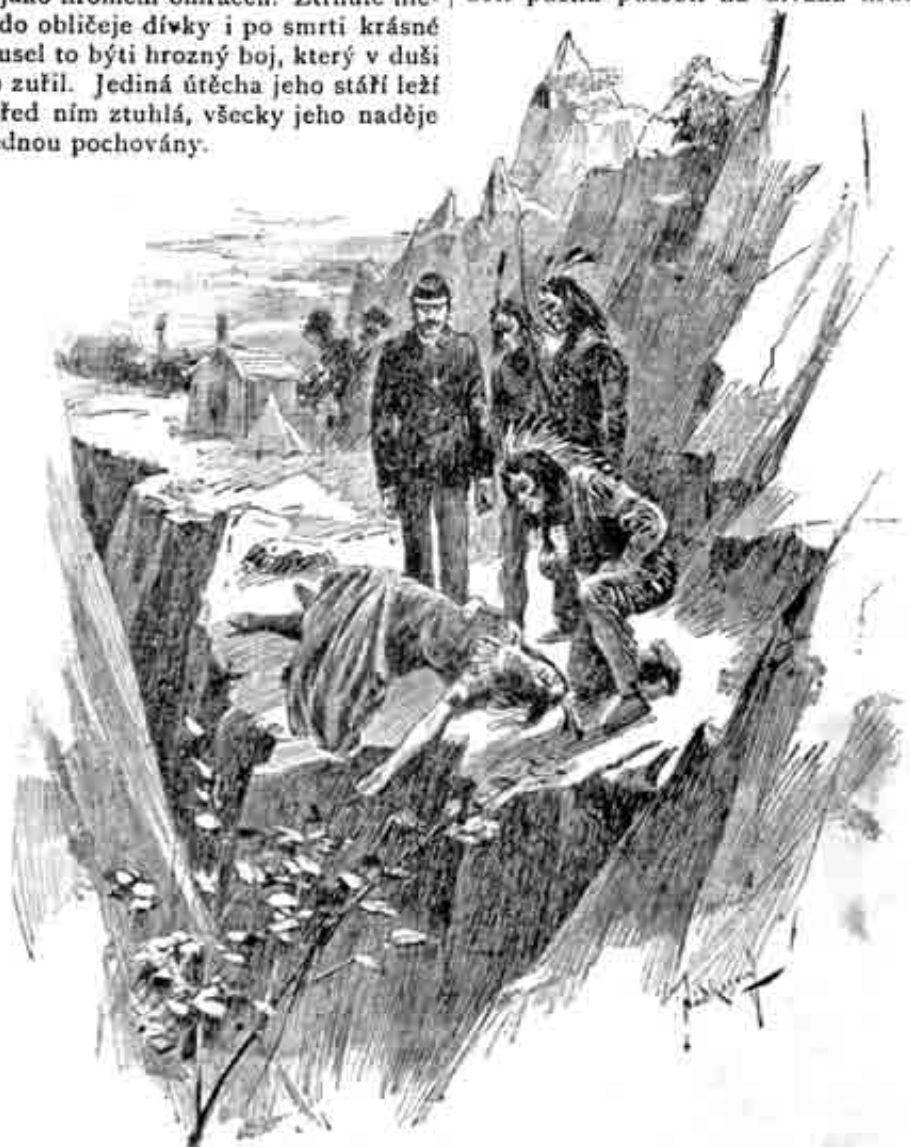
Když jsem v polosnění minulé noci na lůžku trávil, tu zdálo se mi, že mihla se přede mnou štíhlá postava dívčí a vlasy její jakoby dotkly se obličje mého. Považoval jsem to za přelud rozšířené fantasmie a byl bych na to úplně zapomněl. A zatím nebolhá dívka ta přišla se se mnou rozloučit. Cit bolný pronikl celé nitro mé. Sám na sebe jsem se mrzel, že já jsem mimovolně příčinou zkázy života tak mladého, příčinou beznadějného stáří svého dobrodince, přiči-

nou žalu celého kmene. Snad již na mně kletba jakási spočívá, že sám jsa nešťasten i jiným zkázu přináším. Kdo by si byl ještě včera večer pomyslel, že na místo svatby budeme slaviti pohřeb.

Náčelník při spatření mrtvé dcery své byl jako hromem omráčen. Ztrnule hleděl do obličeje dívky i po smrti krásné a musel to býti hrozný boj, který v duši jeho zuřil. Jediná útěcha jeho stáří leží tu před ním ztuhlá, všecky jeho naděje najednou pochovány.

on s pláčem srdcelomným vrhl se na tělo milované dcery. To bylo jaksi znamením pro lid jeho ku všeobecnému nářku.

Scénu, jaká nyní nastala, nelze skutečně vypověditi. Nelštěný žal těchto dětí pustin působil na diváka hrůzně.

Dlouho tak stál v té strnulosti; lid jeho kolem něho skupený neodvážil se rušiti klid tento, jen tu a tam prodral se marně potlačovaný vzdech, zaznělo slabé úpění.

Najednou ale náčelník se vzpřimil, hojné slzy mocně se draly do očí jeho a

Představ si nebetyčné hory kolikolem a nad tím vším usměvavý blankyt nebeský. A uprostřed těch krás přírodních stojí zástup lidu kvílícího, vlasy si rvoucího. I plachá zvěř jaksi cítí pohromu tu, která tyto hory stihla. Plachý jelen marně zastavil se na návrší a zavilhlým okem

hledí na smutné divadlo to. Zpěvní ptáci rázem umlkají ve svých písňích a i ta čtveračivá veverka udiveně hledí s blízkého stromu na výjev tento žalostný.

V.

Po dlouhé chvíli teprve vzmužil se opět náčelník, utfel slzy a téměř hrobovým hlasem přikázal několika ženám, by dívky do vesnice zanesly. Zhrozil jsem se výrazu jeho obličjeje. Všechny příjemné tahy z něho zmizely. Zdál se mi, že za ten krátký čas sestárnul o mnoho let.

Celý průvod nyní hnul se ku dědině a zde uložena dívka uprostřed návsi na lůžko, horskými květy vystlané a přípravy k rychlému pohřbu začaly se konati. Dle obyčeje Aztéků mrtvý ten samý den se pochovává, a jest to též skutečně moudré zařízení, ježto by nebylo lze mrtvolu při panujícím horkém počasí déle držeti.

V blízkých skalách byly hroby náčelníků a jich rodin od dob nepamětných, tam též i Jzanah právě v tom okamžiku, když plný měsíc nad Sierrou se objevil, uložena k odpočinku vedle matky své.

Já vyžádal si od otce jejího, bych na památku mohl si vzíti kousek bohatého vlasu jejího a ty chovám v té největší úctě, neboť jsou mi upomínkou na idyllický život ten, který jsem ztrávil mezi lidem prostým, ale srdečným.

Když bylo po pohřbu druhého dne, sezval Ketchum podnáčelníky své a dlouho se s nimi radil. Výsledek porady byl, že všechen bojovný lid vzal na sebe opět válečný oblek svůj a ve velikých zástupech vrhnul se na území mexické.

Já odejel s nimi, ale po dvou dnech, když dorazili jsme k řece Sonoře, odebral jsem se k náčelníkovi a sdělil jsem mu s bolným srdcem, že mířím se od nich oddělití a v cestě své dále pokračovati.

Nenamítal nic proti tomu, jenom smutně hlavou potřásl a pak promluvil:

„Veliký duch provázej tě na všech cestách tvých. Sám jsem očekával, že od nás se odloučíš a co bys také mohl

u nás dělat? My nyní jsme na válečné stezce na život a na smrt a nepovolíme, dokud jediný Mexikán bude na naší půdě. Vid', že nenadál jsi se, jak moje milovaná dcera skončí. Byl to osud její, jemuž uniknouti nemohla. Nezapomeň nikdy na nás a co upomínku vezmi si ode mne tuto dýku, která již od nepaměti v našem rodu se nalézá. Průvodčího ti netřeba, neboť odtud snadno již k běhu mořskému treffiš.“

Na to podal mi ruku, již já všele tisknul a nepohlédnuv více na zasmušilou tvář jeho, rychle vyšvihnul jsem se na koně a odjížděl v prudkém trysku odtud. Teprve na cestě prohlédnuv jsem si důkladněji dýku mi darovanou a shledal jsem, že jest práce neobyčejně dovedné. Čepel její stříbrem byl okován a draho-kamy nebroušenými vysázen.

Druhého dne dorazil jsem do starožitného města Hermosilla, které již za časů Cortezových kvetlo. Zde občané vyptávali se mne s hrůzou, zda-li jsem na své cestě od hor slyšel něco o hrozném nájezdu Yaquisů. Byliť Yaquisové tito postrachem vši krajiny a zprávy o jejich řádění asi dolétly již ku bílým branám hermosillským. Zapřel jsem všechno, a hleděl co možná utišiti postrašené měšťany.

Druhý den pokračoval jsem v cestě své a nazejtří bez nějaké nehody vjel jsem do přístavního města Quaymes na zálivu kalifornském rozloženém. Zde jsem prodal vše, koně zbraně i zásoby potravin, jenom dýku onu a to nejpotřebnější jsem si ponechal.

Byl jsem teprve nyní na rozpacích co činiti. Cesty do jižní Ameriky jsem se zatím vzdal, neboť jsem se dověděl od tamějšího amerického konsula, jenž ovšem netušil pravý můj stav, že jest tam pro cizince řeči neznalého zle. Obdržev od něho několik čísel anglických novin, náhodou dověděl jsem se, že prezident ućělil všem sběhům vojenským amnestii, ač kdybych byl dále po tom pátral, byl bych seznal, že to platí jen pro utečence z války občanské a v několika málo letech po ní. Byl jsem nyní rozhodnut, co činiti.

Na nejbližší lodi, plující do Panamy, odejel jsem a odtud odplul jsem s parníkem, plujícím do Nového Orleansu. Odtud odjel jsem s vlakem do St. Louisu, neboť právě zde umínil jsem si žádat o své propuštění z vojště.

Ve strážním domě, kde jsem se ubytoval, sešel jsem se s obstarlým již pánem, který se ku mně velmi důvěrně

dlouho a já ku svému překvapení byl strážníkem zatčen co vojenský sběh a na strážnici odveden. Sám vlezl jsem pochopím těm do pasti a hrozný vztek naplnil nitro mé. Později i to přešlo a já s tupou resignací odevzdal se svému osudu.

Po krátkém čase byl jsem předán úřadům vojenským a odevzdán do vězení

choval. Nemaje podezření toho nejmenšího, sdělil jsem mu svůj záměr a on odešel. Já s tím blahým pocitem, že zítra budu zase svobodným, usnul pevně po tak dlouhé a namahavé cestě.

Ráno jsem vyšel na ulici a hodlal jsem odjeti do Jefferson Barracks, kde jsem myslel, že moje záležitost co nejdříve bude vyřízena. Ale netrvalo to

v Jefferson Barracks, kde též měl jsem býti souzen.

Zde teprve od spoluvězňů jsem se dověděl, co onen úlisný obstarlý pán je zač. Byl to propuštěný voják, který vzal si za životní úkol svůj vyhledávat sběhy a předávat je vládě ku potrestání. Věru, vznešené to zaměstnání. On ovšem při tom dělal dobré obchody.

Soud nade mnou odbývaný byl spíše jakousi formalitou. Já nezapíral, ale také jsem nesmlčel pohnůtky, jež mne k útěku přiměly. Předseda soudu znal asi nekalou pověst onoho důstojníka a vlivem svým spásobil toho, že vyměřen mi trest mírný — tříletý žalář ve Fort Leavenworth, Kansas a po uplynutí trestu dosloužení času mého při vojsku.

Když pak větší počet trestanců vojenských již byl shromážděn, byli jsme odesláni pod dohledem strážce do vězení. Zde ztrávil jsem dva a půl roku, ježto za dobré mé chování mi každý rok dva měsíce byly sleveny. Ještě před uplynutím trestu podal jsem žádost k tajemníku války, bych nemusel jíti zpět k dřívější své škadroně, což na zvláštní přímluvu velitele mi bylo povoleno.

Byl jsem pak odeslán zpět do Jefferson Barracks a zde jsem měl čekat, až první transport nováčků bude poslán na západ. Svě věci, které dosud v onom

strávním domě jsem měl, jsem si zatím přinesl a při té příležitosti opět jsem spatřil onoho udavače, od něhož s oškli-
vostí jsem se odvrátil.

V brzkú pak byl jsem odeslán k tomu-
to pluku a nyní opět dlím v těch samých
místech, kde před lety tolik jsem byl
vytrpěl. Život vojenský se mi z té duše
zprotivil a jenom si přeju, by můj čas
vypršel. Žiju nyní jen v vzpomínkách
jednak slastných, jednak trudných a to
jest jedinou mojí zábavou.

Nyní slyšel jsi osudy mé a pakli jsi
nějaký mylný úsudek měl o mém jedná-
ní, zajisté že jej nyní změníš."

Po těchto slovech přítel můj umlknul
a marná byla snaha má, jej opět k hovo-
ru přivést.

Mne vypravování jeho velmi dojmulo;
soustrast cítil jsem s druhem tak těžce
zkoušeným a co upomínku na něj sepsal
jsem řádky tyto, které, by šetrně posu-
zovány byly, laskavé čtenáři prosím.

Harald a Ringvalla.

HARALDE! Haralde! kam se to povleče?
Mysl ti odpadla od loutny, od meče!

Proč dlíš tak daleko od lidí, od světa
na poušti, na horách od léta do léta?

Moci tvé na moři všichni se lekají,
Francouzi, Vlaši tvé přízně si hledají.

Země ti podaly hold svůj i bohatstvo,
a ty's je rozsel jak zrníčka pro ptactvo.

Skaldové pojí tě s půlbohy na zemi,
ale ty's písňemi vynikl nad všemi.

Královný ku tobě vzdychaly daremně,
nechtěl jsi na žádnou pohlédnout vzájemně.

Chceš snad se povznéstí duchem až do nebe?
Nejí již na zemi pávabu pro tebe?

Věstkou jsem nad věstky; — pověz mi, co je ti!
Možná že mohu ti k potěše prospěti." —

„Ty že jsi nad věstky? — Klamná to
výchvala!

Nejvyšší věstkou jest jedině Ringvalla.

Jí kdo zřel, — díval se do slunce z oblaku.
A čím je ke slunci světluška v soumraku?

K čemu mi bohatství, sláva i veselí,
ona když o všechno se mnou se nedělí?

Dary mně pohrdla, srdce jí upírám.
Nemoha bez ní žít — pro ni tu umírám." —

„Neumřeš, Haralde! Milujeť Ringvalla!
Lichá jen myšlénka v mysli tě atřhala.

Oslava s bohatstvím — blaženost' necelá;
ústa tvá o lásce mluvití nechtěla." —

„Mohl jsem doufati ve lásku vzájemnou,
když mi tak velebně zářila nade mnou?

Čest' má mi bránila chlubení vkládati.
Nejvyšší věstkyň mohla to hádati." —

„A ty, svým nadšením cílů se nemina,
nedbal jsi významu mlčení ženina?

Srdce by za srdce ochotně přijala!
Ty-li mne poznáváš?!" — „Nebesa!
Ringvalla!" —

„Haralde! pro mne ty's nedbal sám o sebe,
já jsem žen ostychy přemohla pro tebe.

Skaldové na nás dvou příkladem uvidí,
láska že láskou se vzbuzuje u lidí." —

Dvě ženy.

Pro kalendář Američán napsal K. B.

Hospodyně, čili žena domácí.

JY pravé hospodyně, které nade vším ochrannou svou ruku rozpínají, které perou, aby vypraly a smýčlí i drhnou, aby měly čisto, které věčně vaří, utírají, háčkují anebo spravují dětem a manželů prádlo atd., nacházíme dnešního dne hlavně jen v Evropě; v Americe jim neslouží podnebí.

Taková hospodyně jest pravým domácím požehnáním; kde ona vládne, tam neztratí se ani halib, tam nepadne do talíře moucha, aniž bude kdy přesolena polévka. Má-li sama dvanáct dětí, učeše je zajisté každého jitra co nejuhledněji a nikdy u ní nenajdeš špinavou podlahu.

Ženu takovou přeje si snad mnohý z vás, švarní a plnoletí mládenci, netušíce, že se z ní může státi pravá metla, neboť všechny ty starosti a trampoty, jež v hospodářství se každé chvíle vyskytují, nemůže ona ani muž zachovat dobrou náladu a zůstat veselé mysli. Ona nezná jiného ohledu než na svůj dům, svoji domácnost; ta nejkrásnější malba jí nevábí tak jako bezvadně vyleštěný měděný kotlík na čaj; opera od Mozarta nezní v jejích uších nikdy tak příjemně jako kýhání dvou dobře vykrmených husí. Ona se cítí úplně šťastnou, jde-li v hospodářství vše po jejím, jako na př. nezanáší-li slepice, má-li manžel radost ze záplaty, kterou mu včera obnovila jeho „svatební“ kabát a vysvítilo-li sluníčko ještě v čas, aby jí neuvadla petržilka.

Mladý lékař Bohuš Řezal se oženil. Odvážný tento krok by nebyl nikdy podniknul, nebýt dvou jeho obstarělých sester, které si vzaly na starost nalézt mu děvče — zasnoubiti jej — a pak mu zaříditi byt.

Jakožto ženich měl málo příležitosti seznat na své nevěstě, veškeré ty výtečné vlastnosti, o nichž sestry neustále

hovořily — tím více však shledal po svatbě.

Hned v prvních dnech — je konec podzimu — vstává ráno před pátou. Je posud tma; marně ji prosí, aby si s ním ještě tak půlhodinku povídala v tom příjemném teploučku novomanželského lože. Odpovídá mu, že už je to její zvyk, vstávat tak záhy, že musí uklidit a vařit kávu. On se tedy nabízí, že jí pomůže, aby byla dřív hotova. Avšak ona se hrozí té myšlénky, že by někdy mohl muž vstát s postele a nenašel kávu již hotovou; něco podobného jest v jejích očích neodpustitelným porušením povinností manželky a hospodyně.

Když Bohuš konečně vstane, najde vše v nejlepším pořádku — až příliš čisté a traplivě správné oku muže, který se teprve před několika dny rozloučil s mládeckým životem. Káva stojí na stole, vedle ozdobná popelníčka, kdyby se mu snad zachtělo si zakouřit.

To se mu líbí; bezděky musí se usmát; s příjemným pocitem úplného pohodlí usedá na pohovku. Liduška — tak se jeho anděl nazývá — nalévá kávu; ví už, jak to má rád — do šálku kávy tři kapky smetany a nic víc — raději by ztratila rok svého živobytí, nežli aby přidala jedinou kapku.

Srká pomalu kávu; chutná výtečně. Nežli se vydá na pravidelnou obchůzku po svých nemocných, má ještě hodinu času a tu cluce příjemně ztrávit po boku své ženušky. Tu Liduška rychle povstane; je navyklá vypít kávu co nejrychleji a nezahálet ani minutu; chystá se odejít.

„Kam pak, Liduško?“ táže se on.

„Do kuchyně, mám tam ještě co dělat.“

„Ale dítě — teď přece ne. Tuhle hodinku patříš mně, vždyť máš času dost.“

Liduška si dá říci, ač nerada.

Na pohovku, vedle sebe ji posazuje; ona poslechne, hned se ale chopí drátů a vlny a začne plést.

„Liduško—nech punčochy být“ zvolá manžel pobouřen, dodává však ihned konejšivě: „Vždyť toho nemáš zapotřebí, pojď povídej si něco se mnou.“

Poslechne zas. V krátké chvíli však opět vyskočí, že prý nemůže nechat kávové nádobí na stole.

„Zůstaň tu, zůstaň,“ prosí Bohuš.

Ona však nemá pokoje, dokud není nádobí pryč.

Jemu ta horlivost její je k smíchu; pro něho by mohlo zůstat nádobí na stole celý týden. Nu, ovšem, co pak ví mužští o pořádku.

Vrací se opět do jízby. Jak svěží a roztomilá je v ranním tom čepěčku. Jen tu ohromnou kuchyňskou zástěru by nemusela nosit. Prosí ji, by si k němu sedla jen na čtvrt hodinky, což ona slíbí, napřed ale dá kanárkovi čerstvou vodu potom smete popel z doutníku, který padl na podlahu, odběhne několikrát do kuchyně, vyklepá jeho trepky, upravuje něco hned zde, hned zas tam a když je konečně hotova a chce si dle jeho přání k němu sednout, je čtvrt hodinka pryč a jemu nezbyvá více času. Přehnaná tato horlivost nutí jej k smíchu, doufá však, že se to časem vše poddá.

Přijda v poledne domů, nalezne Lidušku zaměstnanou v kuchyni, lekne

se, když jej vidí, neboť jídlo není ještě hotovo. Marně jí chce upokojit. Její matka jí řekla, že má být jídlo vždy na stole, když muž vchází do dveří a ona tuhle nemá ani prostřeno; div že si nezoufá.

Ve své pilnosti nedopřeje si ani ten okamžik, aby dala Bohušovi hubičku—on by se jí zatím mohl zkazit oběd a co by si pak počala?

Prof. Dr. Josef Hyrtl.

slavný anatom, zemřel v Bezděbořech dne 17. srpna 1854.

Také při jídle sotva že si dopřeje pět minut času; pozornost, již prokazuje svému manželovi, je pro tohoto až traplivá. Vypravuje jí všelicos—ale jí jest vše lhostejné; jenom když jí pochválil polévku, zazářil její obličej vnitřní blažeností.

Odpoledne musí Bohuš opět pryč, někam na venek, k nemocnému. Už je pozdě večer, když přichází; počasí je sychravé, nepřívětivé.

Proto těší se na večer,

když v útulné své jízbě si s Liduškou pěkně pohovoří.

S takovými myšlenkami přišel domů.

„To jsem rád, že jsem doma,“ volá, zočiv Lidušku. Nikdy před tím se tak netěšil na domov, cesta jej velice unavila.

Liduščin obličej září radostí a vědomím, že vykonala svou povinnost, jídlo je obstaráno—všecko v pořádku.

Bohuš vstoupí do pokoje—však hned za prahem zůstává uděšen stát. Do nosu dere se mu nenáviděný zápach umyté podlahy — Liduška dala už zase mýt. A on, nešťastník, teprve v poledne měl takovou radost, že je podlaha posud čistá, tak že nebude muset být myta jistě několik týdnů. Zatím stalo se to už dnes!

„Liduško, Liduško!“ volá pln zoufalství a vzpomíná si na všechny hříchy, jež spáchal za posledních dvacet let a které se mu nyní tuto mstí.

Liduška hledí naň celá překvapena; nejde jí na mysl, že může být na světě člověka, kterému by se nelíbila světnice čistě vydrhnutá.

„Tys už zase dala mýt?“ volá znovu, hlasem bolestným a vyčítavým zároveň Bohuš, sahaje prsty na mokrá ještě místa v podlaze.

„Služka neměla zrovna nic jiného co dělat,“ odpovídá Liduška nevinně.

„Proto tedy?—proto?—Dítě“ vykřikne Bohuš, bera žínku za ruku. „Dítě moje! Já tohle věčné mytí nenávidím. Až podruhé nebude mít služka zas co dělat, pošli ji na procházku—at' se baví—tančí, vozí v kočáře—já všecko rád zaplatím, jenom at' nemyje. Celý večer mám zkažený.“

Liduška pláče, ne snad k vůli mužovým výčitkám, nýbrž proto, že má manžela, který nemůže mytí a smýčeni ani cítit, kdežto ona je nešťastnější, když se celý dům pročistí od sklepa až na půdu.

Muž, který doufá, že svou ženu odvykne ustavičně mýt a čistit, je pošetilec; ona buď musí mýt anebo dostane srdeční vadu.

Bohuš také myslí, že sprostí svou ženu té nešťastné náchylnosti k mokrému životu — a nakoupí tudíž do všech světnic svého bytu koberce, jež přikrývají celou podlahu.

Đasa mycího tím ovšem zaklel, teď přišel ale ďábel jiný — tak zvaný ďábel vyklepávající.

Každých pár dní se koberce zvednou a proklepávají, vykartáčují a provětrají. Jde-li domů s nadějí, že bude mít něko-

lik hodin svatý pokoj, slyší již z daleka klepání. Nábytek stojí uprostřed světnice, koberce jsou na pavlačích, kdež do nich dle taktu nejnovějšího vojenského pochodu (služčin milovník je tamborem) služka klepe rákoskou, že radost se podívat. Sotva že mu zbylo místa, kam postavit hůl. A nábytek se utírá a čalouny čistí chlebem—je to k nevydržení.

Vymínil si jednu světnici jakožto svoji nedotknutelnou svatyni — nic platno. Jakmile jen jednou zapomene, vytáhnout klíč, mohl by vsadit, že jeho manželka studovnu poskvrní svými čistícími orgány.

Trpělivosti má Bohuš dost, nahlížeje, že tyto veškeré, nemilé mu vlastnosti mají svůj původ jen v převráceném vychování. Liduška jej miluje, nosí jej takřka na ruku, to však není s to pochopit, že nenachází v mytí a smýčeni tutéž zálibu jako ona.

On touží zrovna po tom, aby ve své jizbě někdy našel zaprášené místečko, pár much nebo pavouka, padl by své Lidušce kolem krku, kdyby mu jen jednou jedinkrát přinesla jídlo trochu přesošené nebo připálené—byl by tím nešťastnějším na světě, kdyby ona aspoň jednou, když ji objímá, zapomněla, že před chvílkou dala na plotnu mléko, aby ji tedy pustil, sic že překypí.

O krásné naší literatuře nemá ovšem ani ponětí. Za svých dětských let četla jednou „Rybrcoula“ a doznává upřímně, že si z toho už nic nepamatuje. Kdyby mohl u ní vzbudit zálibu ve čtení, zařídil by jí celou knihovnu, aby si počtla dle chuti.

Za dlouhých zimních večerů se odhodlal jí předčítati. Ale s čím začít? Její vkus nezná; ona pak tvrdí, že slyší všecko ráda.

O Nerudovi prý kdysi slyšela. Deklamuje tedy s přiměřeným citem jeho „Hřbitovní kvítí“ a když pozoruje, že básně nejsou Liduščinou nejsilnější stránkou, sáhne k „Malostránským povídkám.“ To jí počíná spíš zajímat, je to aspoň znát na volnějším se pohybování drátů, jimiž mladá žena plete, jak má ve zvyku, manželi punčochy, ač jich

má tento plně dvě zásuvky v prádelníku a žádné roztrhané.

Klapání drátů však činí na Bohuše nemilý dojem. „Zlatoušku,“ prosí, „nech teď tolio pletení; poslouchej raději.“

„Ale tvoje punčochy, Bohuši—“

„Punčochy sem, punčochy tam; raději budu běhat bos“ volá rozhořčený Bohuš.

Dobrá čte se dál. Najednou Líduška se ptá:

„Ale, mužičku, jaký pak je tenhle Neruda vlastně femeslník?“

„Co — jak — ? Řemeslník?“ koktá nešťastný manžel. —

„Inu, ano, femeslník. V naší ulici bydlíval nějaký mydlář a ten také skládal všelijaké písničky a říkání. Mně se všechno zdá, že se jmenoval buď—počkej — Neruda nebo Nejedlo.“

Toho večera se u doktorovic nečtlo a následující večery též ne. Vůbec se čtením zabývá v prázdných chvílích teď doktor sám a to se ještě zamkne do svého pokojka.

Léta plynou. Líduška je matkou více dětí;

a kdysi tak suchý Bohuš honosí se teď díky vzorné péči své drahé polovice slušným bříškem. V jeho domě jde vše co nejpořádněji; děti se laří až mile; učená jsou ovšem vzdělky—o prachu a špíně se v domě Rezařovic jaktěživo neslyšelo a vůbec jde po městě jeden hlas, že doktorovo manželství je zcela šťastné, neboť ani jedna ze

služek jeho posud nemohla říci, že by někdy byla zaslechla od některého z manželů promluvíti na sebe slovem nepřívětivým, natož pak zlým.

Žena učená, také „modrá punčocha“ zvaná.

Jest to věc podivuhodná, že u většiny mužů nejsou žádné ženy obávané a vyklíčené tak jako ženy učené.

Nemíníme takové, jež s neúnavnou horlivostí básní, píšou a knihkupce trápí, neboť ty nejsou vždycky učené; ale máme na zřeteli ty, jež si osvojují vědecký, učený náhled a jež staví na odív se sebevědomostí, která v úžas přivádí; jež hází kol sebe bez ustání učenými citáty a obyčejně mají to neštěstí, že je volí právě když se nehodí. Ony mnoho čtou, ale málo rozumí a dopouští se té ukrutné chyby, zrovna tím senejvíce chlubit, o čem mají to nejnejasnější poňtí.

Spisovatelka píše. Bernierová praví ve své knize „O vychování žen“:

Která jest ta pravá věda pro ženy? — Mravouka! To jest to jediné studium, které se pro ně hodí, které potřebují a jímž dosáhnou vlivu na ctnost mužů.

Ale, pro všecko na světě, jenom ne tuze mnoho té mravouky. Lepší jistě žena učená nežli ta, která má té mravouky až příliš, která drží kázání o mravnosti při každém talíři polévky.

Dítek: „Pěkně to vysvětlouš. Venkonceš samé špatné známky. Jenom ze zvěsti a těloevřítí máš velmi dobré! Děveče, děveče, ty vyrosteš jen pro Vartělu!“

Mnohých dotkne se to třebaš nemile, a přece je to pravda, že učeností pozbývají ženy všecku tu svěžest a roztomilou nevinnost jejich názorů, onu mladistvost, již si ženská mysl povždy má zachovati, že učeností trpí velice onen něžný cit, který u žen nejvíce milujeme.

Jestliť to určením každé květiny, kvěsti a uvadnouti. I v těch opadaných, sežloutlých lupenech květových je něco poetického, ne však ve květech vylišovaných a usušených pro učenčův herbář. Vědě se tím poslouží, poesii nikoliv.

Zajímavo je pozorovati, jaké cesty většina učených anebo se za učené vydávajících žen používá, aby dospěly stanoviska, kteréž je s jejich nejvnitřnější bytostí a s jejich pravým určením v tom nejpříkřejším odporu.

Tu jest mladé, snivé, chorobné děvče, ne bez nadání, kteréž ale není správně pěstováno. Navzdor bludným jejím lícím tuče jí srdce prudce a téměř se zimničným žárem. Romantická přání a tužby je naplňují; je sentimentální, přepjaté, dychtí po něčem neurčitěm, neobyčejném, dobrodružném.

Nejraději by se takováto bytost dala unésti nějakým krásným básníkem, hercem anebo aspoň vůdcem loupežníků. Naše přísná policie nenachází bohužel na loupežnických vůdcích nic pěkného a na únosech jak by smet a básníci jsou obyčejně rádi, mají-li sami co říci.

Toto období snů a tužeb je velice nebezpečné a bývá přepjaté dívence často osudným. Kdyby byla bohatá a krásná, nalezl by se snadno muž, kterému by vzdor svým romantickým požadavkům podala své ruky, a manželství se svými všedními starostmi, s křikem dětí a zlobením se se služebnými hnedle by ze sentimentální panny učinilo ženu praktickou, tak jako ostrý vítr rozhání mlhu časného jitra.

Nešťastné děvče zůstane svobodno. Jeho školní vzdělání je dobré—hraje na klavír—mluví trochu francouzsky—maluje—vyšívá zlatem a—básní. Vědomosti, stáří i nedostatek peněz tu jsou—dívka se tedy stane vychovatelkou.

Adelaida Rambousková provdala se ve svém třicátém pátém roce. Byla plných patnácti let vychovatelkou a doba tato nezůstala na ni bez vlivu. Ještě teď nosí po obou stranách obličej dlouhé, kaštanové vrkoče; kdo však ví, jakou práci jí tato ozdoba ušlechtilé její hlavy každého rána a večera působí, ten porozumí též, co to znamená, přinést odcházejícímu mládí nějakou tu oběť.

Vrkoče tyto jsou Adelaidinou pýchou. Pro ně zapomíná na vše ostatní; přítelkyně její nepochopují, jak vlastně přišla k manželci, který není o mnoho starší nežli ona, kupci, postavy tak roztomile nízké a obtloustlé s nějakým jměníčkem a jménem Dalibor Kroupa. Ona však, ač ví, jak se o ni v ženských kruzích soudí a jí závidí, se tomu jen směje. Sebevědomě a s hrdostí si může doznat, že získala si chotě pouze a jedině svou učeností.

Seznámila se s ním na jistém plesu a poněvadž Kroupa netančí, bavili se spolu. Nadšen její učeností a chtěje zakrýt svou nevědomost, zvolal Kroupa, že považuje za šťastného muže, jenž honositi se může chotí jí podobnou. A ona? Zanechajíc všeho upejpání, podala mu ruku a zašeptala, že nechce jeho štěstí býti v cestě. Při tom si, láskou se rýměnic, odhrnula bujně vrkoče s poněkud odkvětých již líček.

Kroupa byl tuze překvapen, nežli aby z trapné této situace dovedl obratně vyklouznouti; přijmul podávanou mu ruku a s ní i Adelaidino srdce.

Abyste zakryl své pravé pocity, předstíral vůči svým přátelům, že po takové ženě bažil odjakživa.

Šťastní manželé podnikli svatební cestu; po návratu chvátá manžel ráno do svého obchodu, sděliv napřed své Adelaidě, že přijde určitě ve dvanáct hodin domů, aby tedy laskavě měla oběd v ten čas připravený.

Skáče po třech schodech najednou do svého bytu; otevře dvě chodby. Strašlivý zápach zastaví mu dech—spálené maso—vyteklé mléko—přeškvažené sádlo—buď jedno z toho neb všecko na-

jednou musí býti vinou zápachu, který jej hrozí připravit o smysly.

Vrazí do kuchyně—a překvapen stane na prahu. Jaký to pohled na jeho ženu. V bílé své noční jupce s růžovými stužkami na zádech, opásána ohromnou kuchyňskou zástěrou, stojí před ohništěm. Jeho příchod neslyší. V levici drží knihu, v které horlivě čte, pravice míchá lžící mechanicky v hrnci, do kteréhož namáčí se dlouhé její vrkoče z pravého spánku. Na stole vedle ohniště válí se svorně vejce s cibulí, knihami a kalamátem.

Kroupa zírá na to, nejsa schopen slova. „Adelaido“ zvolá konečně a v tonu tohoto hlasu vyjadřuje se celé jeho leknutí.

S úsměvem obrátí k němu hlavu, „Dobrý den, milý Dalibore“ odpovídá. „právě čtu překrásnou básničku Čelakovského. Poslyš jen—“

„Ale Adelaido, jídlo—“ přerušuje ji Kroupa.

Vrkoč stápní se hlouběji v hrnci, z nějž válí se hustá pára.

„Poslyš jen, Dalibore,“ pokračuje ona, a slov jeho neslyšíc počíná číst.

„Oběd chci Adelaido, jíst“ volá nebohý kupec z plných plic.

„Dovol—dovol—“ odbývá jej něžná choť. „Pohleď, jak já spojuji užitečné s příjemným—“

„Stoje, vděčný smysloblude,
nad tvé krásy plamenem,
myslím: Růže, jak to bude
s ovocem a semenem.“

„Tak zpívá Čelakovský ve své „Růži stolisté“ a já vím, že ty Čelakovského přímo zbožňuješ!“

„Já mám hrozný hlad; snídaně nestála ráno za nic; myslí teď na jídlo. Podívej se přec, tvůj vrkoč—kde je!“

Adelaida, spozorujíc škodu, již utrpěl její krásný vlas, vyrazí z kuchyně. Kroupa prohlíží obsah hrnců; vše je přeso- leno a spáleno. Osolena i voda, v níž se měla uvařit káva.

Zemlen usedne Kroupa na kuchyňskou lavici. Sedí tu mezi kouřícími se hrnci s nechutným obsahem jako Jeremiáš na zříceninách Jerusalema; rozběskuje se mu v hlavě pomalu o nešťastném hospodářství a ještě nešťastnějším manželství. Proklíná všecky, kdož knihy psali nebo tiskli, ba i nevinné kniháře, kteří tištěné věci vážou.

Letí z domova jako když mu hlava hoří. První den musí obědvati v hostinci, a dokonce svým přátelům lháti se zarmoucenou tváří, že mu žena stůně. A mnohý den následující není o nic lepší; Adelaida nemá zájmu o nic jiného nežli o své knihy a vrkoče. Jakkoliv to jeho pokladně jest nemilé, musí držet hospodyně, která má celou domácnost na starosti.

Po roce obdaří jej Adelaida dceruškou. Od této události očekával příznivý vliv na její smýšlení, avšak nadarmo. Zarputile se zdráhá, děcko sama kojit; její dcera má býti něčím neobyčejným. Tvrdí, že Romulus a Remus jen proto se stali zakladateli Říma, že byli kojeni vlčicí, pro svou dceru pak žádá, jak týraný manžel jednou ve vzteku se vyjádřil—oslici.

Také o pojmenování dítky má Kroupa se ženou hádku. On ji chce pokřtiti po své zemřelé matce Haničkou, učená jeho manželka však se houževnatě drží jména Šárka, protože prý je to jméno historické a konečně se stane po jejím.

Manželství toto zůstalo nešťastným a když po několika letech Adelaida zemřela, oženil se Kroupa se svou hospodyně, o které jistě ví, že slovo „učenost“ zná sotva podle jména.

Žena ve vleku doby.

KDO sleduje nynější směry, které v lidské společnosti se rozbíhají, musí uznati, že se ocitla žena ve vleku doby a velkých, světových otázek.

Řeknu-li žena, mám tím na zřetel celé pokolení ženské.

Otázka ženská, po dráhná léta kaceřovaná, tento dlouholetý postrach společnosti, opanovala náhle pole veřejnosti.

V novodobém proudu společenských náprav a světových otázek těší se právě velké pozornosti. Každá z čelných stran — a že jich je tolik, kolik je proudů nynější doby, dobře všichni víme — vábí a láká žen do svého voje. Každá jí za to něco jiného slibuje, každá pro svou myšlenku ji získati a rozšířiti se snaží.

Pochopujeme to. Známoť všem hlavním činitelům, jaký vliv vykonávala žena od pravěku ve společnosti lidské. Od té doby, kdy *věda* ovládla svět a začala osvětlovati záhadné temno minulosti *pravdou*, kdy duše lidská stala se předmětem bádání, vystoupila žena v popředí světového jeviště.

Ve světle kulturních dějin uviděl svět, že nebylo jediného, velkého převratu společenského, jehož pružinou, bojovnicí, mučennicí, hrdinkou, by nebyla bývala žena.

Vidíme ji vždy v popředí, když nová idea klestila si dráhu světem. Mužové volali při každém novém kulturním zápasu ku pomoci žen a snažili se získati jich pro své cíle. Věděli dobře, že tam je vítězství, kde je žena. To se opakuje v menších i větších rozměrech ve světových dějinách lidstva až do dnešního dne. Po vítězství té které idey poukázal muž ženu zase na domácí krb a na rodinu. A právě zase v této době ocitla se žena v podobném proudu světovém.

Cítíme všichni, že není to takové nyní ve světě jako jindy, že se něco velkého děje, něco nového tvoří a kuje ve světové dílně lidstva.

Není to už ojedinelým výrokem, ani světoholným výkřikem básnickým, že se starý svět rozpadává. Pronášejí to my-

slitelové všech národů a vývoj lidstva, mocný proud, kterým se ubírá, všechno bezděčně svádí ku zvolání, že se starý svět rozpadává.

Společnost lidská zachvívá se mocnými otřesy, které jejími základy hybou a je vyvracejí. Pozorujeme to všichni, již hlouběji noříme se v názory životní, že ohromné těleso lidské společnosti se zachvívá a sténá, vidíme, jak se jednotlivé části této budovy boří, jak na zvětralých zdích pučí a vyrůstají nové ideje, směry a cíle.

A plány k nové budově se sestavují, ve které se chce nové století důstojně zaříditi.

Co už je satyr i vážných úvah o té nové budově! Každá strana hájí svého, každá volá žen ku pomoci a každá jim také něco jiného za přispění její slibuje.

Bebel, známý německý stoupenec a jeden z vůdců socialisticko-demokratické strany, slibuje ženám pravý ráj na zemi za jejich přispění. Ženy v jeho státu budoucnosti nebudou vařiti, uklízet, přijdou do sněmu, do boje a každé dostane se *muže*. Starých panen nebude tudyž v tomto ráji.

Strana konservativní naproti tomu zase žen varuje v předešlých spisech před teoriemi všech podobných blouznivců. Jejich péče zase tihne k upevnění základů domácnosti a rodin.

„Budte ženami, manželkami, matkami,“ volá k ženám a úchvatnými slovy připomíná jim na svaté, odvěké povinnosti jejich.

Strana svobodomyšlná přeje rozkvětu rodin i práci ženské za výdělek. Otevírá ženám university, úřady, celou říši ducha a vědy tak ochotně, jako předal muž ženě v pravěku lidstva práci rukou, aby v potu tváře dobývala si chléba a vzdělávala půdu, když vyhnala muže i sebe z ráje.

Humanita zase vybízí žen k činům milosrdenství a lásky.

„Utěšujte boly, ošetřujte nemocnou společnost lidskou, syťte hladových, ují-

mejte se opuštěných! Vždyť vy jste rozenými anděly účinné lásky a milosrdenství. To jest vaše poslání na zemi!"

Na to zase odpovídají přivrženci komuny:

„Vaše novodobá humanita ničí sama rodiny a demoralisuje. Vy odnímate rodičům chudým péči o děti. Což jsou jiného ty vaše jesle, opatrovny, útulny a podobná zařízení, než obecné bydlení v domácnostech společných a veřejná výchova mládeže. Dejte buď všem ženám manžele a rodinu, anebo všem práci!"

A do této světové, až ohlušující vřavy vpadli v poslední době i velcí myslitelové svými výroky.

I oni se nyní převážně zabývají ženou a ženskou otázkou. I oni hledají a vidí jedinou spásu společnosti v ženě.

Žena, která obrazně potfela hada, má nyní přetnouti zmotaný uzel společenských záhad a otázek.

Každý však v jiném směru o ženu se stará a už se toho tolik napsalo, že vzrostla z toho celá literatura.

Dle všech těch teorií otevíral by se podruhé před člověčenstvem ráj, do kterého by muž rád uvedl ženu. Ale ať se také přičiní, aby brány ráje se otevřely! *At pracuje . . .*

Konečně volají se tedy také ženy ku práci. Až dotud jen po velkých bojích domohla se žena práva na práci výdělkovou! A nyní, když starý svět se rozpadává, volá společnost ústy svých myslitelů a karatelů ženy ku práci!

Všechny tyto naznačené zde proudy dosud klidně vedle sebe ještě plynou a slučují se ve světovém řečišti, kde se to však pění, kde vlny se čeří a věží.

A v tomto vlnobití rozčeřeného proudu světového vidíme, jak ženy plují ku spásnému běhu. Každá jiné kotvice se drží, každá jinou zbrani třímá a jiné heslo na svém praporu nese. Tu práci, onde čteme rodinu, jinde dobročinnost a tak vidíme, že s každou stranou táhne voj žen.

Spasí-li společnost ženská práce veřejná, či rodina?!

Na to nelze nyní arci určitě odvěty dáti.

* Práce jest nejnovější záštitou žen. Celý směr nynější také ženu ku práci vede. Ale je-li tato práce *jedinou spásou* světa a nového století, toho s určitostí arci nelze tvrditi.

Mohutný projev ženské práce a ženských snah učiněn byl nedávno v Americe. Světová výstava a ženský kongres v Chicagu ukázaly světu, jaký obrovský krok učinila již tato snaha žen v naší době. Ženský palác a ženský kongres byly velkolepou manifestací žen, která rázem utlumila tak mnohý hlas odporu a pochyb. Před tím zjevem umlká všechna řevnivost, předsudek i úsměšek.

Americké ženy promluvily rázně a ukázaly celému světu, co dokáže žena. Získaly práci ženské čestného jména, úcty a práva.

Čím výše však stoupá tato vlna emancipace ženské, tím vážněji myslitel o tom přemítá, jakým směrem ubírá se bude po té rodina a domácnost.

Nelze zneuznati, že již nyní rodinné svazky povážlivě se uvolňují, svatost manželství se porušuje, že mnohé domácnosti jsou v rozvalinách a rodiny v nebezpečí.

Proč zavívají k nám se všech stran hlasy velikánův ducha:

„Zachraňte rodiny, zachraňte ženy!“
Bohužel, všechno poukazuje, že rodina jest v nebezpečí.

Rodinu zachrániti, ano každému člověku zachovati tento útulek šťastný, kde dobrá *matka* vládne žezlem lásky, jest a bude snahou všech myslitelů, kterým jde o pokrok lidstva.

V práci a samostatnosti je vítězství žen. V rodině kotví však jejich štěstí a blaho společnosti.

Nechť jen ženy budují si svět práce a to jak práce ducha, tak i ruky, nechť jen jdou za tím vážným hlasem, který volá:

„Pracujte! Práce je záštitou žen!“

Práce zbuduje dívkám a vdovám bezpečný domov a samostatnou neodvislost. Práce jest pozhnáním a spásou. V tomto znamení zvítězíme, tímto lékem blahodárným společenské, choré těleso vyléčíme.

Není ženská práce za výdělek, ani samostatnost žen, ani ta postrašná emancipace příčinou nynějšího úpadku a rozkladu rodin, ano lidské společnosti a národů, těchto s rodinou těsně souvisejících těles. Příčinu toho zla dlužno hledati ve způsobu, jakým se za našich dnů v Evropě sňatky uzavírají. Jinak jest v Americe, kde práce jest ctěna a velebena, kde zaujímá čestné postavení, kde muž neprodává sebe a své jméno za věno.

Jako zvelebují ženy práci a budují si samostatnost ve společnosti lidské, tak musí zase ženy zachrániti rodiny a domácnosti, právě tomu národu a té společnosti, která jich chrání a rozkvětu jim přeje.

Však ženy promluví také rázné slovo v čas. Rozpadne-li se starý svět, jak věštcí prorokují, ženy zbudují nový na základě rodin.

Tomu nás učí naše dějiny, tomu věříme!

Dokud *jediná česká matka žila*, dotud žil i národ náš. Rodina vzkřísila mrtvý národ, rodina zbuduje tak i nový svět, kdyby skutečně starý svět se rozpadl.

Proto nebraňme ženskému hnutí, ale podporujme snahy, které vedou ku spásnému běhu práce! Nechť září ženám slunce vědy a ducha!

Tato záře osvětlí i jejich srdce a ukáže jim, kudy se mají bráti k vítěznému cíli

lidstva na dráze pokroku a osvěty, ku předu se ženoucího.

V záři *pravdy*, ve volném proudu *svobody* nalezne žena tu pravou dráhu, po které se má bráti ve vleku doby i stran, a činnost její bude světu požehnáním.

Srdce ženy jest hluboký zdroj lásky a citu. Ona nalezne citem lepší cestu, než muž rozumem a výpočty.

Povznešení a vymoření ženy znamená též povznešení rodiny, nebo ať se ubírá dráhou jakoukoliv, zůstává žena vždy ženou. Ona neničí, ale buduje, jelikož v každé ženě přirozeně dříme matka.

Hlavní pružinou celého nynějšího hnutí žen, musí býti snaha za zlepšení *dívčí výchovy*.

Onen zastaralý způsob dívčí výchovy, který věznil jejich ducha a snahy, který je učil malichernostem, zatlačoval rozvoj jejich přirozených vlastností, duše i srdce a sváděl je na scestí, na nichž mravně slabé a povrchní povahy zabředly, musí býti zaměněn novým, lepším, době a celému století přiměřenějším. Na základě důkladného, ducha doby přiměřeného vzdělání a vychování, na základě dobytého sebevědomí povznese se žena v dobrém a požehnaném smyslu.

Pak bude i rodina, i žena v tom pravém vleku vítězíci *pravdy, vědy, svobody a lásky!*

V. Lužická.

Nit'.

Kulturní obrázek od V. LUŽICKÉ.

OBRAZ o niti života táhne se skrze báje i představy všech národů a věků.

Řekové, národ poesie a krásy, představovali si život lidský v podobě *nití*, kterou předou tři Party: *Klotho, Lachesis, Atropos*. Jedna nit' přede, druhá ji svíjí a třetí ustřihuje. Tím život končí.

Egyptěané měli nit' za symbol života a ctíli ji.

Syrská bohyně vyobrazuje se v jedné ruce s větvenem, ve druhé se žezlem,

Ariadna upředla nit', kterou vyvedla *Thesea* z labyrintu.

Každé vlákno, které se dá stočiti, čili upřísti, dává nám nit. Nejznámější nám Češkám jest nit' lněná, příze, kolem které ovijí se kouzlo poesie. Slučujet' se s ní přádlo, hrčící kolovrat, přádelné písně, přástvy a pohádky.

Jak dosvědčuje rukopis Královédvorský, přádaly v dávných dobách české ženy a dívky konopí.

„Pleje děva konopě u panského sada...“

Konopí je soudruh lnu, ale neměl ní ve starověku a nemá ani za naší doby velké důležitosti.

Již ve starověku známo bylo vlákno rostliny *aloe*, které podnes se spřádá v krajinách tropických.

Také vlákno kakarníku se spřádá jako konopí, rovněž i vlákno *ananasu* a jiných i jiných rostlin vláknitých. Slovem, každé vlákno se spřádá a souká. Zručnosti a důmyslu lidskému musí se podrobiti příroda veškerá.

Kopřivové vlákno také dává užitečnou a krásnou přízi. Zejména v Číně a ve Východní Indii jest oblíbenou, kde se z ní vyrábělo plátno, a odtud putovala s národy stěhovavšími se až za Valhu, přes Vislu a dále k Rýnu. Dnes už arci kopřivová příze v evropském obchodu zaniká, ač o Himalaje, z Japánu, z Javy, Bornea, z Indie Východní dochází do Evropy stříbrolesklá nit kopřivy.

Z vlákna *lohové* rostliny, zvané *juta* přede se ve Východní Indii příze, která i u nás nyní ve velké jest oblíbeně.

Průmysl a umění ovládají však čtyři hlavní druhy nití: *hedváblí, len, vlna, bavlna*.

Dějiny hedvábné nitě sáhnají do šedého starověku. Z čínských dějepisných pramenů vychází na jevo, že jest již 4000 let před Kristem v Číně známa.

Císařovna *Sitinehi* zabývala se hedvábnictvím a Číňané nazývají ji, v uznání dobrodini, jakéž zemi přinesla zavedením jeho, *Sienthan*, což značí: *matka hedváblí* a povznegli ji mezi dobré duchy.

Od té doby bylo pěstování hedvábnictví povinností čínských císařoven a povolalo u dvora zvláštní obřady slavnostní.

Číňané hájili si hedváblí a nedovolili, aby bourec, neb tajemství hedvábné nitě přešly přes čínskou zeď. Byly na to přísné zákazy vydány. Ano smrti měl býti potrestán, kdo by o původu nitě hedvábné dal zprávu cizím zemím. Obchodní výpravy jenom vzácnou tkaninu roznášely do jiných říší, ale bourec a tajemství výroby zůstalo za čínskou zdí.

Až 140 roků před Kristem provdala se čínská princezna z rodu *Han* do říše cizí za knížete Kathanského. Princezna byla náruživou pěstitelkou hedvábnictví a ráda by byla v nové své vlasti dále se jím zabývala. Ale přísný zákaz nevyložoval ani princezen. Chytrost ženská však jest světoznáma a odvěká.

Princezna uschovala bourcova vajčka v kalíškách květinového, svatebního věnce a tak přešlo hedvábnictví do Kathanu. Tam mladá vladačka, podporována přírodou, která přála vzrůstu maruší, založila tento průmysl.

Teprve po 4000 letech učinilo tedy hedváblí první krok přes hranice čínské. Žena uvedla je do světa. Ačkoliv Kathané, jakmile se zmocnili tohoto vzácného průmyslu, také uzavřeli své hranice jako Čína a sťěžili tohoto tajemství úzkostlivě, přece zase to byla čínská princezna, která na novo hedvábné nitě získala volný průchod do světa.

Asi za šest století provdala se zase čtvrtá princezna do *Tibetu* a učinila totéž, co její předchůdkyně. Tajně s sebou z Číny vynesla bource a zavedla v Tibetu hedvábnictví.

Tibet neuzavřel hranice a přál volnosti hedvábné nitě. Tomu děkuje hedvábnictví své rozšíření. Nejprve pěstoval se bourec v Severní Indii, pak v Serindě a za sedm století po první pouti bourcově z Číny do Kathanu došla první zpráva o hedvábné nitě do *Cafihradu*, kam ji byli mniši přinesli.

Theodora, manželka císaře Justiniana stala se po té evropskou ochránkyní hedvábné nitě. Císař na její přání založil marušové sady na Pelopomenu, odkudž vzešlo jméno *Morea*.

V osmém století přinesli Arabové hedvábnictví do Španěl, v třináctém přešlo z Řecka a z Byzantinských říší do Sicílie, odkudž se rozšířila hedvábná nit po celém světě. Není jedině domovem v sídlech císařských a knížecích, ale vchází i do bytu pracujícího lidu.

Jelikož hedvábná nit je znakem přepychu, mívá záliba v ní neblahé účinky na mravnost žen.

Jiná vzácná a též živočišná nit' jest *Byssus*. Jest to vlákno *kyjavky*. Nalezá se hluboko v moři a je to dlouhá, zlatohnědá nit', jako tmavorusé vlasy. *Byssus* byl oblíben u marnivých Římanek. *Kyjavka* se loví v zálivu Tarentském a Neapolském. Špičatou stranou věží v bahně a vlákny je připevněna na pevná tělesa v moři.

Lněná nit' má prosté dějiny. Podobají se klidnému žití šťastných žen v domácnosti.

Za domov lnu má se Egypt, kde se předla příze již v šedé minulosti. Z Egypta přešel len do Fenicie, Carthaga, Palestiny, Syrie, Babylonu, Řecka, až se úsídilil začátkem našeho letopočtu v celém světě.

Přezná nit' byla a jest znakem domácí hospodyně, mravu a počestnosti. Kdežto hedvábní působilo na úpadek mravů, učila lněná nit' ženy skromnosti a hospodárnosti. Lněná nit' je symbolem ženské práce domácí a byť i už jenom v pověstech a písních, přece jen věčně s ní žiti bude *ženská pítlost*.

Lněná nit' jest rostlinné vlákno. Modrá, něžná květinka lnu tak je milá, prostá a tak blahodárná, jako dobrá, pracovitá žena.

Pro toto něžné kvítko lněné nevedly se války, netasily meče. Kvetlo všady klidně a přinášelo lidstvu dar překrásný.

* * *

Vlna je živočišného původu a domovem jejím celý svět.

Kde žil člověk, žila ona a poskytovala mu vlas, z něhož spřádá nit'.

Nejvíce kvetlo předení vlny v Izraeli. Teprve po Šalomounu, synu Davidovu, klesla výroba vlny, jelikož marnivý král obeznámil svůj národ s přepychem, náherou a rozmařilostí králů sousedních. Za jeho vlády oblíbily si Hebrejky hedvábní a zlato. Vlnou zhrdaly.

Avšak brzy ztrestal se přepych „*pyšných deér Siona*“, jak o nich píše Jeremiáš.

Nedlouho po té, kdy hebrejské ženy pohrdly předemím vlny a vrhly se v náruč přepychu, klesala židovská říše.

V každém národě má nemístný přepych žen v zápětí skleslost' mravů. Se

ženou a mravy, s rodinou a pracovitostí klesá národ.

Není snad národa, kde by nebylo se proslavilo předemím vlny. Nejrozšířenější chov ovcí a výroba vlny z řeckých říší byla v Arkadii.

Jediné Peršanky tvořily výminku. Ony měly předemím vlny za *neslušné*. Proto také žena *Dariana Sisigambris* vykládala si to za velkou urážku, ano potupu, když jí poslal *Alexander* darem vlněné šaty, jež byly zhotovily jeho sestry a radil jí, aby si také upředla vlnu a utkala látku na takové roucho.

Dariovi se však vlněná nit' zalíbila a rád by byl viděl ženu svou točiti větěnem. Ale odporu jejího nebylo mu lze přemoci.

Toho vystihli dva bratři ze Syrie, kteří chtěli obdržeti náměstnictví ve vlasti a posadili krásnou sestru svou ke studni, kolem kteréž chodíval *Darius*, aby předla vlnu.

Darius zahleděl se na předivo, po té na předlenu a překvapen její krásou, tázal se jí na jméno. Následkem tohoto setkání přišla krasavice ke dvoru perskému a bratři převzali vládu v Syrii.

Vlněná nit' je ze všech nejkrásnější, jelikož je měkká, řídká, přijímá všechny barvy, hřeje a dobře se tká.

Nynějším vládcem přediva jest však bavlna.

Hedvábná nit' kráčela dráhou světovou v rukou královských, bavlna v rukou dělnických. Jest posvěcena prací.

V Číně je známa a pěstována již od začátku věrohodných dějin lidstva. Ale Čínsko nevšimalo si prosté bavlny. Kofilo se jenom lesklé niti hedvábné a proto začínají dějiny bavlny v *Indii*. Z Indie v krátké době přešla do Egypta, kde byla velice vážená.

Arabové a Maurové věrní předpisům Koranu, zaváděli bavlnictví všady. Na začátku 17. století začala se bavlna přísti v *Anglii* a tak vítězně a jistě se táhla světem, že jej už nyní zatáhla v síť své.

Bavlna jest nejlacinější látkou na oděv a tím se stala dobrodějkou lidstva.

Zvláštní jest, že bavlny neujala se žena. Při každé niti lze nám stopovati vliv ženin, ale bavlně nepřály. Z prvu příkladně česká hospodyně bránila se bavlně. Byla jí znakem nehospodárnosti a když poprvé ušlo se prádlo z bavlněného tkaniva v některé nové domácnosti, nastal velký rozruch mezi hospodyněmi starými.

Hájily přezné nitě, této chlouby českých hospodyň a bavlněná nit' značila jim úpadek blahobytu, pořádku, mravů.

Snad se ve mnohém neklamaly. S bavlnou skutečně vešel do domácnosti jiný duch. Ale tato společenská přeměna všeho, i rodin, byla by se provedla i bez bavlny! To byla síla mocného proudu, který žene světy i osudy lidstva a bavlna byla pouze ve vleku jeho.

Přinesla nám však také mnoho dobrého. I nejchudší dělník může mít nyní s dostatek čistého prádla. A jakých krásných nití nám poskytla ku pracem rozmanitým!

Proto můžeme jen blahověčiti bavlně a vítati ji jakožto světovou nit'. S ní slučuje se obrazně užitečnost. Není lesklá a nádherná jako hedbáví, není teplá a útulná jako vlna, ani tak důkladná a domácná jako lněná příze, ale je velice blahodárná.

Jakkoliv vyhovuje po většině užitečnosti, holduje také přepychu. Proslavené indické muselíny, tento „*tkavý vduch*," jak je staří nazývali, vzbuzují dosud, jako od tisíciletí vzbuzovaly, obdiv světa. Je to, jakoby nitě tyto předly víly, nebo bohyně.

Ze života umělcův

V TĚCHTO několika drobných črtách najde čtenář obrázky ze skutečného života bez přídavku fantasmie. Osoby v nich účinkující, ať spisovatelé, ať umělci, jsou vesměs osobnosti historické. Že je v těchto črtách více stínu, nežli světla, tím není vinen autor, nýbrž smutná skutečnost, v jejíž drápech už tak mnohý talent zahynul. Obrázky tyto načrtnuty jsou dle vypravování akademického malíře, p. Oldřicha Farského.

J. J. K.

V letech před svatodušními boulemi roku 1848 otec můj František Farský studoval v Praze filosofii. Byl členem akademického spolku „Slavie" a jedním z oné družiny nadšených vlastenců, k níž náleželi J. V. Frič, Prokop Chocholoušek, dr. Brůžek, František Čermák, Karel Sabina (později tak smutně proslulý) a jiní. Můj otec byl také roku 1848 velitelem jednoho oddílu studentův u staroměstské Mostecké věže. On, Chocholoušek a Sabina bydlívali společně v Platnéřské ulici „u tří lvíčků." Jako

studenti byli všichni tři veselé kopy a každý groš, jež jako spisovatelé vydělali, také honem společně probili. Aby příliš nezbujněli, žili dlouhý čas o syrečku a chlebě. Jednou napadla Chocholouškovi skvostná myšlenka, sedl tedy a psal, a napsav začátek novelly (na titul už se nepamatují) donesl jež nakladateli, který práci pochválil a Chocholouška vybídl, aby jen ji dokončil, že ji uveřejní. Chocholoušek byl by ji velmi rád ukončil ještě téhož dne, ale to se zdálo býti nemožno. A sice z této příčiny.

Chocholoušek a Sabina měli dohromady pouze jeden pár bot a jeden kabát, jež nosili střídavě. Úvěru neměli žádného, ani v hostinci, ani u hokynářky, která jim nechtěla prodati na dluh ani lojovou svíčku. A šero už bylo—jak jen psáti. Na štěstí vymyslel Sabina výborný prostředek: měli ještě krabičku sirek a Sabina navrhl Chocholouškovi, aby psal při sirkách? A tak se stalo. Sabina rozžehal sirku po sirce a Chocholoušek při jejich světle psal. Nežli

všechny sirky spálili, byla novella dokončena i prodána, Chocholoušek z vděčnosti koupil Sabinovi boty, sobě kabát a boty a častoval všechny. Revoluce, jež brzy po té vypukla, roztrhla naše přátely navždy.

Na malířské akademii bývalo mou zvláštní touhou nápodobiti obrazy Gabriela Maxe a později Brožíka. Kresba mrtvol dařila se mi už jako žáku—alespoň dle úsudku mých kolegův. Byly to ovšem většinou jen nápodobeniny: Ahasver u mrtvoly dítěte, Jidáš Iškariotský, Anatom atd. Ale poněvadž bez důkladné znalosti lidského těla nelze správně malovati, unínil jsem si, že si co nejdříve opatřím kostru. Jenomže pěkná kostra cenila se tehdy od 50 do 150 zlatých, což pro mne, chudého studenta, bylo ohromnou sumou. Sosoval jsem tedy zvláštní plán. Chodil jsem denně časně ráno na Olšanský hřbitov, kde vykopávali ze šachet mrtvoly, do pravené tam z nemocnice, sebral jsem nějaký ten hnát, zabalil jej do Národních Listův a odnesl domů. Doma jsem jej pěkně umyl a oškrabal. Takto kus po kuse skládal jsem si kostru, kloubky vázal jsem drátem a denně jsem všechno pečlivě čistil, až jsem měl kostru skoro celou—jen mi scházela k ní lebka. Tehdáž jsem ovšem ještě neměl dosti anatomických vědomostí, abych přesně rozeznával mužské kosti od ženských, a tak moje kostra složena byla z přerozmanitých kostí, které přerozmanitým osobám náležely, ale hodily se k sobě dobře.

Jednou našel jsem na hřbitově důkladnou lebku, ale měla ještě maso, vlasy i mozek. Přinesl jsem ji domů a oškrábal, naplnil malou štoudev vodou a ořhnul a čistil. Když jsem ji co nejlépe vyčistil, shledal jsem, že má na povrchu četné skvrny namodralé, načernalé i jiné, a že vlastně vyhlíží vskutku prahlaněbně. Věděl jsem však, že na slunci kosti zbledí; zabalil jsem tedy lebku do jemného hedbávného papíru, vyložil jsem ji pěkně ve vikýfi a čekal, až ji slunce dočista vybělí.

Kdysi sedím pokojně ve své pracovně ve třetím patře a maluji jak obyčejně. Mimochodem vyhlédnu z okna a vidím, jak si děti prstem ukazují nahoru ke střeše. Za dětmi kupily se ženy, za ženami muži, a znenáhla obklopen byl dům velikým zástupem lidí, kteří velmi živě rokovali. Už se ozývaly hlasy, že prý „je tam umrlčina.“ Bylo mi to divno, nedovedl jsem si vysvětliti, co by to znamenalo a na lebku jsem nevzpomněl.

Najednou zabuší někdo na dvéře. Otevru. Vejde policajt a spustí oufadně:

„Mladý pane, to nebude od nikoho jiného než od nich, tam v tom vikýfi. To není žádný pořádek takové věci tropit bez nějakého omeldování na komisařství!“ (V Rakousku vůbec nejde nic bez meldivání na policii.)

Už jsem byl doma. Vítř nepochybně odvál s lebky papír a to polekalo pověřivé občany. Policajt chtěl si zapsati mé jméno, a když jsem mu odepěl své jméno pověděti, hrozil, že mě sebere. Řekl jsem mu tedy, jak se jmenuji a slíbil mu, že se zítra ráno dostavím na komisařství. Tím jsem nabyl času i došel jsem hned k professoru anatomie Štefalovi, jemuž jsem vyprávěl celou historii. On se usmál a dal mi doporučující list, který jsem nazejtří ráno odevzdal na policejním komisařství. Komisař to přečetl, zasmál se, udělil mi malou dátku a nařídil, abych „to“ uklidil z vikýfe. Tím byla věc z části vyřízena—ale jen z části. Professor Štefal byl velice žádostiv viděti „mou“ kostru i přišel se na ni podívat. Dle jeho úsudku byla důmyslně sestavena, ale přece jen nebyla docela z mužského. V uznání mé práce daroval mi pak úplnou kostru postavenou odborníkem.

Ale přece se mi to nevyplatilo. Když jsem si šel večer k uznařice pro uzenky, byla už celá ulice plna všelijakých řečů, a uznařka živou mocí nebyla by z mé ruky peníze přijala. Přinesla malou miskou, a do té musil jsem jí peníze vhořiti. A když jsem odcházel, povzdechla si— a to hodně hlasitě, abych to jistě slyšel:

„Bože, kdyby mi sem jen tenhle člověk nechodil!“

Skutečně počali se mi lidé na ulici vyhýbatí a kluci ani mne jinak nepojmenovali nežli „ten s tou umrlčí hlavou.“ Abych ušel všem svízelným, přestěhoval jsem se do jiné části města.

Václav Laštovka ze Žakavy, žák malířské akademie, byl nadaný jinou, ale při rozdávání tělesné krásy matka příroda osvědčila se vůči němu jako skoupá macecha. Vyhlížel šeredně a mimo to sám svůj zevnějšek zanedbával: mašli míval obyčejně vzadu, nosil vysoké boty a byl celkem figurou velmi nešťastnou. Vydatil-li se mu výkres, mnul si ruce neustále, pohlížeje při tom upřeně na obraz. Zevnějšek jeho byl téměř odpor-
ný—ale jinak byl to učiněný dobrák a duše poctivá. Že byl nehezský, umínili si jeho učitelové učiniti jej nadobro nemožným jako nastávajícího profesora; ač byl hlava nadaná a vědomostí ve svém oboru měl více, nežli celá řada šťastnějších jeho soudruhů, ne a nemohl nikdy obstáti ve zkoušce. Mnozí z jeho kolegů (mezi nimi i syn profesora L.), ač mnohem méně spůsobilí než on, byli už dávno professoři, ale Laštovka stále skládal zkoušky. Ale jeho představení neměli pro něho citu spravedlnosti. Báli se prý, že by nehezský profesor u žáků malé vážnosti požíval. Jaká je v tom morálka, neumím pověděti.

Rozešli jsme se. Zapomněl jsem na něho: sejde s očí, sejde s mysli. Usadil jsem se později v Plzni. Na Laštovku vzpomněl jsem opět, když jsem si jednou vyjel do Spáleného Poříčí, nedaleko něhož (v Žakavě) stála kdysi Laštovkova kolébka. Bratr Laštovkův byl tehdy v Poříčí purkmistrem. Umínil jsem si navštívit svého někdejšího kolegu. Tá-
zal jsem se po něm hospodského. Byl jsem nemile překvapen, když hospodský vyhrkl:

„Co vy neznáte Laštovku? To je ten nešťastný student. A on je blázen.“

Odvětit jsem s rozhorlením:

„Laštovku znám lépe než vy. Byl to dobrý student a žádný blázen.

Ale nabyt jsem smutné zkušenosti. Laštovka se nějak o mně dověděl a přišel za mnou k Vyskočilovi.

„Na zdar Farský!“ pozdravil mne. Kouká na mne chvíli a pak najednou spustí: a—začne skládat zkoušky přede mnou. Vyprávěl mi o anglických professořech, jak oni soudí o deskriptivě, kde se jejich mínění rozcházejí a t. d. Najednou obrátil se prudce proti mně a pravi:

„Vy to neděláte dobře, takhle to máte malovat; to musí projít skrze několik výstav a pak se to položí na oltář.“

Byl šilen! Neustálý nezdar o zkouškách vzal mu rozum a v hlavě utkvěla mu myšlénka, že dosud skládá zkoušky. Po chvíli se však vzpamatoval a mluvil opět rozumně.

Viděl jsem jej později ještě jednou v Žakavě. Stál ve dveřích s hlavou opřenou a kouřil. Vyhlízel jako volák. Jakmile mě spatřil, volal hned:

„Pojď, Farský, pojď dál!“ Na to se ztratil, ale za chvíli už se vracel, nesa na talíři několik ovesných lívancův.

„Co mám, to dám,“ vybízal mě.

Najednou počal rukama pracovati, jakoby maloval, potom zase skládal zkoušky, dokládaje se anglickými učen-
ci, cituje knihy at. d. Je šilen! Je šilen, poněvadž po pilné práci šest let trvajcí viděl své nejkrásnější naděje zmařeny. Neuměl si předejiti své professoři, jako mnozí z jeho méně nadaných kolegův.

J. Kreml byl člověk neobyčejně jemného citu a uhlazeného chování. Holbeinovy hlavy kreslival velmi pěkně. Jednou se nějak náhle roznemohl—a jak jsem později doslechl, byl nemocen z hladu a bídy. Zase však přišel najednou do školy a kreslil. Bývalo mi velice divno, že vždy zůstává poslední a odchází teprve, když jsme se již všichni vytrá-
tili. Umínil jsem si vyzkoumati příčinu a jednoho dne schválně jsem se ukryl za velikým sousoším Laokoona a pozoroval. Kreml přešel po sále, bedlivě si všechno prohlížeje, a když viděl, že v síni nikoho není, chvatně sbíral—housky a chleby, kterými jsme čistívali výkresy a jedl je.

To bylo jeho živobytí a živil se tak dlouhý čas. Byl bych mu velmi rád přispěl, ale byl jsem sám chud. Došel jsem tedy k profesorovi Lhotovi a pověděl mu všechno. Lhota svolal zámožnější žáky a vysvětlil jim situaci. Učinili jsme hned sbírku, která vynesla asi 12 zlatých. Prof. Lhota zašel ku Kremlovi a se vši šetrností podával mu peníze, žádaje ho, aby si dobrou vůli kolegů nevykládal za urážku a pod. Ale Kreml byl dosud příliš hrd, aby přijal almužnu, a podávaný příspěvek rozhodně odmítl. Brzy po té odešel a my ho více nespátřili. Zemřel hladu.

Jedním z mých nejlepších přátel byl Burghardt Pleskot z Kouřimi. Že jsme byli stále spolu, každý měl nás za bratry, ačkoliv on byl velký a já malý. Již v prvním ročníku akademie jsme začali malovati doma, abychom si něco vydělali; on kreslil a já maloval, to jest, on načrtl kresbu a já ji pak provedl v barvách. Jednou však maloval on celý obraz sám. Byla to „Nedokonaná pouť.“ Obraz představoval zmořeného pontníka stařečka, jenž unavením klesl na skálu, nemoha dále. Nad hlavou pontníka vykukalo něco, co jsem já měl za klobouk, ale po zevrubnější prohlídce poznal jsem, že to vlastně má být kus skály. Příteli jsem o tom ovšem ničeho neřekl—bylo by jej to nesmírně urazilo.

Když byl obraz hotov, bylo mi nloženo jej prodati—neboť já obyčejně naše společné výrobky prodával. Dlouho jsem nemohl žádného kupce najíti, až jsem konečně na Malé Straně našel krátkozrakého důstojníka, kterému se obraz zalíbil. Ptal se, co to tam vykuká, zda-li to je skála či klobouk? Na to já, že to je klobouk a důstojník to s tím kloboukem koupil a zaplatil za to 3 zlaté. Přinesl jsem peníze domů (o výdělek jsme se vždy bratrsky rozdělili); Pleskotovi se to zdálo málo, ale od další práce přece ho to neodstrašilo.

Vykreslil po té obraz „Po bitvě bělohorské,“ představující utrápenou ženu s dítětem na rukou a silně připomínající podobný obraz Brožkův. Pleskot byl

výtečným žákem a dostával vždy první cenu v kreslení—ale tenhle obraz mi připadal přímo hrozným. Pleskotovi se ovšem líbil. Prodali jsme jej jednomu hostinskému a smluvili cenu na 9 zlatých. Hostinský byl patrně velkým ctitelem umění; dal nám každému sklenici piva a porci telecích řízků, pochválil nás, a my jsme šli domů.

Později jsme přišli kolektovat. Hostinský spal, ale žena ho vzbudila; přivítal nás srdečným: „Na zdar, pánové malíři!“, vyzval nás na partii kuželek, které hrál jako mladý hrom, takže jsme prohráli jeden zlatý a dvacet krejcarů, které nám svědomitě od našeho účtu odpočítal; pak nás častoval viržinkem a sklenicí piva a pozval nás po té ku svému stolu.

„Nu tak, jak to s námi vypadá?“ ozval se. „Já myslím, že už jsme vypořádání, ale víte co—tu máte!“ a s těmi slovy vstrčil Pleskotovi do ruky půlzlatník. To bylo vše, co zbylo z našeho devítizlatového honoráře.

Pleskot potom vymaloval „Smrt Julia Caesara“ podle jakési ilustrace v německém jednom časopise. Byla to vskutku hrozná práce v studených barvách (zeleň, kobalt atd.) Nikdo nechtěl obraz koupit, až jsem konečně zase našel milovníka umění na Malé Straně. Na obraze bylo 25 figur, ale přece jsme zaň nedostali více nežli pětku.

Stará paní Pleskotová, matka mého přítele, těžce nesla naše nezřady, vyčítala nám, že si takhle nevyděláme ani na chleba a poradila nám, abychom raději malovali svaté, že je v tom více peněz. Pleskot tedy vykreslil pannu Marii s umučeným Kristem, ale stará paní si vymínila, abych barvami maloval já. To umučení Krista bylo tak hrozné, a bolestné, že ho nikdo nechtěl. Krve na něm bylo plno a panna Maria špouřila ústa, jakoby chtěla pískat. A mně připadla úloha prodati strašný ten obraz! Po dlouhém hledání našel jsem na c. k. státním nádraží jednoho sklepníka, který uznal obraz za vzácnou práci a byl ochoten jej koupiti. Pleskot díval se na mě vyjednáváním oknem. Žádal jsem

pětku, sklepník nabízel tři zlaté a dvě viržinka, a na tom za obapolného souhlasu zůstalo. Pleskot vykouřil viržinko — bylo mu špatně. Zašli jsme tedy do hostince a dali jsme si pivo, Pleskot mimo to tři vejce, aby prý se napravil. Ale bylo mu ještě hůře. Vrátili jsme se tedy domů.

Pleskot vytasil se s novými plány, s nimiž jsem já nesouhlasil; rozešli jsme se a každý maloval pro sebe, ale po čase jsme se opět sešli a pracovali společně. Tehdá jsme již měli zvukné jméno a prováděli jsme větší práce zejména v kostele sv. Kiliána u Davle, u Štechovic, v Davli a malovali jsme i křížovou cestu v Jílovém. U sv. Kiliána měli jsme k službám dva hochy, kteří nám barvy míchali a jinak nám vypomáhali. Jeden z nich byl dareba a kradl nám barvy, doma pak všechno pomaloval, židle, stoly, jarmary atd. Aby přestal krásti, postrašili jsme ho jednou, že jsou ty barvy jedovaté. Kluk dostal strach a pověděl to doma otcí. Pleskot si jednou dovolil žert a obarvil chlapci nos na zeleno. Hoch nepozoroval pranic, až když barva usychala. My jakoby nic. Večer kluk šel domů k otcí a o něco později šli jsme my kolem. Táta už ho řezal a láteřil při tom až hrůza.

„Ty kluku sakramentská! Mámo, dej sem kartáč!“ A drhnul ho, ale barva ne

a ne dolů. Uprchlí jsme. Ale starej nás vynášel v hospodě. Sotva vrazil do dveří, už křičel:

„Ježíšmarjá, pánové, můj kluk se otrávil! Nos má jako bambulí. Co jste mu to jen, pánové udělali! Nikdy bych si byl něco podobného nepomyslí!“

Utišili jsme ho a trochu terpentínového oleje s hadrem stačilo, aby nos mladého zloděje uveden byl do svého původního stavu. Uznali jsme však za dobré co nejdříve se vytrátit, poněvadž kluk na nás byl pošťval všechny své známé.

Krátce na to jsme se rozešli. On odjel do Mnichova, a já odešel k vojsku. Po jednorozčném pobytu v Mnichově vrátil se do Prahy a já jej navštívil. Kouřil jsem dle svého zvyku cigarettu, ale jemu kouř patrně byl nepřijemný, neboť mne prosil, abych nekouřil. Churavěl — suchotinami. Na stěně měl několik svých obrazů z Mnichova.

„Co tomu říkáš, Farský?“ ptal se mne. Dívám se po nich a povídám: „Pěkně to je.“

„To budou vsi moje poslední,“ poznal smutně a jeho matka vypukla v pláč, když to zaslechla. Rozloučil jsem se s ním, slíbil mu, že jej co nejdříve zase navštívím. Přišel jsem, ale Pleskot ležel — mrtev.

Záblesk pravdy.

BYS sebe děje žil již bez myšlenky
přec přijde čas, kdy poznáš bídu svou,
kdy paprsk poznání se dere tenký
třé duše skulinou.

Kdy v životě krok z nenadání vázne,
kdy rád bys miloval čím pohrd jsi,
kdy v světle tom zříš vlastní nitro prázdné
a popel ve srdci.

Jak sova zaslzíš v tom náhlém lesku,
skrání tiskneš v dlaně jako bez smyslů,
co marných výžitek a marných stesků,
co dobrých úmyslů!

Však pravdy paprsek zas zvolna hasne,
jenž posvítil ti v duše zářeří,
a v předsevzetí svá a v touhy krásné
sám člověk nevěří.

o šťastný, můžeš-li pak ještě suše
své retы stáhnout v úsměv cynický
a ncpat onu skulinu své duše
a žít v tmě navždycky!

August Volenský.

V uplynulém právě-roce dokonal svoji strastipínou životní pout' August Volenský, jehož upřímná, bodrá tvář známa jest snad ve všech osadách česko-amerických. Skonal, aniž by byl dosáhl tužeb svých—skonal v bouři života, aniž by se byl dočkal, po čem byl vždycky tak toužil, tichého přístavu, v němž by byl s to po přestálých trampotách klidně spočinouti. Kdo znal Volenského jen povrchně, netušil, že v nitru jeho hlodá tajný bol, že nitro jeho jest rozerváno, neboť bylo málo

těch, jimž se byl svěfoval, snažil se vždy veselou tvář a dobrým humorem zakrýti rozhárané svoje nitro. O Volenském mohli bychom říci krátce: Byl to muž, jenž nadšen byl pro každý národní podnik, jenž nezištnou prací na poli národním ztrácel i své, byl to muž, který rád viděl každého šťastným, sám štěstí nenalezaje, jenž pro přítele byl s to obětovati poslední—dnes takových povah nalezeme málo a právě v tom Volenský nej-

více vynikal— a který byl tak osudem pronásledován, že nedočekal se nikdy, po čem dobrácká duše jeho byla vždy toužila, co byl po dlouhá léta marně hledal. Kdyby byl býval dovedl žíti jako jiní, kdyby byl šetřil každý vydělaný cent, mohl býti Volenský na sklonku života svého zámožným člověkem—ale on věřil, že člověk jest na světě proto, aby žil, aby učinil život příjemným nejenom sobě, ale i jiným a právě ta okolnost, že věnoval veškerou svoji sílu a energii často podnikům, které pohlc-

valy jeho úspory, že často zmafil spoustu času prací, která nepřinesla mu nejen hmotného zisku, ba ani trochu toho uznání, spíše ještě nevděku. Že takovými věcmi se zabýval, aniž by byl pomyslel na to, že čas rychle kvapí a že překvapí jej pojednou slabého, k práci nespůsobilého—to vše zavinilo, že nedočekal se chvíle, kdy mohl klidně spočinouti a trávit život tichý, o jakém byl tak často snil, po jakém byl tak vroucně toužil. Ale Volenský měl své chyby—

slýcháme často—byl to dobrák člověk, ale v jistém ohledu se též rád zapomínal. Nechceme jej v ničem omlouvat, Volenský měl své chyby, tak jako každý jiný smrtelečník. Ba dovolíme si říci, že chyby jeho nebyly větší, nežli jsou tak mnohé, který jej pro tyto káral. Rozdíl mezi Volenským a jinými byl ten, že Volenský se k chybám svým znal, že se s nimi netajil. Přiznával se k slabostem, kdežto jiní, kteří potají slabostem svým hovi, na veřejnosti chtějí bý-

August Volenský,
rodním v Synonymě, narozen v roce 1841,
zemřel dne 16. srpna 1906.

ti pokládání za vzory cnosti a beúhonnosti. Těm, kdož na Volenského často sočili, jemu mravokárná kázání dělati chtěli, mohl on směle říci: „Kdo z vás jest bez viny, ať vezme kámen a vrhne jej na mne.“ A pak zdaliž pak ti, kdož vytýkali mu to či ono, uvážili okolnosti, jaké jej často doháněly ke skutkům, jichž by se jinak nebyl dopustil? Jest to zvykem, že dopustí-li se člověk poklesku nějakého, celá veřejnost zasedne ihned na soudnou stolicí a aniž by vzala si práci a vyšetřila okolnosti, jichž obětá

se přestupník stal, vyřkne slovo „vinen.“ A mezi těmi soudci bývají na mnoze mnohem větší hříšníci, nežli jakým jest odsuzovaný. Leč dosti o tom, Truchlivou tuto kapitolu ze života Volenského zakončíme slovy: Měl-li on jaké chyby, on si za ně sám těžce odpykal.

To však jemu nikdo neupřel, ba ani jeho největší nepřítelé ne, že v národním životě vykonal mnoho a že zanechal za sebou mnoho záslužných skutků. Nebylo podniků, v němž by nebyl působil — a jakou činnost rozvinul na poli sokolském, o tom mohou vyprávěti ti, kdož v letech osmdesátých pracovali s ním. Jako bývalý člen Sokola Pacovského, bylo jeho první po příchodu do Ameriky vyhledání si kruh sokolský a od svého prvního vstoupení do řad sokolských snažil se o to, aby mezi Sokolstvem v Americe zavládl jiný duch, duch ryzejšího bratrství.

První jeho činnost byla v Čes. Am. Sokole, když ale založena byla Nár. Jednota Sokolská, snažil se o to, aby ve vzdálenějších místech založeny byly nové sbory, tak aby veškerá mládež česká soustředěna byla pod praporem sokolským. Byl jedním z hlavních původců, že založena byla Čechie, jejímž dlouholetým náčelníkem byl a že založen byl Pízenský Sokol. V dobách založení těchto dvou spolků stál Volenský v čele organisatorů Sokolstva chicagského a ve výkonném výboru pracoval neúnavně a nezištně. Když Sokol G. Reišl vzdal se redakce „Sokola Amerického,“ převzal ji Volenský a řídil Sokol bezplatně, zastáváje při tom i obtížný úřad jednateleský — a vše to konal rád, bez reptání, věda, že slouží dobré věci. O rozkvět a zmohutnění Sokolstva v Chicagu má Volenský jednu z největších zásluh — a že jeho úmrtí odbyto bylo v orgánu sokolském několika bezvýznamnými slovy, že i při jeho pohřbu se strany Sokolstva bylo účastenství dosti slabé (vyjímaje sbor Čechie, k němuž zesnulý náležel), jest opětným dokladem, že ten nejhorlivější pracovník za vše, co byl v minulosti vykonal, nedočká se ani trochu toho bezcenného uznání neb vděku.

Volenský narodil se r. 1847 v Pacově, kraji táboorském a když byl odbyl obecné školy, věnoval se řemeslu klempířskému, s kterým pak procestoval celé Čechy, Moravu a jiné země rakouské. Již v Čechách jako mladík účastnil se činně ruchu národního a když v Pacově založen byl Sokol, nalézáme Volenského již v jeho řadách. Byl též horlivým členem činným a po svém příchodu do Ameriky ještě si často rád zacvičil.

Když rozhodl se jeti do Ameriky, byla první cesta jeho do Chicaga, avšak neklidný život jej odtud vypudil do New Yorku, kde žil několik let, prováděje své řemeslo klempířské, při čemž se mu dosti dobře vedlo. Poklidu však nenalezl a odstěhoval se zpět do Chicaga, kde jsa bez zaměstnání, stal se jednateltem tenkrát založené „Svornosti,“ při níž setrval až do své smrti. Z počátku vykonával veškeré práce jednateleské, kolektoval, agitoval, ba i roznášel a prodával s denním tím listem veškeré svizele, jaké bylo přestáti prvnímu českému denníku v Americe, který teprv českému novinářství počínal v Chicagu raziti cestu. Že o rozkvět „Svornosti“ měl Volenský též notnou porci zásluhy, nikdo mu neupřel a jeho zkušenosti jednateleské by vyplnily dosti objemnou knihu velice pestrého obsahu. Později jal se cestovati po venkovských osadách a nebylo snad jediné důležitější osady české ve Spoj. Státech, kam by nebyl zavítal. Že bodrou svojí povahou dovedl si získati všude přátele, o tom svědčí ta okolnost, že v každém dopise svém osadníci vzpomínali s pozdravem na Volenského, v jehož společnosti byli strávili příjemnou chvíli. Po každé cestě Volenský uveřejnil zkušenosti mnohých starších osadníků, čímž přispěl nemálo k sestavení dějin Čechů amerických, dojde-li vůbec někdy k jejich vydání.

R. 1887 zavítal jako vůdce sokolské výpravy do Čech a ve svých zápiskách nejdůležitějším momentem jest jeho pobyt na hřbitově, kde odpočívá jeho matka. Volenský v zápiskách svých vzpomíná svého mládí, kdy ještě vyhříval se na výsluní lásky mateřské, stěžuje

na krutý svůj osud, který jím smýkal sem a tam a nedal mu pokojně žít a v roztoženosti své táže se, zda li někdy přece snese se k němu posel míru.

Nedočkal se — odputoval na konec ponti své s nitrem rozervaným. K četným nesnázím, které jej pronásledovaly, družila se i tvrdošíjná choroba, která dostavila se často v dobách, kdy bylo ho v obchodu velice zapotřebí a to hlavně přispívalo k tomu, že jindy statný Volenský pozbýval stále více energie a chutě k práci, že stával se beznadějným a ponechával slabostem svým volnou cestu. „Co jest mi platný všecken boj,“ říkával často, „když jedna hodina jest s to zničití veškerá moje předsevzetí,

jest s to zničití všechny moje plány a naděje . . .“ Za takových okolností není se věru co diviti, že na konec stalo se mu vše lhostejným.

Bylo to v nemocnici presbyterianské, co viděli jsme Volenského naposled, kdy leže na lůžku, v horečce mluvil o obchodu a o sokoilstvu. To byly dvě věci, na které v posledních okamžicích života svého vzpomínal, o nichž ústa jeho několik hodin před smrtí trhavě, nesouvisle hovořila. Skonal — a ten klid, po němž byl vždy tak toužil, ten poklid duše, který nikde nenalezal — nalezl konečně pod chladnou zemí. Budiž mu zachována v srdcích každého citlivého člověka čestná upomínka.

Vojta Náprstek.

. . . a kde srdce naše klidněji bije,
oznájí také jeho melodii.

(Hegyduk.)

DNE 3. září 1894 roztruchlil se celý český národ. Zármutek opravdový, hluboký a dojemný ulehil na chmurnou duši našeho lidu, jemuž zemřel jeho Náprstek . . .

Vojta Náprstek patřil lidu. Z něho vyšel, pro něj žil, jemu bude scházet. To zlaté srdce jeho, které chtělo dobro každému člověku, ta horoucí láska k vlasti, ta neúporná, vytrvalá a nezištná práce zapsala se hluboko v srdce veškerého lidu. Hluboká mezera nastala úmrtím jeho v našem národě; ale vzpomínka na něho povede na cesty správné naše jinochy, dívky naše budou plístiti luzné sny o povolání českých žen a mužové následovati ho budou v plši, odříkání a nadšení. A to je pomník trvanlivější nad mramor a kov veškerý, to jest odkaz veliký, hodný šlechtěného toho ducha, odkaz, který zasluhuje, aby Náprstkovu jméno žilo ve vděčné paměti naší až do věků nejpozdějších . . .

Narozen 17. dubna 1826 v Praze, kdež otec jeho byl sládkem, vstoupil Náprstek jako toletý hoch na akademické gymnasium, jehož šest tříd a dvě leta

filosofie s prospěchem dokončil do roku 1846. Veleduch Jungman byl tu učitelem vnímavého a vděčného žáka. Uvědomělý rozhodný Čech byl tehdy ještě bílou vránou. Náprstek jím byl, jako takový odebral se též do Vídně studovat práva a zasílal pilně literární příspěvky do Havlíčkovy „Včely.“ Duševní obzor jeho rozšířil se té doby značně cestováním po Čechách, Moravě a Bavořích a již tehdy pronikal úkoly svobodného člověka.

Dne 13. března shromažďoval se ve Vídni starý stavovský sněm. Studenti i lid přišli tam, aby hájili bratrství a rovné právo národů rakouských a vedle jiných i Náprstek to byl, jenž jako zástupce česko-moravsko-slezské Jednoty k lidu ohnivou řeč pronesl. Den ten znamenal vskutku obrát. Metternich odstoupil, ústava slíbena, svoboda prohlášena. Ale klid se nevrátil, ideální zápal změnil se v panstvíčnost a horování pro Frankfurt. Náprstek chystal se tedy vykonati tužbu svého mládí, cestu do Číny a Indie, ale rozhodnutí jeho bylo náhle zvráceno, neboť sthán

byl jako politický provinilec, což znamenalo oprátku nebo dlouholetý žalář.

Místo na východ dal se tedy na západ a pustil se přes Hamburk po plachetníku do Ameriky. Šedesát dní trvala plavba a když vstoupil na půdu svobodné této země, byl beze všech hmotných prostředků. Ale Náprstek na duchu neklesal. Nepraktický a z domova hojně opatřovaný mladík nepozbyl myslí. Rychle přizpůsobil se zlejšímu pomě-

těžkou práci jest už poněkud stár. Obdržev mezitím z domova prostředky, nesložil ruce v klín. R. 1851 vidíme ho v Milwaukee jako majitele knihkupectví spojeného s půjčovnou knih a hudbnin a obchodem s uměleckými reprodukcemi, které doplnil k vůli větší výnosnosti hračkářstvím, nitřářstvím, papírnictvím a prodejem českých hudebních nástrojů. Obchodem svým rozšiřoval Náprstek hlavně knihy svobodomyšlné

Václav Náprstek.

rům a brzy osvojil si plnou měrou ony praktické životní názory, které nazýváme americkými, onu životní sílu, která nezná zoufalství, ale jen práci.

Chopil se také jen práce, která mu byla nejbližší, podomního obchodu. Později zaměstnán byl co dělník v továrně na obálky a když to mu selhalo, stal se kamenickým dělníkem při stavbě chrámu v Novém Londýně v státu Connecticut. Pak trublařil, ale viděl, že na tak

a týž těšil se takové pověsti, že i pamětní knihy městské jej zaznamenaly. Knihkupectví Náprstkovo stalo se spolu i střediskem uměleckých, literárních a politických kruhů. Zde shromažďovala se nejen ze starého světa vypuzená emigrace, ale také umění milovníká společnost, hudebníci, herci a zpěváci; zde rokováno o otázkách politických a opravách, pořádány i koncerty, divadla a zakládány školy. Jedné večerní školy byl

Náprstek sám tajemníkem. I jako žurnalista tu Náprstek vystoupil, vydává „Flugblaetter,” časopis to obrázkový, svobodomyslný, v němž tepal šosáctví a hájil volnost ve všelikých její důsledcích. Ani plnokrevný Yankee nebyl by se musil stydět za tuto činnost, s níž Náprstek měl se k životu.

Zajisté že by ho byla veliká budoucnost čekala v Americe. Jednomu však nedovedl odolat: hlasu matčině a roku 1852 na výstavné její přání odebral se na cestu do Čech. Hodlal podjati se závodu pivovárnického a vinopainého „u Halánků.” Avšak v Brémách očekával ho již bratr Ferdinand se sdělením, že rakouská vláda po něm pátrá pro jakési politické provinění. Odebral se do Paříže a ani tam nejsa jist, vrátil se zpět do Ameriky. Nyní rozvinul teprve horlivou činnost společenskou i politickou. Od strany republikánské byl roku 1856 vyslán do osad českých, aby působil ve prospěch republikánského kandidáta presidentství Fremonta. Za příčinou tou způsobena byla 2. list. 1856 prvá veliká schůze Čechů amerických, počtem 300 osob obojího pohlaví, v mýtině lesní, blíže Manitowoc, Wis., při čemž dán i podnět k založení prvního českého časopisu v Soustátí. Druhá taková schůze česká uspořádána v dřevěném paláci, schválně ke schůzi republikánů zbudovaném. Z Milwaukee konal Náprstek několik cest do středních a východních států, vedle obchodu svého zastával též úřad veřejného notáře, byl jednatelem spolku pro vystěhovalce, hlavně z Čech, z Němce a Hollandska, též byl členem spolku školského, soudním tlumočnickem řečí slovanských atd. A při všem tom byl velkému počtu Čechův do Ameriky přibylých upřímným rádcem. Byl též jednou členem výpravy, státem vyslané k Indianům kmene Dakota, jejichž mravy důkladně seznal. Při návštěvě Indianů v pustinách západních zakusil hojných svízeli a nedostatků, avšak oblíbiv si divochoy, stal se jim tou měrou milým, že náčelník jejich Zitkadanduta pobratřil se s ním výměnou jmen. Náprstek tudíž přijal jméno Zitkadanduta a náčel-

ník jméno Naprštan, jež v řeči jeho bylo pak překladem jména Náprstek. Z nových těchto známostí kofistil Náprstek hojně pro České Museum, pro které hned v Milwaukee počal platně působiti; vstoupil v příčině té v korespondenci se 180 Amerikány a 15 Amerikánkami z 34 měst rozličných států a byl s velikou ochotou podporován ve sbírání amerických přírodnin a tiskopisů. Prodáv pak své knihkupectví, vydal se Náprstek na cestu do jižních států, kdež pobyl přes půl leta, zdržuje se hlavně v Chicagu, Springfieldu, St. Louisu, New Orleansu, Mobile, Montgomery, Charlestonu, Washingtonu a konečně též v New Yorku, kde všude podporovali jeho sbírky.

Na všech těchto cestách obracel Náprstek horlivě zřetel svůj k ústavům vzdělávacím a dobročinným, neměně také k nejnovějším vynálezům na poli průmyslu, maje už tehdyž úmysl prospěšným býti zkušenostmi těmi své vlasti. Z New Yorku vyplul Náprstek v prosinci 1857 do Francie, kdež pobyl v Paříži 3 měsíce; odtud pak odebral se do Prahy, kam matka mu vymohla zatím volný návrat.

Zde pracoval v závodě svém (pivovaru a rozsáhlé továrně na lihoviny), až volnější ruch času poskytnul mu příležitosti vystupovati opět veřejně. I zahájil Náprstek blahodějnou činnost k osvětlení života společenského, zejména pak přednáškami pro ženské, (o přednáškách těchto jednal dosti obšírně čas. „English woman's journal”), jakož i činností ve všech spolcích vlasteneckých. Na průmyslové výstavě londýnské roku 1862 dal podnět k založení průmyslového musea českého. Roku 1862 uspořádal s drem. A. Fričem, r. 1863 sám průmyslové výstavy na střeleckém ostrově v Praze a staral se vůbec o rozšíření oprav, v Čechách tehdy neznámých, avšak zavírajících v sobě zárod neocenitelného pokroku a zušlechtnění. Vedle toho působil Náprstek neustále ve směru vzdělávacím a vůbec lidumilném, veřejně i soukromě, slovem a skutkem, ústně i písemně, udržuje v příčině té velmi rozsáhlou korespondenci do An-

glie, do Ameriky a jinam. U Náprstků zařizen záhy literární a umělecký salon, kamž jako do střediska svého sbíhaly se skoro všechny nitky vědeckých, literárních, uměleckých a všech jiných styků staré vlasti se syny jejími za hranicemi. Málokrterý zdejší krajan, který navštíví starou vlast, opomene učiniti návštěvu v salonech Náprstkových, kde k vůli obsluze přebohaté knihovny a přečetných její návštěvníků zaměstnána je řada dam z bývalého amerického klubu pražského. R. 1864 zvolen byl Náprstek do sněmu království českého za poslance měst Lomnice, Sobotky a Nové Pačky, později pak členem městské rady pražské, kdež spojuje svobodomyšlnost s rozšafností a vzácnými zkušenostmi životními horlivě vždy zasazoval se o všestranné povznesení zlaté, slovanské Prahy. Z odkazu nezapomenutelné matky své, paní Anny Náprstkové (zemř. 19. října 1873 založil) ve svém domě u Halánků průmyslové museum, jež stále jsou obohacováno novými přírůstky, je ozdobou hlavního města českého.

Jakým směrem nese se vnitřní život salonů Náprstkových, o tom svědčí, že si tam dávají dostaveníčka nejpřednější vědecké a literární kruhy české. Cesta konaná kolem světa pp. Kořenským a Řezníčkem a z které museum u Halánků dostalo se četných přírůstků, vyšla od Náprstků. V knihovně jsou obsaženy přečetné a taktéž velice vzácné knihy anglické, americké, australské, indické, čínské a japonské, jakými honositi se může málokrterá knihovna veřejná.

Jakožto národovec stál Náprstek stále při zásadách svobodomyšlných, jichž byl při každé příležitosti neohroženým hájitelem. Náprstkem odchází našemu národu jedna z rázovitých osobností, která dlouho a dlouho asi nebude nikým nahrazena; muž skromný, který se nikam nevtíral, ale byl všude, když šlo o nějakou myšlenku aneb prospěch práce ať ducha ať pilné ruky, muž osvojený a osvědčený. Památku jeho věrně v srdci zachová veškerý český národ a američti

jeho krajané jistě do nejpozdějších věků na něj budou vzpomínati. Jsmeť jemu povinni díky za probuzení a upevnění ducha svobodomyšlnosti v zakladatelích česko-amerických osad. Vojtou Náprstkem byla připravována půda myslí českých v Americe pro všechny ty svobodomyšlné pokroky další, pro práce velikého našeho myslitele Klácela, pro svobodomyšlné veliké bratrstvo Č.S.P.S., Č.S.B.P.J., pro svobodomyšlné Jednoty bodrých Sokolů, pro Svobodnou Obec, svobodomyšlné spisy a jiné toho druhu úspěchy. Náprstek cítil a poznával to úskalí, které staví církev a kněžstvo tajně pod vodou, aby na něm loď Svobody se jednou ztroskotala. I jal se odkrývatí úskalí toto tajně a třhati duchovním dynamitem volného slova a tisku. Svobodomyšlnost svou zachoval si i po návratu do vlasti neporušenou. Nevystapoval tak výbojně sice, ale neulevoval a každému svobodomyšlnému ruelu ze srdce a účinně pomáhal. Proti neurvalosti kněžské vystoupil však i veřejně ve shoru obecních starších, kde jednalo se o pomník mistra Jana Husi. Tehdá zazářila spanilá mysl jeho láskou nejen šlechtného, ale také zářivého vlastenečství. Přesvědčení své svobodomyšlné a nevěročné nikdy nezapíral, jeho přátelé i protivníci znali je všichni a obdivovali se mu; přesvědčení své dokumentoval i v poslední své vůli, kde zakázal si rozhodně pohřeb církevní, ba i přítomnost kněží v průvodu. Věru vzácný, vzácný to muž! Tělo jeho odvezeno bylo za účastenství celé Prahy, celých Čech, ba celého téměř vzdělaného světa k výslovnému jeho přání do Gothy v Německu, tam spáleno a popel umístěn byl ve zvláštní nádobě ve zdi průmyslového jeho musea. Tam posvátný ten popel odpočívá, hlídán láskou po něm osiřelých. Ale také v lásce a vděčnosti naší žije na dále, jsa naším učitelem a buditelem. Kéž myšlenky jeho a plány vzlétají dále do budoucnosti, necht' bleskem hřímají a hvězdami nám naznačují cestu ku velikým cílům . . .

Stávka v Pullmanových závodech

UDÁLOSTÍ minulého roku byla veliká stávka v závodech Pullmanových a jí přímo následující stávka americké železniční unie, která na nějaký čas ochromila všechny železniční systém západu. V dějinách organisované práce ve Spojených Státech stávka tato jest nad jiné důležitým momentem, i zaslouží si z té příčiny širší pozornosti.

Až dosud znám byl Pullman jako vzorný továrník, který z malých počátků zbudoval obrovský průmyslový závod, i jako lidumil, který hravě rozřešil palčivou otázku o poměru pracidajce k dělníku. „Vzájemnost“ bylo ono tajemné heslo, jehož prý Pullman dbal, když své městečko budoval „pro svoje dělníky.“

Městečko Pullman, ležící v jihovýchodním cípu Chicaga, bylo za nedlouho vyhlášeno za vzor dělnického města a Pullman veleben do nebes jako veliký lidumil. Abychom se o stávce lépe informovali, navštívíme především městečko samo.

Vejdeme do lilavní budovy „Arcade“. Zde najdeme poštu, přerozmanité story, divadlo, úřadovnu městského jednatele: ve druhém poschodí knihovnu a několik místností věnovaných náboženským účelům. Knihovna je velmi krásná a její místnosti pohodlné. Má 8.000 svazků ze všech oborů praktické vědy a jest jí hojně používáno. Podívno však je, že korporace žádá za osobu 25 ctů. měsíčně nebo \$3.00 ročně od dospělých a \$1 od dětí za půjčování knih. Milionář Pullman mohl by velmi snadno následovat příkladu Petra Coopera a učiniti knihovnu veřejnou a svobodnou.

Východně od této budovy projdeme Arcade Row, což je řada pěkných domkův o 9 pokojích. Na východním konci je domov mayora Hopkinse. Na pravo je malý sad vkusně okrášlený květinami a keři; uprostřed je tribuna, se které v letě Pullmanova kapela koncertuje.

V dále lze viděti aristokratický Florence Hotel. Na rohu Arcade Row stojí pěkný kostelík Green Stone Church. Jak se Pullman sám vyjádřil, byl kostelík ten zbudován nikoli proto, aby sloužil nějakému mravnímu povznesení lidu, nýbrž aby doplnil esthetický dojem okolí. Dlouho byl prázdný, neboť Pullman žádal ohromné nájemné, \$300.00 měsíčně, ale konečně jej pronajal Presbyterianům za stovku na měsíc. Za tu laskavost odměnil se mu jejich pastor Rev. Dr. Oggel tím, že věnoval Pullmanovi jednou celé kázání, ve kterém mluvil o Pullmanovi na slova Písma: „Učinils jej málo menším andělů“ (!!!), vychválil jej do nebes a zakončil přáním, aby Pullman byl zvolen presidentem Soustátí.

Také jiné sekty náboženské mají zde své kostely zbudované na půdě najaté od Pullmanovy společnosti. Východně od zmíněného presbyterianského kostelíku přicházíme k Market Hall, budově vyhrazené pro krámy s rozmanitým zbožím. Touto tržišticí blížíme se k ulici Fultonově. Ulice zde jsou vůbec jmenovány dle vynikajících vynálezců jako jsou Fulton, Stephenson, Watt, Morse a — Pullman. V ulici Fultonově jsou ony pověstné tenementní domy číslované A až J, o třech poschodích, kde tři až pět set lidí žije pod jednou střechou. Tyto činžáky rozděleny jsou v byty o dvou, třech a čtyřech pokojích. Američani tvrdí, že tu bydlí většinou dělníci přistěhovalí. Jsou to byty čisté, vzdušné a světlé, ale mají málo vody. Místo dvorečků mají jedno společné nádvoří. Jižní část městečka je nejsmutnější; jsou tu tak zvané „cibielny“, které vlastně jsou jen čtyry řady dřevěných chatrčí. Jsou velikosti 16 o 20 stopách, 7 stop vysoké, mají pokoj, kuchyni a 2 ložnice. Chatrč takovou lze zbudovati celou za \$100.00, ale společnost pronajímá je za \$8.00 měsíčně, čili \$96.00 ročně!

Obyvatelstva má městečko Pullman 12.000, někdy dosahuje počtu 14.000. Továrny jsou uprostřed městečka, větší díl obydelných domů rozkládá se odtud severně. Zde jsou také válcovny, výpravná a slévárna. Mimo svůj střed městečko činí dojem přeplnění. Nepřetržitě řady cihelných domův upomínají člověka na vojenské kasárny. Pohodlného bytu zde rozhodně není. Poněvadž rent je příliš vysoký, sta a sta rodin nuceny jsou žít v bytech o dvou nebo třech místnostech toliko, ba některé ještě přijímají strážníky, aby snáze uhradily výlohy. Rodinného zátiší zde téměř není. V severní části městečka jsou řady domů, kde není žádného vchodu z ulice pro nájemníky bydlící v hořejších poschodích: musí chodit uličkou a po zadních schodech. Někdy musí dokonce jít bytem cizím! Za každým krokem upomíná tě všechno na společnost Pullmanovu. Společnost je všudy přítomna. Ona seká trávu na tvém malém trávníčku, hlídá tvoje stromy, mete ulice, sbírá smetí, dodá ti bedny pro popel a smetí, které sama zas odváží — zkrátka, společnost udělá pro tebe všechno, (jen musíš si zamést svůj pokoj a stlát si postel sám) a za to očekává, že budeš spokojen a budeš zticha. Celý systém připomíná člověku doby feudalismu. Má mnohé pěkné stránky, ale ty jsou daleko převyšeny jeho vadami.

Zkušenost ukázala, že celý podnik založen byl na základě nezdravém, protože nespravedlivém.

Poslední stávka strhla s tváře Pullmanovy masky šlechtěného lidumila a postavila jej do pravého světla. Kdyby vskutku byl býval věren zásadě „vzájemnosti“ mezi dělníkem a podnikatelem, nikdy nebyl by musil snižovat mzdy svým dělníkům, které beztoho byly nízké; bylo by jen stačilo, aby místo 8 proc. dividendy byla společnost prohlásila dividendu 7½ procentní a obětovala zbývající půl procenta dělnictvu, nebo po případě podporovala je ze svého ohromného přebytku. Za poslední dvě léta, 1892 a 1893, společnost pracovala s těmito výsledky:

	1892	1893
Příjem	\$10,002.356	\$11,289,896
Výlohy	4,451.967	4,863.448
Dividenda	2,300.000	2,520.000
Přebytek \$	3,250.389	3,406,448

Z výkazu tohoto jest viděti, že kdyby všechen čistý přebytek roku 1892 býval rozdělen mezi akcionáře, dividendy byla by vlastně obnášela 16 procent, roku 1893 dokonce 18 procent. Od roku 1876 společnost platila dividendy od 8 do 9½ procenta a vedle toho ještě uložila stranou hezounký přebytek, jenž dodnes obnáší už plných 24 milionů dolarů — celé dvě třetiny základního kapitálu. Přebytek ten není uložen do podniku, nýbrž je po ruce, aby v příhodný čas byl rozdělen mezi podílňky. Akcionářů je celkem 3.246 a mezi nimi celá řada milionářů: Pullman, Marshall Field, Levi Z. Leiter, ba i sama anglická královna Viktorie. Pullman sám vlastní 25 milionů jmění a má od společnosti \$50.000 ročního platu. Když přišly zlé časy, nebyl jemu ani jiným bohatým úředníkům plat snížen — za to sníženy mzdy chudým dělníkům, ale rent ponechán na stejné výši, ač by snížení jeho bohatým akcionářům nebylo nijak uškodilo.

Od srpna 1892 do srpna 1893 Pullmanovy dílny byly nejživější, i zbudováno nejméně 400 nových Pullmanových kar. V zimě 1893 zhotovena byla řada kar vystavených na chicagské výstavě. Práce bylo dosti, mzda poněkud slušná, a dělníků pracovalo mezi pěti a šesti tisíci. Pak přišla krise. Dělníci propouštění znenáhla tak, že v létě 1893 pracovalo jich už jen asi 900. V listopadu téhož roku Pullman počal přijímat nové zakázky a mimo to měl spravovati celou řadu kar, jež byly činny za výstavní sezony; práce bylo hojně a počet dělníků v zimě dosáhl čísla tří až čtyř tisíc.

V tu dobu společnost počala snižovat mzdy dělníkův (průměrně o třetinu, 33½ procent), ačkoli tito musili i na dále platiti staré vysoké renty. Mezi dělníky rozmáhala se nespokojenost, mezi mnohými i nouze. Počali se organisovati.

Pobádání jsouce úspěchem americké železniční unie (American Railway Union), obrátili se o pomoc k její předákům Debsovi a Howardovi. Tito zrazovali dělníky v Pullman od stávků a radili jim, aby vyčkali, až A. R. U. se sílí, že jim pak svým vlivem přispěje, aby se domohli splnění svých spravedlivých požadavkův. Výbor dělníků navštívil ředitele Middletona, ale nepochodil. Došli tedy k místopřed. Wickesovi, který je laskavě uvítal a vyslechl, a slíbil, že příštího téhodne Pullman jim sdělí své rozhodnutí. V ustanovený den tedy přišli zase, a tu odpověděl Pullman, že snížení mzdy nemůže odvolati, ž: prý nemůže platiti takové mzdy jako v 1893, poněvadž prý uzavřel nové kontrakty na dodávku vozů *pod cenou*. Nájemné z domků prý snížení nemůže. Slíbil však, že nikoho ze stížního výboru pro to z práce nepropustí, a že jejich stížnosti dá vyšetřiti.

Dělníci byli tedy sklamáni ve svých nadějích, ale nejvíce rozněvala je slova Pullmanova, že schválně vzal zakázky pod cenou, jen aby mohl dělníkům svým dáti práci, neboť až dosud jeho „lásky“ nikdy nepocítili. Druhého dne k obecnému překvapení tři členové stížního výboru byli propuštěni! Stížnosti dělníků byly vskutku vyšetřovány, ale pouze jednostranně: vyšetřující výbor tvořili pánové místopřed. společnosti Wickes, generální manager Brown, manager Middleton, účetní Wilde, foreman Campbell a advokát Runnells. Dělníci ve výboru vůbec zastoupeni nebyli! Jaký výsledek vyšetřování mělo, není třeba dokládati. Ve čtvrtek 10. květ. večer sešlo se tedy asi 46 dělníků, zastupujících místní unie, aby se uradili, co činiti. Schůze trvala celou noc. Konečně bylo jednohlasně uzavřeno jíti na stávků příští sobotu, poněvadž společnost neukázala v nejmenším žádné ochoty vyjednávat s dělnictvem. Jak to obyčejně bývá, byl ve schůzi nepochybně nějaký Jidáš, který usnesení to úředníkům společnosti záhy v pátek ráno donesl. Společnost ihned uzavřela propustiti dělníky, ale oni zvěděli o tom od telegrafisty a téhož

dne již v poledne odešli z práce. Tak počala stávka 11. května 1894.

Že dělníci nešli na stávků z nějakého nemístného vzdoru, nýbrž že byli k tomu dohnáni železnou nutností, vysvitne ze srovnání mzdy a nájemného. Nejvyšší mzda (průměrem) placená zrovna před stávkou, byla \$1.85 denně. Která byla nejnižší, je těžko ustanoviti. Mzda platí se v Pullman jednou za 14 dní. Dělník obdrží dvě poukázky: na rent a na mzdu. Mzda vyplácí se v bance—dluh za 14 denní nájemné se při výplatě odráží. A tak zbýval dělníkům po zaplacení nájemného pouze jeden až šest dollarů, z nichž měli žíti příští dva týdny. Některému zbylo dokonce jen několik centův! Mnozí z dělníků kryli se illinoiským zákonem o dělnické mzdě a podrželi si část (nebo i celou sumu) peněz určených ku splacení nájemného. Tak se stalo, že Pullmanovi zůstali dlužni celkem \$70.000 za rent.

Srážka na mzdě obnášela průměrem 33½ procenta, ale dostoupila ve mnohých případech i výše 40 až 50 procent! Na nájemném však nebylo sleveno ani centu. Vezmeme-li za základ uznanou nejvyšší průměrnou mzdu \$1.85 denně, máme \$48.10 měsíčně. Od toho třeba odčísti nájemné (\$18.50, 17.00, 14.50 atd. dle rozsahu bytu), řekněme \$14.50 za pět místností a 50 centů za vodu. Zbývá mu tedy, pracuje-li plný čas při nejvyšší mzdě (což se nedělo), celkem \$33.10, čili \$1.11 denně na stravu, šat, topivo, svítivo atd. pro rodinu. A to jest nejpříznivější případ. Víme určité příklady, jak srážka na mzdě působila. Za výzdobu Pullmanova vozu placeno dříve \$40 — sníženo na \$25.30. Malří a natěrači dostávají 23 centů za hodinu, v Chicagu 35, čili o 52 proc. více. Kovářům strženo od 30 do 60 procent na mzdě. Kteří vydělávali dříve \$3.50 až \$4.00 denně, dostávali pak \$1.50—\$2.50 a jejich pomocníci trpěli s nimi. Dívčákám a ženám zaměstnaným v oddělení pro koberce, v prádelně a jinde snížena mzda se 22½ na 10 centů na hodinu — což je snížení o 68 procent! Obecnstvu za to v Pullmanových karách nic

nesleveno. Práce na vozech parlorových stlačena s \$35 na \$5, a na obyčejných vagonch se \$6 na \$1.75.

Dělníci, kteří dřive měli \$3, obdrželi po \$2 denně. Nábytkovým truhlářům strženo 50 procent, dělníkům pracujícím na strojích ode dřeva snížena mzda se \$2.75 a \$2.25 na \$2.40 a \$1.60 denně; dělníkům v šapech s \$1.50 na \$1.30. Není tedy divu, že dělník, jenž měl \$1.35 denní mzdy, dostal někdy jen 91 centů za 7 hodin práce. Mimo to strhováno dělníkům o překot bez jakéhokoli zřetele k tomu, jak těžkou práci kdo koná. Dělníkům v kovárnách, kteří dělali nejtěžší práci, snížena mzda s \$1.50 na \$1.30 zrovna jako dělníkům v oddělení osobních vozů, jejichž práce je poměrně lehká. Třeba také uvážiti, že i roku 1893 mzdy placené v Pullman byly nižší než uniové mzdy v Chicagu.

Nájemné, jež dělníci platiti musili, bylo až o 50 procent vyšší než-li v sousedních městech Kensingtonu, Roselandu a Gano. Byt o pěti pokojích stál \$16 až \$19 měsíčně, domky o 6 až 9 místnostech \$22 až \$30 měsíčně. V tenementních domech, kde 300 až 500 lidí

žije pod jednou střechou, lze dostati byt o dvou pokojích ve třetím poschodí v zadu za \$6.50; ve druhém poschodí 3 pokoje za \$8.50; v „cihelkách“, kde slušný člověk ovšem bydleti nemůže, lze dostati chatrč za \$8 měsíčně.

Společnost vyssává dělníky jako pija-vice. Za vodu platila 4 centy za tisíc gallonův, ale prodávala ji dělníkům za 10 centův. Plyn, který v Chicagu stojí \$1 a \$1.25 za tisíc krychlových stop, stojí v Pullman \$2.25. Zkrátka, všechno je tu vypočítáno tak, aby dělníku ze mzdy mnoho nezbylo.

Průběh stávký v Pullman jakož i sympatické stávký A. R. U., (k níž unie Pullmanské náležely) je znám. Setkaly se s nezdarem. Pullman pyšně odepřel přijmouti jakýkoli návrh, jenž by vedl k nějakému dohodnutí, ač jeho podnik jest podnikem polo veřejným. Vyšetřování stávký výborem, jež Cleveland jmenoval, postaví před obecenstvo do jasného světla neshody mezi kapitálem a prací a nepochybně upraví cestu novému zákonodárství o nuceném dohodování se (compulsory arbitration) ve smyslu zákona Massachusettského.

Zákony o rozvodu a manželství

O MANŽELSTVÍ a rozvodech rozhoduje každý stát sám a z té příčiny panuje v dotyčných zákonech veliká různost. Z toho opět povstávají časté mezistátní spory a proto bývá leckdy přetřásána otázka, nebylo-li by lépe světití také tento obor zákonodárné působnosti spolkovému kongresu, který by zavedl jednotný zákon pro celé Spojené státy. To by se ovšem státi mohlo pouze opravou ústavy spolkové, ale nepochybně k tomu nikdy nedorodí, neboť kdybychom uznali důvody podobného kroku, musili bychom kongresu světití všechno zákonodárství a zavřítí naše státní legislatury. Jinými slovy: podobná „oprava“ byla by krokem k centralizaci.

Dle obecného práva staroanglického

zákonitý věk pro uzavření manželství byl u muže 14, u ženy 12 let. Tento věk uznávají státy: Colorado, Connecticut, District of Columbia, Louisiana, Maine, Maryland, Massachusetts, Mississippi, New Jersey, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina, Tennessee, Utah, Vermont, Virginia, Washington a West Virginia.

Jiné státy žádají většího věku: 14 u muže, ale 13 u ženy: New Hampshire, 15 muž, 12 žena: Kansas a Missouri, 16 muž, 14 žena: Iowa, Kentucky, North Carolina a Texas. Muž 17, žena 14: Alabama, Arkansas, Georgia a Illinois. Muž 18, žena 15: California, Minnesota, New Mexico, North Dakota, Oregon, South Dakota a Wisconsin. Muž 18,

žena 16: Delaware, Indiana, Michigan, Montana, Nebraska, New York, Ohio a Wyoming.

Není-li kandidát manželství dospělý, musí si vyžádati svolení rodičů nebo poručníkův. Jen Kansas, Michigan, New Hampshire, New York, Tennessee, Dist. of Columbia, Georgia (pro muže) a So. Carolina (pro ženy) nevymáhají souhlasu rodičův.

Věk dospělosti ve většině států je 21 pro muže, 18 pro ženu; pouze tyto státy odchylují se od toho pravidla: Connecticut, Florida, Kentucky, Louisiana, Pennsylvania, Rhode Island, Virginia, West Virginia a Wyoming určily pro obě pohlaví 21 let; Arizona a Idaho, 18, 16; Maryland 21, 16; New Jersey 21, 15; North a South Dakota 18, 15; North Carolina 18 pro oba; South Carolina 16 pro ženy.

Manželství mezi blízkými příbuznými je zakázáno a to velmi moudře, neboť z takových manželstev rodí se potomstvo slabé na těle i duchu; manželstva mezi blízkými příbuznými uzavřená dodávají světu 50 procent jeho blbcův. Ve všech státech zakázáno jest manželství mezi osobami v přímé linii spřízněnými (děd a vnučka, otec a dcera, a t. d.), jakož i mezi bratry a sestrami, strýci a neteřemi, synovci a tetami. Výminku činí jediný stát New York, který dovoluje sňatek mezi strýcem a neteří, synovcem a tetou.

Celá řada států zakazuje sňatek také prvním bratrancům a sestřenkám. Jsou to: Arizona, Colorado, Illinois, Indiana, Kansas, Montana, Nevada, New Hampshire, North a South Dakota (zakazují manželství mezi bratránky a sestřenkami jakéhokoli stupně), Ohio, Washington a Wyoming.

Nevlastním příbuzným svrchu uvedených stupňů zakazují manželství všechny ostatní státy (mimo Louisianu) a také Washington a Georgia. Florida a Georgia následují bible.

Manželství mezi bělochy a černochoy nebo mulaty za neplatné prohlásily: Alabama, Arizona, Arkansas, California, Colorado, Delaware, Florida, Georgia,

Idaho, Indiana, Kentucky, Maine, Maryland, Mississippi, Missouri, Nebraska, North a South Carolina, Oregon, Texas, Utah a obě Virginie. Manželství mezi Čiňany a bělochy zakazují Arizona, California, Idaho, Oregon a Utah. Maine, obě Caroliny a Oregon vyjímají také Indiány, Oregon mimo to i Kanaky (obyvatele ostrovů Sandvičských):

Přiměl-li muž ženu ke sňatku mocí nebo podvodem, je manželství neplatno v těchto státech: Alabama, Arizona, Arkansas, California, Colorado, Georgia, Idaho, Iowa (hrozby, násilí), Kentucky, Louisiana, Maine (ne pro podvod), Michigan, Minnesota, Missouri (ne pro podvod), Nebraska, Nevada (ne pro podvod), New Jersey (násilí), New York, North a South Dakota, Oregon, South Carolina, Utah, Vermont, Washington, a Wyoming.

Mimo to Arizona, Illinois, Louisiana, Mississippi a Montana za neplatné považují manželství, kde ženich (anebo nevěsta) podvodně zapřel své pravé jméno a stav a vydával se za osobnost zcela jinou.

Bláznům a šilencům zakazují nebo za neplatné prohláší manželství tyto státy: Arkansas, California, Delaware, Georgia, Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Maine, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Nebraska, Nevada, New York, North Carolina, obě Dakoty, Oregon, Rhode Island, Vermont, obě Virginie, Wisconsin a Wyoming. Chudším zakazuje ženitbu a vdavky jediný Delaware. Tajná manželství děvčat pod 16 let neplatna jsou v Massachusettsu.

V zákonech rozvodních jest ještě větší různost nežli v zákonech o manželství, a přirozeně také více zmatkův. Muž, jenž si vymohl rozvod v cizím státě, kde soud neměl pravomoci, považován je ve státě tom cizím za svobodna — ale doma jej považují za ženatého. Jižní Carolina vůbec žádných rozvodů nepovoluje. Naopak zase Washington dává svým soudcům plnou moc uděliti stranám rozvod pro jakoukoli příčinu, jsou-li přesvědčeni, že ti dva lidé spolu žítí nemohou.

Mezi našinci jest mnoho těch, kdo se domnívají, že k obdržení rozvodu postačí pouhý *souhlas* muže a ženy. „Já mu dám rozvod třeba hned, jen ať jde!“ kasá se rozezlená panička, ale na neštěstí (či na štěstí?) to tak rychle nejde a souhlas i ochota obou stran nedostačuje, aby je soudce rozvedl, jakkoli dostačoval takový souhlas ve starém Římě. Vždy musí se jedné straně dokázati zákonný přestupek anebo vada, má-li druhá strana obdržeti rozvod. Jsou-li obě strany stejně vinny, nebo odpustil-li nevinný viníkovi jeho přestupek, nebo byl-li přestupek schválně a se souhlasem druhé strany spáchán, nelze rozvodu obdržeti.

Příčiny a přečiny, pro které rozvod bývá povolen, jsou různé v různých státech. Jsou to:

Cizoložství. Ve všech státech a územích (ovšem mimo jižní Carolínu, která vůbec nezná rozvod).

Fysická neschopnost (impotency). Ve všech státech mimo Connecticut a Louisianu. V některých státech ruší manželství hned od počátku, v jiných je příčinou rozvodu.

Opuštění. Ve všech státech mimo New York a obě Carolíny. Opuští-li bezdůvodně muž ženu nebo žena muže a žije odloučeně po určitou dobu, jest to základem rozvodu. Každý stát vytknul určitou lhůtu opuštění a sice: 6 měsícův, Arizona; 2 roky, Alabama, District of Columbia, Illinois, Indiana, Iowa, Michigan, Mississippi, Nebraska, Pennsylvania a Tennessee; 3 roky, Connecticut, Delaware, Georgia, Maine, Maryland, Massachusetts, Minnesota, New Hampshire, New Jersey, Ohio, Texas, Vermont a West Virginia; 5 let, Rhode Island a Virginia (dle dobrozdání soudce stačí kratší doba); všechny ostatní státy 1 rok.

Opilství. Ve všech státech mimo Maryland, New Jersey, New York, obě Carolíny, Pennsylvania, Texas, Vermont a obě Virginie. V Arizoně jenom žena může dostati rozvod pro opilství muže.

Týrání. Všude mimo Maryland, New Jersey, New York, obě Carolíny a Virginie. Tři jižní státy, Alabama, Kentucky a Tennessee dávají rozvod pro tento přestupek pouze ženě.

Odsouzení pro velký zločin. Všude mimo District of Columbia, Floridu, Maine, New Jersey, New Mexico, New York a obě Carolíny.

Mnohoženství. Vstupuje-li muž do druhého manželství, dokud první jeho žena nezemřela nebo nebyla rozvedena, jest druhé manželství neplatno v některých státech hned od počátku. V jiných obdrží žena rozvod (vdala-li se nevědouc o bigamii mužově). Totéž platí o ženě. Rozvod povolují státy: Arkansas, Colorado, Dist. of Columbia, Florida, Illinois, Kansas, Mississippi, Missouri, Montana, New Jersey, Ohio, Pennsylvania a Tennessee.

Nestará-li se manžel o svou ženu po určitý čas, dostane žena rozvod v některých státech. Maine, Massachusetts, Michigan, Nebraska, New Mexico, Rhode Island, Tennessee, Utah, Vermont, Washington a Wisconsin neurčují žádné lhůty a ponechávají rozhodnutí soudci jak on za dobré uzná. V jiných státech určeno jest: šest měsícův, Arizona; jeden rok, California, Colorado, obě Dakoty, Idaho, Nevada a Wyoming; dva roky, Indiana; tři léta, Delaware a New Hampshire.

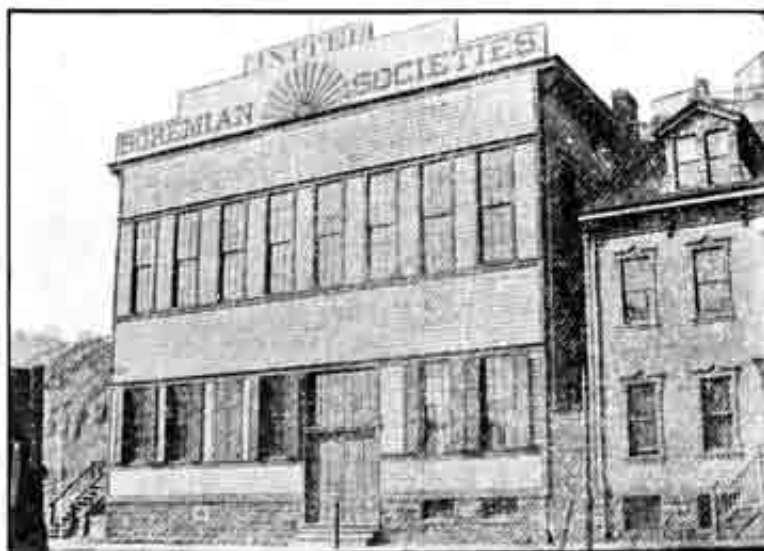
Ztratí-li se jeden z manželův a není o něm slyšeti po určitou dobu, obdrží druhá strana rozvod v některých státech. Connecticut a Vermont určily lhůtu 7 let, New Hampshire a Rhode Island 3 roky.

Než-li rozvod lze obdržeti, žalobce musí býti „obyvatelem“ toho kterého státu, to jest, bydleti tam určitý čas, který jest různě vyměřen. Nejkratší dobu žádají Dakoty, pouze 90 dní; proto stalo se město Sioux Falls v Jižní Dakotě pravým El Doradem všech, kdo rozvodu hledali. Chicago, o jehož rozvodech tolik žertův a anekdot se napsalo, není v pravdě místem pro nespokojené manžele příhodným.

Národní síň v Allegheny City, Pa.

Bylo to v památné schůzi ze dne 9. května 1887, když Jednota českých spolků, totiž řád Čechie č. 5 Č.S.P.S., řád Vlastimil č. 28 Č.S.P.S., řád Občanský, č. 25 Č.S.P.O., sbor Sokol Říp a dámský sbor Soběslava usnesly se zakoupiti místo pro postavení své vlastní síně. Vydržovaly spolky jmenované ze spolkové pokladny českou nedělní školu a protože musily místnosti vždy najímati, viděly se jim

za dvoupatrovou budovu, totiž 50 stěaviců předeek a 70 stěaviců hloubka, se sklepením, dole spolkovou síň pro nedělní školu, 2 světnicemi pro domovníka v prvním a tančírnou 50x50, dvěma oblékárny, jevištěm a bářem v druhém patře. Kontrakt zadán a síň 23. a 24. září 1888 slavnostním způsobem svému účeli odevzdána. Celá síň se vším zařízením stála \$11.014,80. Na to Jednota

výlohy býti značné. Výbor zvolený za účelem zakoupení pozemku pro příští síň vybral brzy po té místo a ve schůzi ze dne 14. června r. 1887 o něm podával zprávu. Rozsah pozemku 60 stěaviců z průčelí a 200 stěaviců hloubky vyhovoval, též cena \$2.400 na šleton splátku, a výbor ke koupi splnomocněn. Ihned zvolen stavební výbor a při vypsání konkursu přijata nejnižší nabídka \$6.385

dosud zaplatila \$6.614,23 a zbývající částku \$4.400,57 dluhuje. Na tak malý počet členstva jest to pokrok veliký a uznání hodný. Řád Čechie čítá totiž 95, řád Vlastimil 60, Občanský řád 30, sbor Sokol 60 a dámský sbor 30 členů. Jakmile bude Jednota dluhu zbavena, zamýšlí přistavěti ještě jedno patro nahoře. Čechové v Allegheny City mohou na úspěch tento býti hrdi.

Hrdopyška.

Aj, neciť ty se pro své statky
tak vzácnou že jsi kráskou,
by hochům všem byl osud sladký
snad mřiti k tobě láskou.

A třeba hojně nadělení
máš v truhle zlatých ptáčků,
tvé zlato z tvého srdce není,
je z tátova jen sáčku.

El. Královohorská.

Americké soudnictví.

SAMOSTATNÉ soudnictví, úplně neodvislé od moci výkonné i zákonodárné jest právem chloubou naší republiky. Veta jest po spravedlnosti, jakmile soud, jediné to místo, kde občan práva svého může hájiti, jest porušen anebo přistupen vnějším vlivům, jak to lze na př. dobře pozorovati v naší staré vlasti, kdykoli běží o přečiny a zločiny politické.

V Soustátí nejvyšší soud je téže důstojností jako president, v jednotlivých státech jako guvernér a jako sbory zákonodárné—povinnosti a právomoc soudců jsou velmi jasně a určitě odděleny od moci výkonné a zákonodárné. Poněvadž v Soustátí máme vládu dvojitou, spolkovou a státní, máme přirozeně i dvojitou soudnictví, spolkové i státní. Soudy spolkové rozhodují o sporech, které vznikají na základě ústavy národní a aktu kongresu; soudy státní o sporech, založených na zákonech státních. Jenom zřídka stýkají se oboje soudy ve své právomoci.

Soudy spolkové jsou dnes tyto: nejvyšší soud Spojených Států (U. S. Supreme Court); soud appelační (Circuit Ct. of Appeals); obvodní (Circuit Ct.); distriktní (District Ct.); soud nárokový (Ct. of Claims) a soud mezistátní komise obchodní (Interstate Commerce Commission). Mimo to jsou pod spolkovou právomocí také soudy v našich teritoriích a v distriktu Columbia. Onen odstavec spolkové ústavy, na němž soudnictví spolkové je založeno (čl. III. od. 1.), zní:

„Soudní moc Spojených Států budiž svěřena jednomu nejvyššímu soudu a takovým soudům podřízeným, jež kongres čas od času zřídí. Soudcové nejvyššího soudu i podřízených tribunálů podrží své úřady po čas dobrého chování a v určitých dobách obdrží za své služby odměnu, jež nesmí býti snížena, dokud budou v úřadě.“

Kongres může tedy ustanoviti pouze

jeden nejvyšší soud, ale libovolný počet soudů podřízených.

Nejvyšší soud má právomoc dvojitou: původní a odvolací. K němu totiž jde konečné odvolání od soudu appelačního (a ode druhých podřízených soudů) v případech, kde je v pochybnosti právomoc soudu, v soudech hrdečních, kde běží o ústavnost zákona a kde cena sporné věci přesahuje \$10.000. Mimo to lze se k nejvyššímu soudu spolkovému také odvolati z rozsudku proneseného nejvyšším soudem některého státu, myslí-li dotyčná strana, že bylo porušeno její některé právo, zaručené ústavou nebo zákony Spojených Států. Ale nejvyšší soud spolkový je v této příčině velice opatrný a zakročí jen tehdy, když některý spolkový statut byl zřejmě porušen. Jinak nechá v platnosti původní rozhodnutí soudu státního—a te právem, aby nevčasným zasahováním moci spolkové do vnitřních záležitostí jednotlivých států, jejich samospráva nebyla zbytečně ohrožována.

Povinnost nejvyššího soudu jest dbáti vždy a všude o to, aby ústava, jakožto nejvyšší a svrchovaný zákon země, byla zachována. Kongres odvozuje všechnu svou moc pouze z ústavy, i nemůže zaváděti zákonů, které by se ústavě protivily. Stane-li se přece, že kongres přijme zákon, jehož dle ústavy neměl práva přijmouti, jest povinností nejvyššího soudu prohlásiti onen zákon za neústavní a neplatný, jakmile byl v některé rozepři v pochybnost uveden. Z toho nenásleduje, že by snad soud byl větším pádem nežli kongres, nýbrž pouze to, že soud vždy hledí k tomu, aby ústava byla zachována a protiví-li se jí zákon kongresem přijatý, zákon nezbytně musí padnouti, poněvadž ústava je svrchovaná, ba v očích Amerikána svatá a málem nedotknutelná.

Jenom v několika málo případech nejvyšší soud spolkový vykonává původní právomoc: to jest jen v několika málo

případech lze přímo u nejvyššího soudu zadati žalobu. To jsou: žaloby proti vyslancům a konsulům; rozepře mezi dvěma státy naší republiky; rozepře mezi státem domácím a státem cizím nebo mezi státem a cizím občanem. V takových případech nejvyšší soud má *výhradní* právo rozhodovati rozepři a žádnému jinému tribunálu nemůže jí kongres přidati. Rozumí se, že žaloby proti zmíněným úředníkům spolkovým musí se jich týkati v jejich *úřední* hodnosti. Privátní spory rozhodují soudy podřízené (buď státní nebo spolkové).

Mimo žaloby proti vyslancům atd. a rozepře, kde jednou stranou je stát, nemá nejvyšší soud žádné původní pravomoci a všechny ostatní rozepře musí tudíž počínati buď před soudem distriktním aneb obvodním. Zda-li ta či ona pře náleží před soud spolkový, lze určití pouze po uvážení všech fakt. Soudy spolkové rozhodují:

1. Všechny rozepře vzniklé na základě ústavy nebo zákonů Spojených Států a jejich smluv s cizími zeměmi.

2. Rozepře, týkající se námořní i vnitrozemské plavby. (O tom sice není v ústavě ničeho, soudní moc v té příčině založena jest na právu mezinárodním.)

3. Spory mezi občany téhož státu, kteří si přivlastňují tentýž pozemek pod zákony různých státův.

4. Spory civilní i žaloby trestní, v nichž Spojené Státy vystupují jako strana sporná.

5. Spory mezi občany různých státův. V tomto případě soudy státní mají též právo podobné spory rozhodovati, ale spor může býti přenesen k tribunálu spolkovému.

Moc nejvyššího soudu spolkového jest vskutku ohromná: může svým rozhodnutím zrušiti zákony toho či onoho státu ba i zákony spolkové (akta kongresu) a o své pravomoci rozhoduje soud ten sám, tak že soudcové nejsou omezeni ničím jiným nežli vlastním svědomím a vědomím své veliké zodpovědnosti. Ku chvále našich soudců dlužno vyznati, že vždy plnili svou povinnost, nedbajíce prospěchů strannických. Za občanské

války na př. kongres i prezident byl republikánský, ale nejvyšší soud veskrze demokratický, avšak soudcové nezneužili svého postavení a věrně stáli při spolkové ústavě.

Původně bylo každému občanu možno žalovati před nejvyšším soudem kterýkoli stát, ale když r. 1793 jakýsi Chisolm žaloval stát Georgii, byl tím „stát“ nesmírně uražen a odepřel dostaviti se k přelíčení; soud vydal rozsudek proti státu, ale kongres honem přijal 11tý dodatek k ústavě, kterým právo občana žalovati stát bylo zrušeno, tak že onen rozsudek nemohl býti proveden.

Prezident Adams (1797-1801) nedlouho před vypršením své lhůty nominoval celou řadu smířčích soudců v distriktu Columbiu, ale odstoupil dříve, nežli jim mohly vydány býti jejich certifikáty. Prezident Jefferson, jenž následoval po Adamsovi, odepřel uznati ony soudce a jeden z nich, jménem Marbury, podal k nejvyššímu soudu žádost o soudní rozkaz, kterým by Jeffersonův státní tajemník Madison byl donucen ony certifikáty vydati. Ale nejvyšší soud správně odepřel zakročiti v té věci, poněvadž „otázky politické, nebo takové, jež ústava nebo zákony vyhradily moci výkonné, nelze řešiti před soudem,“ to jest, soud nemá moci míchati se do věcí čistě politických. Pravidla toho dbal náš nejvyšší soud vždycky a tak předešel jakékoli srážce s mocí výkonnou nebo zákonodárnou.

Spojené Státy jsou přítomně rozděleny na 9 obvodů (circuits); pro každý ustanoven jest jeden člen nejvyššího soudu, jeden obvodní soudce a má býti ustanoven mimo to i jeden appellační soudce. Na appellačních soudech zasedali dosud obyčejně vždy tři soudcové: 1 člen nejvyššího soudu, 1 obvodní soudce, 1 distriktní soudce. Distriktních soudů je dnes 68; některé státy tvoří samy o sobě jeden distrikt (Conn., Ind., Ky., Me., atd.), jiné rozděleny jsou na dva (Ark., Cal., Ill., Ia., Mich., Wis., atd.), tři distrikty tvoří pouze New York, Texas, Alabama a Tennessee — oba poslední státy však mají jen po dvou soudcích. Obvody

(Circuits) skupeny jsou takto: 1. Maine, New Hampshire, Massachusetts a Rhode Island. 2. Vermont, Connecticut a New York. 3. New Jersey, Delaware a Pennsylvania. 4. Maryland, Virginia, West Va. a sev. i jižní Carolina. 5. Ostatní jižní státy (Ga., Fla., Ala., Miss., La. a Tex.). 6. Ohio, Michigan, Kentucky a Tennessee. 7. Indiana, Illinois a Wisconsin. 8. Západní státy. 9. Tichomořské státy (Cal., Ore. Nev., Wash.) Když původních 13 států svou neodvislost prohlásilo, bylo obvodů soudních původně pouze šest, počet pak stoupal se vzrůstem republiky.

Členy nejvyššího soudu — a spolkové soudce vůbec — jmenuje president se souhlasem senátu. Nynější členové nejvyššího soudu jsou: vrchní soudce Melville W. Fuller, Ill.; předsedící: John M. Harlan, Ky.; Horace Gray, Mass.; David J. Brewer, Kas.; Henry B. Brown, Mich.; George Shiras, Pa.; Howell E. Jackson, Tenn.; Edward E. White, La. Členové nejvyššího soudu mají po \$10.000 ročního služného, vrchní soudce o \$500 více. Obvodní soudcové mají po \$6.000, dist. po \$5.000 služného.

Soud nárokový, jenž rozhoduje o nárocích občanů proti Spojeným Státům, zasedá též ve Washingtoně. Má pět soudců; vrchním jest Wm. A Richardson z Mass. Služného platí se jim po \$4500 ročně.

Mezistátní komise obchodní není soudem v pravém slova smyslu, ale poněvadž v některých rozepřích, spadajících do jejího oboru vykonává také moc soudcovskou, zařadili jsme ji mezi soudy spolkové. Zvláštní soud pro soukromé nároky na vládní pozemky má pět členů.

V jistých případech i *senát* Spojených Států, jenž jest původně sborem zákonodárným, vykonává moc soudní: senát totiž rozhoduje úřední žaloby proti presidentu, místopresidentu a civilním úředníkům Soustátí. Žaloba taková sluje „impeachment“ k rozsudku třeba je dvou třetin hlasův a v případě odsouzení dotyčný úředník je sesazen.

Soudy státní založeny jsou na ústavách a zákonech jednotlivých státův, a právo-

moc jejich omezena je na spory civilní a trestní, vzniklé pod zákony státními. Jsou rozmanitého způsobu a v různých státech mají různá jména: District, Circuit, Superior, City, County, Mayor's, Recorder's, Police, Surrogate, Probate, Parish, Appellate, Supreme Courts atd.

Nejnižší instancí jsou soudy *smírčí* (Justice of the Peace). Rozhodují o civilních sporech, kde cena sporné věci nepřesahuje určitou sumu (někde \$100, v Illinoisu \$200, jinde \$300.) Soudí se většinou jen od oka. Jinak jest tomu v pravidelných soudech první stolice s generální pravomocí (Circuit anebo Superior Courts. Tam souzen jest občan porotou (ať ve při civilní nebo trestní), dvanácti soudci z lidu, kteréžto právo zaručeno jest mu ústavou státu. Soudce při tom jen přihlíží k tomu, aby pouze kompetentní svědectví bylo předkládáno a pak dává porotě návod, dle něhož se mají usnésti o svém výroku. V trestních přelíčeních však nejsou porotci návodem soudcovým vázáni a rozhodují zcela dle své vůle a nález jejich platí vždy, není-li zřejmě nespravedlivým proti žalovanému. Z rozhodnutí soudů obvodních lze se odvolati k soudům appelačním. Některé státy mají pouze jednu, jiné pak dvě appelační stolice. Tam *několik* soudců uvažuje, zda-li na základě dokázaných fakt soudce první stolice správně vykládal zákon. Rozhodnutí nejvyšších soudů jsou velice důležitá, neboť stanoví pravidlo a zákon pro budoucí případy a nezřídka závisí na nich všechna budoucnost občanův, o jejichž majetek, svobodu neb i život běží. Soudci jsou navrhováni politickými stranami a pouze síla zdravého veřejného mínění pohání je k plnění povinnosti.

Soudy okresní a probátní jsou soudy podřízené. Ony vyřizují spory týkající se okresní správy, obchodních úpadků, atd. podle státní ústavy. Soudy *probátní* dohlížejí na správu dědického majetku, ustanovují správce pozůstalostí, vykonavatele posl. vůle, poručníky atd.

Ze svého rozhodnutí soudce není nikomu zodpověden; jediná cesta k potrestání jeho jest úřední obžaloba a sesazení.

Pastýřská idylla.

V POESII

A V PROSE.

Zápisník otih. St. Allena.

MEZI obětmi parníku Henry Clay, který zničen byl ohněm na řece Hudson na podzim r. 1853 byl i Stephen Allen starý pán nejčistší povahy, dřívě mayor, města New Yorku, milován a vážen jsa ode všech, kteří jej znali. V jeho zápisní knížce nalezen byl tištěný proužek, očividně výstřižek z novin, jehož následující jest věrným otiskem. Pročtete to dobře:

Měj dobrou společnost nebo žádnou. Nikdy nezahálej.

Nemáš-li pro své ruce užitečného zaměstnání, vzdělávej svého ducha.

Mluv vždy pravdu. Mnoho neslibuj. Žij dle svého zaměstnání.

Tajnosti své, míš-li jaké, nechej si pro sebe.

Mluvíš-li k někomu, hled' mu v obličej.

Dobrá společnost a dobrý hovor jsou nejlepšími svazky cnosti.

Dobrá povaha nade všechno.

Povaha tvá nemůže býti ničím tak podstatně pokálena jako tvými skutky.

Mluví-li někdo špatně o tobě, zaříd' život svůj tak, aby mu nikdo nevěřil.

Žij vždy (neštěstí vyjímaje) dle svých příjmů.

Odehíraje se na lože přemýšlej, co jsi za ten den vykonal.

Když se ti dobře daří, nespěchej na to, býti bohatcem.

Malý ale stálý výdělek a klidná mysl zjednájí slušný majetek.

Kterak nabytí a podržení bohatství?

K nabytí bohatství musí býti nějaké polmůtky, která člověka přiměje k tomu, aby pravidelně něco uspořil; aby jej povzbudila dělat z jednoho dolaru deset a pak z deseti sto, atd.

Někdo řekne: „Dostávám-li ročně \$500, kterak mohu něco ušetřiti?“ Těžká zde odpověď. Jest to rozumné připravit se s něčím na nahodilou nemoc a ztrátu místa. Každý početný člověk žije dle svých příjmů.

Jiný řekne: „Vydělávám-li pouze \$4.00—5.00 týdně, mnoho-li mohu uspo-

řiti?“ Ulož si deset, pětadvacet anebo 50 centů týdně, ale ulož si něco. O obnos se tu nejedná, jako o to, abyste si něco odložili, v pravidelných mezerách časových. Již často byla první ušetřená stovka základem příštího bohatství u dělníků a obchodníků.

Proto započni šetřiti dnes a nepřestaň až musíš. Tím navykneš sebezapření. Hoch, který se naučil ušetřiti 50c. týdně když vydělával \$5.00, ušetří snadno \$3 týdně, má-li to doll. platu a 7.00 má-li 20 dollarů; ale nebude to tak snadno muži, který utratil plný svůj výdělek 20 doll., aby vydeje své zmenšil na \$13.

Neodhaduj své jmění podle toho kolik dollarů máš na bance, ale podle své schopnosti žítí spokojeně za méně nežli vyděláváš. Jsou-li tvé nároky jednoduché, snáze je uspokojíš. Správně jest v poměru ke vzrůstajícímu příjmu zvětšiti výdaje. Neboť i k sobě i k rodině dlužno míti ohledy. „Nebud' ani skrblikem ani marnotratníkem.“

Tabulka ukazující, jak se peníze hromadí.

Chcemeli ušetřiti měsíčně \$1, dáme každý den na stranu asi 4 c. a budeme po 10 letech s úroky mít \$160.00.

\$	1	měsíčně,	asi	4c	denně	...\$	160.00
2	"	"	"	8c	"	320.00
3	"	"	"	12c	"	480.00
4	"	"	"	16c	"	640.00
5	"	"	"	20c	"	800.00
6	"	"	"	24c	"	960.00
7	"	"	"	28c	"	1,120.00
8	"	"	"	32c	"	1,280.00
9	"	"	"	36c	"	1,440.00
10	"	"	"	40c	"	1,600.00
11	"	"	"	44c	"	1,760.00
12	"	"	"	48c	"	1,920.00
13	"	"	"	52c	"	2,080.00
14	"	"	"	56c	"	2,240.00
15	"	"	"	60c	"	2,400.00
16	"	"	"	64c	"	2,560.00
17	"	"	"	68c	"	2,720.00
18	"	"	"	72c	"	2,880.00
19	"	"	"	76c	"	3,040.00
20	"	"	"	80c	"	3,200.00

Stálou vytrvalostí může jedenkaždý, třeba příjmy jeho byly sebe menší, postarati se částečně o svou budoucnost.

Užitečné pokyny a zásady.

Od Benj. Franklina.

Způsob, jak kapsy jednoho každého naplniti penězi:

V tento čas, kdy jest všeobecná stíženost po nedostatku peněz, bude to zajisté dobré, říci těm, kteří nemají peněz, jak by kapsy své seslílili. Seznámím je s pravdivým tajemstvím nabývání peněz — jistým prostředkem k naplnění prázdných měšců — a sdělím jim, kterak by je udrželi vždy plné. Dvě jednoduchá pravidla, dobře zachovávaná, k tomu dostačí. — Předně hled, aby počestnost a pilnost byly vezdy tvými průvodci; za druhé vydej o jeden cent méně, nežli činí tvoje čisté příjmy.

Potom začne se tvoje seschlá peněženka brzy plnit a nikdy více nebude nařikati na bolesti v žaludku. Také věřitelé nebudou tě sužovati, noudze na tě nedolehne, hlad tě nesevře a také proti mrazu budeš se moci uchrániti. Celý svět bude se ti zdát jasnější a v každém koutě srdce svého najdeš radost. Proto tedy přivlastni sobě tato pravidla a buď šťasten. Zažeň sychravé větry zármutku s myslí své a žij neodvisle. Pak měl bys býti mužem a nezakrývatí sobě tvář při přechodu boháče, aniž cítiti bol, jde-li dítě štěstěny vedle tebe. Neboť neodvislost, ať s málem nebo s mnohem, jest štěstí, a vykáže ti místo stejné s nejpyšnějšími boháči. A pak, buď moudrý a nechať pilnost provází tě z rána a stojí u tebe až do pozdní hodiny odpočinku. Nechať počestnost jest jakoby dechem duše tvé a nikdy nezapomeň míti u sebe cent, když jsi všechny své výlohy spočetl a zaplatil. Pak dostoupíš vrchole štěstí a neodvislost bude tvým štítem a pavézou, tvou helmicí a korunou.

Rada mladým obchodníkům.

Pomni, že čas jsou peníze. Ten kdo může vydělati deset šilinků prací svojí, a ruce v klín složí nebo se někde teulá

půl toho dne, byť i vydal jen šesták, nesmí myslit, že vydal jen to, on ve skutečnosti vydal ba spíše zahodil mimo to ještě pět šilinků.

Pomni, že úvěr jsou peníze. Nechá-li člověk peníze své ležeti v mých rukách po jejich splatnosti, dává mi úrok jejich aneb to co s nimi mohu v čase tom vydělati. To vynese značnou částku, máli někdo dobrý a velký úvěr a dovede toho dobře použítí.

Pomni, že peníze mají zúrodnující a plodivou povahu. Jedny dělají druhé. Kdo zabije prasnici, zničí všechn její plod až do desátého kolena. Kdo utratí dollar zničí vše, co by s ním byl mohl vydělati, tedy třeba šest liber šterlinků. Do roka to zdá se málo, ale za malou částku šesti liber (kterou člověk buď v čase anebo nepozorovaných výlohách utratí) může člověk úvěru požívající vlastniti a užívatí sto liber a tento obnos v rukou příčinlivého člověka přináší značný prospěch.

„Dobrý platěč po vysokém leze žebříku“ se říkává. O kom se ví, že platí přesně a správně, ten může míti k službám všechny peníze, co jich jen přátelé jeho mohou sehnati. A to jest druhdy s velkým prospěchem. Vedle příčinlivosti a střídmosti nic tak nepřispívá mladému muži, aby se „vypracoval“, jako přesnost a správnost u veškerém jednání; proto, nikdy neměj u sebe vydlužené peníze ani o hodinu déle nežli jsi byl slíbil, neboť to nejmenší sklamání ti odvrátí přítelovu pomoc navždy. Jde-li o něčí úvěr, měli by i sebe nepatrnější okolnosti býti pozorovány.

Zvuk kladiva vašeho v 5 hodin ráno nebo v 9 hodin večer působí věřiteli šest měsíců blahý pocit; vidí-li vás ale při kulečnicku anebo slyší-li váš hlas v hostinci v době práce, druhý den pošle si pro své peníze, žádaje jich dříve nežli je může dostati, v celku, najednou.

Patrně mimo to, abyste byli pamětliví, co dlužíte; pak jest viděti, že jste i opatrní i počestní a to zlepšuje zase úvěr.

Nikdy nemyslete, že je všechno vaše, co máte. Mnozí lidé úvěru požívající

tak se klamou. Abyste tomu předešli, veďte si určitý čas knihy výdajů a příjmů. Pakli si vezmete tu práci zaznamenati vše dopodrobna, bude to mít dobrý výsledek; shledáte jak obdivuhodně malé vydeje vzrůstají ve velké částky a poučíte vás co jste mohli a co budete moci ušetřit, aniž byste cítili nějakou nepohodlnost.

Zkrátka cesta k bohatství, žádáte-li si ho, jest tak jednoduchá, jako cesta do trhu. Závisí pouze na dvou věcech, na příčinlivosti a skromnosti; totiž nemařiti ani čas, ani peníze, nýbrž obého co nejlépe využití. Bez příčinlivosti a šetrnosti nic dokázati nelze, s tím všechno; a když i štěstí neslouží, alespoň mnoho . . .

Pokyny pro život.

Nepřestaň vypravovati v hodinách obchodních.

Máš-li obchod zavedený, hleď, abys byl vždy na místě, když tě hledají.

Nikdo nemůže zbohatnouti, povaluje-li se kolem obchodů a salonů.

V obchodních věcech nežertuj.

Buď pořádný, pravidelný, nepředpojatý a přesný.

Neplet' se do obchodu jemuž nerozumíš.

Nikdy nekup věci, které nepotřebuješ, pouze proto, že jest laciná a že prodavač „vybere“ ve zboží její hodnotu.

Obchoduj za hotové.

Snaž se vyhnouti hrubosti a osobnostem.

Nekopej každý kámen na cestě.

Více mil ujdeš denně, půjdeš-li stále ku předu, nežli když zůstáváš státi.

Plat' jak jdeš.

Čestný muž pokládá slovo dané za svůj dluh.

Pomoz, ale nikdy nežebrej.

Pomáhej jiným, můžeš-li, ale nikdy nedej, z čeho nejsi, pouze proto, že jest to v modě.

Nauč se říkati „ne.“ Není třeba, abys to vyrazil urputně, nýbrž pevně a uctivě.

Měj jen několik důvěrníků; čím méně, tím lépe.

Používej raději svého, nežli cizího mozku.

Nauč se mysliti a jednej za sebe.

Buď bdělým.

Předstihuj svou dobu, ale nezůstávej za ní.

Mladý muži, fiď se dle toho a chybi-li zde něco, dej nám vě říti.

Podasí.

JAK krásně venku je, když slunce svítí,
jak všechno vábí do přírody ven.
a všechno v ní se zdá tak dobré býti
a úsměvem svět celý vyzlacen.

O chod' jen ven, těch bezkých duš je málo.
mha teskná v brzku padne na nivy.
vše, co se dřívě usměvavým zdálo,
vše schumří jediný den deštivý. —

O choď jen ven, když v duši štěstí svítí,
važ si těch chvil, spust' v života se rej,
když sám jsi šťasten krásně je to žití
a všechno volá k tobě: uživej!

Však jako mračna dnové strastní jdou-li
je život smutný jako v dešti kraj.
Pták v nečase se v hnízdo svoje schoulí,
ty v neštěstí se v nitro vlastní staj!

Nový rok domácího pána.

1.

Listonoš? První blahopřání — to bude dnes zase radost! A ke všemu jsem ještě svůj nejdražší flat neprouzjal!

2.

Jak pek ne! Komínk jest tu už tuký! Aby ten scházel! O ten nový rok!

3.

Hrom do toho! Čištělé stok a gratuluj! Čím dál tím lepší jest to!

4.

Co? Roznášečů novin též se chytla gratulační horečka? To by tak hrálo!

5.

Sušně oděný pán? Ovšem, ovšem sbírka nějaká! Povídám, ven anebo —

6.

Co — najmout první flat? A toho jsem vyhodil! — Tenhle rok začíná pěkně!

PRO SMUTNÉ CHVÍLE.

Moudrá odpověď.

A: „Kdo jest šťastnější? Majitel sedmi milionů anebo majitel sedmi deér?“

B: (po krátkém přemýšlení): „Majitel sedmi deér. Ten už si více nepřeje.“

To je pravda!

On: „Řekni mi, ženočko, není to divné, na hlavě mi vlasy šediví a kníry jsou ještě jako havran?“

Ona: „Však jsou také alespoň o 20 let mladší.“

Ohrněn.

Porink báska: „Těší mne, že se vám pokoj líbí, ale musím vám říci hned předem, že jsou zde myši.“

Student (vrávoraje): „Nic nevadí, já sítím vždy kočku.“

Herečka: „Prosím o 500 dollarů zálohy, pane řidiči.“

Řidič: „Tak? Od které doby jste převzala obor národních žen?“

Pokrok.

„Jak se daří statistovi Tupýmu?“

„Holenku, ten povýší. Dříve hrával mrtvolu, teď už hraje duchy!“

Vznešená krev.

„Objal a políbil jste prý dceru pana obchodního rady na veřejné ulici.“

Syčák: „Pane předsedo, jsem počestný muž a vím co je mou povinností. Já si ji tedy vezmu za ženu!“

Pražský humor.

Soudce: „Byl jste dvakrát trestán, jednou pro krádež a po druhé pro vloupání.“

Obžalovaný: „To jest ne tak pro vloupání, jako pro neoprávněné otevření obchodu.“

Nesmrtelná.

„Pane Vosátko, vaše tchýně se stane svými dobrými skutky ještě nesmrtelnou.“
„Nesmrtelnou? To by bylo hrozné!“

Učenc.

Služka: „Pane professore, právě k vám zavítal čáp.“

Professor (zabrán v práci): „Nesmysl, v prosinci to jest nemožné.“

Omluvena.

Milostivá paní (neočekávaně se vracejíc): „Tak, to jest pěkné: voják na divanu a vy mu na klíně!“

Služka: „Ale vždyť jsem si přece nemohla ve svých špinavých šatech sednouti na ten krásný samet!“

Naivní.

Pán: „Pakli se nemýlím, viděl jsem vás v lázních.“

Slučna: „Tak? Bylo to v teplé anebo v studené lázni?“

Jen galantně!

Stará panna: „Vidíte, pane barone, pod tímto stoletým dubem nejraději sedávám a dumám. Tento dub jest mi nejmilejším stromem v celém parku.“

Baron: „Ah, milostivá slečna ho bezpochyby sama zasadila!“

Povášlivá píle.

Matka (hrdě): „Je ale náš František pilný. Pál roku má hodinu a už má třetí housle!“

Ty zlaté staré časy!

„Pane maršál, hoří v 3. patře a naše stříkačka donášá pouze do prvního.“

„Jakáž pomoc, musíme počkati až se oheň, dostane do prvního!“

Marné napominání.

Otec: „Vidiš, milý synu, vydržuješ si psy a kouříš drahé doutníky; to si při četné své rodině přese všechno jmenů své nemohu dovolit.“

Syn: „Kdybych já měl tolik dětí jako ty, také bych si to nedovolil!“

Uznalá.

Paní: „Vystavila jsem vám dobré vysvědčení, ačkoli jsem s vámi vlastně nebyla velmi spokojena.“

Kuchařka: „Děkuji paní, a abyste viděla že jsem uznalá, řeknu vám, že se klíč od kuchyně hodí také ke špižárně.“

Jedovatý.

R: „Je líbo šušpeček? Tenhle tabák čistí mozek a ostří rozum.“

B: „Tak, tak! Tenhle druh asi ještě dlouho nešušpete?“

Není to nic platno.

Žebrák: „Daruje mi nějakou maličkost, mám hlad.“

Pán: „Proč nepracujete?“

Žebrák: „Zkusil jsem to, ale nic to nebylo platno. Měl jsem ještě větší hlad.“

Jen přesné.

„Jste odsouzen k doživotnímu vězení; chcete ještě něco podotknouti?“

„Ovšem, slavný soude! Prosil bych ponížence, aby mi doba vyšetřování byla do trestu vpočítána.“

Různé stanovisko.

Pán: „Eh co, kdo nemá ať se nevydává do světa, já také nemám dost, abych celý rok cestoval.“

Tulák: „A já zase nemám dost, abych celý rok zůstal doma!“

Moderní Eva.

„Proč pak už nemluvíte s hezkou Klárkou?“

„Inu, ona si při našem prvním dostavníčku přivedla hned faráře!“

Pán: „Co tak pozdě večer ještě žehráte?“

Žebrák: „To nic nedělá. Mám klíč od domu.“

Vyšší chytrost.

Střelec: „Žádný by neřekl, jak chytré zvíře je liška. Nedávno jsem jednu na houu pronásledoval plně tři hodiny a když jsem jí konečně zastřelil, byl to červený pes.“

„Kde se mám ubytovati?“ ptal se cestující poštovního malého městečka.

„Jeďte k „huse“, to je moje dcera,“ byla odpověď.

Impertinentní.

Paní: „Co, myslíte snad, že dostanete jinde více služného nežli u mne? To se mylíte. Já vím dobře, co se jinde platí.“

Služka: „Což jste dříve také sloužila?“

Z pohřební řeči.

... Zesnulý byl dlouholetým členem veteránského spolku a stál věrně při spolkovém prapuru, k němuž dodal zadarmo vyžívané bedvábné stužky.“

Různé gusto.

„Vidiš, Mařenko, zase jsi nechala spálit pečení; vůbec se mi líbíš den ode dne hůře!“

„Všem v domě nelze vyhověti. Pán zase říká, že se mu líbím den se dne lépe.“

Různé pojmutí.

Pán: „Eh, co, kdo nemá na cestu, ať zůstane doma; já také nemám tolik, abych mohl celý rok cestovati.“

Syčák: „A já zase nemám dost, abych mohl celý rok zůstat doma!“

Oklíkou.

Žena: „Tvůj svrchník jest všecek od bláta.“

Muž: „Padl mi včera, když jsem šel z hospody, do příkopu.“

Žena: „Proč jsi ho lépe nedržel?“

Muž: „Proto že jsem ho měl na sobě!“

Chce mnoho.

Host: „Sklepníku, beef-steak! Ale bezky velký! Tak velký, aby se ho člověk ulekl!“

Pravá prognosa.

Jistý 84letý vdovec oženil se s 19letým děvčetem a humoristický list osady té podotknul: „Když před rokem žena jeho zemřela, myslili přátelé, že se následkem bolestné ztráty ve zblázní. Předvídaní jejich stalo se skutkem.“

Pofádek.

Soudce: „Nestydíte se, manželé a rvou se na veřejné ulici. Pofádní lidé něco podobného dělají doma!“

Přijemná zima.

Učitel: „Dříve byly zimy ponejvíce kruté a nepřijemné. Může mi někdo říci, která z posledních zim byla pěkná?“

Školák (se hlásí): „Před dvěma roky, když jste byl ještě nedělní nemocen.“

Za zády.

Slečna Harperova: „Škoda slečno, že jste se včera nedostavila na čaj. My jsme o vás tak mnoho mluvily.“

Slečna Smithova: „Buďte spokojena, byla bych vás o to potěšení připravila.“

Sklepnice: „Budete ještě jednu pít anebo jste ženat?“

Oprávněná otázka.

Pán: „... Vypiv několik litrů piva a tři láhve skvostného vína, vyhledal jsem své lože —“

Dáma: „A našel jste je?“

Karlíček (má jíti s matkou na procházku): „Co je ti milejší, matinko, mám si umýt ruce anebo obléci rukavičky?“

Neptímo.

Hejtman: „Poručíku, vždyť špatně zahýbáte! A poddůstojník vedle vás je také takový kornuovaný osel.“

Dohazovač: „Výtečná partie! Ta dáma je roztomilá, vzdělaná, dobrá hospodyně. Tu její obraz!“

Pán: „To je přece moje rozvedená žena, ty švindlíři!“

Děkuji pěkně.

„Nuž, příteli, nepřijďte se mnou k odpolednímu kázání?“

„Děkuji pěkně, pane faráři, já usnu bez něho také!“

Pádny důvod.

A.: „Proč pak jsi zvýšila plat služkám?“

B.: „To máš tak: Můj muž se vždycky mrzel, že účet domácký převyšuje účet za udržování domácnosti. Abych tomu předešla, postarala jsem se, by byly oba účty pokud možná stejnými.“

Falešný výklad.

Služka (shlédlá na psacím stolku knihu nadepsanou „Flora a její obdivuhodné zjevy“): „Aj, aj, to bych si byla nikdy nepomyslíla, že čte pan profesor takové pikantní romány.“

1. host (ve venkovské hospodě): „Odkud přicházíte, člověče? Venku jest přece úplně sucho a vaše boty jsou jedno bláto!“

2. host: „Byl jsem na poliřbu. Když jsme šli na hřbitov, bylo sucho ale zpátky nemůžeme a nemůžeme jít pro bláto. Tolik slzí lidé vyronili.“

Ochránce života.

A (v hostinci): „Tak, tak! Tedy vy jste už několik lidských životů zachránil.“

B: „Deset—pil jsem totiž téhle břečky vždy tolik, že by po ní bylo deset lidí zemřelo.“

Malý Josef vypravuje, že se dnes dostal o jednu lavici výše. Z radosti dala mu matka koláč. Když ho snědl, ptá se ho otec: „A proč jsi postoupil o jednu lavici?“

„Protože Vondrušků Tomáš naši lavici polil inkoustem!“

Moderní děti.

Dědeček: „Řekni mi, Márinko — kdyby tě někdy chtěl za ženu bohatý pán a také chudý, ale za to dobrosrdečný mladík, koho by's sobě vzala?“

Márinka: „Zeptala bych se toho bohatého nemá-li také dobré srdce!“

Logický počtář.

Muž (ve vodě): „Hej maličkej, když tomu psu vytrhneš mé kalhoty, dostaneš desák.“

Hoch (bez dechu): „Zde místě jedna nohavice. Ale já vám budu také jenom pěták počítat.“

Soudce: „Pravíte, že jste kradl z hladu—ale z toho důvodu nemusil jste ukrásti hned půl vepře!“

Obžalovaný: „Když slavný soud „holt“ nezná můj apetýt!“

Jako když tiskne.

Paní Kropáčková: „Jak, paní Železná, tohle že psal váš Jindřich? To je ruka, jako když tiskne!“

Pí. Železná: „Jen kdyby také tak nelhal!“

Muž (k ženě u přítomnosti malého Františka): „Ale jdi, ty děláš vždycky z komára velblouda.“

František (o 4 dny později ve zvěšinci před příhradou velbloudovou): „Tatínku, jest to to zvíře, které se dělá z komára?“

Chytrá spekulace.

A: „Váš poslední román dočkal se již šesti vydání. Jak to přijde?“

B: „Zcela jednoduché. Po vydání románu dal jsem do novin, že hledám družku života, která by se podobala hrdince mého románu. To jste měl vidět. Za dva dny byl náklad rozebrán.“

A: „Slyšel jsem, pane, že jste mne jmenoval nestydatým lhářem.“

B: „Prosím, to je lež, já jsem slova nestydatý nepoužil.“

A (uspokojen): „Vždyť jsem si to hned myslil!“

Závidění hodná rostlina.

Dírnista (v zimě): „Jak té cibuli závidím!“

Přítel: „Co?“

Dírnista: „Její sedm kabátů!“

Ah, tak!

Pán: „Povídám vám, hrozně—celou noc nespím.“

Student: „Jako já.“

Pán: „Jak? Máte také čivní nemoc?“

Student: „To ne, ale nepřijdu nikdy domů až v 7 hodin ráno.“

V optičárně.

Viloušek: Tatínku, proč tohohle vaječníka zavřeli do klece?

V důvěrnosti.

„Pěkné pozdravení od mého šefa a prosí o laskavé vyrovnání dítu.“
 „Což pak se bojíš, že uteču?“
 „To sice ne — ale námi řečeno, on chce sám — ufraknout!“

Zrůvec.

A: „Už jsem tvou ženu a tebou neviděl šest neděl. Jo churavá?“
 B: „Není to tak zlé. Zlobila se na mne a dostala žloutenku, tak že se jí teď na procházku nechce.“
 A: „Slyšíš, příteli, čím pak vlastně muž svou ženu nejlépe rozlobí?“

Žádná poklona.

Pan A (ukazuje známému jednemu svoji podobiznu): „Dobrý obraz — co?“
 Pan B: „Ku podivu, že většina lidí na podobizně tak inteligentně vypadá.“

Mladá paní (dříve žákně vyšší dívčí školy ke vracející se služce): „Hledte Marie, již půl hodiny škubám tohoto zajíce a ani není k poznání, že bych byla něco udělala.“

Omyl.

Professor: „Jene, že nechám svou tehýni prosit, aby s Barborou mluvila trochu tišeji, jelikož mám důležitou práci.“
 Jan: „Pan professor odpustí, ale to je vedle ta nová píla, co ten rámus dělá.“

Zcela jednoduché.

Cizinec: „Hej, posluho, kde bych se tak nejlépe nechal oholit?“
 Posluha: „Na obličej!“

Na dalekém západě.

Cizinec (z východu): „Slyšíte, sklepníku, což pak zde nemáte kouskový cukr?“
 Sklepník: „Well, zbyly nám právě tři kousky, ale onino tři gentlemani nadělali do nich teček a hrají s nimi právě kostky.“

2+1+1=4.

Slečna Anna (k svému jednookému nápadníku): „Proč pak jste vzal sebou tohodle člověka, vždyť jsem řekla, že s vámi chci mluvit mezi čtyřma očima.“
 On: „Má taky jen jedno oko.“

Také práce.

Kupec: „Proč žebráte? Pracujte raději.“
 Žebrák: „Žebral jste už někdy?“
 Kupec: „Ne, nežebral.“
 Žebrák: „Tož tedy nevíte, co je práce.“

Dětský rozum.

Matka: „Vidíš, Ferdáčku, včera jsi mi udělal takovou radost, že jsi přišel do první lavice a dnes jsi už zase na starém místě.“
 Hoch: „Ale matinko, jiná maminka chce mít taky radost.“

Paní Kráčmerová: „Jsou ty všechny děti vaše?“

Paní Müllerová: „Nebesám buďtež za to díky — ne! Jen osm, paní Kráčmerová, jen osm!“

Pochybná chvála.

Sedlák: „Ale to se musí říct, dobře jste dnes kázal, moc dobře . . . to bych byl od Vás nečekal!“

Omluva.

Lékař: „Nafidil jsem vám, abyste si třel kořalkou pouze tělo v okolí žaludeční dutiny a vy jste ji vyplil!“

Pacient: „Odpusťte pane doktor, já jsem nikdy nedbal na *zrušit* stránku jako spíše na *vylít*.“

Poznán.

Paní: „V takovém počasí chceš na hon?“

Pán: „Ovšem, vždyť chceš mít zítra k obědu zajíce.“

Paní: „Ale muž, výmínečně můžeš poslat přece — slůžku!“

Šťastný párek.

Paní A: „Řekněte mi, jste někdy vy a váš manžel rozdílného názoru?“

Paní B: „Ne, můj muž alespoň nikdy.“

Z lásky ke společnosti.

Mary McGinty (nedávno v Americe): „Jak Bridget, ty leješ seditinu kávovou do sáčku? Nebojíš se, že se zapere?“

Bridget: „Báti? Toť právě co chci. Pak přijdou alespoň plumbafí a tesafí a bude zde několik dní veseleji.“

Z jiného dřeva řezán.

„Proč pak se už nikdy nenikázete u Prokúpka v saloně?“

„Protože mi onedhy vynadal „bůvolá“.“

„Ale jdi, kdybych já chtěl být tak citlivým, nesměl bych už jíti nikam.“

Jeho schopnosti.

A: „Prosím tě jak se to stalo, že C. zvolen byl do kongressu. Ten člověk přece nemá ani pojem o kongressu.“

B: „To se mylíš, ten ví co je kongress.“

A: „Jak to?“

B: „Má kongress boty.“

Krutý šert.

Zpravodaj (k redaktorovi): „Žádám důtklivě o přidavek. Moje šaty jsou roztrhány a od tří dnů nemám co bych dal do út. Nemohu přece jíti k dobročinnému spolku?“

Redaktor: „All right. Vám bude spomoceno. Jste propuštěn.“

Zpravodaj (polekán): „Propuštěn? A to nazýváte pomocí?“

Redaktor: Ovšem. „Teď alespoň budete moci o šaty a stravu požádat dobročinný spolek, který jsme sami založili.“

Pochopitelné.

„Jste lehtivý?“

„Ani trochu. Mně může někdo vyít ten největší pohlavek a já se ani neusměji.“

Podporující společnost.

Syčák: „Well, pane, nemám práci a —“

Tajemník: „Dobře; dostanete dobrou večeři, pohodlný nocleh a teplou snídaní. Tak, teď jděte do basementu, vykoupejte se a pak sekejte hodinu dříví v naší kolně!“

Poslední slovo už syčák neslyšel.

Také útěcha.

„Co by mi prospělo, kdybych byl milionářem?“

Horší bolení zubů nežli mám teď, byčá pak také mít nemohl.“

Zamilovaná husa.

Paní (v uoděli u snídaně): „Zde muži, husí játra, tvoje zamilované jídlo. A co mi právě napadá. Kdosi přý vynal, že sídlem lásky jsou játra a nikoli srdce.“

Pán (bera do ruky kousek velkých jater): „U všech cohatých, todle byla ale asi zamilovaná husa.“

Professor: „Viděl jsem vás včera na ulici, jak jste pořádně pohlížel vzhůru. Medle naž?“

Žák: „Já . . . já bedlivě pozoroval velkou hvězdu.“

Professor: „A to tak dlouho, až zavřela okno a šla spát?“

Vzpomínky životopisné k našim podobiznám.

Josef Hlávka, (vyobrazení na stránce 39) zakladatel a první předseda české akademie narodil se r. 1831 v Přešticích, počal studia svá v Klatovech, pokračoval v nich v Praze a dokončil je na akademii výtvarných umění ve Vídni. Je doživotním členem pauské anémovny Říšské rady rakouské a vyznamenán Fádem Leopoldovým. Jméno jeho na vždy zůstane spojeno se vznikem akademie české pro vědy, umění a slovesnost, k jejímuž založení dal podnět věnováním dvou set tisíc zlatých a která odpovídajíc velkému kulturnímu vývoji českého národa, pěstuje vědy a podporuje zdokonalení domácího umění.

Jako umělec vyniká vkusem vzácně vytříbeným, hlubokým vzděláním a rozsáhlým rozhledem, jehož nabyl dlouholetými cestami a studiiemi nejpilnějšími po Itálii, Řecku, Francii, Anglii a Německu. Zřídka bývá spojena v jedné osobě i vynikající odbornická znalost technická a znamenitá výše umělecká jako v Josefu Hlávkově. O prvé nejlépe svědčí, že byla mu svěřena stavba velké opery vídeňské, o druhé zejména nádherná residence pravoslavného arcibiskupství a semináře v Černovicích, vystavěná Hlávkou dle vlastních plánů, vyznamenaných na výstavě pařížské zlatou medailí, v Čechách zvláště porodnice zemská v Praze a zámek Lužanský u Přeštic, vlastnictví Hlávkové. Neméně vynikající jest působnost Hlávkova jako znalce umění. Pečujet a horlivostí a vroucností vzornou o zachování uměleckých památek domácích, jakož svědčí jeho účastenství při obnově Karlova Týna, chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře, chrámu sv. Jiří na Hradčanech, Prašné brány Pražské atd. Založení a zahájení České akademie jest pak korunou velice blechetné a obětavé vlastenecké činnosti Jos. Hlávky.

Dimitrij Vasiljevič Grigorovič (vyobr. na str. 43) narodil se 19. března 1822 na statku svého otce v Simbirské gubernii v Rusku. Tam ztrávil dětská leta, načež jako jiných desítiletý dán do soukromého pensionátu v Moskvě a do inženýrské školy v Petrohradě. R. 1840 vystoupil ze školy a navštěvoval malířskou akademii, ale jsa slabého zraku, upustil od svého úmyslu státi se malířem a věnoval se cele literatuře. Nejprvé pouze překládal z frančiny, když ale sešel

se s Někrasovem, pobádán byl ke tvorbě samostatné. Jméno Grigorovičovo náleží k předním ozdobám ruské literatury a zásluhy jeho lze pouze oceniti tím, uvědomíme-li si, že on byl první, který jal se zobrazovati prostý život ruského lidu, který neštítel se sestoupiti k vrstvám lidovým, ujařmeným nevolnictvím a nezalekl se, jasně a ostře zobraziti život těchto malých lidí. Z děl jeho jmenujeme „Děrevňa“ (Vesnice) „Anton Goremyka“ (Nešťastný Anton), román „Rybaki“ (Rybáci) a „Pereselency“ (Vystěhoválci), „Dva geněrala“ a „Korabl Retvizan.“

R. 1860 přestal Grigorovič býti literárně činným, stav se tajemníkem „Společnosti ku podpoře umění,“ ale po uspořádání úplně uměleckého musea r. 1883 začal spisovati znovu a za velikého účastenství veřejnosti slavil r. 1894 40leté jubileum své činnosti. Car vyznamenal ho Fádem, akademie, university, korporace—národ mu blahopřál.

Michal Elviro Andriolli, (Vyobr. na str. 53.), slavný ilustrator polský, narodil se ve Vitně r. 1837. Otec jeho byl Vlach, jenž válčil pod prapory Napoleona I. a později řezbařil. Odbyl si nižší školy, odebral se Andriolli na moskevskou universitu, ale místo lékaře stal se z něho malíř a kreslíř. Za nedlouho přestoupil na akademii krásných umění v Petrohradě. Roku 1859 odebral se do Vlach, kdež konal cesty a roku 1864 do Anglie. Tam zkoušel hladu a bídy a konečně porouchal si ruku tak, že nemohl držeti paletu. Tu stal se ilustratorem a rytcem. Z Londýna odebral se do Paříže, kdež pracoval pod vedením Doré-a, načež po dobrodružné cestě Švýcarskem, Německem, Rakouskem, Rumunskem, Bessarabií a Volyní vrátil se do Vílna, v jehož okolí se usadil, zakoupiv si později malý statek, na němž žil se staříčkou matkou a milující chotí. Andriolli byl polský Doré. Práce jeho, ilustrace děl básnických a do časopisů, jež při pilnosti mistra tohoto nelze spočítati, zajišťují mu nehynoucí památku nejen ve vlasti jeho, ale daleko za hranicemi. Zemřel po delší chorobě 23. srpna 1893 v Naleczowě a umění polské dosud ohlíží se marně po dědici mistrovství Andriolliho.

Prof. Dr. Jean M. Charcott, (Vyobrazení na stránce 55) slavný francouzský učenec narodil se roku 1825 v Paříži, kdež konal

i svá studia. R. 1848 stal se nemocničným lékařem a r. 1866 počal v nemocnici Salpetriere přednášet o nervových chorobách. Na poli tomto pracoval po celý svůj život, do tohoto oboru temně vědy lékařské uvrhl světlo a epochální jeho spis „Lecons sur les maladies du systeme nerveux“ vzbudil obdiv v celém učeném světě. R. 1873 zřízena byla pro něho zvláštní stolice nemocí nervových, kde poslouchali ho nejen Francouzi, ale i cizinci z blízka i z dáli. — Do češtiny přeložena pouze jedna krátká jeho práce, ale zračí se v ní učenec celý, jest to: „Nervové příznaky vzbuzené bleskem“. — Charcott zemřel dne 15. srpna 1893 na srdeční anginu po životu plném neústupné, vytrvalé, železné práce v Neversu a nad hrobem jeho zatruchlila nejen rodina, ale i celá lékařská intelligence.

Jan Alois Matejko, (Vyobrazení na stránce 57.), slavný polský malíř, jehož otec byl Čech rodem ve vsi Roudnici u Nechanic, narodil se 30. července 1838 v Krakově. Na tamní malířské škole dostalo se mu též prvního základu v umění malířském, načež r. 1858 na stipendium Skotnického odebral se do Mnichova, kdež po 10 měsících pod dozorem prosinlého historického malíře Pilotyho pracoval. Roku 1860 odebral se na akademii vídeňskou, ale nepobyl tu dlouho, vrátil se do Krakova, kdež trvale se usadil. Již v Mnichově počal pracovati o díle, jehož účelem bylo znázorniti polské kroje od roku 1222 do 1795; dílo toto také provedl a bylo ono výbornou průpravou k té skvělé řadě monumentálních historických maleb, která zahájena koncem let padesátých a zakončena teprve jeho smrtí 1. listopadu 1893, kterouž stihla umění polské bolestná ztráta. Všecky jeho malby historické vynikají zvláště výtečnou charakteristikou hlav, pojetí bývá vždy dramatické, kresba bezvadná, rázná, kolorit energický a vůdčí idea jeho děl bývá znázornění velikosti a slávy Polsky. Malby jeho mají proto veliký význam národní, nežádka i zřejmou tendenci politickou.

August Salaba, (Vyobraz. na stránce 59) řádný profesor technické mechaniky a theoretické nauky o strojích na vysokém učilišti v Praze, narodil se 12. března 1840 v Boharodczanech u Stanislavova v Haliči. Od r. 1853-1858 studoval na technické akademii ve Lvově, rok navštěvoval výklady o architektuře na c. k. umělecké akademii ve Vídni, načež byl dva roky kresličem ve stavebním úřadě solných dolů při c. k. finančním ředitelstvu zemském ve Lvově. Pak stal se

konstruktérem v akciové strojírně v Bayenthalu u Kolína n. R. a správcem strojírný bratří Deckerův v Cannstattě u Štutgartu (1861—1864). Roku 1868 byl jmenován prvním asistentem při stolici pro nauku o strojích na ústavu polytechnické v Curychu, kdež setrval až do r. 1869. Toho roku zemský výbor království českého povolal jej jakožto řádného profesora pro strojnictví na polytechnické učení české v Praze. Roku 1884 Salaba převzal zde i stolici technické mechaniky. Uveřejnil pojednání o rozmanitých předimětech vědy inženýrské a strojnictví v „Časopisu českých architektů a inženýrů“, jehožto redaktorem byl v letech 1875—78. Vydal též dva sešity většího díla „Konstrukce částí strojův“ a účastnil se pilně při podávání vědeckých dobrozdání technických. Prudká nemoc střejná učinila náhlý konec jeho životu, věnovanému prospěchu studující mládeže a vlasti české.

Dr. Hans von Buelow, (Vyobraz. na str. 61.), slovatný německý pianista, dirigent a vřelý přítel české hudby, narodil se roku 1830 v Drážďanech. V útlém mládí byl žákem Wieckovým a Hauptmanovým, studoval v Lipsku a Berlínu práva, ale odhodlal se úplně pro hudbu, vzdělával se roku 1850—51 u Wagnera v Curychu a 1851—53 u Lizsta ve Výmara. V letech 1853—55 podnikl umělecké cesty po Německu a Rakousku, načež stal se učitelem vyšší klavírní hry na konservatoři v Berlíně. R. 1858 jmenován král. zemským dvorním pianistou, r. 1863 doktorem filosofie v Jeně a přesídliv se do Mnichova, byl dvorním pianistou bavorským, kapelníkem dvorním a řiditelem král. hudební školy. R. 1869 dal se po 12-letém manželství pro nesrovnalosti se ženou svojí rozvésti a 1875—76 pořádal koncerty v Americe. R. 1878—80 byl kapelníkem v Hanoveru, 1880—85 hudebním intendantem meiningenského vévody a pak působil po různu: brzy v Petrohradě, brzy v Berlíně, brzy v Praze. V umění neznal Buelow rozdílů národnostních a vřelými sympatiemi k českému umění veden, získal sobě neocenitelných zásluh podporou, věnovanou populárním koncertům „Umělecké Besedy“ pražské, načež od svých krajanů mnoho příkoří snášel. Jako virtuos stál Buelow na nedostižné výši vybroušenou, bezvadnou technikou a užasnou pamětí. Hrál celou literaturu klasicou i moderní — z paměti. Nejznámější ze skladeb jeho jest: Hudba k Shakespearovu Caesaru, symfonická báseň

Nirvana, Pěvcova kletba a j. v. Zemřel 12. února 1894 v Bejručích.

Prof. Dr. Emil Weyr, (Vyobr. na str. 67) slavný český matematik, dvorní rada, člen České akademie věd a umění a spisovatel, narodil se 31. srpna 1848 v Praze. Studoval na něm. realce, kdež otec jeho byl profesorem a návodem jeho zabýval se již záhy vyšší matematikou, takže již jako posluchač 3ho roku dostal místo assistenta při stolici vyšší matematiky na ústavu polytechnickém v Praze. R. 1869 nabyt diplomu dra. filosofie na universitě Lipské a r. 1870 stal se docentem novější geometrie na universitě pražské. Téhož roku odebral se na vládní podporu do Itálie, kdež v Miláně poslouchal výklady slavných profesorů, Cremony a Casaratiho. Pak navštívil Padovu, Bononi, Pisu, Řím a Neapol, kdež všude seznamoval se s předními autoritami matematickými. Vrátil se do vlasti koncem r. 1871, jmenován byl mimořádným profesorem vyšší matematiky na české polytechnice a r. 1875 řádným profesorem na universitě vídeňské. Mimo samostatná díla z oboru počtářského podal hojná pojednání do časopisů italských, francouzských a německých a získal si evropskou pověst. Prof. Weyr zemřel ve Vídni dne 26. ledna 1894 co nepřímý syn svého národa v 46. roce věku svého.

Maurus Jókai, (Vyobr. na str. 75), čelný básník maďarský, jehož jméno doniklo ke všem vzdělaným národům. Jókai stal se tvůrcem nejen slohu, ale i ducha národního v literatuře maďarské. Jeho vzletná a skvělá fantazie, nevyčerpatelná vynalézavost, napínavost a zauzení děje, unášející kouzlo vypravování, humor, mistrovská kresba povah i krajin, jimž vdechuje téměř život, jsou jeho hlavními vlastnostmi, jakými se jen málo romanopisců všech literatur honosí. Řádu děl Jókaiových není možno vypočítati. Maurus Jókai narodil se r. 1825 v Komárně ze starého kalvinského rodu. Studoval práva, po nějaký čas byl též advokátem a z mládí pěstoval horlivě malířství. R. 1848 pojal za ženu geniální tragédku Rosu Laborfalviou, s níž žil šťastně až do její smrti 1886. Jediná jeho dcera, Rosa, je manželkou známého maďarského malíře Árpada Fesztyho, v jehož skvěle zařízeném paláci v Budapešti Jókai tráví zimu. Zde má svou bohatou knihovnu, své rozmanité, některé i podivínské sbírky (proslulá sbírka mořských mušlí) a zde přijímá návštěvy svých přátel. Léto tráví na svém letohrádku

Budínském, uprostřed vinic a vlastnoručně vypěstovaného stromoví aneb na jezeře Blatenském. Od r. 1863 je nepřetržitě členem parlamentu, hlásí se ke straně liberální vládní, ale zasahuje jen při nejdůležitějších věcech v rokování, pak ovšem vždy řečí skvělou a vybroušenou. Co se osobní povahy jeho týče, jest každým coulem muž.

Eduard Nápravník, (Vyobr. na str. 79.), hudební skladatel, kapelník carské opery v Petrohradě narodil se 24. srpna 1839 v Bejřti u Králové Hradce z rodiny učitelské a záhy uveden na dráhu hudební. Již za svých reálných studií v Pardubicích a Praze zdokonalil se v hudbě tak, že mohl pouhým úsilím, aby se jí oddal úplně. Nemaje dostatečných prostředků, vstoupil 1853 do varhanické školy a záhy náležel k nejlepším žákům. Ukončil své hudební vzdělání a učil v ústavě Maydlově, načež počal zkoušet síly své ve skladbě. R. 1861 stal se kapelníkem domácího orchestru knížete Jusupova a po dvou letech přijat byl k opeře Petrohradské jako zástupce kapelníka Ljadova. Od té doby věnoval se úplně rozvoji ruské opery a ruského hudebního umění vůbec. R. 1867 stal se kapelníkem definitivně a rok potom už vystoupil s první ruskou operou: „Nižegorodci“, která měla trvalý úspěch. Druhá opera „Harold“ se hrána s úspěchem v Petrohradském divadle Marijinském r. 1886. V ruské kritice jest o Nápravníkovi jako operním skladateli soud ustálený: dobrý technik a myslící skladatel. Jako kapelník získal si během své 30leté činnosti trvalé zásluhy o ruské umění a pokládá se všude za vzor svědomitého kapelníka. Z ostatní činnosti jeho sluší vytknouti, že řídil po 13 let koncerty „ruského hudebního spolku“, kdež na program kladl i skladby české. Mimo to složil symfonii Démon, koncert pro piano, mnoho písní a chystá se k nové opeře.

Michal Hórnik, (vyobr. na str. 81) slavný spisovatel lužicko-srbský a horlivý národovec, narodil se 1. září 1833 ve Vorklecích u Mariánské Hvězdy v Horní Lužici. Gymnasium studoval v Budyšině, bohosloví v Praze r. 1853-1856, při čemž pilně navštěvoval čtení o slovanské a srovnávací filologii. Vrátil se do své vlasti, stal se katechetou a vikářem v Budyšině a od r. 1859 byl učitelem srbské řeči v semeništi čekanců učitelských. Hlavní snahou Hórnikovou byla vzájemnost slovanská a sjednocení Srbů lužických. Čtyřicetiletá neúnavná práce jeho patrna byla všude po nivách lužické

literatury; ale i jinak co předseda Matice srbské, zakladatel a mecenáš národních spolků stal se duší národního života lužického. Redigoval časopisy, překládal, spisoval a dopisoval, přednášel a kázal, zkrátka byl vůdcem národního hnutí lužických Srbů. Výsledky jeho práce zůstaly i když 22. února šlecheta duše opustila tělesní schránku. Materiál, jím nasbíraný, jest bohatým pokladem tvorby lidové, z níž potomci pít mohou srbského ducha a pokračovati v další práci ku blahu a spáse celého národa. Historie ale poznamenala ke jménu Hórníkova zlatým písmem: Veliký Slovian, otec lužických Srbů a velký člověk!

František Jaromír Rubeš, (Vyobr. na str. 85), národní básník a buditel český, narodil se 16. ledna 1814 v Čížkově na Pelhřimovsku, studoval gymnasium v Německém Brodě, zápasil při tom s nedostatkem, r. 1832 odebral se na logiku do Prahy a chtěl být učitелеm lidu, věnoval se kněžství, mysl, že tu bude mít k posláni svému největší příležitost. V semináři nemohl se ale s představenými dohodnouti a také poznal, co se za tím vším skrývá a vystoupil. Nějaký čas byl venku vychovatelem, pak studoval práva. R. 1845 stal se Rubeš aktuarem při vrchnostenském úřadě v Karlině, po dvou letech syndykem v Načeradci a 1850 soudním adjunktem v Hoře Kutné. Tehdy již objevily se při něm známky písního neudu, kterého se nápotom už nezbavil. Přesadili ho r. 1852 k soudu do Skutče a tam rok po tom skončil. — Rubeš byl básník nadaný a národní, pokládal se všeobecně za prvního humoristu a obliba jeho v kruzích literárních dostoupila vrchu, když r. 1841 vyšla jeho povídka „Pan amanuensis na venku anebo Putování za novellou“. Jiné spisy jeho jsou Harfenice, Deklamovánky a písně, Květinoválnka a j. Při Rubešovi nebylo cizího vlivu. Bohatá jeho obraznost měla své kořeny ve skutečném životě a jeho typické postavy kynou čtenáři, cizotou nezkaženému, jako staří známí. Rubeš vykonal dílo, jehož stopy jsou nesmazatelné v dějinách literatury naší a celého národního rozvoje.

Prof. Vojtěch Hynais, (Vyobr. na stránce 87.), narodil se ve Vídni dne 14. prosince 1854 z českých rodičů. Jakkoliv hmotné poměry rodinné nebyly skvělé, přece dostalo se mu pečlivého vychování. Theoretická učenost ale mladému Vojtěchovi se nezamlouvala, chtěl se státi „umělcem“ a proto dohodnul se s otcem, začal pěstovati — hud-

bu. Také ta nebyla jeho určení. R. 1871 vstoupil na malířskou akademii vídeňskou a to s takovým výsledkem, že již r. 1873 vyznamenán byl za svou kresbu „Herkules v kolébce“ zlatou medailí Fugnerovou. Vlastním umělcem stal se ovšem teprve následkem vlivu prof. Anselma Feuerbacha, v jehož odborné škole vytrval rok. Nedosáhnuv ještě dvacátého roku, účastnil se H. konkursu na rakouské stipendium římské a a k energické přimluvě svého mistra je také obdržel. Měl 1500 zl. ročně a musil 2 roky pobýti ve Vídni. Prohlédl si v Itálii staré i moderní vzory, pilně maloval, ale když se vrátil, nenalezl více staré přízně ve Vídni. Feuerbach byl pryč, práce jeho nedocházely uznání, i šel do Paříže, máje stipendium státní a peníze za prodané dva obrazy. Po krátké době získal si zde zvučného jména a položil základ k výtečné pověsti, z níž se stále těšil. Jmenovati všechny práce Hynaisovy nebudeme, pouze to uvedeme, že od něho po většině pochází vnitřní výzdoba Národního divadla a opona, představující „Allegorii budování Národního divadla za účastenství a přispívání veškerého českého národa“. Opona známa je v celých Čechách, ale to málo kdo ví, že stála pouze 9000 zl., kdežto rok na to za pouhou skizzu k ní dostal v Paříži 15.000 franků. Pak maloval Hynais pro dvorní divadlo vídeňské lunety, malby kruhové a skvostný dětský vlys nad ložemi a v uznání vyznamenán byl při otevření divadla r. 1887 rytířským řádem Frant. Josefa. Světoznámý státní umělecko-průmyslový závod Sévreský chtěl s ním vstoupiti ve spojení, ale H. výhodně i čestně nabídnuti to odmítl. Před výstavou pařížskou zvolen za člena poroty, rozhodující o přijetí uměleckých děl na výstavu. V téže obdržel nejen „první“ zlatou medailii, ale i rytířský řád franc. čestné legie, čímž nabyl právo postavit se pro všechny výstavy příští „mimo soutěžení“. V době této provedl také svůj známý návrh pro plakát jubilejní výstavy pražské, v níž se velmi činně účastnil. Hynais jest teď professorem speciální školy malířské při malířské akademii v Praze a byt' i přinesl mistr ústavu oběti, je spokojen a přítel pravého umění plesají.

E. St. Vráz (Vyobraz. na str. 91.) jest pseudonym českého cestovatele v Africe a Americe. Kdo vlastně muž ten, který se skrovnými vlastními prostředky sám se pouští v nehostinné kraje a obohacuje musea své vlasti hojnými sbírkami, jest — nevíme a snad tají se za jménem tím nějaký rcmán

rodinný, který cestovatele zapudil do ciziny. Pátrati po tom, není věcí veřejnosti; ta musí Vrázovi býti vděčna za to, že nevyhledává je cti a zisku, poctivě pracuje pro dobro národného jména. V letech 1880—90 pociestoval Maroko, Alžír, Saharu, Senegambii, navštívil několikrát ostrovy Kanárské, zdržel se několik let na Zlatém Pobřeží, kde přizpůsobil se znamenitě tamnějším podnebí. Podnikl odvážně výpravy do vnitra na východ od řeky Accra podél Volty a prošel neznámými před tím kraji Aframské roviny. Přesdíliv se do Venezuly, nastřádal si vlastní práci (těžbou kaučuku) a sběratelskou činností něco peněz, načež pojal odvážnou myšlenku, pociestovati jižní Ameriku. Na cestě stihla jej zimnice a potopením lodí jeho na Orinoku vzalo za své vše, co na cestě nasbíral od Bolívaru až k Atabapu; ale ještě více neblahý stav zdravotní vyčerpal veškeru jeho sílu a přinutil Vráze ke zpáteční cestě.

Mudr. Jan Bohumil Eiselt, (vyobr. na str. 95) profesor fakulty lékařské na c. k. universitě české v Praze, věhlasný lékař, badatel a spisovatel český narodil se 28. srpna 1831 v Poličce. Roku 1855 dosáhl v Praze diplomu lékařského a pět let po té stal se docentem na universitě. Profesorem lékařství jmenován za pruské války a roku 1881 stal se primárem.

Doba, kdy Eiselt činně vstoupil na kolbiště české práce vědecké, byla velmi neutěšena a bylo právě jeho energie a pile, jeho sebezapření třeba, aby obor lékařské vědy české rozkvetl. Eiselt byl zakladatelem a prvním jednatelem Spolku českých lékařů a prvním redaktorem časopisu českých lékařů; byl svolavatelem a předsedou prvního valného sjezdu lékařského i zakladatelem a redaktorem „Odborné pathologie a therapie“; proslul jako učitel, badatel a spisovatel ryze český a stojí v čele mezi současnými lékaři. Odborné korporace ve Varšavě, Krakově a Bělehradě čítají ho mezi své čestné členy, české akademie věd jest členem řádným a rodné město vyznamenalo jej čestným občanstvím. Eiselt byl první český učitel vnitřního lékařství na universitě pražské. Ztrpčován mu za to život, ale on vytrval, až mohl přijati nabízené mu místo v Charkově, až do nové české university.

Eiselt působí dosud na universitě v Praze, nadšeně milován svými žáky a vážen všemi, kdož ho znají. Před muži Eiseltova rázu skláníme s vděkem nehlubším svá čela!

George W. Childs, (vyobrazení na str. 97) redaktor důležitého listu „Ledger“ ve Filadelfii a známý lidumil, narodil se v Baltimore, Md., r. 1829. U věku 13 let vstoupil do spolkového námořního vojska a sloužil 15 měsíců. Na to usadil se ve Philadelphii, kdež dostal místo v jednom knihoskladě. Jsa stár 18 let, měl již několik set dolarů ušetřeno, zavedl si obchod sám pro sebe a nechtaje ještě ani 20, stal se členem vydavatelské firmy Childs & Peterson (1849). Dne 5. pros. 1864 koupil denní list „Philadelphia Ledger“, který pod jeho vedením nabyl velikého vlivu a rozšíření. Childs byl vždy tichým pomocníkem všech potřebných a trpce zkoušených. Mezi ním a gen. Grantem panovalo důvěrné přátelství a kdykoli Grant dlel ve Philadelphii, bydlil skoro vždy v Childsově domě.

Edward Douglas White (vyobr. na str. 101) narodil se v osadě Lafourche v Louisianě, v listopadu 1845; sloužil v konfederační armádě a r. 1868 obdržel od vrchního soudu státního povolení k praksi právnícké. Roku 1878 jmenován byl přísedícím soudcem vrchního soudu v Louisianě a pak zvolen po James B. Eastisovi do spolkového senatu jako demokrat a zasedl 4. března 1891. Dne 19. února 1894 jmenován byl od Clevelanda členem nejvyššího soudu Spojených Států.

Marion Crawford, proslulý novelista. (Vyobrazení na str. 103.) Marion Crawford počítá se sice mezi americké novelisty a to mezi ty nejproslulejší, ale v celku jest on více novelista italský nežli co jiného. Všechny jeho pozdější novely hraje se v Itálii a on sám myslí, že byl země této příliš dlouho vzdálen a že by mu studium zdejších látek zabralo mnoho času. Mladí své strávil Crawford v New Yorku, kdež psal přehledy literární pro noviny. Pak cestoval po celém světě, vydával v Indii noviny a učinil první sensaci svým spisem „Mr. Isaacs.“ Pak psal celou řadu novel z italského života. Novelistu tento díl právě zde návštěvou a koná přednášky. Má rozhodně pěkný přednes, jednoduchý a přirozený a posluchačstvo dovede upoutati. Vzezření jeho je elegantní a hlas bohatý. V jedné ze svých novel, zvané „The Witch of Prague“ (Pražská čarodějka), autor mezi jiným uvádí čtenáře také do královské naší Prahy.

Signor Francesco Crispi. (Vyobr. na str. 107.) Časté byly ministerské krise v italském kabinetě poslední dobou, i nezbývalo

králi Humbertovi nic jiného nežli povolati k veslu opět Crispiho. Týž zaujímá v italských záležitostech veřejných asi totéž postavení a význam jako Gladstone v Anglii a Bismarck v Němcích. Narodil se v Ribce na Sicilii dne 4. října 1819 a r. 1848 sůčastnil se hnutí na potlačení tyranie krále Ferdinanda. Rychle stoupal na výši slávy a dnes jest jeho význam a vliv na politiku evropskou už nepopíratelný.

Generál Anněnkov. (Vyobr. na str. 111.) Poplašené zvěsti, že by dojití mohlo k válce mezi Ruskem a Rakouskem, objevují se opět hustěji za posledních několik měsíců, k čemuž zavdává příčinu hlavně to, že ruské pluky usazují se u hranic rakouských a že se staví dráhy, po nichž by celé ruské vojsko mohlo v několika dnech vpadnouti do Rakouska. Následkem toho nuceni jsou Rakušané stavěti nové dráhy podél hranice ruské, aby chráněni byli pro případ vpádu.

Vádcím duchem těchto velkých konstrukcí v Rusku jest jen. Anněnkov, který v evropském i v asijském Rusku mnohé dráhy postavil. Jenerál Anněnkov jest asi 55 let starý a v nedávné válce rusko-turecké byl vynikajícím velitelem. Jest to muž plný síly, energie, odhodlanosti, který těší se důvěře a úctě ruské vlády a vojska pro svou schopnost a neobyčejnou zručnost jako železniční inženýr. Jeho žena, Němkyně, jest více než o polovinu jeho věku mladší a velmi bohata.

V přítomné době staví právě jen. Anněnkov transkaspickou dráhu v Bochaře v Asii, která předně umožní obchod v zemědělských výrobcích se střední Asií a za druhé má velký význam ve vojenství, jelikož mohou Rusové pro případ války s Anglií v krátkém čase vrhnouti značné vojsko na hranice Indie. Nynější důležitost Bochary spočívá v její zeměpisné poloze, mezi ruskou državou a Indií. R. 1864 dobyli Rusové severní polovinu, zařídili tam Turkestantský government a od té doby rozšířili vliv na celou krajinu. Hlavní město jest Bochara, které jest zároveň nejdůležitější obchodní město v střední Asii.

Robert Herry Vickers (vyobr. na str. 115). Kdo by si nepřál poznati amerického spisovatele díla „History of Bohemia“ z Chicaga, který z ryzé lásky a úcty k českým velikánům dějinným a k jejich pracím a bojům za svobodu celého člověčenstva přilnul, jen náhodou je poznáv, k nim a celé Čechii dříve, nežli ještě poznal jediného

živého Čecha, a nežli věděl, že nějaký Čech v Americe neb jinde jeho dílo čísti bude.

Pan R. H. Vickers žije život starého mládence v Chicagu při povolání právníckém, a ač jest přes 50 roků, jest silen a zdrav, neboť každé prázdné chvíle, kdy nepíše a nečte, věnuje chození pěšky do značných vzdáleností a některým prostocvikům tělocvičným. To jej zachovává čilým na těle, a ve zdravém těle sídlí zdravý duch.

Robert H. Vickers jest narozen v Dublinu v Irsku. Studia svá konal na veliké universitě Trinity v hlavním městě Irska a graduoval s vyznamenáním. Byltě od dětství nakloněn studování v knihách, jimiž od narození svého byl obklopen, a prospíval ve studiích velice. Jsa 18 roků starý po graduování svém, byl přijat za učitele universitního, kterýž úřad zastával čestně a zdařile po pět roků. Vychování jeho bylo provedeno v nejpřesnější klasické škole oné doby, za jakou dublinská universita platila, a mladý Vickers seznámil se se všemi velikými spisovateli. Idily Theokritovy byly jeho oblíbeným dílem. Když mu bylo 17 roků, překládal Scottovo dílo „Lady of the Lake“ a Campbellovo „Hohenlinden“ do satických veršů. Záhy vnořil se hluboko do metafyzické školy velikých skotských mudrců Reida, Browna a Stewartů, a sestavil úplný překlad mudrosloví Locke-ova. Pan Vickers zastupuje širý libomudrcký názor, jež osvitil Evropu po renesanci, zaplašiv na vždy mráčky středověkého puntičkářství i patristické věrouky, která zatemňovala rozum lidský, odstranil prismatické světlo nebes ve všech jeho odstínech od žariatu k purpuru z duší lidských, a odkazoval lidi ku krutým vášním pobožnístkářství, nenávisťi a žárlivosti proti všeobecné osvětě. Mladý studující záhy věnoval pozornost svou bádání dějepisnému, povšiml si postavení, jaké zaujímají Čechy, a nikdy mu země ta nemožla z hlavy vyjítí. Obíraje se tímto předmětem, objevil, co každému čtenáři bedlivějšímu se musí objeviti dosti záhy, ony dvoji úspěšné pokusy na zničení písemnictví velikého lidu. Účel tohoto zničení ve spolku se zuřivým nepřátelstvím proti národní neodvislosti v náboženství i politice nevyhnutelně poukazuje k církevnímu tyranům oné doby. Pan Vickers věří, že týž zloduch pracuje až do dnes, ač nikoli tak otevřenými a přímými cestami. Věří, že veřejné knihovny jsou przněny, knihy kradeny, polemičtí spisovatelé vymýškováni, a celé

knihovny ještě spalovány schytrale a opatrně, tak že těžko lze tomu přijíti na stopu.

Před 28 roky vábila p. Vickerse Amerika a z dobré vůle, nikoliv z nouze, věnoval se právnictví. Za nedlouho byl zvolen v úřad jednoho ze čtyř soudců města Grand Rapids, Michigan, a to stalo se pod zvláštním zákonem tehdy přijatým, který zamýšlel dáti městu lepší třídu úředníků v prvotných soudech. Pan Vickers osvědčil se hodou důvěry v něho složené jakožto první zastavce úřadu onoho. Po každodenním svém soudním zaneprázdnění, které skončilo se po poledni, bylo zvláštní podivání na soudece v „divokém a huňatém západu“, jak rozložil si na soudní svůj stolec své německé, latinské, řecké, francouzské, italské a anglické knihy, vybíral z těchto rozmanitých spisovatelů dějiny země, která se dovolávala jeho citu pouze svými žaly a trudy, a připravoval pro neznámou budoucnost listy, které snad ani neuvidí nikdy světla. Dílo to bylo vykonáváno z lásky k věci v době, kde spisovatel neznal ještě ani jediného Čecha.

Předmět jeho bádání stál před ním jako mrtvá kostra z hrobu vytažená, vyzýváje jeho uznání jakožto jeden z nejhroznějších údajů světových dějin. Bádání toho směru poskytlo mu mnoho údajů zaznamenaných v jeho díle „Martyrdoms of Literature“ (mučnické písemnictví), kde se děje o Čechách trojí zmínka, a jejich rakouští a španělští nepřátelé dostávají takové vymrskání, jakého naši čtenáři nejlépe věří, že zasluhují. Tyž předmět také ponukl jej ku sepsání zvláštního dějepisného díla „The Decline and Fall of Spain“ (klesání a pád Španělska), kteréžto dílo nalezá se v rukopisu ještě o třech dílech, a líčí zvednutí se Španělska do doby Ferdinanda a Isabelly, a jeho klesání i pád od oné doby z nevyrovnané moci, panství, bohatství a slávy ku stavu mrtvičnaté bídy a žebroty.

Řízně a spravedlivě, s pocity zadostiučinění, spisovatel líčí úpadek tyranického Španělska, jehož podvodnost a násilnictví ve spojení s Rakouskem zničilo Čechy. Uvedši na ně nejnižší stupeň bídy. Pak ale stopuje z mrtvých vstání pronásledované oběti, Bohemie, ku důstojnosti uznávané mezi státníky za jednu ze živoucích mocí Evropy. Tato protiva vzniká z popření Španělskem pravého ducha lidskosti, hlásaného Husem a Žižkou a povznášeného až do našich dnů osvícenými syny Bohemie.

Ačkoli pan Vickers celý život věnoval

pilným studiím a spisování, není na něm přece znáti nijak vyzáběho knihovního červa. Pan Vickers jest povahy ryzí a jeho láska k českým dějinám upřímná a poctivá.

Carnot Marie François Sadi, (vyobraz. na str. 117) zavražděný prezident francouzské republiky byl vnukem velikého „organisátora vítězství“, Lazara Carnota, jenž za první republiky zjednal si tak slavného jména výbornou organisací revoluční armády, takže krácela pak i proti sebe větší přemoci od vítězství k vítězství. Sadi narodil se r. 1836 v Linnoges, vzdělal se od r. 1857 na polytechnice, potom na „École des ponts et chaussées“ v Paříži, usadil se v Ancecy jako inženýr a r. 1870 jmenován od Gambetty prefektem departementu „Seine inférieure“, zároveň pak jako mimořádný komisař vojenský organisoval národní obranu v Normandii. Zvolen byv r. 1871 za departement „Cote d'Or“ do národního shromáždění, byl od té doby stále členem sněmovny, náležeje tam ku předákům republikánské levice. r. 1878 povolán za podtajemníka do ministerstva veřejných prací, r. 1880-1 spravoval obor tento v ministerství Ferryově, r. 1883 stal se předsedou rozpočtové komise a místopředsedou sněmovny a v letech 1885-6 byl ministrem financí v kabinetech Brissonově a Freycinetově. Nezištností a bezúhonností svou zjednal si úctu všech stran ve sněmovně a jsa mimo to prost ctižádosti a panovačnosti, byl po odstoupení předsedy Grévyho r. 1887 4. prosince vedle Freycineta stranou rozhodných republikánů oproti Ferrymu ustanoven za kandidáta předsednictví republiky. Když Ferry i Freycinet konečně v jeho prospěch kandidatury se vzdali, zvolen jest 616 ze 827 hlasů. Úřad svůj zastával Carnot horlivě i důstojně, hledě smířovati navzájem jednotlivé strany republikánské, za jeho úřadování upevnila se republika a potýnje poslední idole monarchistické i boulangismu; za jeho presidentství dokonána obdivuhodná organisace vojenská; za jeho vlády nadešlo epochální dohodnutí se Francie s Ruskem; za něho rozhojnila Francie své kolonie zámořské v rozměrech nevídaných, za něho docílila shoda republiky s Vatikánem, aniž sleveno něco z osvětového směru a výchově národa; za něho povznesla se země v očích ciziny. Těšil se Carnot nejen doma pro poctivost a bezpříkladnou neporušenost veliké oblibě a lásky, ale i daleko za hranicemi vážen byl pro svoji mírumilovnost.

A prsa takového šlechtěného vlastence, muže tak svědomitého a poctivého prokláá 24. června 1894 dýka zlosynova! Bylo to v Lyonu za oslavy krajiné výstavy, když prezident jel v otevřeném kočáře do divadla. Právě ve chvíli, kdy lid ze všech stran dával mu na jevo nelíbenou svoji lásku, přistoupil Itai Cesario Giovanni Santo ke kočáru a čině, jakoby chtěl prosbu nějakou pronést, vyžvihl se na stupátko a vrazil Carnotovi dýku do prsou. Dojem, způsobený útokem tímto, byl v celém vzdělaném světě ohromný a na novo ukázala se hloubka oné osudné trhliny, kterou rozevřá uprostřed společnosti lidské démonická vášeň bludu, hlásaného anarchisty, z jejichž řad vrah pocházel.

Kazimír Perier, (vyobr. na stránce 119). Většinou 451 hlásův z 845 byl dne 27. června 1894 kongresem Versaillským za nástupce Carnotova v prezidentství republiky francouzské zvolen Kazimír Perier, dosud předseda francouzské sněmovny poslancův. Nový prezident státu francouzského narodil se roku 1847 v Paříži a jest vnukem slavného státníka Kazimíra Periera, jenž byl jedním z hlavních zakladatelův červencové monarchie ve Francii. Otec pak nového presidenta byl za Thiersa ministrem třetí republiky. Ve válce proti Německu r. 1870 až 1871 Kazimír Perier vyznamenal se jako důstojník mobilní gardy a po válce připraviv se důkladnými studii, oddal se činnosti politické. Roku 1876 byl zvolen do sněmovny jako kandidát republikánský a zasedl v levém středu. Roku 1883 složil mandát poslanecký, nesouhlas s vypovězením rodin pretendentův trůnu francouzského. Za dva měsíce opět byl zvolen poslancem a od té doby nepřetržitě náležel francouzské sněmovně. Byl státním podtajemníkem v ministerstvu vyučování i vojenství, členem nejdůležitějších sněmovních výborův a opětně místopředsedou sněmovny, až po pádu Floquetově, za časův aféry panamské, zvolen i jejím předsedou. Když koncem listopadu roku 1893 padlo první ministerstvo Dupuyovo, Kazimír Perier dne 3. prosince Carnotem byl jmenován předsedou nového ministerstva, v kterémžto úřadě setrval jen 31. května 1894. Místo jeho opět zaujal Dupuy a Kazimír Perier zase zvolen předsedou sněmovny, jímž byl až do 27. června, kdy se stal presidentem republiky.

Karel Hron, (Vyobr. na str. 134) Dne 4. července skonal na cvičišti Karlínského So-

kola muž, od něhož junácké čtyř sokolské očekávaly, že v krátké době rozmoží až posud řídkou řadu tvůrčích sil. Skonal, obklopen věrnými druhy svými. Hron byl mužem vzácných schopností, v řadách Sokolů není nadanějšího a nadšenějšího pracovníka. Ačkoliv nepřekročil ani prvý rok věku mužného, stál již v popředí, ano dosáhl neúpornou píli, řídkým vzděláním, theoretickým a bystrým duchem svým rozhodujícího vlivu ve věcech technických. Úmrtím jeho utrpělo Sokolstvo v každém ohledu ztrátu nezměrnou. Hron narodil se r. 1869 a r. 1887 byl již členem Sokola Pražského, kdež záhy vspěl dovedností a elegancí v cvičence prvního řádu. Roku 1889 byl účastníkem vítězství družstva Sokola Pražského v Paříži, na to povolán byl do sboru cvičitelského Sokola Pražského a zvolen náčelníkem nové tehdy jednoty Vyšehradské. Roku 1891 nastoupil službu vojenskou, stal se důstojníkem a po té zvolen náčelníkem Sokolské Župy Středočeské a Sokola Karlínského. O sletu všesokolském vykonal práce rozměrných obrovských, působil ve všech technických komisích, řídil závody, byl v redakci slavnostního listu, a vůbec pracoval téměř bez oddechu. V posledních dvou letech pak zasedal s úspěchem skvělým v technickém odboru České Obce Sokolské, župy středočeské, vydal spis „Župa středočeská o II. sletu všesokolském“, napsal řadu důmyslných článků časopisu „Sokol“ a důležitě části knihy vydané Jízdním odborem Sokola Pražského „O jízdě koňm“, přednášel v kursu Č. O. S. a řídil kursy župy středočeské atd. Z několika řádků těchto zřejmo, že Hron byl vzorem Sokola, bytosť energická a vytrvalá, jaké druhé neznáme. Obraz vytrvalosti jeho naznačíme nejlépe, když povíme, že Hron po celou dobu své služby vojenské tak činně působil v jednotách Pražské a Vyšehradské, že vzbudil u každého, kdo namáhání toto posouditi dovede, skutečný obdiv. Vůle však byla silnější než jeho mohutně vyvinuté tělo, podlehl jí. Pohřeb Hronův podal důkaz, jak oblíben byl a jak oceněny byly zásluhy jeho. Čtyři župy Sokolské v síle 1600 mužů doprovodily jej ku hrobu. — Karel Hron byl znám dobře i četným Sokolům americkým, neboť účastnil se též cvičení v Českém Brodě při návštěvě amerických Sokolů v Čechách.

Prof. dr. Josef Hyrtl. (Vyobraz. na str. 151.) V noci na 17. čer'ce r. 1894 zemřel v Berchtelsdorfu v Dolních Rakousích nejstarší rakouský učence, světoznámý anatom.

prof. dr. Josef Hyrtl ve věku 83 let. Zpráva o jeho úmrtí způsobila po veškerém vědeckém světě nejbolestnější dojem. Hyrtl narodil se dne 7. pros. r. 1811 v Malém Martině v Uhrách. Studoval ve Vídni. R. 1835 stal se doktorem lékařství, ale již r. 1833 byl prosekterem anatomie u prof. Berrese na Vídeňské universitě, u něhož setrval až do r. 1837. Od roku tohoto až do r. 1845 působil jako profesor anatomie na universitě Pražské. Když Berres r. 1845 zemřel, Hyrtl povolán byl na jeho místo jako profesor popsané, místní a srovnávací anatomie, ve kteréž hodnosti setrval až do r. 1874, kdy odebral se na odpočinek. Hyrtl neměl

sobě rovného v hotovení preparátů anatomických i nejjemnějších, především v oboru anatomie srovnávací; přispíval k zařizování téměř všech anatomických muzeí v Evropě, ba na celém světě není university, v níž by nebylo Hyrtlových preparátů. Jmenovitě anatomické museum Pražské a Vídeňské bylo od něho zařizováno a jedině v tomto jest od něho přes 5000 čísel preparátů. Vedle svých preparátů Hyrtl vynikl jako odborný spisovatel, hlavně v odborné anatomie a díla jeho byla téměř do všech evropských jazyků přeložena. Slavný badatel proslavil se i jako učitel. Od roku 1874 žil v úplném ústraní.

Paměti prvních Čechů v Cleveland, O.

HISTORIE prvních počátků každé nové osady chová v sobě zajisté mnoho zajímavého, poutavého a poučného, neboť zrcadlí se v ní ten boj, jaký člověk nevyhnutelně musí podstoupiti s přírodou samou a poměry, chce-li tyto sobě podmaniti a je ve svůj prospěch využítkovati.

Každý, i ten nejmenší převrat, každá píď získaná pokroku a civilisaci, stojí člověka mnoho bojů, mnoho útrap, velkého převládání sama sebe a bezpočetného strádání.

Zejména založení, vzrůst a pokrok každé nové osady podmíněn je živlům příliš četným a závislým od velkého počtu přirozených podmínek a udává se proto jen pozvolna. Připojí-li se však k podmínkám přirozeným i houževnatá vytrvalost, energie a intelligence, tu pak ovšem udává se rozkvět a vývin rychleji. Tato železná vytrvalost, tato energie a tato přímo chorobná činnost Američana konala a konají v novém tom dílu světa divy a je tudíž lehce k pochopení, proč že v jednom desetiletí možno docíliti zde většího rozkvětu nežli v Evropě za celé století.

Pohledme jen na vznik, vzrůst a rozkvět velkých měst amerických, jako: Chicago, Cleveland, Detroit, Omaha, Minneapolis, St. Paul a jiné. Popis

vzrůstu toho čte se jako báje nějaká a Evropan jen s obdivem na něj pohlíží.

Nad jiné zajímavý je vznik a vzrůst města Clevelandu a mnohý z Čechů clevelandských bude mně snad za to povděčen, zmíním-li se o něm krátce dříve, nežli započnu s počátkem emigrace české a vývinu a rozkvětu české osady v Clevelandu.

Nejprvnější osadníci.

Na jaře roku 1786 utábořil se při ústí řeky Cuyahoga Angličan jeden, jménem *Hawder*. Byl prostředkovatelem obchodu mezi obchodníky s moukou a slaninou, Duncan & Wilson se vnitř státu a firmou Caldwell & Elliott v Detroit. Bydlel ve stanu a mezitím co čekal na zboží, živil se honbou a bavil prohlídkou krásné krajiny. Počátkem dubna obdržel první náklad mouky a špeku, dopravený sem na 90 koních a provázený 30 odhodlanými muži. To opakovalo se po šestkrátě, nežli byl náklad úplný, aby pak mohl dopraven býti do Detroit po skúneru Mackinaw.

Provedením tohoto obchodu vzešla krajina tato v širší známost a krátce na to založena první osada v okrese Cuyahoga německými kazateli Johnem Heckewelder a Davidem Zeisberger. Zbytky „moravských Indiánů," (Moravian

Indians), jak nazýván jeden, kazateli sekty „Moravských Bratří“ na vřru obrácený a pokřtěný kmen rudochů, taktéž usadily se při ústí řeky Cuyahoga, rozmnožice tak malý počet osadníků.

Této první osadě se však jaksi nedařilo (snad proto, že vůdcové její byli kněží a náboženští fanatikové), neboť již rok po založení se osada rozpadla a každý z obou kněží, následován jsa svými přívrženci dal se ve stranu jinou. Heckenwelder táhl na jih a Zeisberger založil novou osadu na Černé řece (Black River). Nový to doklad, že dva kohouti se na jednom smetišti nesnesou.

Smlouvou s Indiany v r. 1789 získala vláda Spoj. Států veškeré pozemky, ležící západně od řeky Cuyahoga až k veletoku Mississippi a na jih k řece Ohio a zorganizovala zemi tu pod názvem „Reserve.“ V r. 1793 ustanovilo zákonodárstvo dáti z toho 3,000.000 akrů do prodeje a ihned sestavila se společnost, s generálem *Moses Clevelandem* v čele, která zakoupila mnoho tisíc akrů, ležících při řece Cuyahoga. Indiáni ale nebyli s tím spokojeni, napadali výpravy měřičů a kladli osazování krajiny všemožné překážky. *Moses Cleveland*, jenž s četou svojí a měřiči zarazil hlavní stan svůj při ústí řeky Cuyahoga, počal nyní vyjednávat s pohlavýry „šesti velkých národů“ indiánských a obdarovav tyto dobyt看em a jedním stem galonů whisky, docílil s nimi shody.

Nyní mohlo býti ve vyměřování pokračováno a započato ihned se stavbou potřebných skladišť a budov. Stanice tato pojmenována na počest jejího zakladatele *Cleveland*.

V měsíci září 1796 vyměřeno prvních dvanáct ulic. Celá plocha pro město určená pozůstávala z 520 akrů a celý rozměr udál se přesně dle návrhu a plánu vrchního měřiče *Seth Peasea*. První ulice byla *Superior*, pak následovaly *Lake*, *Federal*, *Huron*, *Ohio*, *Erie*, *Ontario*, *Miami*, *Water* a *Mandrake*. *Township*, ohraničující nové město se strany řeky nazván *Cuyahoga*, onen východně od města *Euclid*.

V roce 1797 seslána malá osada čet-

nými přistěhovalci, mezi nimiž nejvíce vynikali: *James Kingsbury*, major *Lucrezio Carter*, *Ezekiel Hawley*, *David Eldridge* a *John Morgan*. Léto toho roku bylo ale velice nezdravé a mnoho osadníků zemřelo. To pohnulo jiné k vystěhování se z bařinatých nížin při jezeru a řece na místa vzdálenější a výšeji položená. Major *Kingsbury* postavil první chatu na výšině, zvané „*Doan's Corners*“ (tam, kde nyní ulice *Kinsman* spojuje se s ulicí *Woodland* a kde stojí pěkná budova *Woodland ave. banky*) a jej pak následovalo množství rodin, které usadily se v *Newburgu*. Tu také — v *Newburgu* — postavena první škola (v roce 1800), v níž vyučovala slečna *Sarah Doan*. Je tudíž *Newburg* takřka kolébkou nyníjšího velkoměsta. Toho roku také (1800) postavena v malé výšce první vinopalna.

Cleveland eo městys a město.

Od r. 1800 až do r. 1820 pokračoval vzrůst malé osady zvolna sice, ale jistě. Kanál, jenž měl spojovati jezero *Erie* s řekou *Ohio* a na němž započato již v roce 1817, dohotoven byl v roce 1827 až k *Akronu* a nemálo přispěl k rozkvětu malé vsí, neboť celý kraj byl příčinnivými rolníky hustě zalidněn a jelikož přístav *clevelandský* byl sprostředkovatelem dovozu i přivozu, měli z toho obyvatelé značný užitek.

Ten pravý rozkvět nastal ale teprve v roce 1832, kdy totiž kanál byl úplně dohotoven a jím jezero *Erie* spojeno s veletokem *Ohio*. Tehdy čítal městys ten ne celých 1100 obyvatelů.

První časopis „*Cleveland Gazette and Commercial Register*“ vyšel dne 31. července r. 1818 a první parník, který plul tímto směrem, byl „*Walk in the Water*“ a zastavil se v přístavu *clevelandském* dne 1. září 1818. Katolíci postavili první svůj kostelík v r. 1835 na *Columbus* ulici a židé svoji první synagogu na ulici *Eagle*. První náklad uhlí, nyní tak vzácného topiva, přivítán byl s velkou nevolí od obyvatelstva. Ani zadarmo nechtěl nikdo brát ten „nečistý, černý, smrdutý a čmoudící kámen“ a *Henry*

Newberry, majitel uhlodolu musel tudíž ustátí po dlouhou dobu ode všech dalších zásilek. Ovšem bylo tu krásného dříví na výběr a zadarmo, kdo kupoval by tudíž uhlí!

V roce 1835 čítalo město Cleveland již 5080 obyvatelů, z nichž velký počet usazen byl v Newburgu, což bylo následkem rozšíření cesty Newburg Road (nynějšť Broadway) ze 66 stop na 99 stop.

V tomto roce byl přítok přistěhovalec-tva do Spoj. Států zvláště silný a i město Cleveland, jakož okres Cuyahoga, obdržely svůj díl, následkem čehož zvětšil se počet obyvatelstva do r. 1846 na 7054 duší.

Do té doby spadá již také první emigrace česká.

První Čechové v Clevelandu a jejich zkušenosti.

Po všestranném, důkladném a mnoho-denním pátrání zjistil jsem, že prvním Čechem v Clevelandu nebyl, jak mnozí staří osadníci za to mají, krajan *Hladík*, (křtící jméno nebylo lze zjistiti, an ti, kdož jej znali nebo o něm slyšeli, sobě nemohou více vzpomenouti) nýbrž buď *Adams* (hudebník a cvičitel hudby) nebo jistý Gottfried, pak Fuchs a Umlauf. Jelikož však o tom nejlepších a nejjas-nějších zpráv podali mi pp. Leop. Levy a Bernard Weidenthal, čeští židé, kteří přistěhovali se do Clevelandu na jaře roku 1849, bude nejlépe, když nechám mluvití je samé:

Leopold Levy a Bernard Weidenthal.

Když vstoupil jsem do obchodní míst-nosti p. Leopolda Levyho, jenž vlastní malý obchůdek se střížním zbožím daleko na ulici St. Clair, byl jsem vlídně uvítán stříbrovlasým kmetem malé, ale neobyčejně čilé ještě postavy, sivých, chytrých očí a vráskovitých sice, ale hladce oholených tváří, v nichž zrcadlil se celý typus plemene orientálského. Celý zjev jeho učinil na mne dojem do-brý, neboť ve tváři nejevil se onen lstivý, úskočný, tvrdý a hrabivý výraz, vlastní převážně většině jeho soukmenovců, nýbrž přimá poctivost a žoviální dobro-myslnost, vlastnosti, které při každé při-

ležitosti osvědčil ve styku svým obchod-ním, jak s povděkem dosvědčili všichni ti staří Čechové, kteří v letech šedesá-tých a sedmdesátých s ním se stýkali a s ním obchodovali a jimž on, znaje dobře anglicky, v mnohých důležitých věcech vždy ochotně, rád a nežistně vypomáhal.

Stařec mluví čistou a plynou čes-tinu a vyjadřuje se velmi dobře. Z řeči jeho a z pohybů lze poznati okamžitě, že v mládí dostalo se mu dobrého vzdělání, což ostatně laskavý čtenář sezná z jeho vypravování.

Seznav účel mojí návštěvy, byl staře-ček ihned ochoten, mně vyhověti. Když byl povolal dceru svoji do krámu a my usedli pohodlně v jeho bytu soukromém, jal se po delším přemýšlení vyprávěti asi takto:

„Každý jinoch má svoji obrazotvornost a má své sny a ideály. Jeden sní o bo-hatství, druhý o lásce a jiný zase o cti a slávě. Já nepatřil k žádnému z nich. Já přemýšlel o smutném postavení mého národa a těžce dotýkaly se mne to vý-lučné postavení a to opovržení, s jakým křesťané pohlíželi na nás v letech třicá-tých a čtyřicátých a které vzdor pokro-čilé civilizaci trvá v mnohých zemích podnes. Byl jsem od přírody nadán vět-ší porcí citlivosti nežli chudému židu slouží k dobru a proto sny mé po většině nesly se více k rovnoprávnosti občanské všech lidí vespolek a k větší osobní svo-bodě, nežli k získání bohatství a slávy. Je vám to divné, že ano, avšak je tomu přece tak. Jeť žid také člověk a je nás snad více, nežli si myslíte, kteří mají srdce na pravém místě a jsou šlechetno-myslnější a poctivější nežli většina těch, kdož nimi povrhují. To co byli u větši-ně židé dřívě a jsou až podnes, to z nich udělali křesťané. Nemyslete, že chci tímto omlouvatí své soukmenovce, nikoli neboť vím, že co člověk vzdělaný sezná-men jste dobře s historií národa nešťast-ného a povrženého a víte tudíž dobře, komu přičítati vinu.“

Stařec zadumal se na chvíli a pak pokračoval: „Mládí mé bylo smutné a trudné jako většiny všech židovských

hochů rodičů chudých. Bylo plné ústrků, posměchu, opovrhování a trýznění, neboť klukům vesnickým dělalo to potěšení, mohli-li házetí po nás kamením, táhati za vlasy, na nás pokřikovati a nám surově splatit. Proto také rád opouštěl jsem svůj rodnou vísku (Smetanova Lhota, kraj Písecký) kde narodil jsem se v roce 1826 a s mnohými nadějami a veselým srdcem spěchal ku Praze, kde vyničiti jsem se měl kupectví. V ovzduší krásné, stovčezaté Prahy dýchalo se mi sice volněji, nežli v té malé víscce, v níž zastaralý předsudek, pověra, zvyk a zášť osobní mají větší pole nežli ve věru velkoměstském, přece ale ani tu nenalezl jsem, po čem duch můj tak práhnul, neboť i tu pronásledován byl jsem krutým záštíem, které proti židům ssají v sebe křesťané již s mlékem mateřským.

Tak dorostl jsem v jinoha a pozvolna uzrál v muže. Bylo mně asi 23 roků, když do Čech přicházely první zprávy o báječné zemi tam za mořem, o zemi, kde paauje úplná svoboda osobní, kde nestává rozdílu stavu, rodu nebo náboženského vyznání, o zemi, která oplývá mlékem a medem, kde místo kamení roste zlato a tomu podobné.

Zprávy ty pobouřily mysl mojí v míře nejvyšší a já byl ihned odhodlán vydati se na cestu do Ameriky, ne snad k vůli těm zlatým hroudám, které nevšimavě válely se po ulicích, nebo abych mohl královsky žítí beze starostí, bez práce a námahy, nýbrž jedině proto, abych žítí tu mohl co *Novák* a ne jako pes, jehož každý darebák šťve a jej kope. Že tomu tak, dokázal jsem celým svým životem zde. Hleďte, jsem již v obchodu skoro 45 roků a jsem přece vzdor častým příležitostem k zléskání jmění, poměrně velice chudým. Ten malý domeček a ten malý obchůdek je vše, co vlastním. Avšak, já odbočuji, odpusťte, jsem již starý a myšlénky mé nespějí tak rychle k cíli jako dřívě.

Rozhodnuv se, spěchal jsem domů, bych poradil se s rodiči. Zpráva o nové zaslíbené zemi mně však předešla a otec velmi pilně zaměstnával se myšlénkou na vystěhování. Zvěst moje jej nepře-

kvapila, ale co dobrý počtář pravil: „Jdi a podívej se tam. Cesta jedné osoby nestojí tolik, jako cesta osob sedmi nebo osmi a jeden spíše se vrátí zpět, nežli celá rodina. Bude-li tam dobře, přijedem za tebou, ne-li dostaneš se zpět lehčeji.“ Podobně soudili i jiní, horečkou vystěhovaleckou posedlí.

Ještě toho roku (1848) na cestu se vydati nebylo možno pro různé nahodilé překážky a já musel odjezd svůj odložit až k příštímu roku.

Navrátiv se do Prahy, světil jsem se příteli *Bernardu Weidenthalovi*, jenž jsa o několik roků starší (byl rozen v roce 1813 ve víscce Vestec, kraj Prácheňský) byl též rozváznější. Radili jsme se spolu, budovali plány pro budoucnost a snili o volném žití v zemi rovnosti a svobody. Bernard byl skorem těch samých náhledů jako já i jeho tužby i přání nesly se skoro tím samým směrem. Byl více idealistou nežli materialistou a ten lesklý kov nepůsobil na něj mocí tak magnetickou, jako na většinu našich soukmenovců. Největší zálibu nacházel v dobré knize a ve studování cizých řečí. Na jeho návod učil jsem se s ním zároveň řeči anglické, což bylo nám pro počátek v Americe vydatnou pomůckou. Během doby té až k jaru 1849 rozhodl se přítel Bernard, že pojedje se mnou.

Plavba? Byla jako tisíců jiných v dobách tehdejších. Dlouhá a plná útrap, hladu, nebezpečí a trpkého strádání. Byli jsme směstnaní jako slanečkové v sudu a nebylo divu, že záhy vypukly nákažlivé nemoce. Čechů byl na lodi velký počet a asi 25 z nich tu zemřelo. Přivezli jsme na břeh americký veliký počet sirotků, jimž na lodi zemřeli otec i matka. Ubozí! Co asi se z nich stalo, jaký as osud stihl je v zemi této? Probojovali vítězně ten boj životní, či zahynuli bídně kdes? — Cíl cesty naší a většiny s námi přípluvších Čechův bylo vlastně město Milwaukee, ve Wisconsinu, neboť tam odtud přišla většina dopisů lákavých, které naší slavnou Smetanovou Lhotu a nedaleký kraj Prachyšský tak rozrušily. Při příchodu do Clevelandu byli jsme ale tak znaveni,

že milerádi nechali jsme se svést k tomu, abychom rozbili tu náš stánek. My zůstali tudíž zde, a krajané ostatní, na jichž jména se více nepamatuji, odcestovali dále na západ.

Město Cleveland čítalo tehdy asi 10.000 obyvatelů a rozděleno bylo ve tři wardy. Na všech stranách jevila se velká činnost a podnikavost. Počínaly stavěti se dráhy „Cincinnati Columbus a Cleveland“ a „Cleveland & Pittsburg Ry. Veškeré ulice osvětleny byly plynem, o vodárně a vodovodech nebylo však ještě ani potuchy. Hustě osazený levý břeh řeky Cuyahoga taktéž nepatřil ještě ku městu Clevelandu, nýbrž čítaje asi 9000 obyvatelů rozdělen byl ve čtyři wardy pod názvem „Ohio City.“ Obě města, která od sebe oddělena byla pouze krátkým dřevěným mostem, vedoucím přes řeku a spojujícím ulici Columbus s vesnicí „Brooklyn“ čítala tudíž dohromady něco přes 21.000 obyvatelů. Žárlivost obou měst byla ohromná a přímo směšná. Občané města „Clevelandu“ dělali co jen mohli na vzdor obyvatelům města „Ohio City“ a tito spláceli vše s úroky při každé příležitosti. Nám připadalo to zde z počátku jako v Kocourkově, neboť občané zdejší někdy zrovna tak jednali, jako kdysi proslavení obyvatelé slavného Kocourkova. Či nebylo to čirým bláznovstvím, když veškeré obyvatelstvo obou měst vytáhlo proti sobě se zbraněmi v rukou a kanony, aby vybojovalo si právo vlastnické na malý dřevěný most při ulici Columbus? Zajisté, neboť ten most rozhodně nestál za množství krve, která tu byla prolitá z pouhého vzdoru a furiantství. Bylo to k pláči a přece až tuze směšné.

Když jsme se byli po městě trochu rozhlédli a si odpočinuli, bylo první naší snahou přesvědčiti se, jsou-li tu též nějakí Čechové. Šli jsme na radnici, půjčili si tu městský adresář a jali se hledati. Přijdouce k písmeně „H,“ zvolal přítel Bernard pojednou radostně: „Podívej se,“ tu jedno jméno české. Pohlédnu rychle, kam prst přítele ukazoval a čtu jméno „Hladík.“ V tom však

ucítím ruku na svém rameni a vzhledna vzhůru, patřím do mladistvého, veselého obličejce a modrých tmavých očí.

„Ano, já jsem taky Čech“ pravil mladík s úsměvem, „a je to mé jméno, které jste právě v adresáři vynašli a hlasitě vyslovili.“

Seznámili jsme se rychle a později, když jeden druhého jsme lépe poznali, i se spřátelili. Krátce na to a s přispěním p. Hladíka seznámili jsme se s krajanem p. Sigmund Stein, *Umlauf*, mladý hudebník a učitel hudby *Adam Gottfried* a jistý *Fuchs*.

Stein měl tehdy malý hotel na ulici Seneca; *Umlauf* byl dovedný barvíř a v oboru svém pravým umělcem. Byl velmi hledaným a měl práce dosti, jenže krátce po našem příchodu zemřel. Kam rodina jeho se rozptýlila, nevím. Paní *Umlaufová* odstěhovala se někde do „Brooklynu“ a dívky se buď poněmčily nebo poamerikánštily. *Fuchs* vrátil se v tom samém roce zpět do Čech.

Zůstalo nás tu tudíž pouze pět totiž profesor *Adam*, *Hladík*, *Stein*, já a můj přítel *Bernard Weidenthal*.

Profesor Adam přijel do Ameriky na sklonku roku 1848. Co synu bohatého lékárníka v *Přibrami* dostalo se mu pečlivého vychování a on již co malý hoch vynikal v hudbě a s neobyčejnou lehkostí přisvojil si co jinoch řeči anglickou a francouzskou. I jsa velikým milovníkem hudby, pěstoval tuto s takou oblibou, že stal se pravým umělcem na piano a housle. Odbyv studia universitní, vstoupil do služby státní a za krátko ustanoven v Praze císařským komisařem. Avšak i v tomto postavení zůstal tím, jakým býval co jinoch a student — horlivým vlastencem a věrným synem máti Čechie. Tu nadešel rok 1848 a horkokrevný jinoch strhal se sebe mundur tyrana a vstoupil v řady bojovníků za právo a svobodu. Po krvavém potlačení revoluce musel prchnouti. V Hamburku sešel se se svojí mladou ženou — byl s ní teprve něco přes rok — a společně s ní vydal se na cestu do Ameriky. Jel přímo do Cincinnati, odkud ale za půl druhého roku odstěhoval

se do Clevelandu. Hudba, kterou ve staré vlasti pěstoval pouze ze záliby, stala se nyní jeho živitelkou. Dával hodiny na piano, za krátko ale stal se kapelníkem a fidelem hudebního sboru v divadle „Atheneum,” nejlepším a nejpřednějším divadle v Clevelandu, ba snad ve státu. Měl dobrý plat a kromě toho měl značné příjmy ze statku své ženy, které vláda skonfiskovati nemohla. Žil tudíž v poměrech nejen bezstarostných, nýbrž přímo skvělých. S krajany stýkal se velmi rád a vypomáhal jim seč byl. Zejména dobrým hudebníkům byl velmi na ruku a pp. *Frank Tupa, Jan Prošek, Václav Drábek a J. Bouška* měli jen jemu co děkovati, že obdrželi místo v orchestru divadla „Atheneum,” čímž ty první počátky zde v Americe byly jim velice usnadněny. I jiným Čechům, dělníkům, vypomáhal ochotně radou i skutkem a věru, citelná to byla ztráta pro mladou osadu českou, když odstěhoval se do státu Tennessee, kde v jednom tamním výchovacím ústavu pro dámy přijmul místo ředitele hudby. Činil tak hlavně ze zdravotních ohledů, neboť zdejší klima nezdála se mu svědčeti dobře. Avšak ani jižní klima jej nepozdravila, neboť zemřel tu krátce po svém příchodu. Takovou zprávu alespoň obdržel pan Frank Tupa, jemuž za podrobnosti tyto děkuji.—Čest budiž jeho památce!

Hladík byl mladík velmi vzdělaný, příjemný a dobrosrdečný, při tom ale velice činný, energický a podnikavý. Měl společně s Němcem jedním, jménem Gemeiner obchod s vejci, máslem, sýrem a rybami a muselo se mu dařiti dobře, neboť za málo roků postavil si pěkný zděný dům, pro tehdejší dobu velice nákladný. Společník jeho, p. Gemeiner měl hezkou dceru, kterou si ohnivý mladík zamiloval tak, že se s ní zasnoubil. Nežli ale došlo ku svatbě—myslím, že bylo to v roce 1854 nebo 1855, jistě se na to již nepamatují—nadějný a ode všech, kdož jej znali, všele milovaný mladík zemřel.

V tu dobu bylo tu již 19 rodin českých, z nichž při pohřbu jeho nechyběla

ani jediná. Mužové, ženy i děti — všichni do jednoho—doprovodili milovaného krajana k poslednímu odpočinku a v hlubokém zármutku vracel se každý zpět k svému domovu. Byltě on rádcem a pomocníkem každého z nás a vždy ochotně a nežístně vyhověl každé žádosti, bylo-li to jen v jeho dosahu.

Znaže dobře anglicky a jsa vážen a ctěn mezi zdejšími Američany a Němci, prokázal těmto několika krajanům svým služby velmi cenné a já jsem přesvědčen, že u všech, jako u mně a mého švakra Bernarda Weidenthala—zůstala vzpomínka na něho v živé a posvátné paměti. Kam se majetek jeho poděl, to nejlépe bude as věděti jeho společník a tchán in spe, neboť když za několik roků přijel sem jeho bratranec a pídil se po pozůstalosti, odpověděl mu p. Gemeiner, že Hladík nezanechal po sobě ničeho. Nám ovšem bylo to podivné, nemožné ale opak toho dokázati, museli jsme mlčeti. Hladík byl dobrý obchodník sice, ale jak se nám všem zdálo, nastávajícímu tchánu svému důvěřoval příliš.

Z kterého místa pocházel, se již nepatují (pan Weidenthal, Stein a jiní též ne) jen tolik vím, že byl ze klatovského kraje. Čest budiž jeho památce!"

Stařec opět se zadumal v doby dávno minulé a já, chtěje zvědět další, musil vyrušiti jej otázkou:

„A co stalo se s Gottfriedem?"

„Ah, ano, na toho jsem zapomněl. Člověk ten nebyl mně nikdy sympatickým, neboť měl tvář pravého šibala a odřihosta. A že vnitřní hlas můj mne neklamal, o tom přesvědčil jsem se později nejen já, nýbrž i na sta jiných Čechův. Byltě on jednatelům jedné hamburské přeplavní společnosti a různým způsobem dovedl využítkovati důvěru nepraktických vystěhovalců. Celé množství rodin si nafikaly, že děsně ošizeny byly nejen při výměně peněz v Hamburku, nýbrž že musely čekati tu na loď pro ně určenou až sedm týdnů, začož od tamních majitelů hostinců zajisté obdržel dobrá procenta. Něco na tom muselo být pravdy, neboť, ačkol

očividně mnoho nepracoval, žil přece skvěle a bohatnul tak, že mohl v r. 1851 nebo 1852 zakříditi si pěkný velkoobchod. Dlouho však sláva ta netrvala, neboť krátce na to učinil šeredný úpadek a vystěhoval se z Clevelandu. Je-li na živu, není mně známo, neboť od té doby jsem o něm neslyšel.

Za rok po mém příchodu přijel sem též můj otec s matkou a sestrou, tehdy 19 roků starou a která za krátko stala se chotí přítele Weidenthala.

Jelikož otec přivezl něco peněz z Čech a já a švakr měli jsme také malou částku zahospodařenou, otevřeli jsme společně malý obchůdek grocerní. Švakr později z obchodu vystoupil a zakřídil si samostatný obchod se střížným zbožím na Woodland ave. Byl to první český obchod podobného druhu v Clevelandu. Oženil jsem se později a byl jsem v manželství úplně šťasten, neboť manželka i děti—tři dcery a dva hoši—sdílely se mnou veškeré finanční pohromy trpělivě a bez výčitek.

Podobně má se to i se švakrem mým Bernardem Weidenthalem. I on, vzdor tomu, že vedl obchod střížní po více jak 40 roků, není bohat. Je ale spokojen, že dítčám svým—z nichž jeden hoch je oblíbeným lékařem—dal dobré vzdělání. Sám tráví poslední dny života svého pohodlně a bezstarostně u syna doktora Weidenthala."

Přítok českého přistěhovalectva v letech 1852 a 1853 a zkušenosti jednotlivých rodin.

Ještě život společenský a počátek vývinu života národního.

Čechové, kteří přijeli do Ameriky v letech sedmdesátých a později, nemají ani ponětí o těch útrapách, těch ústřích, té bídě při vši úmorné práci a těch bojích za uhájení své bídne existence, kterýmž vysazení byli jejich předchůdci z let padesátých a šedesátých. Ti, kdož přicházejí sem nyní, nebo přišli před patnácti nebo dvaceti roky měli již cesty poněkud upravené, zahrnuti byli radou i vydatnou pomocí a lehce mohli stanoviti si své pole působnosti a zvoliti zaměstnání, které

zdálo se jim nejspůsobilejší a nejužitečnější. I to „vpravení se do zdejších, jim nových poměrů" bylo jim velice usnadněno pomocivou úslužností těch, kdož byli zde již usazeni. S trochem kapitálu, prozíravosti a energie nechal v letech šedesátých a sedmdesátých položití se dosti dobrý základ pro budoucnost a každý mohl spíše vyniknouti a „růsti s městem" než-li ti, kdož přijeli sem nejprvnější. To je také zcela přirozené, neboť ti, kdož přijeli sem později, použili a využítokovali zkušenosti svých předchůdců a na základu již zbudovaném, stavěli dále pro sebe.

Hůře bylo těm prvním. Neznajíce ani řeč, ani zvyky, ani poměry těch, mezi nimiž jim bylo žiti, byli všim, co viděli a slyšeli celí zpitomělí. K rozhlášení se, k „vpravení se do poměrů" neměli času, neboť jsouce vesměs skorem úplně bez prostředků hmotných, musili okamžitě chopiti se práce, necht' byla jakákoli a jakkoli placená. — První větší přítok přistěhovalectva českého udál se v roce 1852, kdy do Clevelandu přijelo šestnácte rodin. Jak dalece jsem mohl vyzvěděti, byly to rodiny následující:

Josef Mach, Václav Žák, Jan Havlíček, Hala, Andres, Polák, Němec, Kotápiš, Zájeda, Vrána, Řehák a Pecák.

Jména těch čtyřech ostatních, vzdor veškerému úsilovnému namáhání nedala se zjistiti. Někteří zemřeli a jiní přestěhovali se jinam a během těch čtyřiceti let, které od té doby uplynuly, přišli úplně k zapomenutí. Vždyť i na mnohé z výše uvedených pamatují se soudobníci jejich jen jako ve snu a na jich jména křestní nemohl si nikdo více vzpomenouti. To proto, že krajané ti nestýkali se s nimi tak často, pracujíce a bydlíce na straně zcela jiné od ulic Croton, Woodland ave., Orange a Broadway.

Jelikož zkušenosti všech jsou skoro úplně stejné, sloučím je dohromady a pokusím se nakresliti obrázek poměrů tehdejších a života prvních vystěhovalců, řídě se ovšem přesně podle udání, jaké učinily mně paní *Máchalová, pp. J. Sýkora, Václav Žák, Jos. Zelenka, Štědrónský, Levy, Stein, Kříž, Krejčí, Tupa, atd. a*

kteře vesměs i v nejmenších podrobnostech se shodují.

Dřívě ale budiž mi dovoleno podati krátký nástin životopisu těch, jichž jsem se mohl dopříditi.

Václav Žák narodil se ve Varvařově blíže města Písku. Vyučil se řemeslu pekařskému a po prvních, přímo dobrodružných zprávách, které zalétly přes moře do jeho rodiště, byl jat touhou podívati se do báječné té země a skusiti tu své štěstí. Vyjel společně s jinými rodinami na jaře roku 1851 s rodinou a odrostlými poněkud již dětmi po plachetníku, na němž shledal se s jinými rodinami českými, jichž cíl bylo město Cleveland.

Za krátko po příchodu svém do Cl. začal společně se synem obchod pekařský na ulici Jackson, který s úspěchem vedl po 16 roků. Byl to první český pekař zde a výrobky jeho šly zrovna na dračku. V roce 1879 zemřel nejstarší syn a společník v obchodu a v roce 1884 následoval jej otec. Jelikož synové mladší do pekařiny chuti neměli, zanikl obchod a paní Žáková se syny bydlí ve vlastním domku na ulici Jackson.

Josef Mácha ze Smetanové Lhoty, kraj Písecký, vyjel z rodiště svého společně s Václ. Žákem po téměř plachetníku. Plavba trvala 14 neděl a byla v pravém smyslu toho slova jediným utrpením. V cechách živil se Jos. Mácha dopravováním vorů ze Šumavy po řekách Votavě a Vltavě do Prahy, zde však chytil se zedničiny a vydělával dva dollary denně. Jelikož práce bylo dosti a muž spofivý, žila rodina slušně a ukládala ještě pro budoucnost a zlé časy. Dětek měli deset, z nichž na živu zůstaly pouze tři — dvě zemřely v Evropě ještě. Zemřel jsa 72 roků stár, zanechav manželku a tři dítky v poměrně dobrých poměrech.

Jan Vitoň narodil se v Černé u Orlika roku 1823. Byl zručným kameníkem a dobrým zedníkem a co taký hned po svém příchodu obdržel práci s platem na tehdejší poměry velice slušným, totiž \$2.50 denně. Byl velmi veselý a společenský a bral velkého zájmu na všem,

co sloužilo k dobru a prospěchu malé osady. Měl dvě dcery. Jedna provdána je za p. Ployharta, bývalého v českých kruzích oblíbeného a známého hostinského na ulici Croton a druhá provdala se za bratrance L. Vitoně. Jan Vitoň zemřel v roce 1872. Ti, kdož jej znali, často věnují mu vřelou vzpomínku.

Josef Zelenka, rozen v Šerkové u Orlika. Byl vyučený zedník a chtěje zlepšiti své poměry a žiti poněkud svobodněji, vystěhoval se do Ameriky v roce 1852. První jeho počátky byly ovšem těžké, neboť musel se chopit všeho, co se nahodilo. Řezal dříví, (při čemž mu žena statně pomáhala), kopal stoky a tomu podobné. Výdělek ovšem nebyl velký, neboť nádenník tehdy dostával od 50c. do 75c. Jeden dollar mzdy považován za plat velmi dobrý. Štěstí ještě, že potraviny byly laciné. Zemřel v roce 1856 zanechav ženu a šest dítek.

Život společenský a ruch národní.

Ten pravý život společenský a ruch národní datuje se od roku 1853, v kterémžto roce rozmnožena malá osada česká nejen číselně, nýbrž obohacena i velkým počtem osob poměrně vzdělaných, ušlechtilých a národně probudilých. Ovšem, že postup ve směru tom byl jen pozvolný, předce byl ale velice znatelný nejen v samém středu malé osady, nýbrž i mimo její kruh. To zřímé nejlépe z vypravování paní Machové paní Havlíčkové, paní Zelenkové, pana Štědroňského, Sýkory, Krejčího atd. Když přijelo do Clevelandu prvních oněch šestnáct rodin českých, dostalo se jim od Američanů zdejších uvítání prašpatného, přímo odstrašujícího. Po ženských, které odvážily se do města podle svého zvyku z Čech, totiž bosy a v šátku na hlavě, házeno kamením a uličníci městští tropili si z nich úsměšky a pokřikovali na ně. Považovali je za cikány a nový ten živel přistěhovalecký nepovažovali za zdravý a vítaný. Nikdo z Američanů nechtěl přijmouti je do bytu a celých šestnáct rodin ubytovalo se na dvoře a v kůlně pana Levého, (jenž sám obýval jen malý

baráček), kdež bydleli po celý týden. Jelikož neměli peněz, vypomáhal jim p. Levý potravinami. Ženy i muži pak chodili dolů do jatek, kde zdarma dostávali plíce, jatra, ledvinky, ocasy a nožičky (vše to obyčejně zahazovalo se do řeky, jelikož cena masa byla velice nepatrnou) a tím živili sebe a své rodiny po celou tu dobu, než-li obdrželi práci.

Za krátko přišli ale k jinému náhledu. Seznali totiž, že každý muž je spolehlivý, zručný a věrný svým povinnostem, že je vytrvalý a poctivý. Necht' byla práce jakákoli, on se jí neštítíl a bylo-li zacházeno s ním slušně, byl věrným a práci své oddaným. Vzdor tomu, že nerozuměl řeči, neměl zaměstnavatel s ním velkých obtíží, neboť on chápal rychle a brzo vpravil se do nových mu poměrů. Se ženskými bylo to samé. Která rodina americká vzala k sobě českou hospodyní, kuchařku, služku, nebo prادلenu, nemohla záhy dosti vynachváliti si jí pro její zručnost, rychlost, pracovitost a čistotu. Kde ruka Češky vládla nebo pomáhala, tam byl dům jako klíčka a všude panovala vzorná čistota. Paní domu záhy se přesvědčila, že děvčeti českému může svědčiti celou domácnost, spížírnú i kuchyní, neboť dívka česká přiučila se spořivosti a umění kuchařskému již doma. Pracovitost, zručnost a poctivost Čechů a žen českých záhy stala se všeobecně známou a Američané hleděli nyní na nové ty přistěhovalce zrakem zcela jiným a pozvolna naučili se jich si vážiti. Proto také Čech obdržel vždycky práci dřívě, nežli kdokoli jiný a služby a pradelny české byly velice hledány. Tak pracovitost, poctivost a střídmost zvítězily nad předsudkem. Vzdor tomu však bylo prvním Čechům mnoho zakusiti. Bylyť časy nepřilíš skvělé, práce málo a tudíž špatně placená; to platí zejména o roku 1852, kdy přijelo sem prvních šestnáct rodin. Tu ale dobře osvědčilo se pořekadlo staré, které praví, že bída společná spíše slučuje a sbratřuje lidi nežli blahobyt.

Dokaváde bylo tu Čechů málo a každý zápasiti musel za tu skývu chleba,

mílovali se vespolek jako bratři a sestry. Inuli k sobě těsně, vypomáhali si na vzajem a sousedské zábavy jejich vynikaly upřímností, nelíčeným veselím a přátelskou shodou. Jednou sešli se všichni u tobo, podruhé u jiného souseda — sítě tehdy ještě nebylo — a při jedněch houslích, nebo harmonice bavili se mladí i staří znamenitě. Hoj, jak zaplála tu tvář radostí a jak zalesklo se oko blahem, když celá ta malá osada se ženami a dětmi sešla se v malé jizbičce k pospolitě zábavě! Jak každý byl povděčen tomu, že může pobaviti se s krajanem a že v kruhu bratří rodných zapěti může si píseň národní! Tehdy nebylo mezi nimi závisť, nebylo fevnivosti a štvání jednoho proti druhému. Čechové tehdy se mezi sebou snášeli dobře a jeden druhého podporoval spíše, nežli aby od úst utrhl mu poslední sousto. Proto také zábavy jejich, ač skrovné a „po domácku“ byly utěšené a zrovna tak oblažující, jako povzbuzující. Připomeňte jen na ně ty „staré“ a uvidíte, jak okem jejich zašlehne blesk radosti a uslyšíte, jak ret zašepce: „O, ano, tehdá to byl život; tehdá měli jsme se skutečně a opravdově ráti—ale teď?“

Společenský i národní život velice získal příchodem prvých proudů přistěhovaleckých v letech 1853 až 1868. Tu mezi jinými přišli pp. M. Krejčí, Fr. Knechtl, Václav Drábek, Jos. Bouška, Jos. Skala, F. Buzek, Fürst, Vrána, Fr. Tupa, Jos. Novák, Fr. Novák; pak bratři Sýkorové, rodina Vobořilova, bratři Payerové, rodina Františka Sprostýho, Václav Rychlík, M. Albi a více a více jiných nadšených vlastenců a horlivých národovců, jichž stručné životopisy budou zajisté čtenáři statě té vítány:

Josef Novák narodil se roku 1818 ve vesnici Bažejovice. Otec jeho byl zedník a on vyučil se taktéž zedničině. Do Ameriky přistěhoval se s rodinou taktéž po plachetníku roku 1853. S ním jelo asi 100 Čechů, z nichž ale málo se jich osadilo v Clevelandu. Záhy po svém příchodu pracoval pro jednu z největších tehdy firem: Southworth & Williams a vytrval tu celých 16 roků, pak

diázdl ulice pro město. Mzda byla tehdy mizerná, neboť neplatilo se více jak sedm šilinků denně. To trvalo tak až do vlády presidenta Lincoln, za kteréž (v roce 1860-1861) vystoupila mzda obvyčejného dělníka až na \$4 za den. Na ulicích Croton, Orange a Woodland ave. stálo pouze několik domků, dále pak a po nynějším Broadway rozprostíral se hustý les. „Pozemky byly tehdy za babku a my všichni, kteří v letech padesátých jsme se usadili v Clevelandu, mohli býti dnes bohatí, kdybychom byli měli ducha spekulativního, podnikavého a prozřavého.“

Po r. 1854 narodil se syn Josef, nynější právník, jemuž dáno vychování tak pečlivého, že již co třináctiletý mládík připuštěn k praxi právnícké co právník i k soudům vyšším. Druzí dva synové jsou stavitelové a co tací požívají dobrého jména a těší se velké důvěře nejen mezi krajany, nýbrž i mezi Amerikány a Němci. Z dcer jedna je provdána za p. Ant. Wiesnera a druhá za p. Jos. Zíku, prvního českého sládku v Clevelandu. Manželka p. Jos. Nováka je ještě na živu a v roce 1890 slavili staří manželé zlatou svatbu. Avšak nelitostná smrt shroutila ho v neděli dne 22. července 1894; byl ožien všemi, kdo ho znali.

Frank Knechtl narodil se v Nenačovicích u Berouna v roce 1827. Privil sám o sobě: „Když se medvědu dobře daří,

jde na led tancovat. Člověk vydrží a snese největší bídu a psotu, nese trpělivě všechnu útrapu života, jenom dobře se mítí a žiti klidně a bezstarostně, to nenese. Dobré bydlo ho tlačí a vyhání ven z teplého hnízda do strádání a do boje za existenci. Tak bylo to i se mnou. Já měl co panský kovář pěkný plat roční, měl jsem pěkný byt a dříví zdarma a k tomu ještě deputát. Mohl jsem být až do smrti živ bezstarostně a dobře při malém jen namáhání. Tu v letech 1851

Josef Novák.

a 1852 přicházely k nám zprávy o té báječné Americe a já odhodlal se k vystěhování v domnění, že tam na mne již čekají a že budu zasypan zlatem a bláho bytem. Přijel jsem do Clevelandu v r. 1853 a tu jsem seznal, jak šeredně jsem se zmýlil. Skutečnou nouzi jsem sice nepoznal, neboť co dovedný kovář dostal jsem ihned práci a také dosti slušný plat, \$2.50 denně, a však ze všech snů

mých nedošel splnění ani jeden. Naopak ztratil jsem zde osm dítek a dožil mnohého sklamaní.

V letech dřívějších byl alespoň zde pěkný život společenský a v kruhu šlechtných, dobromyslných a veselých přátel člověk zapomenul trochu na tu trudu života. Dnes však nemáme ani to, neboť časy jsou smutnější a trudnější nežli tehdy a náhrada ve společenském životě žádná. Závisť a zloba zavládla mezi námi a kdyby jeden mohl

utopit druhého na lžici vodě a bez trestu udělal by to. Doufejme, že obrátí se vše k lepšímu."

Josef Štědronský narodil se ve Štědroníně blízce Zvíkova a do Ameriky přijel s rodinou roku 1853. Plavba trvala plných pět týdnů a byla jednou z těch nejtrpělivějších zkoušek, jakých kdy bylo mu v životě přestáti. Loď byla přeplněna vystěhovalci, mezi nimiž bylo i mnoho Čechů a nebyl tudíž žádný div, že při bídě a hladu, jaký tu panoval, vypukly nakažlivé nemoce, jimž podlehl 52 lidí. I my poznali, jak to boří, když člověk ztratí to, co srdci jeho tak blízké a co je částí jeho bytosti. Do smrti nezapomenu na ten pocit, jaký ovládal celou duši naši, když do moře spouštěno bylo tělo naší tříleté sestřičky, která též stala se obětí nákazy; div že rodiče naši nezšíleli tehdy. Člověk ale vydrží mnoho a čas hojí všechny rány.

Počátky naše v Americe byly dosti obtížné a otec musil podvoliti se mnohé práci, kterou by byl v Čechách jistě nedělal. Ba právě! Kdyby člověk chtěl v Čechách tolik pracovat a tak se dítí jako *musí* zde, dopracoval by se lepších výsledků. Jen kdyby tam byla větší občanská a politická svoboda a lid neúpěl tak pod jařmem klerikálů a tyranické vlády.

Když přijeli jsme do Clevelandu, stály na Croton ulici pouze tři domky. Čechů bylo zde málo a snad proto měli se rádi a lnuli k sobě bratrsky. Scházívají jsme se u Kosa v hostinci, kde však ponejvíce hrálo se v karty. Nejlépe bavili jsme se při tak zvaných zábavách sousedských, které pořádané střídavě u toho, neb onoho krajana. Tu pak pustili jsme úplně úzdu veselosti a rozmaru a při srdečné zábavě zapomněli jsme na všechny strasti a trud životní. A bylo toho věru zapotřebí, neboť časy byly dosti špatné a mzdry prabídne. Obyčejný dělník nevydělal si více jak 75c denně a nejlepší \$1.50. Maso bylo ovšem laciné (2 až 3c libra) taktéž dříví a byt, ale mouka stála \$18.00 sud. Otec četné rodiny jen s těží mohl tuto uživiti a kdyby dobré ženy nebyly svým mužům vypomáhaly, byly by děti začasté zakusily hladu dosti. Později bylo lépe a kdo byl pracovitý a spofivý, mohl něco pro budoucnost uspořiti. Dětek bylo sedm; tři hoši: Josef, František a Jan a čtyři děvčata: Marie, Julie, Františka a Marie (Poslední pojmenovali jsme po té, která zemřela na moři.) Josef Štědronský i dobrá jeho žena již dávno odpočívají v lůně země, avšak četné potomstvo jejich povždy bude jich míti u vděčné památce.

Pro kalendář American napsal Hugo Vohotek.

Paměti českých osadníků v Americe.

Zprávy o prvním osazení se krajnů a o poměrech českých osad.

Francis Xaver Sýkora, narozen v prosinci roku 1825 ve Nevězících u Orlíka nad Vitavou. Otec jeho byl krejčí a malý František sotva že odbyl obecní školy a naučil se důkladně psát i počítati, musel učiti se zacházeti s jehlou a mírou. To však nebylo mu na odpor a on v brzku vžil se do umění toho s velkou chutí a láskou, takže za několik roků vynikl co střiháč velmi dovedný a hledaný. Nedbaje bouřlivých dob v r. 1848, vplul do klidného přístavu manželského a žil své mladé žince a svému povolání. Počátkem r. 1850 však

počaly do okolí přicházeti velmi lákavé dopisy z Ameriky a ty pohrnuly mladomanžele k vystěhování. Bylo to v roce 1853. Provázeni dvěma dětmi, vstoupili na palubu plachetníku, v srdci chovající skvělých nadějí pro budoucnost. Na loď bylo asi 400 vystěhovalců, avšak jenom jediný Čech mezi nimi—mladý Prošek. Byla to jedna z nejrychlejších a nejdůkladnějších loď společností, což bylo také příčinou, že vzdor neustálé skoro a strašné bouři přistáli ku břehům americkým již za 31 dní, kdežto loď jiné byly—jak nám později

sděleno, na cestě až po dně. — Není k vyličení, jak cítili se býti blažení, když stannli na pevné zemi, vzdor tomu, že co dotýče se hmotných prostředků, byli na tom bledě, ačkoli z domova vyjel penězi hojně zásoben. Bylť vystěhovalci tehdy ve městech přistavňelch při vyměňování peněz děsně šizeni a mnohý známý přeplavní jednatel nebo jeho náhončí, zbohatnul z mrazilů chudého vystěhovalce. Okradený, jsa jednou v Americe, byl úplně bezmocným a nemohl na zloději žádati zadostiučinění, protože neměl předně prostředků

k tomu a za druhé nevěděl, kde stížnost svoji vésti. Nebyloť tehdy našich nynějších poctivých a vlivu majících časopisů českých, nebyl ton rychlý a důkladný styk obou velkých pevnin, jako nyní. Pro okradeného bylo tedy nejlépe mčeti a oželití ztrátu. Vystěhovalce z dob tehdejších mohl ostatně být rád, vyšel-li z rukou přeplavních jednatelů a hotelierů s prázdnou kapsou sice, avšak se svými zavazadly. Mnozí nechali v rukou bidáků těch vše, peřiny, šat-

Francis Xaver Sýkora.

stvo a museli vystaviti jim ještě dluhopisy, které nuceni byli uplácti z Ameriky. O tom dala by napsati se celá kniha (z vypravování pí. Sýkorové). Hned po příjezdu svém do Clevelandu obdržel Fr. Sýkora místo střihače v jednom z největších oděvních závodů ve městě (u Wagemanna) s platem \$1200 ročně a svobodným bytem. Bylť tehdy časy velmi dobré, zejména pro dobré krejčí a každý mohl vydělati si a zabořati hezký obnos do roka. V závodu tom pracoval p. Sýkora po dlouhou dobu

a později začal obchod samostatný, v němž setrval po ptařech deset roků, načež přešel do obchodu s pozemky, který s úspěchem vedl až do roku 1887.

Počátkem roku toho počal churavěti a zemřel, jsa stár 62 let. Z 8 dítek, které ze šťastného manželství vyplynuly, zanechal pouze čtyři — jednu dcera a tři hochy. Z hochů je p. Fr. P. Sýkora, jenž studovav práva v Clevelandu, započal právníckou praxí v roce 1873 a po 10 letech přestěhoval se do Edgewood, Wyo. — Josef Sýkora narodil se v Clevelandu v r. 1853 a začal studovati medicínu v r. 1869.

Zkoušky co lékař složil v roce 1874 a v r. 1875 započal plnou praxí. V tom samém roce zvolen za distriktního lékaře, kterýžto úřad zastával po dobu 3½ roku.

Dr. J. Sýkora je dnes jedním z nejpopulárnějších českých lékařů v Clevelandu a pro svoji šlechetnou ysilnost, své dobré srdce a svoji ochotu zrovna tak milován, jako je vážen a ctěn pro odbornou svoji znalost a učenost ve věcech lékařských. Mnohá chudá rodina žehná mu a pře-

je všeho dobra, neboť on mnoho dobrého vykonal během své činnosti lékařské. — Druhý syn Karel narodil se v r. 1867 a studuje taktéž lékařství. — Dcera Alžběta provdala se za J. F. Trojana, jednoho z nejčelnějších obchodníků s oděvy na Broadway. Příbuzanstvo je velmi četné a náleží k němu nejlepší a nejvlastenečtější clevelandské rodiny, jako Spurných, Kuželové a jiné.

Francis Xaver Sýkora byl národně velmi činným a byl dobrým a zdárným synem máti Čechie, snažil se o to, aby dítky jeho

s toužou vroucností k ní přilnuly a jí milovaly, jak to činil on a milená jeho manželka.

Stará paní Sýkorová, věrná družka jeho tráví poslední dny jejího života v rodině milového syna, dr. Jos. Sýkory v klidu a štěstí, milována a hýčkána svými dětmi a vnuky.

Josef Kříž narodil se v roce 1820 ve Lhotě Smetanové, kraj Písecký. Byl jediný syn Josefa Kříže, bednáře. V domě otce svého vyučil se taktéž řemeslu bednářskému a oženil se v roce 1856. Manželství požehnané jedním dítětem, které ale za krátko zemřelo. Tu v r. 1858 i on byl zachvácen hořečkou systého-valeckou a přepnul s manželkou do Ameriky — přímo do Clevelandu, kde i hned obdržel dobře tehdy se platící zaměstnání v jedné z bednářských dílen. Tu pracoval po mnoho let a jsa spříživý, mohl v několika letech zajistiti si vlastní domovníu.

Postupem času rozmnožila se rodina jeho o 6 úřů — 2 hochů a 4 děvčat, z nichž jedna zemřela.

Syn Vilém odstěhoval se do New Yorku a Jan je doutníkářem. Dcera Marie provdala se v r. 1870 za p. Fr. Payera; Mathilda zasnoubila se v r. 1886 s Američanem Cullym a poslední Barbora stala se choť p. Ant. Jílka.

Josef Kříž býval velmi činným ve spolkovém životě a byl jedním z nejčelnějších zakládajících členů spolku sv. Jana, prvního to katolického spolku v Clevelandu.

První choť zemřela mu v r. 1866. Rok na to oženil se po druhé a taktéž v šťastném manželství žil s družkou svojí až do

r. 1891, kdy mu tato odňata. Stařeček, ač čítá již 73 roků, je stále duševně živý a rád a živě vypráví o svých zkušenostech v Americe, tak že je mile ho poslechnouti. Žije šťastně v kruhu svých četných a jej milujících dětí v úhledném domku na Warren ulici.

Martin Krejčí. Jedním z předních a v národním životě mladé emigrace české vynikajícím a nezástně působícím členem byl zajisté Martin Krejčí. Není snad Čecha v Clevelandu, by neznal jej buď osobně neb dle jména, není starého osadníka

českého, by nechoval k němu úctu pro obětavou práci, jakou v dávno minulých letech byl vykonal na poli našem národním.

Jméno Mart. Krejčího je úzce sloučeno s národní historií Čechů clevelandských, protože nebylo jediného národního nebo šlechtického myšleného podnikuvlecech sedesátých a pozdějších, aby Krejčí nebyl bral v něm živého účastenství. Byltě on jednou z těch pruzin, které hýbaly národním životem a dávaly mu patřičný směr:

byltě on jedním z těch horlitelů, kteří pracovali o to, aby společenský život toho malého hloučku Čechů clevelandských byl vášnivý a příjemný. Proto stručný životopis jeho bude zajisté mnohým vítaný.

Martin Krejčí narodil se v roce 1829 v obci Mahouši u Netolce, kde rodiče jeho vlastnili velký statek. Po odbytí průpravních škol věnoval se cele hospodářství a jsa poměrně mlád, zasnoubil se s Rosalíí Davidovou z Malého Záblatce. Krátce na to přicházely do vůkolí velice lákavé dopisy

Josef Kříž.

z Ameriky a bujarý, podnikavý muž odhodlal se zkusit štěstí své v nové, zaslíbené zemi.

Ůmysl ten provedl v roce 1854. Zpeněžil celý svůj majetek, odplul do Ameriky po plachetní lodi. Kdyby byl věděl, jaké svízele bude muset přestáti, jakému nebezpečí bude vydán v šanc se svojí rodinou, jistě že by se byl sotva odhodlal k přestěhování do dálných krajů.

Plavba trvala píněch 90 dní a po celou tu dobu bylo rodině zakoušeti tisícových útrap. Ne příliš objemný plachetník převážel na 1400 vystěhovalců, u veliké většiny trčanů nejnižší třídy. Strava hned od počátku byla prabídnu a jestliže některý z nich se proti tomu ozval, byl bit. Strašná bouře, trvajíc po 43 dní zmítala loď jejich jako školápkou a po celou tu dobu nevycházel cestující ze strachu, že přístím okamžikem budou pohřbeni ve vlnách nekonečného oceánu. Den se dne setkávali se s obrovskými kry ledovými, skrze něž se cesta klesití bylo pravým uměním. Konečně, když vše to přestáli a se trochu utišili, nastal klid a cestující oddali se veselí. Toto však bylo na krátko, neboť za čtyři dni znovu vrušení byli cestující děsným pokřikem „hoří!“

Oheň vypukl totiž v kuchyni a štěstí bylo, že byl záhy zpozorován a současným přičiněním utlačen dříve, nežli mohl způsobiti zkázu lodi.

Co v té době vystěhovalci zakusili, nelze popsatí, jakož nelze popsatí okamžik, kdy objevila se poprvé země. Jaká slast

prochvívala tu celou bytostí, jakou radostí bušilo tu srdce při pohledu na pevnou zem, na tu zem, která měla jim býti novou vlastí a v níž pro sebe a své potomky chtěl si zbudovati novou a šťastnou budoucnost.

Do Clevelandu přijeli dne 7. dubna 1854. Tehdy bylo zde asi 13 českých rodin, mezi nimiž hlavně vynikaly: Štědrónský, Havlíček, Vítoň, Mácha, Kocian, Fuerst, Vrána, Drábek a jiní. Celý kraj, kde nyní nacházejí se oživené a obchodní ulice Croton, Woodland ave., Forest, Broadway a t. d. byl tehdy jediná lesina s ulicemi nově proráženy, avšak sotva znatelnými.

Dostatečnými prostředky jsa zaopatřen, založil pan Krejčí první český obchod v mladičké osadě, který, jak samo se rozumí, okamžitě stal se střediskem všech českých přistěhovalců.

Emigrace česká byla v letech sedesátých čilá a sotva že malá osada čítala něco přes 200 rodin, již vynikající a probudivější její členové pomýšleli na zřízení spolků.

Spolupůsobením p. Krejčího dán základ ku „Slovanské Lípě“ a později ku založení časopisu „Pokrok“, jehož redaktorem byl, jak známo, p. B. F. Zdrábek, nynější redaktor „Svornosti.“

Tak působil pan Martin Krejčí v každém ohledu blahodárně na vývin národního života v Clevelandu a tak působí i po tu chvíli.

Žel, že v životě rodinném osud byl mu méně příznivý a zasadil mu mnohých ran krutých. Tak z prvního, jinak šťastného

Martin Krejčí.

manželství, zůstalo mu z osmi dětí na živu jen jedno—dcera, která je posud svobodná. Manželství druhé bylo požehnané i šťastné—sestává se 7 dětí od 1 do 18 roků, vesměs zdravých a nadějných.

V obchodu byl střídmě šťastným—jak to již obyčejně bývá—dnos však stojí v čele obchodu kvetoucího a výborně pověstí—i za hranicemi Clevelandu poživajícího.

Pisatel tohoto přeje mu rozkvět další a vyplnění všech jeho tužeb a přání.

Frant. Sprostý narodil se v Hřekovicích, okres Milevsko, 9. ledna 1820. Ve Vitavo Týně vyučil se krejčovskému řemeslu a když se v Milevsku oženil s Annou Čukr, provozoval řemeslo své v městě tomto až do roku 1860. Když čtyři synové dorůstali, poslal nejstaršího do Ameriky, aby nemusel být vojákem a sám pak s rodinou svou na zimu roku 1866 se vydal přes moře za synem. Plavba z Brem do New Yorku po plachetníku Atlanta byla bouřlivá a trvala 53 dní a tu není divu, že nebylo již ani té špatné povrchy pro cestující, mezi nimiž bylo též 8 rodin českých dostatek.

Když přibyl do Clevelandu, kde byl očekáván též od svého švagra p. Jos. Doubravy, musel se chopit práce nádenické, an zde ženská krejčovina byla provozována výhradně ženskými. P. Sprostý byl totiž vyučen řemeslu krejčovskému pro ženské obleky a tu není divu, že nezvyklému práce nádenická nebyla vhod. Později zařídil si obchod grocerní a řeznický, který provozoval s úspěchem do roku 1885.

Národní život byl tehdy pěstován mezi Čechy clevelandskými jen při rodinných zábavách, an českých místností veřejných ještě nebylo. R. 1891 navštívil p. Sprostý výstavu pražskou, však 9. října 1893 rozloučil se na vždy s rodinou a četnými přáteli. Zanechal po sobě manželku, čtyři syny a dceru v dobrých poměrech. Jeden ze synů, p. Josef Sprostý jest chvalně známým detektivem v Clevelandě.

František Payer. Málokrterý z clevelandských Čechů prodělal tolik změn životních

a tolik a tak rychlých přechodů ze štěstí do neštěstí jako Frant. Payer. Životopis jeho je zrovna tak zajímavý, jako je chvalitebná jeho činnost ve veřejném i národním životě.

Frant. Payer narodil se v roce 1842 v Čunelích, hejtmanství Březnice, kraj Písek. Vyučil se sladovníctví a odveden r. 1863 k 2. pluku dragonů (Windischgruetz), účastnil se válek roku 1864 proti Dánsku a r. 1866 proti Prusku s významným, byl na poli válečném povýšen za poddůstojníka. V prvním roce byl poslán do plukovní školy v Staré Boleslavi a pak

přidělen k plukovnímu kanceláři co písař až do vypuknutí války s Pruskem r. 1866, kde mu přidělen úřad polního sekretáře a tělesného ochránce plukovníka knížete Windischgruetze.

Zároveň navštěvoval plukovní školu v Meidlingu a při odbyvaných zkouškách vyznamenan v jízdě a slibeno mu místo manipulanta, jakmile jen bude uprázdněno. Do té doby však přidělen k manipulantu první švadrony a svěřeno mu místo vyučovat poddůstojníky v šermování se

František Sprostý.

šavil a pak připravovat školáky (kadety) pro poddůstojníky v němčině a šermování. V roce 1866 byl v boji raněn a považován za padlého. V polí sloužena za něho mise od pátera Cerhy, taktéž v jeho rodšti.

Toto uvedl p. Payer pouze proto, že ve vlasti pluk ten sestaven byl ze všech krajů a že mnozí bývalí vojenští kamarádi dle bojeji uvedeného popisu upamatují se na svého bývalého vojenského kamaráda, jak v čase míru tak i ve vřavě válečné.

Roku 1868 vymáhali jej rodiče jeho z vojny, chtějíce předatí mu živnost a obchod

hotelní. V čase tom měl mladší bratr Emanuel, dostavit se k odvodu, rodiče ale, a by uchránili ho od strastí válečných a bedy života vojenského, vypravili ho do Ameriky, kamž i František jej téhož roku následoval. Roku 1870 oženil se s nejstarší dectou Jos. Kříže, který se vystěhoval do Ameriky již v r. 1853. Z manželství toho vyšlo 10 dítek: 5 nalézá se v líně země. Nejstarší František Harry, 19 r., prošel v loni s úspěchem vyšší školy, navštěvuje

universitu (Adalbert College), kde studuje klassické řeči; dcera Mamie prochází tímto rokem vysokou školu; 16letá Kattie je druhým rokem na vyšším učilišti a Millie a Blanche chodí do škol obecných. Všechny tyto dítky mluví i píší plynule česky a s vroucností lnou ku drahé máti Čechii, neboť rodiče již záhy v útlá srdce dětská vštěpovali lásku ku staré jich vlasti a seznamovali je s historií slavných našich předků.

V životě obchodním prodělal p. Payer mnohých změn a nabyl mnohých trpkých zkušeností. Od r. 1868 až do r. 1873 pra-

coval pro pivovarnické společnosti a v r. 1873 postavil však se společníkem Leisingem pivovar samostatný, v němž vařilo se pivo dobré a velice hledané. Společník Leising později ale vystoupil a místo jeho zaujmul p. Jan Tlapa. V tom roce právě bylo velmi zle pro obchod pivovarnický, neboť následkem špatné zimy nebylo ledu — strojů na vyrábění tehdy ještě nebylo — a cena jeho vystoupila až na 82½ za tónu. Slad stál \$2,04 bušl a címel v tom samém poměru. To vše vyžadovalo velký náklad a peněz bylo málo. Museli tudíž přestatí,

Zanechav pivovaru, zařídil si p. Payer samostatný obchod grocerní a feznický a vede jej po dnešní dobu pilně, jsa podporován věrnou svojí družkou.

Josef Václav Sýkora narozen byl 21. března r. 1840 v Nevězícih, v mírovském okresu. V roce 1852 rodiče jeho přestěhovali se do Písku, kde odbyl hlavní školy (tenkrátě po-němčené) a gymnasium a pak byl přijat na universitu pražskou v r. 1863. Ale nežli nastoupil universitu, odhodlal

se raději jíti do Ameriky na přání bratra, který byl usazen v Clevelandě od r. 1853.

Když přibyl r. 1863 do Clevelandu, bylo tu jen asi 100 českých rodin usazeno. První zaměstnání své na americké půdě nalezl v knižnické dílně a pak v středním obchodě, v kterém zůstal až do roku 1869. Z obchodu pak vystoupil a studoval práva u advokáta Kernuše a na právnické koleji „Ohio State and Union Law College“ Stal se notářem českým r. 1869 a právnické zkoušky odbyl v roce 1891. Byl prvním českým notářem a advokátem v Clevelandě, Ohio.

František Payer.

Roku 1866 oženil se s nyníjší svou chotí Fífstovou, pocházející z Mirovic. Manželství toto bylo plodné, an se jim narodilo 9 dětí, které vesměs žijí a dvě nejstarší jsou již též v stavu manželském.

Josef Petr z Dubiny. Snad každému, kdo se ze staré vlasti do země této ubírá, víří hlavou tisícové myšlenky. Jak se mně asi povede v té cizině? Co mně tam očekává? Zahynu tam snad v bídě a nouzi, či stanu se člověkem zámožným, nebo dokonce bohatým? V době nyníjší, kdy cestování do Ameriky jest tak usnadněno, dolehnají přece chmurné myšlenky na vystěhovalce: tím horší to muselo býti v letech dřívějších, kde se evropská emigrace sem do Ameriky skoro výhradně jen na plachtěných lodích plavila.

Bylo to v červenci r. 1856, kdy se 16 rodin moravských na malém plachtěníku německém vydalo přes širý ocean sem do této země, pini jsouce obav i nadějí. Všecky tyto rodiny se vystěhovaly z okolí Frenštátu, chtěje tak spojenými silami nepřiznatému osudu vzdorovati. A ten zlý osud je zastihl hned na lodi. Cesta byla strašná, tak že několikráte se naši vystěhovalci se životem loučili. Utrpení vystěhovalců těch trvalo plných 13 týdnů, než zhlédli spásné břehy nové vlasti.

Na kruté cestě té uvrženo bylo 11 osob v chladný, mokrý hrob co mrtvol, vodní zvířeti za potravu. Kdykoliv se přiběrný průvod po palubě k zádi lodě ubíral s novou obětí dlouhé plavby, tu každému z vystěhovalců tanula na mysli otázka: „Kdy asi moji mrtvolu takto hodí do hlubin mořských?“

Konečně po čtvrtletém utrpení dostíženy břehy slunného jihu a loď přistála v Galvestonu. Tu však museli naši přistěhovalci vstoupiti ještě jednou na loď, tentokrát již na parní, která je dopravila do Houstonu, neb eflém cesty jejích byl Catspring, kde již několik našinec usazeno bylo. Železných drah tedy ještě v Texasu nybylo a mimo vodních cest veškerá doprava se děla po vozech, tažených volmi. Jak zdlouhavé bylo cestování to, může sobě každý představit.

A tak také se s vojským potahem asi

v polovici listopadu roku 1856 dostala výše naznačená karavana česko-moravských vystěhovalců do Catspring.

Nehodlám zabývati se v tomto pojednání se všemi těmito přistěhovalci a jejich osudy, nýbrž chci se přidržeti jen jednoho z nich a sice Josefa Petra, chlapce tehdy jedenáctiletého. Otec jeho, také Josef vstoupil na loď se 3 chlapci a 3 děvčaty; nejmladší děvčátko však na cestě co mrtvolu pohltil ocean. Nyní konečně

po všech těch svízelech, když se octli u cíle své cesty, stál tu Petr s rodinou, uprostřed ostatních zbědovaných přistěhovalců, bez rady a pomoci. Někteří u Catspring usedli krajané nářkem na bídu a špatné poměry nově přistěhovalým myslí ujímati, tak že tito dly si nezoufali. Starý Reimershofer jim však dodal zmužilosti, tvrdě, že kdo ochoten jest pracovati, nikdy zde hladý nezahyne. Navrhl jim, aby se odebrali do La Grange, kdež se již pro ně něco nalezne.

Tak po několikátýdním odpočinku karavana česko-moravských těch přistěhovalců vydala se na cestu z Catspring do LaGrange,

Josef Václav Šékora.

Tu pak nabídnuta jim výhodná koupě půdy u potoka, zvaného Navidad, kamž se největší část oněch přistěhovalců uchýlila.

Také rodina Petrova postavila se konečně na půdu, kterou mohla zváti svou. Půdu sice měli, ale nic na ní, leč morné stromy. Nyní započal ten zápas o existenci s divou přírodou. Budovati přístřeší, vzdělávati půdu, zaopatřovati životní potřeby a seznamovati se se zemí novou a jejím obyvatelstvem — to byl ten úděl četné rodiny Petrovy v nové vlasti. Každý člen rodiny sotva že se trochu na nohy postaviti dovedl, musel pracovati a rodičům pomahati. Jednáctiletý Josef ovšem vyjmut nebyl a na místě aby ve škole ducha svého obohacoval v dělostrojných, musel mladé tělo své dítiti až do únavy. Škol bylo tehdy teprve pořídku a ke všemu muselo se platiti za vyučování. Tak trávil mladý Josef Petr svůj dětský věk jen v ustavičné, namáhavé práci.

Nadešel rok 1861, kdy i Texas stržen byl do víru válečného. Pro „svobodu a státní neodvislost“ jak se tomu tehdy říkalo, musel se každý zbraně schopný postaviti v šik válečný. I nejstarší Petrův syn Jan, co dospělý mládík musel jíti v šiky konfedačních, neboť nebylo výhnutí. Ať souhlasil s odštěpením či ne, musel každý zbraně schopný masaditi život svůj za výsady otrokůů.

Josef Petr byl tehdy jen 10 let star a tudíž k vojsku povolán nebyl, avšak musel s potáhem za vojskem potraviny a vládní bavlno do Mexika dovážeti. Za tehdejších pohutých dob nebyl nikde životem svým jist ani doma, tím méně v širých

stepích podél hranic mexických. Mladý Petr byl několikráte od lupičů přepaden, ti však mu nikdy neublížili, ani nekladli odporu. V nehostinných těch stepích podél hranic mexických jest pouhé cestování utrpením nesuesitelným. Místy není vody na míle daleko, místy ani nic zeleného nelze spatřiti mimo hromady písku. A Josef Petr šťastně přestál veškerá ta utrpení i válku občanskou, která i mladý život jeho staršího bratra zničila.

Po skončení války občanské byl lid zde na jihu úplně vyčerpán a ochuzen. Rodina

Petrova mimo majetku ztratila i nejstaršího syna a mladší Josef šel se učiti řemeslu kovářskému, aby se snáze životem protloukl. Po několik let se živil kovářinou, až konečně se ujmul hospodářství otcova. Nyní teprve počalo se štěstí na dos. Petra usmívati. Pracoval neúnavně jak na poli, tak v kovárně; poznenáhlu přikupoval sousední pozemky a nyní vlastní 1200 akru půdy, bez mála dvě čtver. míle v rozloze.

Kdo cestuje po dráze zvané San Sett z Hou-

stonu do San Antonia, tomu projeti jest asi na polovici cesty městečko Weimar v okresu Colorado. Od tohoto města na sever asi 3 míle přijde cestovatel do lesnatého hvozdu, na jehož okraj se nalezá kostelík, škola, několik domků a pak rozsáhlé ústnosti obchodní s mnoha přístavky.

Mimo toto hese název Dubina a rozsáhlá buňova náleží Josefu Petrovi. On to byl, jenž dal místu tomu český název Dubina, jelikož byl tu ustanoven prvním poštmistrem a při takové příležitosti musel pošta vzdy nějaké jméno obdržeti. V ob-

Josef Petr z Dubiny.

chodu Petrově lze dostati vždy pivo a různé potraviny, v lese pak za stavením na taneční podlaze se okolní lid při veselé hudbě často baví. Josef Petr zvolen byl již dvakráte za poslance do státního sněmu, což nejlépe dokazuje, jaké oblibě se těší mezi občanstvem okresu Fayette.

Nyní pak porovnejme ten trdný příchod Josefa Petra do této země, jeho těžký zápas o život s nynějším jeho postavením. Jest majitelem rozsáhlých polností, na nichž až 20 rodin českých obživu co nájemci a dělníci nalezá. Vlastní pěkný obchod, který s l u s n é příjmy vykazuje. Zastává čestné úřady, jež ho uvedly do kruhů té nejlepší společnosti. Ale Petr nepřestal dosud býti pracovníkem a to příčinlivým. Naleznete jej buď u kovadliny v žhavý kov bušícího, nebo na roli pracujícího neb v obchodu posulujícího.

A díky vede k práci, ku všeliké práci domácí i polní. V čase okopávání neb sbírání bavlny naleznete děti Petrovy mezi jinými namjatými dělníky pilně pracujícími. Ať Petr jest vlastníkem jmění nejméně na 30.000 se páčícího, on dosud i s celou rodinou pracuje jako ten nejhudší rolník.

Práce, která jej povznese k nynějšmu postavení, jest dosud hlavním činitelem jeho života. Ať dětkám svým dává dobré vychování a o jejich budoucnost se postaráno, přece je vede k práci a tu se práci tuhé a nepřetržitě. Viděl jsem mnohdy, již všelhkými šťastnými náhodami ku jmění přišli a kteří pak práci pohrdli, děti své jen v zahálce vychovávající. Josef Petr však toho nečiní. On je si vědom, že jen

prací vydobyl toho, co má a proto se jí nešťítí, nýbrž s celou rodinou pilně pracuje. Bohatý rolník, úspěšný obchodník, státní poslanec — ale při všem tom dosud pracovitý člověk jest ten dubinský Petr, jež lid okolní daleko široko otcem jmenuje. Tak daleko to může v zemi této přivést každý pilný a spouitý přistěhovalec, byť počátky jeho byly sebe krutější.

Pro kulobitř Američan napsal Josef Hájek.

Josef Šháněl narodil se r. 1822 v Člčenicích, kraj Plzeňský v Čechách. „Již před tím nežli jsem na cestu do Ameriky pomysli, měl jsem

Josef Šháněl.

příležitost zhlédnouti velký kus světa,“ píše starý náš nárolovec. „neboť převstoval jsem skoro celé Rakousko a část Itálie. Ve Vídni pobyl jsem několik roků, pak dostal jsem práci v zámku na Hluboké a v těch 3 letech svého prodlení tam jsem se oženil. R. 1854 odebrali jsme se do Ameriky. Cestou vešla nás přes Kanadu a Quebec do St. Louis; usadil jsem se tam a po celých 11 let co jsem tu dlel, pracoval jsem na tom úrodném poli; přemáhali jsme obtíže a snášeli promáslodovinnáž se nám podařilo zabožiti řád Missouriž. 2 Č. S. P. S.

Také při občanské válce jsem spolupůsobil, slouže po devět m'sců v 2 pluku při setině č. těžkého dělostřelectva až jsem přišel k úrazu.

R. 1865 přesáhl jsem se do Black Earth, Wis., mého nynějšho sídla. Provozují své řemeslo, mám sklad domácího nábytku, rakví a vše co do toho ošoru přimáčeží. Vzpomínám těch starých časů, kdy co truhličí vydělal jsem v St. Louisu 30 až 75 centů do měsíce při drahém živobytí, oděvu i obuvi a porova vaje stav svůj nynějš s celou tou drahou životní, která byt i nebyla bohatá na dobrodružství, přece tak mnohé sbezapření a strasti sebou přinesla, jsem spokojen. Čím 72 roky věku, vychováli jsme 7 dětí a

všechny jsou samostatny a dobře zaopatřeny. Sevrkli jsme se teď až na tři: manželku, mne a nejmladšího syna, s kterým vedu obchod. Máme pěkný domov se zahrádkou, obchodní krám vlnitě, těšíme se dobrému zdraví a hledíme vsříti zlaté veselé. Perunů dá, že se jí dočkáme!"

Jan Albrecht z okresu Kewaunee, Wis. (Podívá J. V. Luňák.) Nebylo všem občanům přistěhoválým z Čech popřeno, aby při sklonku svého života pohlíželi do pestré minulosti a tím spatřovali dlouhý řetěz rozmanitých dobrodružství. Jež se na síňlavě jejich dráze měnily tak jako obrázky v nějakém kaleidoskopu. A době, že takových krajin mnoho máme, neboť většina takových dobrodružství utomila posléze v kalu a bahně, jež tuto země náledekem velké rozmanitosti přistěhovalecva a pak také tím, že sbloužila po drahná léta co jakýsi „dumping ground“ k ukládání vyvrhel společnosti evropské, skýtá.

Leč máme mnoho takových mužů, kterýmž se může smle přehlíbit, třeba ne pro jejich slavné činy, ale pro výsledek, jehož se dočkali plnou, úsilovnou prací a pak vzornou poctivostí, tak že Češi co osadníci požívají mezi všemi různými národy sem přistěhoválými dobré jméno. Mnozí z nich byli zákopníky v lesnatých krajích Wisconsinu, Minnesoty, jiní zase byli pionýry na šířích pláních západních prvních. Všem těmto mužům, kteří většinou buď se skrovnými začátky neb nanouze i s bohatými rukama počali proměňovat pouště v žrné kraje, oplývající medem a strdím, lidí vědomí panůč. Práce jejich nebyla luhněná, širší svět o nich mnoho nezvěděl, ale jich společné práci děkují jednotlivé towny, okresy, ba i celé státy svůj rozkvět i blahobyt.

Jedním z takových mužů jest Jan Albrecht, usodil co výnikář v townu West Kewaunee, blíž města Kewaunee, Wis. Nevynikal sice hlubokým životem, velkými činy, o nichž by smle svět mluvil, ale vyniknul poctivostí, přičinlivostí, soudným rozumem a jinými občanskými ctnostmi. Dne 14. září r. 1894 slavil své 81leté narozeniny, narodil se téhož dne r. 1813 v Roztokách v okresu Jilemnickém a v kraji Jičínském v Čechách. Krajina tato se nachází v Podkrkonoší, jež tak malebně leží ve svých spisech paní Karolína Sečtá, kdež lid pln pohádek chová cit a rozum bystrý a jasný. Do Jilemnice jest z Roztok pouze tři čtvrtě hodiny.

Otec jeho byl chudupok, čili jak v jiných krajích českých říkají půdobník a Jan byl jediným synem a tak ale starobylého příva zeděl chalupe, kdež po mnohá léta hospodřil. Před rokem šedesátým začalo z okolí Jilemnice větš stěhování se do zaslíbené země Ameriky a polnítky všech těchto českých vystěhoválých byly, aby si zlepšili své postavení hmotné a touhu po větší volnosti a svobodě, kteráž v době té kruté v prach byla šlapána bezohlednou zmlerou, nástrojem byrokracie a kouservatismu. U Jana Albrechta byly pohánky k tomuto vystěhování též i jiné. Jedna z nich vyplynula z vážnosti, jež se těšil v obci Roztokách. Ushoval a dolé

halil na něho aby přijmul čestný úřad představený, což ale tento učiniti nechtěl, obávaje se velkých pochůzek do okresního sídla, s čímž byla spojena mnohá útrata a velká ztráta času. Jak mnohý etičžostivý vychtař přišel za svého vychtařování o vše, o majetek, blaho rodiny a mnohdy i o čest. Toho se Jan Albrecht obával, znal mnohé podobné příklady.

Druhá pohánka k vystěhování byla ta, že nejstarší syn František se měl stavět k odvodu. Byl zdrav a silen a tu by jej byl vojenský kabát nemnul. Po celá tři léta se připravoval k odjezdu do Ameriky, pas měl připravený po celou tuto dobu. Když pro syna došlo předvolání k odvodu, tu došel nebyl zcela rozhodnut k vystěhování se, vždyť se to tak těžko loučí s tím domácím křemem, s místem, kde jsme se narodili, kde jsuc mladý věk trávil, kde jsme prožili slasti lesky a též mnohé strasti, jež na každého v jeho žití běhu čekají a pak loučení se s vlastí není také ničím lehkým. Každý jej strašil, že syn Frant. bude odveden, má příjmení, počínající s A. Albrecht a tudíž přijde při odvodu snad první do seznamu. Odebral se do Jilemnice a zde se poradil s tehdejším komisařem při okresu, jmenem z Kunratic a ten mu poradil, že syn František jen teukrát nebude odveden, pakli se s ním vystěhuje do Ameriky. Porada tato přispěla vystěhování se.

Přibuzní se strany manželčiny se vzpírali tomuto vystěhování; leč když docházely příznivé zprávy od jiných, kteří se byli již dříve, ovšem ne o dlouho, do Ameriky přestěhovali, tu i tyto překážky odstraněny. Byli to zejména, kteří z těchto končin se do Wisconsinu odebrali, následující: Starý Kotýk, jehož rodina se nyní nachází v Cooperstown, v okresu Manitowoc, Havel v Two Rivers, rodina Paulů, Jaroslav Wodsedálek a Fr. Sentý v Ahnapee, kterýž byl tehdež v Two Rivers.

Posléze byla chalupa prodána a tu dne 26. října r. 1860 vyjel z domu do Brém. Zde museli po několik dnů čekat na odjezd plachetníku a čas ten strávili v přistěhovaleckém hostinci. Zde je každého večera navštěvoval pan Karel, přistěhovalecký jednatel a s ním přicházel mladík asi dvacetiletý. Jednoho dne, nacházejíce se v úřadovně pana Karla, přišli tam dva brémští policajti a s ním s ním po německu vyjednávali. Karel jim pak sdělil, že mu nazřovali, aby zadržel toho mladíka, s nímž je v hospodě navštěvoval. „Jak pak bych to mohl učinit, vždyť se mnou spí na jednu postelí,“ znel dodatek pana Karla. „Bouřil prý celé Slovanstvo!“ Karel mladíka toho nezadržel, byl to pan Karel Janáš, nyníjší generální konsul v Petrohradě. Když jsme vyjžděli z Brém, vezli nás na lodích k přeplování lodí a tu p. Janáš seděl vedle p. Albrechta a p. Albrecht se tázal svého souseda, zdaž jede také do Ameriky. Pan Janáš odpověděl, že do Ameriky nejede, ale do Anglika. Tehdež ovšem p. Albrecht nevěděl, že z útěbu mladíka se stane kdysi druhá osoba ve slavném

státu Wisconsinu, kdež p. Janiš byl slavně zvolen za místopředsedu.

Dne 2. listopadu vsedli na plachetník, po němž přípluli do Baltimore zrovna na Nový Rok. Na téže lodi se nacházel Jos. Briell, kterýž po roce zemřel v Two Rivers a Fr. Dolenský, kterýž dosud žije v Kewaunee a těší se nejen z pověného zdraví, ale i také z hojného blahobytu a sestra Fr. Svatého s dítětem. Celkem se na lodi té nacházelo 18 Čechů.

Zrovna na Nový Rok přistáli v Baltimore a téhož dne slézali s lodě po plavbě, trvající 59 dnů. Ihned po přistání v Baltimore vsedli na dráhu a jeli na Cincinnati, kdež přenocovali u jednoho německého hostinského. Čtvrtek hostinský by je byl

rád svedl, aby zmeškali vlak a aby u něho utratili hodně peněz, leč nepodařilo se mu. Ráno v 6 hodin vyšli k nádraží, kamž se ubírali, řídce se telegrafními tyčemi. Přišli právě v čas, vlak již pískal, ušli tak přes tři míle cesty, nesu každý náklad hodně těžký.

Přítel Svatý, bydlící v Two Rivers se domýšlel, kdy asi přijedou do Milwaukee a proto se vydal pěšky na cestu 100 mil dlouhou do tohoto města. Přišel do Milwaukee na nádraží právě v tu chvíli, když vlak přijížděl. Manželka Albrechtova jej nejdříve spatřila a volala: „Je tady Svatý!“ Nikdo si nemůže představit radost, jakou pocítili, spatřivše svého přítele v dálné cizině.

Odebrali se s ním ihned ku hostinskému, s nímž byl Svatý znám. Ihned s ním vyjednával, zač by je dovezl do Two Rivers. Žádal za všech 18 osob \$50. Svatému se to zdálo mnoho a tak se šli ptat jinam. Jinde chtěli \$70 a \$75. Vrátili se na staré místo a druhého dne vyjeli. Jeli povozem po 3 dny. Svatý šel stále napřed pěšky, aby jim vyjednal nocleh, večeři a snídani. Byl vždy tak šťasten, že se mu podařilo vyjednat vždy vše za 18 ctů na osobu. Pan Svatý měl v Two Rivers domek. U něho pobýli Albrechtovi po 3 měsíce. Koupili ihned dvě krávy, aby bylo dšstatek mléka pro rodinu.

Pak koupil Albrecht farmu tu, co má nyní syn Frank. Farmu tu se nachází ve West Kewaunee a má 80 akrů. Stála \$400 hotově. Byl zde kousek vymýšleho lesa, tak zvaný kléruňk a malý srub. Byla to chatrč srobená z klad. Záhy potom je navštívil p. Fr. Hrbek, nyní měštin a obecní starš v Kewaunee a ten se vyslovil: „Z venku ta vaše chatrč vypadá šeredně, ale uvnitř je všecko čisté a pěkně uspořádané.“ Takové jsou ty naše české hospodynky, vše musí mít čisté, jako na sloupku.

Pan Albrecht přivezl do Ameriky syna Franka dvacetiletého, Annu šestnáctiletou, Františku dvacetiletou a Josefa desítiletého a na hotovosti \$600 ve zlatě. Pošli s kácením lesa, loupali

káru na třísko, šindel pro sebe, práhy železniční a sloupky do plotu. Téhož roku nasázeli 10 bušů bramborů. Práce v lese byla krutá, těžká, ale při veselí mysli se všechny překážky překonaly. Uklízeli půdu, aby získal, větší místa pro orbu. Tak mjel čas jako voda.

Kdy si porážel p. Albrecht obrovskou sosnu a aby jej nezasáhla při pádu, utíkal, leč klopytnou, upadl a vedle samé ruky spadnul obr hustého lesa, div že jej nezabil. Jindy zase kácel veliký jasan a ten jej jednou svou větví zasáhl na rameno. Byla to krutá rána. Práci té nebyl zvyklý z Čech a tedy není divu, že jej tyto nehody potkaly.

Asi za osm let předal farmu tu synu Frankovi, který se byl zatím oženil a koupil 80 akrů pralesa za \$600 a tento pozemek dostal syn Josef, který se byl také oženil. Od r. 1874 jest na výměnku a od té doby pomáhal v práci, tak dlouho, dokud jen mohl.

Dcera Anna jest provdána za p. Waise v severním Wisconsinu, druhá dcera Františka se provdala za Jana Šáru a ti bydlí v okresu Republic v Kansas. Pak koupil p. Albrecht v townu Montpelier v okresu Kewaunee 80 akrů a pozemek ten připadnul dceři syna Jana, Anně, která se provdala za Josefa Bažanta. Ti se odebrali později také do Kansasu. Všech dětí pošlo z manželství J. Albrechta sedm, pět je na živu.

Jan Albrecht.

Vsach vnučků má dědeček Albrecht 36 a pravnučků 8. Zdaž do této doby jich několik přibýlo, nemožno udati. S manželkou žije 58 let a za celou tu dobu neměli ani jedné různice.

Největší pohroma jej potkala r. 1876 po návratu z Kansas, kdež byl na návštěvě u svých útek, kdež pobýl po 5 týdnů. Když se vrátil, stával protější soused p. Waiss, dům. Té doby našel p. Albrecht neobyčejně lesklý kámen a tu vylezl na lešení, by Waissovi dílem ukázal kámen a dílem mu pomohl nložit dřevo, lež toto se smeknulo a tím Albrecht, ztratv rovnováhu, spadl dolů a vyrazil si pravou ruku z ramene. Spadl šťastně, neboť vedle místa, kam dopadnul, nalezla se bronza kámen a jiných stavebních odpadků a kdyby byl na toto místo spadl, byly by bývaly následky mnohem horší.

Po dvakráte navštívil své děti a vnučky v Kansasu. Jednou měl tu nehodu, že jej zavezl na 100 mil dále po dráze, než kam vlastně jel. Ubíral se tehdež s manželkou do Narka v Kansas, lež když přijeli na místo, někdo mu neoznámil, že jest u konce své cesty a tak zůstali sedět a železnice je vezla dále. Posléze zastavili a tu konduktor pobídnul je, aby slezli. Byla to krušná práce. Dědeček zatím následkem dlouhé cesty a nevyspíním ochuravěl a nemohl se ani hnout. Na nádraží, kam byl vysazen, mysleli, že jim tam země a nemohl se s ním nikterak domluvit. Posléze tam přišel jeden mladý Čech, obkrajel se kamsi do Nebrasky zabrat domovním a s tím se domluvil. Dědeček potřeboval nějakého posilnění a toho se mu dostalo od krajana v podobě části kofalky. Jíž tento s sebou si vezl do Nebrasky. K večeru vyjel po železnici zpět a tu byl přivezen do Howell, kdež se odebral

k Voj. Kaslovci a druhého dne ku svým přátelům. Hned když byl ještě v Čechách, ebodíval do kostela poslední a první odmatud a do kostela chodil k vůli společnosti, neboť se toho dne sešlo hodně sousedů v hospodě a tam se stýkal se vzhlíbenějšími sousedy. V Americe se zřeknul nahoru všech obřadů církevních, dítky své vychovával svobodomyšlně, čehož důkazem jest, že téměř všichni synové a zeťové náležej k svobodomyšlným spolkům, zejména k Č.S.P.S. Odehíral svobodomyšlný časopis Pokrok a po něm jiné svobodomyšlné časopisy.

Na vysoký věk jest dosud dosti statečný, čte pomocí brýlí hned od té doby, co jest v Americe, tedy po 33 roků. Manželka jeho jest také dosud živa a tak se spolu těší, jsouce na zaslouženém odpočinku, ze svých prospívajících dětí, vnučků a pravnučků a bude-li ještě několik let, což pevně doufám, že bude, na živu, doufá si dočkati se ještě prapravnučků; nejstarší pravnučce jest již nyní přes 14 roků.

Vylíčil jsem běh života dědečka Albrechtova tak jak mi jej sám vypravoval a připomenul, že by jinému na ty otázky, jež jsem mu kladl, ani neodpověděl. Dědeček Albrechtův připomíná na překnou osobu z výtečného obrazu ze života od J. L. Stroupežnického na Petra Dubského v Naší furiantě. Bodrý, přímý, upřímný zrovna jako starý Dubský. Ze zkušeností těchto starých mužů zasloužilých na prvním místě o své rodiny, pak místa, kde se usadili a žili, čerpejme naučení a řídkne se jich příkladem a zkušeností. Jisté každé county, Čechy osedlé, má takové staré dědovky a zajisté sbírka jejich životopisů a podobizen by byla vzácným bohatcím pražské Národopisné výstavy.

Sín Sokola Slovanské Lípy.

Nedlouho — a na rohu 12. boulevardu a Lincoln ulice v Chicagu vypínati se bude do výše nádherná sín Sokola Slov. Lípy, jejíž obrazem na titulním listě letošního kalendáře krajanům svým dozajista se zavděčíme. Vyrovnávajíc se zevnějškem i vnitřním zařízením svým těm nejskvělejšímu podnikům svého druhu, bude výmluvným svědectvím o pokroku Češtva chicagského vůbec, zvláště ale o snaživosti sboru, který bude moci a uspokojením pohlížeti na ovoce své práce. Už teď hrdým býti může na svůj úspěch; stavba síně jest zajištěna a s bujarými Sokoly raduje se každý uvědomělý syn matky Čechie! . . .

Plány k monumentální této stavbě vyhotovil architekt p. J. Randák a až stavba stane se střediskem české intelligence a pýčkou nejen Sokolů, ale i všech Čechů ame-

rických, půjde úspěch tento ze značné části na účet stavitelské schopnosti krajana Randáka a jeho lásky k věci sokolské.

Nová budova bude míti celkem čtyry poschodí a vysoký basement. Na bulvár záp. 12. ul. bude průčelí 120 stop dlouhé a na ulici Lincoln 113 stop. Zejména ta strana budovy, která bude čeliti na bulvár, je kusem krásné práce architekturní. Průčelí toto bude zbudováno ve vkusném italském slohu renesančním a efekt téhož bude značně zvýšen v jednom rohu krásně modelovanou věží s kopulí. V tomto průčelí bude se nacházet hlavní portál do budovy a síně s mramorovými aneb žulovými leštěnými postranními sloupy. Průčelí až ku římsce druhého patra bude z modrého bedfordského kamene, zbytek pak z tlačných cihel a terra cotty.

Průčelí na Lincoln ulici bude z tlacených žlutých cihel a terra cotta. Také z této strany bude jeden hlavní vchod do místnosti budovy.

Basement budovy bude obsahovat mimo vhodně přispůsobených šaten pro pány a dámy, byt domovníka budovy a velkou vodní nádržku pro účele koupací a plavecké. Dále budou tu místnosti pro parní kotle, stroje a dynamo-elektrické přístroje. Pod divadlem budou rovněž v basementu zřízeny oblékárny se vším pohodlím, dále budou tu sklepy nájemníků atd.

První poschodí bude rozděleno na tři velké krámské místnosti. Asi osmnáct střešviců zaujme zde hlavní vchod a schody do všech hořejších místností. Za krámy se bude nalézat cvičirna, jejíž podlaha bude 6 střešviců nad výškou chodníku. Místnost tato bude mít v rozměru 62x52 st., bude 2¹/₂ střešviců vysoká a strop bude opírán pouze jedním sloupem. Kolem cvičirny bude široká galerie pro obecná, o dobrý vzduch bude pak v místnosti postaráno tím nejosvědčenějším ventilacním systemem.

Další část prvního poschodí zaujme přízemí divadla (parter). Do přední divadelní (foyeru) povedou dva stupně pouze a vyzdobení téže bude přý dílem uměleckým. Strop bude dekorován sádrovými ornamenty a stěny obloženy mramorem. Z foyeru povede mírný stupňovitý svah do parteru. Hlediště bude 66 při 51 (nebo 56) stopách, jeviště pak 30 stop hluboké a 51 stop široké se třemi propadlištěmi. Zároveň budou zde čtyry první lože, dvě na každé straně a velké prohloubené místo pro orchestr. Divadelní síň bude 44 střešviců vysoká a bude

obsahovat první balkon a druhou galerii, jsouc veskrze vyzdobena reliefovými sádrovými ornamenty, sochami a malbami. Také zde bude zvláště přihlíženo k dokonatě ventilaci. Hlavní opona a veškeré scenerie nebudou navinovány na válce, nýbrž mašinerii přímo tahány do výše jako ve všech moderních divadlech anglických.

Druhé poschodí zaujmou ve předu ložové místnosti, byt jednatelův, divadelní balkon a ostatek místa na 12. ul. bude pak upraven pro písárny.

V třetím poschodí bude velká koncertní a taneční síň v rozměru 69x62 st., neboť důležno upozornit na to, že divadelní místnost bude výhradně pro divadla a podobné zábavy používána a sedadla že budou tu trvalá jako v divadlech anglických. Taneční síň bude mít v zadu platformu pro hudebníky. Před ní bude nálevna, toaletní místnosti, šatna a velká místnost k sezení, kam uvavení tanečníci budou si moci zajít se trochu osvěžit.

Jídlena s kuchyní a elevatorem bude částečně zabírat čtvrté poschodí. Dále bude zde místnost pro schůze a galerie.

Celá budova bude vytápěna parou a osvětlována elektrickým světlem. V přízemí divadla bude sedadel asi pro 400 osob, na prvním balkonu asi pro 250 a na galerii taktéž. Místa k stání bude více než pro 200 osob. Náklad na stavbu bez vnitřního zařízení odhaduje se na \$79.885, vnitřní zařízení pak státi bude asi \$2.200.

S duchem času v před, toť bylo heslem cílého sboru a přáním každého krajanu chicagského jest, aby se projektovaná stavba co nejdříve uskutečnila.

Úředníci Národního Hlavního Řádu Č. S. B. P. J.

Ta velká česká osada clevelandská chová ve středu svém mnohou vzácnou, ryze českou povahu. Jsou tu Čechové — žel, že počet jejich není větší — kteří nepovažují vlastenectví za dojnou krávu nebo za pláštík, za němž skrytí by chtěli sobecké a mrzké účele, nýbrž Češi, kteří s celým srdcem svým lnou ku svaté věci národní a k rodnému svému jazyku, neopomenouce ničeho, co sloužiti by mohlo ku zdaru, rozkvětu a zesílení naší české věci. Oni podobají se těm pilným včelám, které snášejí med svůj pro společné dobro bez hluku a nadýmání se, proto jen, že společná potřeba

toho vyžaduje. A takovými tichými, ale vydatnými pracovníky jsou i pp. Jakub Hájek, Václav Pešek, J. Vlach, J. A. Pintner a Ch. Lokajížek.

Jakub Hájek narodil se dne 17. července 1854 v Třebíči, okr. Trhové Sviny, kde otec vlastnil mlýn. V stáří 14 roků dán do učení na zámečnictví do Vídně. Na podzim r. 1871 odebral se přes moře do Winnona, Minn., odkud po krátké době se přestěhoval do Clevelandu, kde přijal zaměstnání u firmy Globe Iron Works. Po patnácti letech u této firmy, přijal zaměstnání u firmy Cl. Ship Building Co., kde taktéž se vyrá-

běly parní stroje a pod. pro lodě. R. 1889 nabídnuto mu místo co dílovedoucího u C. O. Bailett, kde se vyrábí stroje pro mlýny a tam dosud je zaměstnán. P. Hájek je činným ve spolko-ém životě od r. 1878, kdy přistoupil ku spolku Jan Nep. od I. Kat. Jednoty, avšak pře nesvornost u tohoto bratrstva a despotické jednání kněžstva od této jednoty odstoupil. R. 1888 zakládal se klub Český Lev, který se připojil pak ku Č. S. B. P. J., ku kterému p. H. též přistoupil. R. 1889 byl spoluzakladatelem klubu Jan Hus, který se připojil pak k Č. S. B. P. J. a pan H. v řádu tom zastával rozličné úřady. Po třikráte zvolen za předsedu a zastával úřad zástupce do Velkořádu státu O., kde byl zvolen za tajemníka. Po 3 roky byl důvěrníkem řádu Jan Hus a v uznání jeho řádné a svědomité práce v zájmu Jednoty byl zvolen za vyslance do sjezdu v Cedar Rapids a nyní zastává úřad předsedy N. H. K.

Václav Pešek jest rozen v roce 1866 v obci Šeteč u Č. Budějovic. Do Ameriky přibyl roku 1882 a věnoval se rozličné práci. V krátkém čase dostal zaměstnání v dílně na děláni viněných dek, kde se záhy stal dílovedoucí a spolu též shipping clerk. Roku 1894 zařídil si hostince s grocerií a přistoupil k řádu Vít č. 2. Č. S. B. P. J., kde čestně vysloužil úřady. Pro sjezd v Cedar Rapids zvolen za vyslance a nyní jest místopředsedou Jednoty.

Fr. Vlach narodil se v obci Broumí. V okresu Křivoklátském, kraj pražský v roce 1844. Po vyjití z obecných škol vyučil se řemeslu obuvnickému a pracoval pak na různých místech, též v Praze, na Mělníku a v Terezíně. Tu nalezl takřka druhý svůj domov, pobýv zde pět roků. Po té pustil se domů s předsevzetím, že zůstane při starých rodičích. Ale touha po světle mu dlouho nedala dliti v rodišti a odešel proto do kraje plzeňského, kde v jedné obci stal se brzo dílovedoucí a za krátký čas zařídil si dílnu vlastní. Tu se též oženil. Jelikož v době té přicházely velice slibné dopisy z Ameriky, odhodlal se k vystěhování též a přibyl do Clevelandu v roce 1871 s manželkou a dvěma dětmi. Jsa takřka beze všech hmotných prostředků, chtěl věnovati se řemeslu, nařed ale zaměstnání výnosnější. zanechal řemesla.

Po šestiměsíčním pobytu v Clevelandu přistoupil ke spolku „Slovanská Lípa“ a od té doby zahajuje se velká jeho činnost pro záležitosti národní a spolkové. Slovanská

Lípa získala u pozornost p. Vlacha obrácena na vzkvétající Jednotu Č. S. P. S. a zároveň s několika vlastenci svobodomyšlnými založil řád „Bratří v Kruhu“ číslo 22. První tento úspěch povzbudil jej k další práci pro společné dobro a pracoval pro založení nynějšího řádu „Vítězslav Hálek“ č. 62 Č. S. P. S., jehož členem je dosud. U obou řádů vysloužil s důvěrou přední úřady a byl též zvolen do sjezdu v New Yorku. Mezitím založil též jedno číslo Č. S. P. O.; přesvědčiv se ale na sjezdu v Braidwood, Ill., že hospodářství nové té Jednoty není také, jaké by mělo býti, odstoupilo celé číslo a spojilo se s klubem Č. S. P. S., taktéž p. Vlachem před sjezdem v New Yorku založeným, neb tenkrát mělo se za to, že sjezd povolí druhou Jednotu Č. S. P. S. Sjezd ale druhou Jednotu nepovolil a klub po sjezdu nevěděl co má dělat. Někteří členové chtěli přidati se k vznikající již Jednotě Č. S. B. P. J., jiní zase jí nedávěfovali. Následek toho byl, že celý klub přidal se k obšoké divisi Lesníků, kde ale nemohl zdomácněti. Mezitím pokračovala Jednota Č. S. B. P. J. zdárně v před k vytknutému svému cíli a dobývala si důvěru všeobecnou krok za krokem, což přimělo p. Vlacha k tomu, že mezi členy klubu pracoval ku přestoupení k této Jednotě, což také za krátko se stalo založením řádu Jan Amos Komenský č. 16. Č. S. B. P. J. Řád tento zkvétá utěšeně a členové jeho jsou povděční tomu, že přidali se k Jednotě, která tolikých skýtá výhod a která je tak velikým činitelem na poli našem národním. V uznání jeho blahodárné činnosti byl na cedar-rapidském sjezdu zvolen za tajemníka Č. S. B. P. J., kterýžto úřad svědomitě plní. Pan Vlach je též zakládajícím členem Lože Palacký č. 317 Rytířů Pythia, kterážto lože čítá dnes přes 200 členů. Po několika letech pilné práce zahospodařil si p. Vlach tolik, že zříditi si mohl hostinec a spolko-ou síň, v čemž vytrval po kolik roků, načež zařídil si pěkný obchod s obuví na Broadway, v němž daří se mu poměrně dobře.

J. A. Pintner narodil se v Berouně v Čechách dne 12. listopadu r. 1856 ze seiských rodičů. Když vyšel ze škol městských ve 14. roce, vyučil se v té době snad v nejlepším rozkvětu se nalézajícímu řemeslu zámečnickému. Pak procestoval Sasko, Prusko a Bavorsy a když se opět navrátil do svého rodiště, obdržel zaměstnání co zámečnický při stavbě dráhy rakovnicko-protivínské a pracoval u téže společnosti na rozdílných

místech asi dva roky až byl roku 1876 odveden k vojsku do Prahy. Ku konci r. 1877 vyskytla se u praporu, při kterém p. Pintner sloužil, nějaká choroba oční, tak zv. „noční mlha“, která stihla i jeho. Neopatrností lékaře málem by byl ztratil zrak úplně a jen náhoda, že právě tento lékař byl poslán do Bosny a nemocné jiný lepší lékař pak ošetřoval, opět ho uzdravila. Na to poslán byl též do Bosny, kde nepokoje již byly na denním pořádku, a zde též bylo mu dosti svízele a útrap války zakusiti. Po 3 3/4 leté vojaččině navrátil se domů a tu přijal práci zámečnickou při berounském cukrovaru, kde po více roků vytrval. Roku 1884 v červnu vypravil se po parolodi „Elbe“ do Ameriky a usadil se v Cleve-landu, kde se oženil s Antonií Pintnerovou a jest nyní majitelem hostinské živnosti na Clark ul. Pro svou hodnou povahu je ctěn a vážen od svých krajanů a tu právem zasluhuje oně důvěry, kterou Č. S. B. P. J.

jemu věnuje. Již po léta zastával úřady u Jednoty, na sjezdu chicagském byl zvolen za účetníka a na sjezdu cedar-rapidském za pokladníka N. H. Ř.

Fr. Lokajíček narodil se r. 1841 v Lučičti, okres Blovice. Po odbyté venkovské škole učil se řemeslu krejčovskému a po vynučení šel do světa, kde pobyl v Č. Budějovicích 5 roků, ve Vídni 8 roků, načež vrátil se zpět do Čech a v Lomnici se oženil. Roku 1866 zařídil si samostatnou živnost tamtéž, kterou vedl po 20 roků. Byl 18 roků členem a 8 roků jednatelem Pěveckého Spol. „Jaroslav“, pak tu dobu členem ochotnického divadla a posledních 6 roků říditelem téhož. Poslední tři roky byl též jednatelem dobrovolného hasičského sboru. Na to odjel do Ameriky r. 1885 a stal se členem týž ještě rok Č. S. B. P. J. Vysloužil si lhůtu 3 roků čestně co předseda N. H. Ř. a již po třetí zvolen účetníkem, což důkazem o lásce a důvěře, kterou mezi bratry používá.

Pro domácnost a hospodářství.

Abys se vejce nekazily, ponořují se do vody vápenné, neb slané, čímž se pory ve skořápce a vzduch do vnitř přístupu nemá. Účelu toho dosáhnouti lze však způsobem jednodušším. Ve velkém hrnci dáme vařiti vodu a když tato v největším varu se nachází, ponoříme do ní vždy as 12 vajec, které k tomu účelu v nějaké síťce máme připraveny, ihned je však vytáhneme. Způsobem tímto jsou pory skořápkově neprodyšně uzavřeny. Vejce ukládají se pak do košů, do řezanky, obilí, do mouky atd., neb na místo vzdušné.

Abys inkoust neplesnivěl, hodíme do kalamáře suchý hřebíček (koření krámské), pak se inkoust nekazí. Obyčejný inkoust lze také přeměnití snadno v kopřovací. Několik kousků cukru hodíme do čerstvé láhve s inkoustem a necháme cukr dobře rozpustiti. Ale nesmíme tak činiti do otevřeného kalamáře, v němž již usadily se částečky prachu. Inkoust kopřovací má býti vůbec dobře ucpán, poněvadž přísadou prvků ze vzduchu v pokoji značně ztrácí.

Abys ryby na udici braly, třeba je řádně návnaď. Na štiky, candáta a sumce líkne živou rybičku, buď řízka nebo běličku nebo mřenku. Nejlepší je ale bělička nebo blýskavka, jelikož rybky ty se ve vodě blýskají a jsou štiky a jiným dravým rybám

patrný. Na pstruha je nejlepší políknouti koníčka zeleného nebo mouchu masačku. Na velké pstruha a na okouny hodí se i malinká rybka, která nemusí býti živá. Na ostatní ryby líkneme jako vnaďidlo dešťovky a tyto jsou nejlepší z kompostů mastných, z hnojišť nebo z jatek řeznických. Máme-li dešťovky nasbírané, vložíme je do hrnce ve sklepě, pokryjeme zemí a zem tuto polejeme občas troškou krve. Z toho červy ztučnější a nabudou zvláštního zápachu. Na takové červy rády ryby běhou. Úhoře chytáme na udici, jestliže jsme políkli na ní ráčka měkkého nebo račí ocásek.

Abychom dobré uzené kýty doctlili, není na ně všechny způsobu žádný jednodušší, nežli onen, jak se hamburské kýty připravují, které světové jméno mají. Již od pradávna počínají si tam při tom následovně: Kýty a vůbec maso k uzení se hned za tepla smíšeninou 32 dílů soli kuchyňské a jenom jedním dílem sanýturu (dobře zapamatovat) řádně natře, na to hodně otrubami žitnými posype (mohou též pšeničné otruby k tomu býti); visí-li hodně na masu otrub, tedy se obalí do tiskacího papíru a pověsí se do kouře. Tím způsobem se čmoudící účinek kouře zadržá a maso před přílišným vysušením uchová. Povází-li se, jak mnoho dobrých peněz za špatné kýty vydáme a mno-

ho-li nuzeného masa se nedovednou rukou v pravé dřevo proměnit, jež se ani žvýkati ani strávití nedá, bude snad tento recept u mnohé domácnosti vítán.

Cylindr nepraskne, když se před tím, než zastrčí se do lampy, vloží do nádoby naplněné solnou vodou a pomalu nechá se as 10 minut vařit; teprve však, když voda vystydla, se vyndá.

Čistění bílého prádla od rzi. Skvrny do rzi nechají se velmi dobře odstranit slabým roztokem cínové soli. Skvrny takové zmizí skoro okamžitě z bílých látek, které se pak ovšem ještě ve vodě vyprat musí aby se soli zcela odstranily. Také kyselina šťavelová hodí se výborně k podobnému čištění. Avšak někdy jde toto čištění příliš pomalu a jen slabě; tomu odpomůže se jednoduše tím, že se znečištěná látka dříve vodou navlhčí, na čistou cínovou lžici položí a na skvrnu nakape se dosti silný roztok kyseliny šťavelové, načež žluté skvrny velmi rychle zmizí. Výčítka, že zmíněná kyselina prádlo rozežírá, jest nepodstatná; neboť je-li látka po čištění dřevá, toho jest někdy příčinou kyselina sirková (od inkoustu pocházející), která v nejmenší částce již vlákno nážežírá. Má-li se mnoho prádla od železa čistiti, jest čištění kyselinou šťavelou také příliš drahé; proto odporučujeme sůl cínovou, mnohem lacinější a stejně účinkující.

Čerstvé okurky na vánoce. Pěkné, dlouhé mladé salátnice uřízne se s kouskem stonku; na stopku přivážeme klíčku z motouzu, aby se dala okurka pěkně pověsiti. Na to vezmeme rozpuštěný mastix v líhu a měkký štětec a tímto roztokem celou okurku dvakráte důkladně natřeme i se stopkou a stonkem. Po té okurky pověsíme do studené místnosti — nejlíp do studeného sklepa a necháme viseti až do vánoc, ano i do nového roku a do sv. tří králů. Okurky se nám výborně udrží a chceme-li z nich udělati salát, jednoduše třeba udělati si ho. Nyní je na čas s tím počítati, dokud okurky jsou a laciné.

Čištění pitné vody. Použití kamence ku čištění vody jest dávno známým prostředkem. Professor Leeds však — jak „Scient. Amer.“ sděluje — přišel po dlouhých výzkumech, jaké v době epidemie tyfu střevoúho byl konal, k tomu poznání, že také pitná voda oživená bakteriemi, dá se nepatrným přidáním kamence od těchto osvoboditi. Do gallonu (4·5 litru) vody dal $\frac{1}{2}$ gr. kamence a shledal, že přisadou touto v množství vody, v níž před tím bylo vypá-

tráno 8108 bakterií, po přidání kamence bylo jich shledáno pouze 80. Po dvojnásobném filtrování nebylo po bakteriích ani stopy více, voda byla tak čistou jako po varu. Kamence přidány vodě v množství tak nepatrném není nikterak škodlivým, ani nečiní vodu nechutnou.

Ježme jablka! Jablka obsahují více kostíku nežli jiné plodiny a doporučují se zvláště těm, kteří duševně mnoho pracují, mnoho sedí, a to hlavně z té příčiny, že v sobě chovají jistou kyselinu, která chrání před žloutenkou, bezseností a kožními nemocemi.

Jak učiniti spálené pokrmy jedlými. I nejlepší kuchařka často spálí ten aneb onen pokrm. Stalo-li se to a není-li pokrm ještě zcela pokažen, dejme hrnec anebo kastrol co nejrychleji do nádoby se studenou vodou a když voda se oteplí, zaměňme ji opět studenou, čímž spálenina pozbuďe odporne přichuti.

Jak se má mléko pít. Nepijme mléko nikdy rychle a o silných douškách, nýbrž srkejme je poznenáhla. Když bychom měli plnou sklenici žejdlkové vypít, dejme si nejméně 4 minuty času a nesrkejme více najednou než as co se vejde na kávovou lžičku. Jakmile totiž mléko do žaludku přijde, srazí se okamžitě a vypije-li se najednou mnoho, srazí se velký kus, na jehož toliko povrch může žaludeční šťáva působiti. Srdká-li se ale mléko znenáhla a — jak svrchu naznačeno — srazí se každý jednotlivý ark pro sebe a mléko z plné sklenice vytvoří v žaludku veliký počet malých klků, na kteréž může šťáva žaludeční jak náleží účinkovati, je lehce rozpuští a tak ku lehkému zažití působiti.

K vyhubení švábů užijeme tohoto výborného prostředku. Smíchejme 2 díly boraxu s 1 dílem kyseliny salicylové. Tuto směs v podobě prášku sypme do dř., z nichž šváby vylézájí a zamažeme díry sádrou. Není-li nám lze tyto díry všechny upceti, tedy uvažme hrách na měkko, rozetřeme ho na kašičku, a přidejme k němu zmíněného prášku. Na 3 díly kaše přijde vždy 1 díl prášku a promíchejme dobře. Ze směsi té uhněteme malé koláčky a klademe všude tam, kde se nám šváby vyskytují. Prostatek tento výborně účinkuje a opakujeme-li to tak dlouho, až se vylihnou mladí švábové i z nakladených vajčiek a až se i ty otráví, pak jsme zcela bezpečně šváby vyhubili.

Nakládání zelí v jeho čase. U nás vždy jest v odyčeji zelí nakroužené pokmínovatí

a posoliti a pak do sudů a kadeček buď pēchovati nebo našlapati. Pēchování jest však nyní více obyčejem a starodávne šlapání pomalu mizí. Z vlastní zkušenosti doporučujeme všem, kdož zelí na zimu nakládají, aby místo samotného kmínu dávali $\frac{1}{2}$ kmínu jen a za to $\frac{2}{3}$ semene koprového. Dále aby do zelí přidávali jemuž rozkrájenou cibuli a to na kopy hlávek kopy velikých cibulí. Dále se doporučuje mezi zelí sem tam do sudu vložití hlavu kapusty celou s vyjmutým košťálem. Když se v zimě přijde na takovouto hlavu, může pečlivá o domácnost hospodyňka připraviti u Slovany tak oblíbený pokrm sarmu čili nadřvané zelí, kterýžto pokrm výtečný jest také již u nás v Čechách znám v mnohých lepších kuchyních. — Zelí se ale nemá nikdy kroutiti čerstvé, nýbrž má se nechati as 14 dnů na půdě, aby trochu zavadlo a při pēchování se příliš nedrtilo. — V mnohých krajinách se krouží i obrovské české brukve, jimž přezdívali „modrý obr Goliáš“ a nakládají jako zelí.

Nejsilnější bolet zubů pomine okamžitě, nalejeme-li trochu rumu na dlaň, na níž dali jsme dříve něco rozetřené křídý. Tohoto roztoku vsajeme co možno hodně — pokud ještě neuniklo mnoho kyseliny uhličitě z křídý — do nosu. Pak nos na čtvrt až půl minuty prsty sevřeme. Skoro v témž okamžiku, co tekutinu tu do nosu jsme vsáli, zmizí bolení zubů, ať je jakéhokoliv druhu. Není to ovšem prostředek, který by bolení zubů odstranil navždy — takový, jak známo, neexistuje — má však před jinými přednost tu, že skoro nic nestojí a při tom bez výjimky jistě účinkuje.

Odstraniti odporou chuť ryb. Kapři a jiné ryby, jež loví se z vod stálých (stojatých), z bahnitých rybnků a mají se záhy požívat, mívají nepřijemnou chuť. Když je vaříme, hodíme k nim kousek uhlí a přičuť shnilá tím zmizí na dobro.

Něco o pivě. Ředitel jednoho mnichovského pivovaru praví: „Nedostačí pouze dobré pivo do světa poslati, každý hostinský a piják má býti poučen, jak s ním má zacházeti. Pivu musí kyselina uhličitá zachována býti až k ústům pijáka. Jediné kyselinou uhličitou pivo jde k duhu. Odejmeli se pivu nesprávným zacházením, má pivo mdlou chuť, leží jako olovo v žaludku, působí bolení hlavy a jiné nepřijemnosti. Při opětovaném přelévání rozprchne se ky-

selina uhličitá, podobně při oteplení piva. Hlavní podmínkou je: vystřihati se styku piva se vzduchem neb oteplení, jak jen možno: sklenice musí se držeti co nejbliže pod kohoutkem. Čepování hluboko pod kohoutkem a nazdvihování a pouštění sklenic nebo vztřikování vzduchu jest nesmyslné, tím se kyselina uhličitá přímo zabíjí. Nic horšího a bláhovějšího nemůže se pivu učiniti. Většina pijáků však, kteří pivo nerozumí, chce hodně pěny viděti. Piják i mnohý hostinský praví, je-li hodně pěny: To je pivko! — Tomu však tak není. To není žádné pivo! Kdyby tato pravidla lépe se zachovávala, pivo lépe by chutnalo a každému více by šlo k duhu.“

Proti duři (rheuma) jest velmi dobrým prostředkem thé ze stejných částí heřmánku, dymianu a vřesu, kteréhož thé se vícekrát denně malý šálek pije.

Proti bradavicím. Rozpuští se 0.14 unce kyseliny chromové v 0.28 oz. vody a tímto roztokem naviaží se bradavice dvakráte denně. Bradavice tím nabudou barvy hnědé; po 4 dnech odloupne se kůra i naviaží se opět bradavice, které zmizí za krátký čas. Natřáme-li začasť bradavice tinkturou z mušek španělských, zmizí také záhy. Okysličené solovky použití lze s tímže výsledkem.

Pokyn hospodyním. Vaří-li se hovězí maso, povstává na povrchu polévky sraženina, které se říká šum. V některých knihách kuchařských se radí šum tento sbíratí a z polévky odstraňovati, by se prý polévka vyčistila. Mnohé hospodyně ze starého zvyku tak činí, majíce za to, že je to nečistota v maso obsažená. A přece je to z masa vyloučený a vařením sražený bílek, látka to velice živná a ke tvoření těla důležitá, která takto na zmar přichází. Nechme tento šum zavařiti, neboť taková polévka je mnohem výživnější, ovšem ne tak čistá, což však věci vedlejší.

Upořebeni benzínu při prádle. Při praní dle obyčejného způsobu — v rodině 4–5 osob — se prádlo večer namočí, při čemž přidá se vodě, do níž namáčíme, $\frac{1}{2}$ koflíčku benzínu. Totéž opakuje se druhý den, když se prádlo vyvářeti počíná. Napotom dostačí jen zcela mírné tření, aby se prádlo vypralo. Čas i mýdlo se šetří, prádlo docílí se krásně bílé a ani ruce se při tomto způsobu praní nerozedrou, jako tomu při praní dle obyčejného způsobu bývá.

Tabulka mzdy na základě osmihodinové denní práce.

Hodiny.	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	
1 hodiny...	.1	.15	.2	.25	.3	.35	.4	.45	.5	.55	.6	.65	.7	.75	.8	.85	.9	.95	1.0	1.05
2 hodiny...	.2	.3	.4	.55	.6	.75	.8	.95	1.05	1.15	1.25	1.35	1.45	1.55	1.65	1.75	1.85	1.95	2.05	2.15
3 hodiny...	.4	.65	.85	1.05	1.25	1.45	1.65	1.85	2.05	2.25	2.45	2.65	2.85	3.05	3.25	3.45	3.65	3.85	4.05	4.25
4 hodiny...	.6	.9	1.25	1.6	1.85	2.2	2.5	2.8	3.15	3.45	3.75	4.05	4.35	4.65	4.95	5.25	5.55	5.85	6.15	6.45
5 hodiny...	.85	1.25	1.65	2.1	2.5	2.9	3.35	3.75	4.15	4.5	5.0	5.4	5.85	6.25	6.65	7.05	7.45	7.85	8.25	8.65
6 hodiny...	1.05	1.55	2.0	2.5	3.05	3.6	4.15	4.65	5.2	5.75	6.3	6.75	7.3	7.8	8.35	8.9	9.45	1.0	1.05	1.1
7 hodiny...	1.25	1.85	2.5	3.25	3.95	4.7	5.5	6.25	7.05	7.85	8.7	9.5	10.3	11.1	11.95	12.8	13.65	14.5	15.35	16.2
8 hodiny...	1.45	2.2	3.0	3.95	4.95	5.95	6.95	7.95	8.95	9.95	10.95	11.95	12.95	13.95	14.95	15.95	16.95	17.95	18.95	19.95

Tabulka mzdy na základě devítihodinové denní práce.

1 hodiny...	.1	.15	.2	.25	.3	.35	.4	.45	.5	.55	.6	.65	.7	.75	.8	.85	.9	.95	1.0	1.05
2 hodiny...	.2	.35	.5	.7	.9	1.1	1.35	1.6	1.85	2.1	2.4	2.7	3.0	3.3	3.6	3.9	4.2	4.5	4.8	5.1
3 hodiny...	.35	.6	.95	1.4	1.95	2.6	3.35	4.2	5.25	6.4	7.65	9.0	10.45	12.0	13.65	15.4	17.25	19.15	21.1	23.1
4 hodiny...	.55	.95	1.55	2.3	3.3	4.55	6.05	7.8	9.75	11.9	14.35	17.0	19.8	22.8	26.0	29.4	33.0	36.75	40.65	44.7
5 hodiny...	.75	1.35	2.2	3.35	4.75	6.45	8.4	10.7	13.35	16.3	19.65	23.25	27.15	31.3	35.7	40.35	45.15	50.1	55.15	60.35
6 hodiny...	.95	1.65	2.8	4.25	6.05	8.2	10.7	13.55	16.75	20.3	24.15	28.25	32.65	37.35	42.3	47.5	52.95	58.6	64.35	70.25
7 hodiny...	1.15	1.95	3.4	5.15	7.3	9.9	12.95	16.4	20.35	24.65	29.35	34.35	39.6	45.1	50.8	56.7	62.85	69.15	75.6	82.2
8 hodiny...	1.35	2.25	4.0	6.15	8.75	11.9	15.6	19.75	24.45	29.55	35.05	40.85	46.95	53.35	60.0	66.9	74.05	81.4	89.0	96.75

Tabulka denní mzdy na základě osmihodinové a devítihodinové denní práce.

1 den...	.165	.25	.335	.415	.50	.585	.665	.75	.835	.915	1.00	1.085	1.165	1.25	1.335	1.50	1.665	1.83	2.00	2.165
2 dny...	.335	.50	.665	.835	1.00	1.165	1.335	1.50	1.665	1.835	2.00	2.165	2.335	2.50	2.665	3.00	3.335	3.665	4.00	4.335
3 dny...	.50	.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50
4 dny...	.665	1.00	1.335	1.665	2.00	2.335	2.665	3.00	3.335	3.665	4.00	4.335	4.665	5.00	5.335	6.00	6.665	7.335	8.00	8.665
5 dní...	.835	1.25	1.665	2.085	2.50	2.915	3.335	3.75	4.165	4.585	5.00	5.415	5.835	6.25	6.665	7.50	8.335	9.165	10.00	10.835
6 dní...	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00

PŮVODNĚ — Tuzemní platby v živlech slovně vyžadují obnos mzdy 1/20ti, každého číselce pod tím značí obnos mzdy na hodiny a na dny. Když tedy chceme znáti množství obnosů mzd na hodiny, když číselník jest 45, obnos zadržujeme bodem při číslicí 1 (hodinová) a číselce stále dále v pravý, až přijdeme pod ohlášení 80.00, kde nalezeme na 1 bod. 16,5, etc. Též nalezeme obnos mzdy na více let, než na den při číselní mzdě 812, 811, 810, 815, 816 atd., což najdeme si obnos při 80,50, 87, 87,50, 88 atd., a následně dvojnásobek.

Tabulka mzdy na základě desíti hodinné denní práce.

HODINY:	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.	11	12
Za půl hodiny1	.14	.18	.22	.26	.3	.34	.38	.44	.41	.5	.54	.6	.64	.64	.74	.84	.9	.10
Za 1 hodinu.14	.24	.34	.44	.5	.6	.61	.71	.81	.92	.10	.11	.114	.124	.134	.15	.164	.184	.20
Za 2 hodiny.34	.5	.64	.84	.10	.114	.134	.15	.164	.184	.20	.214	.234	.25	.264	.30	.334	.364	.40
Za 3 hodiny.5	.74	.10	.124	.15	.174	.20	.224	.25	.274	.30	.324	.35	.374	.40	.45	.50	.55	.60
Za 4 hodiny.64	.10	.134	.164	.20	.234	.264	.30	.34	.374	.40	.454	.464	.50	.534	.60	.664	.714	.80
Za 5 hodin84	.124	.164	.21	.25	.294	.334	.374	.414	.46	.50	.544	.584	.624	.664	.75	.834	.914	1.00
Za 6 hodin.10	.15	.20	.25	.30	.35	.40	.45	.50	.55	.60	.65	.70	.75	.80	.90	1.00	1.10	1.20
Za 7 hodin.114	.174	.234	.294	.35	.41	.464	.524	.584	.644	.70	.76	.814	.874	.934	1.05	1.164	1.284	1.40
Za 8 hodin.134	.20	.264	.334	.40	.464	.534	.60	.674	.744	.80	.864	.934	1.00	1.064	1.20	1.354	1.464	1.60
Za 9 hodin.15	.224	.30	.374	.45	.524	.60	.674	.75	.824	.90	.974	1.05	1.124	1.20	1.35	1.50	1.65	1.80
DNE.																			
Za 1 den164	.25	.334	.414	.50	.584	.664	.75	.84	.914	1.00	1.084	1.164	1.25	1.334	1.50	1.664	1.834	2.00
Za 3 dní334	.50	.664	.834	1.00	1.164	1.334	1.50	1.664	1.834	2.00	2.164	2.334	2.50	2.664	3.00	3.334	3.664	4.00
Za 3 dny50	.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.70	5.00	5.50	6.00
Za 4 dny664	1.00	1.334	1.664	2.00	2.334	2.664	3.00	3.334	3.664	4.00	4.334	4.664	5.00	5.334	6.00	6.664	7.334	8.00
Za 5 dní834	1.25	1.664	2.064	2.50	2.914	3.334	3.75	4.164	4.584	5.00	5.414	5.834	6.25	6.664	7.50	8.334	9.164	10.00
Za 6 dní	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00

V Y S V Ě T L E N Í

Veliké číslce v hlavách sloupců vykazují obnos mzdy týdne, kdežto malé číslce pod tím značí obnos mzdy na hodinu a na den. Když tedy chceme sáležti, mnoholi obnáší mzda na hodinu, když týdně jest \$8, začneme líle- datí při číslicí 1 (hodina) a jedeme stále dále v pravo až přijedeme pod ohlavy: obnos při \$6.50, \$7, \$7.50, \$8 atd. a následně to dvojkou.

Veliké číslce v hlavách sloupců vykazují obnos mzdy týdne, kdežto malé číslce pod tím značí obnos mzdy na hodinu a na den. Když tedy chceme sáležti, mnoholi obnáší mzda na hodinu, když týdně jest \$8, začneme líle- datí při číslicí 1 (hodina) a jedeme stále dále v pravo až přijedeme pod ohlavy: obnos při \$6.50, \$7, \$7.50, \$8 atd. a následně to dvojkou.

Zázračná masť R. M. Rose.

Dle výsledků nabytých v Čechách po více než jedno století, jest R. M. Rose zázračná masť jedním z nejznamenitějších a nejosvědčenějších prostředků, jaké lékařská věda zná. Masť tato, již lid v Čechách sám pojmenoval zázračnou, byla vynalezena rozhlášeným lékařem a má tak výtečnou pověst, že jí i lékaři předpisují pro různé případy nemoci. Ona hojí z kořene rheumatismus, gicht, neuralgii, veskeré nastuzeníny, bolesti v kříži a na prsou, v bocích, zatekliny žaludku, jater a ledvin, rány čerstvé a zastaralé, vředy, namoženiny, suché lámání, otoky, lišej a vůbec všechny zevnější nemoci. Tady stůž několik z tisíců vysvědčení na důkaz, jakou hojivou sílu zázračná masť v sobě chová.

Rheumatismus zhojen.

Ctělý pane! Považuji za svou povinnost oznámit vám, jak masť vaše účinkovala. Byl jsem trápen v noze rheumatismem a nemohl jsem ani do práce chodit i použil jsem vaší „Zázračné masť“ a ta skutečně také zázračně účinkovala, neboť noha má jest opět zdráva a jí nastoupiti mohl svoji práci. Děkuji vám mnohokrát za tento účinek.

Frank Svatuška,
čís. 506 1. Ave., New York City.

Bolesti v nohou u manželů vyhojeny.

Ctělý pane! Druhou zásylku jsem od vás obdržel a ihned zase přišel o třetí pro dva zdejší občany. Co se týče druhé zásylky, ta se znamenitě osvědčila. Můj bratr a jeho manželka měli dlouhý čas eburnavé nohy a po přikládání vaší „Zázračné masť“ jsou nyní úplně zhojeni, tak že vám nepřestanou do smrti děkovati. Jest to masť skutečně zázračná.

M. Vosola, Oxford Junction, Ia.

A opět sprostěn muk rheumatismu.

Ctělý pane! Výsledek hojivé síly vaší masť jest nepřekonatelný. Byl jsem s rheumatismem bez rady a pomoci až použil jsem vaší masť a ta vyhojila mne důkladně. Kdožto jiné léky zřítaly bez účinku.

J. Mejstřík, 46 Anson Ave., Cleveland, O.

K dostání jest kbelíček za 50c, poštou 60c, u hlavního jednatele

MILOSLAVA GERINGERA.

150 West 12th Street, Chicago, Ill.

Před třemi lety zlámaná noha vyléčena.

Ctělý příteli! Velice jsem se potěšil zásylkou vaší masť a ihned přiložil jí na nohu, kterou jsem si před třemi lety zlámal a jež působila mi stále velké ještě bolesti, jsouc špatně zhojená. Zkoušel jsem všechny léky, které v obléžkách časopisů jsem našel, ale bez účinku. Teprve vaše masť mi pomohla, tak že necítím víc bolesti ani nejmenší i objednávat ihned zase kbelíček na novo, kdybych jí někdy snad potřeboval. Jos. Vanorný, Lesterville, S. Dak.

Nezklamala nikdy a nikoho.

Ctělý pane! Objednal jsem několik kbelíčků vaší masť na zkoušku pro své přátele a osvědčila se všude s nejlepšími výsledky.

F. Tuma, ranhojič,
čís. 697 Forrest Street, Cleveland, O.

Zastaralý lišej zahojen.

Pošlete mi ještě dva kbelíčky „Zázračné masť“. Má manželka jí užívá na bolavé ruce, které jí lišej rozožral a masť dělá znamenité účinky. Stará kůže se sloupala a nová hebká se objevila. Díky vám.

John Zaichek,
Wilber, Saline Co., Neb.

Pomožení od píchání v kříži.

Otec můj trpěl více nežli rok bolestmi v kříži a žádný lék užívavý mu od této bolesti nepomohl. Vzal po dvakráte vaší „Zázračnou masť“ a bolesti po jeden rok jej trápíť zmizely úplně.

J. Matouš, Fort Smith, Ark.

Každý lék zůstal bez účinku.

Hrozná bolest v ruce ztrpčovaly mi život a nž zkoušela jsem všechny možné léky, tu žádný mi nepomohl. Vaší masť mám děkovati za své uzdravení.

M. Lillová, Spillville, Ia.

Jiný skvělý doklad hojivé síly.

Někdy jsem pro bolesti v nohou schopna k žádné práci a po různých pokusech užila jsem k vyléčení vaší „Zázračné masť“ a to se šťastným úspěchem, že jsem nyní úplně zdráva.

M. Soukupová, Spillville, Ia.

„SVOJAN“, svobodomyšlný tříměsíčník vydávaný „Svobodnou Obcí“ v Chicagu, počne vycházeti 8. listopadu, ve výročí založení „Svobodné Obce“ před 24 roky. — Svojan bude knihového tvaru o 6 arších jeden sešit a vyjde čtyřikrát do roka. Bude obsahovati svobodomyšlné práce všech vzdělaných národů. Sešit bude státi poštou 25c. Předplatné na rok 80c. Hlaste se u jednatele Svobodné Obce.

Alois Vaňouček,

219 W. 20th St., Chicago, Ill.

Vopička, Kubin

C. J. VOPIČKA,
OTTO KUBIN,
JAN GERINGER,
J. ŠTORKAN.

Verejné notárství

& Co.

207 záp. 12. ulice, *CHICAGO, ILL.

Pozemky prodáváme na
mírné splátky. Půjčky na majetek na
nízké úroky.

Peníze ukládáme na
první hypotéky. Pojištění proti ohni
a na život.

• • • Přeplavní listky přes Brémy
a Hamburg. • • •

Vymahání dědictví v Čechách, na Moravě a Rakousku. Zásylky peněz do Evropy prostřednictvím Živnostenské Banky v Praze. Práce notářské, prohlížení abstraktů vykonáváme správně a levně. S veškerou úctou

Vopička, Kubin & Co.

207 W. 12th Street, CHICAGO, ILL.

KUŘTE • VOJANSKÝ • TABÁK!

Jest tím nejlepším a nejčistším tabákem v trhu

Výtečný „Rooster Tabák“

těší se velké oblíbě u slabších kuřáků.

Balíček stojí 5 centů. V každém balíčku jest lístek. Za 50 lístků obdrží se ta nejlepší dýmka k tomuto tabáku v ceně až 75 centů.

—+— Když máte 50 lístků, zašlete je poštou a bude Vám obratem pošty zaslána dýmka —+—

Slovo ke kuřákům!

Vida, že čeští kuřáci přednost dávají tabáku silnějšímu, prostému všech jin nepřijemných „úprav“, odhodlal jsem se vyráběti takový. Ač „Zižka“ tabák setkal se s dosti velkou přízní, doufám, že „Vojanský tabák“, jenž jest čistý, nejlepší Kentucky a virginický, ještě větší oblíby nalezne a že čeští kuřáci zajisté vždy přednost mu dají před cizími, často špatnými výrobky.

Na venek zaslám nejméně 50 liber (v liberních balíčkách). Rovněž mám hojný sklad všech ostatních tabáků jak kuřlavých tak žvýkavých a šumpavých, domáceli i importovaných. Velký výběr dýmek a všech potřeb kuřáckých, vše v cenách nejnižších.

Prodávám na venek pouze ve velkém se značnou sražkou.

CHAS. SMOLA,

583 (ENTRE AVE, roh 18té ulice, CHICAGO, ILL.

\$10

mezipalubí z **New Yorku** do **Southampton** a **Londýna** atd. po rychlo-parních „Fuerst Bismark,“ „Augusta Viktoria,“ „Columbia,“ „Normania,“ „Paříž“ a „New York.“

Zvláště lačné z **Chicago** do **Brem.** **Hamburzu.** **Antverp.** **Rotterdamu.** **Havru.** **Paříže** atd.

Cisarsko-královská říšská pošta.

Doprava 3krát týdně. peněžní záсылky poukázkami peněžními, směnkami anebo telegrafem. Koupě a prodej cizozemských mincí a státních papírů.

Vydobývání dědictví a pohledávek se věnuje největší pozornost.

Plné moci s konsulačním pověřením do všech částí Německa, Rakousko-Uherska, Švýcar, Lucemburska atd. obstarávají se přesně; mluví se německy, česky, anglicky, francouzsky, italsky, skandinávsky, polsky a slovansky

Jednatelny pro **American a Red Line City Express.**

Dooprava balíků a zboží do všech dílů světa.

Pozemky a půjčky. Peníze půjčují na **chicagský majetek pozemkový.**

První třídy hypoteky jsou vždy k prodeji

ANTON BOENERT,

generalní jednatel.

84 LaSalle ul. - CHICAGO.

anebo

A. BOENERT & CO

92 LaSalle ul.

ARTHUR BOENERT, obchodvedoucí.

S. BACHMANN,

PAPER AND PULP,
CHICAGO

Vyrabitelé všeho druhu knihového a tiskového papíru pro tiskaře a vydavatele. Zaobalovací papír, Card board, provázky atd. všeho druhu na skladě.

2 and 4 Sherman Street, CHICAGO.

PHILLIPSŮV

SYSTEM STŘIHAČSTVÍ

jest nejlepší ze všech, které dosud
krejčím byly podány.

Jest to jediná kniha střihačství tištěná tedy v českém jazyku; všechny káty jsou úplně polány v nákresech a diagramech a dílo jest snadno pochopitelné jelikož jest i pro samouky. Systemu toho používají teď ti nejlepší střiháči v Americe. Objednávky skvostného tohoto díla vyřizuje a poptávky zodpovídá

THE ROBERT PHILLIPS CO.
315 DEARBORN ST.

aneb

V. J. KUBAL,
810 South Ashland Ave.

CHICAGO, ILL.

Hambursko - Americká Společnost.

HAMBURG AMERICAN LINE.

37 Broadway,
NEW YORK.

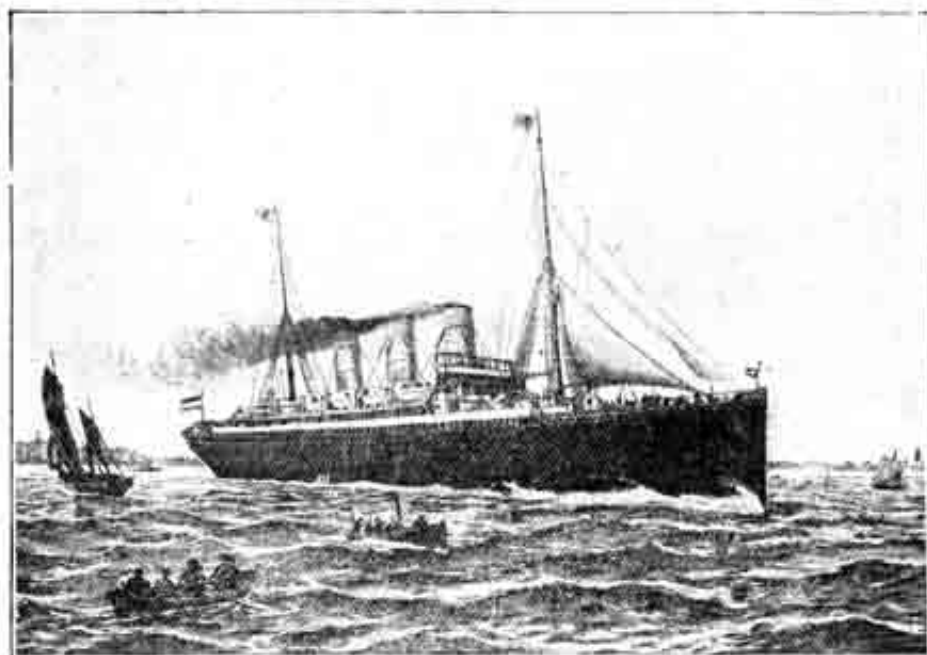
18-21 Dovenfleth,
HAMBURG.

126 LaSalle Street,
CHICAGO, ILL.

Nejrychlejší a nejpohodlnější cesta mezi

NEW YORKEM a HAMBURKEM

po nových, nádherných dvounábových expresních parolodích.

Tyto lodě Augusta-Victoria, Columbia, Normannia a Fuerst Bismarck

poní 325 stl. silou májí 16.000 koňských sil, 12.000 tun
smotnosti a vykonají cestu přes moře za

ŠEST DNÍ!

Hamburská společnost vlastní celkem 68 parolodí a jest ta jediná, která na počes slovanského národa pojmenovala jich několik dle slovanských zemí jako: **Bohemia, Moravia, Slavonia, Russia Croatia.**

Ohledně přeplavu a bližšího vysvětlení obrátte se na

HAMBURG AMERICAN LINE.

Generální přeplavní úřadovna: 37 Broadway, NEW YORK.
126 La Salle St., CHICAGO, ILL.

V knihupeckém a tiskařském závodu Aug. Geringera

že mimo knih nákladem vlastním vydaných, jakož i mimo importovaných českých knih zábavných, poučných a vědeckých, hudebních, návodů k naučení se hře na piano, housle, citeru atd. a mimo velkého výběru modlitebních knih jednoduchých i skvostných (od 15 ctů, do \$7 a výše) obdržeti také za přiměřené ceny veškeré obchodní knihy (Ledgers,ournals) atd., knihy spolkové, protajmenná, účetní a pokladniční. Pro řady a spolky podobně zhotovili jsme s nemalým nákladem **Adresář a výkaz polpory**, knihu to o 233 stránkách a co nejpraktičtější zařízenou pro úsporu času a námahy (cena \$2.50); spolky a řady svobodomyšlné naleznou velkou výhodu ve zvláště vkusně upravené **Matrice**, kterou dali jsme zhotoviti za tím účelem, by v každém řádu, řázi neb spolku, kde obdáváno bývá též pojmenování dětí těch kterých údů, mohly dívky ty v podobnou knihu léti zapisovány i všechny okolnosti na to se vztahující. — Kniha ta je opatřena nápisy anglickými i českými, kde se vše zapisuje, co je důležité pro dítě v budoucnosti věděti o jeho narození, pojmenování, rodičích a křtění. Kniha obsahuje abecední seznam a pak 198 stran velkého formátu. Úprava knihy je vkusná, práce trvanlivá. **Matricy prodávají se po \$5.** — Poněvadž je kniha taková velmi užitečná každému spolku, bude oznámení to zajisté každému velice vítaným. * Rubriky v knize obsažené v jazyku českém i anglickém jsou následující: Jméno dítěte; Den a rok narození dítěte; Otecovo jméno, stav a rodiště; Otevřít den narození; Matčino jméno a rodiště; Matčín den narození; Den pojmenování dítěte; Místo a spolek, kde se dítě pojmenovalo; Jméno a úřad pojmenovatele; Jména křtíků; Břicho; poznámka. Také jsou na skladech **Rodné listy** na pěkném papíru, vkusně a uměle provedené a stojí: 100 výtisků \$3.50; 50 výtisků \$2.00; 25 výtisků \$1.15 a jednotlivý kus 5 centů. Pro výpomocné spolky jsou na skladech **Hlavní kniha** o 600 straních v trvanlivé vazbě, s dobrým papírem a patřičným ohlavením, vkusně i trvale v plátně vázaná za \$3.00. Různé jiné knihy k řádnému vedení spolků v cenách nejnižších. Dále jsou na skladech vývěsní štítky nájemné („For Rent“ atd.) veškeré listiny úřední a notářské, zejména pak: Building Contracts, Contractors Statements, Bonds of Society, Judgement Notes, Release Deeds, Landlord a five days Notices, Thirty days Notices, Bills of Sale, Articles of Agreement, Quit Claim Deeds, Warranty Deeds, Trust Deeds, Agreements, Principal Notes, Chattel Mortgages, Leases atd., atd. Svazky (Receipts), „Plinomocenství“ v české řeči na vymáhání podílů atd., Promissory Notes a jiné. Kniha listin všeobecných stojí 45 ctů. Dále nalozá se na skladech veliký výběr psacích potřeb od jednoduchých do nejskvostnějších. Násadky dřevěné, korkové, kožené, zlaté a patentní; pera tvrdá i měkká; pera notová; skvostná pera zlatá výtečné jakosti; pera zřídlavá a sama se zásobující (Fountain Pens) za mírnou cenu \$2.25 a výše, tužky jednoduché, měkké i tvrdé, lesné i dražší s patentním přístrojem; tužky barevné, pastelky, tuha do tužek patentních, tužky kopírovač, přístrojky k udržení tužky v kapse nápsní; pravě importované tuše ku kreslení; přístroje kreslení, kružítko, lineály, barvy vodové, početní vosk, kalamáře kapesní i stojaté, jednoduché, dvojnásobné a vícenásobné na jednom stojánku, teploměry, sešity s papírem ku kreslení, psací papír všech druhů a jakostí v malém i velkém, papír linkovaný i nelinkovaný, barevný, obchodní, papír hedbávný, plovavý, psací papír s vyobrazením Chicago atd. Skvostné psací papíry a obálky s vyzlacenými neb proflačenými ozdobami v kasetách srovnané vždy stejné obě strany a papíry) od 20 c. výše, vkusné **poznámků** od 50 centů výše (dětské za 10 c.); **peněženky** malé i velké, kožené schránky na listiny neb peníze papírové, plechové krabičky na visitky neb listky obchodní; struny na housle a jiné nástroje smyčcové; velký výběr zápisníků a knížek zápisních (jednoduché od 25 c. výše, skvostnější v pěkné vazbě kožené od 60 c. výše; psaný, malé, velké, silné i slabší pásky za 30 c.), pěkná alba s pohledy na Chicago po 25 c., 50 c., \$1.00 a \$1.50, nálepky po 1 početě notářské neb spolkové ve všech velikostech (zlaté, stříbrné, červené, modré, zelené); rovněž obstarají se v čase nejkratším za **ceny výrobní**, tedy levnější než jiné Vám může zopotřítí, razítka spolková, řádová i notářská, rovněž razítka gumová luď sama se natírající neb dle starého způsobu (se zvláštním polštářem inkoustovým). Cena samočinných **razítek** gumových od \$1.25 výše; všechny druhy inkoustů a fluidů psacích v malých i velkých lahvičkách, zvláště připravených inkoustů na razítka gumová, inkoust černý, červený, modrý, fialový, zelený, kopírovač a stylografický; z atě znaky nápsní pro bratrstva ČSPS, ČSPO, od \$2.00 do \$3.00 výše, dle váhy a jakosti zlata. Oznamy ČSPS, jsou různě provedeny, kdežto pro bratrstvo ČSPO, jsou pouze jednoho druhu, zlaté s emailováním, v ceně \$2.50 a představují orlíci a nápisem ČSPO. — Karty hrací všech druhů a jakostí. Taroxy, hrací karty v pěkném barvotisku, jedna hra za \$1.25, šestou \$1.35; Spády v ceně \$1.15, šestou \$1.25. Knihtiskárnou svou doporučuje se pak podepsaný závod všem slavným řádům, křmům, spolkům, sborům a klubům, jakož i všem P. T. obchodníkům a ct. obecnostem vůbec ku vksnému provedení každé práce knihtiskařské. Všechny listy dopisovací, ziamovní, úmrtní a prohlášení každého druhu, navštívenky, listky obchodní, vstupenky, ohlavení na řáty, obálky, dopisy, oběžné listy, cedule divadelní, besední, koncertní, programy, letáky, též všechny druhy rubrikovaných listin, seznamů, rejstříků, stanov, vůbec toho, čeho z knihtiskárny pro jakýkoli odbor průmyslu, obchodu neb úřední činnosti zapotřebí bývá. Objedná kým krajanů z jiných států věnu) — se zvláštní pozorností. Vazba knih a jiné podobné objednávky obstarají se na požádání. Notový papír pro hudebníky nevyrovnatelně dobré jakosti 14 aneb 16řinkové za 40 c. Jména knih (24 archů) a se zápisíkou poštovní 55 c. Za řádné a vkusné vyvedení každé objednané práce v ceně nejlevnější se ručí.

Adresujte:

Aug. Geringer,

150 W. 12th St. Chicago, Ill.==

— PRVNÍ —

Česká Obstarávatelská Společnost.

(GENERAL SUPPLY CO.)

774 a 776 záp. 12. ul. Boulevard, CHICAGO.

MAX KIRCHMAN, ochodvedoucí.

TRADE MARK

Obstarává krajanům

ZBOŽÍ • VŠEHO • DRUHU

lacině a
spolehlivě.

Chicago jest nepopíratelně největší zásobárnou této země; jeho prameny a výběr žádné jiné město nepředeje a proto i v nízkých cenách není k překonání.

V této době, páry a elektriny jest Chicago nejpřístupnějším všem českým osadám.

Pošta a železnice dodá vše na místo rychle a s větší úsporou než když v plné době kupující stráví celý den dojížděnkou do městečka.

Koželmu našemu odkapniku ušetříme peníze. Proč:

Protože sami za *šest* kupujeme a zase jen za *šest* lacině prodáváme.

- Naše písařna *ne* dlužných knih a v tom věží celý zábr náš a zisk
- našich příslušníků — náš druhý *svě*zkový katalog jest již hotový a
- zašle se každému na požádání když se připojí k dopisu 3c. kolek.

Všecheré dotazy zodpovíme okamžitě.

Pro podoby první
třídy jděte

J. F. MALÝMU,

nástupce firmy

Přeučil & Malý

570 záp. 18tá ulice,

blíže Blue Island Ave.

Cabinetní podoby \$1.49 tucet.

Lakované .. \$3.50 ..

Minettny .. 35c. ..

PRAVĚ PLZENSKÉ

*nejlepší v městě, vždy vyželtl,
čepuje již po mnoho roků*

SALZER & FELDT,

— v čísle —

729 J. HALSTED ULICE.
CHICAGO, ILL.

Těž importovaná vína a liho-
viny všech těch nejlepších druhů
prodáváme.

Zvláště chutný lunch po celý den.

Obsluha v našem místě jest všeobe-
ně uznána co vzorná, proto zveme
každého k návštěvě. S úctou

R. Salzer & Feldt.

SCHOLLOVA GALERIE

č. 547 j. Halsted ul., blíže 14. ul.

ZVLÁŠTNÍ NABÍDKA,

12 kabinetních podob a jeden \$2
kolumbický panel pouze za

15 kabinetních podob 3 rozlič- \$4
né spůsoby pouze za - - -

PODOBA životní velikosti \$1.94

Fotografování svatebních párků se věnuje zvláštní pozornost.

Květiny poskytneme zdarma.

Zvláštní! Přejí si fotografovati každého Čecha, bych rozmnožil svou velkole-
pou sbírku, která vystavena bude na národopisné výstavě v Praze.

Robert L. Pitte,

VEŘEJNÝ * NOTÁŘ A POZEMKOVÝ * JEDNATEL,

— ÚŘADOVNA V ČESLECH —

188 a 190 zář. 20. ulice. ↗ CHICAGO, ILL.

**PŮJČUJE
PENÍZE**

na mírné úroky

v částkách jakýchkoliv,
zvláště na

gruntovní majetek.

Zasílá peníze do
Evropy levněji než
poštou.

Pojišťuje proti
ohni a na život.

**PRODÁVÁ
DLUŽNÍ ÚPISY**

(MORTGAGES)

na spolehlivé a do-
kladně vyplácející se
majetky.

Obstarává · přeprav
· · přes · ·

**HAMBURG
TRÁŽ
BREMEN.**

Prodává a kupuje majetky ve všech částech města.

Těž má hojně lotů v mírných cenách na prodej.

.....

Zvláštní pozornost věnuje zkoumání i hotovení Abstractů (knihovních
záručních listin). Vykonnává veškeré notářské práce správně a levně.

.....

* Výměna peněz dle běžného kurzu. *

V každý čas Vás ochotně obslouží Váš ochotný

ROBERT L. PITTE.

V knihkupectví A. Geringera lze objednat následující důležité knihy:

Nejdůležitější knihou pro příslušníky všech stavů a zaměstnání, jest bez odporu

Ottův Slovník Naučný.

ilustr. encyklopedie obecných vědomostí.

Vychází v sešitech třířadových velkého formátu osmerkového. Posud vyšlo 151 sešitů; cena jednotlivého sešitu jest 25ct., které lze též v 7 objemných samostatných svazcích vázané neb nevázané koupiti.

Díl I. (A—Alpy) má 1000 stran s více než 5000 různými články, 174 vyobrazeními v textu a 15 většími barevnými přílohami. Cena dílu I. skvostně váz. \$6.00.

Díl II. (Algueire—Afušak) obsahuje 1141 stranu se 47 přílohami a 213 vyobrazeními v textu. Cena ve skvostné původní vazbě \$9.00.

Díl III. (B—Bianchini) obsahuje 946 stran s přibližnými vyobrazeními v textu, a 9 obrázkovými přílohami. Cena dílu III. váz. v původních deskách \$6.00.

Díl IV. (Bianchi—Giovani—Bžundres) má 1026 stran, mnoho vyobrazení v textu a 9 obrázkových příloh. Cena skvostně vázaného IV. dílu \$6.50.

Díl V. (C—Čechůvky) čítá 894 strany, četná vyobrazení a plány a 10 obrázkových příloh. Cena V. dílu ve skv. vazbě \$6.00.

Díl VI. (Čechy—Dausenr) má 956 stran s 25 přílohami a 103 vyobrazeními v textu. Cena VI. dílu skvostně váz. \$6.75.

Díl VII. (Dánsko—Dřevce) čítá 957 stran s přibližnými vyobrazeními v textu a obrázkovými přílohami. Cena VII. dílu skvostně váz. \$6.75.

Lze též po 5 sešitech dílo toto odbíratí za \$5.50. U vydávání sešitů se rychle pokračuje.

Ottův Slovník Naučný jest jediným moderním dílem českým, které podává výsledky lidské práce až po naše dny, a možno je proto právem nazvati nejdůležitějším dílem pro české čtenářstvo. Bez Naučného Slovníku neobejde se dnešního dne žádný osvícený občan, jemuž na stálém doplňování vlastního vzdělání záleží, i jest proto povinností všech českých čtenářů, aby podporovali toto dílo české. Je psán slohem prostonárodním, všeobecně srozumitelným a tedy každému přístupným, kdo umí čísti. Slovník tento přináší četná zdařilá vyobrazení v textu a zvláštní obrázkové přílohy, provedené dle potřeby i v barvách.

Pozvání ku odebírání skvostného a ilustrovaného díla pamětního,

Čechy.

Společnou prací spisovatelův a umělců českých, vede F. A. Borovský. Celé dílo rozděleno jest na následující díly:

Díl I. Šumava. Se 173 původními obrazy a 11 obrazovými přílohami. 1883. (268 str.) Cena \$7.00, skvostně vázaný \$9.75.

Díl II. Vltava. Se 130 původními obrazy a 12 obrazovými přílohami. 1884. (228 str.) Cena \$6.00, skv. váz. \$8.75.

Díl III. Praha. Část II. Hrad královský a Hradčany. Se 198 původními obrazy a 10 obrazovými přílohami. 1886. (336.) Cena \$7.50, skv. váz. \$10.25.

Díl III. Praha. Část II. Malá strana. Staré a Nové město. Josefov. Vyšehrad. Předměstí a okolí pražské. Se 367 původními obrazy a 36 obrazovými přílohami. 1887. (506 str.) Cena \$13.00, skv. váz. \$15.75.

Díl IV. Polabí. Se 185 původními obrazy a 18 obraz. přílohami. 1885. (285 str.) Cena \$7.50, skv. váz. \$10.25.

Díl V. Hory Orlické. Se 169 původními vyobrazeními a 10 obrazovými přílohami. (266 stran.) Cena \$7.00, skv. váz. \$9.75.

Díl VI. V Jiho-východních Čechách. Se 156 původními vyobrazeními a 14 obrazovými přílohami. 1891. (234 str.) Cena \$7.50, skv. váz. \$10.25.

Díl VII. Středoohří. Se 187 původními vyobrazeními a 18 obrazovými přílohami. 1892. (254 stran.) Cena \$6.50, skv. váz. \$9.25.

Díl VIII. Tábořsko. Se 180 původními vyobrazeními a 24 obrazovými přílohami. 1892. Cena \$6.00, skv. váz. \$8.75.

Díl IX. Západní Čechy. Vyšel seš. 11. Celého díla Čech sešit 137.

Na všechny díly „Čech“ dostati lze skvostně původní desky po \$2.00.

Až dosud vyšlo 137 sešitů celého díla „Čech“ a lze je odbíratí po jednotlivých sešitech v lhotách libovolných. Cena jednoho sešitu 50c.

Skvostné a nádherné dílo toto stalo se skutečnou ozdobou literatury české a vydává se společnou prací všech čelnějších spisovatelů našich. Taktéž část obrazová pracována jest nejlepšími umělci českými.

Krásné obrazy, provázené poutavým a zajímavým líčením jednotlivých krajín, historicky památných míst a vůbec všeho, což pozoruhodno jest; vše to dovede uchvátiti mysl a pozornost čtenářovu v úplné míře, že zdá se mu, jakoby krásy a velebnosti přírody a celou řadu měst i dědin té naší drahé vlasti viděl před vlastnímma očima a tím více naučí se pak poznávati a milovati ji a vážiti si rodné své země.

Pozvání ku odehrání sebraných spisů
Aloise Jirásku,

Jméno Aloise Jirásku, jednoho z nejpřednějších českých novelistů, stalo se po vlastech českých všeobecně známým; ze všech jeho prací vane nám vsříce zvláštní, jímavé kouzlo plné lahody a té zvláštní přitažlivosti, které neodolá žádný český, pro osudy svého národa zaujatý čtenář.

Alois Jirásek jako pravý umělec, spisuje se stejnou vřetností novelly a romány dějepisné i novověké; bohatství jeho ducha je pro oba tyto odbory slovesného umění nevyčerpatelný poklad, což při pilnosti a plodnosti jeho a při veliké rozmanitosti jeho uměleckých útvarů, je zjev jistě nejradoštějšího obdivu hodný a ještě před 20 lety v dějinách naší literatury nevdaný a neslýchaný.

A tak můžeme říci, že Jirásek je nej přednějším reprezentantem naší krásné prózy, která v něm dospěla znamenité výše umělecké a stala se nevyčerpatelnou studnicí duševních požitků. Netřeba tedy dokazovati, že práce takové mají se státi majetkem celého národa a že ideje jimi hlášané mají přijíti ve známost všech tříd národní společnosti.

Aby se sebrané spisy Aloise Jirásku staly i nejširším kruhům českého čtenářstva přístupnými, ustanovena cena 10 sešitů pouze na \$1.00. Méně než 10 sešitů na venkov se nedosílá. Úprava jest velmi úhledná a dosud vyšlo 191 sešitů, které v libovolných luštách možno objednat.

Zaopatřte si theoreticko-praktickou
Školu pro harmoniku tahací,

se zvláštním zřetelem na samonky. Všechno na jedno-
dvou- a třířadovce.

Nové, co nejsvědomitěji vypracované dílo toto vyrovná se každé obšírné škole hudební, na jiné nástroje až dosud vydané. Obsahuje nezbytně potřebnou hudební teorii, vysvětluje ji způsobem nejpopulárnějším, čímž stává se přístupnou a snadno pochopitelnou i těm, kdož nejméně v umění hudební zasvěcení jsou. Dále

přináší nám škola ta 50 dobrých cvičení mezi nimiž nacházíme mnohé krásné písně našeho lidu, na to postupem přecházíme na motivy z oper a skladby taneční, tak že škola naše jest nejen naukou, ale i knihou příjemně zábavnou. Vedle hudební theorie a hojných cvičení, pojímá škola ještě mnohé příklady notové i formulkové, o nichž se nezmínujeme.

Škola tato zjednává sobě přístupů nejen do nejskvostnějších salonů českých pro svoji eleganci, uměleckou cenu a přesně typografické provedení, ale i v domácnostech rodin méně zámožných pro svou láci.

Na každou harmoniku lze školy této užítí. Hráč na jednořadovku jistě po přehrání jednořadových cvičení se více neuspokojí s tímto skrovným nástrojem a opatří si dvou- a třířadovku. Kdo však dvou- neb třířadovku má, musí se naučiti rovněž začátky na jedné řadě, aby si osvoji pravidla řádnému hráči vytknutá.

Největší prospěch máme z dokonalé školy této, že její prostřednictvím dospíváme k nejvyšší virtuositě, jaká jen možná jest.

Školy této vyšlo 2. vydání v zmenšené ceně 50c. poštou 55c.

Dávno cítíme potřebě našeho lidu vyhoví a pro praktické své výpočty vítán bude každému jednotlivci i v každé rodině

Rychlý počtář.

Týž obsahuje především tabulky, dle nichž kupující i prodávající bez všeho dlouhého počítání vynajde si cenu zboží, ať je ho kolik chce a ať má jakoukoliv cenu od 1c. do \$10. Jsou tam též uvedeny i tabulky úrokové, lehké klíče k vypočítávání úroků a zákony úrokové, jak platí v různých státech. Plat za stravování rozpočten jest na měsíc, týden a den, mzda pak i na hodiny, ať již pracuje se 10, 9 nebo 8 hodin denně. V „Rychlém počtáři“ najítí lze tabulky kde vypočteny jsou míry prken, dříví stavebního, čtvercového, kulatých klád a planěk; stopy převedeny jsou tam na metry, kilometry na míle, hektary na akry, hektolitry na galony a buše, metry na stopy a obráceně. Tesáři, plástýři a zedníci sledují se v „Rychlém počtáři“ a užitečnými výpočty, farmáci s váhou obilí ustanovenou v různých státech a obchodníci s obchodními zákony v denním užívání, poštovní sazby s nejnovějšími dodatky a zákonitými svátky v Unii. Také srovnávací tabulky teploterů, hodnota cizozemských mincí a j. v. jest připraveno. „Rychlý počtář“ jest malého kapsního formátu, čítá 299 stránek a jest pěkně vázan. Všechny výpočty a pokyny jsou na jedné straně anglicky a na druhé česky, tisk jest jasný a úhledný a jelikož v poměru k bohatému obsahu je cena — **50 centů** — báječně nízká, dá se očekávat, že toto první vydání bude co nevidět rozebráno. Kdož by si tuto knížku tedy chtěl zaopatřiti, ať se o ní přihlíší za včas, dokud zásoba stačí. Opakujeme že **cena „Rychlého počtáře“ činí pouze 50 centů.**

FR. BRODSKÝ & CO.

26 Avenue C.
1331 2nd Avenue. NEW YORK.

NEJSTARŠÍ ČESKÝ PŘEPLAVNÍ A SMĚNEČNÍ OBCHOD.

== VEŘEJNÉ NOŘÁŘSTVÍ ==

Hlavní jednatele

firmy

KARESCH . . .

. . . a STOTZKY

v Brémách.

.....

Spojení se všemi
hlavnějšími banka-
mi českými a uher-
skými.

Obstaráváme
výpravu cestujících
přes

Brémy,
Baltimore,
Antverpy,
Reterdam
a Hamburg.

Uznáte zajisté, že my jsme zastoupení v přístavních městech a věnujeme se již po dlouhou řadu let výhradně tomuto obchodu, můžeme dáti cestujícím ten nejlepší návod a nabídnouti ty nejlevnější ceny. Prodáváme přeplavní a železniční lístky všech společností bez rozdílu a na dotaz sdělíme ochotně výpočet, mnoho-li by stála doprava jedné osoby aneb celé rodiny z nejbližší stanice v Evropě až na poslední zde v Americe. Cestující do Evropy jedoucí, kteří koupí své lístky u nás, budou již našim zřízencem na N. Y. nádraží očekávání a zároveň se svými zavazadly bezplatně na loď dopraveni. Americké pasy vy-
máháme zdarma.

Kupujeme a prodáváme rakouské i německé peníze a směny.

Vymáhání dědictví, podílů a k uspořádání právních záležitostí v Rakousku věnujeme obzvláštní pozornost a máme v Praze spolehlivého právníka co svého zástupce v podobných věcech.

Přímým spojením s českými bankami jest nám možno vyříditi záсылky peněžní rychle a levněji než poštou.

Přijímáme předplatně na veškeré časopisy a knihy ze závodu
p. Aug. Geringera v Chicago, Ill.

Na každý dotaz vždy bez prodlení odpovíme.

Porada a vysvětlení zdarma.

S veškerou úctou

FR. BRODSKÝ & CO.

26 Ave. C. New York.

DR. PETRA HOBOKO.

Každý nový vynález v lékařství byl přijat s nadšením, aby za čas opět byl zavržen, poněvadž nevydržel zkoušku času. Něco jiného jest při „Dra. Petra Hoboko“ starém krev čistícím léku. Přes století vydržel zkoušku času a tisícové dosvědčí jeho uzdravující jakosti. Dra. Petra Hoboko jest věc veliké zásluhy. Nejen že vypudí nemoc z těla ale tvoří novou bohatou červenou krev a okázalo se býti výtečným slítelelem.

Ono čistí krev. Ono pomáhá zažívání. Ono řídí vnitřnosti.
Ono působí na ledviny. Ono tiší nervosní ústrojí. Ono živí
sílu a občerstvuje. Ono vypudí starou krev a udělá novou.
Ono otevře potní dírký a způsobí zdravý pot.

Mnozí byli podvedeni tak zv. krvečisticími léky a tudíž není divu, že nechťi objednat to, o čem nikdy neslyšeli. Všem těm radí Dr. P. Fahrney, by sobě dopsali o jedno číslo „Světla“; stojí to jen cent za poštovní lístek, a dosvědčení, která najde, přesvědčí i toho nejvíce nevěřícího o skutečné zásluze léku Dra. Petra. Hoboko není k nalezení v lékárnách, nýbrž jen u správně ustanovených jednatelů

aneb přímo u vyrábitele

DR. P. FAHRNEY,

112 Hoyne Avenue, CHICAGO.

Dr. Petra Hoboko jest jediný lék svého druhu a nemůže žádným jiným býti nahražen. Lidé kteří bydlí kde nejsou jednatelové pro Dra. Petra Hoboko mohou obdržeti 12 35c. láhviček přímo od vyrábitele, když zašlou obnos \$2.00. Této nabídky může jedna a táž osoba použiti pouze jednou.

BOHEMIAN BREWING COMPANY

OF CHICAGO.

ČESKÁ PIVOVARNICKÁ SPOLEČNOST V CHICAGO.

684-706 Blue Island Ave., CHICAGO, ILL.

Největší pivovar v Americe, vaří ná-
sledující znamenité druhy piva:

Pravé české

Pražské,

Pilzenské,

Granát.

Genuine
Bohemian

Prager,

Pilsen,

Granat.

Ještě je v soudech a láhvích ve volném po celých Spoj. Státech amerických.

Kdo chce pít šered a zdravé pivo, vezme si pivo
z našeho pivovaru. Kdo je pije často a, pije je stále a rádus jiné mu
nechutná. Objednávky sřezvjet.

BOHEMIAN BREWING COMPANY OF CHICAGO,

684-706 BLUE ISLAND AVE., - - CHICAGO, ILL.